

KERTOMUS
HELSINGIN KAUPUNGIN KUNNALLISHALLINNOSTA

VUONNA 1902.

YNNÄ TILASTOLLISIA TIETOJA SAMASTA JA
EDELLESESTÄ AJASTA.

VIIDESTOISTA VUOSIKERTA.

HELSINGISSÄ,
SANOMALEHTI- JA KIRJAPAINO-OSAKEYHTIÖN KIRJAPAINO
1904.

SISÄLLYS.

Vuosikertomus.

I. Kaupunginvaltuusto	sivu	1
II. Rahatoimikamari	”	144
III. Vaiivaihoitohallitus	”	189
IV. Majoituslautakunta	”	209
V. Holhouslautakunta	”	215
VI. Terveyslautakunta	”	217
VII. Kansakoulunjohtokunta	”	218
VIII. Palotoimikunta	”	222
IX. Kansankirjaston ja lukusalin Hallitus	”	225
X. Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin Johtokunta	”	231
XI. Sovintolautakunta	”	234
XII. Työväenasiain lautakunta	”	237
XIII. Valmistavan poikain ammattikoulun Johtokunta	”	240
XIV. Kasvatuslautakunta	”	246
XV. Puutarhalautakunta	”	251
XVI. Helsingin kaupungin valaistuslaitoksen Hallitus	”	259

Taululiitteitä.

I. Ilmat.

Taulu N:o 1. Ilman keskilämpö Helsingissä kuukausittain vuosina 1895—1902, sekä edellisten 10-vuotiskausien keskilämpö. (Celsius).	sivu	3*
Taulu N:o 2. Ilmat Helsingissä vuonna 1902, sekä vuosina 1892—1901	”	4*
Taulu N:o 3. Veden keskilämpö Helsingin satamassa vuosina 1901—1902	”	5*
Taulu N:o 4. Vedenkorkeus Vantaan joessa vuosina 1888—1902	”	6*
Taulu N:o 5. Jään vahvuus Helsingin satamissa sekä jäähänmenon ja jäähänlähdön aika vuosina 1901 ja 1902,	”	7*

II. Ala. Tontit. Kadut. Laiturit. Viemärikanavat.

Taulu N:o 6.	Helsingin kaupungin pinta-ala vuonna 1902, jaettuna alan käyttämisen mukaan	sivu	8*
Taulu N:o 7.	Korttelien, tonttien, torien ja puistojen luku Helsingissä vuosina 1901—1902	”	9*
Taulu N:o 8.	Helsingin kaupungin rantalaiturien pituus ja ala ynnä veden syvyys niiden luona vuonna 1902	”	10*
Taulu N:o 9.	Helsingin kaupungin katujen ja yleisten paikkain pituus ja ala vuosina 1901—1902	”	12*
Taulu N:o 10.	Suomen ja Venäjän valtiovaraston, Yliopiston, Yleisten rakennusten, Kaupungin ja yksityisten kiinteistöjen katuosat Helsingin kaupungissa vuonna 1900	”	22*
Taulu N:o 11.	Helsingin kaupungin puhtaanapitopiirit vuonna 1902	”	25*
Taulu N:o 12.	Viemärikanavain pituus sekä laskukaivojen luku Helsingissä 1902 vuoden lopussa	”	26*
Taulu N:o 13.	Myytäväksi käytettävissä olevia tontteja Helsingissä, jaettuina kaupunginosittain, niiden ala, laskettu myyntiarvo sekä keskimääräinen yksikköhinta vuosina 1899—1902	”	30*
Taulu N:o 14.	Myytäväksi käytettävissä olevia tontteja Helsingissä, niiden ala ja laskettu myyntiarvo vuonna 1902	”	32*

III. Asunto-, Rakennus- ja Vuokraolot.

Taulu N:o 15.	Huonekuntain luku ja suuruus Helsingissä vuonna 1900, sekä vuosina 1870, 1880 ja 1890	sivu	35*
Taulu N:o 16.	Asuntoväestöryhmiä Helsingissä vuonna 1900	”	36*
Taulu N:o 17.	Taloja Helsingissä sekä niiden rakennusolot vuonna 1902	”	38*
Taulu N:o 18.	Rakennustoiminta Helsingissä vuosina 1893—1902	”	39*
Taulu N:o 19.	Undisrakennuksia Helsingissä, jaettuina kaupunginosittain, vuonna 1902	”	40*
Taulu N:o 20.	Rakennettujen kiinteistöjen ja rakennusten luku Helsingissä vuonna 1900	”	41*
Taulu N:o 21.	Rakennusten luku Helsingissä vuonna 1900, jaettuina rakennusaineen mukaan	”	42*
Taulu N:o 22.	Huoneiden luku Helsingissä vuonna 1900, jaettuina kerroksittain	”	44*
Taulu N:o 23.	Huoneita Helsingissä vuonna 1900, jaettuina niiden käyttämistavan mukaan	”	46*
Taulu N:o 24.	Vuokraolot Helsingissä vuonna 1900 (A. B. C.)	”	48*
Taulu N:o 25.	Työväestön asunnot Helsingissä vuonna 1900	”	54*
Taulu N:o 26.	Työväenasunnot Helsingissä vuonna 1900, terveydellisiin oloihin nähden	”	56*
Taulu N:o 27.	Vuokraolot Helsingin työväestön asunnoissa vuonna 1900	”	58*

IV. Väestö.

Taulu N:o 28.	Helsingin kaupungin henkikirjoissa oleva ja henkirahaa maksava väestö vuonna 1902 sekä vuosina 1901—1895, 1890 ja 1885 sivu	60*
Taulu N:o 29.	Helsingin kaupungin todellinen ja siellä asuva väestö 1 p:nä Maaliskuuta 1870	” 61*
Taulu N:o 30.	Helsingin kaupungin todellinen ja siellä asuva väestö 1 p:nä Lokakuuta 1880	” 62*
Taulu N:o 31.	Helsingin kaupungin todellinen ja siellä asuva väestö 1 p:nä Joulukuuta 1890	” 63*
Taulu N:o 32.	Helsingin kaupungin todellinen ja siellä asuva väestö 5 p:nä Joulukuuta 1900	” 64*
Taulu N:o 33.	Helsingin kaupungin väestö, jaettuna ikävuosien, sukupuolen ja siviilisäädyn mukaan vuonna 1900	” 65*
Taulu N:o 34.	Helsingin kaupungin väestö, jaettuna syntymäpaikan mukaan vuosina 1870, 1880, 1890 ja 1900	” 66*
Taulu N:o 35.	Helsingin kaupungin väestö, jaettuna kielen mukaan vuonna 1900 sekä vuosina 1870, 1880 ja 1890	” 67*
Taulu N:o 36.	Helsingin kaupungin väestö, jaettuna sivistyskannan mukaan vuosina 1870, 1880, 1890 ja 1900	” 68*
Taulu N:o 37.	Helsingin kaupungin väestö, jaettuna sivistyskannan mukaan vuonna 1900	” 69*
Taulu N:o 38.	Helsingin kaupungin väestö, jaettuna kielen ja sivistyskannan mukaan vuonna 1900	” 70*
Taulu N:o 39.	Helsingin kaupungin väestö, jaettuna uskontokuntain mukaan vuosina 1870, 1880, 1890 ja 1900	” 72*
Taulu N:o 40.	Muita Helsingin kaupungissa oleskelevia, kuin Suomen kansalaisia, jaettuina sen mukaan, mihin valtioon kuuluvat, vuosina 1870, 1880, 1890 ja 1900	” 73*
Taulu N:o 41.	Kuuromykkiä, sokeita, mielenvikaisia y. m. Helsingissä vuosina 1870, 1880, 1890 ja 1900	” 74*
Taulu N:o 42.	Helsingin juutalaiseen seurakuntaan kuuluvia juutalaisia vuosina 1901—1902	” 74*
Taulu N:o 43.	Keskimääräinen elämänpituus eri ammateissa Helsingissä vuosina 1882—1899	” 75*
Taulu N:o 44.	Keskimääräinen elämänpituus eri ammateissa Helsingissä vuosina 1896—1902	” 76*
Taulu N:o 45.	Helsingin kaupungin kirkonkirjoissa oleva väestö joka viides tai kymmenes vuosi 1810—1900 sekä vuosina 1901—1902	” 77*
Taulu N:o 47.	Helsingin kaupungin kirkonkirjoissa oleva väkiluku joka viides tai kymmenes vuosi 1810—1900 sekä vuosina 1901—1902, jaettuna seurakunnittain	” 80*

V. Väkiluvunmuutokset.

Taulu N:o 46.	Syntyneitä ja kuolleita Helsingissä joka viisivuotiskautena 1811—1900 sekä vuosina 1901—1902	sivu 78*
Taulu N:o 48.	Kuolleita Helsingissä joka viides vuosi 1880—1900 sekä vuosina 1901—1902, järjestettyinä sukupuolen ja ikäluokkain mukaan (%:na kaikista kuolleista)	” 81*
Taulu N:o 49.	Solmittuja avioliittoja Helsingissä vuonna 1902, jaettuina avioliittonmenijäin iän mukaan	” 82*
Taulu N:o 50.	Puretut avioliitot Helsingissä vuosina 1893—1902	” 83*
Taulu N:o 51.	Lapsensynnyttäjiä Helsingissä, jaettuina iän mukaan vuonna 1902 sekä vuosina 1893—1901	” 84*
Taulu N:o 52.	Helsinkiin ja Helsingistä muuttaneita vuosina 1893—1902, jaettuina seurakunnittain	” 85*
Taulu N:o 53.	Helsingin Poliisikamarissa annettuja esteettömyydentodistuksia passin saamista varten vuonna 1902 sekä vuosina 1900—1901	” 86*
Taulu N:o 54.	Helsingin Poliisikamarissa annettuja ololippuja muista paikkakunnista tulleille työnhakijoille vuonna 1902 sekä vuosina 1900—1901	” 87*
Taulu N:o 55.	Ilmoitettuja matkustajia Helsingissä vuosina 1892—1902	” 87*
Taulu N:o 56.	Kuolemantapausten jakautuminen lutherilaisissa uskontunnustajissa Helsingissä, kuukausittain, vuosina 1893—1902	” 88*
Taulu N:o 57.	Lasten kuolleisuus lutherilaisissa uskontunnustajissa Helsingissä vuosina 1893—1902	” 88*
Taulu N:o 58.	Kuolemantapausten jakautuminen Helsingissä, kaupunginosittain, vuosina 1901—1902	” 89*
Taulu N:o 59.	Kuolemantapausten jako Helsingin lutherilaisten uskontunnustajain keskuudessa, ikäluokkain ja kuolemansyyn mukaan vuonna 1902 sekä vuosina 1895—1901	” 90*
Taulu N:o 60.	Kuolleisuus lutherilaisessa väestössä Helsingissä vuosina 1893—1902 eräisiin tavallisimpiin tauteihin, verrattuna koko kuolleisuuteen	” 92*

VI. Sairaanhoido.

Taulu N:o 61.	Akuuttisia (lyhytaikaisia) taudintapauksia ja tautimuotoja Helsingissä vuonna 1902 sekä vuosina 1900—1901	sivu 93*
Taulu N:o 62.	Akuuttisia (lyhytaikaisia) taudintapauksia Helsingissä, kuukausittain, vuonna 1902 sekä vuosina 1886—1901	” 94*
Taulu N:o 63.	Helsingin aluelääkärien hoitamia taudintapauksia, jaettuina kaupunginosittain, vuosina 1893—1902	” 95*
Taulu N:o 64.	Kulkutaudintapausten jakautuminen kaupunginosittain Helsingissä, vuosina 1901—1902	” 96*

Taulu N:o 65.	Helsingin aluelääkärien hoitamat taudintapaukset, jaettuina kuu- kausittain, vuonna 1902 sekä vuosina 1899—1901	sivu 96*
Taulu N:o 66.	Kunnallisten sairaanhoitajattarien toiminta vuonna 1902 sekä vuosina 1897—1901	” 97*
Taulu N:o 67.	Sairaaloita, lääkärejä, sairaanhoitajattaria, apteekkareja ja ham- maslääkärejä Helsingissä vuosina 1901—1902	” 97*
Taulu N:o 68.	Helsingin kaupungissa asuvien kättilöjen lukumäärä ja toiminta vuonna 1902	” 97*
Taulu N:o 69.	Hoidettuja sairaita ja tautimuotoja Marian sairaalan sisätau- tien osastolla Helsingissä vuonna 1902 sekä vuosina 1895—1901	” 98*
Taulu N:o 70.	Sairaanhoitopäiviä sekä keskimäärä hoidettuja Marian sairaalan sisätautien osastolla Helsingissä vuosina 1895—1902	” 98*
Taulu N:o 71.	Hoidettuja sairaita ja tautimuotoja Marian sairaalan kulkutauti- osastolla Helsingissä vuonna 1902 sekä vuosina 1895—1901 . .	” 99*
Taulu N:o 72.	Sairaanhoitopäiviä sekä keskimäärä hoidettuja Marian saira- alan kulkutautiosastolla vuosina 1895—1902	” 100*
Taulu N:o 73.	Hoidettuja sairaita, tautimuotoja sekä leikkauksia Marian sai- raalan kirurgisella osastolla Helsingissä vuonna 1902	” 100*
Taulu N:o 74.	Sairaanhoitopäiviä sekä keskimäärä hoidettuja Marian sairaalan kirurgisella osastolla Helsingissä vuonna 1902	” 101*
Taulu N:o 75.	Hoidettuja sairaita ja tautimuotoja Marian sairaalan lisäosas- tolla vanhassa Tulli- ja pakkahuoneessa vuosina 1901—1902 . .	” 101*
Taulu N:o 76.	Helsingin Työ- ja Vaivaistalossa olevassa mielenvikaisten hoito- laitoksessa hoidettuja vuosina 1896—1902	” 102*
Taulu N:o 77.	Helsingin Työ- ja vaivaistalon sairaalassa hoidettuja sairaita sekä tautimuotoja vuosina 1893—1902	” 103*
Taulu N:o 78.	Sörnäisten sairastuvassa hoidettuja sairaita vuosina 1897—1902	” 104*
Taulu N:o 79.	Varattomain silmäpoliklinikassa Helsingissä hoidettuja potilaita vuosina 1898—1902	” 104*
Taulu N:o 80.	Hoidettuja sairaita yksityisissä sairaanhoitolaitoksissa Helsin- gissä vuosina 1898—1902	” 105*
Taulu N:o 81.	Kallion Lastenpoliklinikassa hoidettuja potilaita vuosina 1900 —1902	” 106*
Taulu N:o 82.	Vladimirinkadun Poliklinikassa hoidettuja potilaita vuonna 1902	” 106*
Taulu N:o 83.	Helsingin venerisen katsastustoimiston toiminta vuosina 1899 —1902	” 106*
Taulu N:o 84.	Helsingin henkikirjoissa olevia henkilöitä, otettuja Helsingissä oleviin sairaaloihin, sekä niissä poliklinisesti hoidettuja vuosina 1896—1902	” 107*
Taulu N:o 85.	Helsingin kaupungin menot sairaanhoitoa varten vuosina 1893 —1902	” 107*
Taulu N:o 86.	Marian sairaalan eri osastojen kustannukset vuosina 1896—1902	” 108*
Taulu N:o 87.	Erikoistietoja Marian sairaalan menoista vuonna 1902, sekä vuosi- na 1896—1901	” 109*

VIII

Taulu N:o 88.	Erikoistietoja ravintokustannuksista Marian sairaalassa v. 1902 sekä vuosina 1896—1901	sivu 110*
Taulu N:o 89.	Helsingissä olevan Marian sairaalan eri osastojen tulot vuosina 1899—1902	” 111*

VII. Terveydenhoito.

Taulu N:o 90.	Silmälläpidon alaisia kasvattilapsia Helsingissä vuosina 1897—1902	sivu 112*
Taulu N:o 91.	Helsingin Lastenhoitoyhdistyksen toiminta kasvattilasten hyväksi vuosina 1899—1902	” 112*
Taulu N:o 92.	Julkinen rokotus Helsingissä vuosina 1896—1902	” 113*
Taulu N:o 93.	Toimitettuja desinfisioimisia Helsingissä vuosina 1901—1902	” 113*
Taulu N:o 94.	Helsingin terveystoimittamat katselmukselut ja toimitukset, jaettuina kaupunginosittain vuonna 1902 sekä vuosina 1893—1901	” 114*
Taulu N:o 95.	Maitokaupan silmälläpito Helsingissä vuosina 1899—1902	” 115*
Taulu N:o 96.	Lihakaupan silmälläpito Helsingissä vuosina 1899—1902	” 115*
Taulu N:o 97.	Makkaratehtaiden silmälläpito Helsingissä vuosina 1899—1902	” 116*
Taulu N:o 98.	Leipomojen ja sokerileipomoin silmälläpito Helsingissä vuosina 1899—1902	” 116*
Taulu N:o 99.	Ravintoaineiden tarkastusasemalla toimitettuja tutkimuksia vuosina 1893—1902	” 116*
Taulu N:o 100.	Lihantarkastus Helsingin teurastuslaitoksessa ja lihantarkastusasemalla vuosina 1901—1902	” 117*
Taulu N:o 101.	Helsingin kaupungin terveyshoitomenot vuosina 1893—1902	” 117*

VIII. Opetustoimi. Kirjastot ja lukusalit.

Taulu N:o 102.	Yliopiston opettajisto Helsingissä vuosina 1893—1902	sivu 118*
Taulu N:o 103.	Yliopistossa opiskelevia Helsingissä kevatlukukaudella vuonna 1903 sekä vuosina 1894—1902 (A. B)	” 119*
Taulu N:o 104.	Suomen polyteknillisen opiston opettajat ja oppilaat lukuvuosina 1893—1894—1902—1903	” 120*
Taulu N:o 105.	Jatko-opistot Helsingissä lukuvuosina 1893—1894—1902—1903	” 121*
Taulu N:o 106.	Alkeisopistot Helsingissä lukuvuosina 1892—1893—1901—1902 (A. B.)	” 122*
Taulu N:o 107.	Valmistavia pientenlastenkouluja Helsingissä lukuvuosina 1892—1893—1901—1902	” 124*
Taulu N:o 108.	Helsingin Kauppaopiston opettajat ja oppilaat lukuvuosina 1893—1894—1902—1903	” 125*

Taulu N:o 109.	Helsingissä olevan Suomen Liikemiesten Kauppaopiston opettajat ja oppilaat lukuvuosina 1899—1900—1902—1903	sivun 126*
Taulu N:o 110.	Helsingin Merikoulun opettajat ja oppilaat lukuvuosina 1892—1893—1902—1903	” 127*
Taulu N:o 111.	Helsingin Teollisuuskoulun opettajat ja oppilaat lukuvuosina 1893—1894—1902—1903	” 128*
Taulu N:o 112.	Helsingin ylemmän käsityöläiskoulun opettajat ja oppilaat lukuvuosina 1893—1894—1902—1903	” 129*
Taulu N:o 113.	Helsingin alemman käsityöläiskoulun opettajat ja oppilaat lukuvuosina 1893—1894—1902—1903	” 130*
Taulu N:o 114.	Helsingin Valmistavan poikain ammatikoulun opettajat ja oppilaat lukuvuosina 1899—1900—1902—1903	” 131*
Taulu N:o 115.	Helsingin Sokeainkoulun opettajat ja oppilaat lukuvuosina 1892—1893—1901—1902	” 132*
Taulu N:o 116.	Vuosiosastoja Helsingin kansakouluissa lukuvuosina 1893—1894—1902—1903	” 133*
Taulu N:o 117.	Helsingin kansakoulujen opettajisto lukuvuosina 1893—1894—1902—1903	” 134*
Taulu N:o 118.	Helsingin kaupungin laiminlyötyjen lasten kansakouluihin ja jatkokouluun sisäänkirjoitettujen oppilasten opetuskieli ja koulunkäynti lukuvuosina 1895—1896—1902—1903	” 135*
Taulu N:o 119.	Koululuokkia Helsingin kaupungin kansakouluissa sekä koulujen oppilaita, poislaskettuja, vanhempain sääty y. m. lukuvuosina 1893—1894—1902—1903	” 136*
Taulu N:o 120.	Helsingin kaupungin varsinaisiin kansakouluihin sisäänkirjoitettuja oppilaita, heidän opetuskielensä sekä koulunkäynti lukuvuosina 1893—1894—1902—1903	” 138*
Taulu N:o 121.	Oppilaita kussakin kansakoulupiirissä ja jaettuina Helsingin eri kouluhuoneistojen kesken lukuvuonna 1902—1903	” 140*
Taulu N:o 122.	Sedmigradskyn pientenlastenkoulun sekä Marian turvakodin toiminta vuosina 1893—1902, kevätlukukauden olojen mukaan	” 141*
Taulu N:o 123.	Kansanlastentarhain toiminta Helsingissä lukuvuosina 1900—1901—1901—1902	” 142*
Taulu N:o 124.	Helsingin kansankirjaston käyttäminen vuonna 1902, sekä vuosina 1893—1901	” 143*
Taulu N:o 125.	Sörnäisten kansankirjaston käyttäminen vuonna 1902, sekä vuosina 1893—1901	” 144*
Taulu N:o 126.	Töölön kansankirjaston käyttäminen vuonna 1902, sekä vuosina 1899—1901	” 145*
Taulu N:o 127.	Kansankirjaston lukusaleissa käyneet vuonna 1902, sekä vuosina 1893—1901	” 146*
Taulu N:o 128.	Yliopiston-Kirjaston lainausliike Helsingissä vuosina 1897—1902	” 147*

Taulu N:o 129.	Valtioarkistossa Helsingissä käyneitä eri kuukausina vuosina 1901—1902	sivu 147*
Taulu N:o 130.	Kansakoulutoimen menot Helsingissä vuosina 1893—1902	„ 148*
Taulu N:o 131.	Tulot Helsingin Kansankirjaston ynnä haaraosastojen lainausliikkeestä vuonna 1902, sekä vuosina 1893—1901	„ 149*
Taulu N:o 132.	Helsingin kaupungin opetustoimen menot vuosina 1893—1902	„ 150*

IX. Vaivaihoito.

Taulu N:o 133.	Helsingistä olevain pahantapaisten lasten kasvatustilojen toiminta vuosina 1900—1902	sivu 151*
Taulu N:o 134.	Helsingin köyhäin lasten työhuoneiden toiminta vuonna 1902	„ 151*
Taulu N:o 135.	Helsingin Vaivaihoitohallituksen toimesta elätettyjä, avustettuja ja hoidettuja vuosina 1888—1902	„ 152*
Taulu N:o 136.	Henkilöitä, otettuja Helsingin vaivaihaloon vuosina 1900—1902	„ 153*
Taulu N:o 137.	Helsingin Työlaitokseen otettuja henkilöitä vuosina 1900—1902	„ 153*
Taulu N:o 138.	Helsingin vaivaihoitohallituksen toimesta elätteille annettuja henkilöitä vuosina 1887—1902	„ 154*
Taulu N:o 139.	Henkilöitä, joita on avustettu suoranaisella avulla Helsingin vaivaihoitohallituksen toimesta vuosina 1888—1902	„ 155*
Taulu N:o 140.	Helsingin Työlaitoksen toiminta vuosina 1893—1902	„ 156*
Taulu N:o 141.	Ruoanpito Helsingin Työ- ja Vaivaihalossa vuosina 1888—1902	„ 157*
Taulu N:o 142.	Helsingin kaupungin vaivaihoitohallituksen menot vuosina 1893—1902	„ 158*

X. Oikeus- ja poliisitoimi.

Taulu N:o 143.	Helsingin Raastuvanoikeuden ratkaisemia siviilijuttuja ja -asioita vuosina 1893—1902	sivu 159*
Taulu N:o 144.	Käsiteltyjä rikosasioita ja syytteen pantuja henkilöitä Helsingin Raastuvanoikeudessa ja Poliisikamarissa vuosina 1893—1902	„ 160*
Taulu N:o 145.	Niiden rikosten laatu, joista syytetyt on tuomittu syyppääksi Helsingin Raastuvanoikeudessa ja Poliisikamarissa vuosina 1893—1902	„ 161*
Taulu N:o 146.	Virka-apuja, joita on pyydetty Helsingin Toiselta Kaupunginvoudilta vuosina 1900—1902	„ 162*
Taulu N:o 147.	Täytäntöönpanoasioita, joita on jätetty Helsingin Ensimmäiselle Kaupunginvoudille vuosina 1897—1902	„ 162*

Taulu N:o 148.	Juttuja ja asioita, joita Helsingin Maistraatti on käsitellyt vuosina 1880—1902	sivu 163*
Taulu N:o 149.	Helsingin Holhouslautakunnan toiminta vuosina 1899—1902	” 163*
Taulu N:o 150.	Myönnettyjä, uudistettuja ja kuoletettuja kiinnityksiä sekä myönnettyjä kiinteistöjen lainhuudatuksia Helsingissä vuonna 1902 sekä vuosina 1893—1901	” 164*
Taulu N:o 151.	Helsingin köyhäinasianajajan toiminta vuonna 1902, sekä vuosina 1894—1901	” 165*
Taulu N:o 152.	Helsingin poliisihenkilökunnan luku sekä Helsingin kaupungin poliisilaitoksen menot vuosina 1826, 1861, 1876 sekä 1897—1902	” 166*
Taulu N:o 153.	Helsingin Etsivän poliisiosaston kautta ilmisaatuja rikoksia ja takaisinsaadun omaisuuden arvo vuosina 1890—1902	” 167*
Taulu N:o 154.	Helsingin Etsivälle poliisiosastolle ilmoitettuja rikoksia sekä hukatun omaisuuden arvo, kuukausittain, vuonna 1902	” 168*
Taulu N:o 155.	Helsingin Etsivälle poliisiosastolle ilmoitettujen rikosten laatu sekä tuomioistuimeen siirrettyjä rikosjuttuja vuosina 1901—1902	” 168*
Taulu N:o 156.	Irtolaisuus Helsingissä vuosina 1901—1902	” 169*
Taulu N:o 157.	Poliisin huostaan otettuja juopuneita Helsingissä vuosina 1901—1902	” 170*
Taulu N:o 158.	Kustannukset venäläisen sotaväen majoituksesta Helsingissä vuosina 1893—1902	” 171*

XI. Palosammutustoimi.

Taulu N:o 159.	Tulipalot Helsingissä vuosina 1893—1902	sivu 172*
Taulu N:o 160.	Tulipalon syyt Helsingissä vuosina 1893—1902	” 173*
Taulu N:o 161.	Sen omaisuuden vakuutus- ja korvausmäärä, jolle on tullut palovahinkoa tulipaloissa Helsingissä vuosina 1893—1902	” 174*
Taulu N:o 162.	Kotimaisten ja ulkomaisten vakuutusyhtiöiden suorittamat palovahingonkorvaukset sekä palon kautta hävinneen vakuutamattoman omaisuuden arvo Helsingissä vuosina 1893—1902	” 175*
Taulu N:o 163.	Menot Helsingin palotoimesta vuosina 1893—1902	” 176*

XII. Valaistustoimi.

Taulu N:o 164.	Helsingin kaupungin Valaistuslaitoksen käyttö vuosina 1901—1902	sivu 177*
Taulu N:o 165.	Katujen valaistus Helsingissä vuosina 1900—1902	” 178*
Taulu N:o 166.	Helsingin kaupungin Valaistuslaitoksen tulot ja menot vuonna 1902 sekä vuonna 1901	” 178*

XIII. Vesijohto.

Taulu N:o 167.	Helsingin kaupungin Vesijohdon toiminta vuosina 1883—1902	sivu 179*
Taulu N:o 168.	Helsingin vesijohtoverkon pituus ynnä siihen liitetyt palopostit ja sulkuranat vuosina 1893—1902	” 180*
Taulu N:o 169.	Helsingin kaupungin Vesijohdon pääoma-arvo vuonna 1902 sekä vuosina 1900—1901	” 180*
Taulu N:o 170.	Helsingin kaupungin Vesijohtotyöpajan tulot sekä käyttö- ja kunnossapitokustannukset vuosina 1893—1902	” 181*
Taulu N:o 171.	Helsingin kaupungin Vesijohdon tulot sekä käyttö- ja kunnossapitokustannukset vuosina 1893—1902	” 181*
Taulu N:o 172.	Helsingin kaupungin Vesijohdon tulot sekä käyttö- ja kunnossapitokustannukset verrattuina nostettuun vesimäärään vuosina 1883—1902	” 182*
Taulu N:o 173.	Keskimäärät Helsingin vesijohtoveden kemiallisista tutkimuksista vuosina 1893—1902	” 183*
Taulu N:o 174.	Eri siivilöistä otetun Helsingin vesijohtoveden bakteerologisia tutkimuksia vuonna 1902	” 184*

XIV. Teollisuus. Kauppa ja merenkulku.

Taulu N:o 175.	Helsingin väestö, jaettuna ammatin mukaan vuonna 1900	.. sivu 185*
Taulu N:o 176.	Yhtiöitä ja henkilöjä, jotka Helsingissä ovat harjoittaneet kauppaa ja elinkeinoa vuosina 1897—1902	” 187*
Taulu N:o 177.	Tehtaita ja käsityöliikkeitä Helsingissä 1901 sekä vuosina 1892—1900	” 192*
Taulu N:o 178.	Tulokset joissakin tehtaissa ja käsitoissa toimitetuista tarkastuksista Helsingissä vuonna 1902	” 196*
Taulu N:o 179.	Helsingin kaupungin tuonti ja vienti sekä tullinkanto sen tullikamarissa koko maahan verraten vuonna 1883—1902	.. ” 197*
Taulu N:o 180.	Helsingin kaupungin tuonnin ja viennin arvo vuosina 1899—1902	” 198*
Taulu N:o 181.	Helsingin kaupungin puutavarain vienti vuonna 1902 sekä vuosina 1897—1901	” 201*
Taulu N:o 182.	Vuonna 1902 rautateitse Helsingistä lähetettyjen ja sinne saapuneiden tärkeimpäin tavaralajien paino tonneja	.. ” 202*
Taulu N:o 183.	Muutamia tärkeämpiä tavaralajeja, joita on meritse tullut Helsinkiin kotimaan paikkakunnista vuosina 1898—1902	.. ” 204*
Taulu N:o 184.	Helsingistä kotoisin olevia laivoja sekä niiden tonniluku vuosina 1893—1902	.. ” 205*
Taulu N:o 185.	Helsingin satamakonttorissa tuloklareerattuja laivoja vuonna 1902 sekä vuosina 1893—1901	.. ” 206*

Taulu N:o 186.	Kansallisuudeltaan vieraita laivoja, jotka ovat käyneet Helsingin satamassa vuonna 1902 sekä vuosina 1897—1901 . . .	sivu 207*
Taulu N:o 187.	Kauppataroituksessa Helsinkiin tulleita ja sieltä lähteneitä laivoja vuonna 1902	” 208*
Taulu N:o 188.	Laivanklareerauksia Helsingissä 1900—1902	” 208*
Taulu N:o 189.	Ulkomailla käyviä Helsingissä klareerattuja laivoja vuonna 1902	” 209*

XV. Kulkulaitokset. Posti. Sähkösanomalaitos. Telefooni.

Taulu N:o 190.	Matkustajaliikenne Helsingin rautatieasemalla vuosina 1893—1902	sivu 210*
Taulu N:o 191.	Tavaraliikenne Helsingin rautatieasemalla vuosina 1893—1902	” 211*
Taulu N:o 192.	Tulot Helsingin rautatieasemalta vuosina 1893—1902	” 212*
Taulu N:o 193.	Raitiotieliikenne Helsingissä vuonna 1902, sekä vuosina 1892—1901	” 214*
Taulu N:o 194.	Vuokra-ajureja, kuorma-ajureja ja venemiehiä Helsingissä vuosina 1891—1902	” 216*
Taulu N:o 195.	Postilähetykset Helsingin postikonttorissa ynnä sen haaraosastoissa vuosina 1893—1902	” 217*
Taulu N:o 196.	Sähkösanomainvaihto Helsingin sähkölennätinasemalla vuosina 1893—1902	” 218*
Taulu N:o 197.	Keskusteluja, jäseniä ja tilaajia Helsingin Telefooniyhdistyksessä vuonna 1902, sekä vuosina 1893—1901	” 219*
Taulu N:o 198.	Telefooniverkon kehitys Helsingissä vuosina 1897—1902	” 220*

XVI. Luottolaitokset. Arvopaperipörssi. Vekseliprotestit.

Taulu N:o 199.	Säästöönpanoja ja poisottoja Suomalaisessa Säästöpankissa Helsingissä vuosina 1901—1902	sivu 220*
Taulu N:o 200.	Säästöönpanoja ja poisottoja Helsingin säästöpankissa sekä säästöpankin rahastot vuosina 1865—1902	” 221*
Taulu N:o 201.	Säästöönpano- ja poisottoeria Helsingin Säästöpankissa, jaettuina suuruutensa mukaan, vuosina 1885—1902	” 222*
Taulu N:o 202.	Säästöönpanoja ja poisottoja Helsingin Postisäästöpankissa vuosina 1893—1902	” 223*
Taulu N:o 203.	Säästöönpanoja Helsingin Pääoma- ja Elinkorkolaitoksessa vuosina 1892—1902	” 224*
Taulu N:o 204.	Helsingin Kauppaseuran eläke- ja apurahalaitoksen toiminta vuosina 1896—1902	” 225*
Taulu N:o 205.	Panttilainaliike Helsingissä vuonna 1902, sekä vuosina 1898—1901	” 226*

XIV

Taulu N:o 206.	Tarjottuja ja myytyjä arvopapereita pörssihuutokaupoissa Helsingissä vuosina 1901—1902	”	228*
Taulu N:o 207.	Protestattuja vekselejä Helsingissä sekä määrän suuruus vuosina 1900—1902	”	232*
Taulu N:o 208.	Arvopaperipörsseissä Helsingissä vuosina 1901—1902 myytyjen arvopaperien nimellis- ja myyntiarvo	”	234*

XVII. Ruoka-aineiden hinnat. Työpalkat. Työnvälitys.

Taulu N:o 209.	Torille tuotujen tavarain kuukautiset keskihinnat Helsingissä puolivuonna 1903 (Tammik.—Kesäk.)	sivu	235*
Taulu N:o 210.	Torille tuotujen tavarain keskihinnat Helsingissä vuonna 1902, sekä 1901	”	236*
Taulu N:o 211.	Helsingin Rakennuskonttorin palkkaamain työmiesten lukumäärä sekä keskipäiväpalkat vuosina 1901—1902	”	238*
Taulu N:o 212.	Helsingin Valaistuslaitoksen töissä olevan henkilökunnan keskipalkka vuosina 1901—1902	”	240*
Taulu N:o 213.	Helsingin kaupungin Vesijohtolaitoksen työssä olevain työmiesten keskipäiväpalkka vuosina 1899—1902	”	241*
Taulu N:o 214.	Työväen olot Tupakkateollisuudessa Helsingissä vuonna 1902	”	242*
Taulu N:o 215.	Helsingin kunnallisen Työnvälitystoimiston toiminta vuonna 1903 (Tammikuu—Syyskuu)	”	243*

XVIII. Väkiiviinatavarain kulutus. Paloviinavarojen jako.

Taulu N:o 216.	Vähittäinmyynti- ja anniskelupaikkoja Helsingissä vuosina 1898—1902	sivu	244*
Taulu N:o 217.	Tislauslaitokset Helsingissä sekä niiden toiminta vuosina 1901—1902	”	245*
Taulu N:o 218.	Väkiiviinatavarain vähittäinkauppa Helsingissä vuosina 1901—1902	”	245*
Taulu N:o 219.	Väkiiviinatavarain anniskelu Helsingissä vuosina 1901—1902 .	”	246*
Taulu N:o 220.	Helsingin kaupungin osuus paloviinaverosta sekä Anniskelu- ja Vähittäinmyyntiyhtiöiden voittovaroista vuosina 1893—1902	”	247*
Taulu N:o 221.	Niiden voittovarojen jako, jotka Helsingin Anniskelu- ja Vähittäinmyyntiyhtiöt vuosina 1893—1902 ovat suorittaneet kaupunginrahastoon	”	248*

XIX. Yleiset vaalit. Äänioikeusolot.

Taulu N:o 222.	Valtiopäivämiesvaalit Helsingissä vuosina 1890, 1893, 1896, 1898 ja 1899	sivu 250*
Taulu N:o 223.	Äänioikeutettuja Helsingissä 1900 vuoden valtiopäivämiesvaalissa, verrattuna 1897 vuoden vaaliin	” 252*
Taulu N:o 224.	Kunnallisesti äänioikeutettuja Helsingissä vuonna 1903	” 254*

XX. Verotus.

Taulu N:o 225.	Helsingin Liikennekonttorin maksunpano ja kanto vuonna 1902, sekä vuosina 1893—1901	sivu 256*
Taulu N:o 226.	Liikenteelle pantuja maksuja Helsingissä vuosina 1893—1902	” 257*
Taulu N:o 227.	Helsingin Satamakonttorin ylöskanto vuonna 1902, sekä vuosina 1893—1901	” 258*
Taulu N:o 228.	Ylöskanto Helsingin Tullikamarissa vuosina 1893—1902	” 259*
Taulu N:o 229.	Yhteenveto kunnallisverojen y. m. taksoitus- ja kantoluettelosta vuosina 1895—1902	” 260*
Taulu N:o 230.	Kunnallisverotus Helsingissä vuosina 1885—1902	” 266*
Taulu N:o 231.	Maksavia veroäyriä sekä veroäyriltä taksoitettu veromäärä vuosina 1883—1902	” 267*
Taulu N:o 232.	Henkilöitä Helsingissä, joita on verotettu arvioidusta vuositulostosta vuosina 1900—1902	” 268*

XXI. Kunnallistalous.

Taulu N:o 233.	Helsingin kaupungin pääomavarat vuonna 1902, sekä vuosina 1899—1901	sivu 269*
Taulu N:o 234.	Helsingin kaupunginrahaston tulot ja menot vuosina 1893—1902	” 270*
Taulu N:o 235.	Helsingin kaupungin vakautettu velka vuonna 1902 sekä vuosina 1880—1901	” 272*
Taulu N:o 236.	Helsingin kaupungin menot ja tulot vuonna 1902, verrattuna vahvistettuun vuosirahansääntöön	” 273*
Taulu N:o 237.	Helsingin kaupunginrahaston tila 31 p:nä Joulukuuta 1902	” 288*
Taulu N:o 238.	Helsingin kaupungin omistamain kiinteistöjen arvo vuonna 1902, sekä vuosina 1897—1901	” 291*
Taulu N:o 239.	Helsingin kaupungin irtaimen omaisuuden arvo vuosina 1893—1902	” 293*
Taulu N:o 240.	Helsingin kaupungin omistamain rakennusten palovakuutusmäärä vuosina 1893—1902	” 294*

XVI

Taulu N:o 241.	Helsingin kaupungin irtaimen omaisuuden palovakuutus- määrä vuosina 1901—1902	sivu 296*
Taulu N:o 242.	Maksettavaksi käymätön kauppahinta myydyistä tonteista ja rakennuksista Helsingissä vuonna 1902 sekä vuosina 1896— 1901	” 297*
Taulu N:o 243.	Helsingin kaupungin lahjoitettujen rahastojen pääomamäärä vuosina 1887—1902	” 299*
Taulu N:o 244.	Helsingin kaupungin lahjoitetut rahastot vuonna 1902	” 300*
Taulu N:o 245.	Kustannukset Helsingin kaupungin istutuksista vuosina 1899 —1902	” 308*
Taulu N:o 246.	Kustannukset Helsingin Rakennuskonttorin toimesta tehdyistä töistä vuonna 1902	” 310*

Asiarekisteri	sivu 317
--------------------------------	-----------------

Vuosikertomus

1902.

I. Kaupunginvaltuusto.

Kaupunginvaltuuston vuonna 1902 käsittelemiä asioita mainittakoon tässä seuraavat:

a) *Kaupungin kiinteän omaisuuden hallintoa koskevia asioita.*

Sittenkuin Kaupunginvaltuusto 9 p:nä lokakuuta 1900 oli asettanut viisimiehisen valiokunnan tarkastamaan niitä Töölön kaupunginosan uuden asemakaavan ehdotuksia, joista toisen olivat tehneet professori Gustaf Nyström ja insinööri Herman Norrmén ja toisen arkkitehdit Lars Sonck, Walter Thomé ja Bertel Jung, antoi mainittu valiokunta toukokuussa 1902 mietintönsä asiasta ¹⁾. Koska valiokunnan alustavan tarkastuksen tulos osotti tarvittavan enempiä selvitystä, oli valiokunta pyytänyt lausuntoa asiasta Tukholman teknillisen korkeakoulun kaupunginrakennustaidon dosentilta, arkkitehti Per Hallmanilta ja salarakennusneuvos J. Stübbeniltä Kölnistä; ja mainitut herrat olivatkin täällä käyden tarkastaneet ehdotuksia ja aluetta, jonka jälkeen valiokunta oli saanut heiltä lausunnon asiasta. Sittenmin oli valiokunta pyytänyt herroja Nyströmiä ja Sonckia valiokunnan ja asiantuntijain lausuntojen johdolla yhteisesti laatimaan ja valiokunnalle antamaan lopullisen ehdotuksen puheenalaisen alueen asemakaavaksi. Siten valmistetun lopullisen ehdotuksen hyväksyi valiokunta ja se jätettiin Kaupunginvaltuuston tarkastettavaksi, jonka ohessa valiokunta

Töölön alueen
asemakaavan
ehdotus.

¹⁾ Kats. 1899 vuoden kertomus siv. 4, 1900 vuoden kertomus siv. 4 ja Kpvn pain. asiak. N:o 27 vuodelta 1902.

ehdotti, että Kaupunginvaltuusto asemakaavalle vahvistusta pyytäessään ilmoittaisi että, koska ehdotuksessa muutamia kortteleja oli jaettu kaupungissa tähän saakka tavallisia pienempiin tontteihin n. s. yhdenperheen talojen aikaansaamiseksi, niin Valtuusto siinä oli edellyttänyt kaupunginviranomaisille voitavan myöntää oikeus, kuten alueen rakennusjärjestyksessä vastedes tarkemmin määrättäisiin, alistusta tekemättä päättää tonttien yhteenrakentamisesta, sekä että Valtuusto myöskin odotti saavansa samalla tavoin ratkaista alueella olevain huvilakorttelien tonttijakoa koskevat asiat. Vihdoin esitti valiokunta, että Kaupunginvaltuusto, asemakaavan vahvistusta odottamatta, antaisi asiantuntemille, kohtuullisesti siitä palkittaville, henkilöille toimeksi komiteana laatia rakennusjärjestyksen ehdotuksen puheenalaiselle uudelle kaupunginosalle.

Asemakaavan ehdotuksen lähetti ¹⁾ Kaupunginvaltuusto Terveyslautakuntaan, jonka lausunto myöskin saapui ²⁾ kertomusvuoden kuluessa, mutta Valtuustossa ei asiaa ehditty valmiiksi käsitellä.

Ehdotus Eläintarhan puiston järjestämisestä.

Töölön alueen asemakaavaa varten asetettuun valiokuntaan oli Kaupunginvaltuusto 10 p:nä huhtikuuta 1901 lähettänyt Puutarhalautakunnan Valtuustolle tekemän ehdotuksen Eläintarhan puiston järjestämisestä ³⁾, jonka ohessa valiokuntaa oli kehoitettu Valtuustolle antamaan erityisen lausunnon siitä, mikä osa suunnitelmaa olisi heti hyväksyttävä olemaan puiston järjestämisen perustuksena sekä mitä ehtoja valiokunta ehkä katsoi pitävän asettaa Eläintarhan alueeseen kuuluvia maita vuokralle annettaessa. Antamassaan mietinnössä ⁴⁾ valiokunta lausui, että lopullista asemakaavan ehdotusta valmistettaessa oli tehty ehdotus myöskin lähinnä Länntistä viertotietä olevain puiston osien järjestämiseksi sekä sen kautta vievään tärkeimpään liikenneteiden suunnaksi, mutta että valiokunta ei ollut katsonnut voivansa jättää tuonnemmaksi sille jätetyn pääkysymyksen ratkaisemista ryhtymällä tarkemmin käsittelemään Puutarhalautakunnan suunnitelmaa, semminkin kun ne muutokset, jotka siihen kävivät tarpeellisiksi, jos valiokunnan asemakaavan ehdotus hyväksyttäisiin, nähtävästi vaatisivat melkoisten suunnitelman osain uudistamista, jota varten suunnitelma siis, sittenkuin asemakaavan ehdotus oli lopullisesti käsitelty, olisi palautettava Puutarhalautakuntaan. Valiokunta odotti samalla, että Kaupunginvaltuusto, sittenkuin mainittu uudistaminen oli tehty, muulla tavoin, eikä puheenalaisen valiokunnan kautta, saattaisi suunnitelman ehkä tarvittavan val-

¹⁾ Kpvn pöytäk. 17 p:ltä kesäk. 22 §. — ²⁾ S:n sn 14 p:ltä lokak. 22 §. — ³⁾ Kats. 1901 vuoden kertomus siv. 11—13. — ⁴⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 27 siv. 12.

mistelun alaiseksi. Niinkuin edellä on huomautettu, ei asemakaava-valiokunnan mietintö kertomusvuoden kuluessa tullut valmiiksi käsitellyksi.

Sittenkuin Kaupunginvaltuusto oli Hallitukselta pyytänyt vahvistusta laaditulle Punanotkon alueen asemakaavan muutosehdotukselle ¹⁾ sekä kaksi Laivurinrinteen viereisten talojen omistajaa oli Senaattiin jättänyt muistutuksia mainittua asemakaavan ehdotusta vastaan, suotiin Kaupunginvaltuustolle tilaisuus lausua mielensä näistä muistutuksista. Rahatoimikamaria kuultiin sitten asiasta ²⁾, jonka jälkeen Kaupunginvaltuusto pääasiassa Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti antoi lausunnon tehdyistä muistutuksista ³⁾. Ne jätettiin vartenottamatta ja Senaatti hyväksyi Kaupunginvaltuuston ehdotuksen, josta Valtuustolle ja Rahatoimikamarille annettiin tieto Maistraatin 22 p:nä marraskuuta lähettämällä kirjeellä ⁴⁾.

Punanotkon alueen järjesty-

Edellisenä vuonna päätti Kaupunginvaltuusto, että Valtuuston hyväksymä ehdotus rakennusjärjestykseksi tehdas-, makasiini- ja varastotonteille Helsingin kaupungissa oli lähetettävä Maistraatille, pyytäen Maistraattia toimittamaan sen vahvistettavaksi ⁵⁾. Ehdotuksen vahvistikin Senaatti, kuitenkin niin muutettuna, että lauseparsi „ainoastaan lyhemmän aikaa“ 9 §:ssä vaihdettiin lauseparreksi „enintään yhdeksi vuodeksi“; ja sen jälkeen toimitti Maistraatti puheenalaisen rakennusjärjestyksen painettavaksi ⁶⁾.

Vahvistettu rakennusjärjestys tehdas-, makasiini- ja varastotonteille.

Sittenkuin Rahatoimikamari, täyttääkseen Kaupunginvaltuuston antamaa tehtävää ⁷⁾, oli valmistuttanut suunnitelman muutetuksi jaoksi kortteleille N:o 180, 182, 183 ja 185 seitsemännessä kaupunginosassa, päätti ⁸⁾ Kaupunginvaltuusto hankkia Hallitukselta vahvistuksen sanotulle suunnitelmalle ja Valtuuston ennemmin hyväksymälle mainitun alueen rakennusjärjestyksen ehdotukselle. Maistraatin 9 p:nä elokuuta lähettämän kirjelmän kautta ilmoitettiin Kaupunginvaltuustolle, että Senaatti oli suostunut Valtuuston edellä kerrotussa tarkoituksessa tekemään esitykseen ja että Maistraatti toimittaisi mainitun rakennusjärjestyksen painettavaksi. Kaupunginvaltuusto määräsi ⁹⁾ sitten, että Maistraatin mainittu kirjelmä oli saatettava Rahatoimikamarin tietoon.

Muutettu tonttijako ja rakennusjärjestys erinäisille 7:n kaupunginosan kortteleille.

Sittenkuin Kaupunginvaltuusto 12 p:nä joulukuuta 1901 oli puolestaan hyväksynyt ehdotuksen Siltavuoren korttelin N:o 140 tonttijaoksi ja korttelin N:o 45 laajentamiseksi sekä hyväksynyt ehdotuksen sään-

Siltavuoren tonttijako ja säännöksiä sen rakentamisesta.

1) Kats. 1901 vuoden kertomus siv. 2. — 2) Rhtkn kirj. N:o 104 huhtik. 24 p:ltä. — 3) Kpvn pöytäk. 27 p:ltä toukok. 13 §. — 4) Kpvn pöytäk. 9 p:ltä jouluk. 1 §. — 5) Kats. 1901 vuoden kertomus siv. 115—119. — 6) Maistraatin pöytäk. 7 p:ltä jouluk. 1901, 13 §. — 7) Kats. 1901 vuoden kertomus siv. 110—114. — 8) Kpvn pöytäk. 4 p:ltä helmik. 11 §. — 9) Kpvn pöytäk. 16 p:ltä syysk. 5 §.

nöksiksi korttelin N:o 140 rakentamisesta ¹⁾) ja Rahatoimikamari oli lähettänyt piirustukset tätä varten tarvittavaan ensimmäisen kaupunginosan asema-kaavan muutokseen, päätti ²⁾) Valtuusto Hallitukselta pyytää vahvistusta mainitulle ehdotuksille; ja Valtuustolle ilmoitettiin Maistraatin 9 p:nä elokuuta lähettämän kirjeen kautta, että Senaatti oli suostunut Valtuuston kerrottuun hakemukseen sekä että Maistraatti toimittaisi painettaviksi säännökset korttelin N:o 140 rakentamisesta ³⁾).

Rakennusjärjestys pienemmille asuintonteille 12:ssa kaupunginosassa.

Sen ehdotuksen erityiseksi rakennusjärjestykseksi pienemmille asuintonteille kortteleissa N:o 373, 375, 377 ja 378—389 12:ssa kaupunginosassa, jonka vahvistamista Kaupunginvaltuusto edellisenä vuonna oli pyytänyt ⁴⁾), hyväksyikin Senatti, josta Maistraatti kirjeellä 9 p:ltä elokuuta antoi Valtuustolle tiedon ⁵⁾), ilmoittaen samalla, että Maistraatti toimittaisi rakennusjärjestyksen painettavaksi.

Vahvistuksen kieltäminen Kaivopuiston itäisen huvilaluuden uuden rakennusjärjestyksen ehdotuksesta.

Kaupunginvaltuuston pyynnön uuden rakennusjärjestysehdotuksen vahvistamisesta Kaivopuiston itäiselle huvila-alueelle ⁶⁾) Senaatti sitä vastoin hylkäsi, ilmoittaen syyksi, että ehdotettu rakennusjärjestys liiaksi rajoittaisi tontinomistajain nykyistä tonttiansa rakennettavaksi käyttämisen oikeutta. Sittenkuin Kaupunginvaltuustolle tästä oli annettu tieto Maistraatin kirjeellä 15 p:ltä marraskuuta, lähetettiin ⁷⁾) asia siihen valiokuntaan, joka ennemmin oli asetettu kysymyksen valmistamista varten.

Uusi tonttijako eräille Katajanokalla oleville kortteleille.

Asian yhteydessä, joka koski maksuttoman rakennustontin luovuttamista merimieskotia varten, oli edellisenä vuonna nostettu kysymys erinäisten Katajanokalla olevain korttelien pienempiin tontteihin jakamisesta ⁸⁾). Sittenkuin Kaupunginvaltuusto oli hyväksynyt ⁹⁾) Rakennuskonttorin ehdottaman uuden jaon eräille käyttämättömille tonteille kortteleissa N:o 146, 147, 149, 159 sekä 161 ja muutetun tonttijaoon suunnitelma oli valmistettu, päätti ¹⁰⁾) Kaupunginvaltuusto Hallitukselta hankkia sille vahvistuksen; ja Valtuustolle ilmoitettiin Maistraatin kirjeellä 9 p:ltä elokuuta, että Senaatti oli suostunut Valtuuston asiasta tekemään esitykseen, josta annettiin tieto Rahatoimikamarille ¹¹⁾).

Kysymys huvilakaupungin perustamisesta Meilansin talon maalle.

Se valiokunta, jonka Kaupunginvaltuusto edellisenä vuonna oli asettanut edelleen valmistamaan huvilakaupungin perustamista Meilansin talon

¹⁾) Kats. 1901 vuoden kertomus siv. 7. — ²⁾) Kpvn pöytäk. 4 p:ltä helmik. 10 §. —

³⁾) Kpvn pöytäk. 16 p:ltä syysk. 4 §. — ⁴⁾) Kats. 1901 vuoden kertomus siv. 119. — ⁵⁾) Kpvn pöytäk. 16 p:ltä syysk. 7 §. — ⁶⁾) Kats. 1901 vuoden kertomus siv. 114. — ⁷⁾) Kpvn pöytäk. 25 p:ltä marrask. 21 §. — ⁸⁾) Kats. 1901 vuoden kertomus siv. 19. — ⁹⁾) Kpvn pöytäk. 4 p:ltä maalisk. 16 §. — ¹⁰⁾) Kpvn pöytäk. 25 p:ltä maalisk. 25 §. — ¹¹⁾) Kpvn pöytäk. 16 p:ltä syysk. 6 §.

maalle koskevaa asiaa¹⁾, esiintoi 12 p:nä toukokuuta päivätyssä mietinnössä, että valiokunta asiakirjoja tarkastaessaan oli havainnut sen kysymyksen, voitaisiinko ja millä ehdoilla mainitun huvilakaupungin perustamiseen suostua, olevan oleellisesti riippuvainen siitä, tuleeko Meilansin talo kaupunkiin yhdistettäväksi vai ei. Mutta kun Kaupunginvaltuusto oli päättänyt tehdä Hallitukselle esityksen sellaisesta yhdistämisestä, niin valiokunta ei ollut katsonut voitavansa tehdä muuta kuin Valtuustolle ehdottaa, että hakemus Meilansin taloon kuuluvan alueen luovuttamisesta eräälle konsortsiumille puheenalaisen huvilakaupungin perustamista varten jätettäisiin riippuvaksi uudesta, vastedes, sittenkuin kysymys sanotun talon kaupunkiin yhdistämisestä oli lopullisesti ratkaistu, tehtävästä hakemuksesta; ja tämän valiokunnan esityksen Kaupunginvaltuusto hyväksyi²⁾.

Alussa vuotta 1901 antoi insinööri Gustaf Zitting Kaupunginvaltuustolle esityksen työväen esikaupungin perustamisesta ja huomautti siinä, että esikaupunkien puutteessa työväen oli pakko asua suurkaupungin oloissa. Kadut olivat hyvin kivetetyt, vesi- ja kaasujohdot ynnä hyvin järjestetty lokaviemärijärjestelmä kaikkialla toimeenpantu. Tontit eivät olleet tarkoitettut pieniä työväenmökkejä, vaan suurkaupungin rakennuksia varten. Seurauksena tästä olikin, että ensin tontti ja sitten rakennus tuli kalliiksi eikä työntekijä voinut saada huokeata huonetta. Meidän maassamme ei nykyisin ollut kuin kolme kaupunkia, joissa vesijohtojärjestelmä oli toimeenpantuna. Ainoastaan harvoissa oli lokaviemärijohtoja ja vasta viime aikoina oli pikkukaupungeissamme toimeenpantu parempi valaistus kuin öljylampuilla. Työväen esikaupungissa täällä pitäisi olla samat olot kuin pikkukaupungissa.

Nykyoloissa rakensivat varakkaammat työmiehet itselleen asuntoja siten, että muodostivat osakeyhtiöitä, jotka saaden kannatusta huokeilla valtiolainoilla, rakensivat asuntoryhmän tai suuria kasarmeja, joissa osakkaat saivat huoneita halvemmalla kuin muuten olisivat voineet hankkia. Mutta nämäkään huoneet, erittäinkin osaksi tiilestä osaksi puusta tehdyissä kaksikerroksisissa rakennuksissa, eivät olleet erittäin halvasta hinnasta saatavissa ja tulivat sentähden tavallisesti liian kalliiksi alemmalle työväenluokalle, apureille ja niiden vertaisille. Ei myöskään näyttänyt olevan mahdollista sillä tavoin täyttää koko työväenasuntojen tarvetta niin suuressa kaupungissa kuin täällä. Vähävaraisemmat työmiehet hakivat itselleen asuntoja varsin etäälläkin kaupungista ja nähtiin syntyvän asunto-

Työväen esikaupunkia koskeva valtuustoesitys.

¹⁾ Kats. 1901 vuoden kertomus siv. 3 — ²⁾ Kpvn pöytäk. 27 p:ltä toukok. 23 §.

oloja sellaisia kuin Hermanninkaupunki ja Toukola. Sieltä oli saatavana osotus, miten asuntokysymys alkuperäisellä kannalla oli ratkaistava. Tulisi ainoastaan saattaa järjestystä ja suunnitelmaa tähän asuntopyrintöön, jotta sitä voitaisiin käyttää. Samalla tavoin järjestettiin työväenasuntoja suurempain teollisuuslaitosten luo. Sinne rakennettiin yksikerroksisia puutaloja, joissa oli huoneita kahdelle tahi neljälle perheelle, sekä sitä paitsi yksityisiä huoneita naimattomille. Luonnollisesti sellainen siirtola ei saisi olla aivan kaupungin läheisyydessä, vaan sille täytyi osottaa paikka vähän etempää, mutta niihin oivallisiin kulkuneuvoihin nähden, joita nyt on olemassa, ei tämä seikka tuottaisi sanottavaa hankaluutta. Esityksen tekijä oli ajatellut, että perustettaisiin erityinen kaupunginosa kaupungilta huokeilla ehdoilla vuokratulle maalle. Kaupunki puolestaan järjestäisi asiat niin, että vesijohtovettä voisi saada puhecnalaisella alueella olevista vedenottoaikoista. Asuntojen rakentaminen olisi kokonaan jätettävä yksityisen toimeliaisuuden varaan, jota vastoin oli ajateltavissa, että kaupunki avustaisi ensimmäisiä rakennusyriänsä lainoilla, joiden määrä nousisi vähäisempään osaan koko kustannuksista, siten saadaksensa uuden yrityksen hyvin käyntiin. Vuokra-aika voisi olla 40 à 50 vuotta, mutta kaupunki pidättäisi itselleen oikeuden saada jo varemminkin lunastaa osan tahi koko alueen kohtuullisesta korvauksesta rakentajille, ja ehdotettu alue jaettaisiin pieniin, tarkoitusta varten sopiviin kortteleihin ja tontteihin. Vuokra-ajan loputtua ottaisi kaupunki harkittavakseen olisiko soveliaasta jättää tämä työväensiirtola olemaan vai olisiko se lakkautettava ja alue jaettava tavallisiin kaupungintontteihin voimassa olevan rakennusjärjestyksen mukaisesti rakennettavaksi. Tämä viimeksimainittu täytyi luonnollisesti tehdä, sittenkuin kaupunkia oli rakennettu niin pitkälle, että se rajoittui siirtolaan tahi jo ympäröi sitä. Mutta silloin voitiin samaan tarkoitukseen osottaa uusi alue.

Esityksen tekijä, joka lausui mielensä siitakin minkälaiset rakennusaineet olivat sopivimmat pieniä työväenasuntoja varten, ehdotti, että Kaupunginvaltuusto ottaisi harkittavakseen, voisiko kaupunki antaa vuokralle jonkin, erityiseksi työväen kaupunginosaksi muodostettavan alueen huokeilla ehdoilla ja jaettuna pieniin tarkoituksenmukaisiin tontteihin.

Kokouksessaan 26 p:nä maaliskuuta 1901 antoi Kaupunginvaltuusto asian valiokunnan valmisteltavaksi, johon valiokuntaan sittemmin lähetettiin ¹⁾ myöskin eräs Helsingin ulkotyöväenyhdistyksen tekemä hakemus

¹⁾ Kpvn pöytäk. 4 p:ltä helmik. 20 §.

työväenasuntojen rakentamisesta. Antamassaan mietinnössä¹⁾ teki valiokunta selkoa niistä toimenpiteistä, joihin täällä ennemmin oli ryhdytty terveellisten ja huokeain asuntojen aikaansaamiseksi työväestölle, sekä huomautti, kuinka oleellisesti kaksi rakennustoimintaan vaikuttavaa seikkaa, nimittäin rakennustonttien tarjonta ja hinnat sekä mahdollisuus järjestää rakennustapa, kuului kunnan suoranaisempain valtaoikeuksien piiriin. Valiokunnan mielestä oli esityksen tekijä täydellä syyllä ollut sitä mieltä, että kaupunginosassa, joka oli aiottu yksinkertaisempia asuntoja varten ja vastasi etupäässä työväen tarpeita, sekä järjestelytyöt että rakennustapa pitäisi voida tehdä yksinkertaisemmaksi; ja valiokunta oli yhtä mieltä siitäkin, että puheenalainen kaupunginosa olisi jaettava tavallista pienempiin asuntotontteihin, jotta siten vähennettäisiin kutakin rakennusyritystä varten tarvittavaa perustamispääomaa. Kun siellä ei pitäisi saada olla korkeita ja suuria taloja, voitaisiin kadutkin pitää kapeampina kuin varsinaisessa kaupungissa eikä niitä myöskään ainakaan aluksi tarvitsisi tasoittaa ja kivittää koko leveydeltään. Kokemus saisi osoittaa, eikö kokonaan voitaisi olla kadunlaskemista vailla. Sitä vastoin täytyi valiokunnan mielestä toimeenpanna vesi- ja viemärijärjestelmä suljetuilla johdoilla, jos kohta jonkun verran yksinkertaisemman ja huokeamman suunnitelman mukaan, kuin mitä on tarpeen kaupungin keskiosissa, jonne suuria rakennusryhmiä on rakennettu. Katujen valaistus voitaisiin todennäköisesti haitatta toimittaa öljylampuilla. Tärkein poikkeus voimassa olevasta rakennusjärjestyksestä, joka valiokunnan mielestä kävi päinsä, oli kuitenkin se, että voitiin antaa lupa rakentaa sinne puusta myöskin kaksikerroksisia asuinrakennuksia, erittäinkin kokoliittia taikka muuta yksinkertaisempaa tulenkestävää rakennusainetta käytettäessä, mitkä huojennukset olivat puolustettavissa siihen väljempään rakennustapaan nähden, jota siellä käytettäisiin. Valiokunta ei epäillyt, että rakennusjärjestystä tarkemmin teknilliseltä kannalta tarkastettaessa havaittaisiin mahdolliseksi muodostella useita muitakin määräyksiä, esim. kivijalkaa koskevia säännöksiä. Rakennuskonttorista saatujen tietojen johdolla oli valiokunta tullut vakuutetuksi siitä, että monessa paikoin kaupungin maalla on sopivia paikkoja puheenalaisen laiselle kaupunginosalle. Perustamiskustannusten selville saamiseksi oli valiokunta Rakennuskonttorin toimesta teettänyt sellaisen, huvila-alueelle Vallgård Itäisen viertotien varrelle sijoitettavan, kaupunginosan suunnitelman, mutta eri mieliä oli lausuttu siitä, oliko soveliasta tarkoitusta

¹⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 6.

varten käyttää sitä osaa sanottua huvila-alueetta, jota Rakennuskonttorin ehdotus tarkoitti, muutamat valiokunnan jäsenet kun katsoivat paikan ennemmin olevan varattava teollisuuden tarpeiksi. Valiokunta esitti sen tähden että, sittenkuin Kaupunginvaltuusto oli tehnyt periaatteellisen päätöksen asiasta, se jätettäisiin Rahatoimikamarille ja Rakennuskonttorille tarkemmin valmisteltavaksi. Tämän mukaisesti päättikin ¹⁾ Kaupunginvaltuusto, hyväksyen periaatteessa esityksen tekijän ehdotuksen, että jollekin kaupungin omistamalle, etäisemmälle alueelle annettaisiin perustaa kaupunginosa, aiottu rakennettavaksi oleellisesti työväelle sopivilla rakennuksilla sekä suunniteltu ja muuten niin järjestetty kuin sanottu tarkoitus vaati ja valiokunta oli puoltanut, kehottaa Rahatoimikamaria, Rakennuskonttoria kuultuansa, tekemään Valtuustolle seikkaperäisen ehdotuksen asiasta.

Kysymys työväen puutarhasiirtoloista.

Yllämainittu valiokunta huomautti ²⁾ edelleen, kuinka viime vuosina useat kaupunginhallinnot, erittäinkin Saksassa, olivat antaneet jakaa kaupungin lähellä olevia, viljeltäväksi kelpaavia maita pienempiin palstoihin, jotka huokeasta vuokramaksusta oli luovutettu alemmalle väestölle puutarhanviljelystä varten. Näille palstoille, joiden ei pitäisi olla suurempia kuin että työmies itse perheineen voi niitä viljellä, ei saisi rakentaa asuinhuoneita, vaan ainoastaan pienempiä huvimajoja, vajoja työkalujen säilyttämistä varten j. s. Valiokunta lausui, että pohjoisessa ilmanalassa, jossa kesän lyhyys sekä pitkä, kylmä ja pimeä talvi vaikeutti ulkoilmassa oleskelemista, sellaiset puutarhasiirtolat olivat vielä enemmän suotavia kuin eteläisemmässä ilmastossa; ja valiokunta esitti, että selvityksen saamiseksi, eikö Helsingissäkin kerrotunlaisia laitoksia voitaisi saada aikaan, Rahatoimikamaria kehoitettaisiin Kaupunginvaltuustolle antamaan lausunnon ja ehdotuksen siitä, voitaisiinko jokin osa kaupungin maata käyttää sellaisiksi työväen puutarhasiirtoloiksi ja millä ehdolla se kävisi päinsä. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päättikin ³⁾ Kaupunginvaltuusto suostua tähän valiokunnan esitykseen.

Viaporin linnoitus-esplanaadi.

Kunnalliskertomuksessa vuodelta 1901 on kerrottu ⁴⁾ eräästä Rahatoimikamarin asettamasta katselmuslautakunnasta, jolle oli annettu toimeksi tehdä ehdotus niistä korvausmääristä, joita kaupungin olisi vaadittava sen johdosta, että erinäiset kaupungin omistamat, Viaporin linnoitus-esplanaadin piirissä olevat saaret 30 p:nä toukokuuta 1896 annetun armol-

¹⁾ Kpvn pöytäk. 8 p:ltä huhtik. 6 §. — ²⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 6. — ³⁾ Kpvn pöytäk. 8 p:ltä huhtik. 6 §. — ⁴⁾ Kats. 1901 vuoden kertomus siv. 142.

lisen asetuksen ja 24 p:nä toukokuuta 1899 annetun armollisen julistuksen mukaan olivat nautintaoikeuden supistuksien alaisina. Siinä lausunnossa, jonka sanottu lautakunta antoi Rahatoimikamarille, huomautetaan ¹⁾, kuinka puheenalaiset saaret voidaan jakaa kahteen ryhmään, nimittäin: a) sellaiset, jotka nykyisin ovat rakennettaviksi vuokratut ja joiden arvo vuosi vuodelta lisäytyy kaupungin kehityksen mukana; sekä b) sellaiset saaret, joille todennäköisesti ei nyt eikä vastedes voida keksiä tärkeämpää käyttämistapaa. Ensimmäiseen ryhmään oli katselmuslautakunta lukenut Itäisen ja Läntisen Rönnskärin, Flisholman, Liuskasaaren, Uunisaaret ja Hernessaaren; ja lautakunta lausui arviolaskun nojalla, jossa lueteltujen saarien arvo oli laskettu 201,000 markaksi, että se määrä, mikä kaupungin oli vaadittava vahingonkorvauksena näistä saarista, täytyi arvata 69,500 markaksi. Sen ohessa huomautti lautakunta, kuinka oli huomioon otettava, että suuria osia linnoitusesplanaadin ensimmäisen piirin sisällä olevaa kaupungin vesialuetta ei saatu käyttää kaupungin ehdonvallan mukaan, koska merenpohjan muodon muuttamista ei ollut lupa toimeenpanna muuten kuin Insinöörihallituksen suostumuksella. Tämä kiello vaikutti sellaistenkin tilojen käyttämistapaan, joita linnoitusesplanadin voimassa pitämistä koskevain sääntöjen määräykset muuten eivät koskeneet. Sellaisia tiloja mainittiin Hietasaari ja Buusholma sekä Blekholman saaret. Kahden ensinmainitun välissä olevan vesialueen täyttämisen kautta nämä saaret, jotka täytettävän alueen kanssa oli aiottu muodostamaan erityisen kaupunginosan, voitaisiin käyttää kaupungille melkoisesti edullisemmalla ja voittoa tuottavammalla tavalla, kuin jos täyttämistä ei saisi tehdä. Samaten oli Blekholman saarten ja luodon laita, jotka ympäröivän veden täyttämällä voitaisiin yhdistää alueryhmäksi, joka tyydyttäisi kaupan ja liikenteen suuremman tilan vaatimuksia. Lautakunnan arvion mukaan olisi kaupungin, ellei täyttämisen kieltoa kumottaisi, vaadittava vielä lisäksi 116,500 markkaa vahingonkorvausta. Mitä taas tuli yllämainittuun b) ryhmään, johon oli luettu Ryssänkari, Iso ja Pieni Käärmesaari y. m., oli katselmuslautakunta sitä mieltä, että niiden vastainen käyttäminen linnoitusesplanaadia koskevain määräysten kautta ei joutuisi sellaisen rajoituksen alaiseksi, että niistä voitaisiin vaatia mitään vahingonkorvausta.

Sittenkuin läänin Kuvernööri 31 p:nä heinäkuuta annetulla kuulutuksella, jonka Rahatoimikamari sai tiedokseen 25 p:nä syyskuuta, oli kehottanut jokaista, joka mainittujen supistusten johdosta tahtoi kruunua

¹⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 41.

vastaan nostaa korvausvaatimuksia, kaiken enemmän puhevallan menettämisen uhalla määräjän kuluessa Kuvernöörille jättämään kirjallisen hakemuksen sellaisesta korvauksesta, lähetti ¹⁾ Rahatoimikamari Kaupunginvaltuustolle yllämainitun katselmuslautakunnan mietinnön ja ilmoitti samalla, että Rahatoimikamari oli kaikin puolin yhtynyt siinä olevaan ehdotukseen kaupungin vaadittavasta korvausmäärästä, edellyttäen että yhteenlaskettu korvaus 186,000 markkaa heti rahassa suoritettaisiin.

Se erityinen valiokunta, johon Kaupunginvaltuusto oli lähettänyt ²⁾ tämän asian, lausui ³⁾ esiintuomillaan syillä, että valiokunta ei ollut voinut havaita muuta kuin että Rahatoimikamari oli täysin oikeille perusteille nojannut kaupungin puheenalaiset korvausvaatimukset sekä että se määrä, jokak kaupungin oli Rahatoimikamarin esityksen mukaan vaadittava korvaukseksi, ei ollut liian suuri. Tämän yhteydessä huomautti valiokunta, että sanottuun määrään ei sisältynyt korvausta siitä vahingosta, joka alueella olevain vuokrain nykyisille haltijoille aiheutui linnoitusesplanaadin kautta, josta vahingosta näiden oli erikseen määräjässä haettava korvausta kruunulta, sekä että 30 p:nä toukokuuta 1896 annetun, linnoitusesplanaadeja koskevan asetuksen 3 §:n 4 momentin mukaan Suomen kruunu oli velvollinen yhdellä kertaa suorittamaan koko sen määrän, joka omaisuuden arvon vähentymisestä voisi tulla kaupungille määrättäväksi, ainoastaan jos vähennys nousi kolmanteen osaan sanottua arvoa tai enempään, mutta muussa tapauksessa oli oikeutettu suorittamaan korvauksen vuotuisena, kiinteistöstä seuraavana maksuna kuudella prosentilla arvonvähennyksen koko määrästä. Valiokunnan ehdotuksesta päättikin ⁴⁾ Kaupunginvaltuusto, hyväksyen Rahatoimikamarin katselmuslautakunnan määräämät perusteet sen korvauksen laskemiselle, mikä kaupungille oli tuleva niistä rajoituksista, joiden alaiseksi Viaporin linnoitusesplanaadi saattoi kaupungin oikeuden puheenalaisiin, esplanaadin piirissä oleviin alueisiin, kehottaa Rahatoimikamaria Kuvernöörin kuulutuksessa määrätyn ajan kuluessa asianmukaisessa järjestyksessä saattamaan kaupungin korvausvaatimukset voimaan.

Asuinhuvilain
vuokra-ajan pi-
tentäminen.

Rahatoimikamarilta olivat erinäiset kaupungin alaisten asuinhuvilain vuokramiehet huviloillaan toimeenpanemaisa kaunistustöiden nojalla hakeneet sellaista vuokra-ajan pitennystä, kuin vuokrakirjain 13 §:ssä edellytettiin; Rahatoimikamari pyysi, joka eri tapauksessa toimitutettuaan kat-

¹⁾ Rhtkn kirj. 2 p:ltä lokak. N:o 195. — ²⁾ Kpvn pöytäk. 14 p:ltä lokak. 18 §. —

³⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 41. — ⁴⁾ Kpvn pöytäk. 25 p:ltä marrask. 20 §.

selmuksen paikalla, Kaupunginvaltuustolta oikeutusta pidentämään välikirjain aikaa ja Valtuusto myönsikin sen seuraavissa tapauksissa:

huvilapalstalle N:o 2 Humlebergin tilalla 20 vuoden ajaksi, lukien 1 p:stä tammikuuta 1913, ollen kaupungille suoritettava korotettua vuokramaksua 437 markkaa 50 penniä vuosilta 1913—1922 ja 525 markkaa vuosilta 1923—1932 sekä toimitetut tasoitukset ja istutukset koko vuokrauden pidettävät täysin hyvässä kunnossa ja vuokranhaltija velvollinen tarvittaessa rakentamattomasta huvila-alueesta korvauksetta luovuttamaan tarpeellisia maa-alueita vastaisia katujen perustamisia varten ¹⁾);

Humlebergin
huvilapalstan
N:o 2 vuokra-
ajan pidentämi-
nen.

asuinhuvilalle N:o 19 Humlebergin tilalla 20 vuoden ajaksi, lukien 1 p:stä tammikuuta 1920, ollen kaupungille suoritettava korotettua vuotuista vuokramaksua 162 markkaa 50 penniä vuosilta 1920—1929 ja 195 markkaa vuosilta 1930 - 1939 sekä vuokramies velvollinen, milloin tahansa kaupunki sen havaitsee tarpeelliseksi, ilman mitään korvauksensaamisoi-keutta, sallimaan kaupungin vetää kadun huvilapalstan rakentamattoman osan kautta ²⁾);

Humlebergin
asuinhuvilan
N:o 19 vuokra-
ajan pidentämi-
nen.

Meilansin talon maalla olevalle asuinhuvilalle N:o 5 20 vuoden ajaksi, lukien 1 p:stä tammikuuta 1914, ollen kaupungille suoritettava korotettua vuotuista vuokramaksua 281 markkaa 25 penniä vuosilta 1914—1923 ja 337 markkaa 50 penniä vuosilta 1924—1933 sekä huvilalla alotetut istutus- ja tasoitustyöt mahdollisimman pian valmiiksi saatettavat ja, samaten kuin aikaisemmin alueella toimeenpannut samallaiset laitoksetkin, koko vuokra-ajan pidettävät hyvässä kunnossa ³⁾);

Meilansin asuin-
huvilan N:o 5
vuokra-ajan pi-
tentäminen.

Meilansin talon maalla olevalle asuinhuvilalle N:o 11 20 vuoden ajaksi, lukien 1923 vuoden alusta, ollen kaupungille suoritettava korotettua vuotuista vuokramaksua 100 markkaa vuosilta 1923—1932 ja 120 markkaa vuosilta 1933—1942 sekä toimitetut tasoitus- ja istutustyöt koko vuokra-
kauden pidettävät täysin hyvässä kunnossa ⁴⁾);

Meilansin asuin-
huvilan N:o 11
vuokra-ajan pi-
tentäminen.

Meilansin talon maalla olevalle asuinhuvilalle N:o 18 20 vuoden ajaksi, lukien 1927 vuoden alusta, ollen kaupungille suoritettava korotettua vuotuista vuokramaksua 156 markkaa 25 penniä vuosilta 1927—1936 ja 187 markkaa 50 penniä vuosilta 1937—1946 sekä muuten täytettävä samat ehdot kuin edellisessä tapauksessa ⁵⁾);

Meilansin asuin-
huvilan N:o 18
vuokra-ajan pi-
tentäminen.

¹⁾ Rhtkn kirj. N:o 248 marrask. 20 p:ltä ja Kpvn pöytäk. 25 p:ltä marrask. 23 §. — ²⁾ Rhtkn kirj. N:o 127 toukok. 29 p:ltä ja Kpvn pöytäk. 17 p:ltä kesäk. 5 §. — ³⁾ Rhtkn kirj. N:o 189 syysk. 25 p:ltä ja Kpvn pöytäk. 14 p:ltä lokak. 13 §. — ⁴⁾ Rhtkn kirj. N:o 268 jouluk. 11 p:ltä ja Kpvn pöytäk. 16 p:ltä jouluk. 4 §. — ⁵⁾ Rhtkn kirj. N:o 190 syysk. 25 p:ltä ja Kpvn pöytäk. 14 p:ltä lokak. 16 §.

Rajasaaren huvilapalstan N:o 2 vuokraoikeuden pitentäminen.

Meilansin taloon kuuluvalla osalla tilaa N:o 133 Rajasaari olevalle huvilapalstalle N:o 2 20 vuoden ajaksi, lukien 1924 vuoden alusta, ollen kaupungille suoritettava korotettua vuotuista vuokramaksua 281 markkaa 25 penniä vuosilta 1924–1933 ja 337 markkaa 50 penniä vuosilta 1934–1943 sekä alotetut tasoitus- ja istutustyöt keskeytymättä valmiiksi saatettavat ja sitten koko vuokrauden täysin hyvässä kunnossa pidettävät ¹⁾).

Kinnekullen huvilatilan N:o 56 a vuokraoikeuden pitentäminen.

Sittenkuin Merikapteeni K. M. Björklund oli pyytänyt, että vuokraoikeus huvilatilaan N:o 56 a Kinnekulle pitennettäisiin vielä 20 vuoden ajaksi, määräsi Rahatoimikamari vuonna 1901 katselmuksen paikalla toimitettavaksi ja katselmusmiehet huomauttivat ensiksikin:

että tilan N:o 56 a Kinnekulle oli vuokralle antanut Maistraatti 30 p:nä joulukuuta 1872 30 vuodeksi eli 1902 vuoden loppuun asti, ollen vuotuista vuokramaksua suoritettava 225 markkaa ynnä 1,029 tynnyriä rukiita pohjaveroa:

että vuokramies oli oikeutettu 1902 vuoden jälkeen 20 vuoden vuokraajan pitennykseen, jos tilaa asianmukaisesti hoidettiin rakennusten ja laitosten puolesta, sekä vuokrauden päättyessä saamaan korvausta arviomiesten päätöksen mukaan siinä olevista rakennuksistaan; sekä

että tila sittemmin 23 p:nä helmikuuta 1883 oli jaettu kahteen osaan, joista itäinen litt. a Kinnekulle jäi alkuperäisen vuokramiehen haltuun, mutta läntinen litt. b Miramar luovutettiin toiselle henkilölle, ja tässä jaossa määrättiin vuokramaksu ensinmainitusta osasta 125 markaksi ja 0,469 tynnyriksi rukiita pohjaveroa.

Edelleen kerrottiin katselmuskirjassa, että katselmusmiehet tilaa katsastaessaan olivat havainneet, että siinä oli rakennuksia vanhempi asuinrakennus, kivennäisvesitehdas sekä viisi suurempaa ja pienempää rakennusta, kaikki puisia, ja että sekä ne että osa perustettua puutarhaa olivat välttävässä kunnossa, mutta muu osa huvila-alueetta oli havaittu olevan hoidon ja ruokon puutteessa sekä pensaikkojen peitossa. Katselmusmiehet lausuvat sentähden mielipiteenään, että he eivät voineet puoltaa haettua vuokran pitennystä muilla ehdoilla, kuin että vuokramies 10 vuoden kuluessa panisi huvila-alueen kokonaisuudessaan asianmukaiseen kuntoon sekä luopuisi vuokrakirjassa hänelle myönnetystä oikeudesta, että vuokraajan loputtua saisi korvausta huvilapalstalle teettämistään rakennuksista. Rahatoimikamari hyväksyi ²⁾) kaikin puolin katselmusmiesten ehdotuksen

¹⁾ Rhtkn kirj. N:o 256 marrask. 27 p:ltä ja Kpvn pöytäk. 9 p:ltä jouluk. 11 §. —
²⁾ Rhtkn pöytäk. 6 p:ltä maalisk. 28 §.

eikä siis katsonut olevan syytä tehdä Kaupunginvaltuustolle esitystä sellaisesta vuokraoikeuden pitennyksestä, johon hakija vuokrakirjan mukaan olisi ollut oikeutettu, jos tilaa olisi asianmukaisesti hoidettu. Merikapteeni Björklund pyysi kuitenkin kahdessa myöhemmin jättämässään kirjoituksessa, että Rahatoimikamari Kaupunginvaltuustolle puoltaisi hänen vuokraoikeuttansa huvilapalstaan N:o 56 a Kinnekulle siten pitennettäväksi kahdeksikymmeneksi vuodeksi, kuin tätä vuokraoikeutta koskevassa vuokrakirjassa mainittiin, kuitenkin sillä ehdolla että hän kuudessa vuodessa saattaisi huvila-alueen kokonaisuudessaan asianmukaiseen kuntoon; ja hakija luopui kaikesta korvausoikeudesta asianmukaisessa järjestyksessä syntyneestä talousrakennuksesta, jossa kivennäisvesien valmistusta harjoitetaan, samaten kuin hakija oli aikaisemmissa kirjoituksissaan sitoutunut myöntämään jäämakasiinista ja pullovajasta, kaikki sillä edellytyksellä, että hänen hakemuksensa vuokran pitentämisestä hyväksyttäisiin. Rahatoimikamari jätti ¹⁾ nyt asian Kaupunginvaltuuston harkittavaksi, mutta ilmoitti samalla, että Rahatoimikamari ei ollut voinut luopua entisestä käsityksestään asiasta, nimittäin pääasiallisesti siitä että, kun tilaa ilmeisesti oli käytetty ja hoidettu enemmän tehdastonttina kuin kaupungin ympäristön kaunistukseksi aiottuna huvilatonttina, joka tarkoitus yksin oli aiheuttanut, että asuinhuviiloita koskeviin kaupungin vuokrasopimuksiin oli tullut määräys vuokraajan pitentämisestä, jopa vielä enemmän kehoitukseksi siihen eräissä tapauksissa kuten tässä sitoumus kaupungin puolesta tilalla olevain rakennusten lunastamiseen vuokraajan päättyessä, niin hakijaa sopimuksen mukaisesti ei voitu pitää oikeutettuna haettuun vuokran pitennykseen, sekä että jo katselmusmiesten tämän pitennyksen mahdollista saamista varten esittämässä ehdoissa oli melkoinen myönnytys kaupungin puolelta.

Asiaa valmistamaan asetti Kaupunginvaltuusto erityisen valiokunnan ²⁾, jolle merikapteeni Björklund vielä jätti kirjelmän ynnä kolme katselmuskirjaa; ja valiokunta lausui antamassaan mietinnössä ³⁾, että kysymys oli siitä, oliko huvilan vuokraaja tehnyt itsensä syyppääksi sellaiseen sen rakennusten ja tiluksien rappeuteen, että hän sillä oli menettänyt niiden vuokraoikeuden. Tätä harkitessaan valiokunta oli ollut sitä mieltä, että merikapteeni Björklundin jättämällä katselmuskirjoilla erinäisistä katselmuksista, joita Rahatoimikamari oli kaupungin puolesta tilalla toimituttanut, oli ratkaiseva merkitys. Kesäkuun 20 p:nä 1892 toimitetussa

¹⁾ Rhtkn kirj. N:o 139 kosäk. 12 p:ltä. — ²⁾ Kpvn pöytäk. 8 p:ltä jouluk. 4 §. —

³⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 47.

katselmuksessa olivat katselmusmiehet lausuneet, että „huvilalla, vaikka myrsky 28 p:nä elokuuta 1890 oli sitä varsin pahoin pidelty, oli lupaava kasvullisuus ja että se tulisi, sitä myöten kuin vuokramiehen alulle pane-
 mat perkkau- ja istutustyöt valmiiksi saatettaisiin, näyttämään ulkoasultaan moitteettomalta. Vuokramiehen toimittamia, Maistraatin huvilaa vuokralle annettaessa määräämiä rakennus- ja hoitovelvollisuuksia vastaan ei katsel-
 musmiehillä ollut mitään muistuttamista“. Syyskuun 15 p:nä 1896 havait-
 sivat katselmusmiehet „huvilan ja siihen tehdyt rakennukset olevan asian-
 mukaisessa kunnossa, jonka tähden ei ollut syytä muistutuksiin“. Huvilan
 katselmuksessa 26 p:nä syyskuuta 1899 merkittiin katselmuskirjaan aino-
 astaan „että lähinnä Meilansin tietä oleva ulkokuonerakennus on korjattava
 ja, samaten kuin tien viereinen säleaitakin, maalattava“. Vasta 3 p:nä loka-
 kuuta 1901 toimitetussa katselmuksessa havaitsivat katselmusmiehet, että
 sekä huvilan rakennukset että siihen perustettu puutarha olivat välttävissä
 kunnossa, mutta että „muu osa huvila-aluetta oli hoidon ja ruokon puut-
 teessa sekä pensaikkojen peitossa“, jonka tähden katselmusmiehet eivät
 voineet ehdottomasti puoltaa vuokramiehen hakemusta vuokran pitennyk-
 sestä. Valiokunta myönsi, että kaupungin katselmusmiehet 1892, 1896 ja
 1899 vuoden katselmuksissa mahdollisesti eivät olleet menetelleet kyllin
 ankarasti, ja lausui myöskin sen käsityksen, että huvilanhaltija ei suinkaan
 ollut täyttänyt mitä häneltä kohtuullisesti olisi voitu vaatia huvilan saat-
 tamiseksi asianmukaiseen kuntoon 28 p:nä elokuuta 1890 olleen myrskyn
 jälkeen, mutta huomautti huvilanhaltijan nyt syyllä voivan tehdä
 sen väitteen, että hänellä oli ollut aihetta luulla asianmukaisesti täyttä-
 neensä vuokrasopimuksen mukaiset sitoumuksensa, kun kaupungin omilla
 katselmusmiehillä, joiden tehtävänä juuri oli ollut kaupungin puolesta ottaa
 selkoa huvilan tilasta ja kunnosta, ei ollut ollut mitään sitä vastaan muis-
 tuttamista. Katselmuksessa 3 p:nä lokakuuta 1901 tehdyt muistutukset eivät
 tässä ansainneet huomioon ottamista siihen nähden, että nyt ei ollut puhe mis-
 tään erityisestä huvilan huonosta hoidosta sanotun ja lähinnä edellisen kat-
 selmuksen välillä, vaan rappeudesta, joka olisi käsittänyt huvilanhaltijan koko
 hallinta-ajan. Näistä syistä valiokunta puolestaan ei voinut tulla muuhun
 päätökseen, kuin että kapteeni Björklundille täytyi myöntää luvattu vuok-
 ran pitennys alkuperäisillä vuokraehdoilla, jonka tähden valiokunta ehdotti
 Rahatoimikamaria kehotettavaksi merikapteeni Björklundin kanssa teke-
 mään sopimuksen siitä, että hänen vuokraoikeutensa huvilatilaan N:o 56 a
 Kinnekulle pitennettäisiin kahdellakymmenellä vuodella, lukien 1902 vuo-
 den lopusta, ollen kaupunki, merikapteeni Björklundin tarjouksen mukaan,

nimenomaan vapautettava vaatimuksesta, että vuokra-ajan lopussa olisi suoritettava korvausta huvilalla olevasta tehdaslaitoksesta, johon kuului suurempi rakennus sekä jäämakasiini ja pullovaja. Tämän valiokunnan ehdotuksen hyväksyikin ¹⁾ Kaupunginvaltuusto.

Rautatienkirjanpitäjä O. M. Massinen, joka 19 p:nä lokakuuta 1899 tehdyn välikirjan kautta oli 1922 vuoden loppuun asti vuokrannut kaupungille kuuluvan istutuksen, Meilansin talon maalla olevan Tilkan niityn A palstan, oli rahatoimikamarilta pyytännyt vuokraa pitennettäväksi 20 vuodella, lukien 1 p:stä tammikuuta 1923, ja syyksi siihen esiintuonut, että hän vuokrakaudesta jälellä olevain 20 vuoden ajalla ei voinut saada hyvitystä kallisarvoisista rakennuksista ja laitoksista, jotka hän oli palstalle toimittanut. Tästä vaaditussa lausunnossa huomautti Rakennuskonttori, että puheenalaista tilaa ei ollut annettu vuokralle asuinhuvilana, jolle olisi aiottu rakennettavaksi useita asuinrakennuksia, vaan viljelysmaaksi, jonka tähden vuokrakirjaa tehtäessä ei ollutkaan edellytetty nyt kuluvan vuokra-ajan pitentämistä. Tästä syystä ja koska lopullista päätöstä ei vielä ollut tehty siitä, millä tavoin Töölön kaupungin aseman alueen pohjoispuolella olevat kaupungille kuuluvat tilat tulisivat käytettäväksi, Rahatoimikamari päätti ²⁾ „tätä nykyä“ hyljätä puheenalaisen hakemuksen; ja myöskin Kaupunginvaltuusto, jolle Kirjanpitäjä Massinen uudisti hakemuksensa, jätti ³⁾ asian Rahatoimikamarin päätöksen varaan.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti Kaupunginvaltuusto antaa kaupungille kuuluvan Korkeasaaren vuokralle vielä kymmeneksi vuodeksi eli huhtikuun loppuun 1912 Helsingin anniskeluosakeyhtiölle, ollen siitä suoritettava pohjaveroa 2,935 hehtolittraa rukiita sekä 430 markkaa vuotuista rahamaksua ja muutenkin pysytettävä entiset vuokraehdot ⁴⁾.

Samaten päätti Kaupunginvaltuusto kahdeksi vuodeksi, lukien 1904 vuoden lopusta, pitentää „Suomalaisen Teatterihuone Osakeyhtiön“ maksuttoman käyttöoikeuden Arkadiateatterin paikkaan, sillä ehdolla että talossa voimassapidetään kansanteatteria ⁵⁾.

Koska Meilansin talon tonttipaikan vuokraoikeus päättyisi kertomusvuoden lopussa, oli Rahatoimikamari määrännyt lähtökatselmuksen paikalla toimitettavaksi, ja siinä selvitettiin, että paikalla olevat rakennukset olivat

Tilkan niityn A palstan vuokraoikeuden pitentämistä koskevan hakemuksen hylkääminen.

Korkeasaaren vuokran pitentäminen.

Arkadiateatterin paikan maksuttoman käyttöoikeuden ajan pitentäminen.

Meilansin talon tonttipaikan vuokralle antaminen.

¹⁾ Kpvn pöytäk. 20 p:ltä jouluk. 7 §. — ²⁾ Rhtkn pöytäk. 23 p:ltä lokak. 16 §. —

³⁾ Kpvn pöytäk. 9 p:ltä jouluk. 3 §. — ⁴⁾ Rhtkn kirj. N:o 58 helmik. 20 p:ltä ja Kpvn pöytäk. 4 p:ltä maalisk. 11 §. — ⁵⁾ Rhtkn kirj. N:o 62 helmik. 27 p:ltä ja Kpvn pöytäk. 4 p:ltä maalisk. 14 §.

asianmukaisessa kunnossa, jonka tähden katselmusmiehet puolsivat vuokramiehen pyytämää pitennettyä vuokraoikeutta myönnettäväksi siten, että vuokra-aika määrättäisiin kymmeneksi vuodeksi ja että vuokramaksu, joka viimeksi oli ollut 50 markkaa vuodessa, korotettaisiin 100 markkaan sekä että vuokran ehdoksi pantaisiin, että vuokramies oli velvollinen yhden vuoden kuluttua irtisanomisen jälkeen kaupungin käytettäväksi antamaan joko koko alueen taikka osia siitä ilmaa muuta korvausta kuin vastaavaa vapautusta vuokramaksun suorittamisesta. Rahatoimikamarin esityksestä ¹⁾ päättikin ²⁾ Kaupunginvaltuusto antaa Rahatoimikamarille valtuutuksen mainittuun vuokraukseen.

Meilansin maala olevan kolmen pienemmän tonttipaikan ja n. s. tulliniitty kahden palstan vuokraaminen.

Aina vuodesta 1892, jolloin Meilansin talo joutui kaupungin suoraan naisen hallinnon alaiseksi, oli kolme pienempää taloon kuuluvaa tonttipaikkaa ollut vuokralle annettuina, viimeksi viiden vuoden ajaksi, jonka ohessa kahdelle vuokramiehistä oli myönnetty nautintaoikeus kummallekin osaansa sanotun talon n. s. tulliniittyä. Kun nämä vuokrat taas päättyisivät viime päivänä lokakuuta, määräsi Rahatoimikamari lähtökatselmuksen paikalla pidettäväksi ja katselmusmiehet havaitsivat tonttipaikoille tehdyt rakennukset sekä niittypalstat hyvin kunnossapidetyiksi, jonka tähden he, vuokramiesten pyydettyä pitennettyä vuokraoikeutta, puolsivat vuokraoikeutta pitennettäväksi kymmenellä vuodella sekä vuokramaksut, jotka viimeksi olivat olleet 92, 82 ja 50 markkaa, korotettaviksi 160:een, 175:een ja 100:aan markkaan. Kuitenkin olisi tämän ehdoksi määrättävä, että vuokramiehet olivat velvolliset vuoden kuluttua irtisanomisesta jättämään kaupungin käytettäväksi joko koko alueet taikka mitkä osat niistä tahansa ilman muuta korvausta kuin täydellistä vapautusta vuokramaksun suorittamisesta taikka sen alennusta, laskettuna sen mukaan missä suhteessa luovutetun alan suuruus oli alueen alkuperäiseen alaan. Rahatoimikamari hyväksyi puolestaan katselmusmiesten ehdotuksen sekä pyysi ³⁾ Kaupunginvaltuustolta oikeutusta ehdotettuun vuokraukseen; ja Valtuusto antoi-kin ⁴⁾ sellaisen oikeutuksen.

Kahden n. s. Sörnäisten ravintola-alueella olevan palstan vuokralle antaminen.

Aktiebolaget A. Parviainen & C:o Osakeyhtiölle vuokratun n. s. Sörnäisten ravintola-alueen vuokra-aika päättyi vuonna 1901 ja Kaupunginvaltuusto oikeutti sanottuna vuonna Rahatoimikamarin yhtiölle antamaan vuokralle kymmenen vuoden ajaksi, lukien 1 p:stä tammikuuta 1902, kaksi

¹⁾ Rhtkn kirj. N:o 232 marrask. 6 p:ltä — ²⁾ Kpvn pöytäk. 25 p:ltä marrask. 10 §. — ³⁾ Rhtkn kirj. N:ot 230—232 marrask. 6 p:ltä. — ⁴⁾ Kpvn pöytäk. 25 p:ltä marrask. 8 —10 §.

alueesta murrettua tiluspalstaa, joita käytettiin petroleumin varastopaikoiksi ¹⁾, jonka jälkeen Rahatoimikamari 16 p:nä tammikuuta teki niistä vuokrasopimuksen. Emäpalstan vastaisesta käyttämisestä, johon myöskin oli rakennettu petroleumisäiliö, ehdotti ²⁾ Rahatoimikamari, että tämä alue jaettaisiin kolmeen palstaan, joista asemapiirrokselle kirjaimilla A ja B merkityt olisivat, 1902 vuoden alusta lukien, luovutettavat Aktiebolaget A. Parviainen & C:o Osakeyhtiölle, pienempi palsta A, jolla petroleumisäiliö oli, 1911 vuoden loppuun eli samaksi ajaksi, jonka kahden läheisen petroleumivarastopaikan vuokra oli voimassa, 600 markan vuotuisesta vuokramaksusta ja muuten samoilla ehdoilla, kuin samallaisista varastopaikoista ennestään oli määrätty, sekä asuinpalsta B 1907 vuoden loppuun, johon aikaan lähinnä olevain varastopaikkain N:o 7 ja 8 vuokraoikeus päättyi, 400 markan vuotuisesta vuokramaksusta ja asuintiloista voimassa olevilla ehdoilla. Kirjaimella C merkitty tiluspalsta olisi sitä vastoin toistaiseksi pysytettävä kaupungin käytettävänä. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta Kaupunginvaltuusto hyväksyi ³⁾ tämän Rahatoimikamarin esityksen.

Vuokraoikeus Eläintarhan niittypalstoihin N:o 6 ja 7 oli 1902 vuoden lopussa päättyvä ja Rahatoimikamari määräsi sentähden paikalla toimitettavaksi lähtökatselmuksen, jossa saatiin selville, että mainitut tiluspalstat olivat niittynurmeksi kylvetyt, hyvässä kasvuvoimassa sekä varsin hyvin ojitetut. Mutta katselmusmiehet olivat kuitenkin sitä mieltä, että tilaa ei enää olisi annettava vuokralle, vaan varattava kansanhuvien ynnä muiden sellaisten ulkoilmassa pidettävään kokousten paikaksi, johon se asemansa sekä alan tasaisuuden tähden näytti erittäin soveltuvan. Myöskin Rahatoimikamari piti puheenalaiset niittypalstat soveliaina katselmusmiesten ehdottamaan tarkoitukseen, jonka tähden ja kun Hesperian puisto, joka viime vuonna oli määrätty samallaiseen tarkoitukseen, ei ollut voinut tarvetta tyydyttää, Rahatoimikamari kannatti katselmusmiesten ehdotusta; ja Kaupunginvaltuusto, jonka harkittavaksi asia jätettiin, päätti ⁴⁾, että Eläintarhan niittypalstoja N:o 6 ja 7 ei annettaisi vuokralle, vaan ne toistaiseksi varattaisiin ulkoilmassa pidettäviä kansankokouksia varten.

Koska vuokraoikeus kaupungille kuuluviin maataloihin N:o 5 Wallgård sekä N:o 50—53 Salli, Kaavi, Savila ja Dal 1902 vuoden lopussa päättyisivät, oli Rahatoimikamari määrännyt sanotuilla tiloilla pidettäväksi

Eläintarhan
niittypalstat
N:o 6 ja 7 vara-
tut ulkoilmassa
pidettäviä kan-
sankokouksia
varten.

Wallgård, Salli,
Kaavi, Savila ja
Dal tilain käyt-
täminen.

¹⁾ Kats. 1901 vuoden kertomus siv. 15. — ²⁾ Rhtkn kirj. N:o 254 lokak. 30 p:ltä. —

³⁾ Kpvn pöytäk. 9 p:ltä jouluk. 12 §. — ⁴⁾ Kpvn pöytäk. 25 p:ltä marrask. 11 §.

lähtökatselmuksen, jossa havaittiin, että tiluspalsta Wallgård on alaltaan 10,400 hehtaaria, siitä 7,04 viljeltyä maata, nykyisin vanha loppuun kasvanut nurmi; sekä että tilat Salli, Kaavi, Savila ja Dal ovat alaltaan 4,615—6,003—9,646 ja 16,399 hehtaaria, osaksi rakennettuja tonttipaikkoja, osaksi viljeltyjä tiluksia, jotka kaikki ovat hyvässä kasvuvoimassa, osaksi metsämaata. Näiden tilain vastaisesta käyttämisestä olivat katselmusmiehet tehneet sen ehdotuksen, että tilusalue Wallgård 1908 vuoden loppuun saakka, jolloin läheisen Bakkas nimisen huvilatilan vuokraoikeus päättyy, vuokrattaisiin uudelleen viljeltäväksi, ellei aluetta viime työväenasuntokomitean ehdotuksen mukaan tarvittaisi työväen esikaupungin paikaksi; sekä että muiden puheenalaisten tilain vuokramiehille myönnettäisiin pitennettyä vuokra-aikaa niihin tonttipaikkoihin, joilla heidän rakennuksensa ovat, mutta että viljellyt tilukset sitä vastoin julkisella huutokaupalla tarjottaisiin uudestaan vuokralle, kaikki 10 vuoden ajaksi, sekä että metsämaa murrettaisiin erilleen kaupungille. Kaikkia tähän kuuluvia viljeltyjä tiluksia vuokralle annettaessa olisi tehtävä se ehto, että vuokramiehet olivat, jos kaupunki tarvitsi, velvolliset ennen vuokra-ajan loppuakin vuoden kuluttua irtisanomisesta luovuttamaan suurempia tai pienempiä osia vuokratuista alueista vuokramaksujen alennusta vastaan, laskettuna samassa suhteessa kuin menetetyin maan pinta-ala oli koko alaan verraten. Ja katselmusmiehet olivat ajatelleet, että kaikki Sallin ja Kaavin tiloilla olevat viljellyt tilukset tarjottaisiin vuokralle kumpikin jakamattomana kokonaisuutena, jota vastoin Savilan tila olisi jaettava kahteen sekä Dalin tila kolmeen osaan. Kullekin Sallin, Kaavin ja Savelan tilalle tulisi ainoastaan yksi asuntotontti, mutta Dalin tilalle neljä sellaista tonttipaikkaa; ja katselmusmiehet olivat ehdottaneet vähimmät vuokramaksut näille maanviljelyspalstoille ja asuntotonteille. Mutta kun kysymyksellä katselmuksen alaisina olleiden tilain käyttämisestä kuitenkin oli likeistä yhteyttä sekä Puutarhalautakunnan tekemän, mullansaantia kaupungin istutuksiin koskevan esityksen kanssa, että myöskin saman lautakunnan seuraavan vuoden tulo- ja menoarvion ehdotuksensa perusteluissa esittämän ehdotuksen kanssa, että Savilan tila luovutettaisiin kaupungin puukoulua varten, oli Rahatoimikamari katsonut tarpeelliseksi, ennenkuin Kaupunginvaltuustolle tehtäisiin esitys useinmainittujen tilain vastaisesta käyttämisestä, antaa mainituille katselmusmiehille käsiteltäväksi ja lausunnon antamista varten kerrotut puutarhahallintoa koskevat kysymykset; ja tarkemmin esittämillään syillä olivat katselmusmiehet ehdottaneet: että Haapaniemen kasvumaata ei, niinkuin Puutarhalautakunta oli ehdottanut, annettaisi mullanotto paikaksi, vaan ruoka-

multa siellä pysytettäisiin, kunnes istutustöitä sillä paikalla toimitetaan; ettei Dalin eikä Savilan maatiloja käytettäisi Puutarhalautakunnan maitsemiin tarkoituksiin, vaan että nämä tilat samaten kuin Kaavin ja Sallin tilusalueet annettaisiin vuokralle niinkuin niillä toimitetuissa lähtökatselmuksissa oli ehdotettu; että kaupungin varapuutarhan siirto saisi jäädä siksi, kunnes sille voitiin saada tilaa Gumtähdestä, jonka tilan vuokraus päättyi 1908 vuoden lopussa, mutta että, jos siirto aikaisemmin havaittaisiin tarpeelliseksi, Wallgårdin maatilasta sitä varten luovutettaisiin tarpeellinen osa ja riittävä alue sieltä myöskin osotettaisiin ruokamullan valmistamista varten kaupunginistutusten tarpeiksi; sekä että se osa Wallgårdin tilaa, jota ei tarvittaisi sanottuun tarkoitukseen, annettaisiin vuokralle¹⁾. Rahatoimikamari yhtyi kaikissa pääkohdissa katselmusmiesten ehdotukseen, mutta kun lopullisen ratkaisun Wallgårdin maa-alueen käyttämisestä, jos erinäisiä osia siitä luovutettaisiin Puutarhalautakunnalle mullanotto paikaksi ja puukouluja varten, täytyi jäädä siksi, kunnes lautakunta oli saanut lausua mielensä asiasta ja osottaa, mitä osia alueesta se voi eri tarkoituksiinsa käyttää, niin Rahatoimikamari pyysi²⁾ Kaupunginvaltuustolta ainoastaan valtuutusta Rahatoimikamarin edessä toimitettavalla julkisella huutokaupalla enimmänsä maksaville kymmenen vuoden ajaksi tarjoamaan Sallin, Kaavin, Savilan ja Dalin viljelyspalstat vuokralle, ei kuitenkaan arvioituja alimpia vuosimaksuja vähemmästä ja katselmusmiesten muuten esittämillä ehdoilla, sekä samaten kymmenen vuoden ajaksi antamaan vuokralle viimemainittujen tilain tonttipaikat nykyisille vuokramiehille, ilmoitetuista vuokramaksuista; jonka ohessa Rahatoimikamari ehdotti, että näillä tiloilla oleva metsämaa jätettäisiin käyttämättä ja asetettaisiin kaupungin yleisen metsänhoidon alaiseksi. Kaupunginvaltuustossa tuli asia käsiteltäväksi 1902 vuoden viimeisessä kokouksessa ja Valtuusto päätti³⁾ antaa Rahatoimikamarille toimeksi koettaa Sallin, Kaavin, Savilan ja Dalin tilain vuokramiesten kanssa sopia heidän ja kaupungin välillä voimassa olevain vuokrasopimusten pitentämisestä 1903 vuoden loppuun saakka.

Sittenkuin Kaupunginvaltuusto edellisenä vuonna oli päättänyt tarkemmin määrätyillä ehdoilla myöntää, että Polyteknillisen opiston taloon ehdotettu lisärakennus saataisiin ulottaa 10,5 metriä tontinrajaa ulomaksi Hietalahdentorille⁴⁾ sekä Rahatoimikamari oli teettänyt piirustukset tästä aiheutuvaan kaupunginaseman muutokseen, jossa oli ehdotettu,

Polyteknillisen
opiston talon
laajentaminen
Hietalahden-
torille.

¹⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 45. -- ²⁾ Rhtkn kirj. N:o 257 marrask. 27 p:ltä. — ³⁾ Kpvn pöytäk. 20 p:ltä jouluk. 3 §. — ⁴⁾ Kats. 1901 vuoden kertomus siv. 18.

että Opiston kolme tonttia korttelissa N:o 77 ynnä puheiksi tullut laajennus yhdistettäisiin yhdeksi tontiksi N:o 1 Hietalahdentorin varrella, päätti¹⁾ Kaupunginvaltuusto, sittenkuin Terveyslautakuntaa oli asiasta kuultu, tehdä alamaisen esityksen mainitun kaupunginaseman muutoksen vahvistamisesta.

Puistikko Polyteknillisen opiston talon edustalle.

Niiden ehtojen joukossa, joilla Kaupunginvaltuusto suostui luovuttamaan maata Hietalahdentorilta yllämainittua Polyteknillisen opiston talon lisärakennusta varten, oli sekin, että valtiovarasto sitoutuisi yleiseksi puistikoksi luovuttamaan sen alueen opiston tonteista, joka tulisi olemaan ehdotettujen uusien sivurakennusten välissä, sekä että kaupunki oikeutettaisiin valtiovaraston kustannuksella, vastedes tehtävän sopimuksen mukaisesti, perustamaan ja kunnossa pitämään näiden sivurakennuksien välisen, Hietalahdentorille päin olevan istutuksen. Tämän johdosta vaati Senaatin Kauppa- ja Teollisuustoimituskunta Kaupunginvaltuustolta ehdotuksen siitä korvauksesta, joka kaupunkikunnalle olisi yleisistä varoista myönnettävä yllämainitun puistikon perustamisesta ja kunnossapidosta. Sittenkuin Puutarhalautakunta oli kaupunginpuutarhurilla teettänyt luonnospiirustuksen ehdotettuun puistikkoon sekä kustannusarvion sen perustamisesta ja vastaisesta kunnossapidosta, antoi²⁾ Kaupunginvaltuusto sen vastauksen, että sanotun luonnospiirustuksen mukaan istutuksen keskiosaa varten vielä tarvittiin ottaa noin kymmenen metrin levyinen alue kaupunginmaata Hietalahdentorilta ja että kustannusarvion mukaan itse perustamiskustannukset tulisivat olemaan 7,964 markkaa ja vuotuiset kunnossapitokustannukset vaihtoehtoisesti 700 tai 500 markka. Sittemmin pyysi Kauppa- ja Teollisuustoimituskunta vielä tietoa, olisiko ja mitä korvausta vastaan kerran kaikkiaan Helsingin kaupunkikunta halukas sitoutumaan kaikeksi vastaisuudeksi ottamaan toimittaaksensa sen puistikon kunnossapidon, joka Hietalahdentorin asemakaavan äskettäin vahvistetun muutoksen mukaan oli tuleva Polyteknillisen opiston talon edustalle. Rahatoimikamari, jolta nyt vaadittiin lausuntoa, puolsi³⁾ että, niinkuin oli ehdotettu, puistikon kunnossapito otettaisiin toimitettavaksi kaikeksi vastaisuudeksi kerran kaikkiaan saatavaa korvausta vastaan. Tämä korvaus laskettiin ynnä perustamiskustannukset vaihtoehtoisesti 23,600:ksi tai 19,100 markaksi, riippuen siitä varustettiinke puistikko kukkaiskasveilla vai ei. Ja kun Rahatoimikamari oli sitä mieltä, että mitään kukkaisistutuksia ei tarvittu niin etäi-

¹⁾ Kpvn pöytäk. 25 piltä marrask. 13 §. — ²⁾ Kpvn pöytäk. 16 piltä syysk. 29 §. — ³⁾ Rhtkn kirj. N:o 280 jouluk. 27 piltä.

seen puistikkoon kuin tähän, esitti Rahatoimikamari, että Kaupunginvaltuusto ilmoittaisi Kauppa- ja Teollisuustoimituskunnalle vastaukseksi Valtuuston tahtovan ottaa toimittaaksensa sekä puistikon perustamisen että vastaisen kunnossapidon 19,100 markan korvauksesta kerran kaikkiaan.

Lokakuun 15 p:nä Kaupunginvaltuustolle lähetetyssä kirjelmässä ilmoitti Suomalaisen Kirjallisuuden seura, että Elias Lönnrotin muistopatsas oli valmis paljastettavaksi Kaupunginvaltuuston sitä varten osottamalle paikalle Antinkadun varrella olevalle kirkkotorille¹⁾. Seuran oli ollut aikomus toimeenpanna juhlallinen paljastamistilaisuus, mutta väliintulleista syistä oli Seuran ollut pakko yksinkertaisesti vapauttaa muistopatsas peitostaan. Jos Seuran ohjelman mukaan paljastaminen olisi tapahtunut juhlatilaisuudessa, olisi silloin juhlallisesti tehty se pyyntö, jonka Seura nyt kirjallisesti esitti, että nimittäin Kaupunginvaltuusto tahtois paljastuksen jälkeen ottaa Elias Lönnrotin muistopatsaan hoidettavaksensa niinkuin muutkin kaupungin alueelle pystytetyt muistomerkit. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti Kaupunginvaltuusto²⁾ kiitollisuudella vastaanottaa muistopatsaan sekä kehotti Puutarhalautakuntaa ryhtymään kaikkiin muistopatsaan ympäristön kaunistamista ja kunnossapitämistä varten tarvittaviin toimenpiteisiin.

Elias Lönnrotin
muistopatsas.

Huhtikuun 24 p:nä lähettämässään kirjelmässä oli Teollisuushallitus Keisarillisen Senaatin siitä antamasta käskystä kysynyt Kaupunginvaltuustolta, oliko Helsingin kaupunki ja millä ehdoilla halukas valtiovarastolle luovuttamaan tontit N:o 2 ja 3 korttelissa N:o 301 b Kalliossa taikka jonkun muun kunnan käytettävissä olevan soveliaan paikan talon rakentamista varten täkäläiselle teollisuuskoululle. Rahatoimikamari, jonka lausuntoa asiasta vaadittiin, määräsi toimitettavaksi katselmuksen ja arvion mainituista tonteista, ja katselmusmiehet yhtyivät tonttien asemaan ja alan laatuun katsoen panemaan niille arvoksi, tontille N:o 2 18 markkaa ja tontille N:o 3 20 markkaa neliömetriltä, jonka johdosta, kun edellisen tontin ala oli 1,809,180 ja jälkimäisen 2,536,184 neliometriä, niiden koko hinta arvioitiin 32,565 markaksi 26 penniksi ja 50,723 markaksi 68 penniksi. Omasta puolestaan Rahatoimikamarilla ei ollut mitään muistutettavaa näitä tontinhintoja vastaan; ja kun Rahatoimikamari ei muutenkaan nähnyt minäkään estävän tonttien valtiovarastolle myymistä, vaikka ne tosin oli varattu kaupungin omaa tarvetta, etupäässä aiottua työväenakatemiaa varten, joka

Kysymys tontin
lunastamisesta
teollisuuskoulua
varten.

¹⁾ Kats. 1901 vuoden kertomus siv. 9. — ²⁾ Kpvn pöytäk. 4 p:ltä marrask. 21 §.

kuitenkin katsottiin voitavan sijoittaa tontille N:o 1 samassa korttelissa, niin Rahatoimikamari ehdotti¹⁾, että puheenalaiset tontit tarjottaisiin valtiovarastolle yllämainitusta hinnasta. Tähän yhtyi²⁾ myöskin Kaupunginvaltuusto, kuitenkin sillä ehdolla että Valtuusto ennen 1903 vuoden loppua saisi tiedon, oliko valtiovarasto hyväksynyt tarjouksen; ja Teollisuushallitukselle lähetettiin vastauskirjelmä asiasta.

Kysymys tontin lunastamisesta suomalaista normaalityysoita varten.

Lääninhallituksen läheteellä 17 p:ltä tammikuuta oli Kaupunginvaltuustolta vaadittu lausuntoa, oliko kaupunki ja millä ehdoilla halukas suomalaiselle normaalilyseolle aiottua uutta taloa varten valtiovarastolle luovuttamaan Ratakadun varrella täällä olevan tontin N:o 7. Antamassaan lausunnossa esiintoi³⁾ Rahatoimikamari, että puheenalainen tontti vahvistettavaksi lähetetyn Punanotkon uuden jakoehdotuksen mukaan oli jaettu kahdeksi uudeksi tontiksi N:o 4 ja 6 Ratakadun varrella, alaltaan 1,086,222 ja 884,120 neliometriä, jota paitsi entisestä tontista N:o 7 oli pitkin sen eteläistä rajaa pienempi maa-alue yhdistetty viereiseen puistoon. Toimitetussa katselmuksessa oli uusille tonteille niiden asemaan ja alan laatuun katsoen pantu arvoksi, tontille N:o 4 28 markkaa ja tontille N:o 6 30 markkaa neliometriltä, jonka tähden niiden myyntihinnat olivat 30,414 markkaa 22 penniä ja 26,523 markkaa 60 penniä. Rahatoimikamarin ehdotuksesta päätti⁴⁾ Kaupunginvaltuusto Keisarilliselle Majesteetille lähetettävässä kirjelmässä ilmoittaa kaupungin suostuvan yllämainitusta hinnasta valtiovarastolle luovuttamaan tontit N:o 4 ja 6 Ratakadun varrella, edellyttäen että Punanotkon asemakaavan ehdotus armossa hyväksyttäisiin ja sillä ehdolla että Valtuusto ennen 1 p:ää kesäkuuta 1903 saisi tiedon, oliko valtiovarasto hyväksynyt tämän tarjouksen.

Kysymys tontin paikan hankkimisesta 7:ssä kaupunginosassa valtiovaraston sairaalarakennuksia varten.

Sen johdosta että oli nostettu kysymys siitä, voisiko Valtiovarasto ja millä ehdoilla sairaalarakennusten tonttipaikaksi hankkia korttelin N:o 128 sekä osia korttelista N:o 129 Vuorimiehen- ja Pietarinkatujen sekä Neitsytpolun varrella, oli Kaupunginvaltuusto edellisenä vuonna ilmoittanut, että kaupunki voi tarkoitusta varten luovuttaa puheenalaiset tontit ynnä mainittujen korttelien välisen kadun 12 markan alimmasta yksikköhinnasta neliometriltä, joten koko lunastus tulisi olemaan 437,832 markkaa 65 penniä, kuitenkin sillä ehdolla että Valtuusto ennen 1902 vuoden loppua saisi tiedon, oliko valtiovarasto hyväksynyt tarjouksen⁵⁾. Maistraa-

¹⁾ Rhtkn kirj. N:o 203 lokak. 9 p:ltä. — ²⁾ Kpvn pöytäk. 14 p:ltä lokak. 20 §. —

³⁾ Rhtkn kirj. N:o 118 toukok. 22 p:ltä. — ⁴⁾ Kpvn pöytäk. 27 p:ltä toukok. 17 §. — ⁵⁾ Kats. 1901 vuoden kertomus siv. 23.

tin kirjelmällä 15 piltä helmikuuta 1902 ilmoitettiin Kaupunginvaltuustolle, että Senaatti oli 27 p:nä tammikuuta päättänyt vanhan ja uuden klinikan nykyisen tontin vastedeskin pysytettäväksi yleistä sairaalaa varten ja käytettäväksi toistaiseksi vanhan ja uuden klinikan tarpeeksi, paitsi naistautien ja kuppatautien osastojen, jotka muutettaisiin pois toisille tonteille, sekä että sen johdosta kysymys 7:ssä kaupunginosassa olevain korttelien N:o 128 ja 129 kruunulle hankkimisesta oli saanut raueta. Tästä päätti ¹⁾ Kaupunginvaltuusto antaa tiedon Rahatoimikamarille.

Sittenkuin Helsingin Laivanpäällikköyhdistys oli pyytänyt maksutonta tonttia merimieskodin rakentamista varten, oli Rahatoimikamari edellisenä vuonna Kaupunginvaltuustolle ehdottanut, että Valtuusto puheenalaiseen tarkoitukseen maksutta luovuttaisi tontin N:o 3 Linnankadun varrella korttelissa N:o 161 Katajanokalla, sellaisena kuin se tulisi olemaan altaan korttelille ehdotetun uuden tonttijaon mukaan ²⁾. Asiaa käsiteltiin erinäisissä kokouksissa ja asiakirjat toimitettiin painettaviksi ³⁾, jonka jälkeen Kaupunginvaltuusto päätti ⁴⁾, että merimieskodin rakentamista varten Helsingin Laivanpäällikköyhdistykselle luovutettaisiin yllämainittu Linnankadun varrella oleva tontti toimitettuun tontin arvioon perustuvasta 20,000 markan hinnasta, sekä että kauppahinta saisi ensimmäistä kiinnitystä vastaan olla ilman korkoa maksamatta niin kauan kuin tontilla voimassa pidettiin tarkoitustaan vastaavaa merimieskotia, mutta olisi, jollei tätä ehtoa täytettäisi, kaupungille maksettava. Sen ohessa Valtuusto oikeutti Rahatoimikamarin myöntämään, että sanottu kiinnitys saatiin siirtää mahdollisesti otettavain niin suurten lainain jälkeen, kuin Rahatoimikamarin harkinnan mukaan voitiin myöntää kaupungin vakuutta vaaranalaiseksi saattamatta.

Tonttipaikan myöntäminen merimieskotia varten.

Sittenkuin Rahatoimikamari Maistraatin kautta oli saanut tiedokseen Uudenmaan läänin Lääninhallituksen lähetteen, jossa Maistraattia kehoitettiin toimittamaan tarkempia tietoja Viaporin sotasataman komentajan kirjallisesta kysymyksestä, suostuisiko kaupunki ja millä ehdoilla venäläiselle Meriministeriölle myymään lounaisessa sanottuun sotasatamaan rajoittuvan Katajanokalla olevan alueen, johon aikaisemmin oli rakennettu Meriministeriön omistama kivitalo, määräsi Rahatoimikamari katselmuksen paikalla pidettäväksi; ja katselmusmiehet puolsivat, että osa lääninvankilan suojelusmuurin eteläpuolella olevaa ranta-alueetta myytäisiin sa-

Kysymys erään Katajanokalla olevan alueen myymisestä venäläiselle Meriministeriölle.

¹⁾ Kpvn pöytäk. 4 piltä maalisk. 2 §. — ²⁾ Kats. 1901 vuoden kertomus siv. 19. —

³⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 4. — ⁴⁾ Kpvn pöytäk. 11 piltä helmik. 10 §.

notulle Ministeriölle, mutta ehdottivat samalla Katajanokan itäisen osan toisin järjestettäväksi. Sen maan ala, joka katselmusmiesten ehdotuksen mukaan olisi Meriministeriölle luovutettava, oli noin 3,050 neliometriä ja sille ehdotettiin hinnaksi 45,750 markkaa eli 15 markkaa neliometriltä. Rahatoimikamari jätti ¹⁾ asian Kaupunginvaltuuston harkittavaksi ja huomautti, että sen muotoisen ja rajaisen alueen luovuttaminen, kuin katselmusmiehet olivat ehdottaneet, ei voinut tehdä mitään oleellista haittaa 8:n kaupunginosan laajentamiselle, sekä pyysi valtuutusta asianmukaisessa järjestyksessä ilmoittamaan Viaporin sotasataman komentajalle, että kaupunki suostui yllämainituilla katselmusmiesten esittämillä ehdoilla Meriministeriölle myymään pyörennetyn osan lunastettavaksi haettua aluetta, sittenkuin se oli ehditty erityisenä tonttina ottaa vahvistettuun kaupungin- asemaan. Sittenkuin Kaupunginvaltuusto oli suostunut ²⁾ tähän esitykseen, lähetti ³⁾ Rahatoimikamari asiasta kirjeen Lääninhallitukselle, pyytäen että Viaporin sotasataman komentajalle annettaisiin tieto Kaupunginvaltuuston yllämainitusta päätöksestä.

Tonttipaikka
Sörnäisten kan-
sanlastentar-
halle.

Sittenkuin „Oma koti Sörnäisten kansanlastentarhalle“ nimisen yhdistyksen johtokunta oli Rahatoimikamarilta pyytänyt saada ottaa haltuunsa vuokraoikeuden siihen Eekon huvilatilalla olevaan tonttipaikkaan, jossa n. k. „Kansan koti“ on, sekä sanotun vuokraoikeuden vuonna 1906 päätyttyä yhä edelleen saada maksutta käyttöä tonttia, jota vastoin yhdistys puolestaan heti antaisi kaupungille takaisin 4 p:nä lokakuuta 1900 tehdyn välikirjan kautta yhdistykselle myönnetyn maksuttoman vuokraoikeuden asunto-tontteihin N:o 3 ja 5 Helsinginkadun varrella korttelissa N:o 347, määräsi Rahatoimikamari paikalla pidettäväksi katselmuksen, missä kävi selville, että kortteli N:o 330, jossa „Kansan koti“ on, oli alaltaan noin 2,460 m², vastaten, 19 markaksi neliometriltä määrätyn yksikköhinnan mukaan, 46,740 markan pääoma-arvoa, jota vastoin hakijalle Helsinginkadun varrelta luovutettujen tonttien yhteenlaskettu ala oli ainoastaan 2,271,406 m² ja niiden pääoma-arvo, arvioituna 15 markan mukaan neliometriltä, 34,071 markkaa 9 penniä. Vaikka siis pyydetyn tonttipaikan pinta-ala oli noin 190 m² suurempi kuin viimeainittujen tonttien ja sillä mainitun arvion mukaan voitiin katsoa olevan 12,670 markkaa suurempi hinta, ehdotti ⁴⁾ Rahatoimikamari Kaupunginvaltuustolle, että puheenalaiseen tonttien vaihdon pyyntöön suostuttaisiin, katsoen yhdistyksen voimassa pitämän laitoksen yleis-

¹⁾ Rhtkn kirj. N:o 215 lokak. 16 p:ltä. — ²⁾ Kpvn pöytäk. 4 p:ltä marrask. 14 §. —
³⁾ Rhtkn kirj. N:o 262 jouluk. 4 p:ltä. — ⁴⁾ Rhtkn kirj. N:o 304 jouluk. 5 p:ltä 1901.

hyödylliseen tarkoitukseen ja kun yhdistys riittävän pääoman puutteessa ei voinut rakentaa tontteja N:o 3 ja 5 Helsinginkadun varrella. Kaupunginvaltuusto asetti asiata vielä valmistamaan erityisen valiokunnan, joka perusteellisessa mietinnössä¹⁾ osotti, kuinka „Oma koti Sörnäisten kansanlastentarhalle“ nimisen yhdistyksen aikoma sopimus Kansan kodin omistajan kanssa täytyi pitää yhdistykselle epäedullisena ja sentähden ehdotti, että puheenalaiseen hakemukseen ei suostuttaisi, jota vastoin valio-kunta otti mietittäväkseen, eikö kaupungin puolesta voitaisi tehdä mitään yhdistyksen auttamiseksi Helsinginkadun varrella oleville tonteille aiotussa rakennusyrityksessä, jotka tontit yhdistys valiokunnan kysymyksestä oli ilmoittanut asemansa puolesta yhtä sopiviksi kuin Kansan koti. Mahdollisuutta siihen voitiin saada, jos yhdistykselle tarjottaisiin tilaisuus *ostaa* tontit N:o 3 ja 5 Helsinginkadun varrella; ja Kaupunginvaltuusto päät-tikin²⁾ valiokunnan ehdotuksesta ilmoittaa kaupungin suostuvan kansanlastentarhan ynnä siihen kuuluvain laitosten rakentamista varten yhdis-tykselle myymään sanotut tontit yhteensä 34,071 markan 9 pennin hin-nasta sekä, jos yhdistys ostaisi tontit, antamaan ostohinnan ensimmäistä kiinnitystä vastaan olla ilman korkoa maksamatta niin kauan kuin niillä voimassapidettiin tarkoitustaan vastaavaa kansanlastentarhaa, jota vastoin, jos tätä ehtoa ei täytettäisi, ostohinta oli kaupungille maksettava. Sen ohessa valtuutti Kaupunginvaltuusto Rahatoimikamarin myöntämään, että yllämainittu kiinnitys saatiin siirtää mahdollisesti otettavain niin suurten lainain jälkeen, kuin Rahatoimikamari harkitsi rakennukseen tarvittavan yhdistyksen tarkoitusta varten käytettävissä olevien varain, 20,000 mar-kan, lisäksi.

Kaupunginvaltuustolle Maistraatin kautta lähetetyssä kirjoituksessa oli Ruotsalainen työväenyhdistys pyytänyt saada 60 %:ia nykyisestä arvosta vastaavaan hintaan lunastaa tontin N:o 2 Hämeenkadun varrella raken-taakseen siihen yhdistykselle oman talon, johon sijoitettaisiin myöskin työväenopisto. Rahatoimikamari, jonka lausuntoa tästä vaadittiin, kuulus-teli asiasta Työväenasiain lautakuntaa, joka esiintoi että, kun lautakunta muutamia vuosia sitten Kaupunginvaltuuston kehotuksesta teki esityksen oman talon rakentamisesta ylempää työväenopetusta varten, niin louta-kunta ehdotti, että aiottu rakennus, johon oli tehty luonnospiirustukset-kin, sijoitettaisiin juuri yllämainitulle tontille Kallioon. Vaikka Kaupun-ginvaltuusto epäedullisen taloudellisen aseman tähden sillä kertaa hylkäsi

Ruotsalaisen
työväenyhdis-
tyksen hakemus
saada alennet-
tuun hintaan lu-
nastaa tontin
N:o 2 Hämeen-
kadun varrella.

1) Kpvn pain. asiak. N:o 11. — 2) Kpvn pöytäk. 25 p:ltä maalisk. 25 §.

lautakunnan esityksen, otaksui lautakunta kuitenkin ehdotuksen tulevan lähitulevaisuudessa toteutettavaksi; ja olikin paikka siihen nähden vahvistetussa kaupunginasemassa varattu kaupungin tarpeiksi. Lautakunta oli edelleen sitä mieltä, että yllämainitunlainen sivistyslaitos oli kaupungin alulle pantava hankkimalla sovelias huoneisto, jossa aluksi yksityisille, ylempään työväenopetuksen palveluksessa toimiville yhdistyksille annettaisiin huonetta ja ne sitten vähitellen koottaisiin yhteiseksi n. k. työväenopistoksi. Niin ollen lautakunta ei arvellut olevan syytä luovuttaa Ruotsalaiselle työväenyhdistykselle puheenalaista tonttia, joka edelleen olisi varattava kunnallista työväenopistoa varten. Ylipäänsä lautakunta ei katsonut olevan erityistä aihetta toisen- tai toisenlaisella rakennusavulla kannattaa juuri yllämainittua yhdistystä, joka ainoastaan verrattain vähän aikaa oli ollut toiminnassa, minkä johdosta ja kun ei edes ollut näytetty, että aiottu rakennusyritys oli taloudellisesti turvattu, lautakunta ehdotti hakemuksen hyljättäväksi. Rahatoimikamari ilmoitti ¹⁾, että tontti N:o 2 Hämeenkadun varrella oli kolmasosa korttelia N:o 301 b 11:ssä kaupunginosassa, joka kortteli oli varattu kaupungin omiksi tarpeiksi, etupäässä siihen nähden että sinne oli aiottu kaupungin kustannuksella rakennettavaksi suurempi työväenopisto; ja Rahatoimikamari yhtyi siihen epäävään ehdotukseen, jonka Työväenasiain lautakunta oli antanut, ja sen mukaisesti Kaupunginvaltuusto hylkäisikin hakemuksen ²⁾.

Huoneisto turvattomain äitien ja lasten kotia varten.

Yhdistys lastenhoidon edistämiseksi oli Kaupunginvaltuustolta pyytänyt, että se huoneisto Läntisen rantakadun varrella olevassa vanhassa tulli- ja pakkahuoneessa, jota käytettiin Maariansairaalan lisäosastona, mutta ei ollut katsottu enää 1 p:stä kesäkuuta siihen tarvittavan, toistaiseksi vuokratta luovutettaisiin yhdistykselle turvattomain äitien ja heidän lastensa kodiksi. Sittenkuin Terveyslautakunta, asiasta kuultuna, oli puoltanut puheenalaista hakemusta hyväksyttäväksi, ehdotti ³⁾ Rahatoimikamari Kaupunginvaltuustolle, että sanottu huoneisto luovutettaisiin mainittuun tarkoitukseen, kuitenkin sillä ehdolla että yhdistys tarjoumuksensa mukaisesti sitoutuisi kuukauden päästä irtisanomisesta antamaan huoneiston takaisin kaupunginviranomaisten käytettäväksi. Ja tämän esityksen Kaupunginvaltuusto hyväksyi ⁴⁾.

Kymmenen vuoden vuokrapaus Iräisen Viertotien varrella olevalle Kaupunginlähetyksen rukoushuoneetonille.

Rahatoimikamarilta oli Helsingin Kaupunginlähetyksen Toimikunta pyytänyt, että Rahatoimikamari hankkisi Kaupunginvaltuuston suostumuk-

¹⁾ Rhtkn kirj. N:o 60 helmik. 27 p:ltä. — ²⁾ Kpvn pöytäk. 4 piltä maalisk. 12 §. — ³⁾ Rhtkn kirj. N:o 91 huhtik. 10 p:ltä. — ⁴⁾ Kpvn pöytäk. 22 piltä huhtik. 15 §.

sen siihen, että se maa-alue, joka Kaupunginlähetyksellä oli hallussaan ja joka vahvistetun kaupunginaseman mukaan oli siinä tonttina N:o 61 Itäisen Viertotien varrella korttelissa N:o 358, vastaisuudeksi maksutta luovutettaisiin Kaupunginlähetykselle. Kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä esiintoi ¹⁾ sitten Rahatoimikamari että, sen mukaan kuin asiakirjoista tarkemmin näkyi, yhdistys „Sörnäisten Rukoushuoneen Ystävät“ oli saanut luvan pitää puheenalaisen vuokravapaan alueen 1899 vuoden loppuun asti, jolloin vuokraoikeus maatilaan N:o 16 a Ås, josta alue oli erilleen murrettu, lakkasi. Koska kysymys sanotun emätilan vastaisesta käyttämisestä erinäisten 11:n ja 12:n kaupunginosain asemakaavan ehdotukseen tehtyjen muutosten johdosta vasta äskettäin oli ratkaistu, ei myöskään ollut enemminkin voitu ryhtyä mihinkään toimenpiteeseen Sörnäisten rukoushuoneen tonttiin nähden, jonka vuoksi sanotun rukoushuoneen nykyinen omistaja, Helsingin Kaupunginlähetyksen, edelleenkin oli saanut pitää vuokratonta tonttia. Rahatoimikamari ei lausunut ainakaan „tätä nykyä“ voivansa puoltaa, että rukoushuonetontti kaikeksi vastaisuudeksi maksutta luovutettaisiin täydellä omistusoikeudella Kaupunginlähetykselle, koska rukoushuone saattaisi käydä tarpeettomaksi, sittenkuin Kallioon ehkä rakennettaisiin kirkko. Sitä vastoin Rahatoimikamari siihen huomiota ansaitsevaan tarkoitukseen nähden, johon tonttia nykyään käytettiin, ei pitänyt kohtuuttomana, että sen maksuton vuokraoikeus pitennettäisiin määrääjäksi, ja pyysi sentähden valtuutusta Helsingin Kaupunginlähetykselle kymmenen vuoden ajaksi, 1902 vuoden alusta lukien, vuokramaksutta luovuttamaan tontin N:o 61 Itäisen Viertotien varrella korttelissa N:o 358, kuitenkin sillä ehdolla, että tontilla edelleenkin voimassapidetään rukoushuonetta. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta suostui ²⁾ Kaupunginvaltuusto tähän Rahatoimikamarin esitykseen, josta Maistraatin kautta annettiin tieto Rahatoimikamarille.

Osakeyhtiö „Home“ oli Rahatoimikamarilta pyytännyt saada lunastaa sen lisäalueen, joka Katajanokan asemakaavaan vahvistetun muutoksen mukaan oli yhdistettävä yhtiön omistamaan tonttiin N:o 9 Läntisen Satamakadun varrella. Alue, jonka pinta-ala oli 316,462 m², arvioitiin 20 markaksi neliömetriltä eli 6,329 markaksi 24 penniksi; ja Rahatoimikamari, joka piti hinnan kohtuullisena, pyysi ³⁾ Kaupunginvaltuustolta oikeutusta

Lisämaata tontille N:o 9 Läntisen Satamakadun varrella.

¹⁾ Rhtkn kirj. N:o 52 helmik. 13 p:ltä. — ²⁾ Kpvn pöytäk. 4 p:ltä maalisk. 9 §. —

³⁾ Rhtkn kirj. N:o 249 marrask. 20 p:ltä.

sanotusta hinnasta luovuttamaan sen osakeyhtiölle „Home“, johon esitykeen Valtuusto suostuikin¹⁾).

Lapinlahdenkadun varrella olevan vuokratontin N:o 20 myyminen.

Rahatoimikamarilta oli koristemaalarin leski M. V. Hellstén, miesvainajansa kuolinpesän asiamiehenä, pyytänyt saada lunastaa Lapinlahdenkadun varrella korttelissa N:o 166 olevan tontin N:o 20, alaltaan 2,614,958 m², joka tontti 26 p:nä marraskuuta 1891 tehdyn välikirjan nojalla oli mainitulla kuolinpesällä vuokralla. Toimitetussa katselmuksessa pantiin tontille hinnaksi, 16 markan arvon mukaan neliömetriltä, 41,839 markkaa 33 penniä; ja Rahatoimikamari, joka katsoi tämän hinnan kohtuulliseksi, jätti²⁾ asian Kaupunginvaltuuston harkittavaksi sekä huomautti, että tontin vuokra-aika päättyi vasta 1 p:nä toukokuuta 1930 ja että vuotuista vuokramaksua kaupungille meni ainoastaan 350 markkaa 1 p:ään toukokuuta 1900 eikä sen jälkeenkään enempää kuin 550 markkaa, jota vastoin ei mitään ollut määrätty tontin lunastamisesta vuokrauden päätyttyä. Tämän nojalla pyysi Rahatoimikamari valtuutusta koristemaalari Hellsténin kuolinpesälle yllämainitusta hinnasta myymään sanotun kaupungin omistaman vuokratontin N:o 20 Lapinlahdenkadun varrella, johon esitykseen Kaupunginvaltuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta suostui³⁾).

Kysymys Hämeenkadun varrella olevan tontin N:o 1 myymisestä.

Kapellimestari H. A. Laurent ja kirvesmies E. Gustafsson, joilla oli 1902 vuoden loppuun asti vuokralla, edellisellä huvilapalsta litt. B ja jälkimäisellä palsta litt. A Kallion alueella, olivat Rahatoimikamarilta pyytäneet yhteisesti saada lunastaa sen tontin, joka 11:lle kaupunginosalle vahvistetun asemakaavan mukaan vastasi puheenalaisia vuokrapalstoja. Toimitetussa katselmuksessa saatiin selville, että asuntotontti N:o 1 Hämeenkadun varrella korttelissa N:o 301 a lähinnä vastasi mainittuja vuokrapalstoja ja katselmusmiehet panivat tontille arvoksi 18 markkaa neliömetriltä, joten sen koko arvo, kun pinta-ala oli 2,117,998 m², tuli olemaan 38,123 markkaa 78 penniä. Rahatoimikamarilla ei ollut mitään muistuttamista katselmusmiesten tontin arviota vastaan; mutta koska vuokrasopimukset palstoista Kallion litt. A ja B, ollen paljon vanhemmat kuin sopimukset kaikista sikäläisistä asuntotonteista, eivät oikeuttaneet näiden palstain haltijoita samaan etuun, kuin myöhemmin syntyneiden asuntotonttien vuokramiehillä oli, eli tonttien lunastamiseen arvion mukaan ilman huutokauppaa, jätti⁴⁾ Rahatoimikamari asian Kaupunginvaltuuston harkittavaksi; ja kun puheenalaiset palstat olivat, samaten kuin mainitut tontitkin, raken-

¹⁾ Kpvn pöytäk. 25 p:ltä marrask. 24 §. — ²⁾ Rhtkn kirj. N:o 251 marrask. 27 p:ltä.

³⁾ Kpvn pöytäk. 9 p:ltä jouluk. 10 §. — ⁴⁾ Rhtkn kirj. N:o 301 jouluk. 5 p:ltä 1901.

nettuja ja palstain vuokramiehille tulisi melkoinen tappio, jos heidän olisi pakko vuokra-ajan lopussa muuttaa pois sinne teettämänsä rakennukset, pyysi Rahatoimikamari valtuutusta kapellimestari Laurentille ja kirvesmies Gustafssonille yhteisesti ilman julkista huutokauppaa yllämainitusta hinnasta myymään tontin N:o 1 Hämeenkadun varrella. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti ¹⁾ Kaupunginvaltuusto kuitenkin, että tontti oli tavallisessa järjestyksessä huutokaupalla myytävä.

Rahatoimikamarilta oli rouva Adolfina Gustafsson, jolla oli arennilla 1903 vuoden loppuun asti tehdastontti N:o 24 Itäisen Viertotien varrella korttelissa N:o 288, vastaava n. k. nahkurintonttia entisellä „Fågelvik“ nimisellä alueella, pyytänyt saada sillä etuoikeudella, joka 10:n kaupunginosan järjestyksessä oli myönnetty asianomaisten tehdasalueiden vuokramiehille, lunastaa sanotun tontin, jonka ala voimassa olevan kaupungin aseman mukaan oli 11,285,391 m². Sittenkuin tontin arvo oli arvioitu olevan 67,632 markkaa 35 penniä eli 6 markkaa neliömetriltä ja hakija oli Rahatoimikamarille ilmoittanut suostuvansa lunastamaan tontin sanotusta hinnasta, pyysi ²⁾ Rahatoimikamari Kaupunginvaltuustolta oikeutusta hakijalle myymään puheenalaisen tehdastontin mainitusta kauppahinnasta ja muuten tehdastonttien myymisestä voimassa olevilla ehdoilla; ja Valtuusto päätti Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta siihen suostua ³⁾.

Sittenkuin Rahatoimikamari, sen toimeksi saatuaan, oli Kaupunginvaltuustolle antanut ⁴⁾ ehdotuksen kaupungille ostetun Seurahuoneen käyttämisestä lähimmässä tulevaisuudessa ja sen mukana lähettänyt 125,845 markkaan nousevan kustannusarvion talon korjaamisesta sekä samalla tehnyt esityksen ⁵⁾ erinäisen Seurahuoneosakeyhtiön omistaman kaluston ostamisesta, valtuutti ⁶⁾ Kaupunginvaltuusto Rahatoimikamarin: ryhtymään toimiin tarjouksien hankkimiseksi mikäli mahdollista huhtikuun loppuun Seurahuoneen ravintolaliikkeen toimitettavaksi ottamisesta ehdollisesti viideksi tai kymmeneksi vuodeksi; sittenkuin tarjouksia oli tullut ja valmistavia välipuheita tehty, alistamaan tarjoukset Kaupunginvaltuuston lopullisesti tutkittavaksi ja ratkaistavaksi; sekä ilman sellaista alistusta vuokralle antamaan pohjakerroksessa jo olevat kauppapuodit siitä ajasta lähtien, kuin niiden siistimiseen nähden kävi päinsä.

Itäisen Viertotien varrella olevan tehdastontin N:o 24 myyminen.

Seurahuoneen käyttäminen.

¹⁾ Kpvn pöytäk. 11 p:ltä helmik. 3 §. — ²⁾ Rhtkn kirj. N:o 191 syysk. 25 p:ltä. — ³⁾ Kpvn pöytäk. 14 p:ltä lokak. 14 §. — ⁴⁾ Rhtkn kirj. N:o 40 helmik. 6 p:ltä. — ⁵⁾ S:n sn N:o 48 helmik. 6 p:ltä. Kpvn pain. asiak. N:o 7. — ⁶⁾ Kpvn pöytäk. 4 p:ltä maalisk. 24 §.

Kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä ilmoitti ¹⁾ Rahatoimikamari sitten, että Rahatoimikamari täyttääkseen saamaansa tointa oli antanut vuokralle seuraavat pohjakerroksessa olevat huoneistot, nimittäin: Kauppatorille päin olevan huoneiston, jossa oli viisi pienempää huonetta ynnä kyökki vesijohtoineen, sen entiselle haltijalle rouva Matilda Flobergille 2,000 markan vuotuisesta vuokramaksusta, kaksihuoneisen puoti-huoneiston, sisäänkäytävä Kauppatorilta, 1,200 markan vuotuisesta vuokramaksusta rouva Aline Sjöbergille, Sofiankadun varrella olevan kaksihuoneisen teurastajapuodin herra Felix Liljalle 1,000 markan vuotuisesta vuokrasta, sekä huoneen ynnä kyökin Sofiankadulle päin olevan porttikäytävän vieressä 600 markan vuosivuokrasta herra F. E. Heinströmille, kaikki ilman vettä, halkoja tai valaistusta, sekä myöskin kaupungin sanomalehtiin ynnä kahteen Tukholmassa ilmestyvään ammattilehteen pannulla kuulutuksella kehottanut halukkaita ennen huhtikuun loppua tuomaan kirjallisia tarjouksia Seurahuoneen hotellihuoneistojen vuokraoikeudesta 5 tahi 10 vuoden ajaksi. Ja määrääjän kuluessa oli Rahatoimikamariin tuotu kaksi eri tarjousta, joista kuitenkin toinen, ravintoloitsija Carl Erikssonin tekemä myöhemmin oli otettu takaisin, niin että keskusteluja oli voitu pitää ainoastaan toisen tarjouksen tekijän, ravintoloitsija W. Noschiksen kanssa. Hänen erään konsortsiumin puolesta tekemänsä tarjous käsitti 40,000 markan vuotuisen vuokramaksun, jonka ohessa oli pantu ehdoksi sekä 10 vuoden vuokra-aika ynnä oikeus 5 vuoden pitennykseen ilman vuokran korotusta että myöskin erinäisiä muutoksia ehdotettuun talon sisustukseen. Rahatoimikamarin ei ollut onnistunut saada vuokramäärää tarjottuja 40,000 markkaa suuremmaksi, jota vastoin konsortsiumi oli suostunut Rahatoimikamarin ehdotukseen, että ainoastaan ehdollisesti myönnettäisiin vuokraajan pitentäminen 5 vuodella, sekä luopunut osasta vaadittuja lisäkorjauksia. Kaupunginvaltuuston harkittavaksi jätti Rahatoimikamari, oliko Herra Noschiksen, perustettavan osakeyhtiön puolesta tekemä, tarjous hyväksyttävä vai oliko Rahatoimikamarin vielä ilmoittamalla koetettava hankkia uusia tarjouksia Seurahuoneen vuokralle ottamisesta. Ja kun varsinkin viimeainitussa tapauksessa Seurahuone korjatussa kunnossa täytyi katsoa paljoo haluttavammaksi kuin rappeutuneessa tilassaan, joka, sen mukaan kuin Rahatoimikamari luuli tietävänsä, olikin pelottanut pois ainakin yhden tarjouksen tekijän; kun mitään muuta ehdotusta ei ollut olemassa kuin Seurahuoneen käyttäminen hotelliksi; ja kun Seurahuonetta

¹⁾ Rhtkn kirj. N:o 119 toukok. 22 p:ltä.

silloisessa kunnossaan ei enää voitu hotelliksi käyttää, niin Rahatoimikamari ehdotti: että Kaupunginvaltuusto Seurahuoneen ravintolaksi vuokraamista varten hyväksyisi talon korjattavaksi Rahatoimikamarin ennemmin lähettämän ehdotuksen mukaisesti, kuitenkin sillä muutoksella, että entinen kyökki sisustettaisiin ruokasaliksi hotellin palvelusväelle, eikä kauppapuodeiksi, sekä että korjausta toimitettaessa kaikkiin vierashuoneisiin johdettaisiin sähkövalaistus; että Rahatoimikamari heti sen jälkeen kuin Seurahuone oli joutunut kaupungin haltuun saisi ryhtyä tästä johtuvain töiden toimituttamiseen; sekä että Rahatoimikamari saisi, niinkään eunemmin tekemänsä esityksen mukaisesti, Seurahuoneyhtiöltä kaikkiaan 3,690 markalla ostaa erinäistä eräässä edellisessä kirjelmässä lueteltua kalustoa paitsi neljää kappaletta ruokasalissa, kahvilassa ja eteisessä olevaa kattoruunua. Nämä ehdotukset Kaupunginvaltuusto hyväksyi ¹⁾, jonka ohessa Valtuusto Maistraatille lähettämässään kirjelmässä ilmoitti ²⁾, että Valtuusto oli päättänyt ravintoloitsija V. Noschikselle hotelli- ja ravintolaliikkeen harjoittamista varten kymmenen vuoden ajaksi vuokrata Seurahuoneen 40,000 markan vuotuisesta vuokramaksusta, myöntäen oikeuden vuokra-ajan pitentämiseen viidellä vuodella vuokramaksua korottamatta, mutta vuokramiehen ollen velvollinen, jos kaupunki pitennetyllä vuokra-ajalla tulisi tarvitsemaan puheenalaista taloa, kuuden kuukauden päästä irtisanomisesta ilman muuta luovuttamaan sen kaupungille.

Edellisenä vuonna päätti ³⁾ Kaupunginvaltuusto kaupungin työ- ja vaivaistaloon kuuluvalla alueella rakennuttaa paviljongin sellaisten parantumattomien keuhkotautipotilasten hoitoa varten, jotka joutuvat vaivashoidon rasitukseksi; ja Rahatoimikamarille annettiin toimeksi valmistuttaa piirustukset ja kustannusarvio sanottuun rakennukseen, jota varten 1902 vuoden menoarvioon otettiin 30,000 markan määräraha. Rakennuksen piirustukset teki arkkitehti Th. Höijer neuvoteltuansa Vaivashoitohallituksen kanssa sekä saatuansa siltä tarkempia osotuksia, ja kustannusarvio nousi 42,000 markkaan, jonka johdosta Rahatoimikamari pyysi ⁴⁾ Kaupunginvaltuustolta oikeutusta 1903 vuoden menosäännön ehdotukseen ottamaan puuttuvan määrän 12,000 markkaa. Sittenkuin Kaupunginvaltuusto niille henkilöille, jotka ennemmin valiokunnan jäsenenä olivat käsitelleet ehdotusta puheenalaisen sairaalapaviljongin rakentamisesta, oli antanut toimeksi esittää lausuntonsa siitä, eikö tähän tarvittavaa määrärahaa voi-

Tuberkuloosi-
sairasten pavil-
jonki vaivais-
talolle.

¹⁾ Kpvn pöytäk. 27 p:ltä toukok. 18 §. — ²⁾ Kpvn kirj. N:o 164 toukok. 27 p:ltä. — ³⁾ Kats. 1901 vuoden kertomus siv. 33. — ⁴⁾ Rhtkn kirj. N:o 61 helmik. 27 p:ltä.

taisi vähentää likipitain samaan määrään, kuin ennen oli laskettu tarvittavan, sekä valiokunta yksissä neuvoin kaupungininsinöörin kanssa oli havainnut¹⁾, että kustannukset voitiin vähentää 34,600 markkaan, edellyttäen että rakennuksen ulkoasussa ja sisustamisessa noudatettiin suurinta yksinkertaisuutta, päätti²⁾ Kaupunginvaltuusto hyväksyä tehdyt piirustukset ynnä valiokunnan kustannusarvion sekä kehottaa Rakennuskonttoria heti ryhtymään rakennuksen teettämiseen, jonka ohessa Valtuusto oikeutti Rahatoimikamarin 1903 vuoden menosäännön ehdotukseensa ottamaan ennen myönnettyjen 30,000 markan lisäksi työhön tarvittavia kustannuksia enintään 5,000 markkaa.

Sähkövalaistus-
osakeyhtiön joh-
dot.

Helsingin Sähkövalaistusosakeyhtiö oli esiintuomillaan syillä pyytänyt, että Kaupunginvaltuusto ryhtyisi sellaisen järjestyssäännön antamiseen sähköjohtoja varten, kuin Valtuusto vuonna 1890 oli katsonut olevan tarpeen, ja samalla kysynyt, aikoiko kaupunki ja kuinka laajalti, sittenkuin yhtiön oikeus johtaa sähköjohtoja kaupungin katuja pitkin päättyi, vaatia yhtiön velvoittamista panemaan maanalaisia johtoja näiden johtojen sijaan. Sittenkuin sekä Rahatoimikamaria että kaupungin valaistuslaitoksen Hallitusta oli asiasta kuultu ja ne olivat antaneet lausuntonsa, mainittu Hallitus esittäen laajan kertomuksen niistä aikaisemmista vaiheista, joita kysymyksellä sanotun yhtiön oikeudesta kaupungin katujen käyttämiseen sähkövalaistusta ja sähkövoiman siirtoa varten oli ollut³⁾, päätti⁴⁾ Kaupunginvaltuusto, että kun nyt oli annettu yleinen asetus, sisältävä ne määräykset, joita turvallisuuden kannalta on noudatettava sähköjohtoihin nähden, sekä kysymyksen maanalaisen johtojen panemisesta yhtiön ilmajohtojen sijaan täytyi riippua siitä, voitiinko ja millä ehdoilla yhtiölle ylipäänsä antaa oikeus nykyisen toimilupa-ajan päätyttyä, 1 p:nä syyskuuta 1903, käyttää kaupungin katuja sähkövirran johtamiseen, niin yhtiön pyyntö ei aiheuttanut mitään toimenpidettä Valtuuston puolelta.

Insinööri Strömbergille pitennetty oikeus edelleen pitää sähkövalaistusjohtoja 10:ssä kaupunginosassa.

Sittenkuin Kaupunginvaltuusto 3 p:nä toukokuuta 1898 oli oikeuttanut insinööri Gottfrid Strömbergin samoilla ehdoilla, kuin Helsingin sähkövalaistusosakeyhtiölle oli voimassa, kymmenennessä kaupunginosassa sekä sitä ympäröivissä rakennusryhmissä ja esikaupungeissa johtamaan ja voimassapitämään sähkövalaistusjohtoja, mutta sanotun oikeutuksen aika oli päättynyt, oli insinööri Strömberg pyytänyt Rahatoimikamaria Kaupunginvaltuustolta hankkimaan hänelle tämän oikeuden pitennystä. Tämän

¹⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 16. — ²⁾ Kpvn pöytäk. 25 p:ltä maalisk. 28 §. — ³⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 19. — ⁴⁾ Kpvn pöytäk. 22 p:ltä huhtik. 6 §.

johdosta ja kun kysymystä sähkövalaistuksesta kaupungissa ei ollut lopullisesti ratkaistu ja järjestetty, mutta sellaista valaistusta vailla ei voitu olla niissäkään kaupunginosissa, joita insinööri Strömbergin hakemus koski, ehdotti ¹⁾ Rahatoimikamari Kaupunginvaltuustolle, että insinööri Strömbergin yllämainittu oikeus pitennettäisiin 1 p:ään syyskuuta 1903, johon asti Helsingin sähkövalaistusosakeyhtiölle viimeksi oli myönnetty oikeus pitää sähköilmajohtoja kaupungin kaduilla. Ja Kaupunginvaltuusto päätti ²⁾ suostua tähän esitykseen.

Kaupunginvaltuustolle oli Rahatoimikamari, esittämillään syillä, puoltanut ³⁾ suostuttavaksi erääseen Suomen Sähköosakeyhtiön puolesta tehtyyn pyyntöön saada kaupungin maitse Sörnäisten alueella johtaa myötäliitetyille kartalle merkittyjä sähköjohtoja. Rahatoimikamari, joka hakemuksesta oli hankkinut lausunnon kaupungin valaistuslaitoksen Hallitukselta ja v. t. kaupungin sähkötekniikolta, oli kuitenkin tahtonut panna suostumuksen ehdoksi: että yhtiö sitoutuisi määräyksen saatuaan, kolmen kuukauden irtisanomisan jälkeen, ilman minkäänlaista korvausta ottamaan pois johdot ja pylvää; että johdot teknillisessä suhteessa järjestettäisiin niin kuin kaupungin sähkötekniikko oli ehdottanut; että johtopylväät asetettaisiin Rakennuskonttorin tarkemman osituksen mukaan; sekä että, koska yhtiö siten saisi luvan toimittaa sähköä myöskin yksityisille ostajille Wallgårdin seuduilla, kaupunki vapautettaisiin takuustaan, että Wallgård alueella olevan kansakoulutalon valaistuksesta maksettaisiin vähintään 3,000 markkaa vuosimaksua, joka oli määrätty siitä tehdyssä välikirjassa. Sittenkuin Kaupunginvaltuusto sille valiokunnalle, joka ennemmin oli asetettu käsittelemään kysymystä sähköjohtojen panemisesta kaupungin katuihin, oli uskonut toimeksi ⁴⁾ antaa mietinnön tästäkin asiasta ja valiokunta oli yhtynyt Rahatoimikamarin ehdotukseen, hyväksyi ⁵⁾ sen Kaupunginvaltuusto.

Suomen Sähköosakeyhtiölle oikeus kaupungin maitse johtaa sähköjohtoja.

Edellisenä vuonna oli Kaupunginvaltuusto antanut kaupungin valaistuslaitoksen Hallitukselle toimeksi ryhtyä teettämään täydellistä ehdotusta siitä, että kaupungille perustettaisiin oma sähkölaitos valon ja voiman valmistusta varten ⁶⁾, ja tämän yhteydessä ottaa käsiteltäväkseen kysymyksen, olisiko ja millä ehdoilla yksityisten henkilöiden tahi yhtiöiden sallittava panna kaupungin katuihin kaapeleja sähkövirran johtamista varten ⁷⁾. Näitä mää-

Kysymys kunnallisen sähkölaitoksen perustamisesta.

¹⁾ Rhtkn. kirj. N:o 184 syysk. 11 p:ltä. — ²⁾ Kpvn pöytäk. 16 piltä syysk. 26 §. — ³⁾ Rhtkn kirj. N:o 171 heinäk. 31 piltä. — ⁴⁾ Kpvn. pöytäk. 16 piltä syysk. 23 §. — ⁵⁾ S:n sn 25 piltä marrask. 28 §. — ⁶⁾ Kats. 1901 vuoden kertomus siv. 98. — ⁷⁾ S:n sn siv. 36.

räyksiä täyttääkseen lähetti valaistuslaitoksen Hallitus 15 p:nä toukokuuta päivätyin kirjelmän mukana ehdotuksen Helsingin kaupungin sähkölaitokseksi siihen kuuluvine piirustuksineen sekä kustannus- ja kannattavuuslaskuineen, jonka yhteydessä Hallitus teki selkoa niistä toimenpiteistä, joihin oli ryhdytty tämän ehdotuksen aikaansaamiseksi ¹⁾.

Erikoiskustannusarvioiden nojalla oli Hallitus laitokselle kokonaisuudessaan tehnyt seuraavan:

Yleiskustannusarvion.

Rakennukset y. m.

Pääasema	<i>Smf.</i> 290,000: —	
Aliasema	„ 70,000: —	
Keskuskaivo johtoineen sekä viemärijohto, arviolta	„ 16,000: —	
Rakennusten ympäristön tasoitus, arviolta	„ 6,000: —	
Aitaus, väliaikainen, arviolta	„ 6,000: —	388,000: —

Kone- ja sähkölaitos.

Pääasema	<i>Smf.</i> 680,000: —	
Aliasema	„ 445,000: —	
Korkeajänteisiä kaapeleja	„ 61,000: —	
Syöttöjohtoja ja johtoverkko	„ 730,000: —	
Käyttöjohtoja ja sähkömittaria, arviolta	„ 125,000: —	2,041,000: —
Kustannuksia ehdotuksen tekemisestä, työn- johdosta j. n. e., arviolta	„ — —	35,000: —
Arvaamattomia menoja	„ — —	36,000: —
Summa <i>Smf.</i>	— —	2,500,000: —

Hallituksen laatiman *kannattavuusarvion* mukaan olivat taas

tulot	<i>Smf.</i> 560,000: —
menot	„ 300,000: —
<i>Säästö</i> , vastaava 10,4 ⁰ / ₁₀₀ perustamispääomasta,	<i>Smf.</i> 260,000: —

Viitaten niihin syihin, jotka oli esitetty Hallituksen kirjelmässä 24 p:ltä tammikuuta 1901 ²⁾, ja vielä huomauttaen erinäisiä näkökohtia oman

¹⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 29. — ²⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 4 vuodelta 1901.

sähkölaitoksen kaupungille perustamisesta, ehdotti Hallitus Kaupunginvaltuuston päätettäväksi: että erityinen sähkölaitos oli, pääasema korttelissa N:o 178 Hernesaarenkadun varrella ja aliasema Arkadian alueella, perustettava pääasiallisesti Valtuustolle lähetetyn selitelmän ja kustannusarvion mukaisesti; sekä että Hallitukselle oli annettava toimeksi, sittenkuin tarkoitusta varten oli laadittu ohjelma, kutsua halukkaita määräjän kuluessa tekemään kirjallisia tarjouksia yrityksen toimeenpanemisesta ja sitten lähettää tarjoukset ynnä oma lausuntonsa Kaupunginvaltuustolle.

Erityisessä kirjelmässä 15 p:ltä toukokuuta lausui valaistuslaitoksen Hallitus mielensä siitä kysymyksestä, olisiko ja millä ehdoilla yksityisten henkilöjen tahi yhtiöiden sallittava panna kaupungin katuihin kaapeleita sähkövirran johtamista varten. Neuvoteltuansa vesijohto- ja rakennuskonttorien johtajain kanssa oli Hallitus heidän kanssaan yhtynyt siihen että, jos aiottu sähkölaitos tulisi aikaan, ei millekään yhtiölle eikä yksityiselle henkilölle olisi annettava oikeutta panna kaupungin katuihin kaapeleita sähkövirran johtamiseksi valaistusta ja voimaa varten sekä että päinvastaisessa tapauksessakin sellainen etu voitaisiin myöntää ainoastaan *yhdelle* sähköliikkeelle. Siitä, millä ehdoilla sellainen etu olisi myönnettävä yksityiselle liikkeelle, ei Hallituksen mielestä ollut syytä tässä yhteydessä antaa lausuntoa, koska Kaupunginvaltuustolle oli puollettu kunnallisen sähkölaitoksen perustamista, vaan Hallitus odotti että, jos Kaupunginvaltuusto ei päättäisi sähkölaitosta perustettavaksi, lausunnon antaminen mainitusta kysymyksestä annettaisiin sille erityisesti toimeksi. Kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ sitten että, ennenkuin tämä asia alistettaisiin lisätyn Kaupunginvaltuuston harkittavaksi, se olisi vielä erityisen valiokunnan selvitettävä, jonka ohessa Valtuusto vaati valaistuslaitoksen Hallitukselta lausuntoa aiotulle sähkölaitokselle soveliaimmasta paikasta. Viimemainitusta seikasta huomautti Hallitus kirjelmässä 6 p:ltä kesäkuuta²⁾, että paitsi eräitä tehdasrakennuksille varattuja tontteja Sörnäisten niemellä ja korttelia N:o 178 Hernesaarenkadun varrella, ei, rakennuskonttorista annettujen tietojen mukaan, ollut mitään muuta, kaupungille kuuluvaa paikkaa, mihin kaasu- ja sähkölaitos voitaisiin sijoittaa, kuin se osa Hietaniemen aluetta, jota ei ollut muihin tarkoituksiin käytetty. Perinpohjaisesti näiden kolmen paikan soveliaisuutta tarkastettuaan Hallitus oli tullut siihen mielipiteeseen, että paraimpana oli pidettävä Kaupunginvaltuuston ennemmin tähän tarkoitukseen varaamaa paikkaa, nimittäin

¹⁾ Kpvn pöytäk. 27 p:ltä toukok. 27 §. — ²⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 33.

korttelia N:o 178, jota Hallitus sentähden edelleenkin puolsi; ja Hallitus lausui sen ohessa, että muista kahdesta paikasta jokin Sörnäisten tonteista oli pidettävä parempana Hietanientä, joka ajatelluista paikoista oli vähimminkin sopiva.

Jäseniksi yllämainittuun valiokuntaan valitsi¹⁾ Kaupunginvaltuusto herrat Aug. Nyberghin, A. V. Lindbergin, Emil Schybergsonin, Th. Tallqvistin ja E. Öhmanin, mutta valiokunta ei ehtinyt 1902 vuoden kuluessa antaa ehdotusta asiasta.

Telefoonikaapeleita kaupungin katuihin.

Se erityinen valiokunta, jonka Kaupunginvaltuusto edellisenä vuonna oli asettanut valmistamaan kysymystä luvan myöntämisestä Helsingin telefoonyhdistykselle panna telefonijohtoja kaupungin katuihin²⁾, huomautti antamassaan mietinnössä³⁾, että telefoonyhdistyksen hakemus oikeudesta muuttaa yhdistyksen ilmajohtodot maanalaisiksi ei ollut syntynyt ilman Kaupunginvaltuuston vaikutusta. Kun valiokunta puolestaan oli pitänyt tarpeellisena, että yhdistys ei ainoastaan saisi lupaa oman harkintansa mukaan toimeenpanna puheenalaisen järjestelmänmuutoksen, vaan nimenomaan velvoitettaisiin vähitellen ja sitä myöten, kuin Valtuusto yhdistyksen varoja tutkittuaan määräisi, muuttaamaan ainakin pääjohtodot maanalaisiksi kaapelijohtoiksi, niin valiokunta oli katsonut pitävänsä hankkia tietoa siitä, millä ehdoilla lupa yhdistyksen ilmajohtojen perustamiseen aikoinaan oli myönnetty, jotta sanotun velvoittamisen ei havaittaisi olevan vastoin jotakin yhdistykselle jo myönnettyä erioikeutta. Silloin oli valiokunta saanut tietää, kuinka kolleginasessorille Daniel Johan Wadénille, jonka toimilupa nyt oli yhdistyksen hallussa, Senaatin 31 p:nä tammikuuta 1882 antamalla päätöksellä oli myönnetty oikeus Helsinkiin perustaa telefoonyhdistys, ollen Wadén kuitenkin velvollinen kaupunginviranomisten tarkastettavaksi esittämään täydellisen suunnitelman yrityksen toimeenpanemiseksi. Tämän suunnitelman, joka perustui ilmajohtojärjestelmään, jätti Wadén samana vuonna Maistraattiin ja sen hyväksyivät Maistraatti, Kaupunginvaltuusto ja Rahatoimikamari niillä tarkemmilla määräyksillä, että yritys „saatiin toimeenpanna tämän suunnitelman mukaan, mutta asianmukaisen huolellisesti, ja että hakijan oli lupa sekä kaupungin rakennuksiin kiinnittää eristäjiä telefoonilankoja varten että myöskin pystyttää johtoa varten tarvittavat pylväät, kuitenkin sillä ehdolla että nämä työt toimitettiin kaupungin rakennuskonttorin valvonnan alaisina; että pylväitä ei saanut

¹⁾ Kpvn pöytäk. 17 p:ltä kesäk. 7 §. — ²⁾ Kats. 1901 vuoden kertomus siv. 37. —

³⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 25.

panna muualle, kuin sellaisiin paikkoihin, jotka rakennuskonttori tahi, jos se kieltäysi suostumustaan antamasta, Rahatoimikamari katsoi voivansa tarkoitukseen hyväksyä; sekä että, jos useinmainitut toimenpiteet aikaansaisivat kaupungille jotakin vahinkoa, asessori Wadén oli velvollinen sen korvaamaan; ja hakija Wadén oli sen ohessa velvollinen yksityisiltä talonomistajilta, joiden rakennuksiin hän halusi kiinnittää johtoja, hankkimaan luvan siihen“. Asiakirjoissa ei ollut mitään ajanrajoitusta myönnetylle luvulle. Wiimemainitusta seikasta, eli ajanmääräyksen puutteesta, ei valiokunta kuitenkaan katsonut saavan tehdä sitä johtopäätöstä, että puheenalainen lupa olisi annettu ikuisiksi ajoiksi eikä kaupunki sitä voisi peruuttaa. Päinvastainen käsitys sisältäisi epäilemättä, että myönnetyllä luvalla olisi ainaiseksi luovutettu osa kaupungin luovuttamatonta omaisuutta, sen käyttöoikeutta katuihin ja toreihin ynnä niiden päällä olevaan ihmakerrokseen. Samaten kuin lupa ilmeisesti oli myönnetty liikennetarpeen tähden, täytyi kaupungilla myöskin, jos uudet liikennetarpeet, taikka järjestyksen ja yleisen turvallisuuden vaatimukset sitä kaipasivat, olla oikeus, kerrottua myönnytyksestä huolimatta, voida vaatia johtojen muuttamista tai kokonaan poistamista; eikä luvansaaajalla näyttänyt voitavan myöntää olevan edes mitään laillista oikeutta korvauksen saamiseenkaan tästä aiheutuvista kustannuksista ja tappiosta, hän kun oli laiminlyönyt määräaikaisella toimiluvalla turvata itseänsä odottamattomalta luvan peruutukselta. Mitään estettä ei valiokunnan mielestä siis oikeudellisesti ollut, joka estäisi Kaupunginvaltuuston määräämästä johtoja maanalaisiksi muutettaviksi, niinkuin edellä on mainittu.

Sen ehdotuksen johdosta, jonka valiokunta oli tehnyt kaupungin ja Helsingin telefoonyhdistyksen väliseksi toimilupakontrahdiksi, lausui valiokunta, muun muassa, että ulkomailla ja erittäinkin Tukholmassa oli sattunut tapauksia, jolloin kaasujohtojen vuodoista oli tunkeutunut kaasua kaapelirumpuihin ja laskeutumiskaivoihin ja sittemmin syttynyt jonkun telefoonyömiehen varomattomuudesta tai muusta syystä, josta taas oli tullut seuraukseksi vaarallisia kaasuräjähdyksiä; ja oli huomautettu tarpeelliseksi ryhtyä erityisiin toimiin sellaisten räjähdysten välttämiseksi. Mutta kun huolenpito tästä oikeastaan kuului yleisen järjestyksen ja turvallisuuden alaan, josta taas Maistraatin tuli pitää huolta, eikä Kaupunginvaltuuston sellaisessa toimilupakontrahdissa kuin nyt puheenalainen, oli valiokunta sitä ennemmin jättänyt nämä toimenpiteet sikseen, kun tähän kuuluvat määräykset olivat muutoksien alaisia saavutettavan kokemuksen mukana.

Sittenkuin Kaupunginvaltuusto oli hyväksynyt valiokunnan ehdotuksen, valtuutettiin ¹⁾ Rahatoimikamari kaupungin puolesta Helsingin telefoonyhdistyksen kanssa tekemään suomennettuna näin kuuluvan välikirjan:

Toimilupakontrahti.

Helsingin telefoonyhdistys oikeutetaan kolmenkymmenenviiden (35) vuoden aikana, tästä päivästä lukien, maksutta kaupungin katujen, yleisten paikkain, istutusten ja teiden alle panemaan rumpuja telefoonikapeleja varten alempana mainittavilla ehdoilla:

1 §.

Johtoverkon
yleissuunni-
telma.

Yhdistyksen tulee Kaupunginvaltuustolle jättää yleissuunnitelma, osoitava maanalaisen johtoverkon yleisen suunnan. Tätä suunnitelmaa on niillä muutoksilla ja lisäyksillä, jotka Valtuusto joko kohta suunnitelmaa tarkastettaessa taikka erityisestä esityksestä jälestäpäin päättää, noudatettava työtä toimeenpantaessa.

Erikoissuunni-
telmia sitä var-
ten.

Edelleen tulee yhdistyksen joka vuodeksi, ennenkuin kaapelirumpujen maahan laskemistyö alkaa, Rahatoimikamariin jättää seikkaperäinen suunnitelma, tehty kaavassa 1 : 1,000, vuoden kuluessa toimeenpantaviksi aiotuista rummuista, jossa suunnitelmassa myöskin on mainittava rumpujen suuruus ja niiden etäisyys viereisistä tonteista, ja yhdistyksen on noudattaminen niitä sanotun erikoissuunnitelman muutoksia ja lisäyksiä, jotka Rahatoimikamari, verratessaan suunnitelmaa kerrottuun yleissuunnitelmaan sekä Rakennus-, Vesijohto- ja Satamakonttoria ynnä valaistuslaitoksen Hallitusta kuultuaan, määrää.

2 §.

Kaapelirumpu-
jen sijoittami-
nen.

Kaapelirumpu on pantava kadun toisen sivukäytävän alle ja saamennä ajotien poikki ainoastaan missä johtoverkon yleinen suunta sen vaatii. Istutuksilla varustetulla kadulla taikka esplanaadilla pantakoon rumpu myöskin ruohokentän tai tien alle. Vähin sallittu etäisyys rummun ja lähimmän tonttirajan välillä on yksi (1) metri, eikä rumpua myöskään pantako syvemmälle maahan kuin yksi ja kaksi kymmenesosaa (1,2) metriä, lukien rummun alapinnasta maanpintaan, ollen vähintään kahden kymmenesosan (0,2) metrin väli jätettävä rummun ja läheisen vesijohto-

¹⁾ Kpvn pöytäk. 13 p:ltä toukok. 2 §.

putken välille sekä rummun yläpuolelle tarpeeksi tilaa jalkakäytävän peitteelle.

Kaapelin viemminen kadulta viereiseen rakennukseen on toimeenpantava siten, että kaapelin ja seinän väli ei ole yhtä kymmenesosaa (0,1) metriä suurempi.

Poikkeuksia tämän §:n määräyksistä voi Rahatoimikamari myöntää erityisestä hakemuksesta.

3 §.

Jos kaupungin tarpeiksi toimitetaan työtä sellaisessa paikassa, mihin kaapelirumpu on aiottu samana vuonna maahan laskettavaksi, on tämä, jos niin vaaditaan, tehtävä kaupungin työn yhteydessä.

Vedenalainen kaapeli on pantava paikoilleen Satamakonttorin osotuksen mukaan ja kaapelin asema selvästi laitureihin merkittävä.

Jos kaapelirumpua laskettaessa kohdattaisiin kaupungin tahi yksityisen omistama, asianmukaisesti syntynyt johto, on työ tehtävä asianomaisen viranomaisen osotuksen mukaan taikka yksissä neuvoin yksityisen omistajan kanssa.

4 §.

Kaapelirumpua maahan laskettaessa kalliopohjaisen tontin luo on yhdistyksen, jos tontilla ei ole ojaa vesi-, viemäri- ja kaasujohtoa varten, annettava, tontin omistajan kanssa sovittuunsa siihen sopivimmasta paikasta, yhdistyksen kustannuksella räjähdyttää auki sellainen, rummun poikki menevä oja yhden (1) metrin pituudelta, lukien kummallekin päin rummun keskiviivasta, ja kahden metrin kolmenkymmenen senttimetrin (2,30) syvyydeltä. Jos se laiminlyödään, taikka jos sittemmin muusta syystä tarvitaan räjäyttämistä kaapelirummun alla, tulee yhdistyksen, ilmoituksen saatuaan, valvoa räjäyttämistyötä.

Vahingosta, joka on tullut yhdistyksen laitokselle, vaikka räjäyttämässä on vaarinoitettu tarpeellista varovaisuutta, yhdistys ei ole oikeutettu saamaan korvausta.

5 §.

Yhdistyksen velvollisuus on, Rakennuskonttorin osotuksen mukaan, huolellisesti täyttää ja muuten kuntoon panettaa aukirevitty katu, yleinen paikka, istutus tahi tie sekä korjata kaikki sellaiset kuopat, jotka ovat työn seurauksena.

Määräyksiä joltujen laskemistyön toimittamisesta:

a) kun kaupunki samalla kertaa toimittaa työtä; b) vedenalaiseen kaapeliin nähden:

c) toisen johdon kanssa yhteensattnessa;

d) rumpua maahan laskettaessa lähelle vesijohtoa y. m. vailla olevaa tonttia.

e) kadun y. m. kuntoon paneminen työn jälkeen.

Kaikki kaapelirumpuja varten tarvittavat muutokset kaupungin tahi yksityisten asianmukaisesti syntyneisiin johtoihin ynnä niihin kuuluviin laitoksiin kustantaa yhdistys.

6 §.

Kaapelirum-
mun siirto ja
poistaminen.

Jos kaupunki havaitsee tarpeelliseksi, että yleistä työtä varten, niin-
kuin kadun tahi yleisen paikan järjestelyä tahi uudestaan kivittämistä
taikka kaasun-, valo-, vesi- tahi viemärijohdon muutosta tai kuntoonpane-
mista, taikka sataman ruoppausta varten, taikka muusta syystä kaapelirumpu
tahi johto joksikin aikaa siirretään tahi kokonaan poistetaan, on se yhdistyk-
sen heti Rahatoimikamarin kehotuksesta tehtävä, olematta oikeutettu tästä
tahi johdon käyttämisen keskeytyksestä saamaan korvausta kaupungilta.

Samaten on yhdistys velvollinen, Satamakonttorin käskystä, toimeen-
panemaan ja kustantamaan vedenalaisen kaapelin nostamisen, kun laivan
ankkuri on tarttunut siihen, ja muutenkin itse kärsimään vahingon, joka
johdolle tulee sen paikan keskuusliikkeestä, mihin johto on laskettu.

7 §.

Yleinen mää-
räys työn joutu-
suudesta.

Työ kaapelirumpuja ja kaapeleja maahan laskettaessa on toimitettava
keskeytyttä, niin joutuiseen kuin mahdollista ja muutenkin järjestettävä
siten, että liikenteen häiritsemistä mikäli mahdollista vältetään, jos kohta
siitä joutuisekin yhdistykselle lisäkustannuksia.

Jos yhdistys laiminlyö ilmoituksen saatuansa itse toimittaa työn, joka
tämän välikirjan mukaan on yhdistyksen velvollisuutena, tehtäköön se
asianomaisen viranomaisen toimesta yhdistyksen kustannuksella.

Jos hankaluutta syntyisi siitä, että yhdistyksen toimitettavaksi on
jätetty 5 §:n 1 momentissa mainitut täyttämisen- ja kadunlaskemistyöt, on
kaupungilla valta määrätä, että nämä työt ovat vastedes tehtävät kaupun-
gin viranomaisten toimesta, mutta yhdistyksen kustannuksella.

8 §.

Perustamisen ja
käytön silmällä-
pito.

Yhdistyksen tulee alistua sen silmälläpidon alaiseksi, jonka Kaupun-
ginvaltuusto perustamistyöhön ja käyttöön nähden järjestää, niin myös
niiden määräysten alaiseksi, joita Maistraatti yleiseen järjestykseen ja tur-
vallisuuteen nähden antaa.

9 §.

Uusien ilmajoh-
tojen kieltö.

Sellaiselle välimatkalle, missä kaapelijohto on otettu käytäntöön, äl-
köön ilmajohtoa perustettako tarkoitusta varten, johon kaapelijohtoa voi-
daan käyttää.

Yhdistys on sen ohessa velvollinen vähitellen ja siinä määrin, kuin Kaupunginvaltuusto tarvetta ja yhdistyksen varoja tutkittuaan määrää, sellaisissa paikoin, missä soveliaasti voi tapahtua, panemaan maan alla johdettuja kaapelijohtoja yhdistyksen ilmajohtojen sijaan.

Maanalaisten kaapelien asettaminen ilmajohtojen sijaan.

10 §.

Jos yhdistyksen plokirummut järjestelmän muutoksen johdosta taikka muusta syystä kävisivät tarpeettomiksi, on yhdistys velvollinen vaadittaessa poistamaan ne sekä saattamaan kadut, yleiset paikat, istutukset ja tiet jälleen asianmukaiseen kuntoon.

Järjestelmän muutos.

11 §.

Puheenalaista toimilupaa ei saa toiselle siirtää ja se on voimassa sillä ehdolla, että yhdistys edelleenkin pysyy keskinäisenä ja että uusilla jäsenillä siihen on vapaa pääsy samallaisilla ehdoilla kuin nykyisin.

Toimiluvan siirron kielto ja sen menettäminen.

Jos yhdistys jättää tämän välikirjan mukaisia velvollisuuksiaan asianmukaisesti täyttämättä, on toimilupa menetetty.

Täyttääkseen edellä olevan välikirjan 1 §:n määräystä jätti Telefooniyhdistys sittemmin Rahatoimikamarille sekä yleissuunnitelman, joka osotti aiotun maanalaisen telefoonijohtoverkon yleisen suunnan, että myöskin erikoissuunnitelman sille saman johtoverkon osalle, joka oli aiottu sen vuoden kuluessa toimeenpantavaksi, käsittäen Pohjois Esplanaadikadun Läntisen Henrikinkadun ja Fabianinkadun välillä ynnä kappaleen viimeainittua katua sekä tontin pituuden Antinkatua. Molempia näitä suunnitelmia tarkasti Rakennuskonttori, jolla ei ollut mitään niitä vastaan muistuttamista; ja kun yhdistys oli halunnut panna mainitun välimatkan heti työn alaiseksi ja sen kaikissa tapauksissa täytyi tulla yleiseen verkkoon kuuluvaksi osaksi, niin Rahatoimikamari antoi ¹⁾ luvan työn toimittamiseen Valtuustolle annetun erikoissuunnitelman mukaisesti, jonka ohessa Rahatoimikamari, ilmoittaen tämän ja että Rahatoimikamari oli ryhtynyt tarpeellisiin toimiin, jotta kaupungin puolesta pidettäisiin silmällä töiden asianmukaista suorittamista toimilupakontrahdin määräysten mukaisesti, Kaupunginvaltuustolle esitti ²⁾ ehdotetun johtoverkon kokonaisuudessaan hyväksyttäväksi. Tähän esitykseen suostuikin ³⁾ Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta

Yleissuunnitelma telefooniyhdistyksen maanalaiselle verkolle.

¹⁾ Rhtkn pöytäk. 14 p:ltä elok. 24 §. -- ²⁾ Rhtkn kirj. N:o 176 elok. 14 p:ltä --

³⁾ Kpvn pöytäk. 16 p:ltä syysk. 24 §.

Kaupunginvaltuusto ja määräsi yleissuunnitelmaan merkittäväksi Kaupunginvaltuuston hyväksymisen.

Normaalikellot.

Vuoden 1902 menosääntöön oli Kaupunginvaltuusto ottanut 2,500 markan määrän normaalikellojen ostamiseen ja kunnossapitoon. Rakennuskonttori, jota oli kehotettu antamaan Rahatoimikamarille lausunnon tämän määrärahan käyttämisestä, esiintoi kirjelmässä 10 p:ltä maaliskuuta, että Konttorin mielestä seuraavat kymmenen paikkaa kaupungissa oli vähitellen varustettava normaalikelloilla, nimittäin: avoin paikka Katolisen kirkon edustalla, Kauppatorin luoteinen kulma, Raitiotientori, Eroittajatorin, Fredrikintori, Hietalahdentori, Lapinlahdenkadun puistikko, paloaseman luona oleva paikka Itäisellä Viertotielä, tämän Viertotien ja Sörnäisten haaratien risteys sekä Rahapajanrantakatu, jonne Katajanokan uuteen tullihuoneeseen olisi pantava tornikello. Kun vuotta 1902 varten myönnetty määräraha olisi riittänyt ainoastaan yhden erillään olevan tornikellolaitoksen asettamiseen, ehdotti Rakennuskonttori, että määräraha käytettäisiin joko erillään olevan, vuolukivipatsaan päähän asetetun kaksitauluisen tornikellolaitoksen hankkimiseen Raitiotientorille taikka ulkoseinäkellojen asettamiseen Sörnäisten paloaseman luona, Itäisen Viertotien ja Sörnäisten haaratien risteyksessä, Lapinlahdenpuistikossa ja Fredrikintorilla oleville paikoille sekä viiden tavallisen normaalikellon hankkimiseen erinäisiin Raatihuoneen huoneistoihin. Rahatoimikamari yhtyi pääasiassa Rakennuskonttorin jälkimäiseen vaihtoehdotukseen, jonka kautta varsinkin ruumiillisen työn tekijäin edut tulisivat tyydytetyiksi, mutta oli sitä mieltä, että ensi sijassa Nikolainkirkon tornikello olisi saatettava ajanmukaiseen kuntoon, s. o. muutettava normaalikelloksi, jossa tapauksessa ainakin toistaiseksi voitaisiin olla vailla erinäisiä sisäkelloja Raatihuoneella. Tämän nojalla pyysi¹⁾ Rahatoimikamari Kaupunginvaltuustolta oikeutusta sekä kaupungin ruotsalais-suomalaisen, evankelis-lutherilaisen seurakunnan Kirkkoneuvoston kanssa tekemään sellaisen välipuheen että, jos seurakunta kustantaisi normaalikellon asettamisen Nikolainkirkon torniin, niin Helsingin kunta vastaiseksi ottaisi toimittaakseen kellon hoidon ja käytön, jotka oli laskettu 360 markaksi vuodessa, että myöskin ryhtymään toimiin 60 senttimetrin kellotaululla varustetun ulkoseinäkellojen hankkimiseksi Itäisen Viertotien paloaseman luona, tämän Viertotien sekä Sörnäisten haaratien risteyksessä, Lapinlahdenkadun puistikon ja Fredrikintorin luona oleviin paikkoihin sekä lyöntilaitoksella varustetun

¹⁾ Rhtkn kirj. N:o 81 maalisk. 20 p:ltä.

sisäseinäkellon hankkimiseksi Raastuvanoikeuden ensimmäisen osaston istuntosaliin. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti ¹⁾ Kaupunginvaltuusto suostua tähän Rahatoimikamarin esitykseen.

Edellisessä vuosikertomuksessa kosketellusta ²⁾, kaupan järjestämistä ^{Torikaupan järjestäminen.} erinäisillä kaupungin toreilla koskevasta asiasta päätti ³⁾ Kaupunginvaltuusto, että voimassa olevaan torikaupan järjestykseen oli tehtävä seuraavat muutokset, nimittäin:

että vuosisivuokraa jokaisesta Kauppatorilla olevasta vakinaisesta myyntipaikasta oli, lukien mikäli mahdollista 1 p:stä kesäkuuta 1902, suoritettava sama määrä 60 markkaa;

että Kasarmitorilla kauppaa toistaiseksi sai käydä kuten ennenkin koko päivän 20 markan vuosisuokrasta jokaiselta myyntipaikalta;

että kauppaa varten Hietalahdentorilla oli, kunnes sinne rakennetaan kauppahalli, osotettava vakinaisia myyntipaikkoja, joissa kauppaa toistaiseksi saisi käydä koko päivän;

että välikauppaa varten Rautatientorilla oli osotettava vakinaisia myyntipaikkoja;

että Hakaniementori oli luovutettava osaksi maalaiskauppaa varten, osaksi kiinteiksi myyntipaikoiksi sekä vaatteita, pikkurihkamaa, puuvalmisteita, koritavaroita, luutia ynnä sellaista varten että myöskin ruokatavaroita varten, ollen kuitenkin ruokatavarain kaupalle osotettava paikkoja mikäli mahdollista etäällä vilkkaamman liikenteen läheisyydestä;

että vakinaisista myyntipaikoista Hietalahden-, Rautatien- ja Hakaniementoreilla oli suoritettava paikanvuokraa laskien kahdella ensinmainitulla torilla 5 markan mukaan ja Hakaniementorilla 3 markan mukaan neliömetriltä, ei kuitenkaan 5 markkaa vähempää mistään myyntipaikasta;

että toimenpiteet Hietalahden-, Rautatien- ja Hakaniementoreihin nähden olivat toimeenpantavat 1 p:stä kesäkuuta 1902; sekä

että Rahatoimikamarin vastedes tuli joko välittömästi taikka jonkun alaisensa viranomaisen kautta pitää tointa kaupungin toreilla olevain vakinaisten myyntipaikkain vuokralle antamisesta.

Rahatoimikonttorin ehdotuksesta, jonka toimeksi oli jätetty kaupungin toreilla olevain vakinaisten myyntipaikkain vuokralle antaminen sekä vuokramaksujen kanto, pyysi ⁴⁾ Rahatoimikamari sittemmin Kaupunginvaltuustolta oikeutusta siihen

¹⁾ Kpvn pöytäk. 25 piltä maalisk. 33 §. — ²⁾ Kats. 1901 vuoden kertomus siv. 41. —

³⁾ Kpvn pöytäk. 14 piltä toukok. 12 §. — ⁴⁾ Rhtkn kirj. N:o 202 lokak. 9 piltä.

että 1903 vuoden alusta lähtien niistä paikoista, jotka Rahatoimikamari oli kaupungissa osottanut virvoitusjuomain vaunuista myymistä varten, määrättäisiin 25 markan paikanvuokra vuodelta ja vaunulta;

että noudattaen muuten samaa torikaupan järjestystä, kuin Kauppatoria varten oli voimassa, marjain, sienien, kuusenhakojen, luutain y. m. myyntiä varten saisi luovuttaa vakinaisia myyntipaikkoja Läntiseltä Rantakadulta pohjoisen satama-altaan luota 12 markan vuosimaksusta 1,5 m² laajuiselta alalta; sekä

että hedelmäkauppaa varten saataisiin toistaiseksi osottaa käyttämättä olevia, oikeastaan maidonmyyntiä varten tarkoitettuja paikkoja kortteleista I ja II Keisarinluodonlaiturilta 10 markan maksusta kahdelta kuukaudelta.

Tähän esitykseen päätti ¹⁾ Kaupunginvaltuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta suostua.

Kalakaupan järjestäminen.

Kaupunginvaltuustolle annetussa kirjelmässä oli Suomen Kalastusyhdistys esiintuonut, että sittenkuin ennemmin tehty päätös kaiken tuoreen kalan kaupan sijoittamisesta n. s. Merisatamaan, Puistokadun päähän, käytännöllisistä syistä oli näyttäytynyt mahdottomaksi toteuttaa, ei muuta kalan kauppaa varten sopivampaa paikkaa ollut saatavissa kuin Eteläsatama. Jollei otettu lukuun kuutta kalankauppiaille kauppahallissa varattua myymälää, joissa oli altaita juoksevaa vettä varten, käytiin kaikkea tuoreen kalan kauppaa osaksi veneistä, joilla oli paikkansa Eteläsataman pohjoisessa altaassa, osaksi mainitun altaan viereisellä laiturilla; ja tätä kauppaa harjoittivat osaksi kalastajat itse, osaksi välikauppiaat. Jo kauan olivat saaristolaiset valittaneet niitä vaikeuksia, joita heillä oli kalan myynnissään, ja että välikauppiaille monessa kohden oli parempi kuin saaristolaiskalastajilla. Saaristolaiskalastajain kokouksessa, jonka Kalastusyhdistys oli Helsingissä toimeenpannut, oli tarkemmin esitetyillä syillä lausuttu seuraavat toivomukset, nimittäin

1) että Eteläsataman pohjoista allasta käytettäisiin yksinomaan kalankauppaa varten;

2) että sentähden uusien veneitten j. n. e. myynti siirrettäisiin toiseen paikkaan, esim. kanava-altaaseen;

3) että kalankaupan helpottamiseksi altaan pohjoisten ja eteläisten päiden yli rakennettaisiin katettuja vajoja;

4) että näistä vajoista pohjoinen luovutettaisiin soveliaasta maksusta

¹⁾ Kpvn pöytäk. 4 p:ltä marrask. 30 §.

yksinomaan saaristolaiskalastajille, ja eteläinen yksinomaan välikauppiaille, sekä talvella että kesällä;

5) että vajojen välinen laituriki koko laajuudeltaan luovutettaisiin yksinomaan saaristolaiskauppiaille, jotka siellä myisivät kaloja veneistään;

6) että välikauppiat eivät myisi kaloja veneestä, vaan ainoastaan eteläisessä vajassa ja sitä paitsi laiturilla siinä paikassa, jossa heidän kalankauppansa nytkin on;

7) ettei mitään kalasumppuja saisi laskea maihin altaan laiturisiin, vaan niiden pitäisi olla ankkuroituna ulkosatamassa, missä vesi on puhdasta;

8) että välikauppiasten veneiden, joista kuitenkaan ei saisi käydä mitään kauppaa, pitäisi olla sijoitettuina altaan ulko-osaan;

9) että välikauppiasten pitäisi varustaa itselleen nimikilvet, joissa olisi kauppiaan nimi;

10) että saaristolaiskalastajat saisivat laskea maihin altaan laiturisiin niin varhain aamulla kuin saapuivat kaupunkiin; ja

11) että kaloja saisi myydä veneistä ja vajoissa kl. 3:een i. p.

Kun Kalastusyhdistys oli pitänyt tärkeänä, että saaristolaiskalastajain kauppa asetettaisiin sellaiselle kannalle, josta heillä saattaisi olla suurinta taloudellista etua, esitti yhdistys, että Kaupunginvaltuusto ottaisi asian käsiteltäväkseen ja siinä ottaisi huomioon ne näkökohdat, joita mainitussa kokouksessa oli esiintuotu. Valtuusto lähettikin ¹⁾ asian Rahatoimikamariin lausunnon antamista varten, mutta se ei ehtinyt 1902 vuoden kuluessa Valtuustoon tulla.

Rahatoimikamarille oli tehty esitys, että tavaravajaan N:o 3 Makasiinin-laiturille syystuonnin aluksi varustettaisiin laudoista huone sellaisen paljottais- ja tilaa ottavain tavarain tullikäyttelyä varten, jotka voimassa olevan tullisäännön 16 §:n nojalla saatiin käytellä muualla kuin pakka-huoneessa. Sittenkuin tullikäyttely oli siirretty Katajanokalle, oli nimittäin sellaisen tavarain tullikäyttely Makasiinin- ja läheisillä laitureilla melkoisesti lisäytynyt. Rakennuskonttori, jonka lausuntoa asiasta vaadittiin, kiinnitti Rahatoimikamarin huomiota siihen, että toinen sekä tullivirkamiehille että liikennöivälle yleisölle sopivampi ja tilavampi huoneisto voitiin tar-koitusta varten luovuttaa tullietsintöpaviljongin länsiosasta, nimittäin se, mikä oli käytettävänä rautatien satamakonttorilla, joka taas ilman hanka-luutta voitiin siirtää uudessa tullihuoneessa Katajanokalla sitä varten aiot-

Paljottaistava-
rain ja tilaa ot-
tavain tavarain
tullikäyttely.

¹⁾ Kpvn pöytäk. 27 p:ltä toukok. 12 §.

tuun ja käytettävissä olevaan huoneistoon. Sittenkuin Rautatiehallitus oli ilmoittanut, että ei mikään estänyt sanottua siirtoa, jos ilmoitetut sisustustyöt tullihuoneessa toimitettaisiin ja vanha konttorihuone tullietsintöpaviljongissa luovutettaisiin päivystyshuoneeksi pakkamestareille, päällysmiehille y. m., vaati Rahatoimikamari Rakennuskonttorilta kustannusarvion ehdotetun muuton johdosta sekä tullietsintöpaviljongissa että uudessa tullihuoneessa tarvittaviin sisustustöihin; ja tämän laskettiin vaativan yhteensä 1,850 markan menon. Kun Rakennuskonttorin ehdottama asiain järjestäminen, jonka kautta tullikamari saisi erityisiin tarpeisiinsa pääasiassa käyttää tullietsintöpaviljongin, tulisi tuottamaan etuja yleisöllekin, puolsi ¹⁾ Rahatoimikamari Kaupunginvaltuustolle Rakennuskonttorin ehdotusta hyväksyttäväksi, johon Kaupunginvaltuusto suostuikin ²⁾, samalla kuin Valtuusto vuoden käyttövaroistaan määräsi 1,850 markkaa tarpeelliseksi nähtyihin tullihuoneen ja tullietsintöpaviljongin sisustuksen muutoksiin.

Uusi huoneisto postipakettien tullikäyttelyä varten.

Satamarakennustoimikunnan ehdotuksesta päätti ³⁾ Kaupunginvaltuusto 1902 vuoden käyttövaroista vielä määrätä 2,600 markkaa uuden huoneiston sisustamiseen postipakettien tullikäyttelyä varten tulli- ja pakka huoneen ylikerrassa. Sittenkuin tavarain maahantuonti postin kautta viime vuosina oli suuresti lisääntynyt, oli nimittäin ennemmin postipakettien tullikäyttelyä varten luovutettu huoneisto uudessa tullihuoneessa näytettyynyt olevan sekä tullivirkamiehille että erittäinkin yleisölle kerrassaan sopimaton.

Määrärahoja Korkeasaaren ja Seurasaaren kunnossapittoa varten.

Kaupunginvaltuuston siitä antaman määräyksen mukaan oli Helsingin anniskeluosakeyhtiön Johtokunta tehnyt esityksen määrärahan myöntämisestä yhtiön voitosta vuodelta 1902 Johtokunnan hallinnon alaisiksi asetettuihin Korkeasaarella ja Seurasaarella olevain kansanpuistojen kunnossapitämiseen vuonna 1903. Siinä oli Johtokunta esiintuonut, että viime mainitun vuoden tulo- ja menoarvion ehdotusta laadittaessa oli otettu huomioon nykyajan ahtaat olot, jonka johdosta Johtokunta oli koettanut mahdollisimmassa määrin supistaa menoja voidaksensa tyydyttää niitä suurimman säästäväisyyden vaatimuksia, joita kaupunginhallinnon puolesta puheenalaisessa asiassa voi edellyttää tulevan asetettavaksi sanottuun ehdotukseen nähden. Vuoden 1903 menot oli tämän mukaisesti arvioitu seuraaviksi määräksi:

¹⁾ Rhtkn kirj. N:o 228 marrask. 6 p:ltä. — ²⁾ Kpvn pöytäk. 25 p:ltä marrask. 7 §. — ³⁾ Kpvn pöytäk. 20 p:ltä jouluk. 4 §.

Korkeasaarelle:

Palkkauksia ja päiväpalkkoja	<i>Smk.</i>	15,000: —	
Korjaus- ja tasoitustöitä	„	6,000: —	
Eläintarhan voimassapito	„	17,000: —	
Kolmas neljännes vuonna 1901 rakennetun työväenasuntorakennuksen kustannuksista	„	5,000: —	
Arvaamattomia menoja	„	2,000: —	<i>Smk.</i> 45,000: —

Seurasaarelle:

Palkkauksia ja päiväpalkkoja	<i>Smk.</i>	7,000: —	
Korjaus- ja tasoitustöitä	„	4,000: —	
Arvaamattomiin menoihin	„	2,000: —	„ 13,000: —
Summa molemmille saarille			<i>Smk.</i> 58,000: —

Loppusumma oli 2,000 markkaa pienempi kuin edellisenä vuonna. Sen johdosta, että eläinten ruuan hinnat koko vuonna 1902 olivat olleet hyvin korkeat ja näillä hinnoilla näytti olevan taipumus vieläkin lisääntymään, huomautti Johtokunta kuitenkin, että mahdollisesti ei voitaisi välttää menoarvion yli menemistä. Kun puhdas säästö yhtiön taloista katsottiin voitavan laskea suunnille samaksi määräksi, 23,000 markaksi, kuin Johtokunnan edellisissä esityksissä, pyysi Johtokunta vähintään 35,000 markan määrärahaa Korkeasaaren ja Seurasaaren kunnossapitämiseen vuonna 1903.

Tämän asian oli Kaupunginvaltuusto lähettänyt valmisteltavaksi Arviovaliokuntaan, joka huomautti ¹⁾, että yhtiön laskemat kunnossapitokustannukset tosin olivat valiokunnasta tuntuneet verrattain suurilta, erittäinkin Korkeasaarelle, mutta että valiokunta ei ollut katsonut voivansa ilman perin pohjaista olojen selvitystä, mihin valiokunnalla ei ollut tilaisuutta, ehdottaa mitään erityisten menoeräin vähentämistä. Valiokunnan esityksestä myönsikin ²⁾ Kaupunginvaltuusto 1902 vuoden käytettävänä olevista voittovaroista yhtiölle 35,000 markkaa käytettäväksi vuonna 1903 yhtiön Korkeasaarella ja Seurasaarella olevain istutusten ja muiden laistosten kunnossapitämiseen.

¹⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 49. — ²⁾ Kpvn pöytäk. 20 p:ltä jouluk. 2 §.

1903 vuoden tulo-
ja menoarvio.

Vuoden 1903 menosääntöä vahvistaessaan päätti¹⁾ Kaupunginvaltuusto tehtäväksi erinäisiä yleisiä töitä, joista tässä mainittakoon seuraavat:

Vesijohdon putkiverkon laajennus.

Vesijohdon putkiverkon laajentamista sekä vesimittarien ostamista varten otettiin menoarvioon yhteensä 147,900 markkaa, josta 125,200 markkaa meneväksi uudesta obligatsioonilainasta; ja päätetyt uudistustyöt olivat: yhdistysjohdot Bernhardinkadun alitse N:o 5:stä Unioninkadulle ja Ratakadun alitse N:o 3:sta Korkeavuorenkadulle sekä vesijohdot Kapteeninkadun alitse Vuorimiehenkadulta Tehtaankadulle, Huvilakadun alitse, Itäisen Viertotien alitse Wallgårdin kansakouluun, Merikadun alitse N:o 9:stä Laivurinkadulle, Kapteeninkadun alitse Tehtaankadulta Merikadulle, Kauppa- ja Käsityökätujen alitse Hermanninkaupungissa, Kotkankadun alitse Fredriksberginkadulta Loviisankadulle, Porvoonkadun alitse N:o 25:stä Kotkankadulle, Laivurinkadun alitse N:o 35:stä Tehtaankadulle, huvilaan N:o 4 Läntisessä Kaivopuistossa ja Käenkujan alitse.

Vesijohdon kunnossapito ja korjaukset.

Koska vesijohtolaitoksen vanhain siivilän ympärismuureissa oli havaittu olevan suurempia tai pienempiä vuotoja, jotka osaksi aikaansaivat häiriötä siivilöimisessä, osaksi vaikuttivat, että ulosvuotava vesi vähitellen kokonaan huuhtoi pois laastin, oli Vesijohtokonttori ehdottanut muurit sisäpuolelta varustettaviksi betonikuorella. Edelleen oli vanhassa vesisäiliössä 1870-luvulta olevat puiset katonkannattimet havaittu pahasti lahoneiksi, jonka tähden Vesijohtokonttori, estääkseen katon sisäänputoamista ja jotta ei vastedes, niikuin nykyisin, olisi pakko repiä täysin hyvässä kunnossa olevaa vesikattoa, koska kantavat ainekset olivat lahon hävittämät, oli ehdottanut katonkannattimien sijaan pantavaksi rautaiset. Koska nämä työt vaativat melkoisen menon ja tuskin voitiin saada suoritetuiksi yhtenä kesänä, oli Rahatoimikonttori esittänyt, että niiden toimittaminen jaettaisiin kolmelle vuodelle; ja menoarvioon otettiin määrärahoja ensi vuodeksi 5,700 markkaa siivilän N:o II betonilla sisustamiseen sekä 5,000 markkaa vanhemman vesisäiliön $\frac{1}{3}$ alan undestaan kattamiseen.

Erinäisiä pienempiä vesijohtotöitä.

Edelleen otettiin 1,000 markan määrä luistinventtiilin hankkimista varten rautatienpenkereen luona Eläintarhassa olevaan tuloputkeen, sen varalta että penkereeseen asetettu putki kaipaisi korjausta vuoden tähden, sekä 1,500 markkaa putkiverkon palopostien täydentämiseen.

Vesijohtoven-
den puhdistami-
nen.

Se komiteä, jonka Rahatoimikamari vuonna 1900 oli asettanut²⁾ toimittamaan kokeita Vantaan jokiveden kemiallisesti puhdistamiseksi ruoka-

¹⁾ Rhtkn kirj. N:o 223 lokak. 31 p:ltä (Kpvn pain. asiak. N:o 40) Kpvn pain. asiak. N:o 44, 48 ja 50. Kpvn pöytäk. 20 p:ltä jouluk. 1 §. — ²⁾ Kats. 1900 vuoden kertomus siv. 141.

aineiden tarkastusaseman johtajan maisteri Allan Zilliacuksen osottaman menettelyn mukaan, oli 1901 vuoden lopussa antanut mietintönsä, joka sitten asian terveyshoidolliseltakin kannalta selvittämistä varten lähetettiin Terveyslautakuntaan. Sittenkuin tämä huhtikuussa oli antanut lausunnon komiteanehdotuksesta, lähetti ¹⁾ Rahatoimikamari asiakirjat ²⁾ Kaupunginvaltuustolle, joka päätti ³⁾ kehottaa Rahatoimikamaria, hankittuansa Vesijohtokonttorista tarkempaa selvitystä sen menettelyn erityiskohdista, joka oli ehdotettu vesijohtoveden kemiallisilla aineilla puhdistamiseksi, ottamaan harkittavaksensa kysymyksen sopivimmasta tavasta vesijohtoveden fysikaalisen laadun parantamiseksi sekä sitten Kaupunginvaltuustolle antamaan sen ehdotuksen asiasta, johon Rahatoimikamari katsoi syytä olevan. Vesijohtokonttori laati sitten kaksi ehdotusta ⁴⁾, joista toisen nimenä oli „Laskeutumisaltaita veden kemiallisesti puhdistamista varten“ ja toisen „Laskeutumisallas veden fysikaalisesti puhdistamista varten“. Nämä ehdotukset ynnä maisteri Zilliacuksen niistä antaman lausunnon ⁵⁾ lähetti Rahatoimikamari sitten Kaupunginvaltuustolle, jonka ohessa Rahatoimikamari omasta puolestaan huomautti ⁶⁾, että sen mielipiteen mukaan vesijohtoveden puhdistamisen tarkoitus ei ollut saavutettavissa yksistään veden laskeutumisella pitemmän tai lyhemmän ajan kuluessa suuressa altaassa, vaan että sitä varten täytyi ryhtyä tehokkaampiin toimiin. Laskeutumisen kautta vesi tosin voi tulla jonkun verran selvemmäksi, mutta pääasiaa eli sen keltaisenruskean, näköaistia loukkaavan värin poistamista ei siten saavutettu. Rahatoimikamari ei sentähden voinut puoltaa Vesijohtokonttorin ehdotusta suuren laskeutumisaltaan rakentamisesta. Mutta vaikka Vantaan jokiveden puhdistamiseksi ehdotettu kemiallinen menettely ainakin näön puolesta ei jättänyt mitään toivomisen sijaa, ei Rahatoimikamari myöskään asiaa enemmän harkitsematta voinut yhtyä maisteri Zilliacuksen ehdotukseen, jonka tähden Rahatoimikamari ehdotti että, jos Kaupunginvaltuusto ei tahtonut antaa koko kysymyksen lähimmäksi tulevaisuudeksi raueta, se olisi alistettava ulkomaalaisten, asiantuntevain ammattimiesten käsiteltäväksi ja lausunnon alaiseksi. Asiaa käsitellessään päätti ⁷⁾ Kaupunginvaltuusto hyväksyä ehdotuksen ulkomaalaisten asiantuntijain käyttämisestä, jonka jälkeen menoarvioon otettiin 5,000 markan määräraha mainitun selvityksen kustannuksia varten.

¹⁾ Rhtkn kirj. N:o 100 huhtik. 17 p:ltä. — ²⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 22. — ³⁾ Kpvn pöytäk. 13 p:ltä toukok. 5 §. — ⁴⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 34. — ⁵⁾ Sn sn N:o 36. — ⁶⁾ Rhtkn kirj. N:o 421 lokak. 27 p:ltä. — ⁷⁾ Kpvn pöytäk. 4 p:ltä marrask. 19 §.

Kasarmikadun
kansakoulutalon
korjaus.

Rakennusten ja tilojen korjausten ja kunnossapidon kohdalle otettiin muun muassa 5,500 markan määräraha Kasarmikadun varrella olevan kansakoulutalon muuttamiseen arkkitehti Th. Höijerin tekemän ehdotuksen mukaisesti. Muutoksen kautta saavutettaisiin, sen mukaan kuin Kansakoulunjohtokunta oli ilmoittanut, kaksi etua, toinen: että kolme sisäkkäin olevaa hyvin suurta koulusalia erottamalla niistä tilaa pitkinpäin menevälle käytävälle sekä sen valmistamisella saisivat kukin eri sisäänkäytävänsä ja tulisivat sen ohessa kooltaan suhteellisemmiksi kuin nykyisin; toinen: että opettajat ja opettajattaret silloin saisivat kummatkin eri kokoushuoneensa ja että sen lisäksi pieni huone varattaisiin opetusvälineille.

Seurahuoneen
korjaus.

Jo 1902 vuoden tulo- ja menoarvion ehdotusta tehtäessä oli Rahatoimikamari lausunut ¹⁾ pelkäävänsä, että se 40,000 markan määrä, jonka Seurahuoneen ostamista varten asetettu Toimikunta oli laskenut tarvittavan talon korjauksiin, tulisi aivan riittämättömäksi, mutta huomauttanut, että Rahatoimikamari kaiken muun arvion puutteesta talon vastaisesta korjauksesta ei ollut voinut ehdottaa mitään muuta suurempaa määrää. Helmikuun 6 p:nä Seurahuoneen käyttämisestä lähimmässä tulevaisuudessa Kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä esitti ²⁾ Rahatoimikamari, että Valtuusto, saattaaksensa mahdolliseksi talon vuokraamisen hotelliliikettä varten, hyväksyisi sen korjaamisen 125,845 markan kustannuksiin arvioidun ehdotuksen mukaan sekä sallisi seuraavan vuoden menoarvioon otettavaksi tätä korjausta varten puuttuvan määrärahan. Työtä toimeenpantaessa oli kuitenkin vielä keksitty niin paljon puutteellisuksia talossa, erittäinkin viemärijohdossa, lämpöjohdossa ja sähkövalaistusjohtoissa, kahdessa viimeainitussa erittäin tulenvaarallisiakin, että koko korjauskustannukset täytyi arvioida 165,000 markaksi; ja menoarvioon otettiinkin 125,000 markan lisämääräraha.

Lisärakennus
Rahatoimi-
konttorin huoneiston.

Rahatoimikonttorin huoneistossa oli yleisölle aiottu etuhuone jo kauan näyttänyt liian alhaaksi, tarkoitustaan vastaamattomaksi ja riittävän ilmanvaihdon saaminen siellä vaikeaksi. Tähän nähden ja kun tilaa vielä suuresti veivät torikauppiat, sittenkuin Rahatoimikonttorin toimeksi oli uskottu kaupungin toreilla olevain myyntipaikkain vuokralle antaminen, sekä kun uuden kaupungintalon rakentamista ei otaksuttu tulevan kysymykseen lähimmässä tulevaisuudessa, oli Rahatoimikonttori pyytänyt, että menoarvioon otettaisiin määräraha Konttorin huoneiston laajentamista varten. Ja

¹⁾ Kats. 1901 vuoden kertomus siv. 48. — ²⁾ Kats. siv. 29. — ³⁾ Kats. 1901 vuoden kertomus siv. 48. — ⁴⁾ Kats. siv. 29.

kun Rahatoimikamarikin piti lisärakennuksen välttämättömänä, otti Kaupunginvaltuusto menoarvioon tätä varten lasketun menon 12,400 markkaa.

Uudisrakennusmäärärahaan joukkoon otettiin edelleen 125,000 markkaa kauppahallin rakentamiseen Hietalahdentorille ja 100,000 markkaa yhtä varten niistä tavaravajoista, jotka jo ennemmin oli päätetty vahvistetun asemakaavan mukaan Katajanokanrantakadulle rakennettaviksi; ja molemmat nämä määrärahat sekä loput Seurahuoneen kauppahintaa 650,000 markkaa määrättiin suoritettavaksi uudesta obligatsioonilainasta.

Katujen ja yleisten paikkain korjaukseen ja kunnossapitoon otettiin yhteensä 60,500 markkaa ja näillä varoilla oli suoritettava paitsi erinäisiä korjauksia kaupungille kuuluvan Katriinankadun osuuden, Pohjois ja Etelä Esplanaadikatujen välillä olevan Itäisen Henrikinkadun ja Kauppatorin läntisen osan kivittäminen priima noppakivellä asfaltissa, Pohjoisen laiturin haaran kivityksen uudistaminen sekä erinäisten kaupungille kuuluvain katuosien viereisten rajamuurien uudestaan rakentaminen ja korjaus. Uudisrakennusten nimellä määrättiin yhteensä 253,200 markkaa erinäisten Raha-pajarantakadulla olevain alain kivittämiseen mukulakivillä ja II noppakivillä; korttelissa 127 olevan yleisen paikan viereisen kaupungille kuuluvan Neitsytpolun osuuden kivittämiseen; Sörnäisten rantatiellä olevain rautatieraitteiden jatkamiseen; Läntisen Hietalahdenrantakadun erään osan kivittämiseen; sekä seuraavain katujen tasoitukseen, nimittäin Kapteeninkadun korttelin 180 vieressä, Huvilakadun, Merikadun 10 metrin leveydeltä Kapteenin- ja Laivurinkatujen välillä, Laivurinkadun ylempään terassin Vuorimiehen- ja Tehtaankatujen välillä, Fredriksberginkadun Ståuren- ja Flemminginkatujen välillä sekä puolelta leveydeltä Kajaanin- ja Kotkankatujen välillä, Kotkankadun Fredriksberginkadulta Loviisankadulle, Porvoonkadun Kajaaninkadulta Kotkankadulle, Porthaninkadun pitennyksen 2:lta linjalta Eläintarhantielle ja Lapinlahdenkadun sivukäytävän Maarian sairaalan pohjoista tonttirajaa pitkin.

Kanavain ja johto-ojain korjauksien ja kunnossapidon nimellä otettiin menoarvioon täydennys- ja uudistustöitä varten sekä Neitsytpolun alaisen kanavan pitentämiseen tontille N:o 10 Tehtaankadun varrella kaikkiaan 35,700 markkaa, jonka ohessa uudistoihin määrättiin 103,500 markkaa, millä viimeksimainitulla määrällä toimitettaisiin seuraavain katujen kanavoiminen, nimittäin Kapteeninkadun osote N:o 20:stä Pietarinkadulle sekä osote N:o 10:stä Merikadulle; Huvilakadun osote N:o 30:stä Pietarinkadulle; Laivurinkadun osote N:o 35:stä Tehtaankadulle; Itäisen Viertotien Hermannikaupungin ensi poikkikadulta Gumtähden kautta menevään

Kauppahalli
Hietalahden-
torille ja tavarava-
joista Katajanokan-
rantakadulle.

Katujen ja yleis-
ten paikkain
korjaus, kun-
nossapito ja
uudistyt.

Uudisrakennus-
määräraha
kauppahallin
rakentamiseen
Hietalahden-
torille ja tavarava-
joista Katajanokan-
rantakadulle.

Kanavain ja
johto-ojain kor-
jaus kunnossa-
pito ja uudis-
työt.

johto-ojaan; Fredriksberginkadun Stuuren- ja Flemminginkatujen sekä Kajaanin- ja Kotkankatujen välillä; Kotkankadun Loviisankadulta Fredriksberginkadulle; Porvoonkadun osote N:o 25:stä Kotkankadulle; Kauppa- ja Käsityökatujen Hermanninkaupungissa; sekä Pitkän sillan luo laskevan lokaviemäriin jatkaminen. Viimemainittu työ, jonka kustannukset oli arvioitu 22,900 markaksi, on yhteydessä Töölönlahden veden puhdistamista koskevan asian kanssa. Rahatoimikamari, joka oli ajatellut, että tätä varten tarvittavat kalliit työt olisivat jaettavat useammille vuosille, oli ensi sijassa ottanut esiin puheenalaisen kanavan jatkamisen, joka oli tärkeimpiä töitä tässä kohden ja ennen kaikkia muita suoritettava.

Satamain korjaus ja kunnossapito.

Satamain korjausta ja kunnossapitoa varten, muun muassa Rahapajanlaiturin itäisen osan korottamiseen, Linnanlaiturin ulkopuolisen laidan uudestaan rakentamiseen ja Töölönlahden puhdistamiseen Pitkän sillan ja Rautatienpenkereen välillä, otettiin yhteensä 75,900 markkaa.

Istutusten korjaus ja kunnossapito sekä uusien istutusten perustaminen.

Istutusten ja puukoulujen kunnossapitoa varten otettiin 54,000 markan määrä, jonka kaupunginpuutarhuri katsoi tarvittavan, jos kaikki istutukset hoidettaisiin „ajanmukaisella ja kaupungin arvoon soveltuvalla tavalla“. Edelleen otettiin aitausten kunnossapitämistä varten 2,000 markkaa sekä maan valmistamiseen kaupungin istutuksia varten 2,500 markkaa. Uusien töiden joukossa taas on huomattava istutus Lönnrotin patsaan luona 3,450 markkaa, tasoitustöitä Kaisaniemessä 5,000 markkaa, Tähtitorninvuorella Vuorimiehenkadulle vievän alaskäytävän luona olevan kallioisen paikan järjestäminen 7,254 markkaa sekä paikan kuivauttaminen urheilukenttää varten Eläintarhassa, arviolta 6,700 markkaa.

Urheilukenttä Eläintarhassa.

Puutarhalautakunta oli erään ruohokentän kuivauttamiseen Eläintarhassa ottanut ainoastaan 683 markkaa 20 penniä, jotka Rahatoimikamari menoarvion ehdotuksessaan oli tasannut 700 markaksi. Mutta erinäiset voimistelu- ja urheiluseurat, jotka olivat lunastaneet Eläintarhassa olevan polkupyöräradan perustaaksensa siihen ajanmukaisen urheilukentän, olivat Kaupunginvaltuustolta pyytäneet, että se vuokramaksu 80 markkaa vuodessa, joka 1907 vuoden loppuun asti oli määrätty mainitun polkupyöräradan paikasta suoritettavaksi, poistettaisiin, sekä myöskin että seuraavan vuoden menoarvioon otettaisiin 6,700 markan määrä polkupyöräradan ojitamiseen urheiluharjoituksia varten sopivaksi paikaksi. Hakemuksesta kuultuna Puutarhalautakunta huomautti, että hakijain ehdottama polkupyöräradan paikan järjestämisestä ei voitu sovittaa lautakunnan laatimaan Eläintarhan järjestelyehdotukseen. Hakemus olisi sentähden hyljättävä, mutta kaupungin sitä vastoin hakijain täysin oikeutetun toi-

vomuksen täyttämiseksi annettava mainitun ehdotuksen mukaan Eläintarhan niittypalstoille N:o 6 ja 7 aiotun urheilukentän kuntoonpanemistöiden heti alkaa, siten että aluksi entistä polkupyörärataa vastaava ala sanotuista niittypalstoista eli noin 8,000 neliometriä saatettaisiin 6,700 markan kustannuksilla tarkoitusta varten käytettävään kuntoon. Sittenkuin Rahatoimikamarikin oli pääasiassa puoltanut tätä Puutarhalautakunnan ehdotusta, päätti Kaupunginvaltuusto, Arviovaliokunnan esityksestä, ruohokentän kuivauttamiseen Eläintarhassa aiotun määrärahan sijaan ottaa menoarvion Puutarhalautakunnan ehdottaman määrärahan urheilukentän perustamista varten Eläintarhaan, jonka ohessa Rahatoimikamarille annettiin toimeksi tehdä Valtuustolle tarkempi ehdotus tämän määrärahan käyttämisestä. Kysymys polkupyöräradan vuokramaksun lyhentämisestä jällellä olevalta vuokra-ajalta palautettiin myöskin Arviovaliokunnan ehdotuksesta Raha-toimikamariin sen lausunnon saamista varten asiasta.

Kaupungin valaistuslaitoksen tulo- ja menosäännön ehdotuksen mukaan olisi lasketusta koko voitosta 176,350 markasta 30,000 markkaa määrättävä pääputkiverkon laajentamiseen: Luotsikadun alitse, Läntisen Satamakadun ja Vyökadun välillä; Kauppiaankadun alitse Katajanokan- ja Vyökätujen välillä; Rahapajanrantakadun alitse 125 mm putkien päätekohtasta Läntiselle Satamakadulle; Läntisen Satamakadun alitse Rahapajanrantakadun ja Kruunuvuorenkadun välillä; Neitsytpolun alitse Pietarinkadulta 100 metriä Merisatamaan päin; Tehtaankadun alitse Raatimiehen- ja Laitvanisäntäinkätujen välillä; Bulevardinkadun alitse Fredrikinkadulta 485 metriä Hietalahdenrantakatuun päin sekä erinäisten katujen alitse valaistuslaitoksen Hallituksen määräyksen mukaan. Tämän ehdotuksen hyväksyikin Kaupunginvaltuusto tulo- ja menoarviota käsiteltäessä.

Läänin Kuvernöörille jätetyssä, 11 p:nä helmikuuta 1899 päivätyssä kirjelmässä olivat eräät huvilain haltijat Helsingin kaupungin omistaman Gumtähden kartanon maalla Helsingin pitäjässä olevista Hermanninkaupungin ja Toukolan esikaupungeista pyytäneet Kuvernööriä 15 p:nä kesäkuuta 1898 annetun asetuksen nojalla, joka koskee taajaväkisten maalaisyhdyskuntain järjestämistä eräissä tapauksissa, ryhtymään sellaiseen toimenpiteeseen, että mainitut esikaupungit tulisivat tilaisuuteen muodostaa erityisen kunnallisyhdyskunnan omine hallintoineen, jonka ohessa hakijat kuitenkin otaksuivat että se selvitys, jonka Kuvernööri asiasta hankkisi, saattaisi Helsingin kaupungin ottamaan mietittäväkseen, eikö niiden kaupunkiin yhdistäminen olisi enin sekä kaupungin että esikaupunkien edun mukaista. Kaupunginvaltuusto, jolta tämän johdosta vaadittiin lausuntoa, ei puolta-

Kaasulaitoksen
pääputkiver-
kon laajenta-
minen.

Kysymys Gum-
tähden, Meilan-
sin ja Greifjuk-
sen tilain yhdis-
tämisesä Hel-
singin kaupun-
kiin

nut vaatimusta, että mainitut esikaupungit asetettaisiin oman hallinnon alaisiksi, mutta pyysi samalla Kuvvernöörin myötävaikutusta siihen, että Helsingin pitäjän kunta- ja kirkonkokouksilta saataisiin lausunnot ei ainoastaan koko Gumtähden kartanon, vaan myöskin Hindernäsin eli Meilansin ja Lillhuoplahden Greijuksen tilain kaupunkiin yhdistämisestä¹⁾. Kun Helsingin maalaiskuntaa ja kirkonkokousta sitten kuultiin asiasta, päättivät nämä kumpikin puolestaan, erään kunnan asettaman komitean ehdotuksen mukaisesti, aiheettomina torjuä mainitut vaatimukset, mikäli ne koskivat Meilansin ja Greijuksen talojen sekä sen Gumtähden kartanon osan kaupunkiin yhdistämistä, jota Hermanninkaupungin ja Toukolan esikaupungit eivät käsittäneet; ja sen ohessa evätä nämä vaatimukset myöskin mainittuihin esikaupunkeihin nähden, semminkin kun kaupunginviranomaisten asiasta antamain lausuntojen nojalla oli syytä otaksua, että kaupunki ei suostuisi suorittamaan kunnalle mitään korvausta näistä alueista; mutta sen sijaan ilmoittaa Helsingin maalaiskunnan ja seurakunnan suostuvan, jos Hallitus katsoisi Hermanninkaupungin ja Toukolan kaupunkiin liittämisen välttämättömän tarpeelliseksi siellä asutukseen nähden olevain epäkohtain korjaamista varten, luovuttamaan nämä esikaupungit ynnä niiden välillä olevan maan sekä Sörnäisten vankila- ja panimoalneen kunnalle, tientekolahkolle ja seurakunnalle kerran kaikkiaan suoritettavaa 110,000 markan korvaust avastään; sekä vielä lisäksi panna siihen ehdoksi, että ne esikaupungeissa asuvat kenkilöt, jotka jo olivat saaneet kotipaikka-oikeuden Helsingin maalaiskunnassa, siinä suhteessa siirrettäisiin kaupunkiin; jonka ohessa kuntakokous, jossa esikaupungeista saapuvilla olevat huvilanomistajat olivat vaatineet niiden kaupunkiin yhdistämistä, vaihtoehtoisesti oli ehdottanut yllämainitun korvauksen laskettavaksi „myöhemmin tarpeelliseksi katsottavan, kuntakokouksen hyväksyttävän perusteen mukaan“.

Sittenkuin asiaa koskevat asiakirjat lähetepäätöksellä 15 piltä lokaakuuta 1901 oli jätetty Kaupunginvaltuustolle lopullisen lausunnon antamista varten, uskoi Valtuusto seuraavan marraskuun 5 p:nä erityiselle valiokunnalle toimeksi antaa asiasta mietinnön Valtuustolle. Mietintö annettiin maaliskuussa 1902²⁾ ja valiokunta huomautti ensiksikin, että ne tilat, joiden Helsingin kaupunkiin yhdistämisestä kysymys oli nostettu, olivat: Gumtähden kartano, johon kuului *Wiksbjergin rellisäteri*, 1 manttaalinen, N:o 1 Gumtähden kylässä, ja sen kanssa yhdysviljelyksessä olevat *Kottbjörn*

¹⁾ Kats. 1901 vuoden kertomus siv. 44. — ²⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 12.

puoli verotaloa, $\frac{1}{4}$ manttaalia, N:o 1 Kottbyn kylässä; *Hindernäsin eli Meilansin yksinäinen verotalo*, $\frac{1}{2}$ manttaalia; sekä *Greijuksen kruununtalo*, $\frac{1}{4}$ manttaalia, N:o 3 Lillhuoplahden kylässä ynnä siihen kuuluva kruunun ulkokylämaa, kaikki Helsingin pitäjässä. Näistä tiloista oli kaupunki ostanut Meilansin talon kauppakirjalla 29 p:ltä maaliskuuta 1871 ja Gumtähden kartanon kauppakirjalla 3 p:ltä toukokuuta 1893, jota vastoin Greijuksen talo oli lahjoitettu kaupungille kunink. kirjeellä 8 p:ltä marraskuuta 1650.

Sittenkuin valiokunta seikkaperäisessä perustelussa oli vastannut niihin syihin, joita oli esiintuotu sen tueksi, että Helsingin maalaiskunta ja kirkonkokous olivat asettuneet epäavalle kannalle mainittujen tilojen kaupunkiin yhdistämistä koskevaan ehdotukseen nähden, lausui valiokunta eräistä yhdistämisen yhteydessä olevista erikoisseikoista seuraavaa:

„Valiokunnan teettämää ja mietintöönä liittämää Helsingin kaupungin tilusalueen karttaa tarkastaessa näkyy, että erinäiset, puheenalaisiin tiloihin kuuluvat tiluspalstat ovat kokonaan kaupungille kuulumattoman, Helsingin pitäjässä olevan maan ympäröimiä. Näidenkin palstojen kaupunkiin yhdyttäminen tuottaisi ilmeisesti samanlaatuisia, jos kohta melkoista vähenmän pahoja epäkohtia, kuin ne, joita kaupunki aiotulla yhdistämisellä tarkoittaa korjata. Niin ollen ja kun kaupungille ei näytä olevan erityisesti tarpeellista, että myöskin puheenalaiset pienemmät, hajallaan olevat tiluspalstat yhdytetään kaupunkiin, lienee sopivinta jättää ne samaan hallinnolliseen, oikeudelliseen ja kirkolliseen yhdyskuntaan kuin nykyisin ja niiden siis edelleenkin saada kuulua Helsingin maalaiskuntaan, käräjäkuntaan ja seurakuntaan. Mutta kun nämä tiluspalstat niin ollen täytyy kokonaan erottaa emätiloista, niin käynee myöskin välttämättömäksi lohkaisemalla muodostaa niistä eri tiloja. Siinä suhteessa on valiokunta ajatellut, että mainituista palstoista, joita on seitsemän ja joista kaksi, yhteensä 25,71 hehtaaria, kuuluu Meilansiin, kolme, kaikkiaan 41,12 ha, Greijuksen ja kaksi, yhteensä 14,48 ha, Kottbyhyn, muodostettaisiin kolme itsenäistä tilaa. Ja lienee Kaupunginvaltuuston siinä hakemuksessa, jossa yhdistämistä pyydetään, ilmoitettava kaupungin suostuvan puheenalaisiin tiluspalstoihin nähden alistumaan siihen määräykseen, jonka Senaatti hakemusta harkitessaan saattaa nähdä tarpeelliseksi antaa.

Yhdistettävän alueen ympäröiminä on taas kaksi peltoa, yhteensä 5,44 ha, kuuluvia Helsingin pitäjän Lillhuoplahden kylässä olevaan Korpaksen taloon, jota kaupunki ei omista. Näitä peltopalstoja ei siis voida nykyisin kaupunkiin yhdistää, mutta kaupungin näyttää kuitenkin olevan syytä,

sittenkuin nyt puheena olevaan yhdistämishakemukseen on suostuttu, koetaan saada aikaan myöskin näiden palstain kaupungille hankkiminen, joko toiseen yhdistämättömään maahan vaihtamalla taikka ostamalla, jonka jälkeen ne voitaisiin kaupunkiin yhdistää. Ja lienee Rahatoimikamarin aikanaan ryhdyttävä toimenpiteisiin tätä varten.

Se alue, johon Sörnäisten vankila on rakennettu, ei myöskään kuulu kaupungille, vaikka on sen omistaman maan ympäröimänä, vaan kruunu on aikoinaan pakkolunastuksella hankkinut sanotun alueen; mutta tämän tähden ei kuitenkaan mikään estäne alueen kaupunkiin yhdistämistä. Keltaisella välillä kartalle merkitty rautatienalue Kottbyn sisällä yhdytettäne niinikään kaupunkiin“.

Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti Kaupunginvaltuusto¹⁾ tehdä alamaisen esityksen siitä, että edellä luetellut tilat joko kokonaisuudessaan taikka poisjättäen yllämainitut, kaupungille kuulumattoman maan sisällä olevat tiluspalstat, yhdistettäisiin kaupunkiin, jolloin oli ilmoitettava, että kaupunki suostui lähinnä mainittuin palstain emätiloista erottamiseen nähdessä alistumaan niihin määräyksiin, jotka asiaa harkittaessa havaittaisiin tarpeellisiksi. Kaupunginvaltuusto sitoutui sen ohessa kaupungin puolesta silloisille viranhaltijoille Helsingin pitäjässä, joiden tulot yhdistämisen johdosta vähentyisivät, suorittamaan sen vastikkeen, mikä laillisesti oli heille tuleva, jota vastoin Valtuusto niistä syistä, jotka valiokunta mietinnössään oli esiintuonut, päätti vastustaa niitä korvausvaatimuksia, jotka Helsingin maalaiskunta omasta ja tientekolahkon puolesta sekä Helsingin maaseurakunta olivat tehneet.

b) *Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevia asioita.*

Kaupungin-
rahaston tilin-
päätös vuodelta
1901.

Kaupunginvaltuustolle oli Rahatoimikamarin kautta lähetetty²⁾ Rahatoimikonttorin laatimat ja sen toimesta painatetut asiakirjat³⁾, jotka koskivat Helsingin kaupungin tilejä ja tilinpäätöstä vuodelta 1901; ja tämä tilinpäätös oli yhteenvetona seuraava:

¹⁾ Kpvn. pöytäk. 22 p:ltä huhtik. 4 §. — ²⁾ Rhtkn. kirj. N:o 73 maalisk. 6 p:ltä. —
³⁾ Kpvn. pain. asiak. N:o 9.

Tulot:

Vuosirahansäännön mukaan	<i>Smc.</i>	5,160,205: 88
Vuosirahansäännön lisäksi	„	458,823: 24
Säästöä määrärahoista	„	377,315: 61
	<u>Summa</u>	<u><i>Smc.</i> 5,996,344: 73</u>

Menot:

Määrärahoja vuosirahansäännön mukaan	<i>Smc.</i>	5,160,205: 88
Määrärahojen yli suoritettu	„	235,975: 87
Vajausta lasketuissa tuloissa	„	353,277: 18
	<u><i>Smc.</i></u>	<u>5,749,458: 93</u>
Vuoden tulos, ylijäämä	„	246,885: 80
	<u>Summa</u>	<u><i>Smc.</i> 5,996,344: 73</u>

Edellämainittu ylijäämä	<i>Smc.</i>	246,885: 80
lisättyinä vuodesta 1900 käytettävissä olevalla säästöllä eli	„	556,971: 15
tekee siirtoa vuoteen 1902	<i>Smc.</i>	803,856: 95

Kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾, että asia oli esiteltävä sen kertomuksen yhteydessä, joka annettiin kaupungin tilien tarkastuksesta vuodelta 1901.

Kaupunginvaltuustolle Maistraatin kautta lähetetystä tilintarkastuskertomuksesta ²⁾ näkyy muun muassa, että tilintarkastajat, jotka tälläkin kertaa Kaupunginvaltuuston määräyksestä olivat toimittaneet kaupungin irtaimen omaisuuden katsastuksen, eivät olleet havainneet olevan syytä muistutuksiin omaisuuden kunnossapidosta ja säilymisestä, joka viimeainnitu oli otettu selville mikäli se oli ollut tilintarkastajille mahdollista. Vastaisuudeksi valitsemalla erityisiä kalustonkatsastajia, joiden tulisi olla saapuvilla kaupungin virastojen toimittamissa vuosikatsastuksissa, voitaisiin tilintarkastajain mielestä saada aikaan parempi silmälläpito erittäinkin kaupungin suureen ainesvarastoon nähden. Varastot ja tarveaineet oli merkitty varojen joukkoon rakennuskonttorin ja vesijohdon tilinpäätökseen puuhenalaiselta vuodelta 187,100 markaksi 6 penniksi ja 230,419 markaksi 37 penniksi sekä valaistuslaitoksen siirtoon 195,715 markaksi 28 penniksi tarveaineet ja 14,662 markaksi 25 penniksi sivutuotteet.

Valaistuslaitoksen kirjat ja tilit vuodelta 1901 oli tarkastettu kaupun-

Kaupungin tilien tarkastus vuodelta 1901 ja kaupungin irtaimen omaisuuden katsastus.

¹⁾ Kpvn pöytäk. 25 p:ltä maalisk. 13 §. — ²⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 30.

gin muiden hallintohaarain tilintarkastuksen yhteydessä, ja nyt oli ensi kerran olemassa kokonaisen vuoden tulos kaupungin kaasutehdasliikkeestä, otettuna valaistuslaitoksen kirjain mukaan Rahatoimikonttorin kertomukseen kaupungin tileistä ja tilinpäätöksestä mainitulta vuodelta. Tilintarkastajat lausuvat muun muassa, että valaistuslaitoksen huolellisesti pidetyt kirjat, vaikka olivatkin lukuisat ja seikkaperäisesti laaditut, eivät osottaneet mitään vertailua valaistuslaitokselle erityisesti vahvistettuun vuotuiseen tulo- ja menoarvioon, joka olisi pantava kirjanpidon perustukseksi, kun yleiskatsaus määrärahain käyttämiseen y. m., samaten kuin muissa hallintohaaroissa, myöskin tässä näytti olevan tarpeen, erittäinkin sen ylijäämän osottamiseksi, joka oli syntynyt kunnossapidossa ja korjauksissa taikka ehdotetuissa laajennuksissa jääneestä säästöstä. Jos valaistuslaitoksen erikoiskirjanpito esti tilien siten järjestämistä, voi kuukautisten kertomusten lähettäminen Rahatoimikonttorissa tapahtuvaa kirjanpitoa varten yksinkertaisemmin johtaa tarkoitettuun tulokseen. Valaistuslaitoksen tulo- ja menoarvion mukaan oli erityisiä määrärahoja korjauksia ja uudistöitä varten, jonka tähden muutokset niihin tileihin, jotka edustivat kaasutehtaan ostoarvoa, 1,400,000 markkaa, voitiin samaten kuin kaupungin muu omaisuus joko jättää pois vuoden kirjanpidosta taikka myöskin toistaiseksi pysyttää tässä alkuperäisessä määrässään, laajennuksen kautta tapahtuvaan arvonnalisäykseen katsomatta.

Hallinnon kokonaistarkastuksen johdosta huomauttivat tilintarkastajat, että eräillä aloilla olisi voitu noudattaa suurempaa säästäväisyyttä, erittäinkin eräiden lautakuntain tarverahoihin nähden, joita varten usein oli tarve korottaa menoarviota, sekä n. k. ylimääräisiin toimiin nähden, joista ainakin muutamia olisi pitänyt voida suorittaa määräämättä niistä erikseen palkkiota maksettavaksi. Myöskin eräistä töistä ja hankinnoista olivat tilintarkastajat sitä mieltä, että olisi kaupungille edullisempi, jos urakkajärjestelmä tulisi enemmän käytäntöön. Mitään suoranaisia muistutuksia eri hallintohaaroja vastaan eivät tilintarkastajat kuitenkaan tehneet, vaan lausuvat hallinnon yleensä hyvin hoidetuksi, ja Kaupunginvaltuusto päättikin ¹⁾, Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta, myöntää kaupungin hallintovirastoille ja lautakunnille vastuuvapauden vuodelta 1901, jonka ohessa Valtuusto päätti lähettää tilintarkastuskertomuksen Rahatoimikamarille, jonka tuli ottaa harkittavakseen, missä määrin kertomuksessa olevat lausunnot ja ehdotukset voivat ansaita huomiota.

¹⁾ Kpvn pöytäk. 17 p:ltä kesäk. 2 §.

Rahatoimikonttori oli kirjeessä 7 p:ltä marraskuuta 1901 ehdottanut tilit niin järjestettäväksi, että kaupungin valaistuslaitokselta oli Rahatoimen kirjoissa veloitettava a) korkoa kaasutehtaan ostamiseen otetusta lainasta, Smk:sta 1,400,000; b) korkoa kaupunginrahastosta tilivuoden kuluessa otetuista etumaksuista. Sittenkuin Rahatoimikonttori sittemmin oli valaistuslaitoksen Hallitukselta saanut kontokurantin vuodelta 1901, jonka korkosaldo, Smk 8,403:61, oli merkitty 31 p:ksi joulukuuta 1901 valaistuslaitoksen vastattaviin, huomautti Rahatoimikonttori kirjeessä 30 p:ltä tammikuuta Rahatoimikamarille, että tämän kautta kohta b) yllämainitussa ehdotuksessa oli hyväksytty ja järjestetty, mutta että Konttori a) kohdasta, joka tilinpäätöksen oikeuteen nähden oli vieläkin tärkeämpi, odotti ilmoitusta miten se oli ratkaistu. Kirjelmässä Kaupunginvaltuustolle 20 p:ltä helmikuuta ilmoitti valaistuslaitoksen Hallitus sen jälkeen, että sen tileissä vuodelta 1901 kaupunginrahaston hyväksi oli kirjoitettu korkoa valaistuslaitokselle vuoden kuluessa etukäteen maksetusta liikepääomasta 8,403 markkaa 61 penniä sekä että rakennuksista, koneista, putkiverkosta ja kalustosta oli poistettu kaikkiaan 25,106 markkaa 49 penniä. Sen ohessa ehdotti Hallitus, että käytettävissä oleva voitto, 94,693 markkaa 15 penniä, saataisiin käyttää siten, että 70,000 markkaa, vastaava viiden prosentin korkoa kaasutehtaan ostohinnasta, siirrettäisiin Rahatoimikonttorin kanssa pidettyyn kontokuranttitiliin ja loput 24,693 markkaa 15 penniä pantaisiin menoksi valaistuslaitoksen pääomatiliin vastedes vielä poistettavaksi rakennuksista ja koneista.

Rahatoimikamari, jolta vaadittiin lausuntoa asiasta, huomautti ¹⁾, että ainoastaan ehdotetun kirjanpitoavan kautta voitiin saavuttaa täydellinen selvyys valaistuslaitoksen liikeasemasta kaupunkia kohtaan, eli siitä oliko ostettu kaasutehdas ja missä määrin voittoa voi tappiota tuottava liike. Rahatoimikonttori oli sentähden jo tämän mukaisesti järjestänyt kaupungin tilinpäätöksen vuodelta 1901; ja Rahatoimikamari esitti, että Kaupunginvaltuusto valtuuttaisi Rahatoimikonttorin kaupungin 1902 vuoden tilejä päätettäessä, samaten kuin edelliseltä vuodeltakin, kaasutehtaan käytöstä lähtevästä vuosivoitosta ottamaan 70,000 markkaa I:een tuloluokkaan „*Korkoja*“. Mitä taas tulee valaistuslaitoksen Hallituksen pyyntöön, että vastaisiin kaasutehtaan ja siihen kuuluvain koneiden y. m. poistoihin saataisiin käyttää jäännös 1901:n vuosivoitosta, ei Rahatoimikamari katsonut voitavan puoltaa siihen suostuttavaksi, koska kaupungin kirjat sanotulta vuo-

¹⁾ Rhtkn. kirj. N:o 90 huhtik. 10 p:ltä (Kpvn pain. asiak. N:o 31).

delta jo oli päätetty ja Kaupunginvaltuusto jo vuonna 1900 seuraavan vuoden tulo- ja menoarviota vahvistettaessa oli tehnyt päätöksen lasketun voiton käyttämisestä. Sitä vastoin ehdotti Rahatoimikamari, että Kaupunginvaltuusto, tarpeellisen yhtäpitäväisyyden aikaansaamiseksi kaupungin ja valaistuslaitoksen tilien välillä, kehottaisi tämän laitoksen Hallitusta tulo- ja menoarvion ehdotuksiinsa, paitsi kaupungin rahastosta nostettujen etumaksujen korkoja, ottamaan tarvittavan menoerän laitoksesta tehtäviin poistoihin.

Tarkastuskertomuksessaan vuodelta 1901 olivat kaupungin tilintarkastajat sillä välin koskettaneet kysymystä valaistuslaitoksen voiton kirjanpidosta ja huomauttaneet¹⁾ siitä, kuinka siitä toimenpiteestä, että valaistuslaitoksen voitosta 70,000 markkaa, vastaava 5 % kaasutehtaan ostohinnasta, merkitään korkotuloksi I:n tuloluokan kohdalla, oli seurauksena, että kaupungin tilinpäätös osotti väärin kaasutehtaan vuosivoiton määrän, joka tilintarkastajain mielestä olisi ollut otettava 94,693 markaksi 15 penniksi tuloihin IX pääluokan Valaistuslaitoksen kohdalle ja sama määrä sisältyä Joulukuun viime päivän siirtoon sekalaiusten saamamiesten joukossa, jota vastoin valaistuslaitoksen etumaksutilin veloittaminen olisi ollut tehtävä uudella vuodella, ellei voitosta ollut muuten määrätty, jotta etumaksutili vuoden vaihteessa osottaisi saman siirron sekä kaupungin että valaistuslaitoksen kirjassapidossa, mikä nyt ei ollut asianlaita. Tilintarkastajain mielipide, että edellämmainituista 70,000 markasta ei olisi pitänyt veloittaa valaistuslaitosta eikä niitä merkitä korkotuloksi, perustui siihen, että pääomasta, omasta tahi lainatusta, jonka kunta taikka joku muu pani liikeyritykseen, ei syntynyt mitään määrätyn koron saamis-oikeutta, vaan tuli sen, joka oli pannut pääoman, tyytyä siihen osinkoon eli tuottoon, jonka liike antoi, ja myöskin kärsiä mahdolliset tappiot. Tämä näkökohta oli arvatenkin ollut määräävänä sekä kaupungin että valaistuslaitoksen tulo- ja menoarviota vahvistettaessa vuodeksi 1901 ja myöskin kuluvaksi vuodeksi, jonka tähden tulo- ja menoarviosta poikkeava kirjanpito tilintarkastajista näytti olevan vielä vähemmän paikallaan. Mitä tuli valaistuslaitoksen kontokurantin korkoon, 8,403 markkaan 61 penniin, niin sitä varten ei tosin ollut otettu mitään erää tulo- ja menoarvioon, vaan valaistuslaitoksen korko kirjoitettu kaupunginrahaston hyväksi 1901 vuoden tilinpäätöksessä. Kun kaupungin ja valaistuslaitoksen välinen kontokuranttitili sisälsi kaupungin etumaksuna antamaa liikepääomaa, jota voitiin katsoa lainaksi, niin korkojen laskeminen näistä varoista ei näyt-

¹⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 30.

tänyt olevan aiheeton, erittäinkin siihen nähden, että kaasutehdasta oli pidetty erityisenä liikkeenä.

Kaupunginvaltuuston Valmistusvaliokunta huomautti, että kun I:n tulopääloukan „Korkojen“ kohdalle otettiin tuloja, jotka todellisina korkoina taikka osinkoina kertyivät kaupunginrahastoon, mutta puheenalainen koroksi mainittu tulo itse asiassa perustui ainoastaan mielivaltaiseen laskelmaan, niin valiokunta ei ollut havainnut olevan riittäviä syitä ehdotettuun järjestämiseen, semminkin kun samallaista menettelyä ei ollut noudatettu esim. vesijohtoon nähden. Ehdotetulla kirjanpidolla tavoitellun tarkoituksen, kuvan antamisen kaasutehtaan käytön kannattavuudesta, katsoi valiokunta voitavan täysin riittävästi ja selvästi saavuttaa vuotuisilla kertomuksilla kaasutehtaan käytöstä, joihin kaikki tähän kuuluvat numerot ja tiedot voitiin koota. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta määräsi-kin 1) Kaupunginvaltuusto, että kaasutehtaan puhdas voitto oli, samaten kuin tulo- ja menoarvioita laadittaessa ennenkin oli tehty, kokonaan merkittävä tuloksi IX:n pääluokan Valaistuslaitoksen kohdalle. Sen ohessa päätti Kaupunginvaltuusto hyljätä valaistuslaitoksen Hallituksen pyynnön, että 24,693 markkaa 15 penniä osotettaisiin vastaisia kaasutehtaan poistoja varten, sekä kehottaa sanottua Hallitusta tulo- ja menoarvion ehdotuksiinsa, paitsi kaupunginrahastosta otettujen etumaksujen korkoja, merkitsemään tarvittavan menoerän tehtaan arvon poistoja varten.

Edellisenä vuonna oli Kaupunginvaltuusto kehottanut valaistuslaitoksen Hallitusta ottamaan harkittavaksi ja Valtuustolle antamaan lausunnon, olisiko ja missä määrin yksityisten käytettäväksi luovutetun lämpökaasun hintaa korotettava, jonka johdosta sanottu Hallitus kirjelmässä 11 p:ltä maaliskuuta antoi 2) seikkaperäisen selvityksen asiasta sekä ehdotti, että lämpökaasun hintaa ei korotettaisi, mihin Kaupunginvaltuusto suos-
tuikin 3). Tästä asiasta lausutaan 4) 1901 vuoden tilintarkastuskertomuk-
sessa seuraavaa:

Yksityisten
käytettäväksi
luovutetun läm-
pökaasun hinta.

„Kaasun valmistuskustannus on ollut noin 13 1/4 penniä kuutiomet-
riltä, joten voitto valaistustarkoituksiin käytetystä kaasusta, jonka myynti-
hinta on 30 penniä, vähennystä lukuunottamatta, on noussut noin 16 3/4
penniin, mutta lämpökaasusta, jota on annettu 15 pennistä, ainoastaan
1 3/4 penniin kuutiometriltä. Tämä voitto ei viimeainitusta kulutuksesta
ole suuri, varsinkin kun kaupaksi on mennyt ainoastaan 184,292 m², mutta

1) Kpvn pöytäk. 17 p:ltä kesäk. 2 §. — 2) Kpvn pain. asiak. N:o 21. — 3) Kpvn pöytäk.
22 p:ltä huhtik. 8 §. — 4) Kpvn pain. asiak. N:o 30.

jos valmistuskustannus, niinkuin valaistuslaitoksen Hallituksen tiedoksemme annetussa kirjelmässä 11 p:ltä viime Maaliskuuta on laskettu, alentuvain hiilenhintain y. m. kautta voidaan vähentää 5 penniin kuutiometriltä, osot-tautuu liike kulutuksen lisääntyessä melkoista edullisemmaksi“.

Liikennekontto-
rin tili vuodelta
1900.

Edellisen vuoden kertomuksessa on selonteko niistä toimenpiteistä, mihin oli ryhdytty niiden muistutusten johdosta, joita kaupungin tilejä ja hallintoa vuodelta 1900 tarkastettaessa oli tehty Liikennekonttorin tileistä ¹⁾. Siihen nähden, mitä Rahatoimikamari ja Liikennekonttori olivat asiasta esiintuoneet, päätti ²⁾ Kaupunginvaltuusto myöntää Liikennekonttorille vastuuvapauden 1900 vuoden tilistä, jonka ohessa Kaupunginvaltuusto kehotti Rahatoimikamaria Liikennekonttoria kuultuansa ehdottamaan niitä toimenpiteitä, jotka ehkä havaittaisiin tarpeelliseksi jotta warranttimakasiiniin panojen ja sieltä ottojen silmälläpito kaupungin puolesta vastaisen varalle kävisi mahdolliseksi.

Warranttimaka-
siiniin panojen
ja sieltä ottojen
silmälläpito.

Antamassaan lausunnossa Liikennekonttori tämän johdosta huomautti että, sittenkuin tullikamari oli muutettu uuteen tullihuoneeseen Katajanokalle, kaikki tullimaksujen debiteeraus ja kanto tavaroista, jotka tullikäyteltiin warranttimakasiinissa, toimitettiin tullikamarissa ja että samalla näistä tavaroista kaupungille tulevain maksujen kanto siirrettiin Liikennekonttoriin. Kun siis kaikki tavarain käyttely warranttimakasiinissa tapahtui aivan samalla tavoin kuin kaupungin pakkahuoneessa, lausui sekä Liikennekonttori että Rahatoimikamari ³⁾, ettei enää tarvittu mitään poikkeussäännöksiä tavarain warranttimakasiiniin panosta ja sieltä ottamisesta.

Tämän yhteydessä oli Liikennekonttori ilmoittanut, että warranttimakasiinissa tullikäytellyistä tavaroista kaupungille tulevain maksujen debiteerauksen sekä maksulippujen kirjoituksen edelleen oli toimittanut sanotussa makasiinissa toimiva vaakamestari I. Liljeroos, jolla oli siihen liikenevää aikaa tullausten välissä ja tottumusta kaikkiin Liikennekonttorissa sattuviin töihin, ja mainittua menettelyä puolsi sekä Liikennekonttori että Rahatoimikamari. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti ⁴⁾ Kaupunginvaltuusto hyväksyä Liikennekonttorin esityksen toistaiseksi toimeenpantavaksi.

Johtosäännöt
tilintarkastajille
ja kaupungin
irtaimen omai-
suuden katsas-
tajille.

Kaupungin tilejä ja hallintoa vuodelta 1900 tarkastaessaan olivat tilintarkastajat tehneet ehdotuksen siitä, että heidät vastedes vapautettaisiin kaupungin irtaimen omaisuuden katsastamisesta, joka olisi erittäin valittavain kalustonkatsastajain toimitettava. Edellisen vuoden kertomuksessa on

¹⁾ Kats. 1901 vuoden kertomus siv. 56. — ²⁾ Kpvn. pöytäk. 14 p:ltä tammik. 11 §.
— ³⁾ Rhtkn kirj. N:o 141 kesäk. 19 p:ltä. — ⁴⁾ Kpvn pöytäk. 8 p:ltä heinäk. 3 §.

selonteko Rahatoimikamarin tätä esitystä koskevasta lausunnosta ynnä Rahatoimikamarin lähettämät ehdotukset uudeksi johtosäännöksi Helsingin kaupungin tilintarkastajille sekä johtosäännöksi Kaupunginvaltuuston valitsemille kaupungin irtaimen omaisuuden katsastajille ¹⁾). Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti ²⁾ Kaupunginvaltuusto hyväksyä viimemainitun johtosäännön ja kullekin neljästä kalustonkatsastajasta määrätä 200 markan palkkion, jonka ohessa Valtuusto puolestaan hyväksyi ehdotuksen tilintarkastajain johtosäännöksi, jonka Maistraatti sittemmin alisti yleisen raastuvankokouksen harkittettavaksi ja tämä 3 p:nä maaliskuuta vahvisti.

Maaliskuun 1 p:nä päivätyn kirjelmän mukana oli Maistraatti Kaupunginvaltuustolle lähettänyt jäljennöksenä kertomuksen Helsingin Vähittäinmyyntiosakeyhtiön tilien ja hallinnon vuodelta 1901 tarkastuksesta, josta kertomuksesta näkyi, että tilintarkastajat olivat havainneet vuoden tulojen ja menojen olevan yhtäpitäviä heille näytettyjen todisteitten kanssa, tilinpäätöksen olevan oikein tehty sekä kirjanpidon muutenkin toimitettu kaikin puolin tyydyttävästi. Yhtiön käytettävissä oleva puhdas voitto tilivuodelta oli ollut 67,777 markkaa 49 penniä, josta 27,111 markkaa meni kululaitosrahastoon ja 40,666 markkaa 49 penniä Helsingin kaupungikunnalle. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta myönsi ³⁾ Kaupunginvaltuusto yhtiön johtokunnalle vastuuvapauden sanotulta tilivuodelta.

Helsingin Vähittäinmyyntiosakeyhtiön vuodelta 1901 tehtyjen tilien tarkastus.

Sittenkuin Helsingin Anniskeluosakeyhtiön Johtokunta 7 p:nä huhtikuuta päivätyn kirjelmän mukana oli lähettänyt Kaupunginvaltuustolle kertomuksen tarkastuksesta, joka oli toimitettu yhtiön tileistä ja hallinnosta vuodelta 1901 ja jossa tilintarkastajat olivat lausuneet havainneensa tilit yhtäpitäviksi heille näytettyjen todisteiden kanssa sekä tilinpäätöksen oikeaksi ja huolellisesti tehdyksi, päätti ⁴⁾ Kaupunginvaltuusto myöntää yhtiön johtokunnalle vastuuvapauden sanotulta vuodelta. Yhtiön käyttämättömästä voitosta tilivuodelta oli 31,891 markkaa 59 penniä mennyt kululaitosrahastoon ja 47,837 markkaa 38 penniä Helsingin kaupunkikunnalle.

Helsingin Anniskeluosakeyhtiön vuodelta 1901 tehtyjen tilien tarkastus.

Saatuansa tiedokseen kertomuksen tarkastuksesta, joka oli toimitettu Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin tileistä vuodelta 1901, päätti ⁵⁾ Kaupunginvaltuusto myöntää näiden laitosten johtokunnalle vastuuvapauden sanotulta vuodelta, jonka ohessa tilivuoden 1902 tilintarkastajiksi valittiin konsuli G. Paulig ja maisteri Ernst Nordström.

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin vuodelta 1901 tehtyjen tilien tarkastus.

¹⁾ Kats. 1901 vuoden kertomus siv. 56. — ²⁾ Kpvn pöytäk. 14 p:ltä tammik. 11 §. —

³⁾ Sn sn 25 p:ltä maalisk. 7 §. — ⁴⁾ Sn sn 22 p:ltä huhtik. 23 §. — ⁵⁾ Sn sn 13 p:ltä toukok. 20 §.

Kansankirjaston katsastus.

Kansankirjaston ja lukusalin Hallituksen pyynnöstä antoi ¹⁾ Kaupunginvaltuusto kirjastonamannuensille maisteri G. Schaumanille ja tohtori Yrjö Hirnille toimeksi katsastaa kansankirjaston kirjavaraston, minkä jälkeen ja sittenkuin tämä tehtävä oli suoritettu mainittu Hallitus esitti, katsastajille myönnettäväksi 60 markan palkkion kummallekin, jonka esityksen Kaupunginvaltuusto hyväksyi ²⁾.

Uusi laina pitemmäksi kuin kahden vuoden takaisinmaksuajaksi.

Sittenkuin Rahatoimikamari Kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä oli huomauttanut ³⁾, että ulkomaiden rahamarkkinat näyttivät tarjoavan mahdollisuuden hyväksyttävillä ehdoilla hankkia lainan kaupungille pitemmäksi kuin kahden vuoden takaisinmaksuajaksi sekä että Kaupunginvaltuusto jo oli osottanut ja lähimmässä tulevaisuudessa arvattavasti vielä tulisi osottamaan eräitä määrärahoja sellaisista varoista, asetti ⁴⁾ Kaupunginvaltuusto toimikunnan tekemään Valtuustolle ehdotusta uuden obligatsioonilainan ottamisesta kaupungille.

Antamassaan mietinnössä ⁵⁾ esiintoi toimikunta, että vuosina 1897—1901 lainavaroista osotettujen, 1898 ja 1900 vuosien obligatsioonilainoilla suoritettaviksi aiottujen rahamääräin summa nousi 393,289 markkaa 23 penniä enempiin kuin viimeainitut lainat olivat tuottaneet, sekä että lisätty Kaupunginvaltuusto vielä oli osottanut lainavaroista laituritöitä sekä Katajanokalle rakennettavia kahta avointa ja kahta suljettua tavaravajaa varten, vaivaistalon sairaalan lisärakennusta, Vuorimiehenkadun varrella olevan talon N:o 6:n ostamista, Wallgårdin alueelle rakennettavaa kansakoulutaloa sekä Seurahuoneen ostamista varten yhteensä 1,984,500 markkaa; ja toimikunta oli sentähden tarkoituksina, joita varten lainaa pitemmäksi kuin kahden vuoden takaisinmaksuajaksi tarvittiin, ensi sijassa ottanut nämä menot yhteensä 2,377,889 markkaa 23 penniä. Edelleen oli toimikunta tarkoituksina, joita varten lähimmässä tulevaisuudessa oli katsottu tarvittavan määrärahoja lainavaroista, ottanut kaupungin vesijohdon lisärakennuksiin ja laajennukseen 1,500,000 markkaa ⁶⁾, uusien kauppahallien rakentamiseen 300,000 markkaa, pienten etupäässä työväestölle aiottujen asuntojen syntymisen edistämiseen 1,000,000 markkaa ⁷⁾ sekä sähkölaitosta varten 2,500,000 markkaa ⁸⁾. Tämä arviolasku osotti 8 miljoonan markan obligatsioonilainan olevan tarpeen. Lainan muodosta katsoi toimikunta olevan liian aikaista tehdä varmaa ehdotusta eikä myöskään

¹⁾ Kpvn pöytäk. 13 p:ltä toukok. 19 §. — ²⁾ S:n s:n 14 p:ltä lokak. 27 §. — ³⁾ Rhtkn kirj. N:o 75 maalisk. 13 p:ltä. — ⁴⁾ Kpvn pöytäk. 25 p:ltä maalisk. 12 §. — ⁵⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 28. — ⁶⁾ S:n s:n N:o 13. — ⁷⁾ Kats. siv. 70. — ⁸⁾ Kats. siv. 33.

pitänyt hyvin harkittuna määrätä vissiä korkokantaa, jota vastoin toimikunta katsoi voitavan määrätä korkeimman vuotuismaksun ja sen ohessa rajan kuoletusajalle. Tämän nojalla ehdotti toimikunta, että ryhdyttäisiin toimenpiteisiin lisättyjen Kaupunginvaltuusmiesten valitsemiseksi asiasta päättämään, jonka ohessa toimikunta esitti, että Kaupunginvaltuusto luvultaan lisättyä päättäisi: kaupungin tarpeiksi ottaa korkoa kantavilla obligatsioneilla kuoletuslainan, jonka nimellinen määrä olisi enintään 8,000,000 Suomen markkaa, käytettäväksi laiturinrakennustöiden jatkamiseen ja tavara- vajain rakentamiseen Katajanokalle, Seurahuoneen ja Vuorimiehenkadun varrella olevan talon N:o 6 ostohinnan maksamiseen, vaivaistalolle jo rakennetun sairaalan ja Wallgård alueen kansakoulutalon kustannusten suorittamiseen, joihin tarkoituksiin lisätty Kaupunginvaltuusto jo ennen oli osottanut määrärahoja lainavaroista, sekä sen lisäksi ehdollisesti kaupungin vesijohdon laajentamista, uusia kauppahalleja, sähkölaitosta ja sellaisten rakennusyritysten edistämistä varten, jotka tarkoittavat pienten, etupäässä työvälle sekä mahdollisesti muihin tarkoituksiin aiottujen huoneistojen rakentamista, sittenkuin ehdollisesti myönnettyjen määrärahan suorittaminen pitemmäksi kuin kahden vuoden ajaksi otetulla lainalla oli asianmukaisessa järjestyksessä päätetty ja päätös vahvistettu; nyt puheenalaiselle lainalle määrätä vuotuismaksun enintään 5 %:ksi ja kuoletusajan vähintään 45:ksi, enintään 60 vuodeksi; sekä antaa vakinaiselle Valtuustolle toimeksi hankkia asianomainen vahvistus edellämainitulle päätökselle ja ryhtyä kaikkiin lainan ottamista varten tarvittaviin toimenpiteisiin.

Lisätty Kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ tämän jälkeen lainavaroista osottaa 1 1/2 miljoonaa markkaa kaupungin vesijohdon laajentamiseen, 300,000 uusien kauppahallien rakentamiseen ja 1 miljoonan markkaa pienten, etupäässä työväestölle aiottujen asuinhuoneistojen aikaansaamisen edistämiseen. Siitä 2 1/2 miljoonan markan määrästä, jonka lainatoimikunta ehdollisesti oli esittänyt sähkölaitosta varten, päätti lisätty Valtuusto sitä vastoin, että tarkoitusta ei tarkemmin määrättäisi, vaan ainoastaan mainittaisiin, että tämä määrä oli varattava lisätyn Kaupunginvaltuuston vastedes hyväksyttäviin tarpeisiin, edellyttäen että ennenkuin mitään osaa näistä varoista saisi käyttää, joka kerta oli päätökselle hankittava Senaatin vahvistus. Tästä johtuvalla muutoksella hyväksyttiin Lainatoimikunnan ehdotus muuten, jonka jälkeen varsinainen Kaupunginvaltuusto päätti ²⁾ hankkia asianomaisen vahvistuksen lisätyn Valtuuston päätökselle sekä

¹⁾ Lis. Kpvn pöytäk. 17 p:ltä kesäk. 1 §. — ²⁾ Kpvn pöytäk. 17 p:ltä kesäk. 1 §.

antaa tarkoitusta varten asetetulle valtuuskunnalle, jonka viisi jäsentä samalla valittiin, toimeksi sillä tavoin kuin valtuuskunta soveliaimmaksi näkisi, ryhtyä koti- tahi ulkomaisten rahalaitosten kanssa neuvotteluihin lainan hankittavaksi ottamisesta ja tehdä siitä sopimus sekä Valtuustolle esittää obligatsioonien tekstin ja kuoletussuunnitelman ehdotus. Maistraatin kirjelmällä 15 p:ltä syyskuuta annettiin Kaupunginvaltuustolle tiedoksi, että Senaatti saman kuun 10 p:nä oli hyväksynyt ja noudatettavaksi vahvistanut lisätyn Kaupunginvaltuuston yllämainitun päätöksen, jonka Valtuusto ilmoitti ¹⁾ Rahatoimikamarille ja Lainatoimikunnalle.

Sittenkuin Lainavaltuuskunta tämän jälkeen oli Kaupunginvaltuustolle lähettänyt obligatsioonitekstin ja kuoletussuunnitelman ehdotuksen sekä Valtuusto tehnyt ²⁾ alamaisen hakemuksen tämän ehdotuksen vahvistamisesta, hyväksyi ja vahvisti sen Keisarillinen Senaatti 11 p:nä marraskuuta. Lainan hankkimisesta sovittiin erään konsortsiumin kanssa, johon kuului- vat Suomen Pankki, Pankkihuone Robert Warschauer & C:o Berliinissä, Vereinsbank Hampurissa, Herrat M. M. Warburg & C:o Hampurissa, Aktiebolaget Stockholms Handelsbank Tukholmassa, Herrat Hope & C:o Amsterdamissa, Basler Handelsbank Baselissa sekä Herrat von Speyr & C:o Baselissa; ja puheenalaisen lainasopimuksen lähemmät ehdot näkyvät seuraavasta välikirjasta:

Vertrag.

Nachdem die Stadtverordneten in Helsingfors am 17 Juni 1902 beschlossen haben, für Rechnung der Stadt eine Amortisationsanleihe gegen zinstragende Obligationen im Gesamtbetrage von nominell acht Millionen Mark Finnische Goldwährung zu emittiren, und dieser Beschluss von dem Kaiserlichen Senat am 10 September 1902 genehmigt worden ist, hat sich ein Consortium bestehend aus

der Finlands Bank, Helsingfors,
dem Bankhause Robert Warschauer & C:o, Berlin,
der Vereinsbank in Hamburg, Hamburg,
den Herren M. M. Warburg & C:o, Hamburg,
der Aktiebolaget Stockholms Handelsbank, Stockholm,
den Herren Hope & C:o, Amsterdam,
der Basler Handelsbank, Basel,
den Herren von Speyr & C:o, Basel,

unter Führung des Bankhauses Robert Warschauer & C:o erboten, die vorerwähnte Anleihe im Betrage von acht Millionen Mark Finnische Goldwährung fest zu übernehmen, welche zu einem Zinssatze von 4 % emittirt wird und innerhalb 56 Jahren al pari zu amortisiren

¹⁾ Kpvn pöytäk. 16 p:ltä syysk. 30 §. — ²⁾ S:n s:n 4 p:ltä marrask. 2 §.

ist. Demzufolge ist zwischen der Stadt Helsingfors einerseits und dem erwähnten Consortium anderseits, welches in seinen Verhandlungen mit den Behörden in Finland von der Finlands Bank vertreten wird, nachstehender Vertrag geschlossen worden.

§ 1.

Von den erwähnten acht Millionen Mark Finnische Goldwährung werden von der Finlands Bank 10 %

dem Bankhause Robert Warschauer & Co 26 %

der Vereinsbank in Hamburg 13 %

den Herren M. M. Warburg & Co 13 %

der Aktiebolaget Stockholms Handelsbank 13 %

den Herren Hope & Co 10 %

der Basler Handelsbank 10 %

den Herren von Speyr & Co, 5 %

unter Ausschluss der Solidarität übernommen zum Kurse von 95,10 % in Worten: Fünfundneunzig, zehn Hundertstel Procent mit dem Rechte des Consortiums, weitere Consorten hinzuzuziehen. Das Consortium verpflichtet sich, sofern es bei vollständig durchgeführter Begebung der Anleihe findet dass es mehr als 1 % Nettoverdienst erzielt hat, von diesem Mehrerlös 50 % der Stadtverwaltung zu vergüten.

§ 2.

Die Obligationen und Coupons werden auf den Inhaber ausgestellt und lauten auf Mark finnische Goldwährung, Mark deutsche Reichswährung, Franken und Kronen schwedische Goldwährung. Dieselben sind in Finland in finnischer, in Berlin und Hamburg in deutscher, in Frankreich in französischer, in Basel in schweizerischer, in Stockholm in schwedischer Münze einzulösen. Die Relation dafür ist 100 finnische Mark gleich 81 deutsche Reichsmark = 100 französische und schweizer Franken = 72 schwedische Kronen.

Die Stadt Helsingfors verpflichtet sich, dem Consortium die nach dem deutschen Gesetz vom 22 juni 1896 erforderlichen Unterlagen zu liefern und desgleichen einen den Anforderungen der Zulassungsstellen in Berlin und Hamburg gemäss dem vorstehenden Gesetz entsprechenden Prospect zu unterzeichnen. Desgleichen wird die Stadt diejenigen Anträge zeichnen und Formalien erfüllen, die für das Abonnement du timbre français erforderlich sind. Die näheren Angaben diesbezüglich wird diejenige Bank machen, die seitens des Consortiums mit der Einführung der Anleihe in Frankreich betraut werden wird. Dagegen hat diese Bank der Stadt Helsingfors die Erklärung abzugeben, dass sie die hiermit verbundenen Kosten übernimmt. Falls diese Bank ihre Thätigkeit einstellen sollte, ist das Consortium für die Erfüllung ihrer diesbezüglichen Obliegenheiten verantwortlich.

§ 3.

Die neuen vierprocentigen Obligationen, welche am 1 December 1902 datirt werden, sind mit Talon und Couponsbogen dem Consortium in Berlin oder an einem von diesem zu bezeichnenden schwedischen oder französischen Platze spätestens den 1 Februar 1903 kostenfrei zu liefern. Bis zur Ausfertigung der Obligationen ist das Consortium berechtigt, auf Kosten der Stadt Helsingfors Interimsscheine anfertigen zu lassen und zur Ausgabe zu bringen. Die Zahlung des Preises für die Obligationen erfolgt in deutscher, schwedischer, finnischer oder französischer Währung, je nach Wahl des Consortiums. Das Consortium ist verpflichtet, die Anleihe zu nachstehenden Terminen unter Berechnung von Stückzinsen abzunehmen:

Fin. M. 2,000,000 am 1 December 1902.

Fin. M. 2,000,000 am 1 Februar 1903.

Fin. M. 2,000,000 am 1 Maj 1903.

Fin. M. 2,000,000 am 1 August 1903.

jedoch ist es berechtigt, auch früher die Anleihe ganz oder in Theilbeträgen von nicht unter Fin. M. 500,000 — gleichfalls unter Berechnung von Stückzinsen abzunehmen. In diesem Falle wird es denjenigen Theil des Guthabens, über den die Stadt nicht alsbald disponirt, ihr verzinzen, und zwar mit 1 % unter dem jeweiligen deutschen Reichsbanksatz, maximum 3. 1/2. %.

§ 4.

Der Zweck der Anleihe ist Beschaffung der Mittel für den Einkauf von Grundstücken, die Fortsetzung von Kaubauten, Aufführung von Waarenschuppen, Erbauung eines Krankenhauses und eines Volksschulhauses, Erweiterung der Wasserwerke, Erbauung neuer Markthallen etc. Die Anleihe ist sichergestellt sowohl durch die Einkünfte der Stadt Helsingfors als auch durch die gesetzliche Steuerpflicht der Einwohner derselben.

Der Text der Obligationen wird in schwedischer, finnischer, deutscher und französischer Sprache abgefasst, auf der Rückseite der Obligationen befindet sich ein Auszug aus den Anleihebedingungen und ein Amortisationsplan in deutscher und französischer Sprache.

Die Obligationen der Anleihe werden ausgefertigt in 16,000 Stücke, jedes à 500 Finnische Mark = 405 Reichsmark = 500 Franken = 360 Kronen.

Die Stadt Helsingfors übernimmt die Verantwortung für jegliche Steuer, mit welcher die fraglichen Obligationen und Coupons in Finland belegt werden könnten und werden dieselben also von der Stadthauptkasse ohne jeden Abzug eingelöst.

§ 5.

Die Anleihe ist von Seiten der Inhaber der Obligationen unkündbar, doch hat die Stadt Helsingfors die Berechtigung, nach Verlauf von 10 Jahren oder vom 1. December 1912 an gerechnet, die Tilgung zu verstärken oder den alsdann oder an einem späteren Zeitpunkt rückständigen Theil der Anleihe al pari zurückzuzahlen, in beiden Fällen, nachdem eine Bekanntmachung hierüber wenigstens sechs Monate vorher in den in § 9 erwähnten Zeitungen erfolgt ist. Der Rückzahlungstermin hat mit einem der Zinstermine der Anleihe zusammenzufallen.

§ 6.

Die Amortisation der Anleihe erfolgt im übrigen in Gemässheit des beigegebenen Amortisationsplanes im Wege der Verloosung. Die Verloosungen finden alljährlich im Monat Juni in Helsingfors in Gegenwart des öffentlichen Notars statt und sind die alsdann verloosten Obligationen am 1. December selbigen Jahres zur Rückzahlung fällig, von welchem Tage an jegliche Verzinsung derselben aufhört. Verlooste oder zur Rückzahlung gekündigte Obligationen, welche bei denselben Stellen, wo die Coupons zur Zahlung gelangen, eingelöst werden, müssen mit sämtlichen dazugehörigen noch nicht fälligen Coupons versehen sein, widrigenfalls der Nominalbetrag der fehlenden Coupons von dem Capital in Abzug gebracht wird.

§ 7.

Die fälligen Coupons werden eingelöst am 1. Juni und am 1. December eines jeden Jahres:

in Finland bei der Stadthauptkasse in Helsingfors,

bei der Finlands Bank, daselbst, und bei ihren Filialen in der Provinz,

in Berlin bei dem Bankhause Robert Warshauer & Co,

in Hamburg bei der Vereinsbank in Hamburg und bei den Herren

M. M. Warburg & Co,

in Lyon bei der Banque privée Industrielle, Commerciale, Coloniale

in Basel bei der Basler Handelsbank,

in Stockholm bei der Aktiebolaget Stockholms Handelsbank.

Die Aushändigung neuer Couponsbogen an die Inhaber der Obligationen geschieht kostenfrei gegen Ablieferung der Talons bei den vorerwähnten Stellen. Behufs Vertheiligung unter die Einlösungsstellen zahlt die Stadt Helsingfors acht Tage vor dem 1. Juni und dem 1. December an die Finlands Bank die an den resp. Terminen zur Zahlung fällig werdende Annuität zu dem von der besagten Bank an dem Tage notirten à vista Verkaufskurs auf Paris. Dieser Betrag muss hinreichend bemessen sein, die sei es in Helsingfors, sei es in Berlin, Hamburg, Stockholm oder Frankreich und in der Schweiz einzulösenden Coupons und Stücke mit dem auf diesen aufgedruckten Betrage einzulösen. Ausserdem vergütet die Stadt Helsingfors den Instituten, welche die Einlösung der Obligationen und Coupons bewerkstelligen, eine Provision von $\frac{1}{8}$ % der Einlösungsbeträge, welche Provision gleichzeitig mit den Annuitäten an die Finlands Bank behufs Vertheiligung zu entrichten ist. Bezüglich Abrechnung, Versendung und Annullirung der eingelösten Coupons und Obligationen wird die Stadt besondere Bestimmungen erlassen.

§ 8.

Nicht verlooste Obligationen und nich fällige Coupons unterliegen nicht dem Gesetz über Verjährung einer Forderung. Dagegen hat der Inhaber einer verloosten oder zur Rückzahlung gekündigten Obligation, welche nicht innerhalb 15 Jahren und eines Coupons, welcher nicht innerhalb 10 Jahren nach dem resp. Fälligkeitstermin zur Zahlung vorgelegt ist, alles Recht auf Vergütung für dieselbe verloren. Obligationen oder Talons, welche abhanden gekommen oder durch ein unglückliches Ereigniss verloren gegangen oder in irgend einer Weise unbrauchbar geworden sind, können, nachdem sie gesetzlich mortificirt sind, durch neue ersetzt werden, zwar gegen Vergütung der dadurch der Stadt entstandenen Kosten. Coupons, welche abhanden gekommen sind, können nicht amortisirt werden, doch können die Behörden in der Stadt Helsingfors, wenn der Verlust von Coupons rechtzeitig und glaubhaft zur Anzeige gelangt, die Auszahlung des Betrages veranlassen, falls innerhalb der Verjährungsfrist die betreffenden Coupons nicht vorgekommen sind.

§ 9.

Die Bekanntmachungen, welche sich auf die Anleihe, deren Verloosung, Kündigung und Rückzahlung, sowie auf die Einlösung der Coupons beziehen, werden auf Kosten der Stadt Helsingfors veröffentlicht werden:

in Helsingfors in den officiellen Zeitungen Finlands, in Berlin in zwei Zeitungen, in Hamburg in einer Zeitung, in Stockholm in einer Zeitung, in Frankreich in zwei Zeitungen, in der Schweiz in einer Zeitung laut näherer Übereinkunft.

Gleichzeitig sind die Obligationen zu nennen, welche noch von den vorhergehenden Verloosungen als nicht zur Einlösung vorgezeigt, rückständig sind.

§ 10.

Sollten aussergewöhnliche, umstürzende Ereignisse eintreten, bevor die in § 12 bezeichnete Genehmigung des Kaiserlichen Senats für Finland erfolgt ist, oder sollte diese Genehmigung nicht bis zum 1. December 1902 erfolgen, behält das Consortium sich das Recht vor, die Ausführung des Vertrages abzulehnen, in welchem Falle derselbe als annullirt zu betrachten ist.

§ 11.

Die Stadt Helsingfors ist verpflichtet, dem Consortium bis 31. Januar 1904 Marktfreiheit für die übernommenen Obligationen zu gewähren und darf also bis zu diesem Zeitpunkt keine neuen Obligationen ohne die vorher einzuholende Genehmigung des Consortiums zum Verkauf bringen.

§ 12.

Der Text, der Nennwerth und der Amortisationsplan der Obligationen ist dem Kaiserlichen Senate für Finland zur Genehmigung zu unterbreiten, bevor die Anleihe emittirt werden darf.

§ 13.

Dieser Vertrag wird in zwei Exemplaren ausgefertigt, von welchen das eine von der Stadt und das andere von dem Consortium in Besitz genommen wird. Der Vertrag ist seitens der Stadt von der laut Beschluss der Stadtverordneten für die Anleihe ausersehenen Delegation und seitens des Consortiums von sämmtlichen Theilnehmern an demselben zu unterzeichnen.

Helsingfors den 5 November 1902.

Für die Stadt Helsingfors:

E. Öhman.

Mauritz Hallberg.

August Ramsay.

Carl Nummelin.

F. Stjernvall.

Finlands Bank:

Th. Wegelius.

Karl Bergbom.

F. Stenius.

Robert Warschauer & C:o.

Vereinsbank in Hamburg:

Schwartz. Gerson.

M. M. Warburg & C:o.

Aktiebolaget Stockholms Handelsbank.

Reuterskiöld.

Louis Fraenckel.

Hope & C:o.
von Speyr & C:o.

Basler Handelsbank.

Se valiokunta, joka oli asetettu ¹⁾ valmistamaan työväen esikaupunkeja koskevaa kysymystä, huomautti antamassaan mietinnössä ²⁾, että kunnan puolesta olisi ryhdyttävä muihinkin toimenpiteisiin työväenluokan asuntotarpeen tyydyttämiseksi. Jo ennenkin oli kunta ottanut haluavansa ainakin välillisesti kannattaa työväenasuntoyrityksiä sen kautta, että kiinnitetty tontin kauppahinta oli siirretty rakennuslainain jälkeen, jotka oli saatu valtiovarastolta, Suomen kaupunkien hypoteekikassalta taikka muulta rahalaitokselta, jos nämä lainat olivat olleet irtisanomattomia lainanantajan puolelta ja määrättyt kuolettaviksi. Suoranaisempikaan tällaisten yritysten rahallinen avustaminen ei valiokunnan mielestä ollut mahdollon, ja keinoina, joilla kunnat ulkomailla olivat edistäneet puheena olevan laisia yrityksiä, huomautettiin seuraavia:

Pieniä luoneis-
toja sisältävään
rakennusyri-
tysten avusta-
minen.

1:o) Kunta rupeaa osakkaaksi työväestölle aiottuihin rakennusosakeyhtiöihin, joko määräprosentilla osakepääomasta taikka tontin kauppahinnan määrällä. Silloin tekee kunta sen ehdon, että yhtiö ei saa jakaa jotakin määrää suurempaa osinkoa ja että ylijäämä on käytettävä sellaisten yhtiön talossa asuvain työmiesperheiden vuokrain vähentämiseen, jotka säännöllisesti maksavat vuokransa. Erityisesti otetaan huomioon sellaiset rakennusyhtiöt, joiden osakkaat ovat työmiehiä.

2:o) Kunta voi, jos valtio- taikka muita lainoja ei ole siedettävillä ehdoilla saatavissa, itse antaa taikka välittää lainoja yllämainitunlaisille yrityksille, jolloin kunta ei lue itsellensä mitään korkovoittoa, vaan pidättää itselleen oikeuden valvoa, että lainavarat käytetään oikein ja työväestön hyväksi.

3:o) Myöskin voipi kunta, edistääkseen todella tarkoituksenmukaisten ja halpoin työväenasuntojen aikaansaamista, ainakin koetteeksi itse rakennuttaa sellaisia asuntoja. Näitä asuntoja vuokralle antaessaan kunta lukee hyväkseen yritykseen panemastansa pääomasta koron ja jonkun verran kuolettusta, vaan ei sen enempää voittoa.

Valiokunnan mielestä olot Helsingissä eivät vielä olleet kehittyneet niin pitkälle, että viimeainittu keino jo nyt olisi asianhaarain vaatima, semminkin kun oli syytä otaksua, että työväenasuntojen vuokrain suuri kohoaminen ainakin lähivuosina laskeutuisi takaisin. Mitä muihin yllämainittuihin keinoihin tulee katsoi valiokunta soveliaasti voitavan ryhtyä erittäinkin niihin, joihin 1:ssä kohdassa oli viitattu, mutta valiokunta ei tahtonut puoltaa Kaupunginvaltuuston tehtäväksi mitään yleistä lausuntoa

1) Kats. siv. 6. — 2) Kpvn pain. asiak. N:o 6.

siinä tarkoituksessa, vaan ehdotti, että kun Valtuustolle tulisi hakemuksia mainitunlaisten yritysten rahallisesta avustamisesta, niin kussakin eri tapauksessa harkittaisiin, voidaanko ja millä ehdoilla sellaista kannatusta antaa.

Asiaa esiteltäessä päätti ¹⁾ Kaupunginvaltuusto uskoa toimeksi uutta obligatsioonilainaa koskevaa kysymystä varten asetetulle toimikunnalle antaa lausunto yllämainituista keinoista, joilla kunta voisi suoranaisesti edistää halpojen ja tarkoituksenmukaisten työväenasuntojen aikaansaamista; ja antamassaan mietinnössä ²⁾ huomautti toimikunta ensiksikin kokemuksen osottaneen, että tässä kaupungissa työväenyhtiönä perustettuja asuntoyrityksiä, joihin oli koottu pääomaa ja hankittu lainoja sillä edellytyksellä, että yritys tarkoittaisi auttaa työväestön asuntokysymyksen ratkaisemista, piankin ja toisinaan jo ennen kuin alotetut talot oli saatu valmiiksi, ainakin osaksi oli käytetty keinottelutarkoituksiin. Tämänlaatuiset oireet kehottivat varovaisuuteen ja vaativat erityistä huomiota, jos suoranaista apua annettaisiin „työväenasuntojen“ nimellä. Mutta toimikunta oli sitä mieltä, että sellainen rajoitus oli yhtä vähän tarpeellinen tai edes oikeudenmukainen, kuin mahdollinen käytännössä noudattaa. Sillä yhtä hyvin kuin työmiehet tarvitsivat suuret ryhmät kaupungin muitakin asukkaita rasittavain vuokraolojen huojennusta taikka apua pyrinnössään oman kodin saamiseksi. Mutta kun kaupunki ei kohtuullisesti voinut harjoittaa kaikkialle ulottuvaa toimintaa tällä alalla eikä myöskään ollut soveliasta eikä tarpeellista, että kunta esiytyisi kilpailijana rakennusteollisuuden alalla, täytyi sen mahdollista avustusta jotenkin rajoittaa. Täten olisi kaupungin ensi sijassa annettava apuansa pääomista köyhille ja pienille yrityksille, jotka omin voimin tuskin voivat tulla toimeen, eli siis juuri niille, jotka olivat pienten huoneistojen tarpeessa, olivatpa ruumiillisen työn tekijöitä taikka johonkin muuhun yhteiskuntaluokkaan kuuluvia. Sikäli kuin sellaisten huoneistojen luku lisäytyisi, poistettaisiin itse asiassa työväenluokan asuntojen puute, huolimatta siitä, oliko joku asuntoyhtiö pelkkä työväenyhtiö vai ei. Kunnan apu olisi sen tähden ulotettava ylipäänsä sellaisten asuntojen rakentamista tarkoittaviin yritysisiin, joihin kuuluisi pieniä, 1 tai 2 huonetta ja kyökin sisältäviä huoneistoja.

Mitä tulee niihin muotoihin, joissa mainittua rakennustoimintaa oli ehdotettu kunnan avustettavaksi, toimikunta ei puoltanut ylläkerrotun ohjelman 1:o kohdassa osotettua avustamismuotoa, jonka mukaan kaupunki

¹⁾ Kpvn pöytäk. 8 p:ltä huhtik. § 6. — ²⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 28.

rupeaisi osakkaaksi tässä puheena oleviin rakennusyhtiöihin. Säännöksi oli nimittäin tehtävä, että kaikella kunnan myönnettävällä avustuksella tuli olla korkoa kantavan ja vähitellen kuolettavan ennakkomaksun luonne. Sillä kun kaupungilla ei ollut omia varoja ja se tuskin voi perustaa avustuksensa takoituksiin, täytyi annettava kannatus osottaa lainavaroista, joiden koroista ja vuotuismaksuista niiden oli vastattava, joille tuli etua rahoista. Jos kunta rupeaisi osakkeenomistajaksi, tulisivat ennakkomaksut pysyväisiksi ja korko, joka olisi saatava puhtaan voiton ehkä myöntämistä osingoista, satunnaisuuksista riippuvaksi ja siten epävarmaksi. Yritysten vaara olisi tietenkin niiden kestettävä, joilla niistä oli etukin, nimittäin juuri luonnollisten osakasten, s. o. niiden, jotka olivat tahtoneet hankkia itselleen oman kodin. Tähän tuli vielä lisäksi, että tämänlaatuinen avustus ehkäisisi kiinnitettyjen lainain jatkuvaa kuolettamista, joiden vuotuismaksuista kaupunki muuten osakkaana tulisi osaltansa vastuunalaiseksi. Kaupunki osakkaana edistäisi tosin tämän kautta lainan saamisen mahdollisuutta, mutta lamauttaisi toiselta puolen yrityksen perustajain harrastusta konsolideeraamaan liikettänsä. Kunta tulisi viime kädessä koko yrityksen takaajaksi ja siksi asianosaiseksi, jonka kestettäväksi vaara ja vahinko epäsuotuisissa oloissa joutuisi.

Sitä vastoin toimikunta oli havainnut olevan enin mahdollisuutta 1:ssä kohdassa mainitun ajatuksen toteuttamiseen, jos kaupunki niissä tapauksissa, jolloin tontti oli suorastaan siltä ostettu, voisi antaa myyntihinnan, laskettuna järjestelytoiden itsekustannusten mukaan, kannatukseksi pieniä huoneistoja tarkoittaville asuntoyrityksille, mutta ei osakepääoman osana, vaan kiinnityslainana ilman takausta ja viimeisellä etuoikeudella. Sellaiseen kunnan kannatukseen täytyi kuitenkin luonnollisesti joka tapauksessa liittyä lainaa hakevan yrityksen suunnitelman tarkastus, jolloin voitiin panna ehdoksi yrityksen laatuun ja laajuuteen luonnollisessa suhteessa oleva osakepääoma. Näiden tonttilainain korkoehtojen pitäisi mukautua niiden korkomääräin mukaan, jotka kaupungin itsensä oli suoritettava, ja vuotuismaksu, tai kuolettamisaika, oli sovellettava yrityksen laadun ja taloudellisen kannattavaisuuden mukaan.

Mitä tulee 2:ssa kohdassa mainittuun avustusmuotoon katsoi toimikunta voitavan tehdä sen väitteen, että sellaiseen aikaan, jolloin ei ollut saatavissa „valtio- taikka muita lainoja siedettävillä ehdoilla“, ei kaupunginkaan ollut mahdollista hankkia halpoja rahoja; ja sitä, että kaupunki ottaisi kärsiäksensä korkotappiota puheenalaista tarkoitusta varten, ei kohtuullisesti voitu vaatia eikä sallia, jota paitsi ei näyttänyt sovelialta, että

kunta suoranaisesti harjoittaisi sen tehtävästä niin etäällä olevaa liikettä kuin hypoteekkipankkilikettä. Huomaamatta ei myöskään saanut jättää, että kiinteistölainain hankkiminen 50 à 60 %:ia koko kustannuksista vastaavilla kiinnityksillä ei yleensä ollut tuottanut rakennusyrityksille sanottavia vaikeuksia. Toimikunnassa oli kuitenkin esiintuotu se ajatus, että olisi perustettava erityinen kiinteistöluottolaitos, joka järjestäisi toimintansa välittääkseen ja taatakseen lainoja järempää kiinnitystä vastaan kaupunki-kiinteistöihin. Jos sellainen laitos voitaisiin perustaa ja tarjoisi tarpeellisia takeita siitä, että se etupäässä auttaisi pikkuhuoneistoyrityksiä antamalla lainoja hyväksyttävillä ehdoilla ja sen ohella ottaisi asianmukaisesti tarkastukseen näiden rahallista puolta ja käyttöä, niin toimikunnan mielestä oli syytä tarkemmin harkita, eikö sellainen laitos ansaitsisi kunnan avustamista siinä muodossa, että kaupunki merkitsisi sopivan osan sen osakkeista.

Mitä vihdoin tuli ohjelman 3:een kohtaan ei toimikunta tahtonut puoltaa, että kunta rakennusteollisuuden alalla esiytyisi suoranaisena kilpailijana yksityisen pääoman kanssa. Mutta välillistä tietä voitaisiin kuitenkin saavuttaa ne tulokset, joita ehdotuksella oli tarkoitettu, nimittäin siten että kunta myötävaikuttaisi yhtiöiden syntymiseen, jotka perustettaisiin ilman keinottelutarkoitusta järjestelmällisesti ja suuressa määrin harjoittamaan tässä puheenalaista rakennustoimintaa tarkoituksenmukaisten sekä halpahintaisten pienten huoneistojen aikaansaamiseksi. Asian valaisemiseksi esiintoi toimikunta sen ohjelman pääpiirteet, jonka se oli ajatellut sellaiselle yritykselle, ja lausui, että jos senlaatuinen yhtiö syntyisi ja sääntöjensä nojalla tarjoisi kyllin takeita hyödyllisestä toiminnasta kunnan palveluksessa, niin se näytti olevan omansa saamaan osakseen erityistä huomiota ja mahdollisesti ansaitsevan kannatusta niiden tonttilunastuslainain lisäksi, joita toimikunta jo oli puoltanut itsenäisille rakennusyrityksille. Niinpä kaupunki ehkä voisi ruveta siihen osakkaaksi ottamalla vähitellen arvottavia etuoikeutettuja osakkeita.

Hankkeissa olevaa obligatsioonilainaa laskiessaan toimikunta huomautti, että sen arviomäärärahan suuruus, joka oli tarpeen pienten huoneistojen, etupäässä työvälle, rakentamista tarkoittavain rakennusyritysten edistämiseksi, täytyi riippua siitä, kuinka laajalti kunta tahtoi asiaan ryhtyä. Jos ne näkökohdat hyväksyttäisiin, joita toimikunta oli esittänyt, tulisi ensi sijassa kysymykseen yllämainittujen tonttilainain myöntäminen. Vaikka järjestelytöiden kustannuksia yleensä ei olisi osotettava lainavaroista, oli toimikunta edelleen sitä mieltä, että niissä tapauksissa, jolloin tontinlunastus ei tullut kaupunginrahastoon välittömästi taikka vähän ajan päästä

tontin myymisestä, vaan kuoletettiin suunnille yhtä hitaasti kuin kaupungin obligatsioonilainat, oli poikkeus tästä säännöstä täysin oikeutettu. Aluksi ja kunnes oli saatu kokemusta toimenpiteen käytännöllisistä vaikutuksista oli kohtuullinen koemääräraha komitean mielestä riittävä. Mutta jos tähän lisättiin mahdollisesti annettava määräraha sille hypoteekkilaitokselle, johon toimikunta oli viitannut, olisi vähintään yksi miljoona markkaa otettava tässä puheena olevan rakennustoiminnan edistämistä tarkoittavia pyrintöjä varten. Niinkuin edellä on mainittu ¹⁾ päätti Kaupunginvaltuusto, kokoutuneena lisättynä käsittelemään uuden obligatsioonilainan hankkimista koskevaa asiaa, yllämainittuun tarkoitukseen osottaa lainavaroista miljoonan markkaa, jonka ohessa lisätty Valtuusto päätti ²⁾ jättää vakinaisen Kaupunginvaltuuston tarkemmin päätettäväksi, millä tavoin mainittu määräraha oli käytettävä.

Edellisenä vuonna oli Työväenasiain lautakunta tehnyt Kaupunginvaltuustolle esityksen, että Valtuusto työväenasuntokysymyksen tutkimista varten, erittäin Helsingin kunnan oloihin katsoen, myöntäisi arviolta 3,000 markan apurahan Lautakunnan annettavaksi sovelialle henkilölle, jonka olisi lähinnä Lautakunnalle annettava tarkka selonteko ja ehdotus tarkoituksenmukaisista toimenpiteistä työväenasuntojen puutteen poistamiseksi ³⁾. Sittenkuin uuden obligatsioonilainan ottamista koskevaa kysymystä valmistamaan asetettu toimikunta siltä vaaditussa ⁴⁾ lausunnossa ei ollut puoltanut ⁵⁾ tätä esitystä sellaisenaan, päätti ⁶⁾ Kaupunginvaltuusto kehottaa Rahatoimikamaria antamaan lausunnon Valtuustossa nostetusta kysymyksestä, että kaupungininsinöörille annettaisiin matkaraha työväenasuntokysymyksen tutkimista varten ulkomailta, erittäinkin Helsingin oloihin katsoen. Rahatoimikamarin esityksen ⁷⁾ mukaisesti päätti ⁸⁾ Kaupunginvaltuusto sitten antaa Kaupungininsinööri G. Idströmille 1,500 markan matkaavun, jotta hän kesällä Kyöpenhaminassa ja Düsseldorfissa tutkisi työväenasuntokysymystä sekä sitä paitsi Tukholmassa ja Hampurissa hankkisi tietoja puhtaanapitotoimesta.

Kaupunginvaltuustolle asetetussa kirjelmässä 7 p:ltä kesäkuuta oli työväenrakennusosakeyhtiö „Terho“, jolle Rahatoimikamari kauppakirjalla 17 p:ltä huhtikuuta oli luovuttanut omistusoikeuden tonttiin N:o 17 Alppi-

Matka-apu työväenasuntokysymyksen tutkimista varten.

Tontinkiinnitysten jälemmäksi siirtäminen.

¹⁾ Siv. 64. — ²⁾ Lisätyn Kpvn pöytäk. 17 p:ltä kesäk. 1 §. — ³⁾ Kats. 1901 vuoden kertomus siv. 220 ja Kpvn pain. asiak. N:o 44 vuodelta 1901. — ⁴⁾ Kpvn pöytäk. 14 p:ltä tammik. 14 §. — ⁵⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 6. — ⁶⁾ Kpvn pöytäk. 8 p:ltä huhtik. 6 §. — ⁷⁾ Rhtkn kirj. N:o 107 toukok. 1 p:ltä. — ⁸⁾ Kpvn pöytäk. 13 p:ltä toukok. 18 §.

kadun varrella korttelissa N:o 321 11:ssä kaupunginosassa, pyytänyt Helsingin Säästöpankin myöntämälle 70,000 markan lainalle, jonka korko oli 6 % ja irtisanomisaika kaksi kuukautta, saada etuoikeuden sen kiinnityksen edellä, joka sanottuun tonttiin ja siinä oleviin rakennuksiin oli myönnetty Helsingin kaupungille vakuudeksi tontin kauppahinnan asianmukaisesta suorittamisesta, joka hinta oli 26,129 markkaa 55 penniä 7 %:n vuotuismaksuineen. Rahatoimikamari siltä vaaditussa lausunnossa viittasi ¹⁾ siihen, että Kaupunginvaltuusto edellisenä vuonna oli työväenasuntojen rakentamisen edistämiseksi valtuuttanut ²⁾ Rahatoimikamarin, tutkittuansa vakuutta kussakin erityisessä tapauksessa, antamaan kaupungin tontinlunastuksesta tyytyä tontin ja siihen tehtyjen rakennusten toiseen kiinnitykseen, kun Suomen valtiovarasto oli antanut rakennuslainan taikka Suomen kaupunkien hypoteekikassalta tai muulta rahalaitokselta oli saatu lainantajan puolelta irtisanomattomia kuoleuslainoja. Rahatoimikamari huomautti tämän jälkeen, että suostumus puheenalaiseen hakemukseen olisi siitä käsityksestä luopumista, joka Kaupunginvaltuustolla ennemmin oli tästä asiasta ollut, ja pitemmälle menevä askel myönnytyksissä. Rahatoimikamari puolestaan ei ollut havainnut mitään sellaista uutta syytä esiintuodun, joka vaatisi lisää myönnytyksiä kaupungin puolesta myytyjen tonttien maksuehdoissa ja tästä syntyväin maksusitoumusten kaupungille turvaamisessa. Jos kohta siinä erikoistapauksessa, jota hakemus koski, kaupungille voitiin saada täyttä vakuutta täytetakauksella vahvistetun toisen kiinnityksen kautta, piti Rahatoimikamari kunnallishallinnolle sopimatonna ja tarpeettomana ulottaa luottoliikkeensä tonttien luovuttamisessa niin pitkälle, että kaupunki asettui takaajaksi yksityisen lainantajan taikka rahalaitoksen jälkeen, jotka eivät myöntäneet seisovia kuoleuslainoja vaan ainoastaan tavallisia korkolainoja lyhyellä irtisanomisajalla. Näistä tarkemmin esittämistensä syistä Rahatoimikamari ehdotti työväenrakennusosakeyhtiö Terhon yllämainitun hakemuksen hyljättäväksi; ja Rahatoimikamarin esityksen hyväksyikin Kaupunginvaltuusto ³⁾.

Lisääpua kaupungin kansakoulumenoihin.

Saadaksensa kansakoulujen voimassapitämiseen lisää valtioapua sen vuotuisen 165,000 markan määrän lisäksi, joka armollisella määräyksellä 19 p:ltä huhtikuuta 1900 oli Helsingin kaupungille myönnetty, oli Kaupunginvaltuusto 19 p:nä joulukuuta 1901 kehottanut Rahatoimikamaria Valtuustolle antamaan selvityksen siitä, mikä määrä mainitun apurahan

¹⁾ Rhtkn kirj. N:o 149 heinäk. 3 p:ltä. — ²⁾ Kats. 1901 vuoden kertomus siv. 83. —

³⁾ Kpvn pöytäk. 8 p:ltä heinäk. 5 §.

lisäksi voi olla puheenalaiseen tarkoitukseen saatavissa. Rahatoimikamari teki tämän johdosta kustannuslaskelman pääasiallisesti samallaisten perusteiden mukaan kuin ennemmin, saman valtioavun korottamisen puheena ollessa, sekä niiden kaupungin kansakoulujen menojen ja tulojen johdolla, jotka oli otettu vuoden voimassa olevan menoarvion IX pääluokan ja tuloarvion VI pääluokan kohdalle, sekä asianomaisen Kaupungininsinöörin ja Kaupunginarkkitehdin kaupungin omistamista kansakoulutaloista tekemän arvioimisen nojalla. Keisarillisen Senaatin ennemmin antaman määräyksen ¹⁾ mukaisesti ei tässä otettu lukuun menoarviossa olevaa erää painatus- ja ilmoituskustannuksiin. Koska sanottu laskelma osotti, että puheenalainen apuraha olisi lisättävä tasaluvuin 184,000 markkaan, esitti ²⁾ Rahatoimikamari, että Kaupunginvaltuusto tekisi Keisarilliselle Majesteehtille alamaisen hakemuksen, että suostuntavaroista Helsingin kaupungin kansakoulujen voimassapitämiseen menevää apurahaa 1902 vuoden alusta lähtien lisättäisiin 19,000 markkaa vuodessa. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päättikin ³⁾ Kaupunginvaltuusto tehdä sellaisen alamaisen esityksen pääasiallisesti Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti, jonka jälkeen Valtuustolle Maistraatin kirjelmällä 20 p:ltä elokuuta annettiin tieto, että Keisarillinen Senaatti 16 p:nä heinäkuuta oli suostunut myöntämään 184,000 markan korotetun vuotuisen apurahan kaupungin kansakouluille, suoritettavaksi 1 p:stä tammikuuta 1902 ⁴⁾).

Vuonna 1898 antoi ⁵⁾ Kaupunginvaltuusto Terveyslautakunnalle toimiksi ehdottaa sellaisia muutoksia ja lisäyksiä Marian sairaalan voimassa oleviin sääntöihin, että niistä kävisi tarkemmin selville laitoksen tarkoitettavan etupäässä olla täytteenä kaupungin lainmääräämälle sairaanhoidolle, jonka ohessa Terveyslautakuntaa kehoitettiin Valtuustolle ehdottamaan sen päivämaksun, joka, todellisiin kustannuksiin katsoen, olisi vahvistettava toistaiseksi sairaalan eri osastoilla suoritettavaksi. Marraskuun 11 p:nä 1901 päivätyn kirjelmän mukana ⁶⁾ lähetti Terveyslautakunta Kaupunginvaltuustolle ehdotuksen uusiksi säännöiksi Marian sairaalalle, jonka ehdotuksen 1 § sisälsi, että Marian sairaala "on tarkoitettu toimittamaan sairaanhoidtoa etupäässä köyhälle ja vähävaraisemmalle osalle Helsingin kaupungin väestöä". Ehdotuksen 5 § sisälsi taas seuraavaa: „Kun sairaalassa ei ole kyllin tilaa, otetaan akuuttista tautia sairastava ennen sitä, jolla on pitkäl-

Uudet säännöt
Marian sairaalalle.

¹⁾ Kats. 1900 vuoden kertomus siv. 54. — ²⁾ Rhtkn kirj. N:o 30 tammik. 16 p:ltä. —

³⁾ Kpvn pöytäk. 4 p:ltä helmik. 12 §. — ⁴⁾ Kpvn pöytäk. 16 p:ltä syysk. 3 §. — ⁵⁾ Kats. 1898 vuoden kertomus siv. 38 ja Kpvn pain. asiak. samalta vuodelta N:o 22. — ⁶⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 3.

linen vika. Muuten yhtäläisissä sairaustapauksissa on varattomalla etusija“. Ja Terveyslautakunta esitti, että Kaupunginvaltuusto luopuisi aikaisemmasta päätöksestään että sääntöjä olisi sen enempää muutettava yllämainittuun suuntaan. Sairaanhoidosta suoritettavista päivämaksuista ehdotti Terveyslautakunta, esittämillään syillä, että niitä ei korotettaisi ennemmin säädetyistä määristä, jotka olivat 1 marka päivältä yleisessä sairassalissa ja 2—5 markkaa yksityisessä huoneessa. Sittenkuin asia oli jätetty erityisen valiokunnan valmisteltavaksi ja tämä valiokunta oli antanut asiasta mietintönsä ¹⁾, päätti ²⁾ Kaupunginvaltuusto pääasiassa yhtäpitävästi valiokunnan ehdotuksen kanssa, että sääntöihin oli otettava seuraavat määräykset:

„Sisätautien ja kirurgiselle osastolle, jotka tarkoittavat toimittaa sairaanhoitoa etupäässä köyhälle ja vähävaraisemmalle osalle kaupungin väestöä, otetaan sellaista akuuttista tahi kroonillista tautia sairastavia henkilöitä, joka vaatii sairaalassa hoitamista, etupäässä köyhiä, jotka voimassa olevan vaivaishoito-ohjesäännön mukaan ovat oikeutetut saamaan sairaanhoitoa kaupungin kustannuksella eivätkä ole otettavia kaupungin vaivastalon sairaalaan, sekä sen jälkeen, tilan ja sairauden laadun mukaan, myöskin muita vähävaraisempia kaupungin asukkaita“.

„Sairaanhoidosta Marian sairaalassa suoritetaan Terveyslautakunnan ja sairaalanhallituksen ehdotuksesta Kaupunginvaltuuston vahvistettava päivämaksu, ellei, vaivaishoidon puoltolauseesta, ole myönnetty vapaapaikka tahi alennusta puoleen maksuun. Sairaan, joka on otettu sairaalaan maksavana, voi ylilääkäri, vaivaishoitoa kuultuansa, siirtää vapaapaikalle taikka päästää puolelle maksulle“.

Terveyslautakunnan muuten tekemät ehdotukset puheenalaisten sääntöjen muuttamiseksi olivat pääasiassa riippuvia sairaalan laajentamisesta kirurgisella osastolla; ja nämä muutosehdotukset Kaupunginvaltuusto hyväksyi pienemmällä valiokunnan ehdottamilla sanamuodon muutoksilla, jonka jälkeen Valtuusto päätti, että siten hyväksytty ehdotus uusiksi säännöiksi Marian sairaalalle oli alistettava Lääninhallituksen tutkittavaksi.

Mitä tulee sijasta Marian sairaalassa suoritettavaan päivämaksuun ehdotti valiokunta että se määrättäisiin kahdeksi markaksi täysi-ikäiseltä henkilöltä ja puoleksi siitä lapselta, joita hoidetaan yleisessä sairassalissa, sekä 2—5 markaksi sijasta yksityisessä sairashuoneessa, yhtäläisesti kaikilla sairaalan osastoilla. Kaupunginvaltuusto päätti kuitenkin, että päivämaksua sijalta yleisessä sairassalissa ei korotettaisi.

¹⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 15. — ²⁾ Kpvn pöytäk. 13 piltä toukok. 6 §.

Elokuun 30 p:nä Maistraatista lähetetyllä kirjelmällä annettiin Kaupunginvaltuustolle sittemmin tieto, että ehdotus uusiksi säännöiksi Marian sairaalalle oli 18 p:nä elokuuta asianomaisesti vahvistettu, jonka Valtuusto päätti ¹⁾ saattaa Terveyslautakunnan tiedoksi; ja säännöt ovat painettuina vuoden kuluessa julaistussa kunnallisen asetuskokoelman lisävihkossa.

Edellisenä vuonna päätti ²⁾ Kaupunginvaltuusto silloisen lavantaudin johdosta, että huoneita sairasten vastaanottamista varten oli sisustettava Läntisen Rantakadun varrella olevaan vanhaan tulli- ja pakkahuoneeseen, jonka ohessa myönnettiin määräraha väliaikaisen sairaalan voimassapitämiseksi 15 p:ään helmikuuta 1903. Mutta koska sairaloisuutta kuitenkin jatkui ja sen otaksuttiin lisääntyvän, teki Terveyslautakunta helmikuun alussa esityksen aina 7,000 markan määrärahan myöntämisestä puheena-laisen lisäsairaalan avoinnapitämistä varten 15 p:stä helmikuuta 1 p:ään kesäkuuta, mikäli se kaupungissa olevan sairaloisuuden tähden harkittiin tarpeelliseksi. Tähän esitykseen suostuen Kaupunginvaltuusto määräsi ³⁾ tarvittavan rahamäärän maksettavaksi käyttövaroistaan.

Määräraha väli-
aikaista sairaalaa varten.

Sittenkuin Kaupunginvaltuusto edellisenä vuonna oli tehdystä hake-muksesta myöntänyt naispuoliselle aluelääkärille, neiti Rosina Heikelille eron hänen toimestaan kunnan palveluksessa, pyysivät erinäiset Helsingin kunnan jäsenet Kaupunginvaltuustolle annetussa kirjoituksessa, että naispuolinen lääkäri edelleenkin otettaisiin kaupungin palvelukseen ja palvelusaikaan sekä palkkaetuihin nähden tehtäisiin alueläkärein veroiseksi, jonka ohessa lausuttiin se toivomus, että naispuolisella lääkärillä edelleenkin olisi alueensa ja asuntonsa varsinaisessa kaupungissa, ollaksensa helpommin saatavissa eri kaupunginosien naispotilaille. Kehotetuna Kaupunginvaltuustolle ehdottamaan niitä toimenpiteitä, joita neiti Heikelin virasta eroaminen ehkä aiheutti, antoi ⁴⁾ Terveyslautakunta 10 p:nä maaliskuuta asiasta lausunnon, jonka mukana oli ehdotus alueläkärein johtosäännön muutokseksi ja lisäykseksi kasvattilasten hoitoa koskeviin sääntöihin, jonka jälkeen Kaupunginvaltuusto antoi ⁵⁾ asian erityisen valiokunnan valmisteltavaksi; mutta tämä valiokunta ei vuoden kuluessa ehtinyt antaa mietintöä asiasta.

Naispuolisen
lääkärin toimi
kaupungissa.

Toukokuussa Terveyslautakunnalle autamassaan kirjoituksessa oli kaupungin vaivaistalon lääkäri, tohtori Jarl Hagelstam esiintunut vaivaistalon sairaanhoitolaitoksissa olevan erinäisiä puutteita ja epäkohtia sekä

Vaivaistalon
sairaanhoitajat
ja lääkärit.

¹⁾ Kpvn pöytäk. 16 p:ltä syysk. 8 §. — ²⁾ Kats. 1901 vuoden kertomus siv. 63. —

³⁾ Kpvn pöytäk. 11 p:ltä helmik. 7 §. — ⁴⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 23. — ⁵⁾ Kpvn pöytäk. 13 p:ltä toukok. 4 §.

huomauttanut välttämättömäksi, että sairaanhoito järjestettäisiin ajanmukaisemmalle kannalle, ehdollisesti rakentamalla erityinen vastaanotto- ja hoitolaitos akuuttisille mielenvikaisille, jonka ohessa tohtori Hagelstam oli väliaikaisina toimenpiteinä vaatinut vaivaistalon mielenvikaisten hoitolaitoksen saisaanhoitohenkilökuntaa lisättäväksi kahdella hoitajattarella ja kahdella hoitajalla sekä amanuensin asettamista avustamaan lääkärinhoitoa vaivaistalon sairaanhoitolaitoksissa. Terveyslautakunta, joka Kaupunginvaltuustolle lähetti tohtori Hagelstamin kirjoituksen, ilmoitti ¹⁾, että sen puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja vaivaistalossa käydessään olivat olleet tilaisuudessa todeksi vahvistamaan huomautetut asianhaarat sekä havainneet melkoisia muutoksia tarvittavan sairaanhoidon toimittamisen suunnitelmaan, mutta että Terveyslautakunnalla asian laajuuden ja vaikeasti ratkaistavuuden tähden ei ollut ollut tilaisuutta ottaa tohtori Hagelstamin nostamaa kysymystä kokonaisuudessaan käsiteltäväksi, vaan oli se aluksi rajoittunut puoltamaan tohtori Hagelstamin ehdottamia väliaikaisia toimenpiteitä sikäli, että Vaivaishoitohallitus valtuutettaisiin joko välittömästi taikka tarpeen mukaan lisäämään sairaanhoitohenkilökuntaa kahdella sairaanhoitajattarella ja kahdella hoitajalla sekä että Terveyslautakunta oikeutettaisiin vaivaistalon lääkärin ehdotuksesta toistaiseksi ottamaan amanuensin, jonka palkkaamiseksi olisi myönnettävä vuotuinen 1,500 markan määräraha suoritettavaksi 1 p:stä seuraavaa heinäkuuta. Jälkimäinen ehdotus perusteltiin sillä, että kun niin monet vaivaistalon hoidokkaista ovat enemmän tai vähemmän tehokkaan lääkärin hoidon tarpeessa, se enemmän kuin kohtuullista vaati *yhden* lääkärin aikaa ja työtä ja että tämä työ oli vielä lisääntyvä sen kautta, että vaivaistalolle tuli lisäksi uusi keuhkotautisten paviljonki.

Vaivaishoitohallitus, jolta vaadittiin lausuntoa asiasta, huomautti, että Vaivaishoitohallitus, saatuansa tiedon siitä, että vaivaistalon lääkäri oli katsonut mielenvikaisten hoitolaitoksen hoitajakunnan tarvitsevan lisäämistä, oli heti asettanut lisää yhden hoitajan ja yhden hoitajattaren, joiden palkkaus voitiin suorittaa Hallituksen vuosirahansääntöön arvaamattomia tarpeita varten otetusta määrärahasta; ja Vaivaishoitohallitus katsoi vastakin tulevaisuuden tilaisuuteen kuluvan budgettivuoden ajalla samaten tyydyttämään pakottavaa hoitajakunnan lisäämisen tarvetta. Mitä taas tuli siihen kysymykseen, että vaivaistalon lääkärille avuksi olisi asetettava amanuenssi, huomautti Vaivaishoitohallitus, että vaivaistalon lääkärinhoitoa

¹⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 35.

1890-luvun keskivaiheille asti toimitti Töölön aluelääkäri 600 markan lisämäärästä vuodessa, ollen velvollinen käymään vaivaistalolla joka arkipäivä sekä sen lisäksi tarvittaessa laitoksen johtajan kutsumuksesta. Sittenkuin uusi mielenvikaisten osasto oli tullut lisää, katsottiin tarvittavan vartavasten vaivaistalon laitoksia varten asetettua lääkäriä, jonka palkkaus aluksi oli 3,000 markkaa, mutta sitten korotettiin 3,600 markkaan vuodessa. Paljon ei lääkärin työ tulisi lisääntymään, sittenkuin tuberkelitautisten paviljonki voitiin luovuttaa aiottuun tarkoitukseensa, koska siihen tulisi tuberkelisaairaita, jotka olivat hajallaan vaivaistalon muilla osastoilla, ja paviljonki muuten oli aiottu ainoastaan parantumattomia sairaita varten, joiden hoito ei enemmältä vaatinut lääkärin aikaa. Sitä vastoin huomautettiin, että vaivaistalon lääkärin työ tulisi melkoisesti vähenemään, sittenkuin Marian sairaalan uusi paviljonki vuoden kuluessa oli avattu ja Vaivashoitohallitus sen johdosta voi lakkauttaa sen väliaikaisen järjestyksen, että oli myönnetty otettavaksi parantuvia sairaita vaivaistalon sairaalaan, joka varsinaisesti oli tarkoitettu olemaan kotina vanhuuttaan heikoille ja pitkällisemmän sairauden tähden aina vuoteen omana oleville vaivashoitolaisille. Jos vaivaistalon lääkärinhoitoa varten myönnetyn määrärahan lisääminen havaittaisiin olevan tarpeen, olisi edullisempi määrätä yhdelle lääkärille niin suuri palkkaus, että hän voi olla kokonaan Vaivashoitohallituksen käytettävänä. Se seikka, että mielenvikaisia viime aikoina yhä useammin oli annettu elätteille maaseudulle, voi erittäin vaatia asiantuntevaa lääkärinapua toimitusjohtajalle tällaisista elätteille annettujen silmälläpidossa. Lääkärinhuollon ollen järjestettynä niinkuin nykyään Vaivashoitohallituksella ei edes varsin melkoisen Sipoon pitäjässä olevan mielenvikaisten siirtolan silmälläpitoa varten ole ollut odotettavana lääkärin myötävaikutusta. Kun siis näytti suotavalta, että vaivaistalon lääkärin asemaa perinpohjaisemmin toisin muodostettaisiin, ehdotti Vaivashoitohallitus, että kysymys amanuensin asettamisesta lääkärinhuollon avuksi vaivaistalon sairaalalaitoksiin saisi rateta. Asiaa käsiteltäessä päätti¹⁾ Kaupunginvaltuusto antaa Terveyslautakunnalle toimeksi ottaa harkittavakseen kysymyksen vaivaistalon lääkärinhuollon toisin muodostamisesta.

Vaivashoitohallitus oli sillä välin huomauttanut²⁾, kuinka vaivaistalon lääkärin nostama pääkysymys keinoista tarkoituksenmukaisen hoidon hankkimiseksi varattomille mielenvikaisille oli erittäin pakottavaa laatua. Väliaikaisena toimenpiteenä ehdotti Vaivashoitohallitus, että muutamia

Toimenpiteitä
mielenvikaisten
hoitoa varten.

¹⁾ Kpvn pöytäk. 14 p:ltä lokak. 30 §. — ²⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 35 siv. 7—10.

yhteisiä huoneita vaivaistalon mielenvikasten sairaalassa saataisiin sisustaa selleiksi ja että tuberkelitautisten paviljongin ikkunat varustettaisiin yksinkertaisilla rautaristikoilla ja paviljonki ympäröitäisiin lauta-aidalla, jotta sitä aluksi käytettäisiin sairaalaksi rauhallisemmille mielenvikaisille. Tähän suostuen päätti ¹⁾ Kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan määrätä korkeintaan 4,134 markkaa yllämainittuihin väliaikaisiin sisustamistöihin. Vaivaishoitohallituksen ehdotuksesta antoi Kaupunginvaltuusto sen ohessa Terveyslautakunnan toimeksi niin pian kuin mahdollista tehdä ehdotuksen hädänalaisten mielenvikasten hoidon siten järjestämiseksi, että kunta niihin nähden voipi täyttää lainmääräämän sairaanhoitovelvollisuutensa, ja Vaivaishoitohallituksen kanssa neuvoteltuansa toimittaa tutkinnon siitä, mistä syystä lienee johtunut, että akuuttista mielenvikaa sairastavia köyhiä Helsingin kaupungista viime aikoina verrattain vähän oli päässyt valtion laitoksiin sellaisia mielenvikaisia varten.

Kunnallinen
työnvälitystoimisto.

Sittenkuin eräät ruumiillisen työn tekijät, esiintuoden kaupungissa olevan vaikeaa työnpuutetta ja sen johdosta hätää työväen keskuudessa, tämän nojalla olivat Kaupunginvaltuustolle esittäneet toimenpiteisiin ryhtymistä hädän lieventämiseksi, kehoitettiin ²⁾ Työväenasiain lautakuntaa ottamaan uudestaan käsiteltäväksensä kysymyksen työnvälitystoimiston tarpeellisuudesta ja ehdollisesti tekemään Kaupunginvaltuustolle ehdotuksen sellaisen toimiston perustamisesta. Antamassaan mietinnössä ³⁾ esiintoi Lautakunta, kuinka jo se komitea, joka vuonna 1896 oli asetettu antamaan lausuntoa erinäisistä alemmaa työväenluokkaa koskevista kysymyksistä, oli ehdottanut perustettavaksi kunnan valvonnan alla olevan työtoimiston, jonka olisi ulotettava toimintansa kaikenlaatuisiin ammattityöntekijöihin ja pidettävä varustettuina tietoja työntekijäin tarpeesta eri aloilla sekä lähettämällä tietoja työmarkkinain tilasta Helsingissä koetettava järjestää työtä etsiväin maaseudulta pääkaupunkiin tulvaamista. Lautakunta piti suunnitelmanmukaisesti harjoitettua työnvälitystoimistoa tehokkana apukeinona sellaisen tilapäisen työnpuutteen poistamiseksi, kuin silloin pääkaupungissa olevan, ja ilmoitti, että asiaa Lautakunnassa käsiteltäessä oli nostettu se ehdotus, että väliaikainen työnvälitystoimisto jo keväällä järjestettäisiin jonkun sellaisen hyväntekeväisessä tarkoituksessa toimivan yhdistyksen toimesta, joka voisi kunnan suomalla kannatuksella ottaa asian huolekseen. Ennen tämän ehdotuksen ratkaisemista oli Lautakunta

¹⁾ Kpvn pöytäk. 14 p:ltä lokak. 30 §. — ²⁾ Sn sn 11 p:ltä helmik. 4 §. — ³⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 20.

kääntynyt Yhdistykseen hyväntekeväisyyden järjestämistä varten kysymyksellä, haluaisiko se mahdollisesti ottaa toimekseen heti perustaa sellaisen väliaikaisen työtoimiston; mutta yhdistys ei ollut suostunut tähän ehdotukseen, koska se tilan ja soveliaisten työvoimain puutteessa ei katsonut voivansa ryhtyä tuuman toteuttamiseen. Sittenmin oli Lautakunta kahdelta henkilöltä saanut tarjouksen ylemmille ammattiteille aiotun paikanvälityslaitoksen yhteydessä, jonka mainitut henkilöt aikoivat yksityistä tietä saada toimeen, perustaa ruumiillisen työn tekijöitä varten osaston, joka vähäisestä maksusta tarjosi työnhakijoille palveluksiaan. Ehdotuksen tekijäin laskujen mukaan tulisivat vuotuiset kustannukset ehdotetusta osastosta, joka alkaisi toimintansa 1 p:nä toukokuuta ja vastedes ulottaisi liikkeensä maaseudullekin, nousemaan 5,000 markkaan, jota vastoin tulot oli arvioitu 1,975 markaksi. Tämän vajauksen täyttämiseksi pyydettiin vuotuista 3,000 markan kannatusta 3 vuoden ajaksi sekä sen lisäksi 1,500 markan määrärahaa yrityksen alussa tarvittaviin järjestämis- ja sisustamiskustannuksiin; ja olisi tätä kannatusta myöskin katsottava niiden lisämenojen vastikkeeksi, jotka johtuisivat tilastollisen aineiston kokoamisesta ja valmistamisesta kunnan tarpeiksi. Asiaa lopullisesti käsiteltäessä ja lähinnä ulkomailla saavutetun kokemuksen nojalla oli kuitenkin Lautakunnassa vakautunut se mielipide, että työnvälityksen, tarkoitustaan täyttääksensä, tulisi olla maksuton ja kunnan välittömän silmälläpidon alaisena. Ja kun ei ollut katsottu olevan syytä pitemmäksi ajaksi sitoa kuntaa sellaiseen kannatukseen kuin puheena olevaan, ei Lautakunta ollut tahtonut puoltaa yllämainittua tarjousta. Sitä vastoin Lautakunta oli ottanut harkittavakseen kysymyksen kunnan järjestämän työnvälitystoimiston perustamisesta; ja Lautakunta huomautti sellaisesta puolueettoman johdon alaisena olevasta työtoimistosta olevan seuraavat edut, nimittäin

että toimiston yhtäjaksoisesti antamat tilastolliset tiedot työvoiman tarjonnasta ja kysynnästä ovat paljon varmempi perustus työmarkkinain tilan arvostelemiselle kuin satunnaiset, enimmäkseen sellaisista tutkimuksista johtuvat tiedot, joiden todenperäisyyttä ei ole mahdollista tarkastaa, ja että tämän johdosta ei ainoastaan yksityisillä työnantajilla ja työntekijöillä vaan myöskin kunnalla ja valtiolla taloudellisissa laskuissa voi olla hyötyä työnvälitystoimistojen tilastosta;

että niiden tietojen johdolla, joita toimiston kautta saatetaan yleisesti tiettäväksi saatavana olevasta työstä, työnhakijat voivat välttää umpimähkään lähtemistä paikkakuntiin ja laitoksiin, joista ei mitään työtä saada, minkä kautta ajan ja rahan hukkaa säästetään työnhakijoilta, työpalkkain

liiallista alentamista ehkäistään ja vähennetään muita haittoja, joita syntyy kun niin monta työnhakijaa kokoutuu yhteen paikkaan, että suuremman joukon täytyy pitemmän ajan kuluessa käydä työttöminä, sekä työntekijät erittäinkin voivat välttää turhasta kuljeskelemisestä johtuvia siveellisiä vaaroja;

että edelleen sitä vaikutusta, joka kohtaa, kun työttömyyden aikana on laskettava, kuinka laajalti hätäaputoita on tarpeen, sekä valmistettava työnansiota etupäässä kunnan omille jäsenille ja niistä enin tarvitseville, melkoisesti helpotetaan sen kautta, että toimistossa työnhakijat merkitään kirjoihin ja että tämän nojalla on olemassa tietoja työttömien lukumäärästä, heidän ammatistaan, kotipaikkaoikeudestaan ja perheoloistaan y. m.;

että sen ohessa vaivashoidon avun ja yksityisen hyväntekeväisyyden tyydytettäviä vaatimuksia vähennetään sen työnsaannin tasauksen ja kerjuun vähentymisen kautta, jonka välitystoimisto aikaansaa;

että vielä edelleen sitä tappiota, joka työntekijöille ja työnantajille syntyy siitä, että teollisuudessa ilmentuvia joutilaita paikkoja ei heti täytetä ja että työnansio sekä tuotanto siten tulevat vähäisemmiksi kuin voisivat olla, supistetaan mahdollisimman vähiin työtoimiston kautta;

että hyvin järjestetty työnvälitys monessa tapauksessa lisää työntilaisuutta ja että työvoimat tulevat tarkemmin hyväksikäytetyiksi kuin jollei suunnitelmanmukaista työnvälitystä ole, koska helppous saada soveliaa työvoimaa vaikuttaa virkistävästi teollisuustoimintaan, aiheuttaa sen laajentamista sekä sellaisten töiden kaupungissa ja maalla teettämistä, jotka työvoiman tarjouksien puutteessa olisivat jääneet toimittamatta;

että samaten puolueettomat työnvälitystoimistot välittävän toimintansa kautta jossakin määrin osaksi ehkäisevät työlakkojen ja työnsulkujen syntymistä, osaksi lieventävät niitä; ja

että yleensä se hedelmällinen työ, jonka kunnalliset, puolueettomat välitystoimistot ulkomailla ovat suorittaneet, ja se onnellinen myötävaikutus, joka niiden hallinnon hoitamisessa on ollut työntekijäin ja työnantajain edustajilla, on osaltansa vaikuttanut luottavaisen välin syntymiseen ja voimassapitämiseen näiden yhteiskuntaluokkain kesken; sekä

että vihdoinkin se työttömyyden väärinkäyttäminen, jota valvontaa vailla olevat paikanvälitystoimistot harjoittavat yksityisen voiton saamiseksi, tulisi suureksi osaksi jäämään pois.

Kustannukset kunnallisen työnvälitystoimiston perustamisesta, jotka oli arviolta laskettu 6,000 markaksi vuodessa, tnlisivat Lautakunnan mielestä täysin korvatuiksi sen melkoisen hyödyn kautta, jonka sellainen

laitos tuottaisi työnantajille ja monille työntekijöille, erittäinkin sellaisille, jotka ennen muita tarvitsivat kunnan tukea ja ohjausta työnhaussa. Tähän tulivat lisäksi ne edut, joita niin tärkeän yhteiskunnallisen asian järjestäminen tuottaisi kunnalle sekä yleensä että erittäinkin hätäaputoiden määräämiseen ja vaivahoidon toimittamiseen nähden. Mitään seikkaperäistä suunnitelmaa aiotun toimiston järjestämiseksi Lautakunta asian silloisessa tilassa ei ollut tahtonut esittää. Täysin tarkoitustaan täyttääksensä täytyi työnvälityksen nimittäin ulottaa toimintansa laajemmille alueille ja erittäin tärkeä oli sentähden yrityksen menestymistä varten, että samallaisia työtoimistoja perustettaisiin myöskin muihin paikkakuntiin maassamme, varsinkin suurempiin teollisuuskeskuksiin. Kun Lautakunta oli pitänyt erittäin suotavana, että eri kunnat puheiksi tulleita työtoimistoja suunniteltaessa noudattaisivat samaa ohjelmaa ja järjestäisivät työnvälitystoimistonsa yhtenäisesti, joka voi melkoisesti helpottaa yhteistyötä sekä periaatteessa että käytännöllisissä erikoisseikoissa, niin Lautakunta oli havainnut suotavaksi, että edustajia maamme suuremmista kaupunkikunnista, missä mainitunlaisia laitoksia voi tulla kysymykseen, yhteisesti neuvottelisi asiasta ja antaisi sille tarpeellisen valmistelun. Lautakunta esitti sentähden, että Kaupunginvaltuusto tahtois kutsua Porin, Kotkan, Tampereen, Vaasan, Viipurin, Oulun ja Turun kaupunkien kunnalliseduskunnat, samaten kuin Helsingin Kaupunginvaltuustokin, valitsemaan kukin jäsenensä toimikuntaan, joka ottaisi kysymyksen kunnallisen työnvälityksen aikaansaamisesta harkittavaksensa, erityisesti huomioon ottaen että työtoimistoja samaan aikaan perustettaisiin sanottuihin kuntiin.

Tähän esitykseen päätti ¹⁾ Kaupunginvaltuusto suostua, jonka jälkeen ja sittenkuin mainituista kaupungeista oli tullut tieto, että asianomaiset Kaupunginvaltuustot olivat hyväksyneet ehdotuksen, edustajaksi toimikuntaan Helsingin kaupungin puolesta valittiin ²⁾ filosofian tohtori Santeri Ingman, jonka ohessa Kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan osotti 600 markan määrän sihteerin palkkaamiseen ja kirjallisuuden ostamiseen y. m.

Vuoden lopussa teki T:ri Ingman ehdotuksen, että Kaupunginvaltuusto päättäisi väliaikaisen työnvälitystoimiston perustettavaksi Helsinkiin ja vuodeksi 1903 myöntäisi sitä varten 7,700 markan määrärahan; että toimiston johtajan toimi niin pian kuin mahdollista julistettaisiin Kaupunginvaltuuston puheenjohtajalta haettavaksi neljäntoista päivän kuluessa; sekä että Kaupunginvaltuusto, samalla kuin valitaan jäseniä kau-

¹⁾ Kpvn pöytäk. 22 p:ltä huhtik. 7 §. — ²⁾ S:n s:n 4 p:ltä marrask. 29 §.

pungin muihin lautakuntiin, valitsisi kolmimiehisen valiokunnan väliaikaisen työnvälitystoimiston hallintoneuvostoksi, jossa tulisi olla yksi työntekijä ja yksi työnantaja. Sittenkuin valmistusvaliokunta oli antanut lausunnon ja ehdotuksen asiasta, päätti ¹⁾ Kaupunginvaltuusto

että vuodeksi 1903 perustettaisiin väliaikainen työnvälitystoimisto;

että jätettäisiin arviovaliokunnalle toimeksi ehdottaa ja menoarvioon ottaa toimistoa varten tarvittava määräraha;

että perustettava hallintoneuvosto valittaisiin muitakin lautakuntia vuodeksi 1903 valittaessa;

että hallintoneuvosto saisi asettaa toimiston johtajan; sekä

että hallintoneuvoston tulisi Kaupunginvaltuustolle antaa kertomus toimiston toiminnasta.

Molempain kotimaisten kielten käyttäminen kunnallisissa vi-rastoissa.

Vuonna 1901 Kaupunginvaltuustolle annetussa esityksessä olivat herrat K. Antell, Alfred Norrmén, Ludvig Clouberg, Gustaf Nyström, Leon. von Pfaler ja August Nybergh esittäneet, eikö käytännöllisistä syistä ja jotta, kunnassa vallitseviin kielioloihin katsoen, tyydyttäisiin oikeutettuja vaatimuksia, voitaisi havaita tarvittavan määräyksiä molempain kotimaisten kielten käyttämisestä erinäisissä tapauksissa kunnallisten viranomaisten puolesta. Sittenkuin Kaupunginvaltuusto oli asettanut ²⁾ erityisen valiokunnan valmistelemaan tätä asiaa ja valiokunta siitä oli antanut mietinnön ³⁾, päätti ⁴⁾ Valtuusto valiokunnan ehdotuksen mukaisesti kunnallishallinnon virallisesta kielestä säätää seuraavasti:

Jokaisella on oikeus, niinkuin ennenkin, kaikissa kunnallisissa virastoissa ja kunnallisten viranomaisten edessä suullisesti ja kirjallisesti käyttää sitä kotimaista kieltä, ruotsia tahi suomea, jonka hän pitää itsellensä edullisimpana.

Kaupunginvaltuuston keskusteluissa johdetaan puhetta ja laaditaan äänestykset puheenjohtajan määrättävällä kielellä, ruotsiksi tahi suomeksi. Valtuuston pöytäkirjat ja ulosmenevät toimituskirjat sekä esittelylistat laaditaan maamme molemmilla kielillä, ruotsiksi ja suomeksi, rinnakkain ja palstalle. Valtuuston diaarit pidetään niinkään sekä ruotsiksi että suomeksi.

Rahatoimikamari ja muut kunnalliset lautakunnat sekä Valtuuston valiokunnat ja muut kunnalliset toimimiehet määräävät itse, mitä kieltä, ruotsia taikka suomea, on käytettävä diaareissa ja muissa säilytettävissä

¹⁾ Kpvn pöytäk. 9 p:ltä jouluk. 25 §. — ²⁾ Sn sn 14 p:ltä tammik. 20 §. — ³⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 26. — ⁴⁾ Kpvn pöytäk. 27 p:ltä toukok. 19 §.

asiakirjoissa, mietinnöissä sekä kirjevaihdossa Valtuuston ja muiden virastojen ja viranomaisten kanssa. Yleisölle menevät toimituskirjat laaditaan, mikäli ne ovat kauppakirjoja, huoneenvuokra-, arenti-, urakkakontrakteja taikka muita asiakirjoja, joilla on suurempi ja pysyväisempi merkitys, taikka kun ne voidaan kirjoittaa lanketille, molemmilla kielillä niinkuin Valtuuston toimituskirjoista edellä on sanottu; muihin yleisölle meneviin asiakirjoihin nähden noudatetaan samallaista menettelyä, jollei asianomainen lautakunta tahi viranomainen, tarpeenmukaisesti huomioon ottaen asiallisen tarpeen taikka lausuman toivomuksen, harkitse ainoastaan yhtä kieltä pitävän tulla kysymykseen.

Rahatoimikamarin kertomus kunnallishallinnosta annetaan molemmilla kielillä.

Näiden säännösten piti tulla voimaan 1 p:stä tammikuuta 1903 ja valmistusvaliokuntaa sekä asianomaisia kunnallisia lautakuntia kehoitettiin hyvissä ajoin ennen tämän vuoden loppua Valtuustolle ehdottamaan niitä toimenpiteitä, jotka päätetyn kunnalliskielen järjestämisen johdosta ehkä havaittaisiin tarpeen vaatimiksi.

Tämän johdosta esitti Kaupunginvaltuuston valmistusvaliokunta, että Valtuuston sihteerille avuksi suomalaista pöytäkirjaa ja suomalaisia toimituskirjoja varten toistaiseksi asetettaisiin toinen notario, palkattava 2,400 markalla vuodessa, sekä että nykyisen sihteerin palkkaus, sen lisätyön ja vastuunalaisuuden tähden, minkä uusi järjestys hänelle tuotti, korotettaisiin 3,000:sta 3,600 markkaan vuodessa, ja Valtuusto päätti ¹⁾ suostua tähän esitykseen.

Rahatoimikamari taas esiintoi ²⁾, että molempain kotimaisten kielten käyttäminen vaati työvoiman lisäämistä Rahatoimikamarin kansliassa ja erinäisiä siitä johtuvia työjärjestyksen muutoksia. Notarion tulisi perinpohjin tuntea molemmat kotimaiset kielet ja joka päivä virkatunteina olla toimessa kansliassa. Hänet olisi velvoitettava toisella kotimaisella kielellä laatimaan sihteerin sepittämän kunnalliskertomuksen. Puhtaasti lainopilliset tehtävät Rahatoimikamarissa olisivat erotettavat notarion toimesta ja annettavat erityisen Rahatoimikamariin asetettavan asiamiehen suoritettaviksi. Kaupunginkamreerin asiana oleva velvollisuus konkurssi- ja vuosihaastejutuissa valvoa kaupungin ja kruunun saatavia, jotka ovat Rahatoimikonttorin kannettavat, olisi sen ohessa uskottava samalle asiamiehelle.

¹⁾ Kpvn pöytäk. 25 p:ltä marrask. 19 §. — ²⁾ Rhtkn kirj. N:o 205 lokak. 16 p:ltä (Kpvn pain. asiak. N:o 37).

Rahatoimikamarin sihteerin palkkaus, 10,000 markkaa vuodessa ynnä 1,000 markan korotus 5 ja 10 vuoden palveluksen jälkeen, olisi viran silloisen haltijan erotessa, minkä ilmoitettiin tapahtuvan kuluvan vuokravuoden lopussa, vähennettävä 8,000 markkaan vuodessa samallaisine koroituksineen. Notarion palkkaus olisi oleva 5,000 markkaa vuodessa ynnä 500 markan korotus 5 ja 10 vuoden jälkeen. Asiamieheksi valittaisiin Rahatoimikamarin silloinen notario, joka oli ilmoittanut siihen suostuvansa, samasta palkasta kuin ennenkin eli 3,000 markasta. Rahatoimikamarin aktuarion toimi, joka oli asetettu ainoastaan kolmen vuoden ajaksi, 9 p:stä toukuu-kuuta 1900 lukien, olisi edelleenkin pysyttävä, ja uusi notario sekä asiamies ja aktuario — viimemainittu hänen määräyksensä päättyessä — olisivat asetettavat molemmanpuoliselle kuuden kuukauden irtisanomisajalle. Rahatoimikamarin virkamiehet, paitsi kanslisti, voisivat tointen uuden järjestämisen johdosta tarvittaessa palvella toistensa edestä ja siten sijaisia palkkaamatta saada kuukauden loma-ajan. Kanslistin kesälomaa varten tarvittaisiin kuitenkin 100 markan määräraha. Rahatoimikamarin esityksen mukana oli ehdotus uudeksi Rahatoimikamarin johtosäännöksi sekä Rahatoimikonttorin johtosäännön 3 §:n e) momentin muutokseksi, jonka ohessa Rahatoimikamari, tarkemmin esittämillään syillä, ehdotti, eikö Puutarhalautakuntaa voitaisi 1903 vuoden alusta lakkauttaa ja sen tehtävät palauttaa Rahatoimikamarille, jolloin, kun etupäässä Rahatoimikamarin puheenjohtajan oli pidettävä huolta tästä erikoisalasta ja Rahatoimikamarissa esiteltäviksi valmistettava siihen kuuluvat asiat, puheenjohtajan palkkiota voitaisiin jonkun verran lisätä. Asian valmistelun antoi Kaupunginvaltuusto toimeksi erityiselle valiokunnalle, joka antamassaan mietinnössä ¹⁾ tärkeissä kohdin vastusti Rahatoimikamarin ehdotusta ja sen sijasta esitti virantoimituksen Rahatoimikamarin kansliassa toiselle kannalle järjestettäväksi. Pääasiassa yhtäpitävästi valiokunnan ehdotuksen kanssa päätti ²⁾ Kaupunginvaltuusto sittemmin: että Rahatoimikamarin puheenjohtajan 1903 vuoden alusta tuli Rahatoimikamarin määrättävänä aikana olla läsnä Rahatoimikamarin kansliassa; että tämän nojalla Rahatoimikamarin puheenjohtajan palkkio oli vuodesta 1903 alkaen korotettava 2,500:sta 4,000 markkaan vuodessa; että siinä järjestyksessä, kuin Rahatoimikamarin ohjesäännön 7 § säättää, Rahatoimikamarin kansliaan oli asetettava sihteerille ja notariolle apulainen suomen kieltä varten 4,000 markan palkkiosta vuodessa; että Rahatoimikamarin sihteerin palkkaa oli, silloisen sihteerin

¹⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 43. — ²⁾ Kpvn pöytäk. 16 p:ltä jouluk. 8 §.

eroamisesta lähtien, suoritettava 8,000 markkaa vuosittain ynnä 1,000 markan korotus viiden ja kymmenen vuoden palveluksen jälkeen; mutta että kysymys Rahatoimikamarin kanslian toisin järjestämisestä ja uuden johtosäännön kanslialle vahvistamisesta raukeaisi.

Muissa kunnallisissa virastoissa ja lautakunnissa molempain kotimaisien kielten käyttämistä koskevien määräysten ei havaittu vaativan mitään virkamiehistön lisäystä.

Rahatoimikonttori oli esittämillään syillä ehdottanut, että Rahatoimikonttoriin saataisiin 1903 vuoden alusta lähtien asettaa vielä yksi nuorempi kirjjanpitäjä, jolla olisi vuosirahansäännössä vuodelta 1886 määrätty kolmentuhannen markan palkka vuodessa ja oikeus 10 prosentin palkankorotukseen viiden ja kymmenen vuoden palveluksen jälkeen, sekä toinen vahtimestari, joka saisi 1,200 markan vuosipalkan sekä oikeuden 100 markan korotukseen viiden ja kymmenen vuoden palveluksen jälkeen. Sen ohessa Rahatoimikonttori oli laatinut seuraavan ehdotuksen Rahatoimikonttorille voimassa olevan, 19 p:nä maaliskuuta 1895 annetun johtosäännön muutoksiksi.

Rahatoimikonttorin virkamiehistön lisääminen.

2 §.

Saa seuraavan muutetun sanamuodon:

Rahatoimikonttorin johtajana on kaupunginkamreeri ja hän hoitaa sen toimintaa kaupunginrahastonhoitajan, vanhemman ja nuoremman kirjjanpitäjän sekä konttorikirjurin, tarvittavain ylimääräisten apulaisten ja vahtimestarein avulla.

3 §.

mom. n) saa seuraavan muutetun sanamuodon:

Maistraatin määräyksen mukaan laatia ja allekirjoittaa ne tilit Rahatoimikonttorissa kannetuista kruununvaroista, jotka asetuksenmukaisesti ovat annettavat.

4 §.

Poistettavan entisen c) momentin sijasta säädetään:

c) laskea Rahatoimikonttoriin lähetetyt, lunastetut obligatsioonit ja kupongit, jotka kuuluvat kaupungin obligatsioonilainoihin, sekä todisteilla varustaa niiden mukana olevat luettelot.

mom. g) jää pois.

mom. h), i), k) ja l) merkitään g), h), i) ja k).

5 §.

Tämän §:n mom. a), b), c) ja d) tulevat näin kuuluviksi:

a) pitää kaupungin pääkirjaa

b) kaupunginkamreerin valvonnan alaisena tehdä neljännesbilansit sekä tilinpäätös,

c) avustaa kaupunginkamreeria tälle kuuluvissa tehtävissä sekä kaupunginrahastonhoitajan taikka jonkun nuoremman kirjanpitäjän estettynä ollessa Rahatoimikamarin määräyksestä toimittaa hänen tehtäviensä,

d) toimia apulaisrahastonhoitajana varojen kannoissa ja muissa tilaisuuksissa, jolloin kaupunginkamreeri sen harkitsee tarpeelliseksi.

6 §.

Koko § muutetaan näin kuuluvaksi:

Nuoremmilla kaupungin-kirjanpitäjillä, jotka Kaupunginvaltuusto Rahatoimikamarin ehdotuksesta ja kaupunginkamreeria kuultuansa virkaan asettaa, ei saa olla muuta sellaista tointa, että se käypi haitalliseksi heidän toiminnalleen kaupungin palveluksessa.

Heidän velvollisuutensa on, kaupunginkamreerin tarkemman määräyksen ja jaoituksen mukaan,

a) pitää kassapäiväkirjaa, memoriaalia ja muita kaupungintilejä varten tarvittavia erikoiskirjoja,

b) tarkastaa kirjanpidon perustuksena olevat todisteet,

c) kaupunginkamreerin valvonnan alaisena toimittaa niiden kruunun- ja ylimääräisten varain kirjanpito, jotka ovat Rahatoimikonttorin kannettavat taikka sieltä maksettavat,

d) pitää tarkastusluetteloja kaupungin kalustoluetteloista,

e) hoitaa Rahatoimikonttorin arkistoa,

f) sitä varten määrätystä palkkiosta maksaa kaupungin työmiesten palkat Rahatoimikonttoriin tulleiden työlistain mukaan,

g) muuten suorittaa kaupunginkamreerin heille antamia toimia ja vanhemman kirjanpitäjän estettynä ollessa toimittaa hänen tehtävänsä.

Nämä Rahatoimikonttorin ehdotukset alisti ¹⁾ Rahatoimikamari Kau-

¹⁾ Rhtkn kirj. N:o 216 lokak. 21 p:ltä (Kpvn pain. asiak. N:o 39).

punginvaltuuston harkittavaksi ja, Rahatoimikamarin puoltavan lausunnon mukaisesti, Valtuusto päätti ¹⁾ hyväksyä ne.

Kuvernöörille antamassaan ja tämän, puoltaen armollista hyväksymistä, Keisarilliseen Senaattiin lähettämässä ehdotuksessa 31 p:ltä lokakuuta 1901 oli poliisimestari översti W. Carlstedt esittänyt pääasiallisesti että poliisilaitoksen henkilökuntaan lisättäisiin etupäässä 3 poliisimestarin apulaista, joista kuitenkin yksi tulisi nykyisen poliisitarkastajan sijaan, sekä 3 komisariusta, 4 ylikonstaapelia ja 210 konstaapelia, minkä kautta viimeainittujen toimimiesten luku, 1900 vuoden vuosirahansääntöön verrattuna, enennettäisiin, komisariusten 8:sta (rikoskomisarius niihin luettuna) 11:een, ylikonstaapelien 17:stä 21:een ja konstaapelien 170:stä 380:een;

Poliisimestarin ehdotus eräistä, poliisilaitosta koskevista muutoksista.

että palkkausedut korotettaisiin m. m.: poliisimestarille mainitussa vuosirahansäännössä määrätystä 11,000 markasta (jonka lisäksi silloisella viranhaltijalla oli mieskohtaista lisäpalkkiota 1,500 markkaa) 15,000 markkaan, jota paitsi tulisi „poliisimestarin hevosten ylläpitoon“ 1,500 markkaa ja kerran kaikkiaan määrättäisiin 5,000 markkaa „2 hevosen ja ajokalujen ostamiseen poliisimestarin käytettäväksi“; sihteerille, jolla oli yhteensä 3,200 markkaa ja sen ohessa virkasivutuloja (ehdotuksessa arvioituja „noin 9,000 markaksi“), 6,200 markkaan, jota vastoin sanotut sivutulot „menisivät poliisille“; sekä komisariuksille, joilla oli yhteensä, rikoskomisariuksella 7,000 markkaa, kahdella komisariuksella kummallakin 3,800 ja viidellä kullakin 3,600 markkaa, 8,200 markkaan yhdelle (etsivän osaston johtajalle), 5,700 markkaan toiselle (keskusosaston johtajalle) ja 5,400 markkaan kullekin 9 muulle; sekä että ehdotetuille poliisimestarin apulaisille määrättäisiin palkkaa, palkkiota ja vuokratrahaa, yhdelle vanhemmalle sellaiselle 10,000 markkaa ja kummallekin muulle 8,500 markkaa (kun taas poliisitarkastajalla oli kaikkiaan 8,000 markkaa); sekä että ylikonstaapelit ja konstaapelit 200 markan vuokratrahansa sijasta joko saisivat asianomaisissa piireissään ja keskusosaston poliisimiehet siinä käytettäväkseen „sopivia asuntoja ynnä lämpöä, valaistusta ja vettä“ taikka, jollei sellaista asuntoa luonnossa annettaisi, vuokratrahaa, kukin ylikonstaapeli 720 ja kukin konstaapeli 600 markkaa;

että osaksi eräitä muutenkin jo olemassa olevia määrärahoja korotettaisiin, m. m. Kuvernöörin käytettäväksi poliisihoidon edistämiseksi tilin- tekoa vastaan myönnetty 5,000 markan määräraha 10,000 markkaan, osaksi

¹⁾ Kpvn pöytäk. 4 p:ltä marrask. 31 §.

myönnettäisiin eräitä uusiakin määrärahoja, niiden joukossa niinikään Kuvernöörin käytettäväksi 5,000 markkaa, „josta olisi velvollisuus tehdä tili Kenraalikuvernöörille“;

että poliisilaitokselle vahvistettaisiin, ehdotuksen toteuttamista varten, uusi vuosirahansääntö, jonka loppusumma olisi 626,770 markkaa 1900 vuoden vuosirahansäännön loppusummaa 375,650 markkaa suurempi eli 1,002,420 markkaa; sekä

että poliisikamariin perustettaisiin „osotetoimisto“, joka olisi tarpeen jotta poliisi voisi „tarkoin tuntea väestöä ja ehkäistä kaikellaisia epäjärjestyksiä, valvoa ettei tehtäisi hankkeita asukasten omaisuutta vastaan ja suojella heitä väkivallalta“ sekä edellytti, että joka talossa olisi „vastuunalainen talonmies“, jonka tähden asianomaiset talonomistajat olisi velvoitettava palkkaamaan sellaisia talonmiehiä, ainakin yhden joka taloa varten, ollen näiden m. m. ympäri vuorokauden oltava päivystäjänä — aina yhden talonmiehen joitakin taloja varten, poliisimestarin harkinnan mukaan —, poliisiin käskystä vietävä sen osottamia henkilöitä poliisipiiriin asemalle ja annettava poliisimiehelle kaikkea tarpeellista apua, „tunnettava jokainen talossa asuva henkilö, hänen perheolonsa, arvonsa tai virka-arvonsa ja toimensa“ sekä tätä tarkoitusta varten pidettävä talon kaikista asukkaista eräitä päiväkirjoja, poliisiin määrättävään kaavain mukaan.

Sittenkuin Keisarillinen Senaatti 15 p:nä tammikuuta 1902 oli antanut puheenalaisesta ehdotuksesta vaatia Kaupunginvaltuuston lausuntoa, asetti ¹⁾ Valtuusto asiaa valmistamaan erityisen valiokunnan, johon sittemmin lähetettiin ²⁾ muun muassa Valtuustolle annettu, ruotsiksi ja suomeksi laadittu esitys useilta kaupungin talonomistajilta, jotka siinä, poliisimestarin ylläkerrotun ehdotuksen johdosta, että talonomistajat velvoitettaisiin asettamaan talonmiehiä, joilla olisi poliisimiehen velvollisuuksia, pyysivät että Valtuusto tahtoisii asiasta vaaditussa lausunnossaan saattaa asianomaisten tietoon, että Helsingin kaupungin talonomistajat eivät katsoneet puheenalaisista uutista rasitusta laillisesti voitavan heille panna ja siis jyrkästi vastustivat ehdotettua uutta talonpoliisimies-laitosta.

Laajassa mietinnössä ³⁾ antoi valiokunta ensiksikin historiallisen selonteon kaupunkien politiahallinnosta ja poliisihoidosta, osottaen kuinka aikaisemmat periaatteet poliisihoidon toimittamisesta viime aikoina olivat toisin muodostuneet ja tämän johdosta niiltä maamme kaupungeilta, jotka oli

¹⁾ Kpvn pöytäk. 4 p:ltä helmik. 2 §. — ²⁾ S:n sm 22 p:ltä huhtik. 27 §. — ³⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 32.

varustettu poliisikamareilla, otettu oikeus itse tarkoitusta varten asetettujen virka- ja palvelusmiesten kautta toimittaa järjestyksen ja turvallisuuden voimassapitämistä sekä kaikki vaikutus poliisin toimintaan ja johtoon sekä niiden viranomaisten asettamiseen, joille se oli uskottuna. Sitä vastoin oli valtio ottanut suorittaakseen poliisilaitosten kustannuksista osan, joka yleensä oli ollut suurempi kuin kaupunkien oma osuus. Mutta poliisitoimen mainitusta toisinjärjestämisestä teki valiokunta edelleen sen johtopäätöksen, että kaupunki, kunnallisen itsehallinnon lainsäätämäin periaatteiden mukaan, ainoastaan sikäli voitiin havaita velvolliseksi osaltansa kustantamaan laitoksia yleisen järjestyksen ja turvallisuuden voimassapitämiseksi sekä määräämään varojansa tuohon tarkoitukseen, kuin kaupunki itse harkitsi mainittujen laitosten olevan tarpeellisia ja varoja sentähden siihen myönnettävä. Tästä käsityksestä olikin aina tätä ennen kaupungin puolesta kiinni pidetty, eikä hallitukseen ollut sen oikeutusta yleensä pannut kysymykseen.

Valiokunta esitti tämän jälkeen taulun, joka Helsingistä ja maamme muista poliisikamarilla varustetuista kaupungeista osotti eri vuosilta sekä toiselta puolen poliisin alipäällikköjen ja miehistön luvun ja toiselta puolen asianomaisten kaupunkien väkiluvun suhteen, että myöskin poliisin kustannukset, jonka ohessa valiokunta liitti siihen tiedon vastaavista oloista eräissä Venäjän ja skandinaviaalaisten maiden kaupungeissa. Näiden tietojen mukaan olivat vuonna 1900 Helsingissä poliisilaitoksen koko kustannukset 4 markkaa 2 penniä asukasta kohti, jota vastoin nämä kustannukset olivat Riisassa 2 markkaa 49 penniä, Räävelissä 2 markkaa 34 penniä, Tukholmassa 5 markkaa 44 penniä, Malmössä 3 markkaa 47 penniä ja Kristianiasa 5 markkaa 5 penniä asukasta kohti. Poliisimestari Carlstedtin ehdotuksen mukaan olisi taas poliisitoimen vuotuiset kustannukset nousseet koko 10 markkaan jokaista asukasta kohti, siihen lukematta ehdotetun talopoliisin kustannuksia. Perinpohjaisesti mainittua ehdotusta tarkastettuaan huomautti valiokunta olevan epäiltävä, oliko mikään poliisikunnan lisäys ensinkään tarpeen vaatima. Mutta siihen katsoen: että kaupungin väkiluku ja rakennettu alue parina viime vuonnakin oli jonkun verran lisääntynyt; että itse asiassa oli varsin vaikea ellei mahdoton jollakin paikkakunnalla kuhunkin aikaan olevista oloista tarkalleen päättää, kuinka suuri poliisivoima paikkakunnalle oli tarpeen; sekä että tämän epätietoisena ollen oli oikeampi kaiken varalta valita ehkä jonkun verran liian suuri kuin kenties liian pieni vaihtopuoli, niin valiokunta, ottaen senkin huomioon, että rikoskomisarius oli todistanut etsivän osaston alipäällikkö-

kunnan ja miehistön kaipaavan lisäystä, päättänyt puoltaa ylikonstaapelien ja konstaapelien lukumäärää lisättäväksi, edellisten 2:lla eli 17:stä 19:ään ja jälkimäisten 30:llä eli 170:stä 200:aan. Kun täten saataisiin yhteensä 219 poliisimiestä, tulisi kutakin sellaista kohti 457 asukasta sekä, jos kaikki kaupungin maa luettaisiin mukaan, 6,8 hehtaarin ja, jos tarkoitettiin ainoastaan varsinaista kaupunkia, 2,0 hehtaarin suuruinen valvonta-alue. Ja valiokunnan varman mielipiteen mukaan, pitäisi sellaisen poliisin lisäyksen pitemmäksi ajaksi täysin vastata tarvetta.

Mitä sitten tuli poliisimestarin tekemään ehdotukseen uudeksi poliisilaitoksen vuosirahansäännöksi, aiheutti se valiokunnan puolesta sen yleisen muistutuksen, että ehdotuksen sisältämät sekä entisten määrärahain lisäykset että uudet määrärahat, kaikkein suurimmaksi osaksi, eivät olleet minkään pätevän tarpeen vaatimia, samaten kuin ehdotuksentekijä ei edes ollut mitenkään perustellut useimpia näistä eristä.

Ehdotuksen erikoiskohdista lausui valiokunta seuraavaa:

„Poliisimestarille ehdotettu 15,000 markan palkkausmäärä käsittäisi itse asiassa 4,000 markan lisäyksen nykyiseen, eikä ainoastaan 2,500 markan, niinkuin ehdotuksessa sanotaan; sillä kun se 1,500 markan erityinen määräraha, joka poliisimestari Carlstedtin edeltäjälle virassa siihen nähden, että hän niin etevästi oli sitä hoitanut, on myönnetty nimenomaan mieskohtaisena lisäpalkkiona, ei herra Carlstedtilla ole mitään oikeutta tähän määrärahaan. Eikä valiokunta puolestaan tätä nykyä katso olevan mitään syytä puheenalaisen virkamiehen palkkauksen korottamiseen.

Sihteerin palkkausetuihin nähden ehdotettua muutosta ei valiokunta myöskään katso olevan aihetta puoltaa, semminkään kun ne virkasivutulot, jotka sihteerin nyt voimassa olevan toimitustaksan mukaan on oikeutettu kantamaan, „menisivät poliisille“ — kuitenkin tätä merkitsemättä vähennykseksi vuosirahansäännön loppusummasta — eikä edes ole ilmoitettu, kuka tahi kutka poliisiin kuuluvat tai mahdollisesti poliisi kokonaisuudessaan pääsisi nauttimaan sanottua ylimääräistä etua.

Komisariusten palkkaukseen nähden — lukuunottamatta rikoskomisariusta, josta tässä ei ole puhe — on huomattava, että heille ehdotetun runsaan korotuksen perusteena on pääasiallisesti komisariusten itsensä antamia „tietoja poliisikomisariuksen vuotuisista menoista Helsingissä“, jotka tiedot, päättyen 6,555 markkaan, sisältävät muun muassa sellaisia eräiä, kuin menoja talouteen 2,400 markkaa, vuokraa 1,200 markkaa ja „edustus-kustannuksia“ 1,200 markkaa. Ehdotuksessa komisariusten vaatimukset tosin alennetaan 5,700 markaksi yhdelle ja 5,400 markaksi toisille, mutta tähän

sisältyvääkään palkanlisäystä ei valiokunta näiden toimimiesten yhteiskunnalliseen asemaan nähden voi pitää mitenkään asianhaarain vaatimana.

Ylikonstaapeleille ja konstaapeleille ehdotetaan myöskin melkoinen palkkaetujen korotus 720 ja 600 markan vuokratulojen muodossa sen 200 markan vuokra-avun sijasta, joka heillä kullakin nyt on. Tähänkään korotukseen ei valiokunnan mielestä ole päteviä syitä. Kaikille konstaapeleille myönnettiin 1900 vuoden vuosirahansäännössä mainittu vuokra-apu lisäyksenä heidän 1897 vuoden vuosirahansäännössä määrättyihin palkkaetuihinsa, ja uusi lisäys tähän nyt taas näyttää varsin aiheettomalta. He ovat jo nykyisin melkoista paremmin palkatut kuin useimmat palvelusmiehet kaupungin virastoissa, esim. satamakonstaapelit, joilla on 1,000 à 900 markkaa; jopa poliisimestarin ehdotuksen mukaan poliisikonstaapelit tulisivat osaksi parempaan ja muuten suunnille taikka lähes yhtä hyvään asemaan kuin kaupungin kansakoulunopettajat, vaikka edellytykset ja tehtävät molemmiin puolin ovatkin niin erilaiset.

Sen makasiininhoitajan sijasta, jolle 1900 vuoden vuosirahansäännössä on otettu 120 markan palkkio ja jota tointa toinen etsivän osaston ylikonstaapeli on hoitanut, on ehdotuksessa yksi makasiininhoitaja, saaden 1,500 markkaa palkkausta, vaikka tähän ei esiintuoda mitään perustelua. Mutta valiokunta on kuitenkin — koska rikoskomisarius siihen nähden, että makasiininhoitajan on hoidettava ja vastattava sekä pidettävä päiväkirjaa kaikista niistä tavaroista, jotka etsivästä osastosta makasiiniin talletetaan, ehdottanut mainittua palkkiota korotettavaksi 300 markkaan — katsonut pitävänsä puoltaa tätä korotusta.

Koska on ilmoitettu, että nykyisestä 2,000 markan määrärahasta korvauksiksi syyttömästi virassa sattuneesta vaatteiden vahingoittumisesta, joka määräraha ehdotetaan lisättäväksi 5,000 markkaan, tähän saakka ei ole mennyt kuin vähäinen osa, niin ei ole ensinkään aihetta sanotun määrärahan korottamiseen.

Myöskin nyt Kuvernöörin käytettävänä tilintekoa vastaan olevasta 5,000 markan määrärahasta on jäänyt säästöä eikä sitä siis tarvitse korottaa.

Sitä uutta 5,000 markan määrärahaa, joka ehdotetaan niinkään asetettavaksi Kuvernöörin käytettäväksi, mutta tilintekoa vastaan Kenraalikuvernöörille, valiokunta jyrkästi ehdottaa hyljättäväksi“.

Valiokunnan puoltaman henkilökunnan lisäyksen laskettiin tuottavan menoja kaikkiaan 49,395 markkaa vuodessa; ja valiokunta ehdotti, että Kaupunginvaltuusto annettavassaan lausunnossa ilmoittaisi kaupungin suos-

tuvan osaltansa poliisihoidon vahvistamista varten suorittamaan kolmannen osan sanotusta rahamäärästä, edellyttäen että valtiovarasto puolestaan siihen suorittaisi loput kaksi kolmannesta.

N. k. osotetoimiston poliisikamariin perustamista koskevasta poliisimestarin ehdotuksesta lausui valiokunta vihdoin seuraavaa:

„Että poliisin tulee tuntea kaupungin asukkaat sekä koettaa ehkäistä epäjärjestyksiä ja väkivaltaisuuksia, on kyllä aivan oikein. Mutta siinä ei ole ensinkään perää, että mainittua tarkoitusta varten kaivattaisiin sellaista „osotetoimistoa“, kuin poliisimestari tahtoo — s. o. kokoonpantua pääasiallisesti poliisin käskynalaisista talonmiehistä, joilla olisi poliisimiehen oikeuksia ja velvollisuuksia, m. m. päivystämisvelvollisuus — sekä että sellainen laitos olisi „välttämätön jokaiselle hyvinjärjestetylle kaupungille“. Mainittuun tapaan järjestettyjä laitoksia ei ole, mikäli valiokunta on voinut saada tietää, muualla kuin Venäjällä ja puuttunee sielläkin monin verroin Helsinkiä väkirikkaammista kaupungeista. Mutta ei kuitenkaan voida kieltää, että esim. Saksan, Ranskan ja Englannin pääkaupungit ovat „hyvin järjestettyjä“.

„Osotetoimiston“ perustaminen Helsinkiin ei siis olisi ensinkään tarpeen vaatima. Mutta huomattava on ennen kaikkea, että toimisto, viattomasta nimestään huolimatta, nähtävästi tulisi — siihen kuuluvain talonmiesten kun olisi tarkoin pidettävä silmällä ja kirjaan merkittävä sekä poliisille kerrottava kaikkien asianomaisissa taloissa asuvain henkilöiden toimet ja teot — saamaan perin vihattavan tehtävän. Ja tältä kannalta katsoen toimiston perustaminen tulisi ehdottomasti hyljättäväksi.

Muuten sitä ehdotettua määräystä vastaan, että talonmiehen tulisi „poliisin käskystä viedä sen osottamia henkilöitä poliisipiirin asemalle“ muistutettakoon vielä erittäin, että poliisimiehen, joka pidättää jonkun ja siis on toimenpiteestä vastuunalainen, tulee itsensä toimittaa pidätetty poliisiasemalle samalla heti siellä tehdäkseen selkoa pidättämisen syystä.

Olettamus, että kaupungin talonomistajat voitaisiin vasten tahtoansa hallinnollista tietä velvoittaa toimeenpanemaan ja kustantamaan ehdotettua talopoliisilaitosta, on, kuten he itsekkin ovat huomauttaneet, vastoin selvää lakia, nimittäin kunnallishallinnosta kaupungeissa voimassaolevan armollisen asetuksen 7 ja 53 §:ää. Sillä nämä lainkohdat säätävät, että kaikkien kunnallisten oikeuksien ja velvollisuuksien (ainoastaan yhdellä poikkeuksella, josta nyt ei ole puhetta) tulee olla kaikille kaupunkikunnan jäsenille yhteiset sekä että ainoastaan sellaisia mieskohtaisia rasituksia, joita on suoritettu ennen laillisesti hyväksytyjen perustusten mukaan,

on edelleenkin samojen perusteiden mukaan suoritettava. Sellaisiin rasi-
tuksiin, jotka ovat erityisesti talonomistajain velvollisuutena, kuuluu talon
ja kadun puhtaanapito, mutta ei edes näiden velvollisuuksien täyttämistä
varten heitä voida velvoittaa palkkaamaan talonmiehiä, vaan täytyy heillä
olla valta täyttää ne muullakin tavalla (esim. puhtaanapitoyhtiöiden kautta,
missä siihen on tilaisuutta)“.

Valiokunta ehdotti sentähden, että Kaupunginvaltuusto esitetyillä
syillä jyrkästi hylkäisi tämän osan poliisimestarin ehdotusta.

Asiaa esiteltäessä päätti ¹⁾ Kaupunginvaltuusto hyväksyä valiokun-
nan mietinnön, sekä sen perustelun että valiokunnan esittämien selvi-
tyksen ja ehdotusten puolesta, jonka ohessa Kaupunginvaltuusto tahtoi
alamaisessa lausunnossaan huomauttaa odottavansa, että valiokunnan mie-
tinnössä kosketellut, poliisin johtoon ja poliisikunnan kokoonpanoon näh-
den silloin olemassa olevat epäkohdat poistettaisiin.

Sittenkuin Rahatoimikamari oli täyttänyt ²⁾ Kaupunginvaltuuston edellisenä vuonna antaman määräyksen ³⁾, että sen tuli tehdä ehdotus tar-
vittaviksi toimenpiteiksi sen 20,000 markan lahjoituksen johdosta, jonka
puolisot Gustaf ja Bertha Maria Paulig olivat antaneet pohjarahaksi oman
kodin hankkimista varten Töölön kansanlastentarhalle, päätti ⁴⁾ Kaupun-
ginvaltuusto, että lahjoitus oli hoidettava yhdessä kaupungin muiden lah-
joitettujen rahastojen kanssa ja korko toistaiseksi vuosittain lisättävä
pääomaan, jonka ohessa Rahatoimikamarille annettiin toimeksi, sittenkuin
asemakaava Töölön alueelle oli lopullisesti hyväksytty ja vahvistettu, Val-
tuustolle tehdä esitys oman tontin ja oman talon hankkimisesta „Bertha
Marian kodille“.

Kansakoulunjohtokunta, joka edellisenä vuonna oli saanut Kaupun-
ginvaltuustolta toimeksi ⁵⁾ ehdottaa tarkempia määräyksiä K. H. Renlundin
stipendirahaston käyttämisestä, oli neuvotellut lahjoittajan kanssa, joka,
luopuen ennen lausumastaan toivomuksesta, että kaupungin kansakoulujen
opettajakunta kokonaisuudessaan valitsisi edustajia tekemään ehdotusta
apurahain jakamisesta, oli yhtynyt siihen, että edustajana saisivat olla
kansakoulujen ylimmän vuosiosaston opettajat ja oppilaat. Sittenkuin
myöskin näille opettajille ja opettajattarille oli annettu tilaisuus lausua

¹⁾ Kpvn pöytäk. 8 piltä heinäk. 1 §. — ²⁾ Rhtkn kirj. N:o 15 tammik. 2 piltä. —
³⁾ Kats. 1901 vuoden kertomus siv. 89. — ⁴⁾ Kpvn pöytäk. 14 piltä tammik. 9 §. — ⁵⁾ Kats.
1900 vuoden kertomus siv. 69.

mielensä asiasta, lähetti Kansakoulunjohtokunta kirjelmässä 25 p:ltä helmikuuta Kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

Herman Renlundin stipendirahaston säännöt.

1. Kauppias K. H. Renlundin 19 p:nä maaliskuuta 1900 lahjoittama rahasto, neljäkymmentätuhatta (40,000) Suomen markkaa, on yllämainitulla nimellä Helsingin kaupungin Rahatoimikamarin hoidettavana siten, että $\frac{1}{10}$ vuotuisesta tuotosta joka vuosi lisätään pääomaan ja $\frac{9}{10}$ siitä tasaluvuin vuosittain käytetään stipendeiksi Helsingistä kotoisin oleville henkilöille, jotka ovat läpikäyneet ylemmän ruotsin- tai suomenkielisen kansakoulun ja edelleen valmistautuvat käytännölliseen ammattiin tai muuhun hyödylliseen kansalaistoimintaan. Rahastoon syntyneet säästöt lisätään pääomaan.

2. Stipendit antaa kansakoulunjohtokunta, sittenkuin kansakoulujen ylimmän vuosiosaston opettajat ja opettajattaret ovat tehneet ehdotuksen asiasta, kuitenkin niin että toinen puoli stipendimäärästä annetaan ruotsinkielisen kansakoulun, toinen suomalaisen kansakoulun läpikäyneille.

3. Stipendit jaetaan vähintään kahdensadan (200) ja enintään kuudensadan (600) markan suuruisin määrin vuodessa kahden vuoden kuluessa, joka aika vielä voidaan pitentää kolmannelle vuodelle.

4. Stipendejä haetaan kirjallisesti huhtikuussa kansakouluntarkastajalta lähettäen papintodistuksen ja ilmoittaen sen ammatin tai toiminnan, johon hakija aikoo valmistautua, sekä, jos hakija on varaton, myötäliittäen todistuksen siitä.

5. Tarkastaja kutsuu heti hakemusajan kuluttua kokoon virassa olevat kansakoulujen ylimmän vuosiosaston opettajat ja opettajattaret, ja on heidän ennen toukokuun 20 p:ää kansakoulunjohtokunnalle annettava kirjallinen ehdotus stipendien jakamisesta. Siinä otetaan huomioon myöskin hakijan kotiolot, jonka ohessa katsotaan, että stipendit jaetaan tasan poika- ja tyttökoulujen kesken. Stipendien jako toimitetaan viimeistään 5 p:nä kesäkuuta.

6. Stipendit annetaan Rahatoimikamarin määrättävällä tavalla puolet määrää joulukuussa ja toiset puolet kesäkuussa kansakouluntarkastajan maksumääräyksestä, jonka tarkastajan silloin tulee katsoa että stipendinsaaja ammattikoulun todistuksella taikka muulla luotettavalla tavalla näyttää osottaneensa hyvää käytöstä ja hyvää ahkeruutta.

7. Stipendinsaaajan, joka osottaa, ettei hän ansaitse sitä edelleen pitää, voi kansakoulunjohtokunta julistaa apurahansa menettäneeksi.

Tästä ehdotuksesta antamassaan lausunnossa huomautti ¹⁾ Rahatoimikamari, että voimassa olevain asetusten mukaan ainoastaan Rahatoimikamari oli oikeutettu antamaan maksumääräyksiä Rahatoimikonttorille, jonka tähden Rahatoimikamari ehdotti, että ylläolevan ehdotuksen 6 kohta saisi seuraavan muutetun sanamuodon: „Stipendit määrää maksettavaksi Rahatoimikamari kansakouluntarkastajan tilauksesta puolet määrää kesäkuussa ja toiset puolet joulukuussa; ja kansakouluntarkastajan on siinä katsottava, että stipendinsaaaja ammattikoulun todistuksella taikka muulla luotettavalla tavalla näyttää osottaneensa hyvää käytöstä ja hyvää ahkeruutta“. Valmistusvaliokunnan esityksestä päätti ²⁾ Kaupunginvaltuusto hyväksyä Kansakoulunjohtokunnan ehdotuksen Rahatoimikamarin siihen puoltamalla muutoksella.

Talonomistaja Karl Olof Rosengren, joka kuoli 17 p:nä kesäkuuta 1884, oli testamentilla määrännyt, että hänen kuolinpesänsä säästyneestä jäämistöstä puolet oli käytettävä siten, että sen koroilla, kaksi pienempää vuotuista jälkisääöslahjoitusta poisluettuna, kustannettaisiin välttämättömät ensi koulutiedot kahden vuoden ajalla muutamille turvattomille ja käyhille kaupungin poikalapsille, kuitenkin vasta sitten kuin testamentattu pääoma oli kymmenen vuotta pidetty korkoa kasvavana ³⁾. Sittenkuin Rahatoimikonttori lähettäessään 1900 vuoden tilin kaupungin lahjoitettujen rahastojen hallinnosta oli Rahatoimikamarille ilmoittanut, että Rosengrenin rahasto vuoden vaihteessa oli 16,624 markkaa 8 penniä ja että Kaupunginvaltuusto silloin jo oli esteetön päättämään rahaston korkovarojen käyttämisestä, pyysi ⁴⁾ Rahatoimikamari lausuntoa asiasta Kansakoulunjohtokunnalta, joka, oltuaan kirjevaihdossa Rahatoimikamarin kanssa, 31 p:nä lokakuuta esitti, että puheenalaiset korkovarot määrättäisiin 50—100 markan stipendeinä jaettavaksi alempain kansakoulujen ensin tarvitseville pojille, saman verran ruotsalaisille ja suomalaisille kouluille. Ja näiden stipendien poisantamistapaan nähden oli noudatettava, että alempain kansakoulujen opettajattaret marraskuussa, kun olivat kerenneet tyydyttävästi tutustua oppilasten kotioloihin, antaisivat kansakouluntarkastajalle luettelot niistä turvattomista ja köyhistä pojista, joiden ensi sijassa

Karl Olof
Rosengrenin
lahjoitusrahas-
ton käyttämi-
nen.

¹⁾ Rhtkn kirj. N:o 78 maalisk. 20 p:ltä. — ²⁾ Kpvn pöytäk. 27 p:ltä toukok. 28 §.

— ³⁾ Kats. 1889 vuoden kertomus siv. 41. — ⁴⁾ Rhtkn pöytäk. 28 p:ltä helmik. 19 §.

pitäisi saada puheenalaisia stipendejä. Nämä luettelot ynnä tarkastajan lausunto asiasta olisivat sitten lähetettävät Kansakoulunjohtokunnalle, jonka sen johdolla oli annettava stipendit. Kuitenkaan ei stipendimääriä olisi yhdellä kertaa maksettava, koska silloin olisi vaara, että ne eivät oikein tulisi lasten hyväksi, vaan varat olisivat annettavat hoidettaviksi kansakoulujen taloudenhoitajalle, jonka joka kuukausi oli annettava pienempiä osia niistä stipendinsaajille. Sitä varten olisi näille annettava stipendikirjat, joihin maksetut määrät joka kerta merkittäisiin. Lahjoituskirjan määräyksen mukaisesti tulisi saman oppilaan saada pitää stipendi kahden vuoden ajan, elleivät hänen olonsa antaisi perusteellista aihetta stipendin menettämiseen. Rahatoimikamarin ehdotuksesta ¹⁾ päätti ²⁾ Kaupunginvaltuusto hyväksyä tämän Kansakoulunjohtokunnan esityksen.

Klaara Witelmiina Törmälän lahjoitusrahaston käyttäminen.

Vuonna 1897 oli Kaupunginvaltuusto oikeuttanut ³⁾ Mariayhdistyksen viiden vuoden aikana, lukien 1 p:stä tammikuuta 1898, iäkästen palvelijattarien kotia varten käyttämään Klaara Witelmiina Törmälän siihen tarkoitukseen lahjoittaman rahaston korkovarot, ollen yhdistys velvollinen vuosittain Vaivaishoitohallitukselle antamaan kertomuksen toiminnastaan. Sittenkuin Mariayhdistys oli Kaupunginvaltuustolta pyytänyt, että mainitun rahaston korot edelleenkin annettaisiin yhdistykselle ja Vaivaishoitohallitus antamassaan lausunnossa oli puoltanut tämän pyynnön hyväksymistä, päätti ⁴⁾ Valtuusto, että Mariayhdistys edelleenkin saisi puheenalaiset korkovarot iäkästen palvelijattarien kotinsa voimassapitämiseksi.

Överstinrouva Aurora Karamzinin lahjoitus.

Toukokuun 27 p:n kokouksessa ilmoitti Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja, että Överstinrouva Aurora Karamzine, joka oli kuollut saman kuun 13 p:nä, hänen pojanpoikansa, ruhtinas Elim Demidoffin ilmoituksen mukaan, oli määrännyt 5,000 markkaa Helsingin köyhille käytettäväksi Kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan. Sittenkuin puheenjohtaja oli huomauttanut sitä suuremnoista hyväntekeväisyyttä, jota vainaja, jaloimpia, isänmaallismielisimpiä ja enin hyväntekeväisiä naisia maassamme, oli tässä yhteiskunnassa harjoittanut, päätti ⁵⁾ Valtuusto pöytäkirjaan merkitä ihailun ja kiitollisuuden tunteensa rouva Karamzinin elämäntyöstä, jonka ohessa Vaivaishoitohallitusta kehoitettiin antamaan ehdotus lahjotettujen varojen käyttämisestä. Sittenkuin Vaivaishoitohallitus oli täyttänyt tämän tehtävän, määräsi ⁶⁾ Kaupunginvaltuusto, että puheenalaisista varoista 1,500 mark-

¹⁾ Rhtkn kirj. N:o 229 marrask. 6 p:ltä. — ²⁾ Kpvn pöytäk. 25 p:ltä marrask. 7 § a. — ³⁾ Kats. 1897 vuoden kertomus siv. 85. — ⁴⁾ Kpvn pöytäk. 16 p:ltä jouluk. 13 §. — ⁵⁾ S:n s:n 27 p:ltä toukok. 1 §. — ⁶⁾ S:n s:n 17 p:ltä kesäk. 26 §.

kaa oli annettava Vaivaishoitohallitukselle käytettäväksi, pienempi osa työ- ja vaivaistalon hoidokasten ravitsemiseen jonakin määräpäivänä sekä loput sellaisille köyhille jaettavaksi, joilla ei ollut ehdotonta vaivaishoitoa, 1,500 markkaa annettava Yhdistykselle hyväntekeväisyyden järjestämistä varten ja 1,000 markkaa Kaupunginlähetykselle näiden yhdistysten köyhille jaettavaksi sekä 1,000 markkaa myönnettävä Yhdistykselle lastenhoidon edistämiseksi, jotta yhdistyksen olisi mahdollista kesällä toimittaa kivuloisia lapsia maalle oleskelemaan.

Helmikuun 26 p:nä 1889 tehdyllä testamentilla olivat puoliset Kajander määränneet, että jos mies Gustaf Kajander kuolisi ennen hänen vaimoansa Ulriika Karoliina Kajanderia, niin tämä saisi loppuelämänsä olla jakamattomassa pesässä, mutta että hänen kuolemansa jälkeen jääneestä omaisuudesta ylinnä erotettaisiin 5,000 markkaa, jotka tulisivat Helsingin kaupungille ja olisivat pidettävät pysyvällään rahastona, mistä vuotuinen korko Kaupunginvaltuuston määrättävällä tavalla käytettäisiin halkojen ostamiseen ja köyhille kaupunkilaisille kylmänä vuodenaikana jakamiseen. Miehensä kuoleman jälkeen oli vaimo Kajander Rahatoimikamarille antanut jäljennöksen sanotusta testamentista, jonka johdosta Rahatoimikamari pyysi ¹⁾ valtuutusta kaupungin puolesta valvotuttamaan testamentin; ja Kaupunginvaltuusto päätti ²⁾ suostua tähän esitykseen.

Kajanderin
puolisoiden testa-
mentti.

Rahatoimikamarin esityksestä ³⁾ Kaupunginvaltuusto niinkään antoi ⁴⁾ Rahatoimikamarille toimeksi valvotuttaa kaksi 19 p:nä heinäkuuta 1894 ja 13 p:nä maaliskuuta 1901 leskirouva Johanna Cecilia Sundströmin, syntyisin Galetski, tekemää testamenttia, joilla leskirouva Sundström, joka oli kuollut 23 p:nä heinäkuuta 1902, oli testamentannut Knut Galetskin rahastoon köyhäin kansakoululasten auttamiseksi 20,000 markkaa ja ukkoin kodin pohjarahastoksi 10,000 markkaa.

Leskirouva
Johanna Cecilia
Sundströmin
testamentti.

Neiti Viola Levin vainajan kuolinpesän selvitysmiehenä oli Oikeusraatimies Arvid Nyberg Kaupunginvaltuustolle antanut ⁵⁾ jäljennöksen neiti Levinin testamentista, jossa Helsingin kaupungille oli annettu tarkemmin osotettu rahamäärä Kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan käytettäväksi työväestön hyväksi, etupäässä ruotsin- ja suomenkielisen työväenopiston perustamiseksi ja voimassapitämiseksi. Rahatoimikamari, jonka lausuntoa asiasta oli vaadittu, ilmoitti ⁶⁾, että selvitysmiehen anta-

Neiti Viola Le-
vinin testa-
mentti.

1) Rhtkn kirj. N:o 253 marrask. 27 p:ltä. — 2) Kpvn pöytäk. 9 p:ltä jouluk. 16 §. — 3) Rhtkn kirj. N:o 260 jouluk. 4 p:ltä. — 4) Kpvn pöytäk. 9 p:ltä jouluk. 19 §. — 5) S:n sn 13 p:ltä toukok. 21 §. — 6) Rhtkn kirj. N:o 117 toukok. 22 p:ltä.

man tiedon mukaan Helsingin kaupungin osalle pesästä tuli noin 70,000 markkaa. Testamentin mukaan oli tosin kaupungille tulevasta määrästä ylinnä menevä neljälle erinäiselle henkilölle, niin kauan kun he elivät, vuotuisia eläkkeitä kaikkiaan 4,000 markkaa, johon ainakin aluksi, niin kauan kuin kaikki eläkkeensaajat olivat elossa, 70,000 markan korot eivät voineet riittää. Mutta kun testamentin sanamuodosta näytti käyvän selville, että eläkkeet menisivät ainoastaan kaupungille tulevan rahamäärän koroista, johtui siitä ainoastaan eläkkeiden vähentyminen kunnes korko voi riittää koko eläkkeiden suorittamiseen eikä Rahatoimikamarin mielestä tässä sentähden ollut mitään pääoman vähentymisen tai täydellisen häviämisen vaaraa. Rahatoimikamarin ehdotuksesta päätti ¹⁾ Kaupunginvaltuusto kehottaa Rahatoimikamaria valvotuttamaan tämänkin testamentin; ja sittenkuin kaupunki sittemmin neiti Levinin veljeltä, Kauppias Oskar Leviniltä oli saanut haasteen yllämainitun testamentin moittimisesta, annettiin ²⁾ niinkään Rahatoimikamarille toimeksi oikeudenkäynnissä ajaa kaupungin asiaa.

Kelvollisen palvelusväen pal-
kitseminen.

Sittenkuin Rahatoimikamari Kaupunginvaltuuston 26 p:nä lokakuuta 1886 tekemän päätöksen nojalla, että kaupungille kelvollisen palvelusväen palkitsemiseksi lahjoitetun rahaston korkovarot ovat vuosittain käytettävät avuksi hyväksitodistetuille, vähintään 40 vuoden vanhoille palvelijoille ja palvelijattarille kaupungissa, oli kuulutuksella kehottanut näiden apurahain halukkaita hakijoita kaupungin Rahatoimikonttoriin tuomaan hakemuksensa ja sellaisia oli määrääjässä tullut 38, lähetti ³⁾ Rahatoimikamari ne Kaupunginvaltuustolle, ilmoittaen, että viimeiseen päivään joulukuuta 1902 kertynyt korko mainitusta rahastosta oli 550 markkaa, ja asiaa valmistamaan asetetun erityisen valiokunnan ehdotuksesta päätti ⁴⁾ Kaupunginvaltuusto panettaa puheenalaisen rahaston käytettävissä olevista varoista säästöpankkikirjalle 50 markkaa kullekin seuraavista palvelijattarista: Johanna Backlund, Anna Briita Berg, Amalia Vilhelmiina Boberg, Eeva Liisa Fagerlund, Augusta Vilhelmiina Granström, Eriika Kustaantytär, Karoliina Henrikintytär, Engla Gustaava Michelsson, Ulriika Rosenberg, Sanna Leena Rönnqvist ja Amalia Sofia Landman, josta Rahatoimikamarin oli annettava kuulutus säästöpankkikirjain saamista sekä hakemusten mukana annettujen todistusten ja mainetodistusten takaisin noutamista varten.

Anniskelu- ja vähittäinmyynti-
osakeyhtiöiden
voittovarojen
jako.

Kaupungille tulevana osuutena anniskelu- ja vähittäinmyyntiosake-

¹⁾ Kpvn pöytäk. 27 p:ltä toukok. 16 §. — ²⁾ S:n s:n 4 p:ltä marrask. 3 §. — ³⁾ Rhtkn kirj N:o 227 marrask. 6 p:ltä. — ⁴⁾ Kpvn pöytäk. 16 p:ltä jouluk. 16 §.

yhtiöiden voittovaroista vuodelta 1901 olivat kaupunginrahastoon suorittaneet ensinmainittu yhtiö 47,837 markkaa 38 penniä ja vähittäinmyyntiosakeyhtiö 40,666 markkaa 49 penniä eli yhteensä 88,503 markkaa 87 penniä. Näistä varoista oli Kaupunginvaltuusto ennemmin määrännyt Helsingin Filharmonisen seuran orkesterille 5,500 markkaa ¹⁾, Helsingin anniskeluosakeyhtiölle 35,000 markkaa ²⁾ yhtiön istutusten ja muiden laitosten voimassapitämiseen Korkeallasaarella ja Seurasaarella sekä Naisyhdistyksen eukkoinkodin ylläpitämiseen 1,000 markkaa ³⁾, jonka johdosta muihin tarkoituksiin käytettävissä oli jällellä ainoastaan 47,003 markkaa 87 penniä. Se valiokunta, jonka Kaupunginvaltuusto oli asettanut tekemään ehdotusta näiden varain jaosta, esiintoi antamassaan mietinnössä ⁴⁾, kuinka voittovaroista kaupungille tuleva osuus, joka vuosina 1898 ja 1899, poisluettuna määräraha anniskeluosakeyhtiön istutuksiin ja muihin laitoksiin, oli noussut tasaluvuin 100,000 ja 110,000 markkaan, vuodelta 1900 oli ainoastaan noin 80,000 markkaa ja vuodelta 1901 oli vieläkin vähentynyt noin 53,500 markkaan, jonka johdosta valiokunnan oli ollut pakko puoltaa sekä ennemmin erinäisille laitoksille myönnettyjä määrärahoja melkoisesti alennettavaksi että eräitä määrärahoja kokonaan lakkautettavaksi, jolloin valiokunta kuitenkin edellytti mahdolliseksi, että ainakin jotkut niistä laitoksista, jotka siten täytyi jättää ilman kannatusta, voisivat uudesta hakemuksesta Valtuuston käyttövaroista saada jonkun verran apua niiden voimassapitämiseksi. Määrärahain voittovaroista myöntämistä koskevat hakemukset oli valiokunta jakanut neljään ryhmään, nimittäin sellaisiin, jotka tarkoittivat esteettisiä tarkoituksia, työväenopetuksen edistämistä, hyväntekeväisyyttä taikka yhdistyselämän edistämistä työväen keskuudessa, mihin viimeainittuun ryhmään oli katsottu kuuluvan myöskin määrarahat n. k. raittiusyhdistyksille. Kun oli välttämätöntä niin paljon kuin mahdollista supistaa voittovaroista annettavia apurahoja, oli valiokunta ehdottanut, että kaikki hakemukset, jotka kuuluivat ensimmäiseen ja viimeiseen yllämainituista ryhmistä, jätettäisiin huomioonottamatta. Valiokunta ei sillä mitenkään ollut tahtonut kieltää sen tärkeyttä, että myöskin näitä tarkoituksia edistettäisiin, mutta oli kuitenkin sitä mieltä, että näiden etujen täytyi syrjäytyä sen verrattomasti tärkeämmän tarpeen rinnalla, että niitä monia laitoksia, jotka tarkoittavat opetusta ja hyväntekeväisyyttä, ei jätettäisi avutta, semminkin kun sen kautta näiden laitosten

¹⁾ Kats. 1901 vuoden kertomus siv. 78. — ²⁾ Kats. siv. 47. — ³⁾ Kats. siv. 106. —

⁴⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 24.

olemassaolo ja monessa tapauksessa vuosikausien työn tulokset joutuivat vaaran alaisiksi.

Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti¹⁾ Kaupunginvaltuusto määrätä

a) neideille Betty Alanderille ja Hanna Rothmanille 7,000 markkaa heidän Sörnäisissä olevan kansanlastentarhansa voimassapitämiseen lukuvuonna 1902—1903;

b) neiti B. Hannénille 5,000 markkaa Sepänkadun varrella olevan kansanlastentarhan voimassapitämiseen samana aikana;

c) neiti Lydia Wendellille 4,000 markkaa Töölössä olevan kansanlastentarhansa voimassapitämiseen, myöskin tulevaksi toimintavuodeksi;

d) neiti Thyra Gahmbergille 4,000 markkaa Lapinlahdenkadun seu-
duilla olevan kansanlastentarhansa voimassapitämiseen, niinkään luku-
vuonna 1901—1902;

e) yhdistykselle „Arbetets vänner“ ynnä sen tšekäläisille haaraosastoille 2,500 markkaa ruotsinkielisten esitelmän sekä kansanopisto- ynnä muiden työväenkurssien kustantamiseksi ja vuokra-avuksi;

f) „Helsingin kansanopistoseuralle“ 2,500 markkaa sen tšekäläisen suomenkielisen työväenopetuksen edelleenkin voimassapitämiseksi ja vuokra-avuksi;

g) kotikoulukurssien komitealle 1,000 markkaa näiden kurssien voimassapitämiseen syksyllä 1902;

h) Suomen naisyhdistykselle 500 markkaa ruotsin- ja suomenkielisiin naistyöntekijäin alkeiskursseihin;

i) naisasialiitto Unioonille ja Martha yhdistykselle yhteisesti 1,000 markkaa kiertävän ruuanvalmistuksen opetuksen kustantamiseksi työmiehenvaimoille;

j) Helsingin kuuromykkäinyhdistykselle 500 markkaa sen kuuromykille toimeenpanemain opetuskurssien kustantamiseen;

k) yhdistykselle „Sokeain ystävät“ 1,000 markkaa;

l) köyhäin lasten työhuoneiden toimikunnalle 5,000 markkaa näiden laitosten voimassapitämiseen vuonna 1902;

m) yhdistykselle lastenhoidon edistämistä varten 6,000 markkaa;

n) Maria yhdistykselle 3,000 markkaa;

o) Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistykselle 3,000 markkaa kansakoululasten lomasiirtoloita varten; sekä

¹⁾ Kpvn pyöтік. 13 piltä toukok. 1 §.

p) työläisnaisten kesäsiirtolain toimikunnalle 1,003 markkaa 87 penniä.

Edelleen päätti Kaupunginvaltuusto, että niitä yhdistyksiä, seuroja ja yksityisiä henkilöitä, joille oli annettu apurahoja voittovaroista, kehoitettaisiin vuoden päätyttyä antamaan lyhyet kertomukset toiminnastaan, erittäinkin myönnettyjen määrärahan käyttämiseen nähden, nimittäin kansanlastentarhain johtajattaret Kasvatuslautakunnalle; „Arbetets vänner“ haara-osastoineen, Helsingin kansanopistoseura, kotikoulukurssien komitea, Suomen naisyhdistys, naisasialiitto Unioni ja Martha yhdistys sekä nais-työntekijäin kesäsiirtolain toimikunta Työväenasiain lautakunnalle; Helsingin kuuromykkäinyhdistys sekä Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistys Kansankoulunjohtokunnalle; sekä „Sokeain ystävät“, köyhäin lasten työhuoneiden toimikunta, yhdistys lastenhoitoa varten ja Maria yhdistys Vaivahoitohallitukselle; joiden lautakuntain tuli seurata asianomaisten yhdistysten ja laitosten toimintaa sekä sitten Valtuustolle lähettää edellämainitut kertomukset ynnä oma lausuntonsa.

Siihen nähden, että vähittäinmyynti- ja anniskeluosakeyhtiöiden liik- Kysymys väki-
keestä saatujen voittovarojen määrä viime vuosina oli vähentynyt, antoi juomain vähit-
Kaupunginvaltuusto vihdoin erityiselle valiokunnalle toimeksi ottaa anniskelun sove-
tettäväksensä, miten vähittäinmyynti ja anniskelu kaupungissa olisi sove- liaimmin järjes-
liaimmin järjestettävä, sekä antaa Valtuustolle lausunto ja ehdotus asiasta. tämisestä kau-
pungissa.

Työväenasiain lautakunnan esityksestä päätti ¹⁾ Kaupunginvaltuusto Määräraha kan-
suostua siihen, että 1,000 markan määräraha, joka vuonna 1901 toimitetussa santajuisten esi-
vähittäinmyynti- ja anniskeluosakeyhtiöiden voittovarojen jaossa oli an- telmäsarjain toi-
nnettu naisasialiitto Unionille ja Martha yhdistykselle yhteisesti kurssien mittamiseen työ-
kustantamiseen esitelmänpitäjien ja opettajattarien valmistamiseksi koti- väelle.
kouluopetusta varten, saataisiin vuoden kuluessa käyttää kansantajuisten esitelmäsarjain kustantamiseen työvälle.

Työväestön keskuudessa vallitsevan puutteen auttamiseksi oli Kau- Määräraha Kau-
punginlähetyksen toimikunta 1901 vuoden lopussa Kaupunginvaltuustolta punginlähetyk-
pyytänyt 6,000 markan kannatusta väliaikaisen naisten työkodin voimassa- seille naisten työ-
pitämiseksi. Laitoksen ilmoitettiin tarkoittavan antaa työtä ja ansiota kodtia varten.
pääasiallisesti sellaisille työkykyisille naisille, joiden säännöllisissä oloissa ei ollut pakko ryhtyä työnansioon kodin ulkopuolella, mutta joiden mies-
ten jouduttua työnpuutteeseen täytyi myöskin puolestansa hankkia varoja kodin tarpeisiin. Työväenasiain lautakunnan ja Vaivahoitohallituksen
puoltavain lausuntojen mukaan päätti ²⁾ Kaupunginvaltuusto tarkemmin

¹⁾ Kpv:n pöytäk. 17 piltä kesik. 9 §. — ²⁾ S:n s:n 4 piltä helmik. 23 §.

määrätyillä ehdoilla myöntää pyydetyn määrärahan käyttövaroistansa. Vuoden lopussa ilmoitti Kaupunginlähetyksen toimikunta, että määrärahasta oli jällellä 3,478 markkaa 67 penniä, ja pyysi saada seuraavana talvena, jolloin työnpuutetta myöskin oli odotettavissa, käyttää tämän jäännöksen laitoksen edelleenkin voimassapitämiseksi, johon Kaupunginvaltuusto Vaivashoitohallituksen ehdotuksesta suostuikin ¹⁾).

Sen lisäksi, mitä edellä on kerrottu, myönsi Kaupunginvaltuusto vuoden kuluessa seuraavat ylimääräiset apurahat, nimittäin:

- Määräraha mak- maksuttoman rokotuksen toimittamiseen alkukesällä Böhlin talon
sutonta roko- alueella, jossa oli sattunut isorokon tapauksia, 358 markkaa ²⁾);
tusta varten.
- Määräraha sisä- sisä- ja lastentautien poliklinikan voimassapitämiseen vuoden kuluessa
ja lastentautien talossa N:o 27 Antinkadun varrella Lääketieteen tohtoreille E. A. von
poliklinikkaa varten. Willebrandille ja Max Björksténille 2,500 markkaa ³⁾);
- Määräraha Nais- Naisyhdistyksen eukkoinkodin voimassapitämiseen 1,000 markan
yhdistyksen euk- määrärahan ⁴⁾ kaupunginrahastosta etukäteen maksettavaksi ja sitten kor-
koinkotia varten. vattavaksi vähittäinmyynti- ja anniskeluosakeyhtiöiden voittovaroista vuo-
delta 1901, sekä vielä samaan tarkoitukseen 1,500 markan määrärahan ⁵⁾)
Kaupunginvaltuuston käyttövaroista;
- Määräraha rait- ruotsalaisten ja suomalaisten raittiusopetuksen lomakurssien toimeen-
tiusopetuksen panemiseen Helsingin kaupungissa joululoman aikana yhdistykselle Raitti-
lomakurssia varten. uuden ystävät 800 markkaa ⁶⁾ kaupungin rahastosta maksettavaksi ja sitten
korvattavaksi vähittäinmyynti- ja anniskeluosakeyhtiöiden voittovaroista
vuodelta 1902;
- Määräraha köyhäin ja kivuloisten kansakouluoppilasten kesäsiirtoloita varten
kansakouluoppi- Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistykselle 1,000 mar-
lasten kesäsiir- kan määrärahan ⁷⁾);
toloita varten.
- Määräraha Fil- hyvän orkesterin voimassapitämiseen 1902 vuoden lokakuun 1 p:stä
harmonisen seu- 1903 vuoden toukokuun 1 p:ään Filharmoniselle Seuralle 5,000 markkaa ⁷⁾,
ran orkesteria maksettavaksi kuukantisin osaerin ja Yhdistyksen ollen velvollinen ainakin
varten. kerran kuukaudessa soveliaassa huoneistossa toimeenpanemaan kansan-
soittajaisia korkeintaan 25 pennin pääsymaksusta;
- Määräraha Hel- Helsingin torvisoittokunnalle 4,000 markkaa ⁷⁾, josta oli velvollisuus
singin torvi- antaa vähintään kahdeksan kansansoittajaisia vuoden kuluessa korkeintaan
soittokunnalle. 25 pennin pääsymaksusta;

¹⁾ Kpvn pöytäk. 9 piltä jouluk. 21 §. — ²⁾ S:n s:n 14 piltä lokak. 26 §. — ³⁾ S:n s:n 25 piltä maalisk. 14 §. — ⁴⁾ S:n s:n 17 piltä tammik. 17 §. — ⁵⁾ S:n s:n 16 piltä syysk. 28 §. — ⁶⁾ S:n s:n 9 piltä jouluk. 23 §. — ⁷⁾ S:n s:n 27 piltä toukok. 22 §.

elinkautista apurahaa Satamanvahtimestarin leskelle Eeva Hagmanille 144 markkaa vuodessa ¹⁾ kuukausittain nostettavaksi 12 markalla; sekä

Apuraha
Satamanvahti-
mestarin leskelle
Eeva Hagma-
nille.

lahjapalkkiota Ulosottomiehen apulaiselle Gustaf Eklundille, joka kolmekymmentä viisi vuotta oli ollut kaupungin palveluksessa, 200 markkaa ²⁾.

Lahjapalkkio
Ulosottomiehen
apulaiselle G.
Eklundille.

Liikennekonttorin esityksestä ja Rahatoimikamarin puoltavan lausunnon ³⁾ mukaisesti myönsi ⁴⁾ Kaupunginvaltuusto Vaakamestari I. Liljeroosille palkankorotusta kymmenen vuoden palveluksesta 200 markkaa vuodessa lukien 1 p:stä tammikuuta 1902.

Palkankorotus
Vaakamestari
I. Liljeroosille.

Sitä vastoin hyljättiin ne hakemukset, joissa Valtuustolta oli pyydetty: apurahaa koulunopettaja K. J. Werkon perustamalle oppilaitokselle, joka tarkoitti opettajain ja opettajattarien valmistamista pikkulasten kouluhin ⁵⁾;

Hyljättyjä apu-
ja lainahake-
muksia.

apurahaa Ruotsalaiselle teatterille, Kansanteatterille, raittiusyhdistyksille Balder ja Kilpi sekä Uudenmaan raittiuspiirille ⁶⁾;

vuotuista apurahaa Ulosottomiehen apulaisen A. W. Wikströmin leskelle Aurora Matilda Wikströmille ja hänen tyttärelleen ⁷⁾;

matka-apurahaa Filosofian tohtorille, Neiti M. Fribergille, työväenopistojen ja kansantalojen tutkimista varten ⁸⁾;

lainaa Rautatien työväenasunto-osakeyhtiölle „Svan“ ⁹⁾.

Vuoden kylmän ja sateisen kesän johdosta oli kaikille kaupungin uimahuoneiden vuokraajille tullut suurta tappiota ja he olivat sentähden Rahatoimikamarilta pyytäneet vuokramäärän perimättä jättämistä taikka ainakin huojennusta niiden suorittamisessa. Erittäinkin oli Helsingin uimaseura, jolle Merikadun luona oleva kaupungin uimahuone oli annettu vuokralle 600 markan maksusta kesältä, joutunut ahdinkoon, uimatuloilla kun ei ollut voitu suorittaa edes puolia niistä palkoista, jotka seura oli sitoutunut opettajille maksamaan. Tämän tähden ja kun seura ei toiminnut oman voiton tähden, vaan sitä huomiota ansaitsevaa tarkoitusta varten, että paikkakunnalla levittäisi suurempaa uimataitoa, pyysi ¹⁰⁾ Rahatoimikamari Kaupunginvaltuustolta oikeutusta lyhentämään Merikadun varrella olevan uimahuoneen koko vuokramaksun. Ruoholahden, Humalahden, Haapaniemen ja Siltavuorenlaiturin uimahuoneiden vuokraajille,

Kaupungin
uimahuoneiden
vuokramaksujen
poisto.

¹⁾ Kpvn pöytäk. 22 p:ltä huhtik. 16 §. — ²⁾ S:n s:n 20 p:ltä jouluk. 5 §. — ³⁾ Rhtkn kirj. N:o 188 syysk. 25 p:ltä. — ⁴⁾ Kpvn pöytäk. 14 p:ltä lokak. 15 §. — ⁵⁾ S:n s:n 13 p:ltä toukok. 12 §. — ⁶⁾ S:n s:n 17 p:ltä kesäk. 16, 17, 27, 28 ja 29 §. — ⁷⁾ S:n s:n 16 p:ltä syysk. 18 §. — ⁸⁾ S:n s:n 17 p:ltä kesäk. 10 §. — ⁹⁾ S:n s:n 25 p:ltä marrask. 22 §. — ¹⁰⁾ Rhtkn kirj. N:o 261 jouluk. 4 p:ltä.

joiden maksut kesän ajalta olivat 851, 166, 307 ja 281 markkaa, ehdotti ¹⁾ Rahatoimikamari viidenkymmenen prosentin alennusta; ja Kaupunginvaltuusto päätti Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta suostua ²⁾ näihin esityksiin.

Hakemus työn-
tekijää työssä
kohdanneen
ruumiinvamman
korvaamisesta.

Kaupunginvaltuustolle antamassaan kirjoituksessa oli kivityömies Topias Parkkonen pyytänyt että, koska hän kaupungille toimittamassaan sepelikiven hakkuussa oli loukannut vasemman silmänsä niin että sen näkökyky oli menetetty, hänelle siten saamastaan ruumiinvammasta myönnettäisiin vahingonkorvausta joko rahamäärä kerran kaikkiaan taikka vuotuinen apuraha. Sittenkuin Rahatoimikamari oli lähettänyt ³⁾ tästä vaaditun lausunnon, päätti ⁴⁾ Kaupunginvaltuusto antaa Rahatoimikamarille toimeksi vapaamielisesti ja johdonmukaisesti tulkiten 5 p:nä joulukuuta 1895 annettua lakia, koskeva työnantajan vastuunalaisuutta työntekijää kohtaavasta ruumiinvammasta, tutkia ja ratkaista sekä Parkkosen puheenalaisen pyynnön että vastedes muutkin edellämainitut asiat.

Välitystuomio
kaupunginase-
man ehdotusta
koskevasta kor-
vauksvaatimuk-
sesta.

Sittenkuin arkkitehdit Lars Sonck, Walter Thomé ja Bertel Jung, toisella ja kolmannella palkinnolla, 2,700:lla ja 2,300 markalla, palkittujen Töölönalueen asemakaavan ehdotusten tekijöinä, olivat Kaupunginvaltuustolta pyytäneet, että heille annettaisiin toimeksi mainittujen kahden ehdotuksen perustuksella laatia puheenalaiselle kaupunginosalle asemakaava, joka sitten kaupungin toimesta alistettaisiin ulkomaalaisten asiantuntijain tarkastettavaksi samalla kuin sekin sanotun alueen asemakaavan ehdotus, jonka valmistaminen oli uskottu ensimmäisen palkinnon saajille Professori Gust. Nyströmille ja Insinööri Herman Norrménille ynnä Yliinsinööri Th. Tallqvistille, oli Kaupunginvaltuusto, luopuen entisestä päätöksestään, antanut toimeksi ⁵⁾ sekä herroille Nyström ja Norrmén heidän aikaisemman ehdotuksensa perustuksella että myöskin herroille Sonck, Jung ja Thomé kahden ehdotuksensa perustuksella laatia kumpaisetkin lopullisen ehdotuksen Töölön kaupunginosan asemakaavaksi; ja saivat asianomaiset kumpaakin ehdotusta tehdessä molemmin puolin käyttää hyväkseen erikoiseikkoja ja suunnitelmia toisista palkinnon saaneista ehdotuksista, jonka ohessa kaupungin Rakennuskonttorin tuli molempain näiden ehdotusten laatimista varten antaa tarpeellista apua. Kaupunginvaltuusto, joka ei sitoutunut toimeenpanemaan uutta kilpailua taikka asiantuntijain tarkas-

¹⁾ Rhtkn kirj. N:o 178 elok. 28 p:ltä. — ²⁾ Kpvn pöytäk. 4 p:ltä marrask. 22 § ja 9 p:ltä jouluk. 20 §. — ³⁾ Rhtkn kirj. N:o 64 helmik. 27 p:ltä. (Kpvn pain. asiak. N:o 18). — ⁴⁾ Kpvn pöytäk. 22 p:ltä huhtik. 5 §. — ⁵⁾ Kats. 1900 vuoden kertomus siv. 4.

tusta, valtuutti samalla Rahatoimikamarin laskun mukaan määräämään maksettavaksi kohtuullisen korvauksen ehdotusten laatimistyöstä. Sittenkuin ehdotukset sen jälkeen oli valmistettu ja Rahatoimikamari sekä herroille Nyström ja Norrmén että herroille Sonck, Jung ja Thomé tästä määrännyt maksettavaksi korvausta 6,000 markkaa, olivat herrat Sonck, Jung ja Thomé, jotka puolestaan olivat vaatineet 12,000 markan korvausta, tehneet Kaupunginvaltuustolle valituksen siitä, että Rahatoimikamari oli kieltäytynyt maksamasta koko vaadittua määrää; ja Kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ puolestaan jättää arkkitehtien Sonckin, Jungin ja Thomén korvausvaatimuksen välimiesten ratkaistavaksi, joista mainitut arkkitehdit valitsivat kaksi, Rahatoimikamari toiset kaksi ja nämä neljä yhteisesti viidennen ja joiden välimiesten päätökseen ei saanut hakea muutosta, minkä jälkeen arkkitehdit Sonck, Jung ja Thomé myöskin ilmoittivat suostuvansa tähän asian käsittelyyn.

Mainitulla tavoin kokoonpannussa välimiesoikeudessa vaativat arkkitehdit Sonck, Jung ja Thomé, että Helsingin kaupunki velvoitettaisiin maksamaan suorittamatta olevan jäännöksen heidän laskustaan kuudellatuhannella markalla, johon Rahatoimikamarin puolesta vastattiin että koska ne henkilöt, jotka palkintokilpailussa olivat saaneet ensimmäisen palkinnon, olivat tyyntyneet kuudentuhannen markan korvaukseen uuden lopullisen ehdotuksen tekemisestä Töölön kaupunginosan asemakaavaksi, niin Rahatoimikamari ei ollut katsonut voivansa arkkitehti Sonckille ja hänen myötäpuolilensa samasta tehtävästä määrätä maksettavaksi suurempaa korvausta, ja välimiesten ratkaistavaksi jätettiin, eivätkö kantajat olleet saaneet kohtuullista korvausta sillä kuudentuhannen markan määrällä, jonka olivat saaneet nostaa. Välimiehet katsoivat, että arkkitehtien Sonckin, Jungin ja Thomén vaatimus saada kaksitoistatuhatta markkaa korvausta puheenalaisesta, kaupungille suorittamastaan työstä ei ollut kohtuuton, jonka tähden ja kun arkkitehti Sonck ja hänen myötäpuolensa ennemmin olivat nostaneet kuusituhatta markkaa, välimiehet velvoittivat Helsingin kaupungin herroille Sonck, Jung ja Thomé yhteisesti kuuttia vastaan maksamaan vielä kuusituhatta markkaa, mikä ohessa asianomaiset velvoitettiin puoleksi kumpikin ottamaan osaa välimiesten palkkioiden suorittamiseen.

Rahatoimikamari lähetti ²⁾ tämän jälkeen Kaupunginvaltuustolle jäljennöksen välitystuomiosta sekä ilmoitti, että Rahatoimikamari oli Kaupunginvaltuuston käyttövaroista määrännyt maksettavaksi mitä kau-

¹⁾ Kpvn pöytäk. 27 p:ltä toukok. 24 §. — ²⁾ Rhtkn kirj. N:o 238 marrask. 13 p:ltä.

pungin oli tuomion mukaan suoritettava; ja asia esitettiin¹⁾ Valtuustolle tiedoksi.

1903 vuoden
meno- ja tulo-
arvio.

Se 1903 vuoden meno- ja tuloarvio, jonka Kaupunginvaltuusto vahvisti²⁾, sisälsi lähinnä edellisen vuoden meno- ja tuloarvioon verraten seuraavat loppusummat:

<i>Menot.</i>		<i>1903.</i>		<i>1902.</i>
I. Kaupungin velat	<i>Smk</i>	1,032,996: 25	<i>Smk</i>	743,693: 75
II. Kaupungin virastot	„	226,000: —	„	225,016: 66
III. Kunnallishallinto	„	259,750: —	„	234,185: —
IV. Katujen ja laiturien va- laistus	„	225,656: 92	„	209,665: 50
V. Palosammutustoimi	„	114,055: —	„	120,730: —
VI. Poliisilaitos	„	418,746: 66	„	417,040: —
VII. Terveysten- ja sairaanhoito	„	310,286: 97	„	337,417: 15
VIII. Vaivashoito	„	316,940: —	„	295,020: —
IX. Opetustoimi	„	912,131: —	„	891,631: 57
X. Kaupungin vastattavat yleis- set rasitukset	„	249,654: 24	„	294,542: 86
XI. Vesijohto	„	352,650: —	„	437,570: —
XII. Kauppahalli	„	6,650: —	„	7,350: —
XIII. Kaupungin maatilat	„	7,400: —	„	7,400: —
XIV. Yleiset työt	„	1,887,214: —	„	905,750: —
XV. Eläkkeet	„	14,430: 67	„	15,506: 07
XVI. Sekalaiset menot	„	298,780: —	„	142,900: —
	Summa <i>Smk</i>	6,633,341: 71	<i>Smk</i>	5,285,418: 56

<i>Tulot.</i>		<i>1903.</i>		<i>1902.</i>
Laskettu käytettävissä oleva säästö	<i>Smk</i>	450,000: —	<i>Smk</i>	120,000: —
I. Korot	„	340,500: —	„	137,000: —
II. Tontinlunastukset	„	250,000: —	„	100,000: —
III. Tulot kaupungin kiinteästä omaisuudesta	„	366,700: —	„	307,428: 10
	Siirto <i>Smk</i>	1,407,200: —	<i>Smk</i>	664,428: 10

¹⁾ Kpvn pöytäk. 25 p:ltä marrask. 12 §. — ²⁾ Rbtkn kirj. N:o 223 lokak. 31 p:ltä (Kpvn pain. asiak. N:o 40). S:n s:n N:ris 44, 48 ja 50 sekä Kpvn pöytäk 20 p:ltä jouluk. 1 §.

	Siirto	<i>Smk</i>	1,407,200: —	<i>Smk</i>	664,428: 10
IV. Tonttiverot	„		2,700: —	„	2,700: —
V. Tuloatuottavat oikeudet	„		904,000: —	„	919,300: —
VI. Sekalaiset tulot	„		335,597: 28	„	372,354: 40
VII. Valtioavut	„		499,221: 33	„	492,471: 33
VIII. Vesijohto	„		536,950: —	„	536,175: —
XI. Valaistuslaitos	„		114,800: —	„	62,000: —
X. Lainat	„		1,000,200: —	„	380,500: —
XI. Taksoitus	„		1,832,673: 10	„	1,855,489: 73
	Summa	<i>Smk</i>	6,633,341: 71	<i>Smk</i>	5,285,418: 56

Vuosien 1902 ja 1903 meno- ja tuloarvioiden eron selittämiseksi mainittakoon tässä, sen lisäksi mitä jo ennenkin on esitetty, ensiksikin menoista seuraavaa:

„Kaupungin velat“ nimisen pääluokan kohdalle otettiin vuonna 1902 sovitun 8 miljoonan markan obligatsioonilainan korkojen ja kuoletuksen maksuun sekä siihen kuuluvain toimituspalkkioiden ja kurssinerotusten suorittamiseen y. m. 365,000 markan arvioerä, jota vastoin 1902 vuoden menoarviossa olevat erät Seurahuoneen maksamattoman kauppahinnan ja tilapäisen lainan tai kassakreditiviin korkoihin jätettiin pois, koska sanottu kauppahinta voitiin kaupungille edullisesti heti suorittaa uudesta obligatsioonilainasta saaduilla varoilla eikä mitään tilapäistä lainaa tarvinnut tulla kysymykseen. Muu ero ensimmäisessä pääluokassa johtuu siitä, että kaupungin aikaisempain lainain vuotuismaksut eri vuosina jonkun verran vaihtelevat.

Kaupungin
velat.

Arviovaliokunnan ehdotuksesta päätti Kaupunginvaltuusto kehottaa Rahatoimikamaria ottamaan mietittäväkseen ja sopivaan aikaan tekemään Valtuustolle ehdotuksen 1892 vuoden lainan konverttauksesta, jolloin lainan suuruus oli laskettava siihenkin katsoen, että oli tarpeen konvertata kaupunginrahastossa olevat 1876 vuoden vesijohtolainaan kuuluvat obligatsioonit.

Kaupungin virastojen menojen lisäys on johtunut erinäisistä palkan- korotuksista 5 ja 10 vuoden palveluksesta sekä siitä, että kuuden kaupunginpalvelijan peruspalkka Raastuvanoikeuden toisella, kolmannella ja neljännellä osastolla oli tehdystä hakemuksesta korotettu 1,000:sta 1,200 markkaan.

Kaupungin vi-
rastot.

Kaupunginvaltuuston kanslian vuosirahansäännössä on huomattava Valtuuston sihteerin palkkauksen korotus 3,300:sta 3,600 markkaan sekä

Kunnallis-
hallinto.

palkkaus kanslian toiselle notariolle 2,400 markkaa ¹⁾. — Rahatoimikamarin palkkasäännössä on taas puheenjohtajan palkkion korottaminen 2,500 markasta 4,000 markkaan ja kanslia-apulaisen palkkaamiseen suomen kieltä varten 4,000 markkaa. Ennemmin esitetyistä syistä ²⁾ on sitä vastoin sihteerin palkkaus seitsemältä vuoden kuukaudelta laskettuna 8,000 markan mukaan vuodelta. Rahatoimikamarin tarverahoiksi aijotun arviomäärärahan lisäys 10,000:sta 15,000 markkaan on johtunut muun muassa kunnalliskertomuksen painattamisesta toisellakin kotimaisella kielellä. — Rahatoimikonttorin lisämenojen joukossa on 3,000 markan palkkaus vielä yhdelle nuoremmalle kirjanpitäjälle ja 1,200 markkaa toiselle vahtimestarille ³⁾ sekä 600 markkaa vanhemmalle vahtimestarille palkkioksi torikauppan valvonnasta. Arviomääräraha ylimääräisiä apulaisia varten oli sitä vastoin vähennetty 8,500:sta 7,800 markkaan. — Liikennekonttorin vuosirahansäännössä on se muutos, että määräraha ylimääräisiä apulaisia varten oli lisätty 10,880:sta 16,445 markkaan, tähän kuitenkin luettuna 3,000 markan määräraha kaupungin varojen kanton warrantimakasiinissa, joka erityinen erä siten oli jäänyt pois, minkä johdosta todellinen lisäys supistui 2,565 markkaan. Arviovaliokunnan ehdotuksesta päätti Kaupunginvaltuusto kehottaa Liikennekonttoria ottamaan mietittäväkseen ja tekemään Valtuustolle ehdotuksen niiksi Liikennekonttorin vuosirahansäännön muutoksiksi, jotka ehkä olivat tarpeen, jotta ne ylimääräiset apulaiset, joita säännöllisesti tarvitaan Liikennekonttorin töihin, otettaisiin sen vuosirahansääntöön vakinaisella palkkauksella; ja samalla kuin tuulaakikirjuri F. Lammisen Kaupunginvaltuustolle antama hakemus palkankorotuksesta tulo- ja menoarviota käsiteltäessä jätettiin huomioonottamatta, annettiin Liikennekonttorille toimeksi vuosirahansääntönsä toisin järjestämistä koskevan kysymyksen yhteydessä ottaa myöskin mietittäväksi, oliko aihetta Liikennekonttorin kirjanpitäjän palkkauksen korottamiseen. — Satamakonttorin vuosirahansäännössä on 200 markan lisäys tarverahoihin. Ylökantoprosentit on taas laskettu sen satamakannon mukaan, joka on tuloarvioon merkitty. — Rakennuskonttorin vuosirahansääntöön on kaupungin rakennusmestarin palkankorotushakemuksen johdosta tehty sellainen muutos, että kaupungin rakennusmestarin peruspalkka on lisätty 2,900:sta 3,000 markkaan, jonka lisäksi on tullut 10 prosentin palkankorotus 5 ja 10 vuoden palveluksen jälkeen ynnä viran nykyiselle haltijalle ennemmin myönnetty mieskohtainen palkanlisä korotettu 300:sta 400 markkaan. Sitä vastoin

¹⁾ Kats. siv. 87. — ²⁾ Kats. siv. 88. — ³⁾ Kats. siv. 89.

nuoremman metsävahdin Axel L. Nyholmin Valtuustolle antama hakemus palkankorotuksesta jätettiin huomioonottamatta, koska asiaa ei ollut ehditty riittävästi valmistella. Ja Nyholm osotettiin, jos syytä oli, uudistamaan hakemuksensa Rakennuskonttorissa taikka Rahatoimikamarissa. — Puutarhalautakunnan vuosirahansäännössä on arviomääräraha tarverahoiksi alennettu 400:sta 300 markkaan. Sittenkuin Kaupunginvaltuusto oli päättänyt yhdeksi vuodeksi perustaa väliaikaisen kunnallisen työnvälitystoyhdistö¹⁾ ja antanut Arviovaliokunnalle toimeksi ehdottaa tähän tarkoitukseen tarvittavan määrärahan, otettiin valiokunnan ehdotuksen mukaan johtajaa varten 3,600 markkaa, vahtimestaria varten 900 markkaa ja kalustoa, lämpöä, valoa y. m. varten arviolta 2,000 markkaa eli kaikkiaan 6,500 markkaa. — Kasvatuslautakunnan vuosirahansäännössä korotettiin sihteerin palkkio 1,500:sta 2,000 markkaan ja vahtimestarin palkkio 100:sta 150 markkaan.

Katujen ja laiturien valaistukseen tarvittavain menojen eroon on luonnollisena syynä kaupungin asuttujen osain laajentuminen ja suuremmat vaatimukset valovoimaan nähden. Kaasuvalaistuksen aika ulotettiin sitä paitsi aikakausiin 20—31 p. heinäkuuta ja 15—20 p. toukokuuta. Menojen säästämiseksi vaihdettiin makasiinilaiturin sähkövalaistus kaupungin omasta kaasutehtaasta saatavaan kaasuun. Valaistuslaitoksen hallituksen ehdotuksesta otettiin taas menoarvioon 600 markan palkkio petrooli-valaistuksen tarkastajaa varten.

Katujen ja
laiturien valais-
tus.

Palosammutustoimen menosäännön aleneminen johtuu palokaluihin ja kalustoon tarvittavan satunnaisen menon vähentymisestä. Pääaseman ruiskumestarin palkkausta lisättiin 300 markkaa, jota vastoin palotallin menoja voitiin halvempain heinähintain johdosta vähentää 375 markkaa.

Palosammutus-
toimi.

Vähäpätöinen ero poliisilaitoksen vuosirahansäännössä johtuu etupäässä kolmannen vahtimiehen asettamisesta, jolle tulee 1,000 markan palkkio. Mutta kun oli tehty ehdotus poliisilaitoksen toisinjärjestämisestä ja Kaupunginvaltuusto erällä edellytyksillä päättänyt lisätä kaupungin osuutta poliisilaitoksen kustannuksiin 16,465 markalla²⁾, mutta ratkaisematta oli, tulisivatko lisämäärärahan myöntämisen edellytykset toteutumaan, päätti Kaupunginvaltuusto arviovaliokunnan ehdotuksesta ainoastaan lisätä „määrärahaa arvaamattomiin menoihin Kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan“.

Poliisilaitos.

Terveyden- ja sairaanhoidon menojen vähentyminen johtuu siitä, että

Terveyden- ja
sairaanhoito.

¹⁾ Kats. siv. 82. — ²⁾ S:n s:n 90.

1902 vuoden menosäännössä oli satunnaisia määrärahoja 50,000 markkaa Marian sairaalan sisätautien-kirurgisen osaston sisustamiseen ja 3,000 markkaa väli aikaista sairaalaa varten. Marian sairaalan vuosimeno lisäytyi kuitenkin sen nojalla, että 1902 vuoden menosääntöön suuri osa menoneriä erittäinkin kirurgista ja kulkutautiosastoa varten oli otettu ainoastaan seitsemältä kuukaudelta, mutta 1903 vuoden menosääntöön koko vuodelta. Määrärahat sairaalan polttopuihin ja kaasuun lisäytyvät myöskin yhteensä 1,600 markkaa. — Vladimirinkadun varrella olevaa poliklinikkaa varten tuli lisäksi 2,500 markan määräraha ja Ravintoaineiden tarkastusaseman apulaisen palkkiota lisättiin 300 markkaa, jota vastoin määrärahoja rottain tappamista ja lihantarkastusaseman apulaisia varten vähennettiin 1,000 markkaa kumpaistakin.

Vaivahoito.

Vaivahoidon menosäännöstä on huomattava, että puheenjohtajan palkkio palautettiin Kaupunginvaltuuston ennemmin määräämään 1,200 markkaan; että vaivaistalon ja siihen yhdistettyjen laitosten menoja osaksi lisättiin osaksi vähennettiin, mutta niitä yhteensä otettiin menoarvioon 127,320 markkaa, kun vastaava määrä vuonna 1902 oli 117,500, johtuen lisäkustannus melkoiseksi osaksi siitä, että vaivahoitolaitoksia vuoden kuluessa oli lisätty uudella laitoksella, n. s. tuberkuloosipaviljongilla, jossa oli huoneita 36 hoidettavalle; sekä että osastossa „avustusta ja kustannuksia laitoksen ulkopuolella olevia köyhiä varten“ erät: kaupunkiin ja maaseudulle elänteille annettuja varten, sairaanhoitoa varten sekä suoranaiseksi avuiksi puuttenalaisille, joilla ei ole ehdotonta oikeutta vaivahoitoon, lisättiin 6,000, 1,500 ja 4,000 markkaa.

Opetustoimi.

Opetustoimen menot vaativat määrärahoja korotettavaksi noin 20,615 markkaa 43 penniä, josta ylempään käsityöläiskoulun osalle tuli 5,432 markkaa, kansakoulujen 3,181 markkaa 93 penniä, kansankirjaston ja lukusalien 440 markkaa ja pahantapaisten lasten turvakotien 11,561 markkaa 50 penniä. Sitä vastoin alemman käsityöläiskoulun määrärahaa vähennettiin 116 markkaa. Rahatoimikamaria kehoitettiin Kaupunginvaltuustolle ilmoittamaan, eikö voimassa oleviin ylempää käsityöläiskoulua koskeviin määräyksiin tarvittaisi muutoksia, jotta kaupungin vaikutusta sen johtoon lisättäisiin.

Sen johdosta, että oli nostettu kysymys kansakoulujen taloudenhoitajan palkkion korottamisesta, oli arviovaliokunta huomauttanut, että tämä toimi niihin tärkeisiin etuihin katsoen, jotka oli uskottu taloudenhoitajan huostaan, oli liian tärkeä enää sivutoimena hoidettavaksi, jonka tähden valiokunta oli ehdottanut, että Kaupunginvaltuusto ryhtyisi alotteeseen toimen toisinmuodostamiseksi; ja arviovaliokunta oli ajatellut talouden-

hoitajan virkatehtäviin kuuluvaksi, että hänen tulisi lähinnä pitää huolta koulurakennuksista, kalustosta ja arkistosta, valvoa korjaustöitä, toimittaa tarvittavain opetusvälineiden osto, hankkia vaatetusta varattomille oppilaille, laatia palkkauslistat, toimittaa kaikki sattuvat maksunsuoritukset sekä pitää ylintä valvontaa palvelusväestä ja kouluhuoneistojen puhtaanapidosta. Valiokunnan ehdotuksesta kehotti Kaupunginvaltuusto Kansakoulunjohtokuntaa tekemään ehdotuksen kansakoulujen taloudenhoitajan toimen toisimuodostamiseksi pääasiallisesti yllämainittujen näkökohtain mukaisesti.

Melkoinen lisäys pahantapaisten lasten turvakotien menoissa johtui etupäässä erityisen kasvatustaloksen tytöille perustamisesta Wanajan pitäjään.

Kaupungin velvollisuutena oleva kyydinpitovelvollisuus voitiin siitä tehdyn urakkasopimuksen nojalla vuonna 1903 suorittaa 1,950 markan määrärahalta, sen sijaan kuin sitä varten ennen oli määrätty 3,000 markkaa. Myöskin majoituksen kustannukset oli majoituslautakunta laskenut melkoista vähemmiksi kuin edellisenä vuonna eli 239,849 markaksi 28 penniksi.

Kaupungin vastattavat yleiset rasitukset.

Sittenkuin sähkövalaistus Kauppahallissa oli vaihdettu kaasuun, otettiin valaistuskustannuksiksi 1,500 markkaa 4,500 markan asemesta, jota vastoin satunnainen määräraha kaasuväläistuksen toimeenpanemiseen merkittiin 2,300 markaksi.

Kauppahalli.

Sittenkuin Kaupunginvaltuusto oli päättänyt uuden puhtaanapitojärjestelmän vuonna 1903 toimeenpantavaksi ¹⁾, otettiin Rahatoimikamarin ehdotuksesta menoarvioon 59,810 markan määrä rikkainkuljetuskärryjen hankkimiseen, rikka-asemain perustamiseen kaupunkiin sekä rautatieraitteiden, asemasiltain, vajain y. m. hankkimiseen Malmin kaatoasemalle.

Puhtaanapito-toimi.

Koska satamavahtimestari Hagman vuoden kuluessa oli kuollut, jäi menoarviosta pois hänen eläkkeensä 600 markkaa. Edelleen jäi pois ruiskumestarin leskelle Nyströmille 1 pään tammikuuta 1903 myönnetty 600 markan apuraha, jota vastoin tuli lisää satamavahtimestarin leskelle Eeva Hagmanille 144 markan apuraha.

Eläkkeet.

Melkoinen lisäys „sekalaisten“ menojen kohdalla johtuu etupäässä siitä, että tähän oli otettu 113,500 markan erä kaupungin rahastossa olevain, kaupungin omistamain Helsingin Makasiiniosakeyhtiön osakkeiden rahastosta poistamiseen, jotka osakkeet kaupunki oli ottanut vastaan mak-

Sekalaiset menot.

¹⁾ Kats. siv. 118.

suna erinäisistä yhtiölle myydyistä Katajanokalla olevista makasiinitonteista. Pääsyynä sellaiseen maksunsuoritukseen oli ollut se, että kaupunkitaten voi hankkia itselleen johtavan vaikutuksen yhtiön, kaupungin kaupalle ja merenkululle niin tärkeään toimintaan, jonka tähden kaupungin ei olisi luovutettava osakkeita, vaan päinvastoin pidettävä ne lopullisena sijoituksena, jota luonnetta osakkeilla ei kuitenkaan ollut niin kauan kuin ne esiintyivät käteisinä varoina kaupunginrahastossa. Tärkeä oli myöskin, että siirrettävä säästö vuoden päättyessä oli todellista säästöä, joka voitiin käyttää tulevan vuoden menoihin. — Syistä, jotka osaksi jo ennen on esitetty, korotettiin edelleen määräraha arvaamattomiin menoihin Kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan 50,000:stä 90,000 markkaan. Uusi erä 800 markkaa tuli lisäksi kaupungin irtaimen omaisuuden katsastusta varten, jonka ohessa määräraha polttoaineisiin, erittäinkin Liikenne- ja Satamankonttorin tarpeiksi, lisättiin 10,000:sta 11,000 markkaan. — Sen johdosta, että menot Nikolainkirkon tornikellon valaistuksesta oli siirretty yleiseen määrärahaan valaistusta, myöskin ilotulitusta, varten, tasattiin tämä määräraha 7,300:sta 8,000 markkaan. — Pienempiin menoihin tavaravajoja varten määrättiin 300 markkaa ja kahden, kaupungin keskiosiin sijoitettavan normaalikellon ostamista sekä näiden ja entisten normaalikellojen kunnossapittoa varten 2,800 markkaa.

Tulot.

Mitä taas tulee vuosien 1902 ja 1903 tulojen erotukseen mainittakoon tässä seuraavaa:

Käytettävissä oleva säästö.

Edellisestä vuodesta käytettävissä olevaa säästöä, siihen luettuna yllämainittujen kaupunginrahastossa olevain, kaupungin omistamain Helsingin Makasiiniosakeyhtiön osakkeiden määrä, otettiin tuloarvioon 450,000 markkaa.

Korot.

Koska 1902 vuoden kuluessa oli lunastettu koko joukko velkakirjoja, joilla tontinlunastusta oli kaupungille suoritettu, ja samaten otaksuttiin käyvän myöskin vuonna 1903, alennettiin laskettu korko tontinlunastuksesta 95,000:sta 80,000 markkaan. Niinikään vähennettiin tuloerä „osinko osakkeista“ 9,000:sta 8,000 markkaan, koska kokemus oli osottanut osinkojen kaupungin omistamista osakkeista olevan laskeutumassa. Sitä vastoin voitiin lisää tulleiden uusien lahjoitusten tähden lahjoitusrahastojen korkoja lisätä 1,000 markkaa. Aivan uusina tuloerinä otettiin tuloarvioon 8,500 markkaa korkoa Valaistuslaitokselle myönnetyistä ennakkomaksuista ja 210,000 markkaa pankkitilin korkoa uuden obligatsioonilainan käyttämättömistä varoista.

Tontinlunastukset.

Viime vuosina oli tontinlunastusta alettu suorittaa käteisellä rahalla

entistä enemmän, jonka tähden ja kun kaupungilla vuonna 1903 oli odotettavissa myöskin riidan alaisena oleva pakkoluovutuksenlunastus valtionrautateille luovutetusta maasta, tontinlunastusta merkittiin korotettu määrä 250,000 markkaa.

Aivan uutena eränä tuli lisäksi Seurahuoneen vuokrat 44,800 markkaa. Toreilla olevain vakinaisten myyntipaikkain vuokraa lisättiin 18,000:sta 30,000 markkaan. Niinikään korotettiin erä „satunnaiset sekä kenttien vuokrat“ 15,000:sta 18,000 markkaan ja kalavedenmaksut 1,200:sta 1,400 markkaan, jota vastoin erä „vuokraa huoneistoista Sofiankadun talossa N:o 3“ alennettiin 2,000 markkaa.

Satamakonttorin ehdotuksesta otettiin satamamaksuista laskettu tulo 15,000 markkaa pienemmäksi kuin edellisenä vuonna. Myöskin silta- ja biljaardimaksuja vähennettiin 500 ja 100 markkaa, jota vastoin nostoranan maksut lisättiin 300 markalla.

Erät „mieskohtainen vaivaismaksu“, „sairaanhoidon Marian sairaalassa“ ja „vastike kaupungin menettämistä sakko-osuuksista“ merkittiin 1,000:n, 1,000:n ja 286 markan lisäyksellä. Vaivaihoitohallituksen ehdotuksesta korotettiin myöskin vaivaisten ylläpidosta laskettu korvaus 6,000:sta 8,000 markkaan ja Kasvatuslautakunnan ehdotuksesta korvaukset turvakodeissa hoidetuista lapsista 600:sta 900 markkaan. Samaten lisättiin erään „kirjalainat“ 500 markkaa, jota vastoin erät kansakouluoppilaiden maksut ja käsityöt vähennettiin 800:sta 200 markkaan. Majoituslautakunta oli ilmoittanut 220,951 markkaa 28 penniä siksi määräksi, mikä tariffin mukaan tulisi kruununvarjoista korvaukseksi kaupungin majoituskustannuksista.

Kansakoulujen valtioapua oli Keis. Senaatin 16 p:nä heinäkuuta 1902 annetun päätöksen nojalla lisätty 6,000 markkaa, jonka ohessa tähän oli otettu uusi 750 markan erä eli se määrä, minkä Valtiovarasto suorittaa kaupungille korvaukseksi ruoka-annosten kustantamisesta tutkimusvangeille.

Vuokramaksuja vesimittareista oli korotettu 1,000 markkaa, mutta vuokraa vesijohdon maa-alueesta vähennetty 350 markkaan, mikä siitä todellisuudessa saatiin.

Kaupunginvaltuuston ennemmin tekemän päätöksen mukaisesti, että kaasutehtaan puhdas tulo kokonaisuudessaan merkittäisiin tuloksi IX tulo-
luokan kohdalla ¹⁾, otettiin tuloarvion käytettävissä olevana voittona kaasutehtaasta 114,800 markkaa.

Tuloluokkaan „lainat“ otettiin, ennemmin tehtyjen uuden obligatsioni-

¹⁾ Kats. siv. 61.

Kaupungin kiinteä omaisuus.

Tuloa tuottavat oikeudet.

Sekalaiset tulot.

Valtioapu.

Vesijohdo.

Valaistuslaitos.

Lainat.

lainan käyttämistä koskevain päätöksien mukaisesti, Seurahuoneen kauppahinnasta jällellä olevat 650,000 markkaa, kauppahallin rakentamiseen Hieta-
lahdentorille 125,000 markkaa, ja tavaravajan rakentamiseen Katajanokan-
rantakadulle 100,000 markkaa, sekä vesijohdon laajentamiseen 125,000
markkaa.

Taksoitus.

Vahvistetun meno- ja tuloarvion nojalla päätti Kaupunginvaltuusto, että kunnan verovelvollisilta jäseniltä vuonna 1903 taksoitettava veromäärä oli oleva 1,832,673 markkaa 10 penniä, joka vuodelta 1903 oli 22,816 markkaa 63 penniä pienempi taksoitus kun vuodelta 1902.

c) *Erinäisiä muita Kaupunginvaltuuston käsittelemiä asioita.*

Puhtaanapidon
järjestäminen.

Edellisenä vuonna oli Terveyslautakunta Kaupunginvaltuustolle antanut mietinnön ja ehdotuksen puhtaanapitotoimen järjestämisestä kaupungissa, joka mietintö sisälsi myöskin ehdotuksen voimassa olevan poliisijärjestyksen 21 ja 28 §:n muuttamiseksi sekä kaupungin puhtaanpitosäännöksi, minkä jälkeen Kaupunginvaltuusto oli lähettänyt asian Rahatoimikamariin lausunnon antamista varten ¹⁾. Rakennuskonttori, jonka lausunnon asiasta Rahatoimikamari ensiksikin pyysi, ei katsonut olevan mitään pääasiassa muistuttamista Terveyslautakunnan ehdotusta vastaan, että puhtaanapitoa varten kaupungissa pantaisiin toimeen n. s. tynnyrijärjestelmä. Sitä vastoin Rakennuskonttori vastusti sitä mielipidettä, että se yleinen puhtaanapitolaitos, jonka ehdotuksen mukaan tuli olla toimeenpantuna silloin kuin kaatopaikat siirrettiin, yhdistettäisiin Rakennuskonttoriin. Mutta Rakennuskonttorin mielestä ei ollut suotavaakaan, että heti tynnyrijärjestelmän toimeenpantua ja ennenkuin oli saatu kokemusta talonomistajain siihen liittymisestä, perustettaisiin erityinen puhtaanapitolaitos, vaan puhtaanapito voitiin toistaiseksi jättää Rakennuskonttorin toimitettavaksi, mainitun konttorin johtosääntöä silti kuitenkin muuttamatta. Asian edelleen valmistaminen annettiin sitten toimikunnan tehtäväksi, johon kuului Rautatiehallituksen ja Rahatoimikamarin edustajia ja joka ehdotti ²⁾, että Rahatoimikamari esittäisi Rautatiehallitukselle seuraavaa, nimittäin:

että kaatopaikkain perustamista varten saataisiin vuokrata noin 2 hehtaaria Malmin aseman luona olevan rautatien hiekkakuopan pohjois-

¹⁾ Kats. 1901 vuoden kertomus siv. 99. — ²⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 10.

osasta ja yhtä suuri alue Tikkurilan luona olevan hiekanottoapaikan luoteisesta osasta vuotuisesta 100 markan vuokramaksusta hehtaarilta ja molemminpuolisella yhden vuoden irtisanomisajalla;

että rautateille kuuluvalla maalla saataisiin tehdä tarpeellisia sivuraiteita kaatopaikoille, ja että maksutta saataisiin kiskot, vaihteet ynnä niihin kuuluvat tarpeet sekä mainituille raiteille että niille sivuraiteille, jotka kaupunki teettäisi Satamaradalle ja Sörnäisten rautatielle puheenalaista tarkoitusta varten;

että tavara-aseman luoteisosaan tehtäisiin sivuraide ynnä lastaussilta makkilantaa ja rikkoja varten;

että valtionrautatiet säännöllisillä junilla kuljettaisivat kaupungissa olevista lastauspaikoista Malmin ja Tikkurilan kaatopaikkoihin makkilannalla suljetuissa hinkeissä taikka rikoilla lastatut vaunut kaupungin suoritettavasta 6,60 ja 8,40 markan maksusta vaunulastilta, johon maksuun oli luettu myöskin kustannukset tyhjiin vaunujen ja astiain kaupunkiin palauttamisesta; sekä

että edellämainittua kuljetusta varten tarvittavat vaunut valtionrautateiden työpajoissa rakennettaisiin ja kunnossa pidettäisiin kaupungin tarpeiksi.

Tämän mietinnön mukaan oli liitettynä Rakennuskonttorin laatima ja toimikunnan jäsenten tarkastama kustannusarvio sekä tarvittavista perustamistöistä toimikunnan ehdotuksen mukaan että myöskin puhtaanapidon ehdotetulla tavoin järjestämisen vuotuisista menoista ja tuloista.

Sittenkuin Rahatoimikamari oli pyytänyt Rautatiehallituksen lausuntoa toimikunnan ehdottamista toimenpiteistä mikäli ne koskivat valtionrautateitä, ilmoitettiin Rahatoimikamarille vastaukseksi, että Rautatiehallitus puolestaan suostui hyväksymään toimikunnan ehdotuksen ja, tarkemman tiedon saatua, ryhtymään siinä mainittuihin valtionrautateille kuuluviin toimenpiteisiin, paitsi mitä tuli puhtaanapitoa varten tarvittavain rautatievaunujen rakentamiseen ja korjauksiin. Rahatoimikamari puolsi ¹⁾ tämän jälkeen Kaupunginvaltuustolle Terveyslautakunnan ehdotuksen hyväksymistä, jonka ohessa Rahatoimikamari esitti, että niissä lopullisissa päätöksissä, jotka Kaupunginvaltuusto tulisi tekemään, noudatettaisiin seuraavia seikkoja, nimittäin: että aluksi ei olisi kaupungille järjestettävä mitään erityistä puhtaanapitolaitosta, vaan puhtaanapito uuden järjestelmän mukaan toistaiseksi uskottava Rakennuskonttorille; että kunnes tarve

¹⁾ Rhtkn kirj. N:o 59 helmik. 20 p:ltä.

toisin vaati, ainoastaan kaatopaikka Malmin aseman luona vuokrattaisiin valtionrautateiltä kaupungin tarpeiksi ja varustettaisiin tarpeellisilla sivuraiteilla; sekä että ensimmäinen varasto rautatievaunuja määrättäisiin luvultaan korkeintaan 20 kappaleeksi.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta hyväksyi ¹⁾ Kaupunginvaltuusto sen jälkeen Rahatoimikamarin esityksen ynnä Terveyslautakunnan ehdotuksen Poliisijärjestyksen kahden §:n muutokseksi sekä Helsingin kaupungin puhtaanapitosäännöksi, jonka jälkeen mainitut ehdotukset lähetettiin Maistraatille vahvistuksen niille hankkimista varten.

Haittoja savusta.

Sittenkuin Terveyslautakunta oli ehdottanut säännöksiä niiden haittojen ehkäisemiseksi, joita savu höyrypannuista, teollisuuslaitosten tulijoista ja muista polttopesistä aikaansaa ²⁾, ja Kaupunginvaltuusto 22 p:nä tammikuuta 1901, myötäliittäen erään Valtuuston valiokunnan antaman mietinnön, oli pyytänyt Teknillisen yhdistyksen lausuntoa asiasta, lausui yhdistys saman vuoden joulukuussa Kaupunginvaltuustolle antamassaan kirjelmässä ³⁾, että Valtuuston olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin mainittujen haittain ehkäisemiseksi, jonka ohessa yhdistys ehdotti, että Kaupunginvaltuusto lähettäisi erityisen ammattimiehen ulkomaille tutkimaan kysymystä kokonaisuudessaan, joka, sittenkuin tuo henkilö oli Valtuustolle antanut mietinnön asiasta, olisi uudestaan esitettävä Teknilliselle yhdistykselle. Kaupunginvaltuusto päätti ⁴⁾ kuitenkin antaa ehdotuksen tätä nykyä raueta, mutta kehotti Terveyslautakuntaa edelleenkin omistamaan huomiota tälle asialle.

Ehdotus rakennuslautakunnasta ja rakennusjärjestyksen tarkastamisesta.

Sittenkuin Teknillinen yhdistys oli Kaupunginvaltuustolta pyytänyt erityisen rakennuslautakunnan asettamista ja tämän muutoksen vaatimaa voimassa olevan rakennusjärjestyksen tarkastamista, jätti ⁵⁾ Valtuusto asian erityisen valiokunnan valmisteltavaksi, mutta valiokunta ei ehtinyt vuoden kuluessa antaa siitä mietintöä.

Ohjesääntö Töölön sokeritehtaan rautatieraitteille.

Sittenkuin Töölön sokeritehtaan osakeyhtiö eli Maistraatilta pyytänyt vahvistusta laaditulle yhtiön rautatieraitteiden liikenteen ohjesäännölle ⁶⁾ ja Maistraatti kirjelmässä 4 p:ltä marraskuuta 1901 oli pyytänyt Kaupunginvaltuuston lausuntoa asiasta, kehoitettiin Rahatoimikamaria siitä lausumaan mielensä; ja Rahatoimikamari ehdotti ⁷⁾, että ohjesääntö vah-

¹⁾ Kpvn pöytäk. 25 piltä maalisk. 24 §. — ²⁾ Kats. 1900 vuoden kertomus siv. 94.

³⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 8. — ⁴⁾ Kpvn pöytäk. 25 piltä maalisk. 23 §. — ⁵⁾ S:n s:n 22 p:ltä huhtik. 24 §. — ⁶⁾ Kats. 1901 vuoden kertomus siv. 35. — ⁷⁾ Rhtkn kirj. N:o 318 jouluk. 27 p:ltä 1901.

vistettäisiin noudatettavaksi, kuitenkin ainoastaan toistaiseksi eli kunnes kaupunginviranomaiset katsoisivat tarpeelliseksi määrätä sitä muutettavaksi. Rahatoimikamari oli nimittäin sitä mieltä, että olot tulisivat oleellisesti muuttumaan, sittenkuin koko Hakasalmen alue oli joutunut takaisin kaupungille ja siitä yhdessä Hesperian puiston kanssa oli muodostettu kaupungille yleinen istutus sekä aiottu rantatie rakennettu tämän istutuksen kautta Eläintarhaan Töölön sokeritehtaan tehdastontin ohi, jonka jälkeen samat osat rautatieraiteita eivät voineet olla aitauksella puistosta erotettuina, vaan enemmältä radalle pääsemisen täytyi käydä välttämättömäksi. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti ¹⁾ Kaupunginvaltuusto antaa lausuntonsa Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan; ja puheenalaisen ohjesäännön Maistraatti vahvisti 8 p:nä helmikuuta olemaan voimassa kunnes siitä ehkä toisin säädetään.

Vuonna 1900 Kaupunginvaltuustolle annetussa kirjoituksessa oli Helsingin Kauppayhdistyksen valtuusto esittänyt, että Kaupunginvaltuusto Keisarilliselle Senaatille tekisi hakemuksen, että talviliikenteen voimassapitämistä varten vähintään yhtä vahva jäänmurtaja kuin Sampo koetteeksi kolmeksi vuodeksi sijoitettaisiin Helsinkiin, sitoutuen kaupunki kolmen vuoden kuluessa kustantamaan jäänmurtajan kunnossapitoa y. m. enintään 150,000 markalla vuodessa ²⁾. Tästä kuultuna lausui Satamakonttori paljon epäilyksiä asiasta erittäinkin merenkulun kannalta, jonka jälkeen Rahatoimikamari huomautti, mitä vaikeuksia kaupungin meno- ja tuloarvion järjestämiselle aina 150,000 markan suuruinen ylimääräinen meno kolmen vuoden aikana tuottaisi. Rahatoimikamarin ehdotuksesta alistettiin kysymys kuitenkin Helsingin laivanpäällikköyhdistyksen harkinnan ja lausunnon alaiseksi. Sittenkuin viimeainittu yhdistys esittämillään syillä oli ilmoittanut että se ei voinut puoltaa, että kaupunki nykyoloissa ottaisi niskoilleen ehdotetun menon kokeesta, joka epäilemättä tuottaisi pettyneitä toiveita ja tappioita, päätti ³⁾ Kaupunginvaltuusto asiain pöydälle pantavaksi ja myöhemmin esille otettavaksi uudesta Valmistusvaliokunnan ilmoituksesta.

Talviliikenne
Helsinkiin.

Sittenkuin Luotsi- ja majakkalaitoksen Ylihallitus oli Rahatoimikamarilta tiedustellut, tahtoisiko Helsingin kaupunki samallaisella apurahalla kuin ennemmin myöskin talvena 1902—1903 toimituttua jääntutkimuksia Gråharan, Porkkalan, Jussarön ja Söderskärin majakkain luona, jätti

Jääntutkimuk-
sia meressä Hel-
singin edustalla.

¹⁾ Kpvn pöytäk. 14 p:ltä tammik. 10 §. — ²⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 14. — ³⁾ Kpvn pöytäk. 25 p:ltä maalisk. 29 §.

Rahatoimikamari asian Kaupunginvaltuuston harkittavaksi ja ratkaistavaksi, samalla kuin Rahatoimikamari lausui mielipiteenään, että puheenalaiset jäänhavainnot ainakin toistaiseksi voisivat lakata. Mutta Kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ kuitenkin, että määräraha mainittuun tarkoitukseen oli edelleenkin suoritettava.

Uusi kansakoulupiiri.

V. t. kansakouluntarkastajalle oli kaupungin viidennentoista kansakoulupiirin kouluneuvoston jäseniä huomauttanut, että tämä piiri oli liian suuri ja että kansakoulunoppilasten lukumäärä siinä oli suuresti lisääntynyt, jonka johdosta kansakoulunjohtokunta v. t. kansakouluntarkastajan ehdotuksesta oli esittänyt, että uusi kuudestoista kansakoulupiiri, käsittävä Fredriksbergin alueen, lohkaistaisiin viidennestätoista piiristä; ja Kaupunginvaltuusto päätti ²⁾ Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta suostua tähän esitykseen.

Valtionrautateiden erottaminen eri vakausspiiriksi.

Sittenkuin valtionrautateiden alue ja asemat maalla 10 p:nä huhtikuuta 1902 annetun asetuksen kautta oli erotettu eri vakausspiiriksi, oli Keisarillisessa Senaatissa nostettu kysymys siitä, että tämän piirin tulisi käsittää myöskin ne kaupungit, joita valtionrautatiet koskettavat, ja että rautatienvakaaja siis oli oikeutettava toimittamaan vakausta myöskin sellaisessa kaupungissa olevalla asemalla, jossa oli oma vakaaja, päätti ³⁾ Kaupunginvaltuusto, sittenkuin Rahatoimikamaria ja Kaupunginvakaajaa oli asiasta kuultu ⁴⁾, hyväksyä Senaatissa nostetun ehdotuksen, kuitenkin sillä ehdolla että siihen luettaisiin ainoastaan valtionrautateiden ja postilaitoksen rautatienalueella olevat vaa'at.

Komiteanmietintö kauppakouluopetuksen järjestämisestä.

Vuonna 1900 oli Kaupunginvaltuustolta vaadittu lausuntoa erään komitean antamasta mietinnöstä, joka koski kauppakouluopetuksen järjestämistä maassamme ja jossa uudistusehdotukset oli jaettu kolmeen ryhmään, nimittäin 1) kauppa-apulaisten oppilaitoksia 2) kauppakouluja ja kauppaopistoja sekä 3) kauppakorkeakoulukysymystä koskeviin. Se valiokunta, jonka valmisteltavaksi asia oli annettu, huomautti antamassaan mietinnössä ⁵⁾, kuinka komitean ehdotus tarkoitti, että kauppiassivistyksen voimassapitäminen ja edistäminen maassamme edelleenkin olisi uskottava kunnallisille taikka yksityisille oppilaitoksille, joille valtio antaisi enemmän tai vähemmän apurahaa. Asian täten järjestämisen valiokuntakin havaitsi kaikin puolin tarkoituksenmukaiseksi, mutta lausui kuitenkin toivo-

¹⁾ Kpvn pöytäk. 14 p:ltä lokak. 21 §. — ²⁾ S:n s:n pöytäk. 17 p:ltä kesäk. 12 §. — ³⁾ S:n s:n 14 p:ltä lokak. 31 §. — ⁴⁾ Rhtkn kirj. N:o 169 heinäk. 24 p:ltä. — ⁵⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 42.

muksena, että sitä kauppaoppilaitosten järjestämisen ohjelmaa, jonka vahvistaminen oli odotettavissa, ei julistettaisi kaikissa kohdin ehdottomasti sitovaksi, vaan että suotaisiin tilaisuutta erittäinkin yksityisille laitoksille ainakin erikoisseikoissa soveltumaan paikallisten ynnä muiden olevain olojen mukaan. Komitean ehdottamain kauppaoppilaitosten katsoi valiokunta hyvin vastaavan kauppiaskunnan eri aineksien sivistystarpeita, jonka ohessa valiokunta lausui mielipiteenään, että erittäinkin ehdotetut kauppaopetuslaitoksessa. Huomauttaen komitean esitysten yleensä olevan erittäin hyvin harkittuja ja perusteltuja, lausui valiokunta, että sen muistutukset ja vastaväitteet eräistä erikoisseikoista olivat verrattain vähemmän tärkeitä. Asiaa käsiteltäessä päätti ¹⁾ Kaupunginvaltuusto antaa lausuntonsa valiokunnan ehdotuksen mukaisesti.

Edellisessä vuosikertomuksessa on selonteko niistä ehdotuksista, jotka eräs valiokunta oli esittänyt sen johdosta, että oli nostettu kysymys pakollisen lihan tarkastuksen toimeenpanemisesta kaupungissa ²⁾. Asiaa lopullisesti käsiteltäessä päätti ³⁾ Kaupunginvaltuusto, hyväksyen valiokunnan ehdotuksen, Keisarilliselle Senaatille esittää, että uutta elinkeinolakia koskevaan valtioväiesitykseen otettaisiin säännös, jonka kautta kaupunkikunnalle tehtäisiin mahdolliseksi teurastushuonepakon toimeenpaneminen ja msksjen ottaminen tarkastuksesta; jättää kysymyksen pakollisen lihan tarkastuksen toimeenpanemisesta ratkaisematta kunnes Helsinkiin oli rakennettu ajanmukainen kunnallinen teurastuslaitos; sillä välin antaa Terveyslautakunnalle toimeksi Kaupunginvaltuustolle ehdottaa sellaisia väliaikaisia toimenpiteitä lihan tarkastukseen nähden, jotka teurastushuonepakon toimeenpanemista odottaessa ja nyt voimassa olevaan elinkeinolakiin katsoen voitiin soveliaasti toteuttaa; kehottaa Rahatoimikamaria ehdottamaan sopivan paikan, joka voitaisiin varata sellaisen teurastuslaitoksen rakentamista ynnä karjamarkkinatoria varten ja johon paikkaan pitäisi voida johtaa rautatieraitteita ja vesijohto; sekä, niin pian kuin kaupungin varojen harkittiin myöntävän kunnallisen teurastuslaitoksen perustamista, lähettää sopiva henkilö kaupungin kustannuksella ulkomailla tutustumaan siellä oleviin tällaisiin laitoksiin ja sitten antamaan Valtuustolle matkakertomuksen ja ehdotuksen asiasta.

Koska se kahden vuoden aika, joksi Maistraatti oli myöntänyt oike-

Kysymys pakollisesta lihan tarkastuksesta kaupungissa.

Väkijuomain kaupan ja anniskelun järjestäminen.

¹⁾ Kpvn pöytäk. 14 p:ltä tammik. 16 §. — ²⁾ Kats. 1901 vuoden kertomus siv. 122.
— ³⁾ Kpvn pöytäk. 14 p:ltä tammik. 13 §.

uksia väkijuomain vähittäinmyyntiin ja anniskeluun, päättyi 1 p:nä kesäkuuta 1902, oli Maistraatti 16 p:nä joulukuuta 1901 lähettämässään kirjelmässä, viitaten 9 p:nä kesäkuuta 1902 annetun, muun muassa paloviinan ja muiden poltettujen tahi tislattujen väkiviinajuomain myyntiä koskevan asetuksen 6 §:n 1 kohtaan, jättänyt Kaupunginvaltuuston päätettäväksi, oliko ja kuinka monta sellaista oikeutta myönnettävä seuraaviksi kahdeksi myyntivuodeksi, 1 p:stä kesäkuuta 1902 — 1 p:ään kesäkuuta 1904, sekä missä seuduissa kaupunkia vähittäinmyynti- ja anniskelupaikkoja ei saisi olla. Niiden määräysten mukaan, jotka Kaupunginvaltuuston ja Maistraatin yhtäpitävään päätösten nojalla oli tällä alalla ollut voimassa silloisena anniskelukautena, oli paloviinan ja väkiviinan vähittäinmyyntioikeuksien luku silloin ollut määrättynä viideksi, muiden väkijuomain kuin paloviinan ja väkiviinan vähittäinmyyntioikeuksia ollut viisikolmatta, sekä väkijuomain anniskeluoikeuksien luku tuoksi aikakaudeksi vahvistettu kuudeksikymmeneksi kahdeksi, joista ei kuitenkaan enempää kuin neljäkymmentäkuusi saisi antaa käytettäväksi ravintolaliikkeen yhteydessä. Kuluvana myyntikautena oli annettu kaikki myönnettyt paloviinan, väkiviinan ja muiden väkijuomain vähittäinmyyntioikeudet, neljäkymmentä neljä väkijuomain anniskeluoikeutta ravintolaliikkeen yhteydessä sekä yksitoista samallaista oikeutta, joihin sellaista liikettä ei ollut yhdistettynä, mutta Maistraatin mielestä ei silti ollut syytä seuraavaksi aikakaudeksi vähentää väkijuomain anniskeluoikeuksia, koska sen kuluessa ei missään tapauksessa annettaisi useampia oikeuksia, kuin tarve vaati, jonka tähden Maistraatti ehdotti, että puheenalaisessa kohden ei tehtäisi mitään muutosta.

Kaupunginvaltuusto, joka oli lähettänyt ¹⁾ asian erityisen valiokunnan valmisteltavaksi, päätti ²⁾ tämän valiokunnan ehdotuksesta ³⁾ puolestaan 1902 vuoden kesäkuun 1 p:n ja 1904 vuoden kesäkuun 1 p:n väliseksi aikakaudeksi määrätä a) paloviinan ja väkiviinan vähittäinmyyntioikeudet viideksi; b) muiden väkijuomain kuin paloviinan ja väkiviinan vähittäinmyyntioikeudet viideksikolmatta; sekä c) väkijuomain anniskeluoikeudet kuudeksikymmeneksi kahdeksi, joista ei kuitenkaan enempää kuin neljäkymmentäkuusi saanut antaa käytettäväksi ravintolaliikkeen yhteydessä; että vähittäinmyynti- ja anniskelupaikkoja ei saanut olla kuudennessa, seitsemännessä ja kahdeksannessa kaupunginosassa eikä myöskään ensimmäisessä kaupunginosassa Rauhankadun pohjoispuolella, kolmannessa kau-

¹⁾ Kpvn pöytäk. 14 p:ltä tammik. 4 §. — ²⁾ S:n s:n 11 p:ltä helmik. 11 §. — ³⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 5.

punginosassa Uniooninkadun varrella Kauppatorin eteläpuolella eikä niissä kortteleissa, jotka ovat tämän kadun ja Läntisen Rantakadun välillä, siinä neljännen ja viidennen kaupunginosan alueessa, joka on Fredrikinkadun länsipuolella, eikä kaupungin tullien ulkopuolella; ja ettei kaupungin muissakaan osissa väkijuomain vähittäinmyyntiä eikä anniskelua saanut harjoittaa kirkon, koulun, kasarmin, sairaalan taikka sellaisen paikan välittömässä läheisyydessä, missä on suurempi väenliike, eikä myöskään Kauppatorin luona, Läntisen Rantakadun sekä Itäisen ja Läntisen Henrikinkadun tulleja lähinnä olevain osain varrella; joista kielloista kuitenkin saatiin tehdä poikkeuksia Kauppatorin luona oleviin hotelleihin, Alppilaan, Kaisaniemeen, Sörnäisiin, Blekholman saariin, Korkeasaaren ja Kaivo- huoneeseen sekä teattereihin ja klubeihin nähden.

Viitaten 2 §:n säännöksiin 24 p:nä tammikuuta 1902 annetussa ase- tuksessa, joka koskee mallasjuomain myymisestä ja anniskelusta 2 p:nä huhtikuuta 1883 annetun, eräissä kohdin asetuksilla 9 p:ltä kesäkuuta 1892 ja 10 p:ltä huhtikuuta 1895 muutetun asetuksen erinäisten säännös- ten muuttamista, oli Maistraatti kirjelmällä 25 p:ltä lokakuuta pyytänyt Kaupunginvaltuuston lausuntoa siitä, kuinka monta oikeutta mallasjuomain noudettavaksi myymiseen panimon ulkopuolella olisi myönnettävä tuleviksi kahdeksi myyntivuodeksi, 1 p:stä kesäkuuta 1903 lukien, sekä missä seu- duissa kaupunkia sellaisia myyntipaikkoja ei saisi olla. Ehdollisesti huo- mautti Maistraatti, että puheenalaisia oikeuksia näyttää olevan myön- nettävä ensimmäisessä, toisessa, kolmannessa, neljännessä, viidennessä, kuudennessa, seitsemännessä, kahdeksannessa ja yhdeksännessä kaupun- ginossassa, Siltasaarella kymmenennessä kaupunginosassa, sekä muuten, sen mukaan kuin ennemmin käytännössä oli vakautunut, yhdennessätoista kaupunginosassa sillä alueella, jota rajoittavat Castréninkatu, neljäs linja, Itäinen Papinkatu ja viides linja, kahdennessätoista kaupunginosassa ainoastaan Itäisen Viertotien varrella ja sen läheisissä taloissa, sekä Töölössä ainoastaan Läntisen Viertotien varrella ja sen välittömässä läheisyydessä olevissa taloissa, jonka ohessa Maistraatti, ilmoittaen että kaupungissa oli voimassa kolmesataa kymmenen mallasjuomain noudettavaksi myyntioike- utta, huomautti, että sellaisten oikeuksien lukumäärää ei heti olisi kovin paljon supistettava. Tämän johdosta ja kun mallasjuomia vastedes ei saisi noudettavaksi myydä yhdessä muiden tavarain kanssa, vaan ainoas- taan erityisessä puodissa, ehdotti Maistraatti, että useinmainittujen oike- uksien luku 1903 vuoden kesäkuun 1 p:stä 1905 vuoden kesäkuun 1 p:ään ulottuvaksi aikakaudeksi vahvistettaisiin kaikkiaan kahdeksisadaksi, kuiten-

Mallasjuomain vähittäinmyyn- nin järjestämi- nen.

kaan ennakolta määräämättä mitään eri lukumäärää niistä eri kaupunginosille.

Asia lähetettiin ¹⁾ valmisteltavaksi erityiseen valiokuntaan, jonka jälkeen ja sittenkuin valiokunta oli antanut mietinnön asiasta ²⁾, se oli Kaupunginvaltuustossa käsiteltävänä ynnä sen yhteydessä a) erinäisten Sörnäisissä asuvain henkilöjen hakemus, että mainittu osa kaupunkia kokonaan vapautettaisiin oluenmyyntipaikoista; b) raittiusyhdistys Liiton esitys, että kesäkuun 1 p:n jälkeen 1903 ei myönnettäisi mitään oluenmyyntioikeutta Sörnäisissä; ja c) raittiusyhdistys Rauhan pyyntö, että oluenmyyntipaikoja ei sijoitettaisi esikaupunkeihin taikka niihin vieväin viertoteiden varrelle sekä että sellaisten myyntipaikkain luku ylipäänsä supistettaisiin vähimpään lain sallimaan määrään. Kaupunginvaltuusto päätti ³⁾ puolestaan määrätä mallasjuomain myyntioikeudet puheenalaisena myyntikautena korkeintaan sadaksi, kaupungin panimoille tulevat myyntioikeudet siihen luettuina; sekä samalla määrätä, että mallasjuomain myyntiä ei saanut olla kuudennessa ja kahdeksansassa kaupunginosassa, ensimmäisessä kaupunginosassa kyllä Unionin- ja Elisabetinkatujen varrella, mutta ei sillä alueella, jota lännessä ja etelässä rajoittavat nämä kadut, ei myöskään sillä neljännen ja viidennen kaupunginosan alueella, joka on länsi- ja pohjoispuolella Albertinkatua Eerikinkadulle asti, viimeainittua katua Fredrikinkadulle asti sekä Fredrikinkatua Kampinkadulle asti, seitsemännessä kaupunginosassa ei Kasarmikadun länsi- eikä Vuorimiehenkadun eteläpuolella, eikä myöskään Siltasaaren pohjoispuolella, eikä myöskään Siltasaaren pohjoispuolella, ja Arkadian länsipuolella ainoastaan viertotien varrella olevassa puodissa, ei kuitenkaan etempänä kuin vaivaistalon haaratiehen asti.

Mallasjuomain
anniskelun jär-
jestäminen.

Koska se kahden vuoden aika, joksi Maistraatti tätä ennen oli myöntänyt mallasjuomain anniskeluoikeuksia, päättyi 1 p:nä kesäkuuta 1902, oli Maistraatti kirjelmässä 16 p:ltä joulukuuta 1901, mallasjuomain myymisestä ja anniskelusta 2 p:nä huhtikuuta 1883 annetun asetuksen 10 §:n säännöksen johdosta, jättänyt Kaupunginvaltuuston päätettäväksi, oliko ja kuinka monta mainittujen juomain anniskeluoikeutta myönnettävä seuraavaksi kaksivuotiskaudeksi, 1 p:stä kesäkuuta 1902—1 p:ään kesäkuuta 1904, sekä missä seudussa kaupunkia kukin anniskelupaikka saisi olla. Kaupunginvaltuuston ja Maistraatin yhtäpitävain päätösten mukaan oli

¹⁾ Kpvn pöytäk. 4 p:ltä marrask. 11 §. — ²⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 46. — ³⁾ Kpvn pöytäk. 20 p:ltä jouluk. 6 §.

mainittujen oikeuksien luku silloiseksi anniskelukaudeksi ollut määrätty kolmeksi kymmeneksi, joista kolme ensimmäisessä kaupunginosassa, kuusi toisessa, viisi kolmannessa, kuusi neljännessä ja viidennessä kaupunginosassa kummassakin, kaksi kuudennessa ja kaksi seitsemännessä kaupunginosassa, kuitenkin niin että Maistraatti tarvittaessa oli saanut luovuttaa avoinna olevan anniskeluoikeuden käytettäväksi muussa kaupunginosassa kuin siinä, johon oikeus oli määrätty, jos käyttämätöntä sellaista oikeutta puuttui edellisessä kaupunginosassa, jota vastoin mallasjuomain anniskelua ei ollut saanut harjoittaa Wilhelmin- ja Kaivokatuojen varrella, kolmannessa kaupunginosassa Unioninkadun varrella Kauppatorin eteläpuolella sekä tämän kadun ja Läntisen Rantakadun välisissä kortteleissa, niissä osissa neljättä ja viidettä kaupunginosaa, jotka ovat Fredrikinkadun länsipuolella, kahdeksannessa, yhdeksännessä ja kymmenennessä kaupunginosassa sekä kaupunkiin yhdistetyllä alueella kaupunginaseman ulkopuolella. Kuluvana myyntikautena oli annettu kaikkiaan viisikolmatta mallasjuomain anniskeluoikeutta, mutta Maistraatin mielestä ei silti ollut aihetta tulevaksi anniskelukaudeksi vähentää sellaisten oikeuksien lukua, semmin kun niitä ei tulisi antamaan enempää kuin tarpeen voitiin katsoa vaativan, jonka tähden Maistraatti ehdotti, että Valtuusto tässä kohden ei tekisi mitään muutosta.

Se valiokunta, jonka valmisteltavaksi asia oli lähetetty ja johon myöskin oli jätetty Herrain Wilho Reimannin, Väinö Wallinin ja A. A. Granfeltin erään raittiuskokouksen puolesta tekemä esitys muun muassa olutanniskelun supistamisesta, huomautti antamassaan mietinnössä ¹⁾, että useimmat mallasjuomain anniskeluoikeudet oli annettu henkilöille, joilla ei ollut varsinaisia ravintoloita, vaan yksinkertaisempia ruuantarjoiluhuoneistoja, joissa mallasjuomain tarjoilua oli ainoastaan ateriain aikana; ja Kaupunginvaltuusto päätti ²⁾ valiokunnan ehdotuksen mukaisesti puolestaan määrätä mallasjuomain anniskeluoikeuksien luvun 1 p:stä kesäkuuta 1902 1 p:ään kesäkuuta 1904 kolmeksi kymmeneksi, joista kolme ensimmäisessä kaupunginosassa, kuusi toisessa, viisi kolmannessa, kuusi neljännessä ja viidennessä kaupunginosassa kummassakin, kaksi kuudennessa ja yhtä monta seitsemännessä kaupunginosassa, kuitenkin niin että Maistraatti tarvittaessa sai antaa avoinna olevan anniskeluoikeuden käytettäväksi jossakin muussa kaupunginosassa kuin siinä, jota varten oikeus oli myönnetty, jos edellisessä kaupunginosassa käyttämätöntä sellaista oikeutta puuttui; jota

¹⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 5. — ²⁾ Kpvn pöytäk. 11 p:ltä helmik. 11 §.

vastoin mallasjuomain anniskelua ei saanut harjoittaa Wilhelmin- ja Kaivokatu-
katujen varrella, kolmannessa kaupunginosassa Unioninkadun varrella
Kauppatorin eteläpuolella sekä tämän kadun ja Läntisen Rantakadun väli-
sissä kortteleissa, niissä osissa neljättä ja viidettä kaupunginosaa, jotka
ovat Fredrikinkadun länsipuolella, kahdeksannessa, yhdeksännessä, kymme-
nnessä, yhdennessätoista ja kahdennessatoista kaupunginosassa sekä kau-
punkiin yhdistetyllä alueella kaupunginaseman ulkopuolella.

Oikeus paloviin-
nan ja muiden
väkijuomain vä-
hittäimyyntiin
tai anniskeluun
sekä näiden ta-
varain paljot-
taiskauppaan.

Sittenkuin Maistraatti siinä tarkoituksessa, kuin 9 p:nä kesäkuuta
1892 annetun, paitsi muuta, paloviinän myymistä koskevan Keisarillisen
asetuksen 7 § osottaa, oli Kaupunginvaltuustolle lähettänyt erinäisiä,
Maistraatille tuotuja hakemuksia oikeuden saamisesta paloviinän ja mui-
den väkijuomain vähittäimyyntiin ja anniskeluun sekä näiden tavarain
paljottaiskauppaan 1 p:stä kesäkuuta 1904 samaan päivään 1904, oli eri-
tyiselle valiokunnalle, joka myöskin oli saanut poliisimestarin lausunnan
hakemuksista, uskottu toimeksi antaa Kaupunginvaltuustolle mietintö asi-
asta. Valiokunnan ehdotuksesta ¹⁾ päätti ²⁾ Kaupunginvaltuusto, oikaisten
Valtuuston ennemmin tekemän päätöksen vähittäimyyntioikeuksien lu-
vusta tulevana myyntikautena, puolestaan määrätä ne 26:ksi sekä puoltaa:

paloviinän vähittäimyyntioikeutta 1:o Helsingin anniskeluosakeyhtiölle
a) talossa N:o 5 Kluuvikadun varrella, hoitajana neitsyt Iida Katriina
Löfström; b) N:ossa 15 Antinkadun varrella, hoitajattarena Mathilda
Josefina Dahlgrén; c) N:ossa 10 Fabianinkadun varrella, hoitajattarena
neitsyt Hilma Maria Lindström; ja 2:o Helsingin vähittäimyyntiosakeyhtiölle:
a) N:ossa 18 Läntisen Henrikinkadun varrella, hoitajattarena kauppiaanleski
Amalia Eklund; b) N:ossa 33 Fredrikinkadun varrella, hoitajattarena
työmiehenleski Olga Agatha Öhman;

muiden väkiviinatavarain kuin paloviinän ja väkiviinän vähittäimyyntioikeutta
Kauppatoiminimi N. Pletschikoffille talossa N:o 4 Eteläisen Esplanaadikadun
varrella, hoitajana kauppias Wasili Pletschikoff; Kauppias Otto Berndt
Hildénille N:ssa 10 Fabianinkadun varrella; Toiminimelle Hjelt & Lindgren
toiminimenhaltijain, kauppiasten Anders Wilhelm Lindgrenin ja Karl August
Schuggen kautta, N:ssa 12 Eteläisen Esplanaadikadun varrella; Kauppiaanvaimolle
Linda Viktoria Relanderille N:ossa 4 Wilhelminkadun varrella; Kauppiaille
Karl Axel Palmroosille N:ossa 27 Pohjoisen Esplanaadikadun varrella; Kauppias
Klaes Reinhold Rosenqvistille N:ssa 11 Aleksanterinkadun varrella; Merikapteeninles-

¹⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 17. — ²⁾ Kpvn pöytäk. 22 p:ltä huhtik. 9 §.

kelle Hilda Augusta Kählmanille N:ssa 15 Fredrikinkadun varrella; Kauppias Walfrid Alfons Ahlforsille N:ssa 13 B Maariankadun varrella; Toiminimelle Luther & Rudolph toiminimen haltijan, kauppiiaanlesken Antonie Rudolphin kautta, N:ssa 21 Pohjoisen Esplanaadikadun varrella; Toiminimelle Veljekset Popoff toiminimen haltijan, kauppiiaanlesken Marie Popoffin kautta, N:ssa 1 Kluuvikadun varrella, hoitajana Aleksander Popoff; Kauppiiaanleskelle Augusta Nikanderille N:ssa 11 Mikonkadun varrella; Osakeyhtiö Axel Pihlgrénille N:ssa 12 Fabianinkadun varrella, hoitajana konttoristi Johan Emil Pihlgrén; Osakeyhtiölle J. H. Wickell N:ssa 32 Aleksanterinkadun varrella; Toiminimelle J. C. Maexmontan Ernst Nyberg & C:o toiminimen haltijan, kauppias Ernst Albert Nybergin kautta N:ssa 28 Unioninkadun varrella; Toiminimelle A. W. Eklund & C:o toiminimen haltijan, kauppias Anders Werner Eklundin kautta, N:ssa 19 Eroittajakadun varrella; Kauppiiaanleskelle Gustava Josefina Sjöbergille N:ssa 3 Eroittajakadun varrella; Kauppias August Ferdinand Hagelbergille N:ssa 8 Pienen Roobertinkadun varrella: Kauppiiaanleskelle Matilda Sofia Holmqvistille N:ssa 6 Pohjoisen Makasiinikadun varrella; Varakonsuli Gustaf Röttger Sundmanille N:ssa 1 Bulevardinkadun varrella; Toiminimelle Albin Jansson & C:o toiminimen haltijan, kauppias Johan Fredrik Albin Janssonin kautta, N:ssa 13 Eerikinkadun varrella; Kauppias Nikolai August Turdénille N:ssa 5 Mikonkadun varrella; Kauppiiaanleskelle Matilda Hirvoselle N:ssa 18 Länsi Henrikinkadun varrella; Kauppias Otto Rohdelle N:ssa 50 Aleksanterinkadun varrella; Kauppiaille Fridolf Fredrik Ekbergille ja Johannes Ekbergille N:ssa 52 Aleksanterinkadun varrella; Kauppias Aleksander Nikirowille N:ssa 9 Antinkadun varrella; ja Kauppias Adrian Albin Westerbergille N:ssa 46 Aleksanterinkadun varrella; edellyttäen että Maistraattikin hyväksyisi yllämainitun oikaisun vähittäinmyyntioikeuksien lukumäärään nähden;

paloviinan ja muiden väkijuomain myyntioikeutta:

a) ravintolaliikkeen yhteydessä Osakeyhtiölle Hotel Restaurant N:ssa 29 Pohjoisen Esplanaadikadun varrella, Kämpin hotellissa, hoitajana herra Axel Gottfrid Lundblad; Ravintoloitsija Gustaf Aksel Wickströmille Kaisaniemen ravintolassa; Ravintoloitsijanleskelle Katarina Charlotta Ahlforsille N:ssa 10 Hallituskadun varrella; Ravintoloitsija Josef Volontik-selle Esplanaadikappelissa; Ravintoloitsija Gustaf Aleksander Westarlundille N:ssa 14 Kirkkokadun varrella; Ravintoloitsija John Osolinille Kleinehn hotellissa; Ravintoloitsija Nikolai Nikolajeffille N:ssa 29 Fabianinkadun varrella; Ravintoloitsijatar Gustava Wilhelmiina Gorbatoffille N:ssa

16 Eerikinkadun varrella; Helsingin Anniskeluosakeyhtiölle: a) N:ssa 25 Fredrikinkadun varrella, hoitajattarena neitsyt Mathilda Josefina Wahlström; b) N:ossa 16 Uudenmaankadun varrella, hoitajattarena ravintoloitsijatar Lovisa Nyqvist; c) N:ssa 34 Fredrikinkadun varrella, hoitajattarena neitsyt Emilia Sofia Blomqvist; d) N:ossa 3 Yrjönkadun varrella, hoitajattarena ravintoloitsijatar Amanda Hellström; e) Korkeasaarella, hoitajana ravintoloitsija Oscar Wilhelm Karlsson; ja f) N:ssa 11 Itäisen Henrikinkadun varrella, jonka ohessa vielä kahdet anniskeluoikeudet oli yhtiölle varattava; Ravintoloitsija Carl Söderströmille N:ssa 10 Ison Roobertinkadun varrella; Ravintoloitsija Gustaf Adolf Lindströmille N:ssa 4 Bulevardinkadun varrella; Ravintoloitsijatar Helena Nyströmille N:ssa 13 Ison Roobertinkadun varrella; Ravintoloitsija Karl Emil Edbergille N:ssa 10 Yrjönkadun varrella; Ravintoloitsija Johan Alfred Claëssonille N:ssa 4 Bulevardinkadun varrella; Ravintoloitsijatar Amanda Karolina Torniaiselle N:ssa 14 Vladimirinkadun varrella; Ravintoloitsija Rudolf Piehlille N:ssa 7 Ludviginkadun varrella; Ravintoloitsijatar Sofia Matilda Sihvolalle N:ssa 13 Uudenmaankadun varrella; Ravintoloitsija Karl Frans Wilhelm Königille N:ssa 4 Mikonkadun varrella; Osakeyhtiölle Nymark & Stavenow N:ssa 37 Pohjoisen Esplanaadikadun varrella, hoitajana sokerileipuri Oskar Gustaf Fredrik Stavenow; Ravintoloitsijatar Hanna Katriina Tukiaiselle N:ssa 21 Annankadun varrella; Ravintoloitsijatar Hilda Katriina Lindholmille N:ssa 15 Antinkadun varrella; Ravintoloitsijatar Sofia Charlotta Wänttiselle N:ssa 2 Heleenankadun varrella; Ravintoloitsija Gustaf Aksel Wickströmille Ylioppilastalolla; Samalle N:ssa 9 Itäisen Henrikinkadun varrella; Aleksanterinteatterin johtokunnalle sanotussa teatterissa, hoitajana ravintoloitsija Sergei Nikolajeff; Helsingin Vapaaehtoisen Palokunnan toimikunnalle palokunnan talossa; Ravintoloitsija Johan Gustaf Haglundille N:ssa 8 Kluuvikadun varrella, Uudessa hotellissa; Ravintoloitsija Oskar Fredrik Bengtsonille N:ssa 14 Läntisen Henrikinkadun varrella, Kalevan hotellissa; Ravintoloitsija Gustaf Adolf Emanuel Nordinille N:ssa 4 Läntisen Henrikinkadun varrella, hoitajana hakijan vaimo Adele Maria Nordin; Ravintoloitsijatar Selma Adolfina Rollelle N:ssa 4 Hakasalmenkadun varrella; Ravintoloitsija Wasili Noschikselle Alppilassa; Uuden teatteritalon osakeyhtiölle Oopperakellarissa; Ravintoloitsija Petter Kasakoffille N:ssa 32 Korkeavuorenkadun varrella; Ravintoloitsija Carl Alfred Svedenborgille N:ssa 54 Aleksanterinkadun varrella; Ravintoloitsijan leskelle Sigrid Irene Maria Nybergille N:ssa 12 Aleksanterinkadun varrella; Osakeyhtiö Hotel Fennian konkurssihallinnolle toimitsijamiehen, nimituo-

mari Knut Rudolf Sundmanin kautta, sanotussa hotellissa; Sokerileipuri John Catanille N:ssa 31 Pohjoisen Esplanaadikadun varrella; Ravintoloitsija Carl Erikssonille Luodon ravintolassa; sekä Leskirouva J. Ch. Maexmontanille Kaivuhuoneella;

b) ei ravintolaliikkeen yhteydessä, vaan yksityisten yhdistysten ja klupien kokouspaikoissa, Uudenmaan Pursiklupille sen paviljongissa Blekholman luodolla, hoitajana ravintoloitsijatar Sofia Adolfina Åslund; Helsingin kauppa-apulaisten yhdistykselle N:ssa 2 Eteläisen Esplanaadikadun varrella; Suomalaiselle Sivistysseuralle ja Helsingin kauppiaitten yhdistykselle yhteisesti N:ssa 9 Vilhonkadun varrella, hoitajana ravintoloitsijatar Amalia Aleksandra Rolig; Helsingin Purjehdusseuralle Liuskasaaressa, hoitajana paviljonginvahti Johan Viktor Nyholm; Yhdistykselle Arbetets Vänner N:ssa 26 Annankadun varrella, hoitajana ravintoloitsijatar Anna Maria Charlotta Hornborg; Kauppaseuran Johtokunnalle N:ssa 21 Aleksanterinkadun varrella, hoitajana ravintoloitsija Oskar Wilhelm Karlsson; Uusmaalaiselle Ylioppilasosakunnalle N:ssa 40 Kasarmikadun varrella; Ruotsalaiselle Klupille N:ssa 15 Fabianinkadun varrella; sekä M. M. seuralle, ynnä Alliance Française ja Taiteilijaseuralle, N:ssa 12 Aleksanterinkadun varrella; sekä

oikeutta paloviinan ja väkiviinan paljottaiskauppaan Toiminimelle Hjelt & Lindgren, Kauppiiaanleskille Gustava Josefina Sjöbergille ja Matilda Hirvoselle, Kauppias Adrian Albin Westerbergille ja toiminimelle „Nya Svenska Punschfabriken“.

Myöhemmin tulleiden, väkijuomain anniskeluoikeutta koskevain hakemusten johdosta puolsi Kaupunginvaltuusto erikoisvaliokunnan ehdotuksesta sellaisen oikeuden myöntämistä Rautatieläisyhdistykselle ¹⁾ sen puotihuoneistoissa; Polyteknikkojen yhdistykselle ²⁾ sen yhdistyshuoneistossa; Ravintoloitsija Carl Erikssonille ³⁾ Fennian hotellissa; Anniskeluosakeyhtiölle ⁴⁾ taloissa N:o 11 Vladimirinkadun ja N:o 6 Sofiankadun varrella; ja Seurahuoneen osakeyhtiölle ⁵⁾ Seurahuoneen kaikissa huoneistoissa; jota paitsi Valtuusto puolsi ⁶⁾ suostuttavaksi Sokerileipurinlesken Adèle Maria Nordinin hakemukseen saada käytettäväkseen hänen miehelleen Gustaf Adolf Nordinille myönnetyn oikeuden väkijuomain anniskeluun talossa N:o 4 Läntisen Henrikinkadun varrella.

¹⁾ Kpvn pöytäk. 27 p:ltä toukok. 9 §. — ²⁾ S:n s:n 17 p:ltä kesäk. 9 §. — ³⁾ S:n s:n 8 p:ltä heinäk. 13 §. — ⁴⁾ S:n s:n 14 p:ltä lokak. 11 §. — ⁵⁾ S:n s:n 25 p:ltä marrask. 4 §. — ⁶⁾ S:n s:n 16 p:ltä jouluk. 9 §.

Sanotun valiokunnan ehdotuksesta puolsi Kaupunginvaltuusto vielä paloviinan paljottaiskauppaoikeuden myöntämistä kauppatoininimen N. Pletschikoffin haltijalle, Leskirouva Katharina Pletschikoffille ¹⁾; ja Kauppiaille O. B. Hildenille ja A. W. Eklundille ²⁾; sekä paloviinan ja muiden poltettujen tai tislattujen väkijuomain paljottaiskauppaoikeutta toiminnalle V. Relanderin viini- & väkijuomakauppa. ³⁾

Oikeus mallasjuomain sekä viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain myymiseen.

Vuoden 1902 kuluessa käsitteli Kaupunginvaltuusto 152 erityistä hakemusta mallasjuomain myyntioikeudesta, 51 hakemusta viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain myyntioikeudesta sekä 2 hakemusta mallasjuomain myyntioikeuden siirrosta ja 1 hakemuksen viinien ja niiden veroisten juomain myyntioikeuden siirrosta. Silloin antoi Valtuusto, sitenkuin asianomainen valiokunta oli asioita valmistellut, puoltavia tai epäviä lausuntoja, enimmäkseen poliisimestarin ehdotuksen mukaisesti.

Myrkyllisten värien kauppa-oikeus.

Maistraatin kautta tulleen Lääninhallituksen lähetteen johdosta, jonka mukana oli Kauppias Hj. Sjömanin hakemus myrkyllisten värien kauppa-oikeudesta, päätti ⁴⁾ Kaupunginvaltuusto, sitenkuin oli hankittu Terveyslautakunnan lausunto, ilmoittaa, että Valtuustolla ei ollut mitään hakemusta vastaan muistuttamista.

Oikeus pitää biljaardia.

Lääninhallituksen läheteiden johdosta, joiden mukana oli hakemuksia biljaardin pitämisoikeudesta, joita olivat tehneet osakeyhtiö „Helsingfors biljardsalonger och kägelbana“ sekä ravintoloitsijat M. Wasjukoff ja J. G. Nordström, päätti ⁵⁾ Kaupunginvaltuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta ilmoittaa, että hakemuksia vastaan ei ollut mitään muistuttamista.

Oikeus apteekin siirtämiseen.

Maistraatin kautta oli Lääninhallituksen läheteellä tullut apteekkari E. Sandroosin hakemus saada muuttaa Albertin- ja Antinkatujen kulmassa, Albertinkadun länsi- ja Antinkadun pohjoispuolella oleva apteekkinsa jollekin muulle sanottujen katujen risteyksessä olevalle kulmatontille; ja Kaupunginvaltuusto päätti ⁶⁾, sitenkuin Terveyslautakuntaa oli asiasta kuultu, antaa siitä puoltavan lausunnon.

Hakemuksia kansalaisoikeudesta ja elinkeino-oikeudesta.

Yhdeksässä tapauksessa puolsi Kaupunginvaltuusto Suomen kansalaisoikeuden myöntämistä ulkomaalaisille ⁷⁾ ja 26 tapauksessa lupaa kaupan tai muun elinkeinon harjoittamiseen. ⁸⁾

¹⁾ Kpvn pöytäk. 4 p:ltä helmik. 7 §. — ²⁾ S:n s:n 27 p:ltä toukok. 7 §. — ³⁾ S:n s:n 4 p:ltä marrask. 8 §. — ⁴⁾ S:n s:n 25 p:ltä marrask. 14 §. — ⁵⁾ S:n s:n 22 p:ltä huhtik. 11 ja 12 § sekä 16 p:ltä syysk. 13 §. — ⁶⁾ S:n s:n 14 p:ltä lokak. 25 §. — ⁷⁾ S:n s:n 25 p:ltä maalisk. 1 §, 27 p:ltä toukok. 2 §, 16 p:ltä syysk. 9 §, 14 p:ltä lokak. 2 ja 29 §, 4 p:ltä marrask. 4, 5 ja 6 § sekä 9 p:ltä jouluk. 2 §. — ⁸⁾ S:n s:n 14 p:ltä tammik. 1 ja 2 §, 4 p:ltä helmik. 4 ja 6 §, 11 p:ltä helmik. 1 §, 25 p:ltä maalisk. 2-5 ja 30 §, 8 p:ltä huhtik. 1 §, 13 p:ltä toukok. 8-10 §, 27 p:ltä toukok. 3-5 §, 17 p:ltä kesäk. 3 §, 16 p:ltä syysk. 10 ja 11 §, 14 p:ltä lokak. 3-5 §, 25 p:ltä marrask. 2 §, 9 p:ltä jouluk. 27 § ja 16 p:ltä jouluk. 11 §.

Edellisen vuoden joulukuussa oli Ruotsalainen työväenyhdistys antanut Kaupunginvaltuustolle hakemuksen, että uhkaavan työnpuutteen torjumiseksi kaupungin puolesta heti pantaisiin toimeen sopivia talvityöitä. ¹⁾ Rahatoimikamari, jonka lausunto asiasta vaadittiin, ilmoitti ²⁾ että, kaupungin Rakennuskonttorin antaman tiedon mukaan, eräät vuoden menosääntöön otetuista töistä, niinkuin Pitkän sillan uudestaanrakentaminen, Eteläsataman eteläisen ja pohjoisen laiturinhaaran korjaus, kaduntasoitukset 11 ja 12 kaupunginosassa sekä noppakiven ja sepelikiven hakkuu, olivat sen laatuksia, että ne soveliaimmin voitiin talvisaikaan toimittaa ja heti alottaa. Tämän tähden oli Rahatoimikamari kehottanut Rakennuskonttoria kohta panemaan alulle luetellut työt. Ja kun tämän kautta melkoisen suurelle joukolle joutilaita ruumiillisen työn tekijöitä voitiin valmistaa työtä ja puheenalaisen hakemuksen tarkoitus siis näytti saavutetun, ehdotti Rahatoimikamari, että hakemus silloin ei antaisi aihetta enempään toimenpiteeseen. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta Kaupunginvaltuusto päättikin ³⁾ hyväksyä tämän Rahatoimikamarin esityksen.

Hakemuksia hätäaputöiden toimeenpanemisesta.

Helmikuun 3 p:nä pidetyn työväenkokouksen puolesta ja kaupungissa olevaksi ilmoitetun suuren työnpuutteen tähden pyysivät sitten eräät ruumiillisen työn tekijät Kaupunginvaltuustolle antamassaan kirjoituksessa 1:o että Kaupunginvaltuusto ensi kokouksessaan tahtoisi ottaa harkittavakseen kysymyksen hätäaputöiden toimeenpanemisesta ja niitä varten osottaa tarvittavat määrärahat; 2:o että kaupungin yleisissä töissä etupäässä käytettäisiin kuntaan kuuluvia jäseniä; 3:o että alin maksu tunnilta määrättäisiin 30 penniksi ja että, jos tämän kautta ei voitaisi saada työtä kaikille työnhakijoille, työpäivää asianhaaran mukaan lyhennettäisiin; 4:o että alettaisiin rakennuttaa huokeita ja terveellisiä asuntoja suuremmille työväenperheille ja pienempipalkkaisille kuntalaisille; ja 5:o että hätäaputyöt alotettaisiin ennen helmikuun 15 p:ää. Tästäkin hakemuksesta vaati ⁴⁾ Kaupunginvaltuusto Rahatoimikamarin lausunnon ja se annettiin jo 6 p:nä helmikuuta. Kaupungininsinöörin kanssa neuvoteltuaan huomautti ⁵⁾ Rahatoimikamari siinä: että silloisissa kaupungin töissä jo oli 700 miestä eli suurin työvoima, mitä kaupunki tavallisesti kiireellimpänäkin ja töille suotuisimpana vuodenaikana piti työssä; että vuoden menosääntöön otetuista töistä oli työn alaisina sekä kaikki kaduntasoitustyöt, paitsi ainoastaan sellaisia pienempiä tasoitus- ja lokaviemäritöitä,

¹⁾ Kats. 1901 vuoden kertomus siv. 85. — ²⁾ Rhtkn kirj. N:o 14 tammik. 2 p:ltä. —

³⁾ Kpvn pöytäk. 14 p:ltä tammik. 8 §. — ⁴⁾ S:n s:n 4 p:ltä helmik. 1 §. — ⁵⁾ Rhtkn kirj. N:o 46 helmik. 6 p:ltä.

joita tuskin voitiin toimittaa talvisaikaan ja joista ainoastaan joku kymmenkunta miestä saisi työtä, että myöskin kaikki laiturinhaarain ja Pitkän sillan uudestaanrakentamistyöt, joiden kaikkien yhteenlasketut työ- ja aineskustannukset olivat 167,600 markkaa; sekä että sitä paitsi erinäisissä kivilouhimoissa toimitettiin katukivien hakkuuta ja sepelikiven hakkuuta vähemmässä määrässä. Tarkemmin esittämillään syillä Rahatoimikamari ehdotti, että hätäaputyöksi toimeenpantaisiin ainoastaan sepelikiven hakkuuta suuremmassa määrin. Tätä työtä varten ei tarvittu mitään ammattityötietoja ja siihen käytetyt määrärahat tulivat työntekijäin hyväksi aineskustannuksia vähentämättä, jota paitsi myöskin naiset ja nuoriso siinä voi saada ansiota. Jotta kahden kuukauden kuluessa sepelikiven hakkuuseen käytettäisiin 200 miestä, laskettiin tarvittavan ainoastaan 15,000 markan rahamäärä. Laatunsa tähden ja sen johdosta, että siitä oli suoritettu 3 markan urakkahinta kuutiometriltä, jolloin tottuneimmat ja nopeimmat kivityömiehet voivat saada korkeintaan 3 markan päiväpalkan, vaan keskimääräinen päiväpalkka oli ainoastaan 1 markka 50 penniä, tuli sepelikiven hakkuu myöskin oikean hädän arvomittariksi, kun jokainen työntekijä, joka ei ollut ehdottomasti avun tarpeessa, vaan voi muulla työllä hankkia toimeentulonsa, pidättäisi tästä työstä taikka loupui siitä niin pian kuin paremman työansion tilaisuutta ilmautui. Itse työllekään ei siitä ollut haittaa, koska jokainen yksityinen työmies voi minä päivänä tahansa sekä keskeyttää että jälleen alottaa sen. — Varojen osottamista sellaisiin rakennusyrytyksiin ja katujen tasoituksiin, joita ei ollut otettuna vuoden menoarvioon, Rahatoimikamari ei katsonut voivansa puoltaa, erittäinkin siihen nähden että oli välttämätöntä varata keinoja työnpuutteen torjumiseksi seuraavaksi syksyksi, jolloin kaikki ennen päätetyt uudet työt ja suuremmat korjaukset jo olivat loppuunsaatetut.

Hakijain 2:ssa kohdassa lausumasta toivomuksesta huomautti Rahatoimikamari, että suuri työväen tulvaaminen Helsinkiin jo useina vuosina oli aiheuttanut Rakennuskonttorin ottamaan kaupungin töihin ainoastaan täällä hengillä olevia työmiehiä, mikäli se vain työtaitoon ja työlakkoihin nähden oli käynyt päinsä. Jossakin määrin ehkäistäkseen työväen tänne tulvaamista olisi Rahatoimikamarin mielestä ainakin säännöllisinä aikoina sanottu sääntö ulotettava niin pitkälle, että kaupunki töissään etupäässä käyttäisi työntekijöitä, jotka jo kaksi vuotta olivat olleet täällä henkikirjoissa ja siten saavuttaneet kotipaikkaoikeuden kaupungissa. Tähän nähden ja kun työnpuute näytti tulevan kroonillisen luontoiseksi ja oli näytettyynyt vaikeaksi saada suunnillekaan käsitystä työnpuutteen laajuuu-

desta, jätti Rahatoimikamari Kaupunginvaltuuston harkittavaksi, eikä olisi syytä kehottaa Työväenasiain lautakuntaa uudestaan käsiteltäväksi ottamaan kysymyksen työnvälitystoimiston Helsinkiin perustamisen tarpeellisuudesta.

Hakijain 3:ssa kohdassa lausuman vaatimuksen vähimmän tuntipalkan ja lyhennetyn työajan määräämisestä katsoi Rahatoimikamari asian oman luonnon johdosta olevan jätettävä kokonaan huomioonottamatta ja mitä tuli 4:ssä kohdassa mainittuun toivomukseen kunnallisten asuntojen rakentamisesta työväestölle, niin Kaupunginvaltuusto oli jo ennenkin antanut sen erityisen valiokunnan käsiteltäväksi.

Kaupunginvaltuustolle tuli sittemmin kirjelmä Ruotsalaiselta työväenyhdistykseltä, jossa se pyysi Valtuustoa ottamaan huomionsa mainitun työttömäin ehdotuksen, jonka yhdistys katsoi olevan parhaiten omansa poistamaan vallitsevata hätää. Asiaa käsiteltäessä Kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ valtuuttaa Rahatoimikamarin hätäaputöiksi heti järjestämään sepelikiven hakkuuta tarvittavassa määrin sekä kehottaa Rahatoimikamaria antamaan Valtuustolle tiedon, mihin Rahatoimikamarin menoarvioon vuodeksi 1902 otettuihin töihin, joita Kaupunginvaltuusto ei ollut päättänyt toimitettavaksi, voitaisiin vähimmällä hankaluudella heti ryhtyä.

Sittemmin lähetti Rahatoimikamari ilmoituksen ²⁾, että kaikki ne katu- ja kanavien perustamiset Kalliossa, joita varten määrärahoja oli otettu Rahatoimikamarin menoarvion ehdotukseen, mutta osaksi jätetty pois vahvistetusta menosäännöstä osaksi melkoisesti vähennetty, voitiin haitatta aloittaa joko koko laajuudessaan taikka osaksi; ja näiden töiden kustannukset olivat noin 157,000 markkaa. Siihen nähden, että tontteja oli kysytty 7:ssä kaupunginosassa, oli edelleen valmistettu kaduntasoitus- ja kanavoimisehdotuksia Pietarin-, Huvila- ja Laivurinkatuja sekä Kapteenin- ja Merikatujen osia varten, jota paitsi oli valmis ehdotus myöskin Porthaninkadun pitennyksen osaksi tasoittamiseen; ja näiden töiden arvioitu kustannus nousi lähes 165,000 markkaan. Mutta Rahatoimikamari ehdotti kuitenkin, ettei uusia kaduntasoituksia aloitettaisi, ennenkuin menoarvioon otetut työt oli pääasiassa loppuunsaatettu, jonka kautta syksyllä voitiin saada työtä työttömälle työväelle. Kun tähän tuli lisäksi, että kaupungissa jo oli alkanut varsin vilkas yksityinen rakennustoiminta, katsoi Rahatoimikamari silloisetkin hätäaputyöt vähitellen voitavan lakkauttaa ja pyysi sentähden valtuutusta vähitellen keskeyttämään sepelikiven hakkuun sekä, jos lisää hätäaputöitä syyspuoleen näyttäisi tarvittavan, saada hyvissä ajoin antaa Kaupunginvaltuustolle seikkaperäisen ehdotuksen sel-

¹⁾ Kpvn pöytäk. 11 p:ltä helmik. 4 §. — ²⁾ Rhtkn kirj. N:o 98 huhtik. 17 p:ltä.

laisiksi kaduntasoitustöiksi, joita tonttien kysyntään nähden silloin voitiin katsoa pitävän ensi sijassa toimittaa. Ja tämän Rahatoimikamarin esityksen hyväksyi ¹⁾ Valtuusto kaikin puolin.

Marraskuun lopulla pidettiin taas työväenkokous, jossa neuvoteltiin keinoista talvella uhkaavaa työnpuutetta vastaan, ja tämän kokouksen edustajat antoivat sanotun kuun 25 p:nä Kaupunginvaltuustolle kirjelmän, jossa vaadittiin

että kaupunki hankkisi työtä kaikille työkykyisille henkilöille, jotka olivat hätäpakosta töyttöminä, ja että siitä maksettaisiin elintarpeisiin riittävä palkkaus;

että kaupunki aloittaisi työväenasuntojen rakentamista sekä järjestäisi muitakin hätäaputöitä;

että kaupungin rakennustöissä mikäli mahdollista vältettäisiin urakka-järjestelmää;

että kunnan hätäaputöitä varten määrättäisiin vähimmäksi palkaksi kolme markkaa päivältä, riippumatta siitä tehtiinkö työ urakalla tai päiväpalkalla;

että työaika kaikissa kaupungin töissä määrättäisiin kahdeksaksi tunniksi;

että kunnan toimesta ja sen kustannuksella olisi perustettava työväenkeittäiöitä, missä maksutta annettaisiin ruokaa köyhäin työväenperheiden lapsille ja sellaisille perheenjäsenille, jotka siihen aikaan eivät voineet itseänsä elättää; sekä

että kaupungin olisi hätäaputyöksi naisille kustannuksellaan teetettävä vaatteita ja muita tarvetavaroita, joita ilmaiseksi jaettaisiin köyhäin, hätää kärsiväin perheiden lapsille ja muille, jotka eivät itse voineet hankkia vaatteita itselleen.

Rahatoimikamari, jonka lausunto nytkin vaadittiin, huomautti ²⁾ että kaupungissa tosin oli työnpuutetta, vaikka töyttöminä lukumäärää ei voitu tarkalleen ilmoittaa. Mutta töyväessä ei huomattu mitään pyrintöä etsimään työtä maaseudulta, jossa työväkeä ei ollut liiaksi. Kaupungin elämään tottunut työmies ei kernaasti lähtenyt kaupungista edes ahtaimmissakaan oloissa. Työväestön määrä oli täällä myöskin muuhun väestöön verraten suhteettomasti lisäytymässä, joka seikka ei ollut vaaroja vailla kaupungille ja jota ei ainakaan olisi keinotekoisesti vielä enennettävä. Sellaisena vähemmän oikeutettuna keinona piti Rahatoimikamari hätäaputöiden toimeenpanemista kaupungissa huonompina työaikoina, jotka työt hel-

¹⁾ Kpvn pöytäk. 22 p:ltä huhtik. 19 §. — ²⁾ Rhtkn kirj. N:o 265 jouluk. 11 p:ltä.

posti antoivat aihetta väärinkäsitykseen yhteiskunnan velvollisuuksista erityistä väestön luokkaa kohtaan. Kuitenkin oli Rahatoimikamarin mielestä jotakin heti tehtävä jotta *kaupungissa asuvalle* työttömälle väestölle hankittaisiin ansion tilaisuutta, jonka tähden Rahatoimikamari pyysi valtuutusta antamaan ryhtyä niiden kaupungin yleisten töiden toimittamiseen, jotka oli ehdotettu Rahatoimikamarin ja Maistraatin menoarviossa seuraavaksi vuodeksi. Näissä töissä luonnollisesti ei käytettäisi mitään sellaisia työpalkkoja, kuin hakijat olivat vaatineet, vaan työt olisivat toimitettavat kaupungissa yleensä käyvillä urakka- ja päiväpalkoilla.

Tähän Rahatoimikamarin esitykseen päätti ¹⁾ Kaupunginvaltuusto suostua, jonka ohessa Valtuusto Arviovaliokunnan ehdotuksesta 1903 vuoden menoarvioon otti ²⁾ 100,000 markan määrärahan vielä yhden tavara-vajan rakentamiseen Katajanokalle, jotta hankittaisiin työtä ahtaitten aikain johdosta työttömille kaupungin työmiehille, joista osa, niinkuin kirvesmiehet, eivät talvikuukausina voineet lukuisammin saada paikkoja kaupungin muissa töissä.

Jälempänä mainittavasta tapahtumasta päätti ³⁾ Kaupunginvaltuusto lähettää suomennettuna näinkuuluvan alamaisen kirjelmän:

Kaupunginvaltuuston tekemä esitys.

„Helsingin Kaupunginvaltuusmiehet, Suomen pääkaupungin edustajat, ovat katsoneet velvollisuudeksensa kaikkein alamaismmasti saattaa Teidän Keisarillisen Majesteettinne Korkeaan tietoon ne syvästi valitettavat tapaukset, jotka täällä ovat sattuneet perjantaina tämän huhtikuun 18 p:nä.

Noin klo 3 i. p. sanottuna päivänä oli väkijoukko, johon kuului pääasiallisesti puolikasvuista katunuorisoa, kokoutunut Senaatintorille raati-huoneen edustalle ja läheisyyteen. Tästä väkijoukosta, joka vähitellen paikalle tulvanneista uteliaista kasvoi niin, että se täytti suuren osan toria ja sen ympärillä olevain julkisten rakennusten portaita, nostettiin aika ajoin hurraahuutoja, seassa vihellyksiä. Näitä kuului erittäin äänekkäästi, kun poliisimestari tahi joku niistä poliisimiehistä näyttäytyi, jotka tuomioistuimien äskettäin oli törkeästi valtansa väärinkäytöksestä ja laittomasta vangitsemisesta tuominnut vankeusrangaistukseen, mutta joille siitä huolimatta edelleenkin oli uskottu järjestyksen ylläpitämistä. Väkivaltaisuuksiin väkijoukko ei ryhtynyt minkäänlaisiin. Maltilliset, väestön luonnetta tuntevat miehet, niiden joukossa kunnallisen järjestysvallan ylin edustaja,

¹⁾ Kpvn pöytäk. 16 p:ltä jouluk. 6 §. — ²⁾ Kpvn pain asiak. N:o 48 siv. 10 ja Kpvn pöytäk. 20 p:ltä jouluk. 1 §. — ³⁾ Kpvn pöytäk. 18 p:ltä huhtik. 1 § ja 22 p:ltä huhtik. 1 §.

kaupungin kunnallispoliisimestari, kehottivatkin sentähden poliisimestaria, että hän määräisi poliisin vetäytymään takaisin poliisilaitoksen torin vieressä olevalle pihalle, josta se tarvittaessa taas heti olisi voinut tulla esiin; ja Valtuustolla on se seuraavain tapausten vahvistama vakaumus, että tämä toimenpide olisikin saattanut joukon hetken kuluttua kokonaan hajautumaan, samaten kuin yhtäläiset kohtaukset ennemmin järkevällä poliisin johdolla aina ovat selvinneet ilman sen enempiä seurauksia. Mutta sitä vastoin ryhdyttiin toiseen, perin epäviisaaseen toimenpiteeseen, jollaisesta tätä ennen Suomessa ei ole koskaan kuultu ja jonka kaikkein vähimmin nyt olisi pitänyt tulla kysymykseen.

Vaikka yleisön käytös siis ei ollut antanut tukea siten asiaan ryhtymiseen, kutsuttiin kuvernöörin käskystä noin klo 4 i. p. sotaväkeä väkijoukkoa hajoittamaan, eikä tätä tehtävää uskottu Suomen kaartille, vaan tänne sijoitetuille uraalilaisille kasakoille. Kun tuo joukko hurjaa vauhtia ratsasti kansan päälle, joka oli tunkeutunut kokoon katukäytävälle ja Nikolainkirkon suurenmoisille portaille, niin jotkut joukosta, tottumattomina sentapaiseen rauhan palauttamiseen, ottivat, sittenkuin jo muutamat henkilöt olivat kaatuneet hevosten jalkoihin, sen vastaan lunta ja jääpalasia heittämällä. Kasakoille annettiin silloin käsky käyttää piiskaa, ja nyt he hyökkäsivät sääliittä kaikkien, miesten, naisten ja lasten kimppuun. Henkilöitä, jotka asiasta mitään tietämättä sattumalta kulkivat ohi, naisia, lapsia ja muita, jotka koettivat pelastaa näitä hevosten jaloista ja piiskan iskuista, vietiin verta vuotavina pois paikalta. Yksityiset kasakat koettiin, kiihoittuneina aseettomasta väkijoukosta saamastaan helposta voitosta, tunkeutua yksityisiin pihoihin ja taloihin sekä hyökkäsivät rauhallisten kulkijain päälle muilla kaduilla ja toreilla, missä ei ensinkään ollut ollut väenkokousta, jopa he yleisen sairaalan monen korttelin päässä torilta olevassa pihassa ajoivat takaa sairaanhoitajattaria ja potilaita. Ja siitä huolimatta koko tämä törkeä väkivaltaisuus jäi tuloksetta. Joukot, jotka sotaväkeä kohtaan säilyttivät malttinsa, paitsi missä jossakin poikkeustapauksessa joku yksityinen puolusti itseänsä, palasivat aina suomalaisella itsepäisyydellä takaisin ja poistuivat vasta sitten kuin sotaväki ja poliisi vihdoinkin oli käsketty pois, kieltämätön todistus siitä, mihin suuntaan poliisin toimenpiteiden jo alusta olisi pitänyt käydä.

Mutta siveellinen vaikutus tästä poliisiviranomaisten yhtä raa'asta kuin Suomessa ennen kuulumattomasta väkivaltaisuudesta ei ole pian häviävä. Suomen kansanluonne, vuosisatojen kuluessa tottunut lakia ja oikeutta kunnioittamaan, ja sen ikivanhasta kansanvapaudesta kehittynyt herkkä

mieskohtainen itsetunto, joka on arka jokaisesta mieskohtaisesta loukkauksesta, on myöhään unhottava, kuinka järjestysvalta ilman pakottavia syitä on tehnyt nuhteettomille kansalaisille veristä nöyryyttävää mieskohtaista vääryyttä. Kansa, joka yhtä hyvin muistaa vääryyden kuin nauttimansa hyvänteot, on tunteva lain ja oikeuden kunnioituksen horjuvan ja imevä epäluuloa ja vihaa viranomaisia vastaan. Ja että ylläkerrotut kohtaukset eivät ole olleet omansa kohottamaan sotaväen arvoa ja suosiota väestössä, lieene päivän selvä. Suurivaltaisn, Kaikkeinarmollisin Keisari ja Suuriruhtinas! Kaupunginvaltuusmiehet rohkenevat syvimässä alamaisuudessa kääntyä Teidän Keisarillisen Majesteettinne puoleen alamaisesti esittäen ne huolet, joita yllämainitut tapaukset ovat olleet omansa herättämään meissä ja jokaisessa ajattelevassa kansalaisessa tässä maassa. Ja nämä huolet lisääntyvät ajatellessa, että samallaisia perin surullisia tapauksia voi, huolimatta kaikista Kaupunginvaltuuston toimenpiteistä rauhan säilyttämiseksi, koska tahansa taas sattua, niin kauan kuin poliisin johto edelleenkin on uskottu samoihin käsiin kuin nykyisin ja järjestysvallan käyttäjänä läänissä on mies, joka on vieras Suomen kansan oikeustajunnalle, sen kielelle, tavoille ja luonteelle, ja joka jo sen tähden, että on kykenemätön saamaan väestöä häntä ymmärtämään, ei voi käyttää mieskohtaista vaikutustaan. Tämä kansa on kuitenkin osottanut olevansa mitä lainkuuliaisin, niin kauan kuin sitä ovat hallinneet omat miehet ikivanhan oikeusjärjestyksen ja kansan kansallisuonteen mukaisesti. Suurivaltaisn, Kaikkeinarmollisin Keisari ja Suuriruhtinas! Teidän Keisarilliseen Majesteettinne ei ole, siitä rohkenemme lausua alamaisten luottamuksemme, voiva olla vaikuttamatta se vetoaminen, jonka täten olemme rohenneet tuoda Valtaistuimen eteen“.

Ehkäistäkseen edellä kerrottujen tapausten uudistumista päätti Kaupunginvaltuusto sen ohessa kokouksessaan 18 p:nä huhtikuuta toimittaa anniskeluhuoneistot suljettaviksi seuraavana päivänä ja yleisölle antaa julistuksen, jossa sitä kehoitettiin koettamaan välttää väenkokouksien syntymistä kaduille ja jossa erittäin työhuoneiden johtajia ja koulujen rehtoreja kehoitettiin varottaamaan työväkeä ja koulunoppilaita tarpeettomasti kaduilla liikkumasta.

Samassa tarkoituksessa ja koska venäläisen sotaväen paikalle kutsuminen olisi omansa vielä enemmän kiihoittamaan mieliä, ehdotti Valmistusvaliokunta, että toistaiseksi järjestettäisiin vapaaehtoinen suojeluskunta, pääasiallisesti ylioppilaista, polyteknikolaisista ja järjestyneistä työntekijöistä, jonka suojeluskunnan tarkoituksena olisi, milloin ehkä havaittaisiin

asianhaarain vaatimaksi, myötävaikuttaa järjestyksen ylläpitämiseen; ja Kaupunginvaltuusto päätti¹⁾, suostuen tähän esitykseen, antaa seitsenmiehiselle toimikunnalle toimeksi ryhtyä kaikkiin suojeluskunnan järjestämistä varten tarvittaviin täytäntöönpanotoimiin, jonka ohessa Valtuusto tästä johtuvain kustannusten suorittamiseksi osotti tarpeellisen etumaksun kaupunginrahastosta, aikansa, tilin tultua, korvattavaksi Kaupunginvaltuuston käyttövaroista. Toimikunnan jäseniksi valittiin Kunnallispuhemies E. Öhman, jonka tuli toimia puheenjohtajana, sekä kaupunginvaltuusmiehistä herrat Alexis Gripenberg, Santeri Ingman, K. V. Bergman, A. Johanson ja Anton Lundqvist sekä Kunnallisraatimies A. V. Lindberg.

Maistraatin kirjelmällä 5 p:ltä heinäkuuta ilmoitettiin Kaupunginvaltuustolle,²⁾ että läänin Kuvernööri oli, tiedoksi ja paikkakunnan Kaupunginvaltuustolle ilmoitettavaksi, lähettänyt Maistraatille jäljennöksen Keisarillisen Senaatin Siviilitoimituskunnan mainitulle Kuvernöörille 27 p:nä kesäkuuta lähettämästä kirjeestä, jossa oli ilmoitus siitä, että sittenkin Helsingin Kaupunginvaltuusto edellyttäen Kenraalikuvernöörin suostumusta oli ryhtynyt toimiin vapaaehtoisen suojeluskunnan perustamiseksi, jonka tarkoituksena olisi, milloin se voisi olla asianhaarain vaatima, myötävaikuttaa järjestyksen voimassa pitämiseen kaupungissa, niin Kenraalikuvernööri sittemmin oli katsonut puheenalaisen toimenpiteen enemmän täytäntöönpanon, Kenraalikuvernöörin siihen antaman luvan edellytyksiä vastaamattomana, pitävän raueta.

Syyskuun 15 p:nä annetun kirjelmän mukana lähetti Maistraatti sittemmin Kaupunginvaltuustolle³⁾ jäljennöksen läänin Kuvernöörinviraston kautta tulleesta armollisesta määräyksestä, joka sisälsi että Keisarillinen Majesteetti, 14/1 p:nä elokuuta alamaisesti esiteltäessä Helsingin Kaupunginvaltuuston valitusta Uudenmaanläänin Kuvernöörin ja Helsingin Poliisimestarin toimenpiteistä Helsingin kaupungissa 18/5 p:nä huhtikuuta 1902 sattuneiden epäjärjestyksien tukahduttamiseksi, oli suvainnut armossa jättää sanotun valituksen aiheettomana huomioonottamatta.

Teollisuusnäytelyn ehdotus.

Kaupunginvaltuustolle annetussa kirjoituksessa oli Helsingin Ammatin- ja Teollisuudenharjoittajainliitto, ilmoittaen liiton päättäneen täällä 15 p:stä toukokuuta 1 p:ään kesäkuuta 1903 toimeenpanna pääasiallisesti Helsingin käsityöläisiä ja pienempää teollisuutta varten aiotun näyttelyn, Valtuustolta pyytänyt 3,000 markan apurahaa, tilintekovelvollisuutta vastaan, käytettäväksi sanottuun näyttelyyn. Hakemuksensa syyksi esiintoi

¹⁾ Kpvn pöytäk. 22 p:ltä huhtik. 2 §. — ²⁾ S:n s:n 8 p:ltä heinäk. 11 §. — ³⁾ S:n s:n 14 p:ltä lokak. 6 §.

liitto osaksi näyttelyn suuren merkityksen yleensä, osaksi sen seikan, että täällä ei ole ollut mitään yhteistä näyttelyä käsityötä ja teollisuutta varten jälkeen 1876 vuoden suuren teollisuusnäyttelyn. Nykyiset ahtaat ajat ja tarve herättää yrittelijäisyyttä, joka niiden vaikutuksesta oli lamautumassa, olivat saattaneet liiton koettamaan aikaansaada sellaisen näyttelyn, niin suuren kuin mahdollista. Tästä antamassaan lausunnosaa huomautti Arviovaliokunta, jonka valmisteltavaksi asia oli lähetetty,¹⁾ kuinka teollisuus Helsingissä nyt jo oli päässyt sille kehitysasteelle, että sellaista näyttelyä varten kuin puheenalainen, jos mieli sen olla kaupunkia edustava, vaadittiin aivan toisenlaisia ja melkoista laajempia valmistuksia, kuin mihin liitto näytti ryhtyneen, jonka ohessa liiton tähän tarkoitukseen käytettävissä olevat varat, jos kohta pyydetty apuraha kaupungin varoista myönnettäisiinkin, nähtävästi olivat aivan riittämättömät tarkoitusta varten. Eivätkä asiakirjat näyttelyn ohjelmastakaan sisältäneet mitään muuta kuin mitä mainituista epämääräisistä lauseparsista näkyi. Arviovaliokunnan ehdotuksen mukaan²⁾ Kaupunginvaltuustokin hylkäsi³⁾ hakemuksen.

Rahatoimikamarilta oli Yhdistys hyväntekeväisyyden järjestämi-^{Lämpimän maidon automaatti.} seksi pyytänyt lupaa Kauppatorille taikka sen luo asettaa lämpimän maidon automaatin ja sen ohessa saada maksutta kaupungin vesijohtosta sen veden, joka oli tarpeen maidon automaatissa lämmittämistä varten. Asiasta kuultuna lausui Vesijohtokonttori, että sopivin paikka automaattille oli Kauppahallin pohjoispää, jonka ohessa Vesijohtokonttori ehdotti, että maksutta annettaisiin käyttää 60 kuutiometriä vettä myyntikautena ja että Yhdistys myöskin vapautettaisiin suorittamasta vuokraa vesimittarista. Yhdistyksen tulisi kuitenkin, jos se vastedeskin halusi samallaista etua, seuraavana syksynä tehdä siitä uusi hakemus. Rahatoimikamari yhtyi kaikin puolin Vesijohtokonttorin ehdotukseen sekä pyysi⁴⁾ Kaupunginvaltuustolta valtuutusta mainituilla ehdoilla suostumaan Yhdistyksen hyväntekeväisyyden järjestämiseksi tekemään hakemukseen, kuitenkin sillä ehdolla, että Yhdistys oli velvollinen Rahatoimikamarin käskystä poistamaan automaatin, jos sen havaittaisiin antavan aiheutta johonkin haittaan. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti⁵⁾ Kaupunginvaltuusto sen jälkeen suostua Rahatoimikamarin esitykseen.

Maistraatilta oli kaupungin henkikirjoittaja pyytänyt, että kaupunki^{Huoneisto henkikirjoittajalle.} osottaisi hänelle ja hänen apulaisillensa erityisen virkahuoneiston sekä että

¹⁾ Kpvn pöytäk. 25 p:ltä marrask. 26 §. — ²⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 48. — ³⁾ Kpvn pöytäk. 20 p:ltä jouluk. 1 §. — ⁴⁾ Rhtkn kirj. N:o 266 jouluk. 11 p:ltä. — ⁵⁾ Kpvn pöytäk. 16 p:ltä jouluk. 5 §.

henkikirjoittajan määräraha korotettaisiin; ja Maistraatti ehdotti¹⁾ tulo- ja menoarvioehdotuksensa yhteydessä, että 1 p:stä kesäkuuta 1903 kaupungin omistamassa talossa N:o 3 Sofiankadun varrella annettaisiin henkikirjoittamista varten käytettäväksi huoneisto, sisältävä kaksi huonetta ja eteisen, joka huoneisto samalla olisi henkikirjoittajan virkaHuoneistona sillä ehdolla, että hän sitoutui olemaan huoneistossa yleisön tavattavana virkaasioissa joka arkipäivä kahtena tuntina virka-ajalla ja niinkuin ennenkin kruununverojen vakinaisen ja rästikannon aikaan niinä aikoina, joina kaupunginrahastoa pidettiin auki veronkantoa varten. Sitä vastoin oli Maistraatti sitä mieltä, että henkikirjoittajan palkkion korottaminen voi jäädä toistaiseksi. Tämän Maistraatin esityksen hyväksyi²⁾ Kaupunginvaltuustokin.

Kaupunginvaltuuston painetut asiakirjat Tilastolliseen Päätoimistoon.

Tilastollisen Päätoimiston pyynnöstä päätti³⁾ Kaupunginvaltuusto, että kappale Kaupunginvaltuuston painettuja asiakirjoja säännöllisesti toimitettaisiin Päätoimistolle sen kirjastossa säilytettäväksi.

Juhlapäivät pohjoismaiselle luonnontutkijain ja lääkärein kokoukselle.

Kesällä pidettiin kaupungissa pohjoismaisen luonnontutkijain ja lääkärein kokous, johon otti osaa noin 1,000 henkeä, niistä suunnilleen puolet vieraista maista. Kokouksen osanottajain juhlimiseksi kaupungin puolesta toimeenpani⁴⁾ Kaupunginvaltuusto 9 p:nä heinäkuuta Luodon ravintolassa juhlapäivät, joissa Kaupunginvaltuusmiehet ja Maistraatin jäsenet olivat isäntinä.

Kaupunginvaltuusmiehet vuonna 1902.

Kaupunginvaltuusmiehinä oli vuonna 1902: översti K. Antell (puheenjohtaja), pankinjohtaja A. Norrmén (varapuheenjohtaja), arkkitehti W. Aspelin, asianajaja F. Jansson, kauppias A. Lundqvist, konsuli K. Stockmann, vapaaherra R. F. von Willebrand, pastori E. Murén, pankinjohtaja L. von Pfaler, kauppias O. Kjällmanson, kivenhakkaaja K. V. Bergman, insinööri G. Zitting, kauppaneuvos L. Krogius, kauppias A. Palmroos, kauppias J. Tallberg, lääketieteen tohtori A. af Forselles, filosofian tohtori G. Borenius, hovineuvos W. Westzynthius, kauppias M. Hallberg, kauppias H. Schildt, esittelijäsihteeri F. Stjernvall, lakitiedettn tohtori K. J. Ståhlberg, filosofian tohtori S. Ingman, peltiseppä G. W. Sohlberg, pankinjohtaja E. Schybergson, pankinjohtaja Th. Wegelius, senaattori A. Nybergh, toimittaja E. Erkkö, lakitiedettn tohtori A. Lille, senaattori L. Clouberg, ylitirehtööri A. Gripenberg, professori J. W. Runeberg, kauppias P. Sinebryhoff, senaattori Lars Homén, protokollasih-

¹⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 44. — ²⁾ Kpvn pöytäk. 20 p:ltä jouluk. 1 §. — ³⁾ S:n s:n 8 p:ltä heinäk. 9 §. — ⁴⁾ S:n s:n 13 p:ltä toukok. 25 §, 27 p:ltä toukok. 29 § ja 16 p:ltä syysk. 31 §.

teeri A. Aminoff, arkkitehti Hugo Lindberg, professori Theodor Homén, kirjaltaja E. Tötterman, tohtori O. Heikel, laamanni T. J. Boisman, senaatinkamreeri R. Erenius, pankinjohtaja C. Cronstedt, senaattori A. Ramsay, professori G. Nyström, oikeusraatimies Arvid Nyberg, sihteeri E. Castrén, muurari A. Johansson (osan vuotta), maisteri J. Cygnæus ja faktori R. Drockila (valittu Johanssonin sijaan).

Kaupunginvaltuusto kokoontui vuonna 1902 20 kertaa, niistä 1 kerran lisättyä. Valtuuston pöytäkirjan pykälää oli 451 ja valtuuston puolesta lähetettyjä kirjeitä 334.

Kaupunginvaltuuston kokoukset, pöytäkirjat ja kirjeet.

II. Rahatoimikamari.

Koska tärkeimmät Rahatoimikamarin käsittelemät asiat on kerrottu edellisessä osastossa, mainitaan tässä ainoastaan seuraavat:

a) Kaupungin kiinteän omaisuuden hallintoa koskevia asioita.

Tonttienmyynti. Osaksi erinäisten, Kaupunginvaltuuston antamain ja edellä kosketeltujen valtuutusten nojalla, osaksi sen oikeuden nojalla, joka Rahatoimikamarilla ohjesääntönsä mukaan on julkisella huutokaupalla myydä kaupungille kuuluvia käyttämättömiä tontteja, myi Rahatoimikamari vuoden kuluessa alempana mainitut asuin- ja tehdastontit, joille, sittenkuin niistä määrätyt lunastushinnat oli joko rahassa maksettu taikka suoritettu tonttiin kiinnitetyillä velkakirjoilla, Rahatoimikamari antoi kaupungin puolesta kauppakirjat:

Kortteli N:o	Tontti N:o	Katu	Ostaja	Tontin ala m ²	Yksikkö-hinta Smc	Kauppahinta Smc
126	21	Tehtaan-	Tohtori E. Reuter	2,039,252	20 —	40,785 02
	55	Itäinen Viertotie	Kauppias K. V. Snellman	852,24	20 —	17,044 80
	57	„	Sama	1,923,964	15 —	28,859 82
	59	„	Sama	1,054	16 —	16,814 —
359	7	Waasan-	Kauppias K. H. Valdén	1,371,24	14 —	19,197 36
301a	1	Hämeen-	Kapellimestari A. Laurent ja Kirvesmies L. Gustafsson Mietala . .	2,117,988	18 —	38,123 78
301a	3	Eläintarhantie	Lääketiedetten kandidaatti G. von Wendt	1,263,244	— —	20,350 —
149	9	Kauppiaan-	Rakennusmestari E. Lietzén	1,504,7	21 —	31,598 70
148	4	Luotsi-	Kauppias Hj. Segercrantz	1,360,042	— —	21,761 —
310	34	3:s linja	Osakeyhtiö Terä	1,722	12 —	20,664 —
321	17	Alppi-	Työväenasunto-osakeyhtiö Terho . .	2,009,965	13 —	26,129 55
313	12	4:s linja	Kauppias E. Björkell	1,435,08	11 —	15,785 88
126	19	Tehtaan-	Työväenasunto-osakeyhtiö Halme . .	2,172,088	16 50	35,839 45
29	2	Nikolain-	Suomen Valtiovarasto	693,08	75 —	51,981 —
135	3	Neitsytpolku	Muurari A. Johansson	2,840,841	20 —	56,816 82
312	4	4:s linja	Konttoristi Th. Isotupa	1,317,666	13 —	17,129 66

323	28}	Helsingin-	Työväenasunto-osakeyhtiö Kallio . . .	(1,952,5	12 50	24,406	25
"	30}			(1,952,5	12 50		
126	13	Tehtaan-	Työväenasunto-osakeyhtiö Aamu-				
			tähti	2,131,065	20 —	42,621	30
305	3	2:nen linja	Helsingin Panttiosakeyhtiö	1,435,18	15 —	21,527	70
284	11	Etelälahden-	Rakennusmestari J. A. Blomqvist	1,361,277	9 50	12,932	13
147	3	Luotsi-	Kauppias Julius Lönnberg	1,226,309	22 —	26,978	80
146	11	"	Sama	1,218,34	22 —	26,803	48
149	10	"	Rautatienvirkamies O. M. Massinen	1,142,625	— —	33,610	—
321	5	Vallininkuja	Kiviyömiäs J. Johansson	2,514,658	9 —	22,651	92
355	32	Vaasan-	Rakennusmestari O. E. Lund	1,016,5	12 50	12,706	25
288	24	Itäinen Viertotie	Rouva Adolfin Gustafsson	11,285,391	6 —	67,632	35
159	9	Vyö-	Rakennusosakeyhtiö Wellamo	1,346,223	20 —	26,924	46
149	18	Luotsi-	Työväenasunto-osakeyhtiö Koitto	1,161,187	— —	37,110	—
367	3	Fredriksbergin-	Puutavarakauppias E. Granfelt	4,544,6	5 —	22,723	—
367	7	"	Sama	5,391,285	5 —	26,956	43
149	11	Kauppiaan-	Rakennusmestari N. Lietzén	1,504,7	25 —	37,617	50
126	20	Vuorimiehen-	Työväenasunto-osakeyhtiö Tuomisto	2,385,972	22 —	52,491	38
149	9 ¹⁾	Läntinen Satama-	Osakeyhtiö Home	316,462	20 —	6,329	24

Kaupunginvaltuuston osaksi vuonna 1902, osaksi aikaisemmin tekemän päätösten nojalla teki Rahatoimikamari vuokrasopimuksia kaupungille kuuluvasta maasta seuraavissa tapauksissa:

Vuokralle annettuja tiloja.

No kartalla	Tilan nimi	Ala m ²	Vuokramiehen nimi	Vuokra-aika päättyy	Pohjanvero hl.	Vuotuisen rahavuokra	Vuotuisen vuokratulon
54 & 55	Humleberg, asuinhuvila N:o 4	5,455,8	Kauppias K. J. Liljeströmin alaikäiset lapset Toini Maria ja Oma Kaarlo Reino Liljeström ²⁾	1913 helmik. 22	—	285	—
	Itäinen Viertotie, tontti N:o 61 korttelissa 358	700,4	Helsingin Kaupunginlähety ³⁾	1911 jouluk. 31	—	— ⁴⁾	—
37	Kallio, tontit 35 ja 37 Terassikadun varrella	1,462,0 1,776,2	Kauppias K. V. Snellman ⁵⁾	1919 jouluk. 31	—	200	—
21	Sörnäisten ravintola-alue, kaksi erilleen murettua petroolin varastopaikkaa	1,066,6 1,066,6	A. Parviainen & Co Osakeyhtiö ⁶⁾	1911 jouluk. 31	—	600	—

¹⁾ Lisäaluetta. — ²⁾ Rhtkn pöytäk. 9 piltä toukok. 11 §. — ³⁾ S:n s:n 20 piltä maalisk. 19 §. — ⁴⁾ Ilman vuokramaksua sillä ehdolla, että tontilla edelleenkin ylläpidetään rukoushuone. — ⁵⁾ Rhtkn pöytäk. 16 piltä tammik. 6 §. — ⁶⁾ S:n s:n 16 piltä tammik. 7 §.

Vuokran pitentäminen.

Niinikään Kaupunginvaltuuston osaksi vuonna 1902 osaksi enemminkin tekemäin päätösten nojalla myönnettiin pitennetty käyttö- tahi vuokraoikeus seuraaviin tiloihin:

Tilan nimi	Vuokramies	Pitennetty vuokra-aika		Vuokramaksu Myc.	Vuokra- h. rukkita	Poljaveroa h. rukkita
		mistä	mihin			
<i>Arkadian teatteri- paikka</i>	Suomalaisen Teatteritalon Osa- keyhtiö ¹⁾	1905 tamm. 1	1906 jouluk. 31	—	—	—
<i>Humallahti</i>	Konsuli G. Paulig ²⁾	1903 tamm. 1	1922 jouluk. 31	185	—	2,533
<i>Humleberg, huvila- palsta N:o 2</i>	Osakeyhtiö Spennertin satula- ja ajokalutehdas ³⁾	1913 tamm. 1	1922 jouluk. 31	437	50	—
		1923 tamm. 1	1932 jouluk. 31	525	—	—
<i>S:n s:n N:o 19</i>	Kirvesmies Aug. Lundell ⁴⁾	1920 tamm. 1	1929 jouluk. 31	162	50	—
		1930 tamm. 1	1939 jouluk. 31	195	—	—
<i>S:n s:n N:o 22</i>	Teurastajamestari K. G. Grön- lund ⁵⁾	1918 tamm. 1	1927 jouluk. 31	218	75	—
		1928 tamm. 1	1937 jouluk. 31	262	50	—
<i>Korkeasaari</i>	Helsingin Anniskeluosakeyh- tiö ⁶⁾	1902 toukok. 1	1912 huhtik. 30	430	—	2,935
<i>Meilansi, huvila- palsta N:o 5</i>	Neiti A. A. Ståhlberg ja rouva J. L. T. Strömberg ⁷⁾	1914 tamm. 1	1923 jouluk. 31	281	25	—
		1924 tamm. 1	1932 jouluk. 31	337	50	—
<i>S:n s:n N:o 12</i>	Kauppias E. Lesch ⁸⁾	1924 tamm. 1	1933 jouluk. 31	133	50	—
		1934 tamm. 1	1943 jouluk. 31	160	20	—
<i>S:n s:n N:o 18</i>	Insinööri F. Rosberg ⁹⁾	1927 tamm. 1	1936 jouluk. 31	156	25	—
		1937 tamm. 1	1946 jouluk. 31	187	50	—
<i>S:n s:n N:o 20</i>	Kauppias K. Hildén ¹⁰⁾	1923 tamm. 1	1932 jouluk. 31	225	—	—
		1933 tamm. 1	1942 jouluk. 31	270	—	—
<i>Ryssänsaari</i>	Kalankauppias K. A. Holm- ström ¹¹⁾	1902 tamm. 1	1906 jouluk. 31	118	—	—

¹⁾ Rhtkn pöytäk. 20 piltä maalisk. 21 §. — ²⁾ S:n s:n 13 piltä marrask. 3 §. — ³⁾ S:n s:n 27 piltä jouluk. 3 §. — ⁴⁾ S:n s:n 17 piltä heinäk. 27 §. — ⁵⁾ S:n s:n 9 piltä tammik. 5 §. — ⁶⁾ S:n s:n 20 piltä maalisk. 20 §. — ⁷⁾ S:n s:n 6 piltä marrask. 19 §. — ⁸⁾ S:n s:n 16 piltä tammik. 9 §. — ⁹⁾ 6 S:n s:n 6 piltä marrask. 5 §. — ¹⁰⁾ S:n s:n 16 piltä tammik. 10 §. — ¹¹⁾ S:n s:n 16 piltä tammik. 8 §.

Enemmän tilapäisen luontoisia vuokrasopimuksia kaupungille kuuluvista pienemmistä, osaksi viljelykseen, osaksi varastopaikoiksi y. m. soveltuvista paikoista teki Rahatoimikamari sitä paitsi lyhemmäksi ajaksi seuraavissa tapauksissa:

Vuokrapaikka	Vuokramiehen nimi	Vuokra-aika päättyy	Vuokra- maksu Smk	Muist.
<i>Eläintarha</i> , kivilouhimo	Kivityömies J. G. Makkonen ¹⁾	2 kuuk. irtis.	4	kuukaud.
<i>Haapaniemi</i> , varastopaikka rannalla	Muurari V. Palin ²⁾	6 " "	20	"
S:n kasvumaa	Leipuri J. Schiräjäff ³⁾	kesä 1902	30	kerran k.
S:n varastopaikka rannalla	Kunnallisneuvos F. W. Grönqvist ⁴⁾	—	20	kuukaud.
<i>Hernesaarekatu</i> , varastopaikka	Rakennusmestari W. Ekman ⁵⁾	2 kuuk. irtis.	120	vuodelta
<i>Humleberg</i> :				
kasvumaa litt. a	Kauppias A. Hagelin ⁶⁾	6 " "	250	"
s:n litt. b	Kauppias A. Himander ⁶⁾	6 " "	375	"
<i>Hörneberg</i> :				
kivilouhimo	Kivityömies S. Sandvik ⁷⁾	2 " "	60	"
s:n	Työkunta Kivi ⁸⁾	2 " "	150	"
s:n	Urakoitsija Smirnof ⁹⁾	toistaiseksi	150	"
<i>Itäinen Viertotie</i> :				
kauppakojun paikka	Vaimo Hilja Sjöström ¹⁰⁾	"	10	"
s:n s:n	Vaimo Edla Hiltunen ¹¹⁾	1/2 v. kerrall.	10	"
<i>Janssonin viljelykset</i> :				
kivilouhimo	Kooperatiivinen kivityöyhtiö ¹²⁾	1 kuuk. irtis.	10	kuukaud.
osa tilaa	Leski M. W. Andersson ¹³⁾	1 kesäk. 1903	175	1 p:stä tam. 1902
<i>Kampinmalmi</i> , varastopaikka	Uunintekijä Aug. Malm ¹⁴⁾	toistaiseksi	56	vuodelta
<i>Katajanokka</i> :				
varastopaikka litt. T	Työnjohtajat A. V. Åberg ja O. E. Koski ¹⁵⁾	6 kuuk. irtis.	240	"

1) Rhtkn pöytäk. 9 piltä lokak. 3 §. — 2) S:n s:n 9 piltä tammik. 1 §. — 3) S:n s:n 5 piltä kesäk. 4 §. — 4) S:n s:n 16 piltä lokak. 7 §. — 5) S:n s:n 9 piltä lokak. 38 §. — 6) S:n s:n 1 piltä toukok. 5 §. — 7) S:n s:n 29 piltä toukok. 11 §. — 8) S:n s:n 9 piltä lokak. 4 §. — 9) S:n s:n 25 piltä syysk. 17 §. — 10) S:n s:n 14 piltä elok. 4 §. — 11) S:n s:n 27 piltä marrask. 4 §. — 12) S:n s:n 10 piltä huhtik. 2 §. — 13) S:n s:n 17 piltä heinäk. 18 §. — 14) S:n s:n 6 piltä maalisk. 20 §. — 15) S:n s:n 20 piltä helmik. 4 §.

varastop. korttelissa 146 s:n s:n korttelissa 150	Rakennusosakeyhtiö Semafor ¹⁾	2 kuuk. irtis.	25	kuukaud.
	Rakennusosakeyhtiö Eolus ²⁾	2 ” ”	25	”
<i>Kauppiaankatu</i> , varasto- paikka tontilla N:o 10	Valtiovarasto ³⁾	2 ” ”	30	”
<i>Kortteli N:o 301 b</i> , va- rastopaikka	Rakennusosakeyhtiö Berggrund ⁴⁾	2 ” ”	300	vuodelta
<i>Laiurinkatu</i> : varastop. länsipuolella	Rakennusmestari A. N. Nyberg ⁵⁾	2 ” ”	120	”
<i>Lapinlahdenkatu</i> , kaupp- kojun paikka	Vaimo Lovisa Beskäftig ⁶⁾	toistaiseksi	12	”
<i>Linnankatu</i> : tonttipaikka N:o 5 korttelissa 161	Osakeyhtiö „Hotel Restaurant“ ⁷⁾	syyskuuhun 1902	50	kerran kaikkiaan
<i>Luotsikatu</i> , varastopaikka tontilla N:o 3	Nimituomari E. Wallin ⁸⁾	1 kuuk. irtis.	20	kuukaud.
<i>Läntinen Viertolie</i> : kauppakojun paikka	Naimaton E. Mattsson ⁹⁾	toistaiseksi	15	vuodelta
s:n s:n	Soittajan vaimo Maria Uitto ¹⁰⁾	”	10	”
s:n s:n	Työmiehen vaimo A. L. Bång ¹¹⁾	”	10	”
<i>Malmi</i> , kanatarhan paikka	Muurari K. Halme ¹²⁾	6 kuuk. irtis.	50	”
<i>Meilansi</i> , haka	Suntari A. V. And ¹³⁾	kesä 1902	30	kerran k.
<i>Pakkahuoneenpiha</i> , vaja	Kauppaneuvos V. Ek ¹⁴⁾	1 kuuk. irtis.	20	kuukaud.
<i>Pohjoinen Blekholma</i> : varastopaikka N:o 4	Helsingin höyrylaivaosakeyhtiö ¹⁵⁾	6 ” ”	300	vuodelta
s:n N:o 5	Toiminimi Lars Krogus & Co ¹⁶⁾	6 ” ”	300	”
<i>Rahapajanrantakatu</i> , il- moituspylvään paikka	Kauppias I. Juslin ¹⁷⁾	toistaiseksi	20	”
<i>Rautatienkioski</i> , ilmoitus- kioski	Kauppias I. Juslin ¹⁸⁾	”	50	”
<i>Rosavilla</i> : puutarha-alue	Puutarhuri F. Sundstén ¹⁹⁾	kesä 1902	40	”
syöttöhaka	Raitiotienosakeyhtiö ²⁰⁾	” ”	100	”

¹⁾ Rhtkn pöytäk. 9 piltä toukok. 10 §. — ²⁾ S:n s:n 20 piltä helmik. 7 §. — ³⁾ S:n s:n 12 piltä kesäk. 21 §. — ⁴⁾ S:n s:n 5 piltä kesäk. 3 §. — ⁵⁾ S:n s:n 9 piltä lokak. 3 §. — ⁶⁾ S:n s:n 11 piltä syysk. 2 §. — ⁷⁾ S:n s:n 17 piltä heinäk. 11 §. — ⁸⁾ S:n s:n 24 piltä huhtik. 16 §. — ⁹⁾ S:n s:n 10 piltä huhtik. 9 § ja 19 piltä kesäk. 4 §. — ¹⁰⁾ S:n s:n 17 piltä huhtik. 6 §. — ¹¹⁾ S:n s:n 24 piltä huhtik. 6 §. — ¹²⁾ S:n s:n 20 piltä helmik. 3 §. — ¹³⁾ S:n s:n 5 piltä kesäk. 12 §. — ¹⁴⁾ S:n s:n 18 piltä jouluk. 4 §. — ¹⁵⁾ S:n s:n 6 piltä marrask. 32 §. — ¹⁶⁾ S:n s:n 6 piltä marrask. 33 §. — ¹⁷⁾ S:n s:n 3 piltä huhtik. 2 §. — ¹⁸⁾ S:n s:n 10 piltä toukok. 13 §. — ¹⁹⁾ S:n s:n 5 piltä kesäk. 1 §. — ²⁰⁾ S:n s:n 5 piltä kesäk. 2 §.

<i>Ruoholahti:</i>					
varastopaikka rannalla	Rantatienkirjanpitäjä O. M. Mas-				
	sinen ¹⁾	6 kuuk. irtis	702	vuodelta	
s:n s:n	Rakennusmestari S. Reipsar ²⁾	6 " "	540	"	
<i>Satamarata:</i>					
4 hautaseppelten myyn-	Työmies H. Ekholm, työmiehen-				
tipaikkaa viereisellä katu-	vaimot W. Kellander ja A.				
alueella	Lundström sekä naimaton M.				
s:n s:n	Mattsson ³⁾	2 " "	12	vuodelta	joka paik.
<i>Surutoin:</i> pelto	Vuokra-ajuri A. Berndtson ⁴⁾	vuonna 1902	100	kerran k.	
<i>Sörnäinen:</i> kauppakojun					
paikka varastopaikalla					
N:o 1	Kauppias O. Parkkinen ⁵⁾	2 kuuk. irtis.	80	vuodelta	
<i>Tokantori,</i> varastopaikka	Tehtailija C. E. Lindgrén ⁶⁾	2 " "	20	kuukaud.	
<i>Toukola,</i> tontti N:o 2 kort-					
telissa N:o 10	Rakennusmestari A. von Bell ⁷⁾	toistaiseksi	12	vuodelta	
<i>Vaasankatu:</i> kalliolouhimo					
tontilla N:o 26	Osuuskanta Kivi ⁸⁾	3 kuuk. irtis.	60	"	
<i>Vuorimiehenkatu,</i> varasto-					
paikka tontilla N:o 18	Osakeyhtiö Suoja ⁹⁾	2 " "	25	kuukaud.	

Vuonna 1902 myönsi ¹⁰⁾ Rahatoimikamari 8 hakijalle, etupäässä vähävaraisille, oikeuden erinäisillä paikoilla kaupunkiin yhdistetyllä maalla maksutta pitää pienempiä kauppakojuja ja vaunuja kahvin, virvoitusjuomain, leivän, hedelmän, karamellein y. m. myymistä varten.

Maksuttomia paikkoja kauppakojuille, vauunille ja pöydille.

Oikeuden kantaa maksuja kaupungin laidunmaan käyttämisestä ¹¹⁾ antoi Rahatoimikamari käytettäväksi kaikkiaan 95 markan korvauksesta sekä kaupungin saarten ympärillä olevan kaislikon korjaukseen ¹²⁾ yhteensä 20 markasta.

Laidunmaan ja kaislikon korjaukseen vuokralle antaminen.

Tehtyjen hakemusten ja esiintuodun saantiselvityksen johdosta hyväksyi Rahatoimikamari ne vuokransiirrot, joiden kautta allamainittavat

Vuokraoikeuden siirto.

¹⁾ Rhtkn pöytäk. 6 piltä helmik. 3 § ja 16 piltä lokak. 4 §. — ²⁾ S:n s:n 23 piltä lokak. 9 §. — ³⁾ S:n s:n 29 piltä toukok. 37 §. — ⁴⁾ S:n s:n 29 piltä toukok. 6 §. — ⁵⁾ S:n s:n 1 piltä toukok. 7 §. — ⁶⁾ S:n s:n 22 piltä toukok. 14 §. — ⁷⁾ S:n s:n 17 piltä heinäk. 32 §. — ⁸⁾ S:n s:n 11 piltä jouluk. 3 §. — ⁹⁾ S: s:n 10 piltä huhtik. 5 §. — ¹⁰⁾ S.a s:n 27 piltä helmik. 4 §, 6 piltä maalisk. 5 §, 20 piltä maalisk. 7 §, 17 piltä huhtik. 7 §, 21 piltä elok. 3 §, 5 piltä syysk. 5 §, 2 piltä lokak. 4 § ja 23 piltä lokak. 11 §. — ¹¹⁾ S:n s:n 6 piltä maalisk. 6 §, 17 piltä huhtik. 2 § ja 15 piltä toukok. 2 §. — ¹²⁾ S:n s:n 19 piltä kesäk. 7 §, 17 piltä heinäk. 3 § ja 18 piltä syysk. 8 §.

henkilöt enemmän määrätystä vuokrakaudesta jällellä olevaksi ajaksi olivat hankkineet hallintaoikeuden seuraaviin tiloihin:

N:o	Tilan nimi	Uusi haltija
34	<i>Brogård</i> , Huvilapalsta N:o 3 . . .	Kauppias G. A. Danielsson ¹⁾
122	<i>Busholma</i> , Huvilapalsta N:o 1 . . .	Kauppias J. Tallberg ²⁾
—	<i>Eläntarhan huvila</i> N:o 1	Rakennusmestari I. Lindberg ³⁾
—	<i>Hermanninkaupunki I:</i>	
	asuntontti N:o 9 2:ssa k:ssa	Vuokra-ajuri A. Juntinen ⁴⁾
	” N:o 8 3:ssa ”	Ent. vuokramies K. W. Sandberg ⁵⁾
	” N:o 1 4:ssä ”	Taloudenhoitajatar Anna Mynttä ⁶⁾
	” N:o 4 5:ssä ”	Kaakelityöntekijä G. Henriksson ⁷⁾
	” N:o 3 11:ssä ”	Mekaanikko E. Jalkanen ⁸⁾
—	<i>Hermanninkaupunki II:</i>	
	rakennustontti N:o 1 17:ssä k:ssa	Koncenkäyttäjä J. Silfverhut ⁹⁾
115	<i>Hernesaari</i>	Talokas B. Mattila ¹⁰⁾
55	<i>Humbleberg:</i>	
	asuntohuvila N:o 4	Kauppias K. J. Liljeströmin alaikäiset lapset Toini Maria ja Oma Kaarlo Reino Liljeström ¹¹⁾
	huvilapalsta N:o 20	Tukkukauppias Edv. Ahlqvist ¹²⁾
	” N:o 21	Päällysmies J. F. Holmberg ¹³⁾
	” N:o 22	Osakeyhtiö Immanuel ¹⁴⁾
79	<i>Kaivopuiston läntinen alue</i> , huvilapalsta N:o 6	Överst F. af Forselles ¹⁵⁾
37	<i>Kallio:</i>	
	Toinen linja, tontti N:o 15 . . .	Neiti A. I. Liljeblad ¹⁶⁾
	” ” 1/2 ” N:o 21 . . .	Vuokra-ajuri K. O. Granqvist ¹⁷⁾
	” ” ” N:o 33 . . .	Kauppaneuvos L. Borgström ¹⁸⁾
	Kolmas ” ” N:o 1 . . .	Apteekkarinleski A. Silander ¹⁹⁾
	” ” ” N:o 1 . . .	Teknologi F. V. Hisinger ²⁰⁾
	” ” ” N:o 9 . . .	Rouva A. G. Edberg ²¹⁾

¹⁾ Rhtkn pöytäk. 24 p:ltä huhtik. 17 §. — ²⁾ S:n s:n 5 p:ltä kesäk. 6 §. — ³⁾ S:n s:n 22 p:ltä toukok. 17 §. — ⁴⁾ S:n s:n 16 p:ltä tammik. 46 §. — ⁵⁾ S:n s:n 27 p:ltä helmik. 31 §. — ⁶⁾ S:n s:n 17 p:ltä huhtik. 38 §. — ⁷⁾ S:n s:n 25 p:ltä syysk. 19 §. — ⁸⁾ S:n s:n 25 p:ltä syysk. 18 §. — ⁹⁾ S:n s:n 21 p:ltä elok. 13 §. — ¹⁰⁾ S:n s:n 13 p:ltä helmik. 10 §. — ¹¹⁾ S:n s:n 9 p:ltä toukok. 11 §. — ¹²⁾ S:n s:n 10 p:ltä heimäk. 2 §. — ¹³⁾ S:n s:n 30 p:ltä lokak. 2 §. — ¹⁴⁾ S:n s:n 17 p:ltä huhtik. 28 §. — ¹⁵⁾ S:n s:n 11 p:ltä jouluk. 6 §. — ¹⁶⁾ S:n s:n 19 p:ltä kesäk. 11 §. — ¹⁷⁾ S:n s:n 20 p:ltä marrask. 17 §. — ¹⁸⁾ S:n s:n 18 p:ltä jouluk. 7 §. — ¹⁹⁾ S:n s:n 6 p:ltä helmik. 17 §. — ²⁰⁾ S:n s:n 17 p:ltä huhtik. 18 §. — ²¹⁾ S:n s:n 11 p:ltä jouluk. 17 §.

	Kolmas linja, tontti N:o 15 . .	Neiti W. Myhrberg ¹⁾
	Neljäs „ „ N:o 2 . .	G. F. Stockmann aktiebolag ²⁾
	„ „ „ N:o 12 . .	Kauppias E. Björkell ³⁾
	„ „ „ N:o 16 . .	Kirjaltaja J. V. Johnsson ⁴⁾
	Castréninkatu „ N:o 14 . .	Leskirouva A. Leymann ja Neiti O. Weissman ⁵⁾
	Huvilapalsta N:o 57 A	Kirvesmies E. Gustafsson ⁶⁾
—	<i>Meilansi</i> , asuinhuvi N:o 15 . .	Kauppias J. Nissen ⁷⁾
125	<i>Pässinsaari</i> , pikku	Kauppias O. Strömberg ⁸⁾
21	<i>Sörnäinen</i> , varastopaikat 3, 4, 9, 10 ja 12 alueella N:o 21	Kauppias R. Hamfelt ⁹⁾
—	<i>Toukola</i> :	
	tontti N:o 6 9:ssä korttelissa	Maanviljelijä J. W. Ingman ¹⁰⁾
	viljelysalue tontilla N:o 6 11:ssä	
	korttelissa	Kauppias A. Krivetz ¹¹⁾

Kaupunginvaltuuston 22 p:nä huhtikuuta 1897¹²⁾ tekemän päätöksen nojalla teki Rahatoimikamari uudet vuokrasopimukset seuraavista Hermanninkaupungin ja Toukolan esikaupungeissa olevista asuntotonteista, nimittäin N:osta 5 1:ssä korttelissa, N:osta 8 3:ssa korttelissa sekä N:osta 3 ja 4 11:ssä korttelissa Hermanninkaupungissa I, N:osta 3 15:ssä korttelissa, N:osta 3 16:ssa korttelissa ja N:osta 1 19:ssä korttelissa Hermanninkaupungissa II sekä N:osta 10 Rantakorttelissa Toukolassa.

Erinäisten vuokramiesten hakemusten johdosta, että saisivat heidän vuokramaallaan olevain rakennusten kiinnittämistä varten lain mukaan tarvittavan oikeuden kaupunkia kuulematta toiselle henkilölle luovuttaa vuokraoikeutensa, myönsi Rahatoimikamari, Kaupunginvaltuuston 26 p:nä huhtikuuta ja 3 p:nä syyskuuta 1882 Rahatoimikamarille sellaisten asiain ratkaisemiseen annetun valtuutuksen mukaan, vapaamman käyttöoikeuden seuraaviin kaupungin ulkopuolella oleviin vuokratiloihin:

Kallio, tontti N:o 17 Alppikadun varrella ¹³⁾.

„ „ N:o 19 „ „ ¹⁴⁾.

Siltasaari, „ N:o 8 Saariniemenkadun varrella ¹⁵⁾.

Ås, tontit N:ris 35 ja 37 Terassikadun „ ¹⁶⁾.

¹⁾ Rhtkn pöytäk. 12 piltä kosäk. 8 §. — ²⁾ S:n s:n 9 piltä lokak. 20 §. — ³⁾ S:n s:n 20 piltä helmik. 19 §. — ⁴⁾ S:n s:n 13 piltä maalisk. 12 §. — ⁵⁾ S:n s:n 27 piltä maalisk. 7 §. — ⁶⁾ S:n s:n 16 piltä tammik. 15 §. — ⁷⁾ S:n s:n 30 piltä lokak. 27 §. — ⁸⁾ S:n s:n 18 piltä jouluk. 3 §. — ⁹⁾ S:n s:n 13 piltä marrask. 10 §. — ¹⁰⁾ S:n s:n 14 piltä elok. 27 §. — ¹¹⁾ S:n s:n 5 piltä kosäk. 29 §. — ¹²⁾ Kats. 1897 vuoden kertomus siv. 22. — ¹³⁾ Rhtkn pöytäk. 20 piltä helmik. 5 §. — ¹⁴⁾ S:n s:n 13 piltä maalisk. 8 §. — ¹⁵⁾ S:n s:n 23 piltä tammik. 5 §. — ¹⁶⁾ S:n s:n 6 piltä helmik. 15 §.

Uusien välikirjain tekeminen Hermanninkaupungin ja Toukolan vuokramiesten kanssa.

Vapaamman käyttöoikeuden myöntäminen.

Sen sijaan että näistä tiloista menevät vuokramaksut olivat olleet turvatut takaussitoumusten kautta, kiinnitettiin nyt tilat vapaampaa käyttöoikeutta myönnettäessä ensin tavalliseen tapaan kaupungille vakuudeksi vuokramaksujen suorittamisesta.

Narinkkapuo-
tien ja tiskien
vuokralle an-
taminen.

Narinkassa olevat 28 kaupustelijanpuotia ja 30 tiskiä antoi ¹⁾ Rahatoimikamari niiden entisille haltijoille vuokralle yhdeksi vuodeksi, lukien 1 p:stä kesäkuuta, yhteensä 4,562 markan 80 pennin vuokramaksusta. Sittenmmin määräsi ²⁾ Rahatoimikamari, että näiden myyntipaikkain vuokralleantaminen vastedes oli Rahatoimikonttorin toimitettava, jonka myöskin tuli milloin syytä siihen oli irtisanoa vuokramiehet. Maksut olivat kuitenkin Rahatoimikamarin vahvistettavat ja tuli niiden vasta vuokralle annettaessa toistaiseksi olla puodeista Nr:is 1—3, 12—17 ja 26—28 150 markkaa vuodessa, muista puodeista 120 markkaa, kuudesta laitimmaisesta tiskistä itäpuolella ja yhtä monesta länsipuolella 50 markkaa sekä muista tiskistä 30 markkaa vuodessa. Sen ohessa määrättiin vähimmäksi vuosi- vuokraksi narinkkarakennuksen alla olevasta kellarista 150 markkaa. Puheenalaiset myyntipaikat olivat vastedes puolivuositain ja ennakkomaksua vastaan annettavat vuokralle ainoastaan mooseksenuskolaisille, pidättäen kuitenkin niille nykyisille puotien ja tiskien haltijoille, jotka eivät olleet mooseksenuskolaisia, oikeuden saada vuokransa pitennetyksi, jolloin Rahatoimikonttorin epäilyttävissä tapauksissa oli alistettava asia Rahatoimikamarin harkittavaksi ja ratkaistavaksi. Yleensä sai saman henkilön hallussa olla ainoastaan *yksi* paikka, pöytä tai tiski, ja vuokramiehen oli niinkään yleensä itsensä hoidettava kauppaansa. Narinkan kauppapaikkain tuli olla torikaupan valvomista varten asetetun katsontamiehen tarkemman silmälläpidon alaisina.

Kaupungin ui-
mahuoneiden
urakalle anta-
minen.

Haapaniemellä, Siltavuorenlaiturilla, Ruoholahden ja Humallahden sekä Munkkisaaren salmen luona olevat kaupungin uimahuoneet antoi ³⁾ Rahatoimikamari kesäksi 1902 kaupunginrahastoon menevästä 307, 281, 851, 166 ja 29 markan korvauksesta Työmiehevaimolle Johanna Lukanderille, Metallisorvarinvaimolle Karoliina Lukanderille, Konttoristinvaimolle Ingeborg Töttermanille, Kauppakoulunoppilaalle Axel Lindroosille ja naimattomalle Sofia Lukanderille, ollen urakoitsijat velvolliset määrätystä maksusta, enintään 5 pennistä kerralta kustakin, pitämään uimahuoneita yleisön käytettävänä sekä antamaan kaupungin kansakoulujen oppilaiden

¹⁾ Rhtkn pöytäk. 13 p:ltä maalisk. 9 §. — ²⁾ S:n s:n 21 p:ltä elok. 16 §. — ³⁾ S:n s:n 29 p:ltä toukok. 1 §.

ilmaiseksi tunnin ajan aamupäivällä ja tunnin ajan iltapäivällä käyttää uimahuoneita; ja urakoitsijain oli katsottava, että uimahuoneissa noudatettiin järjestystä, säädyllisyyttä ja puhtautta.

Helsingin Uimaseuran Rahatoimikamarille tekemästä kirjallisesta hakemuksesta antoi ¹⁾ Rahatoimikamari mainitulle seuralle kesäksi 1902 korttelin N:o 181 rannassa olevat uimahuoneet 600 markan maksusta ja muuten samallaisilla ehdoilla, kuin edellisenä kesänä oli ollut voimassa.

Tehtyjen hakemusten johdosta myönnettiin ²⁾ neljälle eri henkilölle oikeus jälle kaupungin satama-alueella Satamakonttorin tarkemman osotuksen mukaan toimeenpanna luistinratoja ja antaa ne yleisön käytettäväksi. Niinkään myönsi ³⁾ Rahatoimikamari yhdelle henkilölle luvan Töölönlahden luistinradan luo pystyttää teltan, joka oli aiottu sisältämään mekaanisen ampumaradan, kuitenkin sillä ehdolla, että asianomainen lupa hankittaisiin ampumaradan käyttämiseen ja että se, jos siitä syntyisi joihtakin haittoja, olisi käskystä heti poistettava.

Kahdessakymmenessä tapauksessa myönnettiin ⁴⁾ työväenyhdistyksille lupa huvitilaisuuksia varten käyttää Hesperian puistoa. Suuri urheilukenttä Kaisaniemen puistossa annettiin ⁵⁾ voimistelu- ja urheiluseura Reippaan toimeenpanemaa yleistä urheilukilpailua varten ja n. s. Mäntymäki Eläintarhassa Suomen Lähetysseuran toimeenpanemaa juhlaa varten ⁶⁾.

Sittenkun Rahatoimikamari oli kehottanut Puutarhalautakuntaa ottamaan harkittavaksi, eikö Eläintarhasta tahi muualta kaupungin ulkopuolelta, Lautakunnan hoidossa olevista maista voitaisi osottaa paikkaa kansanomaisten yhdistysten toimeenpanemia juhlapöytäkokouksia ja huveja varten, ilmoitti ⁷⁾ Puutarhalautakunta kirjeessä 30 p:ltä huhtikuuta, että mainittuja tarkoituksia varten heti voitiin osottaa ainoastaan se paikka Eläintarhassa, joka on puutarhayhdistyksen laitosten ja Alppilaan vievän suuren tien välillä. Mutta jotta vastaisuudeksi koetettaisiin poistaa sellaisten paikain puutetta, oli Puutarhalautakunta antanut Kaupunginpuutarhurille toimeksi, niin pian kuin käyttöoikeus Karamzinin huvilan ympärillä olevaan alueeseen joutui kaupungille, tekemään ehdotuksen paikan järjestämi-

Luistinratoja ja ampumarata jälle kaupungin satamissa.

Paikka ulkoilmassa pidettäviä juhlapöytäkokouksia ja huvitilaisuuksia varten.

¹⁾ Rhtkn pöytäk. 15 p:ltä toukok. 24 §. — ²⁾ S:n s:n 2 p:ltä tammik. 42 §, 4 p:ltä syysk. 11 § ja 25 p:ltä syysk. 29 §. — ³⁾ S:n s:n 18 p:ltä jouluk. 2 §. — ⁴⁾ S:n s:n 2 p:ltä tammik. 14 §, 9 p:ltä tammik. 2 §, 23 p:ltä tammik. 2 §, 6 p:ltä helmik. 4, 6, 7 ja 8 §, 13 p:ltä helmik. 1 ja 2 §, 20 p:ltä helmik. 6 §, 27 p:ltä helmik. 3 §, 6 p:ltä maalisk. 7 §, 13 p:ltä maalisk. 11 §, 20 p:ltä maalisk. 3 ja 5 §, 10 p:ltä huhtik. 11 §, 9 p:ltä toukok. 30 ja 32 §, 29 p:ltä toukok. 10 § ja 10 p:ltä heinäk. 1 §. — ⁵⁾ S:n s:n 1 p:ltä toukok. 4 §. — ⁶⁾ S:n s:n 19 p:ltä kesäk. 1 §. — ⁷⁾ S:n s:n 7 p:ltä elok. 6 §.

sestä sinne puheenalaista tarkoitusta varten, jonka ehdotuksen Puutarhalautakunta sitten lähettäisi Rahatoimikamarille.

Virvoitusjuomavaunut Kaivopuistoon vievän tien varrella.

Rahatoimikamarille oli Puutarhalautakunta huomauttanut ¹⁾, kuinka Kaivopuistoon vievän tien varrelle asetetut vaunut virvoitusjuomain, heidemäin y. m. myymistä varten olivat rumentavia ja osaksi liikennettä haittaaviakin, jonka johdosta Puutarhalautakunta oli ehdottanut, että saannottu myynti siirrettäisiin sopivampaan paikkaan; ja Rahatoimikamari päätti ²⁾ toimitutettuansa katselmuksen paikalla, että puheenalaiset myyntivaunut olivat siirrettävät pois Kaivopuiston suurelta lehtokadulta ja toistaiseksi asetettavat katukäytävälle katolisen kirkon talon pihan edustalle.

Torikaupan järjestäminen.

Saatuansa tiedon Kaupunginvaltuuston päätöksestä, joka koski kaupungin torikaupan järjestämisen yleisiä periaatteita ³⁾, antoi ⁴⁾ Rahatoimikamari Rahatoimikonttorille toimeksi yksissä neuvoin Rakennuskonttorin kanssa laatia ehdotuksen torilla olevain vakinaisten myyntipaikkain jaoksi, jonka ohessa Rahatoimikonttorille annettiin toimeksi pitää huolta näiden myyntipaikkain maksujen kannosta. Laaditun torien jakoehdotuksen Rahatoimikamari sitten hyväksyi ⁵⁾ ja uusien toripaikkain jako annettiin toimeksi erityiselle torikaupan katsontamiehelle. Samalla Rahatoimikamari vahvisti seuraavat

Säännöt kaupungin torikaupasta.

1:o Myyntipaikat kaupungin toreilla annetaan vuokralle puolivuositain eli 1 p. kesäkuuta—30 p. marraskuuta ja 1 p. joulukuuta—31 p. toukokuuta.

2:ksi. Myyntipaikkain hintaa suoritetaan Kaupunginvaltuuston vahvistaman tariffin mukaan ja paikat jaetaan halukasten vuokraajain kesken Rahatoimikonttorin antamassa kuulutuksessa määrättävään aikaan, ollen määrätty maksu samassa tilaisuudessa kaupunginrahastoon suoritettava.

3:ksi. Torilla olevan myyntipaikan haltija on oikeutettu pyynnöstään saamaan saman paikan edelleenkin vuokralle, jollei katsontamies ole tehnyt oikeutettuja muistutuksia vuokraajaa vastaan.

4:ksi. Samalle henkilölle tahi toiminimelle vuokrataan yleensä ai-noastaan yksi myyntipaikka. Jos myyntipaikkoja on runsaasti käytettävissä, voidaan kuitenkin poikkeustapauksissa useampiakin sellaisia vuokrata samalle vuokraajalle.

¹⁾ Rhtkn pöytäk. 19 p:ltä kesik. 10 §. — ²⁾ S:n s:n 17 p:ltä heinäk. 17 §. — ³⁾ Kats. siv. 43. — ⁴⁾ Rhtkn pöytäk. 30 p:ltä tammik. 10 §. — ⁵⁾ S:n s:n 24 p:ltä huhtik. 8 §.

5:ksi. Jos henkilö, jolla on vuokralla myyntipaikka torilla, ilman Rahatoimikonttorin suostumusta on luovuttanut sen toiselle henkilölle, taikka jos hänen tavataan omanvoiton tähden käyvän vuokrattujen toripaikkain kauppaa, saa katsontamies Kaupunginkamreerin käskystä kieltäytyä puheenalaiselle henkilölle enää myyntipaikkaa vuokraamasta.

6:ksi. Sama olkoon seuraamus myöskin jos myyjä osottaa epäsiisyyttä kaupassa eikä ota katsontamiehen varoituksista ojentuaksensa taikka jos myyjä esiytyy useammin juopuneessa tilassa.

Rahatoimikonttori oli huomauttanut ¹⁾ voitavan odottaa, että entisiksi Tilapäisiä myyntipaikkoja rautatientorilla. syysmarkkinapäiviksi lokakuun alussa saapuisi tänne kauppiaita maaseudulta, jonka ohessa Rahatoimikonttori oli pyytänyt lupaa torikaupan katsontamiehellä osotuttamaan sanotuille kauppiaille paikkoja rautatientorilta ja näistä 2 × 2 metrin laajuisista tilapäisistä myyntipaikoista määräämään maksuja, leipäkaupasta 5 markkaa sekä vaatteiden, läkkisepänteosten ja muun rihkaman kaupasta 10 markkaa kolmen päivän ajalta. Sanottu katsontamies, joka ei yksin voinut valvoa paikkain järjestämistä, olisi sanotuksi ajaksi oikeutettava ottamaan apulaisia, joiden palkkaus menisi kertyvistä paikanvuokrista. Kun muutenkin saattoi sattua, että joku halusi toripaikkoja tilapäistä myyntiä varten, esitti Rahatoimikonttori edelleen, että ehdotettua menettelytapaa saisi käyttää sellaisissakin tilaisuuksissa, ollen myyntiaika määrättävä enintään kuudeksi päiväksi. Tähän Rahatoimikonttorin esitykseen päätti ²⁾ Rahatoimikamari kaikin puolin suostua.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto oli kehottanut Rahatoimikamaria ehdottamaan sopivaa paikkaa, joka voitaisiin varata teurastuslaitoksen rakentamista ynnä karjamarkkinatoria varten ja johon täytyi voida johtaa rautatieraitteita ja vesijohto ³⁾, päätti ⁴⁾ Rahatoimikamari kehottaa Rakennuskonttoria vastedes ehdotuksia tehtäessä kaupungin aseman laajentamiseksi ottamaan huomioon sopivan paikan tarpeen uutta teurastuslaitosta ynnä karjamarkkinatoria varten ja aikansa tekemään Rahatoimikamarille siitä ehdotuksen.

Helsingin Sähkövalaistusosakeyhtiön tekemistä hakemuksista suostui ⁵⁾ Pyväntä sähkövalaistusta varten ja maanalaista kaapeli-johtoja. Rahatoimikamari siihen, että Rakennuskonttorin tarkemman osoituksen mukaan ja muuten ennen määrätyillä ehdoilla saataisiin pystyttää 2 johto-

¹⁾ Rhtkn pöytäk. 4 piltä syysk. 20 §. — ²⁾ S:n s:n 11 piltä syysk. 6 §. — ³⁾ Kats. siv. 123. — ⁴⁾ Rhtkn pöytäk. 30 piltä tammik. 16 §. — ⁵⁾ S:n s:n 27 piltä maalisk. 10 §, 9 piltä toukok. 21 §, 19 piltä kesäk. 16 § ja 10 piltä heinäk. 20 §.

pylvästä rautatientorin pohjoisosaan, 7 Ruoholahdenkadulle, 8 Vanhan hautuumaan luo, 5 Kauppiaankadulle, 5 Kruunuvuorenkadulle ja 3 Unioninkadulle. Sitä paitsi myönsi Rahatoimikamari sanotulle yhtiölle oikeuden talojen N:o 22 Unioninkadun ja N:o 15 Fabianinkadun varrella johtoverkkoon yhdistämistä varten ¹⁾ johtaa lyhempiä maanalaisia kaapeleja niillä ehdoilla, kuin sellaisille laitoksille ennen oli määrätty.

Myöskin Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiölle myönnettiin ²⁾ lupa sähköjohtoverkostaan viedä sivujohto tehtailija Karl Spennertin huvilaan N:o 2 ja 3 Humleberg moottoria ja muutamia hehkulamppuja varten, sillä ehdolla että johto tehtiin kaupungin sähkötekniikan valvonnan alla ja että yhtiö oli velvollinen, jos niin vaadittaisiin, kolme kuukautta kaupungin puolesta tehdyn irtisanomisen jälkeen toimittamaan pois sanotun johdon.

Ehdotus Senaatintorin järjestämiseksi.

Arkkitehti Waldemar Wilenius oli Rahatoimikamarille antanut ehdotuksen Senaatintorin toisin muodostamiseksi, ynnä sen mukana suunnitelman ja perspektiivipiirustukset; ja Rahatoimikamari päätti ³⁾, tutustutuansa ehdotukseen, jättää sen Rakennuskonttorille huomioonotettavaksi sitä lausuntoa ja ehdotusta annettaessa, joka Rakennuskonttorin oli laadittava Senaatintorin kaltevuussuhteiden järjestämisestä.

Nikolainkirjon katuosuksien, portaiden ja terassien puhtaanaapito.

Rahatoimikamarilta oli Helsingin kaupungin suomalais-ruotsalaisen evankelis-lutherilaisen seurakunnan Kirkkohallintovaliokunta pyytänyt, että kaupunki tahtoisi 1 p:stä toukokuuta 1902 seurakunnan suorittavaa kohtuullista korvausta vastaan ottaa toimittakseen Nikolainkirjon katuosuksien, porrasten ja terassien puhtaanaapidon; ja sittenkuin Rakennuskonttori Rahatoimikamarin pyynnöstä oli antanut ⁴⁾ arvion tämän puhtaanapidon kustannuksista, jotka nousivat 1,100 markkaan vuodessa paitsi menoja jäähakkuusta ja lumenkuljetuksesta, sekä kirkkohallintovaliokunta 3 p:nä maaliskuuta Rahatoimikamarille lähettämässään kirjelmässä oli ilmoittanut suostuvansa tästä puhtaanaapidosta kaupungille suorittamaan mainitun määrän ynnä laskun mukaan erityisen korvauksen jäähakkuusta ja lumenkuljetuksesta, päätti ⁵⁾ Rahatoimikamari, että puheenalainen puhtaanaapito toistaiseksi oli toimitettava kaupungin Rakennuskonttorin kautta.

Jääntukimuksia.

Luotsi- ja majakkalaitoksen Ylihallitukselta oli Rahatoimikamari saanut ⁶⁾ karttoja ja muistiinpanoja Gråharan, Porkkalan, Jussarön ja Söder-skärin luona Rahatoimikamarin pyynnöstä ja kaupungin kustannuksella

¹⁾ Rhtkn pöytäk. 9 p:ltä toukok. 21 § ja 22 p:ltä toukok. 24 §. — ²⁾ S:n s:n 20 p:ltä marrask. 22 §. — ³⁾ S:n s:n 13 p:ltä helmik. 18 §. — ⁴⁾ S:n s:n 13 p:ltä helmik. 22 §. — ⁵⁾ S:n s:n 6 p:ltä maalisk. 12 §. — ⁶⁾ S:n s:n 9 p:ltä lokak. 17 §.

luotsipalvelijain toimittamista jäänhavainnoista; ja nämä asiakirjat oli pidettävä tarvittaessa saatavina Rahatoimikamarissa.

Luotsi- ja majakkalaitoksen Ylihallitus oli Rahatoimikamarilta pyytänyt tietoa, voitiinko ja millä ehdoilla luotsilaitokselle myöntää lupa johtoloiston ynnä varastoaitan rakentamista varten käyttää kaupungille kuuluvaa Tiirluodon saarta; ja Rahatoimikamari päätti ¹⁾ antaa Ylihallitukselle sen vastauksen, että kaupungin puolesta ei ollut mitään estettä puheenalaisten rakennusten mainitulle saarelle sijoittamista vastaan sekä että mitään maksua ei myöskään tullut kysymykseen saaren käyttämisestä mainittuun tarkoitukseen.

Johtoloistolle
paikka Tiirluo-
dolla.

Sittenkuin herastuomari O. W. Nyström oli Maistraatilta pyytänyt lupaa Helsingin kaupungille lahjoitetun Nybondan kruununtalon maalta viideksikymmeneksi vuodeksi vuokrata yhden tai kahden tynnyrinalan laajuisen alueen, oli Maistraatti pyytänyt Rahatoimikamarin lausuntoa ²⁾. Sittenkuin paikalla oli toimitettu katselmus, jossa saatiin selville että vuokrattavaksi aiottu maa-alue oli rautatielle päin viettävä metsämäki, jonka käyttämisestä maanviljelystarkoituksiin sen aseman ja suuren kivikkoisuuden tähden ei kernaasti voinut tulla kysymykseen, päätti ³⁾ Rahatoimikamari vastauskirjelmässä Maistraatille puoltaa Herastuomari Nyströmin pyyntöön suostuttavaksi.

Alueen vuok-
ralle antaminen
Nybondan kruu-
nuntalon
maalta.

Selonateoksi vuoden kuluessa toimitetuista yleisistä töistä otetaan tähän serraava Rakennuskonttorin antama kertomus toiminnastaan.

Yleiset työt.

„Rakennuskonttorin henkilökunnassa ei vuoden kuluessa ole tapahtunut mitään muutosta.

Rakennus-
konttori.

„Ylimääräisille insinööreille ja piirustaja-apulaisille“ sekä „tarveaineihin ja apuripäivätöihin mittauksissa“ myönnettyjen määrärahan yli, jotka kumpikin olivat 8,000 markkaa, meni Smk 705: 03 ja 2,155: 53 pääasiallisesti siitä syystä, että Rakennuskonttorin täytyi käyttää ylimääräisiä työvoimia sekä lopullisen kaupungin aseman ehdotuksen valmistamiseen Töölönalueelle että myöskin mittauksiin ja kartoituksiin yleiskarttaa varten, joka vuoden kuluessa valmistuikin.

„Metsänvartija-apulaisia ja metsänkasvatusta“ varten määrätystä Smk 2,000: — käytettiin ainoastaan Smk 1,411: 07.

Rakennuskonttorin „tarverahojen“ määrä nousi Smk:aan 1,505: 98.

Rakennusten ja huoneuksien „sekalaisia korjauksia“ varten myönnetty

Rakennukset ja
huoneukset.

¹⁾ Rhtkn pöytäk. 9 p:ltä tammik. 20 §. — ²⁾ S:n s:n 17 p:ltä heinäk. 15 §. — ³⁾ S:n s:n 23 p:ltä lokak. 15 §.

määräraha oli Smk 24,000: —, kun taas sanotun työn kustannukset olivat Smk 26,764:02. Määrärahan yli menneet kustannukset johtuivat siitä, että erinäiset korjaukset, erittäinkin Makasiinilaiturin Tavaravajassa ja Katajanokan Tullihuoneessa tulivat laajemmiksi, kuin kustannusarviota tehtäessä oli edellytetty. Niinpä havaittiin kaikki niskaset mainitun makasiinin erään laattian alla kokonaan lahonneiksi ja niiden sijaan täytyi sen tähden panna uudet, ja kokonaan arvaamaton työ aiheutui taas uudessa Tullihuoneessa siitä, että ullakolla oleviin lämpöjohtoputkiin, kylmän vaikutuksesta, tuli useita vuotoja, jotka tekivät tarpeelliseksi kalliin uusien torvien panemisen halenneitten sijaan ja suuren osan putkiverkkoa uudestaan eristämisen.

Määrarahasta „lumenkuljetus y. m. kaupungin taloista“ Smk 4,300: — käytettiin tarkoitusta varten Smk 4,182:80.

Raatihuoneen porrashuoneen ja erinäisten huoneistojen korjaus toimitettiin arvioidulla kustannuksella. Sen yhteydessä aiottuun rakennuksen ulkopuolelta maalaukseen Kaupunginvaltuusto, päinvastoin kuin menoarviossa siitä on ilmoitettu, ei ollut myöntänyt Rakennuskonttorin pyytämää määrää.

Mukavuuslaitoksen kuntoonpaneminen Kaivuhuoneella toimitettiin arvioidulla kustannuksella.

Määräraha Seurahuoneen korjaukseen, jota työtä ei saatettu loppuun vuoden kuluessa, siirrettiin vuoteen 1903.

„Leppäsuon ruumiinavuspaviljongin laudoitus“ suoritettiin myönnetyllä määrarahalla.

„Turun kasarmin luona olevan kaivon repimiseen“ myönnetystä määrarahasta Smk 300: — jäi Smk 159:80 säästöä sen johdosta, että kaivo täytettiin eikä holvattu, niinkuin kustannusarvioon oli merkitty.

Kustannukset „Kansankirjastotalon sisustuksen muuttamisesta“ olivat Smk 211:61 pienemmät määrarahaa Smk 2,000: —.

Arviolta myönnetystä määrarahasta Smk 4,750: — „erinäisten kaupungin taloissa olevain käymäläin uudestaanrakentamiseen tynnyrijärjestelmän mukaan“ meni tuohon tarkoitukseen ainoastaan Smk 2,728:98.

„Marian sairaalan korjaukseen“ myönnetyn määrärahan Smk 11,000: — yli meni Smk 1,599:94 syystä että polttouunit kaikissa kulku-tautiosastoissa täytyi muurata uudestaan.

„Sairaalapaviljongin rakentamiseen keuhkotautisille potilaille Vaivais-talon alueelle“ oli arviolta osotettu Smk 30,000: —. Mutta kun rakennusta, siitä huolimatta että suurinta säästäväisyyttä noudatettiin ja sisustus

tehtiin mahdollisimman yksinkertaiseksi, ei voitu rakentaa sillä rahamäärällä, päätti Kaupunginvaltuusto, sittenkuin tästä oli tehty ilmoitus, ottaa seuraavan vuoden menoarvioon sen määrän Smk 5,000: —, jonka kustannukset olivat määrärahaa suuremmat.

„Sekalaisiin korjauksiin“ myönnetystä määrärahasta Smk 12,000: — Kadut ja yleiset
paikat. käytettiin vuoden kuluessa Smk 11,489: 29.

„Kaisaniemen puiston luona olevan Unioninkadun kaupungille kuuluvan osuuden kivettäminen priima noppakivellä asfaltissa“ toimitettiin Smk:lla 20,422: 29, kun taas työtä varten myönnetty määräraha oli Smk 23,000: —.

„Pitkäsillan uudestaanrakentaminen“, joka työ toimitettiin Tammi-kuun 2 p:n ja Maaliskuun 15 p:n välisellä ajalla ja käsitti kaikki puurakenteet, tuli jonkun verran kalliimmaksi kuin kustannusarviossa oli laskettu; ja tämä johtui pääasiallisesti siitä, että uudestaanrakentamisen aikana järjestettyjä väliaikaisia jääteitä varten täytyi ryhtyä laajempiin toimiin kuin aiottu oli. Määrärahan Smk 45,000: — yli ei kuitenkaan mennyt enempää kuin Smk 1,077: 79.

„Erinäisten pitkin kaupungin katuosuuksia olevain suoja-aitain uudestaanrakentamiseen ja korjaukseen“ käytettiin koko määräraha Smk 10,000: —. Tästä rahamäärästä meni Smk 5,600: — siihen, että L. Viertotiellä Arkadia-teatterin ja Fjellidalin välillä olevain vanhojen puukäsi-
puiden sijaan pantiin siro rauta-aitaus.

„Erinäisten Katajanokalla vastarakennetun tavaravajan luona olevain alain mukulakivillä kivettämiseen“ myönnetty määräraha Smk 29,100: — käytettiin ainoastaan osaksi osotettuun tarkoitukseen. Satamakonttorista oli nimittäin tullut ilmoitus, että Katajanokanlaituri oli korotettava, koska se veden ollessa korkealla tavallisesti on kovan tuulen ja merenkäynnin alaisena eikä silloin tarjoa laivoille hyviä kiinnittämissaikkoja, jonka tähden Satamarakennustoimikunta, hankittuaan lausuntoja erinäisiltä höyrylaivaupäälliköiltä, antoi Rakennuskonttorille toimeksi heti ryhtyä korottamaan laiturin läntistä osaa ja ottaa kustannukset edellämäinitusta määrärahasta. Tämän tähden kivetettiin ainoastaan ne alat rantakatua, jotka olivat liikennettä varten ehdottomasti tarpeen, mikä kuitenkin, ensimmäinitun työn ohessa, aikaansai että määrärahan yli meni Smk 1,468: 84.

Rautatieverkkoa Katajanokalla laajennettiin vuoden kuluessa 500 j. m., josta kustannukset olivat Smk 13,000: —.

Sittenkuin Linnan- ja Vyökatujen tasoitus oli loppuunsaatettu, jäi

määrärahoista Smk 5,400: — ja Smk 13,700: — säästöä Smk 1,138: 59 ja Smk 1,026: 33.

Nimellä „Fredriksberginkadun tasoitus Flemminginkadulta Stuurenkadulle ja puoleen leveyttä viimemainitulta Kotkankadulle“ menoarvioon otettu määrä Smk 7,400: — oli todellisuudessa laskettu kustannus Kaupunginvaltuuston tarkoittamasta ainoastaan ensinmainitun kadun puolen leveyden tasoittamisesta Stuuren- ja Kajaaninkatujen välillä, joka työ toimitettiin maksan Smk 7,488: 15.

Määrärahoista Smk 170,000: — „Viipurinkadun tasoitukseen Porvoonkadulta Fredriksberginkadulle“ ja Smk 16,000: — „Kajaaninkadun tasoitukseen“ samojen katujen välillä jäi säästöä Smk 1,721: 15 ja Smk 1,152: 12.

Läntistä Brahenkatua Helsinginkadulta Porvoonkadulle ei, suurempain laskeutumisten tähden, voitu tasoittaa koko pituudelleen, jonka vuoksi määrärahaosta nostamatta oleva määrä Smk 12,790: 73 siirrettiin vuoteen 1903.

Edellämainittujen ohella tasoitettiin vuoden kuluessa seuraavat kadut nimittäin:

Kristiinankatu Josafatin- ja Vaasankatujen välillä määräraha Smk 17,000: — kustannukset 15,841: 52; Vaasankatu L. Brahenkadulta Kristiinankadulle määräraha Smk 10,900: — kustannukset Smk 10,054: 25; Porvoonkatu Viipurinkadulta Kajaaninkadulle määräraha Smk 5,650: — kustannukset Smk 5,158: 65; Josafatinkatu Kristiinan- ja L. Brahenkadun välillä määräraha Smk 10,600: — kustannukset Smk 7,151: 41; Sibyllankatu määräraha Smk 10,600: — kustannukset Smk 7,025: 90; Malminkatu tontin N:o 30 edustalla määräraha Smk 2,700: — kustannukset Smk 2,298: 05 sekä Hernesaarenkatu Perämiehen- ja I. Tokankadun välillä määräraha Smk 2,300: — kustannukset Smk 2,123: 90. Erittäin huomattavan säästön syntyminen Josafatin- ja Sibyllankatujen tasoitukseen myönnetyistä määrärahoista riippui siitä, että räjähytettävää ensinmainitulla kadulla oli todellisuudessa vähemmän kuin valmistavat maantutkimukset olivat osottaneet, sekä että Sibyllankadulla kaikki täyttöaineet saatiin maksutta muista läheisistä töistä.

Kanavat ja viemärit.

„Sekalaista kunnossapitoa“ varten myönnetyn määrärahan Smk 15,000: — yli meni Smk 2,923: 87.

Niinikään meni „kanavain ja viemärein täydennystä“ varten myönnetyn määrärahan Smk 3,000: — yli Smk 1,882: 36, koska täytyi rakentaa useita arvaamattomia putkijohtoja ja tehdä uusia laskukaivoja erinäisille kaduille kaupungin keskiosassa, missä kovalla rankkasateella silloin tällöin oli sattunut vesitulvia.

„Kaivopuiston keilaradalta Merisatamaan vievän kanavan suuremmilla putkilla varustamisessa“ täytyi tarpeellisen laskun saamiseksi räjäyttää auki uusi kanavahauta, jonka kautta kustannusarvion Smk 3,500: — yli meni Smk 866: 26.

Uusia kanavia perustettiin seuraavain katujen alle: Linnankadun määräraha Smk 2,000: — kustannukset Smk 2,052: 34; Vyökadun osote N:o 8:sta Linnankadulle määräraha Smk 5,400: — kustannukset Smk 4,892: 97; Viipurinkadun osote N:o 3:sta Fredriksberginkadulle määräraha Smk 3,500: — kustannukset Smk 3,359: 01; Kajaaninkadun osote N:o 1:stä Fredriksberginkadulle määräraha Smk 1,800: — kustannukset Smk 1,612: 93; Läntisen Brahenkadun osote N:o 14:stä Josafatinkadulle määräraha Smk 7,400: — kustannukset Smk 5,639: 03; Kristiinankadun osote N:o 10:stä Vaasankadulle määräraha Smk 3,450: — kustannukset Smk 2,843: 98; Vaasankadun osote N:o 15:stä Flemminginkadulle sekä Kristiinankadulta I. Brahenkadulle määräraha Smk 15,400: — kustannukset Smk 14,258: 67; Josafatinkadun Kristiinankadulta L. Brahenkadulle määräraha Smk 4,150: — kustannukset Smk 3,775: 81; Flemminginkadun Vaasankadulta Pääskynpesäntkadulle määräraha Smk 16,450: — kustannukset Smk 10,385: 80 sekä Malminkadun osote N:o 32:sta Lapinrinteelle määräraha Smk 2,700: — kustannukset Smk 1,329: —. „Flemminginkadun alitse Vaasan- ja Pääskynpesäntkatujen välillä menevää kanavaa“ varten myönnetystä määrärahasta jäänyt säästö Smk 6,064: 20 syntyi sen johdosta, että Vesijohtokonttori otti osaa kanavahaudan räjäyttämisen ja täyttämisen kustannuksiin suuremmalla määrällä, kuin kustannusarviota tehtäessä oli otaksuttu.

Ehdotetun „Fredriksberginkadun alaisen kanavan Stuurenkadulta Flemminginkadulle ja Kotkankadulta Stuurenkadulle“ oli Rakennuskonttori laskenut tulevan maksamaan Smk 28,500: —, mutta koska katu, Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan, tasoitettiin ainoastaan Stuuren- ja Kajaaninkatujen välillä, supistui määräraha Smk:aan 13,000: — kanavan tekemistä varten viimeainittujen katujen välille, josta määrärahasta, työn toimitettua, jäi säästöä Smk 1,675: 39.

Teiden „sekalaisista korjauksista“ olivat kustannukset Smk 8,866: 58, kun taas määräraha oli Smk 10,000: —

„Tie Siltavuorenkadun ja Siltavuorenlaiturin välillä“ sekä „Vanhan kaupungin pesusillalle“ tehtiin kumpikin lasketuilla kustannuksilla.

Viertoteiden „sekalaiseen kunnossapitoon“ käytettiin koko myönnetty määräraha Smk 15,000: —

„Sekalaisia korjauksia“ kaupungin laitureissa, satamissa, poijuissa,

Tiet.

Viertotiet.

Satamat.

väliaikaisissa silloissa, duc d'albeissa, täyttämisisä y. m. tuotti kustannuksia Smk 18,539: 14, eli määrärahan yli Smk 6,539: 14. Tämä lisäkustannus aiheutui pääasiallisesti siitä, että Makasiininlaiturin alla oleva paalutus, suuresti vahingoittuneena jäästä, jota merenkulkua avattaessa sekä jäänmurtajat että muut laivat olivat pusertaneet paaluja vastaan, täytyi perinpohjin korjata; ja kun se voitiin toimittaa ainoastaan sukeltajan avulla, nousivat tämän kokonaan arvaamattoman työn kustannukset Smk:aan 4,000: —.

„Alasmenosiltoihin jälle ynnä laiturien aitaukseen“ myönnetyn määrärahan Smk 3,000: — yli meni myöskin tänä vuonna Smk 2,178: 52, etupäässä niiden melkoisten kustannuksien johdosta, joita pannaan siltain tekoon ja kunnossapitoon jääuomain yli Eteläsatamassa.

„Töölön lahden vedensyvyuden ja pohjan tutkimiseen“ myönnettystä määrärahasta Smk 3,000: — käytettiin Smk 2,698: 25.

„Eteläisen laiturinhaaran uudestaanrakentaminen“, joka toimitettiin tammi—maaliskuulla työn hankkimiseksi osalle siihen aikaan vuotta aina työttöminä olevia, tuli jonkun verran kalliimmaksi kuin oli laskettu, mutta tämä johtui siitä, että vesi koko talven oli tavattoman korkealla, joka suuresti vaikeutti sekä vanhan arkun repimistä että uuden rakentamista.

„Pohjoisen laiturinhaaran erään osan“ sekä „Siltavuorensataman venäläisen muonamakasiinin luona olevan puusillan uudestaanrakentaminen“ suoritettiin sitä vastoin kumpikin kustannuksilla, jotka olivat jonkun verran pienemmät asianomaisia määrärahoja.

Puhtaanapito-
toimi.

Kustannukset „kaupungin yleisten paikkain ja katuosuuksien puhtaanapidosta“ nousivat, lumisen talven johdosta, koko joukon suuremmiksi tarkoitukseen myönnettyä määrärahaa Smk 47,000: —. Sanotut kustannukset jakaantuvat seuraaviin eriin

Työnjohto	Smk	3,835: 90
Töykalut	„	1,068: 13
Lakaiseminen	„	29,220: 72
Rikkainkuljetus.	„	12,384: 40
Lumenkuljetus	„	10,583: 03
Lumireenveto ja hiekoitus	„	2,450: 69
	Summa Smk	59,542: 87

Samasta syystä havaittiin myöskin määräraha Smk 16,000: — „vierto-
teiden puhtaanapitoon“ riittämättömäksi. Työn kustannukset nousivat seuraaviin määriin:

Työnjohto	<i>Smk</i>	2,926: 80
Työkalut	„	266: 30
Lakaiseminen	„	10,324: 80
Rikkainkuljetus	„	3,248: 90
Lumenkuljetus	„	3,726: 60
Lumireenveto ja hiekoitus	„	4,281: 35
Summa <i>Smk</i>		21,774: 75

„Kaatopaikkain ja siltain kunnossapitoo“ sekä „vahtien palkkauseen“ meni Smk 4,532: 08 ja Smk 5,922: 30.

Kustannuksia „makkien ja pisoaarien puhtaanapidosta“, yhteensä Smk 14,423: 41, oli

Makkien puhtaanapidosta	<i>Smk</i>	11,332: 94
Pisoaarien s:n	„	2,215: 22
„ korjauksesta	„	795: 23
Summa <i>Smk</i>		14,423: 41

Tarkoitusta varten myönnetty määräraha oli Smk 12,000: —

Päinvastoin kuin edellämainitut työt voitiin „kaupungin keskikatu-
jen ja viertoteiden kasteleminen“ toimittaa rahamäärästä, joka oli Smk
3,841: 87 pienempi määräraha Smk 10,000: —. Niin huomattavan säästön
jääminen on yksinomaan johtunut kesän alituisista sateista, jotka viikko-
kausiksi tekivät katujen kostuttamisen tarpeettomaksi.

Kustannukset „teiden puhtaanapidosta“ nousivat likipitään tarkoitusta
varten osotettuun määrään.

„Jäiden puhdistamiseen“ myönnetystä määrärahasta Smk 1,500: —
käytti Rakennuskonttori ainoastaan Smk 247: 85.

„Sekalaiseen työkalujen ostoon jo korjauksiin“ meni Smk 8,980: 53.

Niinkuin useampina edellisinäkin vuosina meni myöskin vuonna
1902 „pesusiltain, halkomittain, lyhtypylväiden y. m. kunnossapitoo“
määrärahan Smk 6,000: — yli melkoinen rahamäärä Smk 5,574: 68; eikä
syyksi tähän voida ilmoittaa muuta, kuin että määräraha on ollut liian
niukka. Koko kustannukset jakaantuvat allamainittaviin eriin:

Työkalut.
Sekalaisia.

Pesusillat	<i>Smf:</i>	7,151: 49
Halkomitat	„	1,504: 62
Lyhtypylväät	„	1,893: 31
Hengenpelastusaseet	„	222: 85
Hermanninkaupunki	„	375: 10
Sekalaista	„	427: 31
		Summa <i>Smf:</i> 11,574: 68“

Kaupungin
geodeetin toi-
minta v. 1902.

Kaupungin geodeetti on vuonna 1902 ollut mukana suorittamassa seuraavia Rakennuskonttorin johtosäännön 5 §:ssä mainittuja toimituksia, nimittäin: 46 tontinmittausta, 44 tontinarviota, 27 huvilannä muuta maan- katselmusta, 48 kolmen- ja kymmenvuoden katselmusta, 89 tarkastus- katselmusta, 11 lähtökatselmusta, 25 varastopaikkain ja kivilouhimoin arvi- ota, 10 rajanseivästystä, 11 maankorkeuden mittausta ja 35 kivijalan katsel- musta. Mainittu geodeetti on antanut: 10 mittauskirjan ja arviokirjan jäljennöstä, 1 kaupungin maata koskevan kirjelmän, 8 todistusta ja muuta otetta tonttikirjasta, 13 jäljennöstä huvilain, varastopaikkain y. m. kartoista ja sen ohessa sekä itse että sitä varten otettujen apulaisten kautta toimitta- nut kaikenlaisia Rakennuskonttorin tarvitsemia geodeettisia töitä.

Kaupungin met-
sän hoito.

Kaupungin metsänkasvatuksen valvontaa varten käytetty metsänhoito- mies, metsänhoitaja G. O. Timgren, on toiminnastaan vuonna 1902 antanut seuraavan kertomuksen:

„Kaupungille kuuluvissa metsissä ei vuonna 1902 ole sattunut mitään erittäin huomattavia töitä.

Metsänkasvatus.

Vaikka istutuksia ei enää tarvita edes apuviljelyksenä, on kuitenkin, kun jaloimpain puulajien taimia on saatavissa ja aukkoja metsikköihin aina näkyy syntyvän ilkeävaltaisuuksien johdosta, vuoden kuluessa toimitettu pienempiä viljelyksiä, nimittäin Meilansin osuudelle istutettu 2,600 kappa- letta viisivuotisia pihtakuusia, Eläintarhaan 420 kappaletta viisivuotisia tammia sekä Seurasaaarentien varrelle ja palokunnantontille Hermannin- kaupunkiin yhteensä 30 pihlajaa ja koivua.

Taimitarha.

Taimitarhassa on kouluttu 13,200 tainta. Kaikkiaan on siellä vielä 19,750 tainta, kuuluen 22:een eri puulajiin tai heimoon.

Raivaus ja har-
vennus.

Raivaustöitä on nytkin toimitettu viljelysaloilla, missä niitä on havaittu taarpeelliseksi, ja harvennusta pienemmällä alueella Meilansin osuudella sekä siellä täällä kuivain puiden poisottamista varten. Sitä paitsi on met- sän hakkuuta tullut kysymykseen eräitä uusia katuja avattaessa.

Metsäpalo.

Pienempi metsäpalo sattui sunnuntaina 25 p:nä toukokuuta eräällä

Meilansin osuudella olevalla viljelyskentällä, josta palo kävi noin 60 neliömetriä ja vahingoitti paitsi männyntaimia myöskin 5 kappaletta kahden metrin korkuisia pihtakuusia.

Vuoden kustannukset ovat:

Kustannukset.

metsänviljelyksistä	<i>Smk</i>	77: 30
taimitarhasta	”	199: 75
raivauksesta, harvennuksesta y. m.	”	441: 96
ylimääräisestä vartioimisesta juhannuksen ja joulun aikoi-		
hin y. m.	”	344: 67
	<u>Summa <i>Smk</i></u>	<u>1,063: 68“</u>

Vesijohdosta, sen laajentamisesta ja toiminnasta on Vesijohtokonttori antanut seuraavan kertomuksen: Vesijohdon laajentaminen ja arvo.

	<i>Smk</i>	<i>m²</i>
Vesijohdon pääoma-arvo 1901 vuoden lopussa	3,628,286	25
Vesimittarien osto	8,000	—
Vesisäiliön lisärakennus	65,674	05
Uusi porrashuone vesisäiliöön	5,138	04
Uusi imujohto turbiinipumppulaitokseen	2,582	98
Vesijohto Korkeavuorenkadun alitse (osaksi putkien vaihto)	6,313	84
” Vyökadun ”	9,173	49
” Vaasankadun ”	31,398	63
” Flemminginkadun ”	10,130	12
” Viipurinkadun ”	8,092	43
” Kajaaninkadun ”	5,933	38
” L. Brahenkadun ”	10,698	70
” Josafatinkadun ”	9,806	08
” Kristiinankadun ”	9,600	—
” Malmikadun ”	1,881	28
Vedenottoaikoja Katajanokanrantakadulla	2,557	04
Vapaakaivo Vanhassakaupungissa	327	42
Uusi lämpöjohtohöyrypannu pumppulaitokseen	1,618	46
Pumppulaitoksen kahden turbiinin vaihto uusiin	19,068	48
Paloposteja ja sulkuranoja putkiverkossa	3,500	—
	<u>3,839,780</u>	<u>67</u>
Poistoa putkiverkosta <i>Smk</i>	1,330: —	
” turbiineista ”	25,125: —	
” vesijohtohöyrypannusta ”	1,725: —	28,180 —
Vesijohdon pääoma-arvo 1902 vuoden lopussa	3,811,600	67

Vesijohtoon pantujen vesimittarien luku on lisäytynyt 63:lla ja oli vuoden lopussa 1,874, joista 8 kappalesta yksityisten kuluttujain omia. Mittarien johtoaukon läpimitta näkyy seuraavista erikoistiedoista:

Johtoaukko	7	13	20	25	30	40	50	75	100	150	mm.
Kappaletta	2	168	659	460	237	183	122	29	5	9	kapp.

Vesisäiliön lisärakennus.

Vesisäiliön lisärakennustyöt aloitettiin taas Huhtikuun lopussa sillä, että pystytettiin survinbetonia varten valimet, ja sittemmin toimitettiin sekä betonityötä että tiilenmuurausta, kattorakenteen pystyttämistä, katon holvaamista ja täyttämistä niin voimaperäisesti, kuin sateiset ilmat myönsivät, kappaleen syksyäkin. Sittenkuin myöskin jälellä olevat harmaakivetyöt, niinkuin rintavarustus ja listat y. m. oli päätetty osaksi asianomaisen urakoitsijan, osaksi, kun tämä kaikellaisten rettelöiden jälkeen oli työstä erotettu, kaupungin toimesta, voitiin uusi säiliö koeteltavaksi täyttää 30 p:nä Syyskuuta, ja, sittenkuin se oli osottautunut aivan vuotamattomaksi, ottaa alituisesti käytäntöön 6 p:nä Lokakuuta, jolloin vanha säiliö samalla aikaa tyhjennettiin korjattavaksi. Lisärakennuksen kustannukset nousevat tähän saakka 137,772 markkaan 49 penniin, mutta eivät ole lopullisia, kun osaksi muutamia pienempiä töitä vielä on tekemättä, mutta toiselta puolen myöskin tuloja odotettavissa erään ainesvajan myymisestä y. m.

Koska olisi ollut monessa suhteessa epäedullista säilyttää vanhassa vesisäiliössä oleva porraskäytävä, jona oli säiliön sisällä oleva, holvatut portaat sisältävä lieriö, niin tämä kehyksineen purettiin ja sijaan rakennettiin ulkopuolelle molemmille vesisäiliöille yhteinen harmaakivinen porrashuone, jonka sisälle asetettiin kiertoporras takoraudasta. Porrashuoneeseen teki piirustukset arkkitehti *Th. Höijer* ja sen kustannukset otettiin vesisäiliön lisärakennuksen määrärahasta, josta jäi siihen riittävä ylijäämä.

Putkiverkon laajennus.

Putkiverkon laajentamisesta on mainittava, että Katajanokanranta-kadulla olevia vedenottoaikoja, joiden toimeenpaneminen oli tehty riippuvaksi siitä, saisiko kaupunki ja milloin luvan uuden lainan ottamiseen, mainitusta syystä ei voitu panna työn alaisiksi ennenkuin myöhään syksyllä ja silloin ainoastaan osaksi suorittaa.

Uusi höyrypannu ja uudet turbiinit.

Pumppulaitoksessa olevan, ruosteensyömän ja polttoaineita paljon kuluttavan lämpöjohtohöyrypannun sijaan hankittiin uusi rakenteeltaan uudemmanaikainen.

Toiminimeltä Briegleb Hansen & C:o Gothasta vuonna 1901 tilatut kaksi Zodelohjaimella varustettua Francisturbiinia saapui tammikuun alussa ja sen jälkeen ryhdyttiin viipymättä purkamaan vanhoja turbiineja sekä

panemaan uusia paikoilleen. Maaliskuun 6 p:nä oli tämä työ päättynyt ja uudet turbiinit ovat siitä lähtien olleet käytännössä ja näyttäytyneet helposti hoidettaviksi, hyvin ohjattaviksi sekä tehokkaiksi. Niiden voima havaittiin dynamometrikokeessa olevan noin 15 hevosvoimaa suurempi sovittua 70:tä joka turbiinilta.

Muutamia uusia paloposteja ja sulkuventtiilejä pantiin lisää sellaisiin paikkoihin, joissa niitä ennestään oli liian harvassa.

Poistot pääoma-arvosta nousevat tällä kertaa melkoiseen määrään 28,180 markkaan, josta 1,330 Korkeavuorenkadun ja Linnankadun alitse menevään putkien vaihdosta ja loput hyljiksi jätetyistä vanhoista turbiineista ja höyrypannusta. Jälkimäiset arvot perustuvat arvioon, joka on tehty Neptun yhtiön alkuperäiselle vesijohtolaitokselle tekemässä kustannusarviossa olevain tietojen nojalla.

Vuonna 1902 maahan laskettujen vesijohtoputkien pituus ja läpimitta ynnä niihin kuuluvat laitokset näkyvät seuraavasta taulusta:

Uusia paloposteja.

Pääoma-arvon poistoa.

Laskettuja vesijohtoputkia.

	406 mm putkea	305 mm putkea	203 mm putkea	152 mm putkea	127 mm putkea	102 mm putkea	76 mm putkea	51 mm putkea	Paloposteja	Sulkurangoja
	m	m	m	m	m	m	m	m		
Vesistälön lisärakennus	62	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Vesijohto Korkeavuorenkadun alitse . .	—	—	161	—	—	—	—	—	—	1
” Vyökadun ” . .	—	—	—	187	—	—	—	—	—	5
” Linnankadun ” . .	—	—	—	84	—	—	—	—	—	—
” Vaasankadun ” . .	—	495	—	—	—	—	—	—	4	3
” Flemminginkadun ” . .	—	—	—	135	197	—	—	—	4	4
” Fredriksberginkadun ” . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
” Viipurinkadun ” . .	—	—	—	—	150	—	—	—	1	1
” Kajaaninkadun ” . .	—	—	—	—	96	—	—	—	1	1
” L. Brahenkadun ” . .	—	—	—	—	279	—	—	—	3	1
” Josafatinkadun ” . .	—	165	—	—	—	—	—	—	—	2
” Kristiinankadun ” . .	—	122	—	—	—	—	—	—	2	1
” Malmikadun ” . .	—	—	—	—	40	—	—	—	—	1
” Abrahaminkadun ” . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Vedenottoaikoja Katajanokanranta- kadulla	—	—	—	—	—	—	200	—	—	4
Uusi imujohto turbiinipumppulaitokseen	8	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Erinäisiä täydennyksiä	—	—	—	—	—	—	—	—	2	6
Summa	70	782	161	406	762	—	200	—	17	36
Ylöskaivettuja tahi hyljiksi jätettyjä . .	—	—	—	—	—	133	—	—	—	—

Putkiverkon
pituus.

Putkiverkon pituus sekä siihen tehtyjen palopostien ja sulkuranain luku näkyvä seuraavasta taulusta:

	583 mm putkea m	533 mm putkea m	457 mm putkea m	406 mm putkea m	305 mm putkea m	203 mm putkea m	152 mm putkea m	127 mm putkea m	102 mm putkea m	76 mm putkea m	51 mm putkea m	Summa putkia m	Palopostia kpl.	Sulkuranaaja kpl.
Joulukuun 31 p:nä														
1901	92	15	3,879	3,049	8,759	5,156	11,740	2,833	28,884	1,469	2,655	68,531	477	450
Lisäys vuonna 1902	—	—	—	70	782	161	406	762	—	200	—	2,381	17	36
Vähennys vuonna														
1902	—	—	—	—	—	—	—	—	133	—	—	133	—	—
1902 vuoden lopussa	92	15	3,879	3,119	9,541	5,317	12,146	3,595	28,751	1,669	2,655	70,779	494	486

Putkiverkon keskiläpimitta on 177,8 mm.

1902 vuoden lopussa oli käytännössä 15 julkista pisoaaria vesisuihkuineen, 4 vesiallasta (joista kahdessa oli laitos veden lämmittämistä varten), 45 vedenottopaikkaa puutarhan- ja 7 vedenottopaikkaa katujenkastelusta varten, 27 vedenottopaikkaa laivoille laitureilla, 13 keskeytyen juoksevaa ja 14 yhtämenoa juoksevaa vapaakaivoa ja juomavedenheittäjää, 3 suihkukaivoa (paitsi 2 yksityistä suihkukaivoa Kappelinesplanadissa, jotka kaupungin kustannuksella varustettiin vedellä) sekä yksi vesihissi. Kaupungin taloja ja laitoksia oli 37 varustettuna vesijohdolla.

Hallinto, käyttö ja sekalaista.

Vesijohdon hallinto ja käyttö.

	<i>Smk.</i>	<i>7/10.</i>	<i>Smk.</i>	<i>7/10.</i>
<i>Vesijohdotkonttori.</i>				
Yksi insinööri, palkkiota ja matkaravoja	10,000	—		
Yksi asistentti	4,800	—		
Yksi kirjanpitäjä	3,500	—		
Kirjurinapulainen ja konttoripoika	1,508	—		
Vuokra, siivous ja valaistus	1,974	94		
Tarverahoja	2,985	53	24,768	47
<i>Vedennosto.</i>				
Yksi ylikoneenkäyttäjä, puolet palkkiota	1,350	—		
Yksi ensimmäinen koneenkäyttäjä, palkkiota	1,800	—		
Yksi toinen s:n s:n	1,500	—		
Yksi puhdistaja s:n	999	88		
Lämmittäjä- ja apuripäivätyöt	529	86		
Polttoaineita höyrypumpulaitokseen ja konchuoneen lämmitys	9,482	44		
Öljyä, vanua ja sekalaista	678	65		
Polttoaineita konemiehistön asuntoihin	500	—		
Turbiinipumpulaitoksen korjaus ja kunnossapito	6,029	23		
Höyrypumpulaitoksen " " "	1,231	98		
Vesirännin " " "	248	29		
Aitausten y. m. " " "	434	74		
Hylkyksi jätetyn höyrypannun poisto	1,725	—		
Kahden hylkyksi jätetyn turbiinin poisto	25,125	—	51,635	07
<i>Siiivilöiminen.</i>				
Yksi ylikoneenkäyttäjä, toinen puoli palkkiota	1,350	—		
Siivilän jäädyttäminen ja kuoriminen, ynnä hiekan pesu, kär- ryttäminen ja täyttäminen	9,698	93		
Siiviläallasten korjaus	1,578	62		
Työkalujen ja sekalaisten korjaus	233	68		
Polttoaineet pumppukavoihin	250	—	13,111	23
<i>Putkiverkko.</i>				
Palopostien ja vedenottoaikkain hoito	6,629	82		
Putkiverkon korjaus ja kunnossapito	2,090	61		
Palopostien ja sulkuranaain korjaus ja kunnossapito	3,240	92		
Hylkyksi jätettyin putkijohtoin poisto	1,330	—	13,291	35
Siirto			102,806	12

	<i>Smf.</i>	<i>ptä.</i>	<i>Smf.</i>	<i>ptä.</i>
<i>Vesisäiliö.</i>				
Siirto			102,806	12
Säiliövahti, palkkiota	420	—		
Vesisäiliön, vedenkorkeuden sähkömittarin ja vahdin asunnon kunnossapito ja korjaus	5,442	60	5,862	60
<i>Vesimittarit.</i>				
Vesimittarien korjaus ja tarkistus	4,125	02		
Vesimittarien lukeminen ja tulosten yhteen asettaminen	8,185	54	12,310	56
<i>Sekalaista.</i>				
Mittauksia ja tutkimuksia	1,500	—		
Palovakuutusmaksuja, veroja Helsingin kunnalle ja telefoni- maksuja	1,280	48		
Hevosallasten vedenlämmityslaitoksien käyttö ja hoito	2,266	91		
Vanhassakaupungissa olevan siivilä- ja suoja-alueen vuokra, vähennettynä kaupungin alivuokramiehiltä kertyneillä maksuilla	200	—		
Maksulippujen jakamiskustannukset	700	—		
Vedenpuhdistuskokeita	432	29	6,379	68
<i>Työpaja.</i>				
Yksi työnjohtaja, palkkiota	1,600	—		
Päivätöitä yksityisten töitä varten	37,817	92		
Tarveaineita " " "	79,718	86		
Työpajan työkalujen korjaus	2,000	—		
Työpajarakennuksen korjaus ja kunnossapito	500	—	121,636	78
Summa			248,995	74

Vesijohtokonttori.

Menot vesijohtokonttorin kohdalla ovat palkkauksia ja tarverahoja vesijohdon laajennuksen, käytön, kunnossapidon ja hallinnon silmälläpitoa, sekä vesimaksujen ja vesijohtotöiden toimittamisesta tulevain palkkioiden maksunpanoa varten.

Konttoritöiden joukossa on ollut kaksi vaihtopuolista ehdotusta laskeutumisaltaiksi kemiallista ja fysikaalista vedenpuhdistusta varten, 116 toimituskirjaa, 133 kirjettä, noin 5,300 maksulippua kulutetusta vedestä sekä 2,280 laskua työpajan toimittamista töistä.

Vedennosto.

Vuoden kuluessa nostetun veden paljous oli 1,996,112 kuutiometriä, joka on 115,511 kuutiometriä eli noin 5,5 % vähemmän kuin viime vuo-

den kulutus, ja tämä vähennys riippuu suureksi osaksi vanhemman vesisäiliön korjauksen kautta säästyneestä vuotovedestä. Höyrypumpulaitosta käytettiin 66 päivänä kaikkiaan 1,442 tuntia, pääasiallisesti uusien turbiinien paikoilleenpanon johdosta. Samaan aikaan korjattiin vanhaa pumppulaitosta panemalla uusia venttiilejä sekä hiotuilla vieterirenkailla varustettuja mäntiä, jonka kautta sen nostokyky melkoisesti lisääntyi. Nostokustannukset kuutiometriltä vettä nousevat tavattoman korkeaan määrään 2,59 penniin, osaksi höyrypumpulaitoksen pitkän käyttöajan, osaksi vanhan turbiinien suuren poiston johdosta.

Taulu pumppulaitoksen käytöstä vuonna 1902.

Kuukausi	Turbiinipumppulaitos				Höyrypumppulaitos			Summa m ³	Nosto vuoro- kaudessa		
	Pumppu N:o	Tunteja	Lyöntejä	m ³	Tunteja	Lyön- tejä	m ³		Keskim. m ³	Enintään m ³	Vähintään m ³
Tammikuu	I II	170 191	135,875 147,246}	56,774	439	571,646	91,349	148,123	4,778	5,646	2,918
Helmikuu .	I II	— —	— —	—	672	907,725	145,054	145,054	5,181	6,767	2,877
Maaliskuu .	I II	400 407	297,720 315,410}	137,414	121	160,758	25,689	163,103	5,294	6,347	3,186
Huhtikuu .	I II	528 523	395,858 394,245}	178,366	—	—	—	178,366	5,946	6,828	3,527
Toukokuu .	I II	555 550	408,462 403,206}	183,234	—	—	—	183,234	5,911	7,073	3,325
Kesäkuu .	I II	485 500	350,291 360,283}	160,412	11	19,802	3,164	163,576	5,453	7,280	3,112
Heinäkuu .	I II	361 392	252,247 268,434}	117,153	199	270,583	43,239	160,392	5,174	6,314	2,942
Elokuu . .	I II	546 512	380,778 357,712}	166,160	—	—	—	166,160	5,360	6,980	2,942
Syyskuu . .	I II	547 557	409,514 417,516}	186,082	—	—	—	186,082	6,203	7,326	3,842
Lokakuu . .	I II	562 562	400,622 404,848}	181,231	—	—	—	181,231	5,846	7,034	3,277
Marraskuu	I II	507 529	357,677 371,206}	163,999	—	—	—	163,999	5,467	8,241	3,169
Joulukuu .	I II	520 479	377,776 319,079}	156,792	—	—	—	156,792	5,058	6,456	2,687
Koko vuonna	—	10,383	7,526,005	1,687,617	1,442	1,930,514	308,495	1,996,112	5,469	8,241	2,687

Vedenkulutus vuorokautta kohti oli keskimäärin 5,469 kuutiometriä (= 63,5 sek. l.) enin 13 p:nä Marraskuuta 8,241 kuutiometriä (= 95,4 sek. l.) ja vähin 25 p:nä Joulukuuta 2,687 kuutiometriä (= 31,1 sek. l.).

Vedensiivilöiminen.

Siivilöimiskustannus on 4 markkaa 1 penni neliömetriltä siiviläpintaa ja 0,66 penniä kuutiometriltä vettä.

Siiviläin puhdistus toimitettiin 43 kertaa, niinkuin seuraavasta taulusta näkyy.

Puhdistettuja siivilöimisaltaita	Tammikuu	Helmi- kuu	Maaliskuu	Huhtikuu	Toukokuu	Kesäkuu	Heinäkkuu	Elokuu	Syyskuu	Lokakuu	Marraskuu	Joulukuun
I	—	—	—	1	1	1	1	1	1	—	1	—
II	1	—	—	1	1	2	1	—	1	—	1	—
III	—	—	1	—	2	1	1	1	—	1	—	—
IV	—	—	1	—	1	1	1	—	1	1	—	—
V	1	—	—	1	1	1	1	1	—	1	—	—
VI	—	1	—	—	1	1	1	1	1	—	—	1
Koko vuonna	2	1	2	4	7	7	6	4	4	3	2	1

Eri siiviläin käyntiaika oli koko vuonna: N:o I:n — 284, N:o II:n — 276, N:o III:n — 314, N:o IV:n — 291, N:o V:n — 280 ja N:o VI:n — 303 vuorokautta. Kahden puhdistuksen välinen keskimääräinen käyntiaika taas oli: N:o I:n — 38, N:o II:n — 32, N:o III:n — 33, N:o IV:n — 32, N:o V:n — 25, N:o VI:n — 36, eli kaikkien siiviläin 27 vuorokautta. Pisin käyntiaika oli siivilällä IV, nimittäin 109 vuorokautta ($\frac{9}{11}01 - \frac{7}{3}02$), lyhin taas eli 7 vuorokautta ($\frac{6}{2} - \frac{12}{2}02$) siivilällä V.

Jään paksuus oli enintään avoimissa siivilöissä 70, katetuissa 15 cm. Alin ilmanlämpö oli -27°C , alin lämpö katetuissa siivilöissä $-2,5^{\circ}\text{C}$. Vuoden kuluessa tehtiin korjauksia avointen siiviläin pakkasen vahingoittamiin ympärystymuureihin, jonka ohessa hiekka siivilästä N:o V poistettiin sorapohjaan asti ja pestyä pantiin sijaan. Muissa sitä kaivettiin ja täydennettiin tavalliseen tapaan.

Muut tiedot siiviläin käyttämisestä ja sen tuloksista antaa seuraava taulu:

Taulu siiviläin käytöstä vuonna 1902.

Kuukausi	Siiviläalaa käytännössä m ²)			Siivilöimisnopeus, mm tunnissa			Läpikuultavuus, em						Bakteripesiä em ³ kohti					
	Keskimäärin	Enintään	Vähintään	Keskimäärin	Enintään	Vähintään	Jokivesi			Vesijohtovesi			Jokivesi			Vesijohtovesi		
							Keskimäärin	Enintään	Vähintään	Keskimäärin	Enintään	Vähintään	Keskimäärin	Enintään	Vähintään	Keskimäärin	Enintään	Vähintään
Tammikuu	2,498	2,610	2,262	80	252	47	56	65	50	75	75	75	398	433	326	24	28	18
Helmikuu	2,694	2,925	2,262	80	252	42	60	70	65	75	75	75	402	525	282	30	46	22
Maaliskuu	2,761	2,805	2,610	81	220	48	72	75	55	75	75	75	493	700	270	32	40	16
Huhtikuu	2,787	2,925	2,610	89	220	50	49	75	14	75	75	75	3,053	5,920	515	233	586	33
Toukokuu	2,717	2,925	2,610	89	220	51	16	32	8	70	75	56	6,389	12,000	1,768	152	200	93
Kesäkuu	2,633	2,925	2,142	86	268	48	27	42	7	69	75	45	683	1,080	480	53	63	40
Heinäkuu	2,249	2,457	1,947	96	295	57	33	40	15	71	75	57	317	433	209	32	42	17
Elokuu	2,107	2,610	1,284	106	295	59	23	41	8	60	74	48	486	1,100	210	41	62	17
Syyskuu	2,747	2,805	2,610	94	220	57	33	47	10	71	75	55	2,847	6,860	970	94	104	86
Lokakuu	2,823	2,925	2,610	86	220	48	31	50	16	68	75	56	687	774	630	46	47	44
Marraskuu	2,610	2,610	2,610	87	220	51	28	49	8	54	75	33	1,967	5,200	486	82	112	54
Joulukuu	2,711	2,805	2,610	78	220	38	57	57	55	75	75	75	489	634	413	44	52	35
Koko vuonna	2,611	2,925	1,284	88	295	38	40	75	7	70	75	33	1,518	12,000	209	72	586	16

Vaikka siivilöimisnopeus yllä olevan taulun mukaan on ollut keskimäärin 88 mm tunnissa, niin se on noin 32 % pumppujen käyntiajasta ollut päälle 100 mm.

Siivilöimisen kautta on jokiveden bakteripitoisuus keskimäärin vähentynyt 95,3 % ja läpikuultavuus enentynyt 75 %.

Huomautettava on, että se kone, jolla veden läpikuultavuutta mitataan, ei osota suurempaa määrää kuin 75 em., mutta että vesijohtoveden läpikuultavuus usein on noussut sitä enempään.

Jokiveden lämpö määrä oli keskimäärin 8,3, enintään 17,8 ja vähintään 0,2° C sekä suunnille yhtäpitävä Vanhassakaupungissa siivilöidyn veden lämpö määrän kanssa.

Vuoden kuluessa korjattiin 5 putkenkatkeamaa eli yksi aina 14,2 kilometrin putkenpituutta kohti. Kaikki nämä oli aiheuttanut joko maan laskeutuminen taikka ulkonainen vahingonteko.

Putkiverkko.

Suurempia korjauksia tehtiin 60 palopostiin ja sulkuranaan, pienempiä melkein joka päivä. Palopostien hoito maksoi vuotta ja kappaletta kohti keskimäärin noin 13 markkaa 42 penniä. Putkiverkon ja siihen kuuluvain laitosten koko kunnossapitokustannus nousee 187 markkaan 78 penniin kilometrilta putkenpituutta ja 0,67 penniin kuutiometriltä vettä.

Vesisäiliö.

Vesisäiliö puhdistettiin kaksi kertaa ja oli toisella kerralla kokonaan tyhjennettynä. Muuten on alin vedenkorkeus ollut 2,5 m, vastaten 1,400 kuutiometrin kuutiosisällystä. Uuden vesisäiliön valmiiksi tultua kävi mahdolliseksi mitata se vesimäärä, joka vuorokauden kuluessa vuoti vanhasta säiliöstä ja havaittiin sen nousevan koko 700 kuutiometriin. Tarkemmin tutkittaessa löydettiinkin suurempia tahi pienempiä halkeamia vähän kaikkialla, ja ne korjattiin niin hyvin kuin se kävi päinsä, voimatta tämän kautta kuitenkaan saavuttaa varmuutta siitä ettei uusia vuotoja syntyisi, koska samassa tilaisuudessa havaittiin, että harmaakivityöt oli tehty kylmämuuriksi, jonka saunat oli ulkopuolelta täytetty ja joka ainoastaan sisäpuolelta oli peitetty rapatulla kuorella, sementtiruukkiin tehdyllä tiilimuurilla. Korjauksen kustannukset suoritettiin vesisäiliön lisärakennuksen määrärahalta.

Vesimittarit.

Korjattujen ja tarkistettujen vesimittarien luku oli 559 eli noin 30 % koko lukumäärästä. Vuoden kuluessa toimitettiin noin 22,000 eri vesimittarin lukemista. Juoksevat menot mittareista olivat vuodelta ja kappaleelta 6 markkaa 57 penniä kunnossapidosta ja lukemisesta sekä 12 markkaa 85 penniä korkoa ja poistoa eli kaikkiaan 19 markkaa 42 penniä. Kertyneet vuokrat taas ovat keskimäärin 12 markkaa 36 penniä vuodelta ja kappaleelta.

Vuonna 1902 tarkastettiin 10 mittaria asianomaisten kuluttajain pyynnöstä ja saatiin tulokseksi, että yksi osotti 0,1 % liika paljon ja muut 8,5 à 1 % liika vähän.

Työpaja.

Tietoja niiden töiden rahallisesta tuloksesta, joita työpaja on toimitanut yksityisille henkilöille taikka vesijohtoon kuulumattomille kunnallislaitoksille, antaa seuraava likimääräinen laskelma:

	<i>Smk.</i>	<i>ptä.</i>	<i>Smk.</i>	<i>ptä.</i>
Tulot:				
Tuloja vuonna 1902 toimitetuista töistä	—	—	142,871	30
Menot:				
Yksi työnjohtaja, palkkiota	1,600	—		
5,5 % poistoa ja korkoa työpaja- ja makasiinirakennuksista . .	2,018	75		
Työpajarakennuksen korjaus ja kunnossapito	500	—		
Työpajan työkalujen korjaus ja kunnossapito	2,000	—		
Varastokorko ja palovakuutusmaksut	3,000	—		
Työkoneiden poistoa ja korkoa	434	—		
	9,552	75		
$\frac{3}{4}$ tästä yksityisiä töitä varten (lopun kaupungin)	7,164	56		
Päivätoita yksityisten töihin	37,817	92		
Tarveaineita yksityisten töitä varten	79,718	86		
Laskulanketteja, kirjoja, kustannuksia laskumäärän perimisestä	1,000	—		
Ehkä tarvittavia maksuttomia korjauksia varten 2 vuoden kulu- essa varataan	1,000	—		
Saatavain korkoihin ja mahdollisesti huomaamatta jääneisiin menoihin	1,169	96	127,871	30
Saldo puhdasta voittoa	—	—	15,000	—

Työpajan vuoden kuluessa toimittamain yksityisten johdonyhdistämisten luku on 68 seuraavain erikoistietojen mukaan:

Johtoaukon läpimitta: 20	25	30	40	50	75	100 mm
	2	25	11	15	8	6
						1 kapp.

Paitsi vakinaisesti palveluksessa olevaa henkilökuntaa (9 kapp.), jolla Vesijohdon työväestö. on kuukausipalkka, vastaava koko vuodelta 27,319 markkaa 88 penniä, sekä urakoitsijain työmiehiä, on vuoden kuluessa enintään 160, keskimäärin 109 ja vähintään 73 henkeä ollut vesijohdon työssä ja nousee heidän yhteenlaskettu palkkauksensa 139,694 markkaan 57 penniin. Kymmentuntisen päivätyön keskikustannus pääasiallisimmissa ammateissa näkyy seuraavista tiedoista, joissa sulkumerkkien sisällä olevat numerot osottavat päivätyöiden lukua: Mittarien ylitarkastaja (300) — 8,67, rakennusmestari ja työnjohtaja (1,019) — 8,29, kuorma-ajuri (898) — 7,54, muurari (1,115) — 6,09, seppä (305) — 5,00, sorvari (305) — 4,80, kirvesmies (1,072) — 4,77, put-

kenlaskija (4,486) — 4,55, mittarientarkastaja (1,214) — 4,35, viilari (1,959) — 4,27, sementtityöntekijä (547) — 4,13, lämmittäjä (130) — 4,00, valuri (288) — 3,88, konttoristiapulainen (300) — 3,47, apuri (20,317) — 3,05, koneenkäyttäjänapulainen (336) — 2,90, yövahti (717) — 2,80, juoksupoika (300) — 1,56 markkaa.

Kaikkiin vesijohtokonttorin toimesta tehtyihin töihin meni seuraavat kustannukset:

Vesijohdon laajennukseen	<i>Smf.</i>	211,994: 42
Sen käyttöön, korjaukseen ja kunnossapitoon	„	99,178: 96
Työpajatöihin	„	121,636: 78
	<u>Summa <i>Smf.</i></u>	<u>432,810: 16</u>

Nämä kustannukset jakaantuvat seuraavasti:

Palkkoja	<i>Smf.</i>	27,319: 88
Päivätöitä	„	139,694: 57
Tarveaineita	„	212,141: 62
Urakka- ja tinkitöitä	„	14,634: 09
Rakennuskonttorin toimittamia töitä, laskun mukaan	„	39,020: —
	<u>Summa <i>Smf.</i></u>	<u>432,810: 10</u>

Kustannukset
m³:lta vettä.

Kustannukset jokaisesta nostetusta kuutiometristä vettä ovat:

Jos ainoastaan siivilöimiskustannukset otetaan lukuun . . .	0,66	penniä
Jos tähän lisätään pumppuamiskustannukset	3,25	„
Jos tähän lisätään putkiverkon hoidon ja kunnossapidon kustannukset	3,92	„
Jos tähän lisätään vesijohtokonttorin kustannukset . . .	5,14	„
Jos tähän lisätään vesimittarien kustannukset	5,77	„
Jos tähän lisätään muut käyttö- ja kunnossapitokustan- nukset (paitsi työpajan)	6,38	„
Jos tähän lisätään 5 % korko perustamispääomasta . . .	15,93	„
Jos tähän lisätään 1 % poisto perustamispääomasta . . .	17,85	„

Tulo m³:sta
vettä.

Tulo jokaisesta nostetusta kuutiometristä vettä näkyy seuraavista yhteenasetetuista tiedoista:

Kertyneitä vesimaksuja	<i>Smf.</i>	374,180: 03	
Tulo hevosaltaista	„	2,013: 22	
Korotus vesimaksujen suorituksen myöhästy- misestä	„	471: 06	376,664: 31
Vesimittarien vuokria	„	— —	23,155: —
	<i>Summa Smf.</i>	— —	399,819: 31

joten keskitulo jokaiselta nostetulta kuutiometriltä vettä on 20,02 penniä. Tulot vedestä ja mittarein vuokrista olivat yhteensä 20,255 markkaa 94 penniä pienemmät kuin vuonna 1901 ja 25,780 markkaa 69 penniä pienemmät kuin 1902 vuoden tulo- ja menoarviossa otaksuttu määrä.

Kuluttujia oli vuoden lopussa 1,348 ja niiden luku on vuodesta 1901 lisäytynyt 27:llä. Vedenkäyttäjät
ja vedenkulutus.

Maksettavaksi pantu kulutus eri kaupunginosissa nousi seuraaviin määriin: I kaupunginosassa — 118,433, II:ssa — 234,452, III:ssa — 70,570, IV:ssä — 208,033, V:ssä — 167,043, VI:ssa — 73,512, VII:ssä — 110,306, VIII:ssa — 31,404, IX:ssä — 9,527, X:ssä 54,711, XI:ssä — 67,845, XII:ssa — 52,642, jakamattomilla maa-alueilla — 160,742 eli yhteensä 1,359,220 kuutiometriin.

Keskimäärin on jokaisesta myydystä kuutiometrillä vettä kertynyt 27,71 penniä vesimaksuja ja 1,70 penniä mittarienvuokria, eli yhteensä 29,41 penniä.

Koska nostettu vesimäärä oli 1,996,112 ja myyty 1,359,220 kuutiometriä, on ero 636,892 kuutiometriä, joka 17,85 pennin yksikköhinnan mukaan vastaa 113,685 markan 22 pennin arvoa ja johon kuuluu vedenmenekki tulensammuttamiseen, yleisiin mukavuuslaitoksiin, hevosaltaihin ja vapaakaivoihin, katujen ja istutusten kastelemiseen, kaupungin yleisiin töihin, taloihin ja laitoksiin, sekä vuotanut ja mittareissa merkitsemättä jäänyt vesi.

Työpajan käyttö mukaan luettuna on vesijohdon bruttosäästö vuonna 1902 ollut 293,694 markkaa 87 penniä. Jos tähän lisätään yllämainittu yleisiin tarpeisiin käytetyn veden arvo, niin nousee määrä 407,380 markkaan 09 penniin ja, jos tästä vähennetään korkoa ja poistoa perustamis-
pääomasta ja juoksevasta ainesvarastosta (226,739: 69) sekä kalustosta (50,480: 77) 6 % eli 245,329 markkaa 27 penniä, niin on jäännös 162,050 markkaa 82 penniä, mikä, lukuunottamatta sen pääomaksi muutetun tappion korkoa, jolla vesijohtoa käytettiin sen ensimmäisinä 6 à 7 toimintavuotena, on 1902 vuoden puhdas voitto. Vesijohdon bruttosäästö.

Vesimaksujen
alennuksia.

Vuoden kuluessa myönnettyt ohjesäännön mukaiset alennukset suurimmasta menekistä kuin 125 kuutiometristä neljänneksessä sekä yksityisten serviiisijohdoista vuotaneesta vedestä nousevat yhteensä 31,101 markkaan 69 penniin.

Yksityisten joh-
tojen sulkemi-
nen.

Yksityisen serviiisijohdon sulkemista siitä syystä, että kulutettua vettä tai toimitettuja työpajan töitä oli jätetty maksamatta, sattui 4 kertaa yhteensä 128 markan 84 pennin maksumäärästä, aina tarkoitettulla seurauksella.

Vedenkorkeus
Vantaanjoessa.

Vedenkorkeus Vantaanjoessa vuonna 1902.

K u u k a u s i	Keskimäärin m.	Enintään m.	Vähintään m.
Tammikuu	+ 0,09	+ 0,17	— 0,02
Helmikuu	+ 0,13	+ 0,16	+ 0,10
Maaliskuu	+ 0,11	+ 0,16	+ 0,06
Huhtikuu	+ 0,44	+ 1,21	+ 0,11
Toukokuu	+ 1,06	+ 1,77	+ 0,35
Kesäkuu	+ 0,39	+ 0,85	+ 0,14
Heinäkuu	+ 0,22	+ 0,35	+ 0,12
Elokuu	+ 0,39	+ 0,83	+ 0,08
Syyskuu	+ 0,46	+ 1,13	+ 0,11
Lokakuu	+ 0,43	+ 0,90	+ 0,23
Marraskuu	+ 0,29	+ 0,60	+ 0,08
Joulukuu	+ 0,19	+ 0,30	+ 0,12
Koko vuonna	+ 0,35	+ 1,77	— 0,02

Jäänlähtö alkoi 1 p:nä Toukokuuta.“

b) *Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevia asioita.*

Kaupungin me-
not ja tulot.

Kaikki tiedot kaupungin menoista ja tuloista vuonna 1902 sekä vertaus vahvistetun tulo- ja menoarvion ja todellisen tilinpäätöksen välillä ynnä tieto kaupunginrahaston tilasta vuoden lopussa saadaan niitä koskevista, järempänä olevista taululiitteistä.

Kaupungin ir-
taintain kalusto.

Hankkimalla eri lautakunnista, hallituksista ja konttoreista tietoja vuonna 1902 tapahtuneista muutoksista kaupungin irtaimessa omaisuudessa on saman irtaimiston kalustokirjaa täydennetty ja yhteenveto mainitusta kirjasta on etempänä taululiitteiden joukossa.

Niissä kaupunginrahaston katsastuksissa, jotka kunnallisasetuksen säännöksen mukaan on säädettyssä järjestyksessä toimitettu joka neljännesvuosi, samaten kuin niissä ylimääräisissä katsastuksissakin, jotka Rahatoimikamarin vuonna 1878 tekemän päätöksen mukaan kaksi Rahatoimikamarin jäsentä on toimittanut, ei ole ollut mitään syytä muistutuksiin.

Kaupunginrahaston katsastukset.

Sittenkuin Rahatoimikonttori oli ilmoittanut ¹⁾, että kaupungin varat Suomen Yhdyspankin kanssa pidetyllä konttokuranttitilillä olivat alentuneet 64,586 markkaan 39 penniin, jonka johdosta oli pelättävissä, että tarpeellisesta liikepääomasta voi tulla puute, ennenkuin huhtikuussa maksettavaksi käyvät vuokra- ja kunnallismaksut oli ehditty kantaa, tehtiin ²⁾ Yhdyspankin kanssa sopimus 250,000 markan lainasta kuuden kuukauden irtisanomisajalla ja 6 %:n vuotuisella korolla. Toukokuun 5 p:nä lähetetyssä kirjelmässä ilmoitti sittemmin Yhdyspankin Johtokunta Rahatoimikamarille, että kaupungin mainitussa pankissa olevan konttokuranttitilin korko oli alennettu 5 1/2 prosenttiin, lukien 1 p:stä toukokuuta ³⁾.

Konttokuranttiluotto.

Se konsortsiumi, joka oli ottanut toimittaakseen kaupungin liikkeeseen laskettavaksi päätetyn ⁴⁾ 8 miljoonan markan obligatsioonilainan, oli ilmoittanut suostuvansa etukäteen lainamäärästä pitämään kaupungin saatavana 2 miljoonaa markkaa ja, kun Yhdyspankin kanssa tehty konttokuranttisopimus päättyi 1 p:nä marraskuuta, päätti ⁵⁾ Rahatoimikamari, että mainitun konsortsiumin kanssa oli tehtävä sopimus myönnetystä ennakkomaksusta, joka oli käytettävä etupäässä kaupungin velan maksamiseen Yhdyspankille. Lokakuun 25 p:nä nosti Rahatoimikamari sitten ennakkomaksua 1,600,000 Saksan markkaa, vastaava 1,975,308 Suomen markkaa 65 penniä, josta Rahatoimikamari sitoutui maksamaan korkoa 4 1/2 sadalta vuodessa.

Helmikuun 1 p:nä asianomaisessa järjestyksessä toimitetussa obligatsioonien arvonnassa joutuivat seuraavat numerot lunastettaviksi ⁶⁾:

Obligatsioonien arvonta.

Helsingin kaupungin 3 1/2 prosentin lainasta vuodelta 1898

Sarja litt. B à 2,000 markkaa N:ris 7, 267 och 336.

„ „ C à 1,000 „ „ 63, 228 och 426.

„ „ D à 500 „ „ 60, 61, 64, 98, 120, 187, 205, 218, 237, 456, 520, 629, 677, 737, 759, 780, 808, 813, 835, 871, 873, 965, 972 ja 1,024.

¹⁾ Rhtkn pöytäk. 6 p:ltä maalisk. 24 §. — ²⁾ Sn s:n 13 p:ltä maalisk. 24 §. — ³⁾ Sn s:n 9 p:ltä toukok. 12 §. — ⁴⁾ Kats. siv. 65. — ⁵⁾ Rhtkn pöytäk. 23 p:ltä lokak. 22 § ja 24 p:ltä lokak. 1 §. — ⁶⁾ Sn s:n 27 p:ltä helmik. 5 §.

Helsingin kaupungin 4 prosentin lainasta vuodelta 1900

Sarja litt. B à 2,000 markkaa	N:ris	247, 543 ja 554.
„ „ C à 1,000	„ „	638, 753, 816, 848, 875 ja 1,148.
„ „ D à 500	„ „	1,315, 1,327, 1,657, 2,039, 2,153 ja 2,294.

Marraskuun 1 p:nä toimitetussa ohligatsioonien arvonnassa tulivat seuraavat N:ris lunastettaviksi ¹⁾

5 prosentin vesijohtolainasta vuodelta 1876.

Sarja litt. A à 1,000 markkaa	N:ris	55, 64, 94, 184, 362, 393, 413, 470.
„ „ B à 500	„ „	41, 74, 223, 314, 511, 527, 533, 541, 594, 600, 626, 632, 634, 747, 831, 881, 902, 1,064, 933, 953, 1,064, 1,073, 1,111, 1,150, 1,186, 1,204, 1,396, 1,467.
„ „ C à 200	„ „	100, 174, 282, 286, 370, 388, 406, 547, 632, 645, 704, 729, 850, 861, 874, 885, 905, 926, 930, 951, 1,073, 1,153, 1,217.

4¹/₂ prosentin uudisrakennus- ja järjestelylainasta vuodelta 1882

Sarja litt. A à 3,000 markkaa	N:ris	28, 75, 77, 102, 130.
„ „ B à 1,000	„ „	5, 65, 69, 76, 130, 171, 187, 193, 198, 205, 250, 291, 296, 305, 306, 321, 334, 358, 465, 513, 559, 631, 639, 690.
Sarja litt. C à 500	„ „	8, 13, 14, 37, 39, 71, 131, 150, 175, 180, 185, 223, 245, 258, 275, 345, 402, 433, 453, 462, 474, 488, 507, 593, 678, 715, 732, 772, 775.

4¹/₂ prosentin rakennuslainasta vuodelta 1892

Sarja litt. A à 5,000 markkaa	N:ris	373, 378.
„ „ B à 1,000	„ „	91, 463, 571, 578, 873, 1,065, 1,344, 1,407.
„ „ C à 500	„ „	103, 373, 397, 445, 623, 840, 955, 1,607, 1,751, 1,803, 1,905, 1,925.

¹⁾ Rhtkn pöytäk. 6 piltä marrask. 23 §.

Selonteoksi kaupungin tuloatuottavista oikeuksista otetaan tähän seuraava Liikennekonttorin antama kertomus toiminnastaan sekä liikennemy. m. maksujen kannosta:

„Vuoden alussa avoinna ollut kamreerinvirka asetettiin uudestaan Kaupunginvaltuuston 8 p:nä huhtikuuta tekemän päätöksen mukaan ja virkaan astui siihen valittu allekirjoittanut (Valtioneuvos B. Winter) toukokuun 1 p:nä. Liikennekonttorin kamreerinvirka.

Kuluneen vuoden ajalla on työmäärä konttorissa oleellisesti lisääntynyt sen johdosta, että sinne jätettyjen kirjelmäin luku, joiden nojalla maksunpano toimitetaan ja joita vuonna 1901 oli 40,976, viime kuluneena vuonna nousi 45,503:een kappaleeseen ja siis on lisääntynyt noin 11 %. Tätä työnlisäystä valitettavasti ei vastaa lisääntyneet tulot, joka on selitettävissä siitä, että tuonti postin kautta vuosi vuodelta lisääntyy. Maksunpano, päiväkirjaan merkitseminen, maksujen kanto ja tämän tuonnin silmälläpito vaatii vähintään yhtä paljon työtä, kuin muut tuloatuottavat tavaraerät, ja erittäinkin aikaansaa yksityisille henkilöille tuonti vaikeuksia ylöskantoon nähden sen johdosta, että tavarantoimittajat, jotka ainoastaan satunnaisesti käyttävät sitä keinoa että ulkomaalta suoraan tilaavat tavaroita, useinkin, tuntematta siihen kuuluvia mutkia, laininlyövät Konttorin rahastoon suorittaa heidän maksettavakseen pantuja kaupungille meneviä maksuja, sittenkuin tavarat on tullikamarista heille jätetty, mikä asetuksenmukaisesti on tehtävä niin pian kuin tullimaksut on asianmukaisesti suoritettu. Konttorin työt.

Niiden kaupungille menevien maksujen yhteenlaskettu määrä, jotka ovat Konttorin pantavat maksettavaksi, oli vuodelta 1902 Smk 651,656: 71, vastaten Smk 654,995: 38 vuodelta 1901, siis Smk 3,338: 67 vähemmän kuin viime mainittua vuonna sekä Smk 1,823: 29 vähemmän kuin 1902 vuoden tuloarviossa oli laskettu. Pieni vähennys vuodesta 1901 koskee yksinomaan tuulaakimaksua, joka on vähentynyt Smk 7,919: 07, jota vastoin muut tuloryhmät ovat hiukan lisääntyneet, liikennemaksut Smk 3,442: 93, mittausmaksut Smk 356: 66 ja makasiinivuokrat Smk 780: 76. Tulot.

Verrattuna aikakauteen 1898—1900, jolloin maksunpano nousi keskimäärin noin 741,600 markkaan vuodessa, on 1902 vuoden maksunpano noin 90,000 markkaa pienempi, josta tuulaaki noin 43,200 markkaa, liikennemaksut noin 44,300 markkaa sekä mittausmaksut ja makasiinivuokrat yhteensä noin 2,500 markkaa. Tämä vähennys on mitä tulee vuosiin 1898 ja 99 johtunut ei ainoastaan vähentyneestä viennistä ja tuonnista, vaan erittäin liikennemaksuun nähden 9 tavararyhmän tariffimäärien alennuksesta,

jota Kaupunginvaltuuston 6 p:nä kesäkuuta 1899 tekemän päätöksen nojalla on noudatettu saman vuoden heinäkuun 1 p:stä lähtien. Tämä näkyy, kun vertaa vientiä ja tuontia sekä maksunpanoa koskevia tietoja vuodelta 1898 — viimeiseltä, jolloin liikennemaksua mainituilta tavararyhmiltä suoritettiin taksassa vahvistettu määrä — vastaaviin tietoihin vuodelta 1901 — viimeiseltä vuodelta, miltä on saatavissa tilastollisia tietoja viennistä ja tuonnista — joka maksunpanoon nähden on suunnille yhtäpitävä 1902 vuoden kanssa. Liikennemaksun vähennys vuonna 1901 vuoteen 1898 verraten oli 53,400 markkaa, mistä 32,600 markkaa on alemmista tariffinmääristä johtunut vähennys ainoastaan 4:stä edellämainituista tavararyhmistä, joista tilastollisia tietoja on saatavissa, nimittäin: vehnä- ja ruisjauhoista, kivihiilistä sekä puutavaroista. Kolmen ensinmainitun tavararyhmän tuonti on kuitenkin vuonna 1901 lisäytynyt 1898:aan verraten vehnäjauhojen noin 3,034 tonnia eli 43,4 % 1898 vuoden tuonnista ruisjauhojen „ 1,182 „ „ 12,8 % „ „ „ kivihiilten, vähentämällä tuonnin valtionrautateiden tarpeiksi, joka on vapaa liikennemaksusta, 3,384 tonnia eli 5,2 %.

Sitä vastoin on puutavarain vienti vähentynyt 42,076 m³ eli 33,4 % 1898 vuoden viennistä, kun se taas vuosina 1899 ja 1900 oli jonkun verran suurempi kuin 1898 vuoden vienti.

Sen liikennemaksun alennuksen vaikutuksia valaisten, joka talvipurjehduksen edistämiseksi Kaupunginvaltuuston 15 p:nä joulukuuta 1896 tekemän päätöksen mukaan on vahvistettu noudatettavaksi toistaiseksi vuosittain joulukuun 15 p:stä toukokuun 1 p:ään meritse tänne tulevista tavaroista, näkyy 1902 vuoden tileistä, että vuoden tulo on tämän alennuksen johdosta vähentynyt Smk 15,331:12, jolloin on huomioonotettava, että vuoden neljänä ensimmäisenä kuukautena ainoastaan yhden laivan on onnistunut tänne päästä. Sellaista alennusta on vuonna 1902 käytetty maksunpanossa 964 ilmoituskirjelmästä ja oli Smk 6,359:35 3:sta Töölön sokeritehtaan kirjelmästä, Smk 3,669:13 11:stä eräiden suurempain toiminimien kirjelmästä. Muiden 950 ilmoituskirjelmän maksunpano jakautui seuraavasti:

23 ilmoituskirjasta	50—100 markkaa	kustakin		
90	„	10—50	„	„
382	„	1—10	„	„
455	„	alle 1 markan.		

Konttorissa olevain pöytäkirjanotteiden mukaan joulukuulta 1898 sekä vuosilta 1899, 1900 ja 1901 edustaa puheenalainen alennus Smk 61,979: 08 arvoa, joka yhdessä vastaavan määrän kanssa vuodelta 1902 tekee Smk 77,310: 20.

Tavaroista, jotka vuonna 1902 on tullikäytelty yleisessä varastomakasiinissa, ovat tuulaaki- ja liikennemaksut Smk 63,001: 60 edellämainituissa Smk 651,656: 71, jotka Konttori on maksettavaksi pannut, ja osottavat 1901 vuoden yhtäläisestä maksunpanosta vähennystä Smk 1,914: 85.

Kaksi verrattain vähäistä maksunpanoerää, mittausmaksu ja makasiini-
Mittausmaksut ja makasiini-
vuokrat.
vuokrat.
tyneet 22,8 % ja 23,2 % vuonna 1901 maksettavaksi pannuista määristä. Absoluuttiset määrät eivät kuitenkaan nouse enempään kuin Smk 1,921: 68 ja 4,150: 68. Viimemainittu määrä jakautuu paikanvuokraan kaupungin tavaravajasta (liikapäiviltä) Smk 3,992: 60 ja kauttakulkumakasiini-
vuokraan Smk 158: 08.

Maksujen kanto on, samaten kuin edellisina vuosinakin, käynyt ilman sanottavia vaikeuksia. Vuoden maksunpanosta on kaupunginvoudin kautta ulosotettu noin 14,000 markkaa, joka vastaa noin 2 % vuoden koko maksunpannusta määrästä. Vuoden vaihteella perimättä olevasta määrästä Smk 5,576: 98 on nyt saamatta ainoastaan Smk 322: 27.

Kanto ja maksunpano.

Sittenkuin rästit vuosilta 1894—99, Smk 241: 23, lokakuussa 1902 on tileistä poistettu, on vuosilta 1900 ja 1901 saamatta, paitsi kaupungin saamista entisen pakkahuoneentarkastajan Leinbergin konkurssista, yhteensä Smk 305: 93, joista Smk 50: 93 3:ssa eri konkurssissa vähillä toiveilla määrän saamisesta, sekä Smk 30: 92, joita ei ole saatu suoritetuiksi tavaroita tullihuutokaupalla myytäessä. Jälellä olevat Smk 224: 03, jakautuneena 128 eri maksunpanoerälle, on perimättä henkilöiltä, joita tähän saakka ei ole voitu tavata. Entisen pakkahuoneentarkastajan G. Leinbergin kavaltamasta määrästä, Smk 1,534: 77, joka on asianmukaisesti valvottu hänen konkurssissaan, ei ole tullut mitään jakoa, minkä tähden tämä saatava täytyy tileistä poistaa.

Rästit.

Myötäliitetystä taulusta näkyy, miten maksunpano on jakautunut tilintekovuoden eri kuukausille.

Ylämaankaupungeissa kannetusta Helsingin kaupungille tulevasta tuulaakista tekee Rahatoimikonttori suorastaan tilin“.

Tuulaaki ylämaankaupunkeihin menneistä tavaroista.

Viimemainittua tuulaakimaksua kertyi yhteensä 4,964 markkaa 50 penniä eli 3,035 markkaa 50 penniä vähemmän, kuin vuoden tuloarviossa on laskettu.

Satamakonttorin kanto.

Satamakonttorissa maksettavaksi pantujen maksujen määrästä annetaan tieto etempänä olevissa taululitteissä. Tässä mainittakoon ainoastaan seuraavaa:

Satamakapteenille ja Satamakirjurille tuleva kantoprocentti.

Vuoden kannosta, joka 40 ja 60 prosentin vähennyksellä kaupungissa säännöllisesti käyvistä höyrylaivoista, on 197,884 markkaa 69 penniä, on tullut Satamakapteenille 4 % 7,915 markkaa 39 penniä sekä Satamakirjurille 0,5 % eli 989 markkaa 42 penniä.

Parmaajat, pakkaajat ja räkäysmiehet.

Voimassa olevan 10 p:nä huhtikuuta 1888 annetun Helsingin kaupungin liikennetaksan mukaan, joka säätää että satamakonttoriin on otettava määrätty luku valantehneita parmaajia, jotka toimittamastaan mittauksesta itse saavat kantaa heille tulevan palkkion, oli vuoden kuluessa asetettuna yksi vanhin ja viisitoista parmaajaa ja heidän ansionsa oli sellainen, että mitatuista 50,412 sylestä halkoja, 30 pennin keskihinnan mukaan, oli saatu Smk 15,123: 60, mistä kuudentoista miehen kesken jaettuna tuli Smk 945: 22 kullekin.

Pakkausta ja räkäystä varten oli satamakonttorissa kaksi henkilöä, joiden oli velvollisuus muun muassa tarvittaessa toimittaa niitä; ja vuoden kuluessa räkättiin 688 tynnyriä tervaa, mikä 15 pennin mukaan tynnyriltä teki Smk 103: 20 eli kahdelle jaettuna Smk 51: 60.

Kiinnityksen jällemmäksi siirtäminen.

Kaupunginvaltuuston Rahatoimikamarille antaman valtuutuksen ¹⁾ nojalla myönsi Rahatoimikamari vuoden kuluessa seuraaville työväen-asuntoyhtiöille kiinnittämisoikeuden kaupungin myymiin tontteihin ja niille rakennettuihin rakennuksiin sen tavallisen ensimmäisen kiinnityksen edellä, joka kaupungilla niihin oli vuokramaksujen tahii maksamattoman tontinlunastuksen vakuudeksi, nimittäin *Työväen asuntoosakeyhtiö Toivolalle* ²⁾, jolla on tontti N:o 28 korttelissa N:o 315 4:n linjan varrella Kalliossa, yhteensä 60,000 markan lainamäärästä; *Työväen rakennus ja asuntoosakeyhtiö Terälle* ³⁾, joka omistaa tontin N:o 34 korttelissa N:n 310 3:n linjan varrella Kalliossa, 68,600 markan valtiolainasta; *Työväen asunto osakeyhtiö Pirtille* ⁴⁾, joka omistaa tontin N:o 10 Tehtaankadun varrella korttelissa N:o 134, Suomen kaupunkien hypoteekikassan myöntämästä 62,500 markan lainasta; *Työväen asuntoosakeyhtiö Suomalaiselle* ⁵⁾, joka omistaa tontin N:o 23 Alppikadun varrella korttelissa N:o 324, Suomen kaupunkien hypoteekikassan myöntämästä 50,000 markan lainasta; yhtiölle

¹⁾ Kats. 1901 vuoden kertomus siv. 83—85. — ²⁾ Rltk:n pöytäk. 16 p:ltä tammik. 42 § ja 23 p:ltä tammik. 1 §. — ³⁾ S:n s:n 1 p:ltä toukok. 8 §. — ⁴⁾ S:n s:n 1 p:ltä toukok. 17 § ja 24 p:ltä heinäk. 1 §. — ⁵⁾ S:n s:n 11 p:ltä syysk. 24 §.

„Arbetarebostadsaktiebolaget Hällebo“¹⁾, joka omistaa tontin N:o 12 Tehtaankadun varrella korttelissa N:o 134, Suomen kaupunkien hypoteekikassan myöntämästä 70,000 markan lainasta; ja *Osakeyhtiö Leppälille*²⁾, joka omistaa tontin N:o 3 Neitsytpolun varrella korttelissa N:o 135, Suomen kaupunkien hypoteekikassan myöntämästä 85,000 markan lainasta, sillä ehdolla että mainituilla tonteilla olevat rakennukset pidetään palovakuutettuina Rahatoimikamarin hyväksymissä vakuutuslaitoksissa niin suuresta määrästä, että se vastaa ei ainoastaan yllämainittuja kuoletuslainoja, vaan myöskin kaupungin kiinnitettyjä saamisiasia, sekä että yhtiöt asettavat Rahatoimikamarin hyväksymän täytetakauksen.

Niihin suuriin kustannuksiin nähden, joita kaupungin oli pakko maksaa Senaatintorin varrella olevan poliisiaseman, Makasiinilaiturilla olevan uuden tavaravajan ja Hietalahdenlaiturin sähkövalaistuksesta, oli Rahatoimikamarissa nostettu kysymys, eikö mainittua valaistusta edullisesti voitaisi osaksi tai kokonaan vaihtaa kaasuvallaistukseen; ja Valaistuslaitoksen Hallitusta kehoitettiin³⁾ ottamaan asia harkittavaksensa ja tekemään siitä esitys Rahatoimikamarille. Antamissaan lausunnoissa esiintoi⁴⁾ sanottu Hallitus, että kaasuvallaistuksen kustannukset tulivat tuntuvasti pienemmiksi kuin jos käytettiin sähkövaloa; ja Hallitus katsoi kaasuaerlampuilla soveliaasti voitavan valaista poliisiaseman huoneistot, paitsi pieniä telefoonihuoneita, vankilahuoneistoja ja talleja ullakkoineen, missä sähkövalaistus oli edelleenkin pidettävä. Esiintuomillaan syillä Hallitus edelleen esitti, että Hietalahdenlaiturilla toistaiseksi pysytettäisiin sähkövalaistus, kolme kaarilamppua, jota vastoin ehdotettiin sähkövalaistus osalla Makasiinilaituri avaihdettavaksi kaasuvallaistukseen. Asiaa lopullisesti käsiteltäessä päätti⁵⁾ Rahatoimikamari kehottaa Valaistuslaitoksen Hallitusta kaupungin kaasuvallaistuksen laajentamista koskevaan 1903 vuoden menosäännön ehdotukseensa ottamaan tarvittavan määrärahan Makasiinilaiturin tavaravajan ulkopuolisen valaistuksen perustamiskustannuksiin, jota vastoin asia muuten jätettiin sillensä.

Koska urakkasopimus kyydinpidosta kaupungissa päättyi 31 p:nä toukokuuta 1902, oli Rahatoimikamari kuulutuksella 28 p:ltä marraskuuta 1901 kehottanut halukkaita urakoitsijoita Rahatoimikamarille antamaan sinetillä suljettuja tarjouksia kestikievarin- ja kyydinpidon toimittamisesta täällä kolmen vuoden aikana 1 p:stä kesäkuuta 1902, jonka jälkeen Raha-

Sähkövalaistuksen vaihto kaasuvallaistukseen.

Kyydinpito kaupungissa.

¹⁾ Rhtkn pöytäk. 2 p:ltä lokak. 3 §. — ²⁾ S:n s:n 18 p:ltä jouluk. 5 §. — ³⁾ S:n s:n 9 p:ltä tammik. 25 §. — ⁴⁾ S:n s:n 9 p:ltä toukok. 16 § ja 31 p:ltä heinäk. 12 §. — ⁵⁾ S:n s:n 28 p:ltä elok. 19 §.

toimikamari on saanut vastaanottaa kolme eri tarjousta; ja niistä hyväksyttiin ¹⁾ ajuri Kaarlo Toivosen tekemä, kaupungille edullisin tarjous, jonka mukaan urakoitsija saisi jokaisesta hevosesta 325 markkaa eli, kun hevoset oli määrätty kuudeksi, kaikkiaan 1,950 markkaa vuodelta. Sittenkuin Toivonen oli asettanut hyväksytyt takauksen urakan täyttämiseksi, tehtiin hänen kanssaan sopimus puheenalaisesta kestikievarin- ja kyydinpidosta 1 p:stä kesäkuuta 1902 1 p:ään kesäkuuta 1905.

Laurellin stipendirahasto.

Axel Fredrik Laurellin stipendirahastosta käytettävissä oleva korko 99 markkaa 64 penniä jaettiin ²⁾ tältä vuodelta Suomen reaalityönsä ja Yksityisen ruotsalaisen tyttökoulun kesken.

Dannström puolisojen testamentti.

Säveltäjä Isidor Dannström vainaja ja hänen puolisonsa Rosa Dannström olivat testamentissa 3 p:ltä joulukuuta 1896 määränneet 10,000 markkaa kummallekin Helsingin ja Turun sairaalalle toipuvain kodin pohjarahastoksi; ja koska oli syntynyt epäilystä siitä, olivatko lahjoitetut määrät aiotut mainittujen kaupunkien vai Suomen valtion käytettäväksi, oli rouva Dannström miehensä kuoltua, selvittääkseen testamentin määräystä tässä kohden, selittänyt, että hän ja hänen miehensä olivat aikoneet puheenalaiset testamenttivarat tulemaan Helsingin ja Turun kaupunkien hyväksi, jonka johdosta asianomaisten kaupunginviranomaisten pitäisi olla oikeutettuja nostamaan varat Suomen valtiovarastolta, johon Isidor Dannströmin kuolinpesän selvitysmies ne oli jättänyt. Sittenkuin Kaupunginvaltuusto 11 p:nä joulukuuta 1900 oli antanut ³⁾ Rahatoimikamarin toimeksi ryhtyä asiassa tarvittaviin toimenpiteisiin, pyysi ⁴⁾ Rahatoimikamari Keisarilliselle Senaatille antamassaan kirjoituksessa Suomen Valtiokonttorille asianomaista määräystä maksamaan Helsingin kaupungille mainitut kymmenentuhatta markkaa. Mutta joulukuun 2 p:nä 1901 annetulla, sanottuun hakemukseen merkityllä päätöksellä lausui Keisarillinen Senaatti, että se ei ollut havainnut olevan syytä ottaa varteen hakemusta, jonka johdosta Rahatoimikamari päätti ⁵⁾ oikeudenkäyntitietä ajaa Valtiovarastoa vastaan kannetta puheenalaisten varojen saamisesta.

e) *Erinäisiä muita Rahatoimikamarin käsittelemiä asioita.*

Kiinteistökirjan täydentäminen.

Luetteloa kaupungin kiinteästä omaisuudesta täydennettiin vuoden kuluessa merkitsemällä kaupungin kiinteistökirjoihin kaikki muutokset, joita vuoden kuluessa oli kiinteistöjen käyttämisessä sattunut.

¹⁾ Rhtkn pöytäk. 23 p:ltä tammik. 9 §. — ²⁾ S:n s:n 24 p:ltä huhtik. 9 §. — ³⁾ Kats. 1900 vuoden kertomus siv. 69. — ⁴⁾ Rhtkn pöytäk. 18 p:ltä huhtik. 1901, 35 §. — ⁵⁾ S:n s:n 6 p:ltä helmik. 33 §.

Kaupungin vakuusasiakirjat tarkastettiin kaksi kertaa vuoden kuluessa ja sattuneissa tapauksissa ryhdyttiin tarvittaviin toimenpiteisiin kaupungin oikeuden säilyttämiseksi.

Vakuusasiakirjain tarkastus.

Paitsi niissä tapauksissa, jolloin Rahatoimikamari asianomaisten viranomaisten vaatimuksesta antoi ainoastaan selityksen, valvottiin Rahatoimikamarin toimesta kaupungin puhevaltaa tuomioistuimessa niissä asioissa, missä kaupunki oli asianosaisena tai sillä muuten oli jotakin etua valvottavana.

Kaupungin oikeuden valvominen oikeudenkäynneissä, konkurseissa ja taksoitusasioissa y. m.

Yhteensä 60 tapauksessa hankki Rahatoimikamari kiinnityksen tontteihin ja rakennuksiin, nimittäin 34 tapauksessa tehdyistä vuokrasopimuksista ja 26 tapauksessa myytyjen tonttien kauppahintaa vastaavista velkakirjoista.

Hankittuja ja uudistettuja kiinnityksiä.

Vuoden kuluessa hyväksyi Rahatoimikamari 23 takaussitoumusta tehdyistä vuokrasopimuksista, 2 hankinnoista, 17 myytyjen tonttien kauppahinnan suorittamisesta, 5 täytetakaussitoumusta kiinnityksiä jälelmäksi siirrettäessä ja 1 takaussitoumuksen kestikievarin- ja kyydinpidon urakasta.

Hyväksytyjä takaussitoumuksia.

Yhteensä 17 tapauksessa hyväksyi Rahatoimikamari sinne annettuja piirustuksia kaupungin vuokramaille tehtäväksi aiottuihin rakennuksiin ja entisten muutoksiin, nimittäin 1 rakennusyriytykseen Bakkaksen maalla, 1 Bergan, 4 Kallion, 2 Eläintarhanhuvilain, 2 Humlebergin, 1 Malmin ja 2 Meilansin alueella, 1 Liuskasaarella, 1 Södervikin, 1 Töölön sokeritehtaan ja 1 Äsin alueella.

Hyväksytyjä rakennuspiirustuksia.

Paitsi erinäisiä katselmuksia ehdotuksen tekemistä varten tilojen vuokralle antamisesta ja varastopaikkain, kivilouhimoin y. m. tilapäisestä vuokralle antamisesta määräsi ¹⁾ Rahatoimikamari, että vuoden kuluessa seuraavat tilat olivat tarkastettavat n. k. kolmivuotiskatselmuksilla nimittäin: Vanhankaupungin värjärintontti, Annebergin, Arabian ja Sofielundin huvilat, Helsingin kehrutehtaan alue, Kallio N:ris 2, 17, 19, 23, 25, 27 ja 29 2:n linjan varrella, N:ris 18, 20, 21, 24, 26 ja 28 3:n linjan varrella, sekä N:ris 14, 16, 17, 22 ja 24 4:n linjan varrella, Eläintarhanhuvilat N:ris 1—7, 13 ja 14, Töölön sokeritehtaan alue, huvila Toivo, Humleberg N:ris 15, 16, 18, 20 ja 21, Kammio, Tallbacka, Miramar, Rajasaari N:ris 1 ja 2, Meilansin huvilat N:ris 11, 14, 15, 18 ja 21 sekä litt. A ja B, Leppäsuu, sekä Läntinen Kaivopuisto N:ris 2 ja 3. Edelleen määrättiin ²⁾ lähtökatselmuksella tarkastettaviksi Vallgård N:o 5, Salli, Kaavi,

Toimitettuja katselmuksia.

¹⁾ Rhtkn pöytäk. 26 p:ltä kesäk. 26—31 §. — ²⁾ S:n s:n 26 p:ltä kesäk. 32—36 §.

Savila, Dal, Hummelvik, Blekholmen N:o 4, niittypalstat N:ris 6 ja 7 Eläintarhassa sekä kolme tonttipaikkaa Meilansin maalla.

Päätös Helsingin Sähkövalaistusosakeyhtiön johdoista.

Lokakuun 18 p:nä päivätyyn kirjelmän mukana oli Maistraatti lähettänyt Rahatoimikamarille läänin Kuvernöörin saman kuun 10 p:nä antaman päätöksen, jonka kautta Helsingin Sähkövalaistusosakeyhtiö oli oikeutettu määrätyillä ehdoilla edelleenkin käyttämään takäläisiä sähkölaitoksiaan ja johtojaan. Mutta kun Rahatoimikamari ei kuitenkaan katsonut Kuvernöörin puheenalaisen päätöksen missään tapauksessa voivan tarkoittaa muuta kuin lupaa sen ajan kuluessa, jona Kaupunginvaltuusto oli oikeuttanut yhtiön johtojansa varten käyttämään kaupungin katuja ja avoimia paikkoja, niin Rahatoimikamari päätti¹⁾, että Kuvernöörin päätöksestä ei ollut tehtävä valitusta.

Rahatoimikamarin jäsenet.

Rahatoimikamariin kuuluivat vuoden kuluessa hovineuvos C. Nummelin (puheenjohtajana), protokollasihteeri A. Aminoff (varapuheenjohtajana), ratatirehtöörinasistentti Th. Frosterus, kreivi C. Mannerheim, talonomistaja K. R. Åström ja varakonsuli K. Stockmann. Varajäseniä olivat: arkkitehti V. Aspelin, nimituomari J. Ugglä ja nimituomari E. Indrenius.

Rahatoimikamarin kokoukset, käsitellyt asiat y. m.

Rahatoimikamarilla oli vuoden kuluessa 57 kokousta, joista 52 vakinaista ja 5 ylimääräistä. Niissä käsiteltiin 1,199 diaariin merkittyä asiaa, joista 150 oli ratkaisematta edellisestä vuodesta ja 1,049 uutta. Niistä 1,085 saatettiin loppuun ja 114 jäi toimenpiteen varalle. Maksumääräyksiä annettiin 3,378. Pykälät Rahatoimikamarin pöytäkirjassa nousivat 1,670:een ja kirjenumero 286:een.

¹⁾ Rhtkn pöytäk. 23 p:ltä lokak. 14 §.

III. Vaivaishoitohallitus.

Vaivaishoitohallituksen Rahatoimikamarille antama selonteko toiminnastaan vuonna 1902 oli suomennettuna näinkuuluva:

„Kaupungin Vaivaishoitohallitukseen ovat kuuluneet seuraavat Kau-
 punginvaltuuston valitsevat henkilöt, nimittäin laamanni T. J. Boisman Vaivaishoitohal-
 lituksen jäsenet
 ja virkamiehet.
 puheenjohtajana, kamreeri Ö. G. Westling varapuheenjohtajana, lääketieteentohtori vapaaherra E. Cedercreutz, Vankeinhoitohallituksen sihteeri, nimituomari A. af Forselles, neiti F. Palmén, tehtailija K. V. Bergman, kauppias N. Kochtomow, pastori Emil Murén, puutarhuri V. F. Sagulin ja muurarimestari A. Ärt sekä varajäsenet Senaatin protokollasihteeri E. Willgren, filosofian maisteri M. Holmberg ja tehtailija Hj. Fagerroos; jota paitsi filosofianmaisteri A. Antell on hoitanut Vaivaishoitohallituksen toimitusjohtajalle kuuluvia tehtäviä.

Vaivaishoitohallituksen sihteerinä on toiminut protokollasihteeri E. Willgren.

Vaivaishoitohallituksen toimimiehissä on vuoden kuluessa sattunut se muutos, että rouva Olga Uimonen on kuollut 15 p:nä helmikuuta. Vaivaishoitohallituksella on kiitollisessa muistissa hänen monivuotinen hellä ja hedelmiä tuottava työnsä vaivaishoidon palveluksessa.

Sittenkuin ylioppilas neiti Hildur Karlsson on otettu hoitamaan siten avoinna olevaa tointa, on Vaivaishoitohallituksessa köyhäin silmälläpitoa varten oleva henkilökunta rouva H. Creutlein, neiti H. Karlsson sekä hra Th. Arv. Glad ja A. Johansson.

Työ- ja vaistalon johtajana on myöskin vuonna 1902 ollut kunnallisneuvos Carl Edv. Degerholm, joka on ollut tässä toimessa keskeytymättä aina vuodesta 1872 eli kolme vuosikymmentä, minkä ohessa rouva Maria Degerholm on edelleenkin hoitanut emännän tehtävät laitoksessa ja konttorityöt on toimittanut konttoristi Frans Rosendahl.

Lääkärinhoitoa vaivaistalon sairaalalaitoksissa on toimittanut dosentti tohtori Jarl Hagelstam ja papilliset toimitukset työ- ja vaivaistalossa pastori Emil Murén.

Asiain luku ja
laatu y. m.

Vaivaishoitohallituksella on vuoden kuluessa ollut 21 vakinaista ja 4 ylimääräistä kokousta. Niissä on hallitus käsitellyt yhteensä 1,272 asiaa, joista 972 on ollut toimitusjohtajan valmistamia avunantoasioita ja 300 kirjeasioita.

Taulu N:o 1 tarjoo yleiskatsauksen toimitusjohtajan toimintaan vuotena 1902.

Niiden köyhäin, joille on annettu suoranaista apua, sekä kaupunkiin elätteille annettujen silmälläpitämistä varten on kaupunki, niinkuin ennenkin, ollut jaettuna 9 piiriin, joista kukin on ollut yhden hallituksen jäsenen valvonnan alaisena.

Vaivaishoitohallituksen palveluksessa oleva silmälläpitohenkilökunta on avustanut Vaivaishoitohallitusta ja toimitusjohtajaa sekä niiden henkilöiden olojen selville ottamisessa, joille on haettu vaivaisapua, että sellaisten, jotka erillään vaivaistalosta saavat vaivaishoitoa, ja muuten hankkinut tietoja hätääkärsivistä kunnassa ja erittäinkin alaikäisistä, jotka kodeissa eivät saa asianmukaista hoitoa.

Kaikkiaan avun-
saajia.

Vaivaishoitohallituksen toimesta vuonna 1902 hoidetuista, ylläpidetyistä ja raha-apua saaneista henkilöistä on ollut:

	v. 1902	v. 1901	v. 1900
a) työ- ja vaivaistaloon otettuja	759	787	751
b) elätteille annettuja	581	589	591
c) kodeissa avustettuja suoranaissilla avuilla . .	1,780	1,782	1,646
d) Mielenvikaisten hoitolaitoksissa, aistiviallisten kouluissa ja vaivaistalosta erillään olevissa turvakodeissa hoidettuja	113	111	119
e) Vaivaistalosta erillään olevissa sairaaloissa hoidettuja (Marian sairaala ja Sörnäisten sairastupa poisjätettyinä).	299	303	257
f) Asevelvollisten vaimoja	—	8	7
g) Eläkkeensaajia lahjoitettujen pääomain koroista	73	70	70
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	Summa	3,605	3,650
			3,441

Työ- ja vaivais-
talo.

Tarkempain erikoistietojen saamiseksi työ- ja vaivaistalon toiminnasta vuonna 1902 viitataan johtajan kunnallisneuvos Degerholmin antamaan, tämän myötä liitettyyn kertomukseen ja sen mukana oleviin lueteloihin ja tietoihin.

Työ- ja vaivaistaloon otetuista 759 henkilöstä oli:

1) <i>Vaivaistalossa</i>	561
niistä enintään samalla kertaa	357
vähintään	288
keskimäärin	322

Hoidokkaita oli:

miehiä	227	
naisia	277	
lapsia	<u>57</u>	561

Helsingissä syntyneitä	44	
muilla paikkak. „	<u>517</u>	561

ruotsiapuhuvia	267	
suomea „	281	
venäjää „	10	
saksaa „	<u>3</u>	561

Vuoden kuluessa kuoli 36 miestä, 26 naista ja 5 lasta.

2) <i>Työlaitoksessa</i>	198
niistä enintään samalla kertaa	105
vähintään	44
keskimäärin	74

Työlaitokseen vuonna 1902 otetuista oli:

Helsingissä syntyneitä	47	
muilla paikkak. „	<u>151</u>	198

ruotsiapuhuvia	86	
suomea „	107	
saksaa „	<u>5</u>	198

Koko lukumäärästä 198:sta on 11 työllään kunnalle korvannut heidän vaimoilleen ja lapsilleen annetun vaivaisavun.

Vaivastalon sairaa-
lailaitokset.

Sairaanhoidon kaupungin työ- ja vaivastalossa on vuonna 1902 pääasiassa käynyt samojen periaatteiden mukaan kuin edellisinä vuosina.

Sairaskodissa on vuoden kuluessa hoidettu kaikkiaan 272 henkilöä, 174 miestä ja 98 naista yhteensä 27,925 päivää, joka on keskimäärin 102,6 sairaanhoidopäivää potilasta kohti. Vuoden kuluessa otettiin sairauskotiin 191 henkilöä, 132 miestä ja 59 naista.

Poiskirjoitettu on:

terveinä	57, joista	45 miestä	ja	12 naista
paremmaksi tulleina . . .	32, ”	27 ”	”	5 ”
parantamattomina	48, ”	26 ”	”	22 ”
kuolleita	51, ”	31 ”	”	20 ”
	<hr/>			
Summa	188, joista	129 miestä	ja	59 naista
Jälellä oli vuoteen 1903 —	84, ”	45 ”	”	39 ”

Keuhkotauti-
potilaita.
Sairaanhoito-
päiviä.

Sairaista on 34:llä (32 miehellä ja 2 naisella) ollut *keuhkotauti*.

Sairaskodin 90 sijasta on keskimäärin 76 ollut täytettyinä ympäri vuoden. Vertaus edelliseen vuoteen 1901 osoittaa, että hoidettavain vaihtelua sairauskodissa on viime vuonna 1902 ollut jonkun verran vähempi, vuonna 1901 kun on hoidettu kaikkiaan 337 potilasta, 196 miestä ja 141 naista, 28,502 päivää, tullen 84,5 sairaanhoidopäivää potilasta kohti ja keskimäärin 78 potilasta päivässä. Tähän seikkaan on kaiketi todennäköisesti ollut syynä se, että vuoden kuluessa on perustettu uusi sairaalaviljelmiön Marian sairaalaan, jonka kautta vaivastaloon tulevat aluksi ovat jonkun verran vähentyneet.

Siitä huolimatta on kuitenkin myöskin viime vuonna useinkin sattunut, että potilaita, jotka suuresti ovat olleet jatkettun sairaalahoidon tarpeessa, on täytynyt kirjoittaa pois sairauskodista ja siirtää vaivastaloon tilan saamiseksi enemmän pakoittavia tapauksia varten. Tämä on tavallisesti ja etupäässä koskenut miesosastoa, johon vaikeampain kroonillisten taudinkohtausten — niiden mukana melkoisen lukuisain tuberkuloosisairaiden — tulvaaminen yleensä on suurempi kuin naisosastoon, missä on hoidettu etupäässä vanhuudenheikkoja ynnä suurempi määrä halvauskohtauksen johdosta avuttomia invaliideja.

Paitsi sairauskodissa olevia potilaita on samaten kuin ennenkin vuoden kuluessa lähes tuhat kiertopotilasta työ- ja vaivastalosta saanut satunnaista hoitoa.

Hoitohenkilökuntana on 2 hoitaja- ja 2 siivoojanaista.

Mielenvikaisten osastoissa kaupungin työ- ja vaivaistalolla on vuoden 1902 kuluessa hoidettujen sairasmaara ollut kaikkiaan 171, joista 66 miestä ja 105 naista. Jällellä edellisestä vuodesta oli 97, niistä 30 miestä ja 67 naista (vanhassa mielenvikaisten sairaalassa 34 naista); laitoksiin otettiin 74, joista 36 miestä ja 38 naista; poiskirjoitettiin 38, joista 18 miestä ja 20 naista; maalle annettiin elänteille vuoden kuluessa 14, joista 3 miestä ja 11 naista. Jällellä vuoteen 1903 oli vuoden lopussa 119, niistä 45 miestä ja 74 naista.

Mielenvikaisten
hoitolaitokset.

Sairaanhoitopäiviä oli vuoden kuluessa kaikkiaan 40,689 (edellisenä vuonna 39,668, joista 12,410 vanhan mielenvikaisten sairaalan potilaille) ja siis jokaista vuonna 1902 hoidettua henkilöä kohti keskimäärin 237,9; keskimäärä sairaita päivää kohti oli 111,4.

Vuoden kuluessa hoidettaviksi otetuissa 74 potilaassa on mielenvika 29 tapauksessa kestänyt enemmän kuin vuoden ajan ennen laitokseen ottamista; 45 tapauksessa on mielenvian alku sattunut yhden vuoden kuluessa ja 28:ssa näistä lyhemmän ajan kuin kuukauden, jopa jokseenkin useissa viikon tai muutamia päiviä ennen, kuin heidät on laitokseen otettu. Ei siis liene liiaksi sanottu, jos paljon enemmän kuin puolet vuoden kuluessa laitokseen otetuista pitää akuuttisina mielenvian tapauksina.

Vuoden kuluessa poiskirjoitetuista 38 potilaasta on 12 ollut terveiksi tulleita, 5 paremmaksi tullutta, 10 parantamatonta ja 11 kuollutta.

Mielenvikaisten sairaalaan on 1902 vuoden kuluessa siirretty Lapinlahden Keskuslaitoksesta 3 miestä ja 1 nainen, joita on vaivannut kroonillinen mielenvika. Käkisalmen hoitolaitokseen on täältä siirretty 1 mies.

Hoitajahenkilökuntaan on vuoden kuluessa lisätty kolme nais- ja yksi mieshoitaja. Yhteensä on laitoksessa neljä mies- ja yhdeksän naishoitajaa. Ylihoitajattaren toimessa on ollut neiti Augusta Bergström.

Niinkuin ylläsanotusta näkyy on tilaa vaivaistalon mielenvikaisten hoitolaitoksessa edelleen paljon käytetty.

Kaupunginvaltuustolle 21 p:nä toukokuuta 1902 lähettämässään kirjelmässä ilmoitti Terveyslautakunta, että vaivaistalon lääkäri oli huomauttanut erinäisiä vaivaistalon sairaanhoitolaitoksissa olevia puutteita ja epäkohtia, sekä esittänyt välttämättömäksi saattaa sairaanhoito enemmän ajanmukaiselle kannalle, mahdollisesti erityisen vastaanotto- ja hoitolaitoksen perustamisella akuuttisia mielenvikaisia varten, jonka ohessa tohtori Hagelstam oli väliaikaisina toimenpiteinä vaatinut

a) vaivaistalon mielenvikaisten hoitolaitoksen sairaanhoitajakunnan lisäämistä 2:lla mies- ja 2:lla naishoitajalla; sekä

b) amanuensin asettamista avustamaan lääkärinhoitoa vaivaistalon sairaanhoitolaitoksissa.

Terveyslautakunta oli myöskin puolestaan havainnut, että melkoisia muutoksia sairaanhoidon suunnitelmaan tarvittiin, mutta asian laajaan ja vaikeasti ratkaistavaan laatuun katsoen ei Lautakunta ollut ollut tilaisuudessa käsittelemään tohtori Hagelstamin herättämää kysymystä kokonaisuudessaan, vaan aluksi rajoittunut puoltamaan tohtori Hagelstamin ehdottamia väliaikaisia toimenpiteitä siten että Väivaishoitohallitus valtuutettaisiin lisäämään sairaanhoitajakuntaa 2:lla nais- ja 2:lla mieshoitajalla sekä että Terveyslautakunta oikeutettaisiin vaivaistalon lääkärin ehdotuksesta toistaiseksi ottamaan amanuensin, jonka palkkaamiseen olisi myönnettävä vuotuinen 1,500 markan määräraha. Jälkimäistä ehdotusta perusteli Terveyslautakunta sillä että, kun monet vaivaistaloon otetut olivat enemmän tai vähemmän tehokkaan lääkärinhoidon tarpeessa, niin se enemmän kuin kohtuullista kysyi *yhden* lääkärin aikaa ja työtä ja että tämä työ tulisi edelleen lisäytymään sen kautta, että vaivaistalolle on tullut lisäksi uusi keuhkotautisten paviljonki.

Sittenkuin Kaupunginvaltuusto oli katsonut olevan aihetta lähettää Terveyslautakunnan ehdotus Väivaishoitohallitukselle lausunnon saamista varten, antoi Väivaishoitohallitus 1 p:nä syyskuuta 1902 asiasta näinkuuluvan lausunnon:

Väivaishoitohallitus, jolta viime kesäkuun 17 p:nä annetulla lähete-päätöksellä on vaadittu lausuntoa Terveyslautakunnan puheenalaisesta esityksestä, saa, myötäliittäen toimitusjohtajan ja vaivaistalon johtajan asiasta antamat lausunnot, kunnian huomauttaa, että sittenkuin Väivaishoitohallitus yllämainitun mutkatien kautta on saanut tiedon siitä, että sen lääkäri on katsonut hoitajakunnan vaivaistalon mielenvikaisten hoitolaitoksessa tarvitsevan lisäämistä, on Väivaishoitohallitus jo asettanut vielä yhden mies- ja yhden naishoitajan, joiden palkkaus voi mennä Väivaishoitohallituksen vuosirahansääntöön otetusta määrärahadista arvaamattomia tarpeita varten; ja tulee Väivaishoitohallitus myöskin vastedes tilaisuuteen budgettivuoden kuluessa samalla tavoin tyydyttää pakottavaa lisätyn hoitajakunnan tarvetta.

Mitä taas tulee kysymykseen amanuensin asettamisesta, vaivaistalon lääkärin avuksi, on Väivaishoitohallitus katsonut velvollisuudekseen ilmoittaa, että lääkärinhoitoa vaivaistalossa 1890-luvun keskipoikoille asti hoiti Töölön aluelääkäri 600 markan lisäpalkkiosta vuodessa ja ollen velvollinen käymään vaivaistalossa joka arkipäivä sekä sen lisäksi tarvittaessa laitoksen

johtajan kutsumuksesta. Sittenkuin uusi mielenvikaisten hoito-osasto oli tullut lisäksi, katsottiin tarvittavan vartavasten vaivaistalon laitoksia varten asetettua lääkäriä, jonka palkkaus aluksi oli 3,000 markkaa mutta sittemmin korotettiin 3,600 markkaan vuodessa. Suuremmassa määrin lääkärin työ ei tule lisäytymään, sittenkuin näinä päivinä valmiiksi tullut paviljonki tuberkelisairaita varten voidaan avata mainittuun tarkoitukseen käytettäväksi, koska se ainakin puoleksi tulee täyteen tuberkelisairaita, jotka nykyisin ovat hajallaan vaivaistalon muissa osastoissa, ja paviljonki muuten on aijottu ainoastaan parantumattomia sairaita varten, joiden hoito ei suuremmassa määrin ota lääkäriltä aikaa. Sitä vastoin vaivaistalon lääkärin työ tulee oleellisesti vähenemään, sittenkuin Marian sairaalassa uusi paviljonki on tänä vuonna avattu ja Vaivaishoitohallitus sen johdosta voi lakkauttaa sen väliaikaisen toimenpiteen, että myönnetään parantuvia tapauksia otettavaksi vaivaistalon sairaalaan, jonka varsinainen tarkoitus on olla kotina vanhuudenheikoille ja pitkäaikaisen taudin johdosta aina vuoteen omana oleville vaivaishoitolaisille.

Vaivaishoitohallitus sentähden ei katso voivansa puoltaa ehdotusta amanuensin asettamisesta vaivaistalon lääkärille. Jos lisäys määrärahaan lääkärinhoitoa varten havaittaisiin tarpeelliseksi, näyttää edullisemmalta *yhdele* lääkärille määrätä palkkaus niin suureksi, että hän kokonaan voi olla Vaivaishoitohallituksen käytettävänä. Se seikka että mielenvikaisia viime aikoina yhä useammin on annettu elätteille maaseudulle voisi erityisesti vaatia asiantuntevaa lääkärinapua toimitusjohtajalle tämän laatuisten elätteille annettujen silmälläpitoa varten. Lääkärinhoidon ollen järjestettynä nykyiselle kannalleen, ei Vaivaishoitohallituksella edes varsin lukuisan Sipoossa olevan mielenvikaisten siirtolan silmälläpitoa varten ole ollut odotettavana lääkärin myötävaikutusta. Kun siten perinpohjaisempi vaivaistalon lääkärin aseman muutos näyttää suotavalta, saa Vaivaishoitohallitus kunnioittaen ehdottaa, että Kaupunginvaltuusto tahtoisii päättää

*antaa ehdotuksen amanuensin asettamisesta lääkärinhoidon
auttamiseksi vaivaistalon sairaalalaitoksissa tätä nykyä raueta.*

Tohtori Hagelstamin nostama pääkysymys uuden mielenvikaisten laitoksen rakentamisesta, jonka kysymyksen Terveyslautakunta on jättänyt vastaisesta käsittelystä riippuvaksi, on sitä vastoin niin pakottavaa laatua, että Vaivaishoitohallitus ei ole voinut olla tässä yhteydessä tekemättä ehdotusta väliaikaisiksi toimenpiteiksi. Jo syyskuussa vuonna 1900 huomautti tohtori Hagelstam Vaivaishoitohallitukselle, että sijain puute kunnan mielenvikaisten sairaalassa teki Helsingin kaupungille mahdottomaksi täyttää

lainmääräämää sairashoitovelvollisuuttaan mielenvikaisia köyhiä kohtaan, jonka johdosta tohtori Hagelstam esitti kiireellistä toimenpidettä tämän epäkohdan auttamiseksi. Kaupunginvaltuustolle 18 p:nä helmikuuta 1901 lähettämässään kirjelmässä (Pain. Asiak. 1901 N:o 31) ilmoitti Vaivaishoitohallitus, mihin toimenpiteisiin oli ryhdytty useampain sijain saamiseksi valtion mielenvikaisten hoitolaitoksissa, sekä esitti että jollekin paikalle kaupungin ulkopuolelle rakennettaisiin uusi sairaala kaupungin kustannuksella ylläpidettäviä ja hoidettavia mielenvikaisia varten, joka sairaala samalla voisi olla keskuslaitoksena lähiseudulle elätteille annettujen mielenvikaisten silmälläpitoa varten.

Se erityinen valiokunta, jonka valmisteltavaksi asia annettiin, lausui (Pain. Asiak. 1901 N:o 31) välttämättömäksi heti ryhtyä toimenpiteisiin lisäytyvään mielenvikaisten hoitoa varten, mutta huomautti että, ennenkuin valiokunta voi puoltaa Vaivaishoitohallituksen ehdottamaa rakennusyritystä, jonka toimeenpaneminen aiheuttaisi melkoisia kustannuksia, valiokunta oli tahtonut puoltaa toista keinoa, jota ei enemmin ollut kyllin otettu huomioon. Jo kauan aikaa oli Vaivaishoitohallitus antanut mielenvikaisia maaseutulaisille elätteille. Tässä oli kuitenkin tullut huomioon ainoastaan eräs verrattain vähälukuinen ryhmä, nimittäin ne, jotka oli voitu antaa elätteelle ilman mitään muuta valvontaa kuin mikä on tarpeen varmuuden saamiseksi, että heidän hoitajansa eivät heitä huonosti hoida. Mutta sitä menettelyä, että mielenvikaisia henkilöitä annetaan kodeissa hoidettaviksi, oli viime aikoina, erittäinkin ulkomailla, alettu käyttää yhä enemmän myöskin hoitotapana. Oli nähty, että monessa mielenvian tapauksessa rauhallinen elämä maalla, olo perheessä, jossa oli tilaisuutta kyvyn mukaan ottaa osaa yksinkertaisempiin töihin, ja suurempi vapaus olivat tuottaneet suotuisampia tuloksia sairasten parantumiseen nähden kuin pakko ja välttämätön rauhattomuus suuressa hoitolaitoksessa. Selvityksen saamiseksi siitä, missä määrin sellainen mielenvikaisten elätteille antaminen maaseudulle olisi mahdollinen ja omansa tyydyttämään suuremman tilan tarvetta vaivaistalon hoitolaitoksessa, oli Vaivaishoitohallitus, yksissä neuvoin lääkärinsä kanssa, Sipoon pitäjään antanut elätteille osan hoidokkaita sanotusta mielenvikaisten hoitolaitoksesta; ja näiden silmälläpitoa varten oli asetettu erityinen mielenvikaisten hoitaja. Tämän johdosta ja kun Vaivaishoitohallitus oli lausunut aikovansa vastedes laajemmalti käyttää alulle pantua menettelyä, mahdollisesti perustamalla uusia siirtolaitoksia muille paikkakunnille, ehdotti valiokunta, että kysymys kaupungin mielenvikaisten hoitolaitoksen laajentamisesta uudis- tai lisärakennuksilla tällä kertaa saisi raueta.

Tohtori Hagelstam oli kuitenkin valiokunnalle jättämässään kirjoituksessa kunnan mielenvikaisten hoidosta (Pain. Asiak. 1901 N:o 31) huomauttanut, kuinka vaivaistalon mielenvikaisten hoitolaitoksella nähtävästi oli tarkoitettu ainoastaan kyllin tilavan turvakodin aikaansaamista kroonillisesti mielivikaisille vaivaishoitolaisille, jonka ohessa muutamia harvoja sijoja oli pidettävä käytettäväksi akuuttisia sairaustapauksia varten, jotka ajateltiin edelleenkin voitavan jättää Lapinlahden Keskuslaitoksen hoidettaviksi. Parantumattomat mielenvikaiset eivät tavallisesti kaivanneet mitään varsinaista käsittelyä ja muonanpito vaivaistalossa voitiin yleensä pitää sopivana tämänlaisille potilaille. Yhä enemmän oli kuitenkin näytetty, että mielenvikaisten hoitolaitosta vaivaistalossa ei koskaan ollut suunnitelta akuuttisia mielenvikaisia varten.

Selitettyään kuinka kaupunki ei voinut odottaa missään sanottavassa määrin saavansa käyttää tilaa valtion laitoksissa, huomautti tohtori Hagelstam vihdoin, että Helsingin kaupunki ei enää kauan voi torjua luotaan kysymystä mielenvikaistensa hoidon järkiperaisestä ja ajanmukaisesta järjestämisestä.

Samalla kuin Kaupunginvaltuusto asiaa käsitellessään omaksui valiokunnan yllämainitun lausunnon, jätettiin tohtori Hagelstamin esitys Terveyslautakunnalle tiedoksi.

Tohtori Hagelstamin Terveyslautakunnalle antama kirjoitus, joka on antanut aihetta nyt puheena olevaan asiaan, alkaa viittauksella hänen aikaisempaan esitykseensä ja loppuu sillä, että Suomen pääkaupunki ei pitkän päälle voi tyytyä ainoastaan alkuperäisellä kannalla olevaan turvalaitokseen luvultaan yhä lisäytyviä mielenvikaisia varten, vaan ehdottomasti ennemmin tahi myöhemmin tulee pakotetuksi varustamaan itselensä jokseenkiin ajanmukaisen vastaanotto- ja hoitolaitoksen.

Tänä vuonna on Vaivaishoitohallitus, niinkuin toimitusjohtajan lausunnosta tarkemmin näkyy, joutunut varsin hankalaan asemaan mielenvikaisten hoitoon nähden. Koe Sipoon siirtolalla on onnistunut paremmin kuin on voitu odottaakaan, kun kokonaista 31 potilasta mielenvikaisten hoitolaitoksesta on annettu sinne elätteille yhden ainoan tavallisen mielenvikaisten hoitajan silmälläpidon alaisina. Mutta siitä huolimatta on mielenvikaisten tulva ollut niin suuri, että kaikille ei ole voitu saada sijaa niissä laitoksissa, jotka ovat Vaivaishoitohallituksen käytettävänä. Missä määrin olisi pitänyt olla mahdollista vielä enemmän käyttää elätteille antamisjärjestelmää asian tuntevan valvonnan alaisena ja missä määrin enemmän sijoja Helsingin kaupungista oleville akuuttisille mielenvikaisille olisi pitä-

nyt voida saada valtion laitoksissa, ovat kysymyksiä, joista Terveyslautakunta voinee antaa lausunnon paremmalla asiantuntemuksella kuin Vaivaishoitohallitus. Omituiselta tuntuu, että kun vuonna 1890 Lapinlahden sairaalaan oli otettuna kokonaista 39 Helsingin Vaivaishoitohallituksen huostaan otettuja mielenvikaisia (Pain. Asiak. 1892 N:o 23 siv. 11), niin tämä luku nykyisin on ainoastaan 15 ja että Pitkäniemen suuressa mielenvikaisten laitoksessa on voitu saada tilaa ainoastaan 6:lle Helsingin vaivaishoitoyhdyskunnasta olevalle potilaalle.

Voidaksensa heti täyttää tarpeen, joka on käynyt niin pakottavaksi, että sairaalassa olleen tilan puutteen tähden poliisikamarin arestihuone on saanut olla mielenvikaisten vastaanottolaitoksena, mikä taas on aiheuttanut useampaan kertaan valituksia poliisin puolesta, on Vaivaishoitohallitus ollut pakotettu ehdottamaan, että äskettäin valmiiksi tullutta ja tarkastettua tuberkelisairasten paviljonkia saataisiin väliaikaisesti käyttää sairaalaksi rauhallisemmille mielenvikaisille, jota varten paviljongin ikkunat olisivat varustettavat yksinkertaisilla rautaristikoilla ja paviljonki ympäröitävä lauta-aidalla. Sen ohessa esittää Vaivaishoitohallitus, että nykyisessä vaivaistalon mielenvikaisten sairaalassa seitsemän yhteishuonetta saataisiin varustaa yksityishuoneiksi eli kopeiksi. Nämä varustamistyöt on myötäliitetyn, vaivaistalon johtajan tekemän kustannusarvion mukaan laskettu vaativan yhteensä 4,134 markan menon, josta suurin osa eli 3,304 markkaa koppien varustamiseksi mielenvikaisten sairaalaan. Ja kun tämä työ ei voi jäädä siksi kuin kaupungin tulo- ja menoarvio tulevaksi vuodeksi vahvistetaan, saa Vaivaishoitohallitus kunnioittaen ehdottaa

että Kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan määräisi korkeintaan 4,134 markkaa yllämainittuihin varustamistöihin vaivaistalon mielenvikaisten sairaalassa ja tuberkelisairastenpaviljongissa; sekä että Vaivaishoitohallitukselle annettaisiin toimeksi pitää huolta näiden töiden toimittamisesta.

Ainoastaan suuresti epäiltyään Vaivaishoitohallitus on voinut päättää ehdottaa taas yhtä vaivaistalon paviljongeista käytettäväksi väliaikaisesti korvaamaan sairaanhoitosijain puutetta. Lausunnoissaan ovat sekä toimitusjohtaja että vaivaistalon johtaja huomauttaneet sitä haitallista vaikutusta, joka sellaisilla toimenpiteillä on ollut varsinaiseen vaivaishoitohallintoon. Sen valvominen, että ainoastaan apuatarvitsevia avustetaan, käypikin erittäin paljon vaikeammaksi, jollei vaivaistalossa ole riittävästi sijoja käytettävänä varsinaisia vaivaishoitotapauksia varten.

Sittenkuin tuberkelisairasten paviljonki Marian sairaalassa on näyt-

täytynyt riittämättömäksi ja Vaivaishoitohallituksen sen johdosta on ollut pakko yhä enemmän vaivaistaloon ottaa varattomia, joita vaivaa parantumaton tuberkelitauti, kiinnitti Vaivaishoitohallitus 18 p:nä helmikuuta 1901 lähettämässään kirjelmässä (Pain. Asiak. 1901 N:o 31) Kaupunginvaltuuston huomiota siihen epäkohtaan, että vaivaistalon laitoksissa tuberkelitantisia hoidokkaita ei voitu erottaa muista, jonka ohessa Vaivaishoitohallitus ilmoitti, että ammattimiesten lausunnon mukaan vaivaistalon sairaala ei antanut takeita tuberkelitartunnan toisiin siirtymistä vastaan. Kun siten paviljongin rakentaminen tuberkelitautisten eristämiseksi vaivaistalossa on tarkoittanut humanitääristä tarkoitusta, jota ei pitkäksi ajaksi voida poistorjua, niin ehdotusta, että uutta paviljonkia aluksi käytettäisiin sairaalaksi rauhallisemmille mielenvikaisille, täytyy pitää väliaikaisena, mahdollisimman lyhyeksi ajaksi aiottuna hätäheinona, joka on välttämätön sentähden, että tohtori Hagelstamin nostamaa pääkysymystä toimenpiteistä kaupungin mielenvikaisten hoidon järjestämiseksi ei ole enemmin otettu käsiteltäväksi. Tämän nojalla esittää Vaivaishoitohallitus, että *Kaupunginvaltuusto antaisi Terveyslautakunnalle toimeksi,*

mahdollisimman pian tehdä ehdotuksen hädänalaisten mielenvikaisten hoidon siten järjestämiseksi, että kunta niihin nähden voi täyttää lainmääräämän vaivaishoitovelvollisuutensa; ja

yksissä neuvoin Vaivaishoitohallituksen kanssa toimittaa tutkimuksen, mistä on voinut riippua että akuuttista mielenvikaa sairastavia köyhiä Helsingin kaupungista viime aikoina verrattain vähän on päässyt valtion laitoksiin sellaisia mielenvikaisia varten.

Kaikki Vaivaishoitohallituksen ehdotukset hyväksyttiin asiata Kaupunginvaltuustossa käsiteltäessä.

Elänteille antamattuja.

Kaikista Helsingin kaupungin vaivaishoidon elänteille antamista henkilöistä oli:

<i>Kaupungissa</i>	113, joista vanhempia henkilöitä .	26
	15 vuotta nuorempia lapsia. . .	87
vuonna 1901	105, joista vanhempia henkilöitä.	15
	15 vuotta nuorempia lapsia. . .	90
<i>Maalla</i>	468, joista vanhempia henkilöitä . .	204
	15 vuotta nuorempia lapsia . .	264
vuonna 1901	484, joista vanhempia henkilöitä .	201
	15 vuotta nuorempia lapsia . .	283

Maalle elänteille annetuista oli

Kirkkonummen pitäjässä	66
Wihdin ”	83
Espoon ”	97
Siuntion ”	45
Sipoon ”	62
Nurmijärven ”	26
Helsingin ”	31
Tuusulan ”	15
Lohjan ”	6
Erinäisissä muissa kunnissa	37
	<hr/>
	Summa 468

Näistä kuoli 3 miestä ja 10 naista =	13
täytti 15 vuotta	25
jätettiin takaisin vanhemmilleen	4
otettiin vaivaistaloon	12

Niiden köyhäin tarkempaa silmälläpitoa, joita Helsingin kaupunki ylläpitää muilla paikkakunnilla, on 4 kunnassa hoitanut Vaivaishoitohallituksen sitä varten ottamat asiamiehet.

Sellaisina ovat vuoden kuluessa toimineet

Espoossa neiti Matilda Bergström,
Kirkkonummella entinen siltavouti K. A. Lönnqvist,
Siuntiossa kruununnimismies K. A. Grönholm,
Wihdissä ylikonstaapeli G. Grönberg.

Näiden asiamiesten palkkio vaihtelee 100 ja 150 markan välillä, riippuen kullekin paikkakunnalle elänteille annettujen luvusta.

Sitä paitsi on Vaivaishoitohallituksen silmälläpitohenkilökunnasta rouva Creutlein tarkastanut elänteille annettuja Nurmijärvellä (2 kertaa) ja Siuntion pitäjässä.

Suoranaista
apua.

Suoranaista apua kotiinsa saaneista köyhistä oli:

	<i>v. 1902</i>	<i>v. 1901</i>	<i>v. 1900</i>
Vanhempia henkilöitä	697	714	614
niiden lapsia	1,083	1,068	1,032
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Summa	1,780	1,782	1,646

niistä vanhempia henkilöitä, jotka 17 p:nä maaliskuuta 1879 annetun Arm. asetuksen mukaan ovat ehdottomasti vaivaishoitoon oikeutettuja	369	327	297
muita sellaiseen puutteeseen joutuneita, että Vaivais- hoitohallituksen on ollut pakko antaa heille satunnaista apua	328	387	317
Summa	697	714	614

Mielenvikaisten hoitolaitoksissa, aistiviälliskouluissa tai turvakodeissa:

1:o Niuvanniemen mielenvikaisten keskuslaitoksessa	4	Erityisissä lai- toksissa hoidet- tuja.
2:o Lapinlahden „ „	23	
3:o Pitkäniemen „ „	6	
4:o Käkisalmen „ turvalaitoksessa	19	
5:o Seilin „ „	17	
6:o Perttulan tylsämielisten kasvatustaloksessa	1	
7:o Kaatuvatautisten lasten kodissa Hattulassa	3	
8:o Raajarikkoisten työkoulussa ja kodissa Helsingissä	6	
9:o Kuuromykkäinkoulussa Porvoossa	2	
10:o „ Pietarsaareissa	2	
11:o „ Jyväskylässä	1	
12:o „ Kuopiossa	1	
13:o „ Turussa	3	
14:o Sokeainkoulussa Helsingissä	6	
15:o Myrskylän pahantapaisten poikain turvakodissa	19	
Summa	113	

Taulu N:o 2 osoittaa mielen- tai ruumiinvikojen vaivaamain köyhäin luvun, joita on hoidettu taikka avustettu Helsingin kaupungin vaivais-
hoidon kustannuksella vuonna 1902.

Vaivaistalosta erillään olevassa sairaalassa hoidettuja:

	v. 1902	v. 1901	v. 1900
Yleisen sairaalan eri osastoilla	285	285	248
Muissa täkäläisissä sairaaloissa	11	16	9
Summa	296	301	257

Niiden henkilöiden luku, joita eri kuukausina on *avustettu ravinto-* Erinäisiä apuja.
aineilla (ruoka-annoksilla työväenhyörykeittiöstä Pursimiehenkadun N:o 10),

sekä niiden henkilöiden luku, jotka ovat saaneet *lääkkeitä* vaivaishoidon kustannuksella, näkyy Taulusta N:o 1. Kustannukset lääkkeistä nousivat 5,509 markkaan 3 penniin (vuonna 1901 5,040 markkaan 38 penniin ja vuonna 1900 3,786 markkaan 13 penniin).

Kaikkiaan 212 kuollutta *haudattiin* vuoden kuluessa *vaivaishoidon kustannuksella*, niistä 199 Helsingin kaupungissa.

Vaivaishoidolle lahjoitettujen rahastoin korojen käyttäminen.

Korot erinäisistä vaivaishoidolle lahjoitetuista rahastoista, joita Rahatoimikamari hoitaa, on Vaivaishoitohallitus jakanut 73 henkilölle, jotka maksunosotusten nojalla ovat Rahatoimikonttorista kantaneet heille myönetyt osuudet.

Nämä korkovarot on jaettu seuraavan laskelman mukaan;

Helmikuussa 1902 korkoa

Aleksandran rahastosta	<i>Smf.</i>	200: —
Wilhelm Elgin rahastosta	„	587: 80
Hanellin „	„	296: 75
Hedvig Charlotta Gripenbergin rahastosta	„	639: 15

Toukokuussa 1902 korkoa

Carl Sierckenin rahastosta	„	159: 78
Gustava Karolina Brobergin y. m. rahastoista	„	585: —

Lokakuussa 1902 korkoa

Maria Bergmanin rahastosta	„	500: —
--------------------------------------	---	--------

Joulukuussa 1902 korkoa

Adolf Fredrik Sierckin rahastosta	„	399: 46
Elsa Maria Lampan „	„	503: 40
Lisette Gardbergin „	„	57: 06

Summa *Smf.* 3,928: 40

Sittenkuin Kaupunginvaltuusto oli saanut ilmoituksen siitä, että Övers-tinrouva *Aurore Karamzine* ennen kuolemaansa oli määrännyt viisituhatta markkaa käytettäväksi kaupungin köyhäin hyödyksi, ja Kaupunginvaltuusto kehottanut Vaivaishoitohallitusta tekemään ehdotuksen varojen käyttämisestä aiottuun tarkoitukseen, lausui Vaivaishoitohallitus vastauskirjelmässään, että Vaivaishoitohallituksen mielestä soveliaim ja samalla arvokkain tapa kiinnittää jalon antajattaren muistoa olisi se, että mainituilla varoilla perustettaisiin rahasto, jonka korot vuosittain hänen kuolinpäivänään jaettaisiin sellaisille kaupungin köyhille, joilla voimassa olevan vaivaishoitoasetuksen mukaan ei ole ehdotonta oikeutta vaivaisavun saamiseen.

Mutta jos Kaupunginvaltuusto ei pitäisi asian siten järjestämistä lahjoittajan tahdon mukaisena, ehdotti Vaivahoitohallitus, että puheenalaisista varoista annettaisiin: Vaivahoitohallitukselle tuhat viisisataa markkaa, josta pienempi määrä saataisiin käyttää työ- ja vaivaistalon hoidokasten ravitsemiseen jonakin määräpäivänä, esim. juhannuspäivänä, ja loput Vaivahoitohallituksen jaettavaksi erittäinkin ehdotonta vaivahoitoa saamattomille köyhille, Yhdistykselle hyväntekeväisyyden järjestämiseksi niinkään tuhat viisisataa markkaa ja Kaupunginlähetykselle tuhat markkaa näiden yhdistysten annettavaksi köyhille henkilöille, sekä Lastenhoitoyhdistykselle tuhat markkaa, jotta yhdistys saatettaisiin tilaisuuteen kesän kuluessa auttaa kivuloisia lapsia maalle oleskelemaan.

Sittenkuin Vaivahoitohallituksen ehdotus oli saanut Kaupunginvaltuuston hyväksymisen, valmistettiin juhannuspäivänä 1902 työ- ja vaivaistalon hoidokkaille päivällisateria ja loput (Smk 1,193:79) vaivahoidolle tulleista varoista jaettiin pienemmin erin erinäisille kaupungin köyhille.

Kunnan osuus Myrskylän turvakodin hoidokasten kustannuksiin (Smk 2,247:20) oli vuonna 1902 Smk 561:82. Myrskylän turvakoti.

Seuraava laskelma osoittaa vaivahoidon tulot ja menot vuonna 1902. Vaivahoidon tulot ja menot.

	<i>Smk.</i>	<i>ptä.</i>	<i>Smk.</i>	<i>ptä.</i>
Tulot.				
Säästöä vuodesta 1901	7,072	36		
Korvausta köyhän ylläpidosta	10,064	24		
Toistä, joita vaivaistalon hoidokkaat ovat tehneet	276	61		
Toistä, joita työlaitoksen hoidokkaat ovat tehneet	12,079	68		
Myydyistä sioista	1,250	—		
Myydyistä muonan jätteistä	78	06		
Korkoa juoksevalta tililtä	124	46	30,945	41
Nostettu Rahatoimikonttorissa	—	—	288,000	—
Summa <i>Smk.</i>	—	—	318,945	41
Menot.				
<i>Vaivahoitohallitus.</i>				
Palkkauksia	11,000	—		
Palkkiota katsontamiehille	5,499	93		
Korvausta tarkastusmatkoista	387	05	16,886	98
Siirto	—	—	335,832	39

	<i>Smc</i>	<i>pa</i>	<i>Smc</i>	<i>pa</i>
Siirto	—	—	16,886	98
<i>Vaivaistalo.</i>				
Palkkauksia	15,420	—		
Vaatetusta	5,511	07		
Muonaa	29,225	52		
Lääkkeitä	3,678	08		
Kalustoa	1,395	93		
Tarveaineita	1,069	30		
Halkoja ja valaistusta	7,993	55		
Hevosenuokaa	766	30		
Korjaustöitä	4,644	96		
Sekalaisia menoja	4,087	45	73,792	16
<i>Työlaitos.</i>				
Palkkauksia	2,940	—		
Halkoja ja valaistusta	1,121	99		
Muonaa	10,225	51		
Vaatetusta	1,831	48		
Tarveaineita	5,896	97		
Kalustoa ja työkaluja	447	87		
Ahkeruusrahoja	885	25		
Korjaustöitä	790	90		
Sekalaisia menoja	939	17	25,079	14
<i>Mielenvikaisten hoitolaitos.</i>				
Palkkauksia	6,960	—		
Vaatetusta	3,037	91		
Muonaa	14,225	51		
Lääkkeitä	1,781	72		
Kalustoa	1,142	02		
Halkoja ja valaistusta	6,894	13		
Korjaustöitä	1,526	01		
Sekalaisia menoja	1,398	71	36,966	01
Siirto	—	—	152,724	29

	<i>Smk.</i>	<i>7^ä</i>	<i>Smk.</i>	<i>7^ä</i>
Siirto	—	—	152,724	29
<i>Köyhäin ylläpito ja kustannukset laitoksen ulkopuolella.</i>				
Kaupunkiin ja maaseudulle elätteille annettuja	69,500	42		
Erinäisiin laitoksiin otettuja	5,017	65		
Sairaanhoito	9,244	90		
Mielenvikaisten hoito	21,784	—		
Lääkkeitä	5,509	03		
Suoranaisia apuja	43,809	—	154,865	—
<i>Sekalaista.</i>				
Tarverahoja ja arvaamattomia menoja	—	—	3,040	65
Säästää vuoteen 1903	—	—	8,315	47
Summa <i>Smk.</i>	—	—	318,945	41

Vaivashoidon menot laskettuina kuukausittain näkyvät *Taul. N:o 3.*

Taulu, osottava menoarvion sekä menojen eron vuonna 1902.

	Menoarvion mukaan	Menot	Lisäys	Vähennys
Palkkaukset	33,380 —	33,380 —	— —	— —
Katsontamiesten palkkio	6,500 —	5,499 93	— —	1,000 07
Korvaus tarkastusmatkoista	800 —	387 05	— —	412 95
Vaatetus	8,500 —	8,548 98	48 98	— —
Muona	41,000 —	43,451 03	2,451 03	— —
Lääkkeet	10,000 —	10,968 83	968 83	— —
Kalusto	2,000 —	2,537 95	537 95	— —
Tarveaineet	800 —	1,069 30	269 30	— —
Halot ja valaistus	15,000 —	14,887 68	— —	112 32
Hevosenruoka	1,000 —	766 30	— —	233 70
Korjaustyöt	4,700 —	6,170 97	1,470 97	— —
Työlaitos	22,840 —	25,079 14	2,239 14	— —
Kaupunkiin ja maaseudulle elätteille annetut	64,000 —	69,500 42	5,500 42	— —
Erinäisiin laitoksiin otetat	7,000 —	5,017 65	— —	1,982 35
Sairaanhoito	7,500 —	9,244 90	1,744 90	— —
Mielenvikaisten hoito	22,000 —	21,784 —	— —	216 —
Suoranaiset avut	40,000 —	43,809 —	3,809 —	— —
Sekalaiset menot	8,000 —	8,526 81	526 81	— —
Summa	295,020 —	310,629 94	19,567 33	3,957 39

Vaivaishoidon hallinnosta selkoa tehtäessä ei ole jätettävä huomioonottamatta niitä korvauksia, jotka vaivaishoito 17 p:nä Maaliskuuta 1879 annetun Armollisen asetuksen 28 §:n mukaan on saanut kruunulta, eikä niitä apumaksuja ja korvauksia, joita muut kunnat ja yksityiset ovat antaneet, eikä myöskään tuloja työ- ja vaivaistalosta.

Kun tässä edellä mainituista vaivaishoidon menoista kaikkiaan Smk:sta 310,629: 94 vähennetään viitatut tulot Smk. 23,873: 05, nähdään että kunnan todelliset menot 1902 vuoden vaivaishoidosta olivat Smk 286,756: 89.

Seuraava taulu osoittaa eri menojen eron vuosina 1901 ja 1902.

	Menot		Vuonna 1902		
	1902	1901	menot		
			lisäytyneet		vähentyneet
Palkkaukset	33,380 —	32,780 —	600 —	—	—
Katsontamiesten palkkaus	5,499 93	3,868 50	1,631 43	—	—
Korvaus tarkastusmatkoista	387 05	474 51	—	—	87 46
Vaatetus	8,548 98	8,700 26	—	—	151 28
Muona	43,451 03	39,488 91	3,962 12	—	—
Lääkkeet	10,968 83	10,503 50	465 33	—	—
Kalusto	2,537 95	2,854 66	—	—	316 71
Tarvaineet	1,069 30	926 83	142 47	—	—
Halot ja valaistus	14,887 68	15,273 74	—	—	386 06
Hevosenruoka	766 30	659 50	106 80	—	—
Korjaustyöt	6,170 97	8,835 51	—	—	2,664 54
Työlaitos	25,079 14	26,364 40	—	—	1,285 26
Kaupunkiin ja maaseudulle elätteille annetut	69,500 42	64,110 93	5,389 49	—	—
Erinäisiin laitoksiin otetut	5,017 65	4,599 17	418 48	—	—
Sairaanhoido	9,244 90	7,953 10	1,291 80	—	—
Mielenvikaisten hoito	21,784 —	23,390 77	—	—	1,606 77
Suoranaiset avut	43,809 —	42,650 —	1,159 —	—	—
Apu asevelvollisten vaimoille ja lap- sille	—	1,225 —	—	—	1,225 —
Sekalaiset menot	8,526 81	9,027 93	—	—	501 12
Summa	310,629 94	303,687 22	15,166 92	8,224 20	

Kaupungin vaivaishoidon hallintoon on luonnollisesti vaikuttanut keväällä ja syksyllä 1902 vallinnut työnansion puute sekä kulkutaudit. Näissä seikoissa sekä ruumiillista työtä tekevän luokan keskuudessa yhä

yleisemmin sattuvissa hermotaudeissa ja mielenviassa on selitys menojen edelleen lisääntymiseen vuonna 1902.“

Vaivaistalon jahtaja kunnallisneuvos Degerholm on voimassa olevan vaivahoito-ohjesäännön 30 §:n h) momentin nojalla antanut erityisen, suomennettuna näinkuuluvan kertomuksen Helsingin kaupungin työ- ja vaivaistalosta vuonna 1902.

„Vuoden kuluessa vaivaistaloon otetut ovat olleet iäkkäitä, kivuloisia, raihnaisia taikka mielenvikaisia henkilöitä, sekä turvattomia tai huonosti hoidettuja lapsia, jotka täällä on pidetty jonkun aikaa, sitten annettavaksi elätteille yksityisille, hyväksitunnetuille perheille, osaksi kaupunkiin osaksi maaseudulle, hoidettaviksi ja kasvatettaviksi.

Vaivaistalossa hoidettuja.

Että laitokseen otettuja hoidokkaita kykynsä mukaan on käytetty työhön, näkyy tähän liitetystä työluettelosta, sekä siitä että osa vaatetusta, halonhakkuuta, huoneiden puhtaanapitoa, pesua y. m. laitoksessa on toimitettu hoidokkailla.

Muonapitoa työ- ja vaivaistalossa on hoitanut allekirjoittaneen ja emännän lähimmän silmälläpidon alaisena yksi taloudenhoitajatar tarpeellisen palvelusväen avulla ja se on antanut tulokseksi, että kustannus joka päiväannoksesta eli täysi-ikäisen henkilön ylläpidosta päivässä, on ollut vaivaistalossa 32,95 penniä ja työlaitoksessa, jossa täytyy antaa runsaampia annoksia, koska sinne otetut ovat terveempiä ja enemmän työkykyisiä, 42 penniä sekä uudessa mielenvikaisten hoitolaitoksessa 37 penniä.

Muonapito Työ- ja vaivaistalossa.

Vuosi 1902 on työ- ja vaivaistalossa mennyt suurempia muutoksia missään suhteessa sattumatta taikka järjestyksen ja työn häiriöitä laitoksessa tapahtumatta. Hoidokasten käytös ei ole antanut aihetta pahempiin muistutuksiin ja rangaistustoimenpiteisiin on ainoastaan varsin harvoin tarvittu ryhtyä.

Järjestys Työ- ja vaivaistalossa.

Laitoksen 1902 vuoden toiminnan enempiin erikoisoseikkain selville saamiseksi pyytää allekirjoittanut saada viitata niihin liitteisin, jotka ovat tämän kertomuksen mukana ja jotka on nimitetty seuraavasti:

- 1:ksi. Luettelo Helsingin kaupungin työ- ja vaivaistalon muonapitoa varten toimitetuista, ostetuista ja vaivaistalon maa-alueelta korjatuista tuotteista vuonna 1902.
- 2:ksi. Luettelo toimitetuista töistä — paitsi puhtaalla rahalla maksetuista.
- 3:ksi. Tietoja Helsingin kaupungin työ- ja vaivaistaloon vuonna 1902 otettujen hoidokasten luvusta, heidän iästään y. m.

- 4:ksi. Yhteenveto Helsingin kaupungin Työlaitoksessa pidetyistä päivätyöluetteloista vuonna 1902.
- 5:ksi. Tietoja toiminnasta Helsingin kaupungin Työlaitoksessa vuonna 1902.
- 6:ksi. Varastoluettelo Helsingin kaupungin Työlaitoksessa 31 p:nä joulukuuta 1902.
- 7:ksi. Luettelo Helsingin kaupungin Työlaitoksessa jällellä olevista tarveaineista 1902 vuoden lopussa.
- 8:ksi. Luettelo miehistön ruumiinpainon muutoksista Helsingin kaupungin Työlaitoksessa vuonna 1902.“

Näistä liitteistä, mikäli ei tietoja niistä ole otettu järempänä seuraaviin tilastollisiin tauluihin, mainittakoon seuraavaa:

Rahatulo vaivaistalon töistä vuonna 1902 oli Smk. 276: 61. Paitsi että laitoksen vanhempia alusvaatteita ja pukuja on tarpeenmukaisesti kunnossapidetty, on vaivaistalossa tehty seuraavat työt laitoksen tarpeeksi. *Neulomista*: 174 lakanaa, 154 paitaa, 195 naisten paitaa, 191 pyyheliinaa, 100 matrassinpäällystä, 98 tyynynpäällystä, 150 leninkiä, 155 röijyä, 64 alushametta, 22 esiliinaa, 230 päähuivia pallistettu, 119 nenäliinaa pallistettu, 16 topattua päällysnuttua, 8 topattua päällystakkia, 11 paria kaihtimia, 59 lapsenpaitaa, 40 paria lasten alushousuja, 38 lasten alusliiviä, 11 lastenpuseroa, 7 lasten kolttua, 20 lasten manttelia, 6 lasten kapaloa; *Riätälintöitä*: 6 takkia, 15 paria housuja, 3 liivit ja vanhempain vaatteiden paikkausta; *Sukankudontaa*: 82 paria villasukkia, 34 paria puuvillasukkia, 187 paria pellavasukkia, 10 paria vanttuuta ja parsimista, 173 metriä tilkkumattoja kudottu vuoden kuluessa; *Puusepäntöitä*: sekalaisia pienempiä puusepäntöitä laitoksen tarpeiksi. Ruumisasemalle on kuljetettu 199 ruumista kuolleita varattomia henkilöitä. Töitä viljelysmaan hoitamisessa ja korjattaessa: 760 metriä L $\frac{1}{2}$ heiniä, 36 hl lanttuja, 22 hl porkkanoita, 1,550 kapp. kaalia ja sekalaisia vihanneksia.

IV. Majoituslautakunta.

Majoituslautakunnan Rahatoimikamarille antama kertomus toiminnastaan vuonna 1902 on suomennettuna näinkuuluva:

„Joulukuun 17 p:nä 1901 toimitetussa vaalissa valitsi Kaupunginvaltuusto lautakunnan puheenjohtajaksi Överstiluutnantin G. E. M. af Enehjelmin sekä jäseneksi Turkkuri A. Lundqvistin ja edellisestä vuodesta oli jälellä Översti A. Moberg, sekä varajäseniksi Pankinjohtaja W. Cederholmin ja Kapteeni Oskar Wasastjernan. Sihteerin- ja kamreeritoimet on Asessori B. Sirén edelleen hoitanut ja majoitusmestaritoimen Sotakamreeri E. af Forselles. Venäjänkielen kääntäjänä oli edelleenkin Kolleginsihtööri Arthur Dittmar.

Lautakunnan
jäsenet ja virka-
miehet.

Vuonna 1902 on Lautakunnalle tullut 436 kirjelmää ja lähetettä Komentajalta, 10 Maistraatilta ja 1 Rahatoimikamarista eli 447 kirjelmää. Näiden ynnä muiden Lautakunnalle kuuluvain toimenpiteiden käsittelemistä varten ovat Lautakunnan puheenjohtaja, sihtööri ja majoitusmestari olleet tunnin joka arkipäivä Lautakunnan virkahuoneistossa, minkä ohessa Lautakunta on kokoontunut kaksitoista kertaa vuoden kuluessa varsinaisiin kokouksiin, joissa pykäläin luku on noussut 409:ään eli keskimäärin 34:ään asiaan kokouksessa.

Asioita.

Lautakunnasta lähteneitä toimituskirjoja, paitsi tilauksia ja maksu-määräyksiä, on vuoden kuluessa ollut 130.

Majoitusvelvollisuuden täyttämistä varten tarvittavat huoneet vuokrataan tosin vuokravuodeksi, mutta kun Lautakunnan menosääntö on vahvistettu kalenterivuodeksi ja tilit myöskin päätetään sen mukaisesti, on luonnossa suoritettavan majoituksen kustannuksista tässä otettu huomioon niin suuri osa siitä, kuin on maksettu joulukuun loppuun asti vuonna 1902.

Laskutapa.

Jällempänä oleva luettelo osottaa sekä niiden henkilöiden ja sotilaslaitosten luvun, jotka ovat saaneet majoitusta luonnossa, että myöskin niitä varten vuokrattujen huoneiden luvun.

A. *Vuokrarahat.* Majoituslautakunta on tänne sijoitettuun venäläiseen sotaväkeen kuuluville sotilashenkilöille ja sotilaslaitoksille vuonna 1902 määrännyt maksettavaksi vuokrarahoja vahvistetun tariffin mukaan niin monelle, kuin alempana mainitaan, seuraavat määrät:

Maksettavaksi
määrätyt vuok-
rarahat.

	Majoitettuja						Viikkoja	Smc	pää
	Kenraaleja		Esikunta- ja yliupseereja		Alipäällik- köjä ja mie- histöä				
	nai- neita	nai- matt.	nai- neita	nai- matt.	nai- neita	nai- matt.			
1.o. Olomajoitus.									
Tammikuu	2	—	65	43	7	9	5	12,545	—
Helmikuu	2	—	65	43	7	9	5	13,238	16
Maaliskuu	2	—	73	44	5	8	5	18,257	25
Huhtikuu	2	—	62	39	7	9	6	11,945	69
Toukokuu	2	—	54	40	9	9	6	11,773	20
Kesäkuu	2	1	66	40	6	9	6	13,510	89
Heinäkuu	2	1	70	45	7	9	6	14,518	29
Elokuu	1	1	60	44	5	11	5	11,892	63
Syyskuu	2	1	54	42	6	8	5	12,172	33
Lokakuu	1	—	51	41	7	8	5	11,290	46
Marraskuu	1	—	58	47	5	8	4	11,634	87
Joulukuu	1	—	55	48	5	9	5	11,441	31
Summa	—	—	—	—	—	—	—	154,220	08
2.o. Suomenmaalainen Santarmihallitus.									
Tammikuu	—	—	1	1	6	—	3	451	94
Helmikuu	—	—	1	1	5	—	3	451	94
Maaliskuu	—	—	1	1	5	—	3	506	98
Huhtikuu	—	—	1	1	4	—	3	449	60
Toukokuu	—	—	1	1	5	—	3	490	58
Kesäkuu	—	—	3	1	8	—	3	775	19
Heinäkuu	—	—	3	1	4	—	3	896	94
Elokuu	—	—	3	1	4	—	3	941	94
Syyskuu	—	—	3	1	6	—	3	746	94
Lokakuu	—	—	2	1	6	—	3	716	94
Marraskuu	—	—	3	1	6	—	3	716	94
Joulukuu	—	—	2	1	7	—	3	752	07
Summa	—	—	—	—	—	—	—	7,898	—
3.o. Tilapäisesti komennettuja.									
a) Santarmeja:									
Tammikuu 26 päivää	—	—	—	—	—	9	—	30	42
Helmikuu 50 ”	—	—	—	1	—	13	—	64	16
Maaliskuu 9 ”	—	—	—	—	—	3	—	10	53
Siirto	—	—	—	—	—	—	—	105	11

		Majoitettuja						M _g	n _ä	
		Kenraaleja		Esikunta- ja yliupseereja		Alipäälliköjä ja miehistöä				Vnastoja
		nai-neita	nai-matt.	nai-neita	nai-matt.	nai-neita	nai-matt.			
	Siirto	—	—	—	—	—	—	105	11	
Huhtikuu	29 päivää	—	—	—	—	9	—	33	93	
Toukokuu	71 ”	—	—	—	1	4	—	111	41	
Kesäkuu	15 ”	—	—	—	1	3	—	31	70	
Heinäkuu	42 ”	—	—	—	1	3	—	57	66	
Elokuu	92 ”	—	—	—	1	8	—	110	54	
Syyskuu	28 ”	—	—	—	—	2	—	32	78	
Lokakuu	46 ”	—	—	—	—	4	—	53	86	
Marraskuu	15 ”	—	—	—	—	1	—	17	56	
Joulukuu	11 ”	—	—	—	—	5	—	12	87	
	Summa	—	—	—	—	—	—	567	42	
b) Muita sotilashenkilöitä:										
Tammikuu	13 päivää	—	1	—	2	—	—	104	—	
Helmikuu	26 ”	—	—	—	6	—	—	104	—	
Maaliskuu	397 ”	—	—	—	43	—	—	1,652	—	
Huhtikuu	27 ”	—	1	—	6	—	—	200	—	
Toukokuu	539 ”	—	—	—	44	—	—	2,256	—	
Kesäkuu	58 ”	—	3	—	6	—	—	310	—	
Heinäkuu	24 ”	—	—	—	7	—	—	96	—	
Elokuu	45 ”	—	—	—	5	—	—	184	—	
Syyskuu	82 ”	—	—	—	6	—	—	340	—	
Lokakuu	26 ”	—	—	—	7	—	—	116	—	
Marraskuu	45 ”	—	1	—	6	—	—	308	—	
Joulukuu	69 ”	—	—	—	12	—	—	304	—	
	Summa	—	—	—	—	—	—	5,974	—	

Olomajoituksesta, joka on Keisarikunnan valtakunnan-
 rahaston korvattava, on siis maksettu M_g 154,220:—
 suomenmaalaisesta santarmihallituksesta ” 7,898:—
 tilapäisesti komennetuista santarmeista ” 567:42
 ” ” muista sotilashenkilöistä, mikä
 meno, 1 §:n mukaan asetuksessa 22 p:ltä heinä-
 kuuta 1897, joka koskee erinäisten §§:n muutta-
 mista 18 p:nä tammikuuta 1882 annetussa asetuk-
 sessa sotilasmajoituksen suorittamisen perusteista
 Suomen Suuriruhtinaanmaassa, on korvattava su-
 omalaisista yleisistä varoista ” 5,974:—
 Summa M_g 168,659:42

Mainitusta summasta on kuitenkin vähennettävä ne määrät, jotka komentajan kautta on vaadittu takaisin ja Rahatoimikonttoriin suoritettu <i>Smc.</i>	824: 08
joten vuonna 1902 maksetut vuokrat rahat oikeastaan ovat „	167,835: 34
Summa <i>Smc.</i>	168,659: 42

Majoitus luonnossa.

B. Majoitusta vuokratrahain asemesta. Seuraavalle määrälle Venäläiseen sotaväkeen kuuluvia sotilashenkilöitä ja sotilaslaitoksia on Lautakunta vuonna 1902 osottanut majoitusta voimassa olevan majoitusohjesäännön mukaan:

	Ylipäälliköitä		Alapäälliköitä ja miehistöä		Sotilasruksuononeita	Asunto- ja virkahononeita	Huoneita palvelijoille ja kyökkiä
	nain.	naimatt.	nain.	naimatt.			
Tammik. 1 p.—Heinäk. 1 p.	26	4	12	74	1	171	42
Heinäk. 1 p.—Jouluk. 31 p.	14	3	10	68	1	116	31

Sitä paitsi on Lautakunta 1902 vuoden kuluessa osottanut asuntoja seuraaville tilapäisissä virkatoimissa lyhemmäksi ajaksi Helsinkiin komentetuille sotilashenkilöille:

	Kenraaleja	Ylipsecreja
erinäisissä kaupungin hotelleissa	1	4

Luonnossa suoritetun majoituksen kustannukset olivat vuodelta 1902:

Huoneistojen vuokra <i>Smc.</i>	66,309: 51
Vuokraa tilapäisestä, Suomen valtiovaraston korvaanasta majoituksesta „	96: —
Koivuhaloista asuinhuoneiden lämmittämistä varten „	4,714: 35
Havupuunhaloista ruuankeittoa ja leipomista varten „	1,771: 57
Kynttilöistä „	1,044: 08
Oljista alipäälliköiden ja miehistön vuoteiksi „	330: 71
Summa <i>Smc.</i>	74,266: 22

Kun tästä vähennetään se korvaus, joka on tilattu:

Venäjän valtakunnanrahastolta	<i>Smc</i>	53,587: 50
Suomen valtiovarastolta	„	96: —
takaisinmaksettua vuokraa yhdestä huoneistosta	„	15: —
eli yhteensä <i>Smc</i>		53,698: 50

syntyy eroa *Smc* 20,567: 72, joka siis on kaupungin tappio majoituksesta. Tämä tappio on johtunut siitä, että nyt voimassa olevassa tariffissa vahvistetut vuokrat korvaukset ovat liian alhaiset, vastaavia asuinhuoneistoja kun ei voida saada vuokratuksi puheenalaisesta maksusta. Tämä asiantilaita, jota jo ennen on useampaan kertaan esiintynyt, tulee jatkamaan kunnes suurempia tariffimääriä voidaan saada hyväksytyiksi taikka nyt kaupungissa tavalliset asuntovuokrat ehkä alentuvat.

<i>C. Sekalaisia kustannuksia. Palkkiota Majoituslautakunnan virkamiehille ja vahtimestarille</i>	<i>Smc</i>	7,200: —	Lautakunnan kustannukset.
Kansliatarverahoja	„	537: 71	
Summa <i>Smc</i>		9,737: 71	

Yhteenveto venäläisen sotaväen majoituksen kustannuksista Helsingissä vuonna 1902: Yhteenveto kustannuksista.

A. Maksettu vuokratrahoja:

olomajoituksesta	<i>Smc</i>	154,220: 08
santarmihallituksesta	„	7,898: —
tilapäisesti komennetuista santarmeista	„	567: 42
„ „ muista sotilashenkilöistä	„	5,974: —
		168,659: 50
<i>B. Kustannuksia luonnossa osotetusta majoituksesta</i>		74,266: 22
<i>C. Sekalaisia kustannuksia</i>		7,737: 71
Summa <i>Smc</i>		250,663: 43

Siitä vähennetään:

Venäjän valtakunnanrahaston korvaus suoritetuista vuokratuloista	<i>Smk</i>	162,118: 08	
Suomen valtiovarastolta korvausta tilapäisesti komennettujen sotilashenkilöiden vuokratuloista	„	6,541: 42	
Korvausta valtakunnanrahastolta luonnossa osotetusta majoituksesta	„	53,587: 50	
Korvausta Suomen yleisistä varoista	„	96: —	
Takaisinmaksettua vuokraa yhdestä huoneistosta	„	15: —	222,358: —
Kaupungilla on siis vuonna 1902 ollut kustannuksia			28,305: 43
		<u>Summa <i>Smk</i></u>	<u>250,663: 43</u>

V. Holhouslautakunta.

Holhouslautakunnan Kaupunginvaltuustolle antama kertomus vuodesta 1902 on sisällykseltään seuraava:

„Holhouslautakunnan jäsenistä vuodelta 1901 oli Kamreeri Aksel Rikberg arvan nojalla oikeutettu vuoden lopussa eroamaan Lautakunnasta ja Kamreeri Karl H. Lindholm kuoli sanotun vuoden joulukuun 18 p:nä. Sittenkuin Kaupunginvaltuusto oli 17 p:nä joulukuuta 1901 valinnut uudestaan Kamreeri Rikbergin ja 14 p:nä 1902 jäseneksi Kamreeri Lindholmin sijaan Ylitirehtööri Alexis Gripenbergin, on Lautakuntaan vuonna 1902 kuulunut lähinnämainitut henkilöt sekä edellisestä vuodesta jällellä olevat Esittelijäsihteerit J. A. Nordman ja Michael Paqyalin. Sihteerintointia on edelleen hoitanut Nimituomari K. Anton Åkerros.

Holhouslautakunnan kokouspano.

Holhouslautakunta on vuonna 1902 kokoontunut kerran viikossa, paitsi kesä-, heinä- ja elokuulla, jolloin kokouksia on pidetty kaksi kertaa kuukaudessa, niin että kokousten lukumäärä on noussut 46:een.

Lautakunnan kokoukset.

Lautakunnan kappale holhouskirjaa sisälsi 1902 vuoden alussa yhteensä 286 holhousta, joista 185 perustui määräykseen sekä 30 uskotunmiehentoimeen. Ne jäljennökset holhouskirjasta, jotka Lautakunta vuoden kuluessa on saanut Raastuvanoikeudesta 1901 vuoden jälki- ja 1902 vuoden edelliseltä puoliskolta, ovat sisältäneet 96 holhousta ja 20 uskotunmiehentoimintaa. Niistä 382 holhouksesta ja 50 uskotunmiehentoimesta, jotka siten on ollut holhouskirjaan merkittynä, on kuitenkin erinäisistä syistä vuoden kuluessa poistettu 35 holhousta ja 10 uskotunmiehentoimintaa. Tämän johdosta oli Lautakunnan kappaleessa holhouskirjaa 1902 vuoden lopussa kaikkiaan 347 holhousta, joista 205 perustui määräykseen ja 142 oli lakimääräisiä holhouksia, sekä sen ohessa 40 uskotunmiehentoimintaa.

Holhouksia ja uskotunmiehentoimia.

1902 vuoden kuluessa kaupungin ruotsalais-suomalaisesta ja saksalaisesta lutherilaisesta seurakunnasta tulleet luettelot näihin seurakuntiin kuuluvista kuolleista henkilöistä, joiden jälkeen jääneille alaikäisille lapsille ehkä olisi määrättävä holhooja, sisältävät 239 sellaista henkilöä ja käsittävät seuraavat ajat, ruotsalais-suomalaisen seurakunnan luettelo vuoden 1901 ja alkupuolen vuotta 1902 sekä saksalaisen seurakunnan luettelo jälkimmäisen puolen vuotta 1901 ja alkupuolen vuotta 1902. Kaupungin Raha-toimikonttorista saatujen tietojen nojalla on Lautakunta katsonut 38:lla

Kuolinpesiä ja holhottavia lapsia.

mainituista kuolinpesistä olevan niin paljon varallisuutta, että alaikäisten omaisuuden hallinnosta olisi tehtävä tili. Kaartin, metodisti-episkopaalisesta ja roomalais-katolisista kaupungin seurakunnista ei Lautakunta ole saanut luetteloa kuolleista henkilöistä, jotka ovat jättäneet jälkeensä holhottavia lapsia, ja kaupungin kreikkalais-venäläinen seurakunta on samaten kuin ennenkin myös vuodelta 1902 ollut antamatta sellaista luetteloa.

Lautakunnan
toiminta.

Vuoden kuluessa on Lautakunta hankkinut holhoojan määräyksen taikka Lautakuntaa on kuultu holhoojan määräyksestä 30:ssä ja uskottujen miesten määräyksestä 27:ssä tapauksessa sekä 18 täysvaltaisen henkilön asettamisesta holhoojan valvonnan alaiseksi ja 2:n sellaisen valvonnan alaisena olevan henkilön vapauttamisesta siitä sekä 8:sta kysymyksestä, jotka koskivat vanhempain erottamista alaikäisten lastensa kasvattamisen oikeudesta holhouslain 57 §:n nojalla.

Niinikään on Lautakunta, mainitun lain 39 ja 40 §:n mukaan, antanut lausuntoja 20:stä erityisestä holhottavan kiinteimistön myymistä ja 6:sta sellaisen kiinnittämistä koskevasta asiasta sekä käsitellyt 1:n kysymyksen kiinteän omaisuuden hankkimisesta vastiketta vastaan ja 2 kysymystä lainan ottamisesta vajavaltaisen puolesta.

Elokuun 19 p:nä 1898 annetun holhouslain 48 §:n säännöksen nojalla on Lautakunta 5:ssä tärkeämmässä hallintoasiassa avustanut holhoojaa neuvoilla, jota paitsi Lautakunta siitä tehdystä pyynnöstä on antanut asianomaiselle holhoojalle neuvoja ja osotuksia useissa vähemmän tärkeissä asioissa.

Ilmoituksia
tilinteon laimin-
lyömisestä.

Niistä holhoojista ja uskotuista miehistä, jotka holhouslain 51 ja 70 §:n mukaan ovat olleet velvolliset Lautakunnalle antamaan tilin holhottavainsa omaisuuden hallinnosta, on 19 määrättyä ja 30 lakimääräistä holhoojaa sekä 3 uskottua miestä laiminlyönyt säädettyssä ajassa täyttää tämän velvollisuuden. Lautakunta on sentähden, holhouslain 53 §:n säännöksen mukaan, ilmoittanut heidän laiminlyöntinsä Raastuvanoikeudelle.

Niissä tapauksissa, jolloin Lautakunta mainitun lain 54 §:n 2 momentin mukaan on velvoittanut asianomaiset holhoojat oikaisemaan heidän antamiensa tilejä taikka heiltä vaatinut tietoja ja todistuksia, on Lautakunnan osotuksia ja määräyksiä noudatettu muissa paitsi 4 tapauksessa, joista Lautakunnan sentähden on ollut pakko tehdä ilmoitus tuomioistuimelle. Yhdessä näistä tapauksista valittiin sitten uskottu mies holhottavain puolesta ajamaan moitetta annetusta tilistä. Paitsi mainituissa 4:ssä tapauksessa on Lautakunta 1:ssä tapauksessa tehnyt esityk-

sen asianomaisen holhoojan velvoittamisesta joko, holhouslain 43 §:n säännöksen mukaisesti, varmoinhin arvopapereihin taikka muulla sanotussa §:ssä mainitulla tavalla sijoittamaan holhottavain varat heidän nimiinsä taikka varoista asettamaan Lautakunnan hyväksymän vakuuden, niinkuin siitä on säädetty sanotun lain 56 §:ssä.

40:stä holhouksesta on Raastuvanoikeus, Lautakunnan esityksestä, määrännyt, että seuraavat tilit hallinnosta saavat käsittää yhtä vuotta pitemmän ajan“,

VI. Terveyslautakunta.

Kun sekä Terveyslautakunnan antama vuosikertomus vuodesta 1902 että myöskin Marian sairaalan johtajan Tri Sieversin laatima kertomus sanotusta sairaalasta samalta ajalta on erikseen painettu, otetaan niistä tähän, järempänä seuraaviin taululitteisiin ainoastaan eräitä tilastollisia ja taloudellisia tietoja.

VII. Kansakoulunjohtokunta.

Kansakoulunjohtokunnan antama kertomus Helsingin kansakoulutoimesta lukuvuonna 1902—1903 on, paitsi etempänä esitettäviä taulullitteitä, suomennettuna näinkuuluva:

Lukuvuoden pituus sekä koulupäivien ja oppituntien luku.

	Syyslukukauden				Kevätlukukauden				Todellisia lukupäiviä, kaikki lupapäivät poisluettuna	Lukuvikkoja, poistuksen joulun, pääsiäis- ja hellunäatonat	Lukutuntia viikossa
	alku		loppu		alku		loppu				
	kun- kausi	päivä	kun- kausi	päivä	kun- kausi	päivä	kun- kausi	päivä			
Varsinaisessa kansakoulussa	Syysk.	1	Joul.	18	Tamm.	8	Touk.	29	36	194	24—32
Laininlyötyjen lasten koulussa	Syysk.	1	Joul.	18	Tamm.	8	Touk.	29	36	194	24
Jatkokoulussa	Syysk.	1	Joul.	18	Tamm.	8	Touk.	29	36	194	36

Kansakoulujen luku ja laatu sekä niiden muutokset.

Helsingin kaupungissa voimassapiti kunta lukuvuonna 1902—1903 seuraavanlaisia kansakouluja: *alempia kouluja*, joissa on kaksi vuosiosastoa, yhteisiä pojille ja tytöille; *ylempiä kouluja* pojille ja samallaisia kouluja tytöille, kumpaisissakin neljä vuosiosastoa; *laininlyötyjen lasten kouluja*, jotka oppimäärältään vastaavat alempaa kansakoulua, sekä edelleen *jatkoluokkia* tytöille. — Alempain koulujen vuosiosastoista oli 46 suomen- ja 32 ruotsinkielistä (lukuvuonna 1901—1902 45 ja 31) sekä 2 vuosiosastoa Wiaporin koulussa kaksikielisiä. — Laininlyötyjen lasten kouluja oli samaten kuin edellisenä lukuvuonna kaksi; toinen ruotsin-, toinen suomenkielinen. — Ylemmillä kouluilla oli: 38 ensimmäistä vuosiosastoa, niistä 11 suomalaista ja 9 ruotsalaista poikia varten sekä 11 suomalaista ja 7 ruotsalaista tyttöjä varten (1901—1902 11, 8, 10, 7); 33 toista vuosiosastoa, niistä 11 suomalaista ja 7 ruotsalaista pojille sekä 8 suomalaista ja 7 ruotsalaista tytöille (1901—1902 9, 7, 9, 7); 26 kolmatta vuosiosastoa, niistä 7 suomalaista ja 5 ruotsalaista pojille sekä 8 suomalaista ja 6 ruotsalaista tytöille (1901—1902 6, 5, 6, 5); 20 neljättä vuosiosastoa, niistä 5 suoma-

laista ja 4 ruotsalaista pojille sekä 6 suomalaista ja 5 ruotsalaista tytöille (1901—1902 6, 5, 6, 5). Viaporin kansakoulussa olivat niinkuin viime lukuvuonnakin kaikki neljä ylemmän koulun vuosiosastoa kaksikielisiä sekä yhteisiä pojille ja tytöille. — Jatkoluokat olivat niinkuin lukuvuonna 1901—1902 kaksi, toinen aiottu ruotsia-, toinen suomeapuhuille tytöille.

Marraskuun 2 p:nä 1902 erosi kuoleman kautta ylemmän ruotsalaisen tyttökansakoulun opettajatar ylioppilas Alma Amanda Markelin.

Opettajiston
muutoksia.

Virkavapaina sairauden tähden ovat olleet vähintään 14 päivän ajan seuraavat opettajat ja opettajattaret: Phebe Wilhelmina Candolin (15 päivää), Anna Maria Colerus (19 p.), Fanny Elisabet Dufva, synt. Lampén (48 p.), Elin Sofia Eriksson, s. Rensvald (30 p.), Aleksandra Wilhelmina Flinck (253 p.), Anna Sofia Frick, s. Luukkonen (35 p.), Laura Emilia Hagan (112 p.), Edit Maria Holm (21 p.), Aleksandra Karppila (18 p.), Erland Kumlander (211 p.), Aleksandra Lagus (58 p.), Iida Aleksandra Lehto, s. Tanner (20 p.), Sofia Albertina Lithenius (41 p.), Berta Sofia Mahlberg (28 p.), Sigrid Naëma Mannström (67 p.), Maria Katarina Molander, s. Tavaststjerna (28 p.), Elisabeth Pellinen, s. Backman (56 p.), Karin Stenius (19 p.), Fanny Helena Tavaststjerna (18 p.), Kristina Elisabeth von Wright (17 p.).

Virkavapaina yksityisten asiain tähden vähintään 14 päivää olivat: Hilda Josefina Auer, synt. Pitkänen (253 p.), Anders Leander Biskop (253 p.), Edla Sofia Biskop, s. Rundqvist (253 p.), Marta Elisabet Bärlund, s. Valkonen (84 p.), Fanny Elisabeth Dufva s. Lampén (91 p.), Elin Sofia Eriksson, s. Rensvald (223 p.), Jenny Elisabet Hedengren (46 p.), Lovisa Katarina Johansson, s. Luoto (15 p.), Jenny Maria Puuska, s. Jaatinen (21 p.) och Victorine Sundwall, s. Crusell (19 p.).

Virkaatoimittavina vähintään 14 päivää olivat: fil. maist. Alma Maria Vilhelmina Andberg (108 p.), rouva Selma Bäcklund, synt. Fredenberg (68 p.), seminarilainen Irene Cajander, s. Enberg (157 p.), seminarilainen Lydia Ekberg, s. Heinström (253 p.), neiti Agnes Ekstam (57 p.), ylioppilas Karl Rafael Englund (253 p.), seminarilainen Anna Maria Frelander (253 p.), seminarilainen Anna Karolina Friman, s. Lundell (183 p.), neiti Ida Hartikainen (33 p.), neiti Hanna Maria Hellsten (122 p.), ylioppilas Emil Henriksson (253 p.), neiti Paula af Heurlin (247 p., 18 viikkotuntia laulussa), neiti Anna Aurora Hyvärinen (232 p.), ylioppilas Heino Arvo Högman (253 p.), ylioppilas Tyra Herlin (46 p.), ylioppilas Pekka Jantunen (251 p.), seminarilainen Hanna Sofia Kronström, s. Holmström (215 p.), neiti Ihanelma Koskinen (20 p.), seminarilainen Fanny Wilhelmina Lager-

ström (246 p.), seminarilainen Agate Lappalainen, s. Devedelazs (36 p.), seminarilainen Otto Vilho Lappalainen (253 p.), seminarilainen Johan Emil Lindroos (253 p.), neiti Dagmar von Nandelstadh (238 p., 24 viikkotuntia laulussa), rouva Johanna Salome Noponen, s. Jarvonen (253 p.), seminarilainen Frans Henrik Bruno Nordling (253 p.), ylioppilas Hilja Amanda Pesonen (253 p.), seminarilainen Ida Pälsi, s. Hällfors (57 p.), seminarilainen Aliina Reiman, s. Kaksonen (245 p.), neiti Elsa Maria Sanmark (36 p.), seminarilainen Juho William Sippola (253 p.), seminarilainen Selma Gustava Sippola, s. Allén (133 p.), ylioppilas Saima Solstrand (16 p.), ylioppilas Mildred Stadius (253 p.), seminarilainen Ernst Emanuel Stenfelt (253 p.), neiti Fanny Sandström (234 p.), neiti Olga Suninen (19 p.), neiti Amanda Sofia Wahlman (23 p.), neiti Hanna Sofia Veisell (16 p.), rouva Aina Weissmann, s. Leistén (251 p.), seminarilainen Gerda Winsten (57 p.) ja ylioppilas Gärda Öhberg (189 p.).

Vakinaisiksi opettajattariksi otettiin vuonna 1902 syyskuun 29 p:nä annetuilla vahvistuskirjoilla: Elin Aleksandra Enberg, Aino Hulda Adèle Haapio, Laura Emilia Hagan, Hilma Josefina Kjellin, Hildur Charlotta Wilhelmina Lindeqvist, Anna Wilhelmina Lindman, Hanna Amalia Paqvalén, Ingrid Gabriella Renfors, Anna Ilma Tavaststjerna ja Olga Aleksandra Ärt.

Kokouksessa toukokuun 6 p:nä 1903 otti kansakoulunjohtokunta apulaisopettajiksi ja -opettajattariksi seuraavat: Oulun kaupungin lukkarin Karl August Bäckmanin, Helsingin kaupungin kansakoulujen v. t. opettajattaren Fanny Wilhelmina Lagerströmin, Wiipurin pitäjässä olevan Saarelan kansakoulun opettajan Aleksis Lindholmin, Tyrvään Sammeljoen kansakoulun opettajan Kaarle Henrik Paasikallion, Helsingin kaupungin kansakoulujen v. t. opettajattaren Aliina Maria Reimanin, s. Kaksonen, Helsingin kaupungin kansakoulujen v. t. opettajat Juho William Sippolan ja Ernst Emanuel Stenfeltin sekä Pyhäjärvellä olevan Karkkilantehtaan kansakoulun opettajan Nestor Wirtasen.

Oppilasten käytös ja terveydentila.

Oppilasten käytös voidaan katsoa olleen suunnille samallinen kuin edellisinä lukuvuosina. Kolmessa tapauksessa on asianomainen opettaja tarkastajan suostumuksella rangaissut poikia raakuudesta ja näpistelystä ruumillisella kurituksella. Kaksikymmentä kansakouluihin sisäänkirjoitettua oppilasta jätettiin lukuvuoden kuluessa kodissa vallinneiden epäkohtain, näpistelystä tai uudistetun poissaolon johdosta Kasvatuslautakunnan huostaan ja siirrettiin sen toimesta maalla oleviin Helsingin kaupungin kasvatuslaitoksiin.

Lukuisain tuhkurintapausten johdosta oli kolme alemman kansakoulun osastoa Antinkadun varrella N:o 13 olevasta kouluhuoneistosta suljettuina kolme päivää ennen pääsiäislomaa.

Kauppaneuvoksenrouva A. Sinebrychoff antoi ystävällisesti 272 kapp. vaatteita jouluksi jaettaviksi kansakoulujen köyhimmille oppilaille.

Lahjoja ja palkintoja.

Aleksander II:n stipendirahastosta, Helsingin säästöpankin ja Helsingin anniskeluosakeyhtiön rahastoista pantiin kevätlukukauden lopussa säästöpankkirjoille 47:lle ylemmstä kansakoulusta päästetylle oppilaalle kaikkiaan 3,000 markkaa, jaettuina 50—200 markan apurahoiksi. — Aurora Demidoffin myötäjäisrahastosta jaettiin 21 p:nä marraskuuta toimeenpannussa koulujuhlassa 500 markan myötäjäiskirjat neljälle ylemmstä kansakoulusta päästetylle tytölle. — K. H. Renlundin stipendirahaston korkovaroista antoi Kansakoulunjohtokunta kokouksessaan 8 p:nä joulukuuta 8 300 markan stipendiä neljälle miespuoliselle ja neljälle naispuoliselle oppilaalle, jotka oli päästetty ylemmstä kansakoulusta kevätlukukaudella 1902. Korot Karl Magnus Kullmanin rahastosta on lahjoituskirjan määräyksen mukaan maksettu Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajatar-yhdistyksen asettamalle hallitukselle, joka toimeenpanee ja valvoo kansakoulunoppilasten kesäsiirtoloita.

Kansakoulunjohtokuntaan kuului lukuvuonna 1902—1903 professori F. Gustafsson, puheenjohtaja, arkkitehti Th. Höijer, lehtori Elis Lagerblad, sihteeri, kauppias A. L. Mellin, dosentti Hugo Pipping ja professori K. R. Wahlfors, Kaupunginvaltuuston valitsemina, sekä johtajatar Sofia Streng, kansakoulujen opettajakunnan valitsema. Vuorossa johtokunnasta eroamaan lukuvuoden lopussa olivat professorit Gustafsson ja Wahlfors, ja Kaupunginvaltuusto valitsi jäseniksi professori K. R. Wahlforsin sekä asessori N. B. Grotenfeltin, sittenkuin professori Gustafsson oli pyytänyt että häntä ei uudestaan valittaisi.“

Kansakoulunjohtokunta

VIII. Palotoimikunta.

Palotoimikunnan Kaupunginvaltuustolle antama kertomus Helsingin palosammutustoimen tilasta ja hallinnosta vuonna 1902 on, paitsi tauluja, joiden pääsisällys esitetään liitteissä, suomennettuna näinkuuluva:

Hälyytyksiä ja todellisia tulipalola.

„Palokuntaa on vuoden kuluessa hälyytetty 118 kertaa, nimittäin 72 kertaa todellisten tulipalojen taikka sellaisten alun johdosta, 10 kertaa nokivalkeain ja 9 kertaa palosavun tähden, 24 kertaa ilkkivaltaisuudesta ja 3 kertaa palotelegraafin vikojen johdosta.

Mainituista 72 tulipalosta tai tulipalon alusta on 63 sattunut paloalueen piirissä ja 9 sen ulkopuolella, 16 syntynyt 4:ssä, 9 2:ssa, 7 7:ssä, 6 1:ssä, 5 3:ssa, 4 5:ssä ja 8:ssa sekä 1 9:ssä kaupunginosassa, 7 Kalliossa, 5 Sörnäisissä, 3 Siltasaarella, 2 Töölössä, 1 Munkkisaarella, 1 Hermannin-kaupungissa ja 1 Fredriksbergissä, 35 ilmestynyt puutaloissa, niistä 23 asuinhuoneissa, 10 ulkokuoneissa tai makasiinirakennuksissa ja 2 teollisuuslaitoksissa, 30 kivitaloissa, niistä 24 asuinhuoneissa, 1 ulkokuoneessa ja 5 teollisuuslaitoksissa, 2 talonpihalla, 1 höyrylaivassa, 1 rautatienvaunussa, 1 puisella asemasillalla, 1 rikkalaatikossa ja 1 roskaläjässä, 13 on sattunut huhtikuussa, 10 toukokuussa, 7 kussakin tammi-, marras- ja joulukuussa, 6 helmikuussa, 5 kussakin heinä-, syys- ja lokakuussa, 4 elokuussa, 2 kesäkuussa ja 1 maaliskuussa, 16 on päässyt irti perjantaina, 13 tiistaina ja torstaina, 9 maanantaina, 8 keskiviikkona, 7 sunnuntaina ja 6 lauantaina sekä 37 yön aikaan, lukien kl. 6:sta i. p. kl. 6:een a. p., ja 35 päivällä.

Ensimmäinen tieto tulen irtipääsemisestä on 34:ssä tapauksessa saapunut palotelegraafin kautta, 28:ssä tapauksessa telefoonilla ja 10:ssä tapauksessa suullisen sanantuojan kautta.

Syy tulen irtipääsemiseen.

Syynä tulen irtipääsemiseen on 12:ssä tapauksessa ollut tulisijasta pudonneet kekäleet, hiilet tai säkenet, 7:ssä tapauksessa varomaton palavan kynttilän tai lampun piteleminen, 6:ssä tapauksessa varomaton tulitikkujen piteleminen, 5:ssä tapauksessa viallinen tulisija tai savujohto, 4:ssä tapauksessa kaatunut tai pudonnut ja räjähtynyt lamppu, 4:ssä tapauksessa varomattomuus hartsia, tervaa ja sellaista keitetäessä, 3:ssä tapauksessa huoli-

mattomuus tupakanpoltossa, 2:ssa tapauksessa itsestään syttyminen, 1:ssä tapauksessa kamiinin liiksi kuumentaminen, 1:ssä tapauksessa tulensekaisen tuhkan paneminen puiseen säilytysastiaan ja 1:ssä tapauksessa sähkövalojohtojen lyhytsulku. 26:ssa tapauksessa syytä tulen irtipääsemiseen ei ole voitu varmasti saada selville.

Sen paloalueen piirissä olevan omaisuuden arvo tai vakuutusmäärä, joka tulen kautta on enemmän tai vähemmän vahingoittunut, oli:

Vahingoittuneen omaisuuden arvo tahi vakuutusmäärä.

kiinteän omaisuuden	<i>Smf.</i> 7,243,725: —	
irtaimiston	„ 1,839,100: —	9,082,825: —

kun taas vahingon suuruus tai palovahingonkorvauksen määrä oli:

kiinteästä omaisuudesta	<i>Smf.</i> 26,722: 81	
irtaimistosta	„ 51,384: 98	78,107: 79

siis 0,86 prosenttia omaisuuden arvosta.

Kaupungin maalla paloalueen ulkopuolella tulipalossa enemmän tai vähemmän vahingoittuneen omaisuuden arvo tai vakuutusmäärä oli:

kiinteän omaisuuden	<i>Smf.</i> 140,200: —	
irtaimiston	„ 131,000: —	271,200: —

kun taas vahingon suuruus tahi palovahingonkorvauksen määrä oli:

kiinteästä omaisuudesta	<i>Smf.</i> 11,402: 06	
irtaimistosta	„ 10,864: 05	30,266: 11

siis 11,16 prosenttia omaisuuden arvosta.

Palovahingonkorvauksista on 55,271 markkaa 15 penniä tullut kotimaisten ja 52,802 markkaa 75 penniä ulkomaisten palovakuutusyhtiöiden osalle. Omaisuutta 300 markan arvosta on ollut vakuuttamatta.

Muuten viitataan tähän kertomukseen liitettyihin taulunmuotoisiin yhteenvetoihin.

Paitsi yllämainittuja 10 nokevalkeata, joiden tähden palokunta kokonaisuudessaan on kutsuttu paikalle, on 26:ssa tapauksessa pienempiä palokunnan osastoja lähtenyt sammuttamaan nokivalkeata.

Nokivalkeain sammuttaminen.

Palotelegraafi, jonka hoito ja kokoonpano on palomiestien asiana, on toiminut hyvin. Niinä 3:na kertana, jolloin palokunnan on ollut pakko lähteä liikkeelle palotelegraafin vian johdosta, ovat väärät merkit johtu-

Palotelegraafi.

neet telegraafijohdon yhteensattumisesta telefoonilankain, peltistä tehtyjen savupiippujen ja sellaisten kanssa.

Palomiestön
terveydentila.

Palomiestön terveydentila on ollut hyvä; kuitenkin on yksi kersantti 3 kuukautta ollut sairaalassa.

Palokunnan
irtaimisto.

Sitä kaupungille kuuluvaa irtaimistoa, joka Palotoimikunnalla on hoidossaan, on lisätty 8,136 markan 75 pennin arvosta, kun taas kalustoa on poistettu ja muun kaluston arvoa alennettu 2,097 markan 40 pennin arvosta, ja mainitun irtaimiston arvo oli tämän vuoden Tammikuun 2 p:nä 119,198 markkaa 35 penniä.

Palotoimikun-
nan kokoukset.

Palotoimikunnalla on vuoden kuluessa ollut 11 kokousta.“

IX. Kansankirjaston ja lukusalin Hallitus.

Kansankirjaston ja lukusalin Hallituksen Kaupunginvaltuustolle antama kertomus vuodesta 1902 on, paitsi jälempänä esitettäviä tauluja, sisällykseltään seuraava:

„*Päälaitoksessa*, Rikhardinkatu 3, on kirjasto vuonna 1902 ollut yleisön käytettävänä joka päivä, paitsi pitkänäperjantaina, jouluaattona ja joulupäivänä, kesäkuun 1 p:stä 15 p:ään, jona aikana se pidettiin suljettuna toimitettavan katsastuksen tähden, sekä kesäkuun 16 p:stä elokuun 31 p:ään, jolloin se pidettiin auki ainoastaan maanantaina, keskiviikkoina ja lauantaina (juhannusaattona, joka sattui maanantaiksi, oli kirjasto suljettuna). Jokapäiväinen lainausaika on ollut: arkipäivinä kirjaston ruotsalaisella osastolla kl. 1—3 sekä 5—8 i. p., suomalaisella osastolla kl. 5—8 i. p., sunnuntaina ja juhlapäivinä kl. 4—7 i. p. Kaikkiaan pidettiin kirjasto vuonna 1902 auki 302 päivänä, kun päivän luku vuonna 1901 oli 314.

Kirjastojen
aukipitäminen.

Sörnäisten haaraosastossa on kirjasto tammik.—toukok. sekä syysk.—jouluk. ollut käytettävänä kl. 6—9 i. p. kaikkina arkipäivinä paitsi keskiviikkoina, sekä sunnuntai- ja juhlapäivinä kl. 4—7; kesäkuun 1 p:stä 15 p:ään pidettiin kirjasto suljettuna katsastuksen johdosta, ja kesän loppuosalla se niinkuin tavallista oli auki ainoastaan tiistaina, torstaina ja lauantaina kl. 6—9 i. p. Pitkänäperjantaina, juhannuspäivänä (joka oli tiistai), jouluaattona ja joulupäivänä pidettiin kirjasto suljettuna. Lainauspäiviä kertomusvuoden kuluessa oli 264 (edellisenä vuonna 272).

Töölön haaraosastossa on kirjastoa pidetty auki samoina päivinä kuin päälaitoksessa, kesänaikaan (kesäk. 16 p:stä elok. 31 p:ään) ei kuitenkaan maanantaisin; myöskin pääsiäispäivänä oli kirjasto suljettuna. Lainausaika oli koko vuoden sama: kl. 5—7 i. p. Lainauspäiviä vuoden kuluessa oli 291 (vuonna 1901: 282).

Kirjalainojen luku on vuonna 1902 päälaitoksessa ja Töölön haaraosastossa jonkun verran lisäytynyt, Sörnäisten haaraosastossa hiukan vähen-

Lainausiike.

tynyt. Päälaitoksessa annettiin 119,360 lainaa, 117,225 vuonna 1901; Sörnäisten haaraosastossa 16,822 lainaa, 17,332 vuonna 1901, sekä Töölön haaraosastossa 1,610 lainaa, 1,505 vuonna 1901. Kaikkiaan oli lainain luku kaikissa laitoksissa 137,792, vuonna 1901: 136,062 ja vuonna 1900: 119,071. Keskimäärin oli lainoja lainauspäivää kohti pääkirjastossa 395,2, Sörnäisten haaraosastossa 63,7, Töölön haaraosastossa 5,5 yhteensä 464,4. Vastaavat luvut vuonna 1901 olivat: 373,3; 63,7; 5,3; 442,3. Lainoista maksettiin pääkirjastossa 75,549 (1901: 74,125) aina kerrallaan, kun taas 40,465 (1901: 39,976) annettiin puolenvuoden tilauksesta ja 3,346 (1901: 3,124) kuukausitilauksesta; Sörnäisten haaraosastossa annettiin 12,634 (1901: 13,151) kerralta maksettava lainaa, 3,507 (1901: 3,692) puolenvuoden tilauksesta ja 681 (1901: 489) kuukausitilauksesta; Töölön haaraosastossa 1,365 (1901: 1,366) kerralta maksettavaa lainaa, 197 (1901: 124) puolenvuoden ja 48 (1901: 15) kuukausitilauksesta. Kaikkiaan maksettiin siten kaikissa kolmessa laitoksessa 89,548 (1901: 88,642) lainaa kerralta, 44,169 (1901: 43,792) annettiin puolenvuoden ja 4,075 (1901: 3,628) kuukausitilauksesta. Lainatuista kirjoista oli: pääkirjastossa 79,108 (66,28 %) ruotsalaisia ja 40,252 (33,72 %) suomalaisia; Sörnäisten haaraosastossa 5,947 (35,35 %) ruotsalaisia ja 10,875 (64,65 %) suomalaisia; Töölön haaraosastossa 888 (55,16 %) ruotsalaisia ja 722 (44,84 %) suomalaisia; yhteensä 85,943 (62,37 %) ruotsalaisia ja 51,849 (37,63 %) suomalaisia. Vastaavat luvut vuodelta 1901 olivat: pääkirjastossa 76,585 (65,33 %) ruotsalaisia ja 40,640 (34,67 %) suomalaisia; Sörnäisten haaraosastossa 6,039 (34,85 %) ruotsalaisia ja 11,293 (65,15 %) suomalaisia; Töölön haaraosastossa 870 (57,81 %) ruotsalaisia ja 635 (42,19 %) suomalaisia; yhteensä 83,494 (61,38 %) ruotsalaisia ja 52,568 (38,64 %) suomalaisia. Seikkaperäisiä tilastollisia tauluja lainauksesta seuraa tämän kertomuksen mukana.

Pääkirjastossa vuonna 1902 annetuista lainoista ei 66 vielä ole tuotu takaisin, nimittäin: tammikuulta 1, maaliskuulta 7, huhtikuulta 4, touku-kuulta 16, kesäkuulta 2, heinäkuulta 3, elokuulta 8, syyskuulta 5, loka-kuulta 3, marraskuulta 8 ja joulukuulta 9. Sörnäisten haaraosastossa an-netuista lainoista on 7 takaisintuomatta, nimittäin helmikuulta 1, heinä-kuulta 3, elokuulta 1, syyskuulta 1 ja lokakuulta 1; Töölön haaraosastossa on takaisinsaamatta 3 lainaa, nimittäin maaliskuulta 1, heinäkuulta 1 ja marraskuulta 1. Yhteensä on takaisintuomattomia lainoja 76.

Kirjavaraston muutokset vuonna 1902 näkyvät seuraavasta taulusta: Kirjavaraston muutokset.

Osasto	N i d o k s i a				
	Tamm. 1 p:nä 1902	Poistettuja 1902	Saatuja 1902	Lisäys 1902	Tamm. 1 p:nä 1903
Ruotsalainen	18,082	347	1,405	1,058	19,140
Suomalainen	11,247	285	967	682	11,929
Summa	29,329	632	2,372	1,740	31,069

Lahjoja on Laitos saanut Postihallitukselta, Teollisuushallitukselta, Terveyslautakunnalta, lääkintöneuvos J. A. Florinilta, kamreeri V. Jacobsonilta sekä neideiltä A. ja S. Lindén.

Lahjoja.

Painosta on vuonna 1902 julaistu ruotsalainen ja suomalainen lisäluettelo, käsittävä vuonna 1901 kirjastoon hankitut kirjat.

Luettelot.

Tulot kirjaston lainausliikkeestä ovat olleet seuraavat:

Tulot.

K u u k a u s i	Pääkirjas- tossa		Sörnäisten haaraosas- tossa		Työlon haaraosas- tossa		Summa	
	<i>Smc.</i>	<i>piä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>piä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>piä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>piä.</i>
Tammikuu	716	40	111	10	8	15	835	65
Helmikuu	628	85	106	60	12	05	747	50
Maaliskuu	707	40	102	20	10	45	820	05
Huhtikuu	567	76	81	25	7	35	656	36
Toukokuu	505	—	72	75	6	30	584	05
Kesäkuu	176	55	30	80	2	35	209	70
Heinäkuu	337	50	65	35	3	20	406	05
Elokuu	344	55	47	25	2	60	394	40
Syyskuu	574	25	65	10	5	50	644	85
Lokakuu	676	15	82	60	7	90	766	65
Marraskuu	686	95	88	25	11	—	786	20
Joulukuu	587	35	89	55	9	60	686	05
Summa	6,508	71	942	80	86	45	7,537	96

Nämä määrät jakautuvat seuraaviin pääeriin:

	Pääkirjas- tossa			Sörnäisten haaraosastossa			Töölön haaraosastossa			Summa		
	Luku	Smk.	pää	Luku	Smk.	pää	Luku	Smk.	pää	Luku	Smk.	pää
Kertalainoja à 5 p.	75,549	3,777	45	12,634	631	70	1,365	68	25	89,548	4,477	40
Puolenvuoden tilaukset à 1 mk.	1,194	1,194	—	92	92	—	6	6	—	1,292	1,292	—
Kuukausitilaukset à 25 p.	382	95	50	69	17	25	9	2	25	460	115	—
Sakot à 50 p.	1,818	909	—	205	102	50	13	6	50	2,036	1,018	—
Ruots. luettelot à 5 p.	122	6	10	5	—	25	—	—	—	127	6	35
” ” à 10 p.	282	28	20	48	4	80	—	—	—	330	33	—
” ” à 20 p.	81	16	20	—	—	—	—	—	—	81	16	20
” ” à 60 p.	125	75	—	—	—	—	—	—	—	125	75	—
Suom. luettelot à 5 p.	173	8	65	44	2	20	—	—	—	217	10	85
” ” à 10 p.	—	—	—	32	3	20	—	—	—	32	3	20
” ” à 25 p.	225	56	25	22	5	50	—	—	—	247	61	75
Ylim. tuloja	—	342	36	—	83	40	—	3	45	—	429	21
Summa	—	6,508	71	—	942	80	—	86	45	—	7,537	96

Vuonna 1901 olivat tulot pääkirjaston lainausliikkeestä Smk 6,320: 66, Sörnäisten haaraosastossa Smk 929: 10, Töölön haaraosastossa Smk 85: 90, yhteensä Smk 7,335: 66.

Lukusaleja päälaitoksessa on vuonna 1902 pidetty auki joka päivä, paitsi juhannusaattona, juhannuksena, jouluaattona ja joulupäivänä; kuitenkin oli lukusali yläkerrassa suljettuna kesäkuun 1:stä 15 p:ään silloin toimitettavan katsastuksen johdosta. Sille lukusalle yleisölle, joka käyttää viimeainittua lukusalia, on 1902 vuoden kuluessa, Kaupunginvaltuuston myöntämällä erityisellä määrärahalla, voitu saada melkoisesti lisää tilaa, siten että lukusalin yhteydessä oleva alakerran sanomalehtisalin lehteri on laajennettu viimeainitun katoksi ja niin saatu uusi, suuri sali. Uusi lukusali, joka sisustettiin kesän kuluessa, avattiin lokakuun 1 p:nä; siinä pidetään yleisön käytettävänä ainoastaan suomalaisia kirjoja ja aikakauskirjoja, kun taas vanhempi sali on varattu ruotsiapuhvalle yleisölle. Samaten kuin edellisinä vuosinakin on alakerrassa olevia lukuhuoneistoja pidetty auki kl. 10 a. p.—9 i. p. (sunnuntai- ja juhlapäivinä sekä juhlapäivänaattoina kl. 8:aan i. p.), yläkerrassa olevia taas kl. 5—9 i. p. (sunnuntai- ja juhlapäivinä sekä juhlapäivänaattoina kl. 4—8; 16 p:stä kesä-

Lukusalien
aukipitäminen.

kuuta 31 p:ään elokuuta kl. 6—9). Sanomalehtisälissä on kertomusvuoden kuluessa 19 ruotsalaista ja 22 suomalaista sanomalehteä 32 ja 32 eli yhteensä 64 kappaletta ollut yleisön käytettävänä, ylemmissä lukusaleissa sekä alakerran aikakauskirjahuoneessa 62 ruotsalaista ja 36 suomalaista aikakauskirjaa, kuvalehteä ja lastenlehteä, 2 saksalaista, 1 englantilainen ja 1 norjalainen aikakauskirja sekä 4 aikakauskirjaa, joissa on sekaisin suomalaista ja ruotsalaista tekstiä, 80, 61, 2, 1, 1 ja 4 eli yhteensä 149 kappaletta. Yhden kappaleen Hufvudstadsbladet lehteä on sen julkaisija antanut lukusaliin. Lukusaleissa käyntien luku on vuonna 1902 ollut noin 207,458, josta alakerran huoneistojen osalle tulee noin 68,330, yläkerran huoneistojen 120,128 käyntiä. Vastaavat luvut vuodelta 1901 ovat: noin 201,164 = noin 83,600 + 117,564. Taulu lukusaleissa käynneistä on tämän kertomuksen mukana.

Sörnäisten haaraosaston lukusali on vuoden kuluessa ollut yleisön käytettävänä joka päivä paitsi pitkänäperjantaina, pääsiäisenä, jouluaattona ja juolupäivänä kl 10 a. p.—9 i. p. sekä sunnuntai- ja juhlapäivinä kl. 10 a. p.—8 i. p. Siellä on ollut esillepantuna yhteensä 29 sanomalehteä kaikkiaan 42 kappaletta, joista 13 ruotsalaista yhteensä 20 kappaletta ja 16 suomalaista yhteensä 22 kappaletta. Sen ohessa on 44 aikakauskirjaa ja lastenlehteä ollut käytettävänä kirjastohuoneessa, niistä 20 ruotsalaista, 23 suomalaista ja 1, jossa on sekaisin ruotsalaista ja suomalaista tekstiä, 25, 30 ja 1 kappale.

Juhlasalia siihen kuuluvine sivuhuoneineen ovat kertomusvuoden kuluessa seuraavat yhdistykset ja yhdyskunnat saaneet maksutta käytettäväkseen, nimittäin: Lasten pyhäkoulu, Nuorten naisten kristillinen yhdistys, Lasten raittiusliitto, „Toivon Liitto“, raittiusyhdistys Koiton osastot Koukku, Oksa ja Sampo; Hermannin nuorisoseuran keskustelu- ja puhujaklubi; Naisasialiitto Unioonin Sörnäisten ompeluyhdistys; Siltasaaren urheiluseura sekä voimistelu- ja urheiluseura Ponnistus. Syksyllä järjesti yliopilasten yhteinen kansanvalistuskomitea alkeiskursseja työvälle, joissa annettiin opetusta kirjanpidossa, oikein- ja kaunokirjoituksessa. Kansanomaisia luentoja ovat vuoden kuluessa toimeenpanneet: yhdistys *Arbets Vänner* Sörnäisissä, Kansanopistoseura ja Naisasialiitto Uniooni. Kaikkina arkipäivinä on sali maksutta ollut annettu Sörnäisten kansanlastentarhan käytettäväksi kl. 2:een asti i. p. Sunnuntai-iltoina ovat iltamia ja juhlallisuuksia sisäänpääsymaksusta tai maksutta toimeenpanneet useimmat edellä luetellut yhdistykset sekä lisäksi Hermannin nuorisoseura. Tulot useista iltamista ovat menneet hätääkärsiville.

Sitä paitsi on vuoden kuluessa suuressa salissa pidetty hartaushetkiä ja erinäisiä yleisiä kokouksia. Yhteen aikaan syksyllä on, niinkuin ennenkin, annettu huoneisto maksuttoman rokotuksen toimittamista varten.

Töölön haaraosastossa ja Merimiehenkatu 14 (kesäkuun 1 p:n jälkeen *Tehtaankatu 36 A*) olevassa haaraosastossa ovat lukuhuoneistot tammik.—toukok. sekä syysk.—jouluk. olleet yleisön käytettävänä kaikkina päivinä paitsi pitkänäperjantaina, jouluaattona ja joulupäivänä, sanomalehtihuoneet kl. 10—12 sekä 4—9 i. p. (sunnuntaisin 8:aan asti), aikakauskirja- ja lastenlehtihuoneet kl. 5—7 i. p. Kesäk.—elok. on ainoastaan sanomalehtihuoneita pidetty auki joka päivä, aikakauskirjahuoneita sitä vastoin ainoastaan keskiviikkona ja lauantaina. Töölön haaraosastossa on sanomalehtihuoneessa ollut 5 ruotsalaista ja 6 suomalaista sanomalehteä yhteensä 16 kappaletta (8 ruots., 8 suom.) ollut esillepantuna, aikakauskirjahuoneessa taas 10 ruotsalaista ja 11 suomalaista lastenlehteä ja aikakauskirjaa yhteensä 24 kappaletta (12 ruots., 12 suom.). Haaraosastossa Merimiehenkatu 14 (Tehtaankatu 34) ovat vastaavat luvut: 7 ruotsalaista ja 7 suomalaista sanomalehteä, 24 kappaletta (12 ruots., 12 suom.), 10 ruotsalaista ja 11 suomalaista aikakauskirjaa ja lastenlehteä, 24 kappaletta (12 ruots., 12 suom.).

Laitoksen Hallitus.

Laitoksen Hallitukseen ovat vuonna 1902 kuuluneet herrat Dosentti Richard Sievers, puheenjohtajana, Professori Fredr. Elfving ja Dosentti Julio Reuter (vakinaisina jäseninä) sekä Asessori N. B. Grotenfelt, Hovi-neuvos W. Westzyntius ja Rehtori Axel Arrhenius (varajäseninä).

Henkilökunta.

Laitoksen henkilökunnassa on vuoden kuluessa sattunut seuraavat muutokset. Sittenkuin Merimiehenkadun 14:ssä olevan haaraosaston johtaja, yliopp. J. Raski, tammikuun lopussa oli eronnut, otti hallitus mainitun haaraosaston johtajaksi ylioppilas A. E. Raasinan. Tämä pysyi kuitenkin toimessa ainoastaan 1 p:ään marraskuuta, jolloin hallitus valitsi hänen jälkeläisekseen ylioppilas Karl Kellbergin.“

X. Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin Johtokunta.

Johtokunnan Kaupunginvaltuustolle antama kertomus vuodesta 1902 on suomennettuna näinkuuluva:

„Sedmigradskyn pientenlastenkoulussa,

N:ssa 24 Maariankadun varrella, oli kevätlukukaudella 96 oppilasta, 43 poikaa ja 47 tyttöä, jaettuina kolmelle osastolle. Ylimmällä osastolla, joka vastaa alemmaa kansakoulua, oli 36 oppilasta, 19 poikaa ja 17 tyttöä, keskimäisellä osastolla eli lastentarhan ylemmällä luokalla kävi 30 lasta, 15 poikaa ja 15 tyttöä, joista kuitenkin yksi poika kuoli maaliskuussa, ja alemmalla osastolla oli myöskin 30 oppilasta, 15 poikaa ja 15 tyttöä. Ijältään olivat lapset kansakouluosastolla 8—9 vuotta, ylemmällä lastentarhan osastolla 7—8 vuotta ja alemmalla 6—7 vuotta. Ylemmällä osastolla opetettiin 26 tuntia ja kummallakin alemmalla osastolla 18 tuntia viikossa. Opetus kouluosastolla käsitti uskontoa, sisälukua, kirjoitusta, laskentaa, oikeinkirjoitusta, yksinkertaisia luonnonhistoriallisia kertomuksia, piirustusta, laulua, voimistelua ja käsitöitä. Lastentarhan molemmilla osastoilla kuului opetukseen kertomuksia lasten uskonnollisten ja siveellisten tunteiden herättämiseksi, keskusteluja opettajattaren kanssa heidän ymmärryksensä kehittämiseksi, sekä kirjoitusta, lukemista, piirustusta, laulua ja käsitöitä, Fröbelin järjestelmän mukaan, ynnä voimistelua ja liikuntoleikkejä. — Koulumaksua, markan kuukaudessa, suoritti 20 poikaa ja 20 tyttöä. — Koulun laiminlyöntejä oli kevätlukukaudella kouluosastolla 5,35 %/o sekä lastentarhan ylemmällä osastolla 5,96 %/o ja sen alemmalla osastolla 6,79 %/o lukuajasta.

Kevätlukukauden lopussa erosivat kaikki oppilaat kouluosastolta, koska tämä osasto johtokunnan päätöksen mukaan silloin lakkautettiin. Sen oppilaista siirtyi ylempään kansakouluun 14 poikaa ja 9 tyttöä, nais-

kouluun 5 tyttöä, reaalilyseoon 1 poika ja yksityisiin kouluihin 4 tyttöä ja 2 poikaa.

Syyslukukaudella kävi Sedmigradskyn pientenlastenkoulussa 66 oppilasta, eli 36 tyttöä ja 30 poikaa, joista 20 poikaa ja 16 tyttöä, 5—7 vuoden ikäisiä, kuului lastentarhan ylempään sekä 20 tyttöä ja 10 poikaa, 4—6 vuoden ikäisiä, alempaan osastoon. — Opetus- ja luku-aika oli sama kuin vastaavilla osastoilla kevätlukukaudella. — Laiminlyöntejä oli 12,33 % ylemmällä ja 14,09 % alemmalla osastolla. Suurempi prosenttimäärä laiminlyöntejä johtui lukuisammista taudintapauksista (vesirokosta ja tulirokosta) oppilasten kesken. — Koulumaksua suoritti 19 poikaa ja 13 tyttöä.

Koulu suljettiin 18 p:nä joulukuuta sittenkuin oli vietetty lopettajaisjuhla, jossa kauppaneuvoksenrouva A. Sinebrychoff, aina hyväntahtoisesti muistaen oppilaitosta, antoi jakaa kullekin köyhälle oppilaalle puvun ja muille kirjan kullekin. — Sedmigradskyn pientenlastenkoulua johti kevätlukukaudella sen monivuotinen ensimmäinen opettajatar pastorinrouva Emmy Skogman, joka on laitoksessa palvellut yli kolmekymmentä vuotta ja nyt lukukauden lopussa erosi, saaden elinkantisen eläkkeen. Apulaisopettajattaria koulussa oli pastorin rouva Anna Hofström ja neiti Elin Skogman, joilla kuitenkin molemmilla kevätlukukaudella oli kivuloisuuden tähden virkavapautta, minkä tähden heidän toimiaan hoitivat sijaiset, neidit I. Holmström ja A. Nordman. — Syyslukukauden alussa ryhtyi pastorin rouva Anna Hofström johtajattaren toimeen. Apulaisopettajattarena pysyi edelleenkin neiti Elin Skogman. Aliopettajattarena toimi koko kouluvuoden neiti Edit Sandström.

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun haaraosustossa,

lastentarhassa Kallion etukaupungissa, oli kevätlukukaudella 40 oppilasta, 22 tyttöä ja 18 poikaa, ja syyslukukaudella 36 oppilasta, 20 tyttöä ja 16 poikaa. Opetus ja opetusaika oli täällä sama kuin Sedmigradskyn pientenlastenkoulun lastentarhaosastoilla. Koulumaksua suoritti kevätlukukaudella 33 oppilasta ja syyslukukaudella 28. Lasten ikä 5—7 vuotta. Laiminlyöntejä keväällä noin 6 % ja syyslukukaudella 4 % lukuajasta. — Koulun lopettajaisjuhla pidettiin 19 p:nä joulukuuta. — Kevätlukukauden lopussa koulusta lähtevät oppilaat, 24 luvultaan, menivät kaupungin alempiin kansakouluihin. — Lastentarhan johtajattarena ja opettajattarena oli neiti Nanny Lagerblad.

Marian turvakodissa,

lastentarhassa N:o 5 Annankadun varrella, kävi kevätlukukaudella 75 oppilasta, 43 tyttöä ja 32 poikaa, sekä syyslukukaudella 76 oppilasta, 44 tyttöä ja 32 poikaa. Lasten ikä oli 4—7 vuotta. Opetus ja opetus-aika samat kuin toisissakin lastentarhoissa. Koulumaksua, täälläkin markka kuukaudessa, suoritti keväällä 37 lasta ja syksyllä 34 lasta. — Laiminlyöntejä oli keväällä 5,12 % ja syksyllä 6,59 % lukuajasta. — Vuoden työ päätettiin lopettajaisjuhlalla 20 p:nä joulukuuta. — Laitoksen johtajattarena oli neiti Maria Hertz, apulaisopettajattarena neiti Hilja Lagerman.

Samaten kuin ennenkin saivat kaikissa kolmessa laitoksessa joka lukupäivä köyhimmät lapset ruoka-aterian. Niin ruokittiin kevätlukukaudella: Sedmigradskyn pientenlastenkoulussa 54, Marian turvakodissa 30 ja Kallion haaraosastossa 25 lasta. Syyslukukaudella sai 25 oppilasta kussakin laitoksessa sellaista ravintoa.“

XI. Sovintolautakunta.

Tämä lautakunta ei vuodesta 1902 ole antanut mitään selontekoa, jota vastoin köyhäinasianajaja toiminnastaan sanottuna vuonna on antanut suomennettuna näinkuuluvan kertomuksen:

Oikeudenhakijoi-
ta.

„Kun oikeudenhakijain luku niinä kuutena vuotena, joina olen hoitanut köyhäinasianajajan tointa kaupungissa, on ollut yhä lisäytymässä, olen saadakseni selville, kuinka suuri luonakävijäin luku vuoden kuluessa on ollut, 1 p:stä maaliskuuta 1902 ryhtynyt joka päivältä merkitsemään käyntien luvun. Tilastollisten tietojen täydellisiksi saamista varten olisi ollut suotava, että olisi voitu lyhyesti merkitä myöskin kunkin asian laatu ja toimenpide, mihin siinä on ryhdytty. Mutta kun siihen käyntien lukuisuuden tähden olisi mennyt kovin paljon aikaa, täytyi minun luopua siitä, niin houkuttelevaa kuin olisi ollutkin voida sillä täydentää tietoja.

Kun köyhäinasianajajan tointa kesä- ja heinäkuun kuluessa on hoitanut toinen henkilö, sen johdosta että minulla silloin oli virkavapautta, niin järempänä seuraavasta taulusta puuttuu tietoa luonakävijäin luvusta näinä kuukausina. Siten käsittävät tilastolliset tiedot vuodesta 1902 ainoastaan 8 vuoden kuukausista.

Käyntien luku eri kuukausina jakautuu seuraavasti:

maaliskuussa	(23 päivänä)	234
huhtikuussa	(26 „)	315
toukokuussa	(25 „)	255
elokuussa	(26 „)	276
syyskuussa	(26 „)	315
lokakuussa	(27 „)	312
marraskuussa	(25 „)	310
joulukuussa	(25 „)	266

Summa 2,283

Vuonna 1902 diaariin merkittyjen asiain luku on kaikkiaan 175 ja ^{Diaariin mer-} ^{kittyjä asioita.} jakautuu seuraavasti eri kuukausille:

tammikuussa	17 asiaa
helmikuussa	19 „
maaliskuussa	14 „
huhtikuussa	20 „
toukokuussa	11 „
kesäkuussa	5 „
heinäkuussa	14 „
elokuussa	15 „
syyskuussa	19 „
lokakuussa	13 „
marraskuussa	15 „
joulukuussa	13 „

Summa 175 asiaa

Myötäliitetty taulu (taululiite N:o 151) osoittaa diaariin merkittyjen ^{Asiain laatu.} asiain laadun ja käyttelyn.

Niinkuin taulusta näkyy on lapsenruokkoa koskevia juttuja enemmän kuin $\frac{1}{4}$ diaariin merkityistä asioista. Mutta tämä riippuu siitä, että sellaisia juttuja harvoin sovitaan, vaan ne täytyy jättää Oikeuden ratkaistavaksi. Suurin osa niistä asioista, joissa yleisö vuoden kuluessa on kääntynyt köyhäinasianajajan puoleen, on kuitenkin saamisjuttuja, riitoja työpalkasta, riitoja isännän tai työnantajan kanssa, vuokrariitoja ja avio-riitoja. Oikeudenkäynnillä ratkaistujen juttujen luku on 90, joista 45 on voitettu ja 13 menetetty. Muiden 32 jutun päätös on minulle tuntematon, koska minulle ei ole annettu tietoa, milloin ne ovat olleet käsiteltävinä Oikeuden edessä, enkä siten ole ollut tilaisuudessa avustamaan oikeudenetsijää.

Tämän yhteydessä sallittakoon minun koskettaa erästä köyhäinasianajajan johtosäännön kohta. Nimittäin sitä, jossa säädetään että köyhäinasianajajan tulisi oikeudenkäynnin välttämiseksi mikäli mahdollista jättää aisa kaupungin Sovintolautakunnan ratkaistavaksi. Sitä ei ole köyhäinasianajajalaitoksen kaupungissa ollessa minun tietääkseni tapahtunut ainoatakaan kertaa. — Kaikissa tapauksissa ainakin perin harvoin ja ainoastaan ensimmäisinä vuosina. Syynä tähän on asianosaisten vasta-

^{Sovintolautakunta.}

hakoisuus jättämään juttujaan muun viranomaisen kuin tuomioistuimen ratkaistavaksi. Ja joskin hakija joskus olisi ollut halukas antamaan Sovintolautakunnan ratkaista hänen juttunsa, on vastaaja aina kieltäytynyt saapumusta lautakunnan eteen ja alistumasta sen toimenpiteisiin. Siten on tämä johtosäännön määräys, niin hyvää tarkoittava kuin se lienee ollutkin, jäänyt kuolleeksi kirjaimeksi.,

XII. Työväenasiain lautakunta.

Työväenasiain lautakunnan kertomus toiminnastaan vuonna 1902 on sisällykseltään seuraava:

„Työväenasiain lautakuntaan kuuluivat vuonna 1902 Professori F. Gustafsson (puheenj.), Filosofian maisteri Ernst Nordström (varapuheenj.), Insinööri Edvin Bergroth, Ratatirehtööri A. Granfelt, Arkkitehti Th. Höijer, Tehtailija K. V. Bergman ja Kunnallisneuvos C. E. Degerholm. Varajäseniä oli Lehtori Jonatan Reuter, Turkkuri Anton Lundqvist, Tehtailija G. V. Sohlberg, Kauppias N. Kochtomow, Muurarimestari A. Ärt, Lehtori Hugo Bergroth ja Tehtailija V. v. Wright.

Lautakunnan
kokoonpano.

Lautakunnan puheenalaisena toimivuonna käsittelemät asiat olivat lyhyesti seuraavat:

Koska lautakunnan tehtäviin muun muassa kuuluu seurata niiden yhdistysten ja laitosten toimintaa, jotka saavat apua anniskeluvaroista, on Lautakunta sekä selontekovuonna tarkastanut ja Kaupunginvaltuustolle lähettänyt erinäisiä sellaisilta yhdyskunnilta tulleita kertomuksia niiden toiminnasta lähinnä edellisenä toimivuonna, että myöskin kehottanut kaikkia yhdistyksiä, jotka vuonna 1902 ovat saaneet määrärahoja puheenalaisista voittovaroista, kohta Lautakunnalle antamaan ohjelman seuraavan toimivuoden toiminnastaan. Edellämainitun toiminnan tarkemman valvonnan on Lautakunta niinkuin ennenkin jakanut jäsentensä ja varajäsentensä kesken. Erinäisiä Lautakunnalle tuotuja hakemuksia avun saamisesta edellämainituista varoista on Lautakunta lähettänyt lausuntoineen Kaupunginvaltuuston sellaisten rahanmääräyskysymysten käsittelemistä varten asetetulle valiokunnalle.

Anniskelu-
varojen käyttä-
minen.

Kysymys naisammattikoulun perustamisesta Helsinkiin, jota kysymystä jo on alustavasti kosketeltu Lehtori Jonatan Reuterin ennen antamassa ehdotuksessa samanlaisen koulun järjestämisestä poikia varten, on toimivuoden kuluessa erinäisissä kokouksissa ollut Lautakunnan käsiteltävänä. Sittenkuin Lehtori Reuter, Lautakunnan pyynnöstä, on tehnyt ohjelman sellaiselle naistyökoululle, on Lautakunta siitä vaatinut lausuntoa Käsiyökoulun toimikunnalta, Kasvatusopillisen ruuanlaittokoulun Toimikunnalta, Suomen Naisyhdistykseltä, Naisasialiitto Unioonilta sekä

Naisammatti-
koulun perusta-
minen.

Kansakoulunjohtokunnalta. Lautakunta on sittemmin myöskin saanut vastaanottaa lausuntoja asiasta kaikilta edellämainituilta yhdistyksiltä ja viranomaisilta, jota paitsi Kaupunginvaltuusto on 9 p:nä joulukuuta Lautakunnalle lausunnon antamista varten lähettänyt Suomen Naisyhdistyksen ja Kasvatusopillisen ruuanlaittokoulun Johtokunnan Valtuustolle antaman kirjelmän, jossa hakijat ilmoittavat suostuvansa, edellyttäen että kunta takaa kuntoonpanon ja käyttökustannukset ja yhteistoimin kunnan edustajain kanssa, ottamaan huolekseen yhdistetyn naisten talous- ja ammattikoulun järjestämisen ja johdon hakemuskirjelmään liitetyn painetun ehdotuksen mukaisesti.

Asia kokonaisuudessaan jätettiin 16 p:nä joulukuuta periaatteellisen knskustelun jälkeen Lautakunnan keskuudessa asetetun valiokunnan tarkemmin valmisteltavaksi, joka valiokunta ei kuitenkaan ennen vuoden loppua ehtinyt täyttää tehtävänsä.

Kunnallinen
työnvälitystoimisto.

Jo lähinnä edellisenä vuonna oli Lautakunta ottanut ohjelmaansa kysymyksen kunnallisen työnvälitystoimiston perustamisesta pääkaupunkiin, ja 11 p:nä helmikuuta päätti Kaupunginvaltuusto kehottaa Lautakuntaa antamaan lausuntonsa sellaisen laitoksen tarpeellisuudesta sekä ehdollisesti tekemään ehdotuksen asiasta. Maaliskuun 12 p:nä antamassaan kirjelmässä antoi Lautakunta, joka on omistanut tälle kysymykselle seikkaperäisen valmistuksen, Kaupunginvaltuustolle asiasta lausunnon, jossa Lautakunta ehdotti, että Valtuusto, ennenkuin sen enempää asiassa tehtäisiin, tahtoisi kutsua eräiden muiden kaupunkien kunnalliseduskunnat Helsingin Valtuuston kanssa valitsemaan kukin jäsenen toimikuntaan, jonka oli otettava kysymys kunnallisesta työnvälityksestä harkittavaksensa erittäinkin pitäen silmällä, että näihin kuntiin samalla aikaa perustettaisiin työtoimistoja. Samalla Lautakunta Kaupunginvaltuustolle antoi ehdotuksen väliaikaisen työnvälitystoimiston perustamisesta Helsinkiin.

Lautakunnan ehdotuksen edellämainitun toimikunnan kokoonkutsumisesta lieneekin Kaupunginvaltuusto hyväksynyt; ja sanomalehdistössä näkyvät uutiset ovat sittemmin osottaneet, että toimikunta on kokoontunut. Lautakunta on myöskin saanut tietää, että Kaupunginvaltuusto viime vuoden lopulla on tehnyt päätöksen, että tänne perustettaisiin väliaikainen työtoimisto, joka sanotusta ajasta lähtien onkin ollut toimessa.

Kysymys työväensihteeristön perustamisesta.

Erinäisissä kokouksissa toimivuoden ajalla on Lautakunnalla ollut käsiteltävänä kysymys työväensihteeristön perustamisesta Helsinkiin ulkomaiden samallaisten laitosten mallin mukaan. Tätä kysymystä Lautakunta ei kuitenkaan loppuunkäsitellyt ennen toimivuoden päättymistä.

Muista asioista, joita Lautakunta on toimivuoden kuluessa käsitellyt, huomautettakoon seuraavia:

Tammikuun 7 p:nä antamansa kirjelmän mukana on Lautakunta lausuntoineen Kaupunginvaltuustolle lähettänyt erinäisten täällä olevain raittius- ja ammattiyhdistysten Lautakunnalle tuoman hakemuksen epäjärjestyksien ehkäisemisestä anniskeluliikkeessä Palokunnantalolla. Anniskelu Palokunnantalolla.

Samana päivänä antoi Lautakunta lausunnon Helsingin kaupunginlähetyksen Toimikunnan Valtuustolle tekemästä hakemuksesta avun myöntämisestä väliaikaisen naisten työkodin toimeenpanemista varten. Naisten työkoti.

Kirjelmässä 18 p:ltä helmikuuta on Lautakunta Rahatoimikamarille antanut lausunnon Ruotsalaisen Työväenyhdistyksen pyynnöstä saada alennettuun hintaan lunastaa tontin N:o 2 Hämeenkadun varrella. Tontti N:o 2 Hämeenkadun varrella.

Fil. tohtori Maikki Fribergin Kaupunginvaltuustolle tekemää hakemusta avun saamisesta Skandinaviaan tehtävään opintomatkaan, sikäläisten työväenopistojen ja kansankotien tutkimista varten, puolsi Lautakunta 9 p:nä kesäkuuta lähetetyssä kirjelmässä. Matka-apu.

Kirjoituksessa 16 p:ltä joulukuuta on Lautakunta omine lausuntoineen Kaupunginvaltuustolle lähettänyt kotikoulukurssikomitean antaman kirjoituksen, jossa komitea pyytää määrärahaa sanottujen kurssien edelleen voimassa pitämiseksi. Kotikoulukurssit.

Päiväjärjestyksessä oleva työväenasuntokysymys on myöskin ollut keskustelun alaisena Lautakunnassa, mutta ei ole kuitenkaan tällä kertaa aiheuttanut erityisiä toimenpiteitä Lautakunnan puolesta“. Työväenasuntokysymys.

XIII. Valmistavan poikain ammattikoulun Johtokunta.

Kaupunginvaltuustolle on Valmistavan poikain ammattikoulun Johtokunta lukuvuodesta 1901—1902 antanut sisällykseltään seuraavan kertomuksen:

„Opetusta Valmistavassa poikain ammattikoulussa ovat lukuvuonna 1901—02 hoitaneet seuraavat opettajat: maist. M. Ahola kirjanpidossa ruotsiksi ja suomeksi, taiteilija A. Federley käsivaraisessa piirustuksessa ruotsiksi ja suomeksi, insinööri A. Olsoni luonnonopissa sekä teknologiassa ja ainesopissa suomeksi, kansakoulunopettajatar H. Petterson suomenkielessä, kansakoulunopettajatar F. Rosqvist ruotsinkielessä, arkkitehti G. A. Sundelin laskennossa suomeksi, arkkitehti E. A. Grönvall mittausopissa ja puutöiden ammattiopirustuksessa ruotsiksi ja suomeksi sekä allekirjoittanut, koulun johtaja, laskennossa, luonnontieteessä sekä teknologiassa ja ainesopissa ruotsiksi, projektsioniopissa ja metallitöiden ammattiopirustuksessa ruotsiksi ja suomeksi. Arkkitehti E. A. Törnwallin sairastumisen johdosta toimivat huhtikuulla sijaisina arkkitehti G. A. Sundelin ammattiopirustuksessa, insinööri A. Åkerman mittausopissa ja insinööri Holming mittausopissa suomeksi. Huhtikuun puolivälistä lähtien hoiti insinööri A. Olsonin tunteja insinööri S. Olin. Työhuoneessa on työharjoituksia hoitanut työnjohtaja F. F. Jokela puunvalmistuksessa sekä työnjohtaja J. E. Sandborg metallinvalmistuksessa, jonka ohessa alatyönjohtajana on ollut työnjohtaja K. M. Bärlund 1 p:ään toukokuuta sekä sitten puuseppä A. L. Sommardahl.

Eri aineissa on läpikäyty seuraavat kurssit.

Äidinkieli.

I Luokka (4 tuntia viikossa). Harjoituksia oikein- ja kaunokirjoituksessa, yksinkertaisempain kirjoitusten sepittämistä, isänmaallisen kirjallisuuden lukemista.

II Luokka (2 t. v.). Hakemusten, todistusten, ilmoitusten ja työselitysten laatiminen, harjoituksia pyöräkirjoituksessa ja tekstauksessa.

Laskento.

I Luokka (5 t. v.). Kansakoulukurssin kertaus, lukujen korottaminen potenssiin ja juurenottaminen, algebraisten lukujen ja kaavain

selittäminen, yhteenlasku, vähennyslasku, kertomalasku ja jakolasku algebraluvuilla.

II Luokka (4 t. v.). Prosentti-, yhtiö- ja vaihtolaskua, yhteenlaskua vähennyslaskua, kertomalaskua ja jakolaskua algebraluvuilla, yksinkertaisia ekvatsioneja ja ensi asteen tehtäviä yhdellä tuntemattomalla, käsityötuotteiden itse kustannusten ja myyntihintain laskemista.

Mittausoppi.

I Luokka (4 t. v.). Tärkeimmät säännöt mittausopista, pinta- ja volyymilaskuja.

II Luokka (2 t. v.). Mittausopillisten laskujen soveltamista ammatteihin, niinkuin käsityötuotteiden valmistamiseen tarvittavan ainesmenekin laskeminen.

Luonnonoppi.

I Luokka (3 t. v.). Kemian alkeiskäsitteet, kappalten yleiset ominaisuudet, ääni-, valo-, lämpö- ja sähköoppi, mekaniikan tärkeimmät kohdat.

II Luokka (4 t. v.). Mekaniikan tärkeimmät kohdat ynnä selitys lujuusopin ensi alkeista, höyrykoneista, muista moottoreista ja koneista.

Teknologia ja ainesoppi.

I Luokka (2 t. v.). Eri aineiden löytöpaikat, esiinsaanti ja ominaisuudet sekä näiden aineiden käsittelyssä käytetyt aseet ja menettelytavat.

II Luokka (2 t. v.). Edellisen jatkoa.

Kirjanpito.

II Luokka (4 t. v.). Käsityöläisliikkeen kirjanpito 8 kuukauden kuluessa, eri vakuutuslajien, säästö- ja sairaskassain selitys, liikekirjeiden laatiminen.

Käsivarainen piirustus.

I Luokka (6 t. v.). Mittausopillisten koristeiden piirustaminen sekä väritettyjen lehtien ja kukkain stiliseeraus.

II Luokka (4 t. v.). Edellisen jatkoa, kipsimallien mukaan piirustaminen varjoja kuvaten, perspektiivipiirustus.

Projektsionioppi.

I Luokka (6 t. v.). Mittausopillinen piirustus, kappalten projektsioni, leikkaus, taso- ja pintain levitys, kappalten läpätunkeminen, varjot.

Ammattipiirustus.

II Luokka (8 t. v.). Ammattipiirustus mallien, luonnosten ja kuvien mukaan.

Verstastyö.

I Luokka (12 t. v.). Puutöitä, nimittäin sahaus-, vuolu-, viila-, kaveri-, taltta-, höyläys-, koverrus-, sorvaus- ja veistoharjoituksia. Metallitöitä, nimittäin viila-, vasara- ja meisseliharjoituksia, niinkuin neli- ja kahdeksasivuisen prisman, kuution, pyramiidin, mutterikulman, tavallisten kiilan- ja lohenpyrstönmuotoisten jälkien, pöyreiden tappien ja eri sijoitusten tekeminen mitan mukaan, meisselin veistäminen, pultin sorvaus, raudan kiertäminen, erilaisten peltiteosten niittaus ja juottaminen.

II Luokka (12 t. v. ja sitä paitsi 24 t. v. kesällä).

1) Puutöidenosasto. Sauma-, kiiri-, puntti-, nuotta-, naula-, pinna-, valssi-, risti-, lohenpyrstö-, aste-, pyöreätappi-, uurretappi-, uurre- ja sinkkiyhdistämisä sekä niiden sovitteluja oven- ja ikkunakehien ja puitteiden, huonekalujen, sorvaustöiden, mallien y. m. valmistamisessa.

2) Metallitöidenosasto. Vaikeampia sijoituksia, erilaisten kärkien, meisselien, kaverien ja mutterien takominen, pyöreä- ja litteäraudan taivutus, erilaisten pulttien, koonin, pallon ja tasapinnan sorvaus. Sovelluksia erilaisten työkalujen valmistamisessa, niinkuin mallikulmain, merkki-puikkojen, kalvinporain, pyörä- ja jalkaharppien, piirustinten, kaariharppien y. m.

Syyslukukauden alussa sisäänkirjoittautui 58 oppilasta, joista 23 ruotsin- ja 35 suomenkielistä. Heistä oli 13 ruotsalaisella ja 29 suomalaisella ensimmäisellä luokalla sekä 10 ruotsalaisella ja 6 suomalaisella toisella luokalla. Kevätlukukauden lopussa oli jälellä 56 oppilasta.

Oppilasten ikä, syntymäpaikka ja edellinen koulu näkyy seuraavasta taulusta.

<i>Oppilasten ikä.</i>		<i>Syntymäpaikka</i>	
13 vuotta	9	Helsinki	44
14 ”	21	Uusimaa Helsingin ulkopuolella .	6
15 ”	20	Muu Suomi	8
16 ”	4		
17 ”	3		
19 ”	1		
	Summa		58
		<i>Edellinen koulu</i>	
		Ylempi kansakoulu	56
Keski-ikä	14,6	Lyseo	2
		Summa	58

Päästötodistuksen ruotsalaiselta osastolta saivat 31 p:nä toukokuuta seuraavat oppilaat:

Puutöidenosastolta: Julius Bernhard Sundberg ja Uno Edvard Grönmark.

Metallitöidenosastolta: Gustaf Valdemar Eklund, Frans Erik Eriksson, Emil Henrikson, Karl Reinhold Idström, Oskar Emil Lundell ja Karl Evert Sarlund.

Päästötodistuksen suomalaiselta osastolta saivat seuraavat oppilaat:

Puutöidenosastolta: Antti Koistinen.

Metallitöidenosastolta: Kalle Andersin, Oskari Mauri Karlberg, Frans Einar Leinonen, Lauri Johannes Jokinen ja Harald Juusenpohja.

Ruotsalaiselle toiselle luokalle ylennettiin 12 oppilasta, niistä 4 ehdollisesti, suomalaiselle toiselle luokalle 17 oppilasta, joista 5 ehdollisesti.

Seuraaville toiselle luokalle ylennetyille oppilaille annettiin 55 markan apuraha jaettavaksi 5 markalla kuukaudessa ensi lukuvuonna: Johan Holmille, Anders Herman Torniaiselle, Johan Leonard Wilkmannille, Toivo Henrik Wiitaselle.

Palkinnoksi saivat harppilaatikon, viivottimia ja piirustuslaudan seuraavat oppilaat: Julius Bernhard Sundberg, Antti Koistinen, Birger Leopold Andersson, Gustaf Hjalmar Granfelt, Einar Mauritz Salin, Sulo Arvid Einar Einiö, Lauri Ensi Ilmari Eriksson, Aksel Järvenpää, Herman Waldemar Santala, Johan Leonard Wilkman ja Toivo Henrik Wiitanen.

Palkinnoksi annettiin taas omakätisesti työpajassa valmistettuja työkaluja seuraaville oppilaille: Gustaf Waldemar Eklundille, Frans Erik Erikssonille, Oskar Emil Lundellille, Oskari Mauri Karlbergille ja Frans Einar Leinoselle“.

Opetusta on vuonna 1902 anr

O p p i a i n e e t	M a a n a n t a i				T i i s t a i			
	I L.		II L.		I L.		II L.	
	Ruots.	Suom.	R.	S.	R.	S.	R.	S.
Äidinkielessä	9-10	—	—	12-1	—	12-1	9-10	
Laskennossa	12-1	4-5	8-9	—	8-9	4-5	—	9
Mittausopissa	8-9	9-10	4-5	—	—	—	—	
Luonnonopissa	—	8-9	9-10	5-6	9-10	5-6	12-1	
Teknologiassa ja ainesoppissa	—	—	—	—	2-3	—	3-4	8
Kirjanpidossa	—	—	—	4-5	—	—	—	4
Käsivarapiirustuksessa	10-12	—	—	—	3-5	10-12	—	
Projeksioniopissa	—	2-4	—	—	—	—	—	
Ammattiopirustuksessa	—	—	10-12	10-12	—	—	10-12	10
Verstastyössä	4-6	10-12	2-4	8-10	10-12	8-10	4-6	2

raavan lukujärjestyksen mukaan.

Keskiviikko				Torstai				Perjantai				Lauantai			
I L.		II L.		I L.		II L.		I L.		II L.		I L.		II L.	
R.	S.	R.	S.	R.	S.	R.	S.	R.	S.	R.	S.	R.	S.	R.	S.
-10	—	—	—	10-11	2-3	11-12	—	9-10	12-1	—	3-4	—	2-3	—	—
-11	4-5	8-9	10-11	8-9	9-10	10-11	—	—	9-10	9-10	4-5	8-9	—	—	4-5
-9	9-10	—	4-5	—	3-4	—	4-5	4-5	—	12-1	—	4-5	3-4	—	—
—	—	9-10	5-6	9-10	—	—	8-9	—	—	—	5-6	9-10	9-10	2-3	—
—	8-9	—	—	—	—	—	—	8-9	8-9	—	—	—	—	3-4	8-9
—	—	4-5	—	—	—	4-5	9-10	—	—	8-9	—	—	—	4-5	9-10
—	—	10-12	2-4	—	—	2-4	10-12	—	10-12	—	—	2-4	10-12	—	—
-1	2-4	—	—	11-1	4-6	—	—	2-4	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10-12	10-12	—	—	10-12	10-12
-6	10-12	2-4	8-11	4-6	10-12	8-10	2-4	10-12	4-6	2-4	8-10	10-12	4-6	8-10	2-4

XIV. Kasvatuslautakunta.

Kasvatuslautakunnan Kaupunginvaltuustolle antama kertomus Lautakunnan toiminnasta vuonna 1902 on sisällykseltään seuraava:

„Kasvatuslautakunnan työ on vuonna 1902 jatkunut pääasiallisesti saman suunnitelman mukaan, kuin edellisinä vuosina, mutta edelleenkin laajentunut. Samaten kuin kasvatuslaitokset Sipoossa ja Nummella on Vaivashoitohallituksen muutamia vuosia sitten perustama turvakoti Lohjalla 1 p:stä tammikuuta 1902 asetettu Lautakunnan hallinnon alaiseksi, jonkun verran uudestajärjestettynä ja muutettuna saman pitäjän Karstun kylään, jossa on saatu tilava kouluhuoneisto ja jossa riittävä määrä elänteilleantopaikkoja on oppilaille tarjona. Kaikissa näihin kolmeen kasvatuslaitokseen liitetyissä kouluissa on opetusta annettu mikäli mahdollista kaupungin kansakouluille vahvistetun oppisuunnitelman mukaan. Muittenkin hoidokkaitensa koulunkäynnistä on Lautakunta koettanut pitää huolta parhailla tavoin.

Lohjan turvakodin asettamisella Kasvatuslautakunnan hallinnon alaiseksi on joksikin aikaa eteenpäin poistettu jo olemassa olevat varsin tunnut vaikeudet suomeapuhuvain poikain huostaanottamiseen ja kasvatamiseen nähden. Mainittua turvakotia haltuunotettaessa oli tässä laitoksessa ainoastaan 10 oppilasta, joista 2, ollen ruotsiapuhuvia, heti siirrettiin Sipoon kasvatuslaitokseen, jonka johdosta on ollut tilaa uusille oppilaille. Lisäksi on vielä saatu etu senkin kautta, että huostaanotetut suomeapuhuvat pojat nyt on voitu jakaa puheenalaisten kahden laitoksen kesken iän ja kehitystason mukaan, joka suuresti on ollut omansa helpottamaan kasvatustyötä.

Jo viime vuonna pelätty liiallinen hoidokasten paljous Sipoon kasvatuslaitoksessa on vielä tänä vuonna ollut vältettävissä, kun Kasvatuslautakunnan on onnistunut saada 4 nuorimmista pojista Björkbakan kansakou-

luun Tuusulan pitäjässä sekä 2 muuta, joiden käytöstä vastaan ei ole ollut mitään muistuttamista, on voitu antaa elänteille kaupunkiin ja täällä käymään kansakoulua, ja vielä 2 pojalle, jotka jo ovat ehtineet ohi varsinaisen kouluijän, ja yhdelle, joka on hyvin kuuro, on hankittu kotiopetusta.

Sellaisia tyttöjä elänteille annettaessa, joiden vaikeamman pahantapaisuuden johdosta on katsottu pitävän saada vartavasten heille sovitettua kasvatusta, on Kasvatuslautakunta tänä vuonna kohdannut varsin vakavia vaikeuksia. Aikaisempina vuosina on Lautakunta saanut ne tytöt, joita ei soveliaasti ole voitu antaa yksityisille henkilöille elänteelle, Vihdissä olevaan Seimelän yksityiseen kasvatuskotiin, jonka kautta erityisen turvakodin perustaminen huostaanotettuja tyttöjä varten on toistaiseksi voitu siirtää tuonemmaksi. Mutta taloudellisten vaikeuksien tähden on mainitun kasvatuskodin johtajattarien ollut pakko ryhtyä erinäisiin muutoksiin ja rajoituksiin kodin johdossa ja suunnitelmassa, josta on ollut seurauksena, että he eivät enää ole voineet vastaanottaa sen laatuista lapsia kuin Kasvatuslautakunnan hoidokkaat. Kun sitä paitsi, yksityisiä tapauksia lukuunottamatta, on näyttäytynyt mahdottomaksi saada tyttöjä, joiden kasvatusta varten ei ole katsottu tarvittavan mitään ylimääräisiä toimenpiteitä, otetuiksi maalaiskuntain kansakouluihin, ei Lautakunta ole voinut keksiä mitään muuta keinoa kuin valmistaessaan vuosirahansäännön ehdotusta vuodeksi 1903 tehdä esityksen erityisen tyttöjen kasvatustaitoksen perustamisesta, johon esitykseen Kaupunginvaltuusto onkin suvainnut suostua.

Vuoden kuluessa on ensi kerran laskettu pois Kasvatuslautakunnan huolenpitoa nauttineita lapsia, Sipoon kasvatustaitoksesta kun on päästetty 6 ja Nummen turvakodista 8 poikaa sekä Helsingin kansakoulusta yksi poika ja Wihdin kansakoulusta yksi tyttö, kaikki täydellisen kansakoulukurssin suorittaneita. Osa niistä, jotka siten ovat lähteneet kasvatustaitoksesta, on saanut palata vanhempainsa luokse kaupunkiin, jos nämä ovat onnistuneet hankkimaan heille paikkoja, mutta useimmat ovat jääneet maalle rengiksi, nuoremmat ruuasta ja vaatteista, vanhemmat vuosipalkasta, joka vaihtelee 40 ja 100 markan välillä, paitsi tavanmukaisia vaatekappaleita. Yksi poika Sipoossa, 17 vuoden vanha, sekä 4 Nummella ja 2 Lohjalla, jotka myöskin olivat ehtineet kauas ohi tavallisen kouluijän, ovat saaneet lopettaa kuolunkäyntinsä täydellistä kurssia suorittamatta ja heille on hankittu reinginpaikkoja. Sitä paitsi on Nummen taitoksesta yksi oppilas, jossa ajoittain on näkynyt mielenvikaa, saanut palata äitinsä luokse ja toisen pojan on hänen isänsä Lautakunnan suos-

tumuksella lähettänyt Härmässä olevain sukulaistensa luokse. Toistaiseksi ei näiden poikain käytöksestä ole tullut mitään valituksia. Rippikoulu-ijässä olevat on paikkakunnan papisto valmistanut ja päästänyt Pyhälle ehtoolliselle.

Kasvatuslaitoksissa olevain lasten käytös on ollut sellainen, kuin asianhaarain mukaan on voitu odottaa. Useampia karkausyrityksiä on sattunut, mutta aiheen Nummen laitoksesta tehtyihin ovat useimmissa tapauksissa antaneet paikkakunnan rengit ja torpparit, jotka, pitäen kasvatuslaitoksen poikia vastenmielisinä kiipailijoina työmarkkinoilla, ovat suorastaan kehottaneet ja narranneet heitä karkaamaan sekä muutenkin koettaneet yllyttää heitä epäjärjestyksiin. Muutamissa tapauksissa on syy ollut vanhemmissa, jotka, arvelleen poikain jo voivan alkaa ansaita jotakin, ovat halunneet saada heidät takaisin kotiin. Saadakseen sellaisissa tapauksissa kieltämättömän määräämisvallan lapsiin nähden, päätti Lautakunta kokouksessaan viime marraskuun 13 p:nä, milloin se kävi päinsä, lapsia huostaansa ottaessaan koettaa saada myöskin kasvatusoikeuden siirrettyksi holhoojalle, mikä jo useassa tapauksessa on tapahtunutkin. Näpistelemisiä on useampia kertoja sattunut, jopa kaksi oppilasta Sipoon turvakodista on tehnyt itsensä syypääksi tärkeään varkauteen ynnä murtoon, jonka tähden Sipoon kihlakunnanoikeus on määrännyt heidät otettaviksi valtion kasvatuslaitokseen. Eräs oppilas Sipoossa on puukolla iskenyt talon torpparia käteen, niin että tämä päälle viikon on ollut työhön kykenemätönnä. Kovimmat rangaistukset ovat olleet ruumiillinen kuritus pienemmille lapsille ja isommille tovereista eristäminen, jolloin heidät muutamia päiviä on pidätetty kouluhuoneistossa valvonnan alaisina.

Terveystila Lautakunnan hoidokkailla on yleensä ollut hyvä. Muutamissa tapauksissa on lapset tuotu kaupunkiin sairaalassa taikka klinikassa hoidettaviksi. Yksi oppilas Lohjan kasvatuslaitoksesta on vuoden kuluessa kuollut aivokalvontulehdukseen.

Kuluneena vuonnakin on Kasvatuslautakunnalla useampaan kertaan ollut tilaisuus lasten kasvatukseen ja koulunkäyntiin nähden todeksi havaita suurta välinpitämättömyyttä, velttoutta ja kevytmielisyyttä vanhempain puolesta, jotka mieluummin ovat tahtoneet päästä lapsistaan. Toiselta puolen on myöskin lisäytynyt Lautakunnan kokemus vaikeudesta saada hoidettavakseen sellaisia lapsia, joita vanhemmat eivät ole tahtoneet päästää luotaan, vaikka lapset jo ovat ehtineet pitkälle huonoille teille. Neljässä sellaisessa tapauksessa, joissa vanhempain sopimattomuus ja kykenemättömyys on voitu näyttää toteen tuomioistuimessa, on tämä Holhous-

lautakunnan vaatimuksesta ottanut vanhemmilta kasvatusoikeuden ja määrännyt lasten holhoojaksi Kasvatuslautakunnan sihteerin. Kolmessa muusakin tapauksessa on tämä Lautakunnan ylläkerrotun päätöksen mukaan lapsia huostaanotettaessa määrätty holhoojaksi vanhempain pyynnöstä. Hänelle uskottujen holhouksien luku, joka vuoden alussa oli 4 käsittäen 10 lasta, on siten sen kuluessa lisäytynyt 11:een, käsittäen yhteensä 25 lasta.

Vuoden alussa oli 78 lasta, joista 60 poikaa ja 18 tyttöä, Kasvatuslautakunnan hoidettavina. Kuluneen vuoden ajalla on Lautakunnan huostaan otettu 34 lasta, 27 poikaa ja 7 tyttöä. Mutta kun samaan aikaan 27 poikaa ja 1 tyttö yllämainituista syistä on lakannut nauttimasta Lautakunnan huolenpitoa — edelleenkin he kuitenkin ovat sen valvonnan alaisina — niin oli Lautakunnan hoidokkaita vuoden lopussa 84. Näistä oli 32 suomea ja 28 ruotsiapuhuvia poikia sekä 14 suomea ja 10 ruotsiapuhuvia tyttöjä. Ruotsiapuhuvista pojista kuului 19 Sipoon kasvatuslaitokseen, 2 oli annettu elätteelle yksityisille henkilöille siellä, 4 Tuusulassa, 2 Helsingissä ja 1 Espoossa. Suomeapuhuvista ylläpidettiin 11 Nummen ja 16 Lohjan kasvatuslaitoksessa, jonka ohessa 5 oli annettu elätteille Sammattiin. Tytöistä oli 9 otettuna Neitien D. v. Schantz'in ja B. Hernbergin kasvatuskotiin Wihdissä, 4 oli elätteillä yksityisillä henkilöillä samassa pitäjässä ja 1 Sammatin Emännyskoulussa, 7 matami Brobergilla Sippoossa, 1 eräällä toisella henkilöllä siellä sekä 2 Bengtsbyssä Porvoon pitäjässä.

Kaikki vuoden menot ovat nousseet 31,093 markkaan 8 penniin, joka määrä on 2,815 markkaa 8 penniä vahvistettua vuosirahansääntöä suurempi. Lisäys koskee etupäässä yksityistä elätteelle antamista varten määrättyä erää, joka nousee 6,668 markkaan 77 penniin — määräraha siihen oli ainoastaan 4,000 markkaa — ja on aiheutunut siitä että paitsi tyttöjen ylläpitoa myöskin osa poikain ylläpitoa on suoritettu tästä määrärahasta. Mutta kun samaan aikaan pahantapoisten lasten turvakodille lahjoitettujen rahastojen korkovarot nousivat 1,938 markkaa 13 penniä laskettuja suuremmiksi, ja vanhempain lisäapuna lastensa ylläpitämiseen myöskin on kertynyt 1,042 markkaa 30 penniä enemmän kuin oli arvattu sekä taverahain määrärahasta on säästynyt 5 markkaa 88 penniä, niin on kaikissa tapauksissa siitä rahamäärästä, jonka Kaupunginvaltuusto on määrännyt Kasvatuslautakunnan tarkoituksiin, jäänyt 171 markan 23 pennin ylijäämä.

Kasvatuslautakuntaan on vuoden kuluessa kuulunut rehtori V. T. Rosenqvist, puheenjohtajana, senaatin kamreeri R. Erenius, tohtori K. E.

Holm, tohtorinrouva H. Nordmann, överstiluutnantti I. Gordie ja kamreeri Ö. G. Westling vakinaisina jäseninä sekä maisteri V. Hellman, joka on vuoden kuluessa kuollut, dosentti A. af Forselles ja senaatin kanslisti B. Wasastjerna varajäseninä. Tohtori K. E. Holm ja tohtorinrouva H. Nordmann, joiden vuoden lopussa oli vuoro erota, valitsi Kaupunginvaltuusto uudelleen. Sitä vastoin Kasvatuslautakunnalle voimassa olevain uusien määräysten nojalla ei ole valittu mitään varajäseniä.“

XV. Puutarhalautakunta.

Puutarhalautakunnan vuodesta 1902 Rahatoimikamarille antama kertomus on suomennettuna näinkuuluva:

„Lautakunnan kokoonpano sanottuna vuonna on ollut seuraava: Va-paaherra B. v. Willebrand, puheenjohtaja, Arkkitehti M. Schjerfbeck, vara-puheenjohtaja, Arkkitehti H. Neovius ja Kaupungininsinööri G. Idström, viimeainittu itsemäärätyinä jäsenenä. Varajäseninä olivat Kauppias Ernst Krogius ja Nimituomari John Ugglä.

Lautakunnan
kokoonpano.

Toiminnasta kaupungin istutuksissa nyt puheenalaisena työvuotena saa Lautakunta viitata myötäliitettyyn Kaupunginpuutarhuri Olssonin antamaan kertomukseen. Siitä näkyy, että menot istutusten ylläpidosta vuoden kuluessa ovat olleet ainoastaan vähäisen määrän suuremmat sitä määrärahaa, joka menoarviossa on tarkoitusta varten määrätty. Syy siihen, että sanotut menot tänä työvuonna, päinvastoin kuin edellisinä vuosina, on voitu pysyttää niille vahvistetuissa rajoissa, on osaksi kesän sateinen ilma, joka sai kastelemiskustannukset vähimmilleen, osaksi taas eräät säästäväisyystoimenpiteet, joihin Lautakunta on ryhtynyt istutusten hoitoon nähden. Kun Lautakunnan viimeainitut toimet ovat joutuneet eräiltä tahoilta moitteen alaisiksi, pyytää Lautakunta kunnioittaen tässä saada lyhyesti esittää syyt niihin.

Kaupungin-
istutusten kun-
nossapitoon
myönnetty
määräraha ja
säästäväisyys-
toimenpiteitä.

Viime vuosien menoarviota koskevissa kirjelmässään on Puutarhalautakunta huomauttanut ja koettanut numeroilla toteennäyttää, että Kaupunginvaltuuston aina vuodesta 1900 kaupungin istutusten kunnossapitoa varten myöntämä 47,000 markan määräraha, uusien järjestettyjen alueiden lisäksi-tultua, ei riittänyt istutusten pitämiseen samassa kunnossa kuin ennen. Rahatoimikamarin esityksestä, joka osotti välttämättömäksi taloudelliseen asemaan katsoen noudattaa suurempaa säästäväisyyttä kaupungin istutusten hoidossa, on Kaupunginvaltuusto kuitenkin jättänyt Lautakunnan esitykset määrärahan lisäämisestä huomioonottamatta. Tämän johdosta kehoitettiin Kaupunginpuutarhuria mikäli mahdollista koettamaan välttää

määrärahan yli menemistä; mutta kun kaupunginistutuksia vuosina 1900—1902 hoidettiin pääasiallisesti samaan tapaan kuin ennemmin, ryhtymättä sanottaviin rajoituksiin, oli tästä seurauksena, että Kaupunginvaltuuston myöntämäin määrärahan lisäksi meni, vuonna 1900 3,282 ja vuonna 1901 aina 8,850 markkaa. Lautakunta, joka käsitti sellaisen epäkohdan olevan vastedes vältettävän, ilmoitti sentähden Kaupunginvaltuustolle viimeksi antamassaan vuosikertomuksessa, että Lautakunta vastedes koettaisi pysyttää menot vahvistetuissa rajoissa, senkin uhalla että tämä voisi tulla vaikuttamaan kaupungin istutusten tähän saakka mallikelpoiseen somuuteen.

Tämän mukaisesti ryhtyi Lautakunta työvuoden alussa erinäisiin toimenpiteisiin vähentääkseen menoja kaupunginistutuksista, muun muassa supistamalla kukkain ostamisen mahdollisimman vähiin, mutta koska Kaupunginpuutarhurin Lautakunnalle antamat kuukausi-ilmoitukset kirjaanpannuista, istutusten kunnossapidon vaatimista kustannuksista osottivat, että mitään sanottavaa määrää ei vielä edellisen vuosipuoliskon lopulla ollut säästynyt, vaan että päinvastoin menot sanottuun aikaan pysyivät suunnille yhtä suurina kuin edellisenä vuonna, oli Lautakunnan pakko päättää tehokkaampia toimenpiteitä välttääkseen määrärahan yli menemistä. Sittenkuin Lautakunta oli hankkinut Kaupunginpuutarhurin lausunnon siitä, millä puutarhahallinnon alalla suurempaa säästäväisyyttä voitaisiin noudattaa, kehotti Lautakunta sentähden 2 p:nä heinäkuuta Kaupunginpuutarhuria että, samalla kuin kaupungin keskemällä olevat istutukset, nimittäin Runebergin- ja Kappeli-esplanaadit sekä näkyväisimmät osat Tähtitorninvuoria, edelleenkiin hoidettaisiin samassa ensi luokan kunnossa kuin ennenkin, muut nurmikot sitä vastoin ylläpidettäisiin mahdollisimman huokealla tavalla.

Lautakunta on edellämainitulla tahtonut saada näytetyksi, että nyt puheena oleva säästäväisyystoimenpide on ollut välttämätön johtopäätös Kaupunginvaltuuston ja Rahatoimikamarin menoarviota käsiteltäessä tekemistä päätöksistä. Siihen että kesän kuluessa olisi tehty Valtuustolle esitys kunnossapitomäärärahan lisäämisestä, olisi ollut sitä vähemmän syytä, kuin Lautakunta jo menoarviokirjoituksessaan edellisenä syksynä oli huomauttanut niitä seikkoja, jotka puolsivat määrärahan lissäämistä, Kaupunginvaltuuston voimatta siihen suostua. Ilolla on Lautakunta sittemmin nähnyt, että Valtuusto on 1903 vuoden menoarvioon ottanut yllämainitun määrärahan 54,000 markaksi; ja toivoo Lautakunta, että kaupungin istutukset taas läheisessä tulevaisuudessa tulevat esiytymään siinä somassa kunnossa, joka on ollut pääkaupungin ylpeytenä.

Lautakunnan työvuonna muuten käsittelemät asiat olivat pääasiassa seuraavat.

Sittenkuin Rahatoimikamari kokouksessaan 28 p:nä Marraskuuta 1901 oli päättänyt kehottaa Lautakunta kunnossapitämään Ylireviisorinlesken Hedvig Falcken vainajan hautaa, antoi Lautakunta 14 p:nä tammikuuta Kaupunginpuutarhurille toimeksi pitää huolta siitä.

Rouva Falckenin haudan kunnossapito.

Samana päivänä annetussa kirjelmässä antoi Lautakunta Rahatoimikamarille lausunnon Vesitehtailija L. Sjölundin ja toiminimi Edvard Forsbergin hakemuksista, että saisivat oikeuden rakentaa virvoitusjuomain myymälöitä kaupungin istutuksiin.

Virvoitusjuomain myymälöitä.

Sen johdosta että vuoden kuluessa kävi vaikeaksi kaupungin käytettävänä olevilta mailta saada istutusten kunnossapitoon tarvittavia määriä multaa, teki Lautakunta 9 p:nä toukokuuta Rahatoimikamarille esityksen keinotekoisesta ruokamullan valmistamisesta kaupungin istutusten tarpeeksi, ja aiheuttikin tämä esitys, että 1903 vuoden menoarvioon otettiin 2,500 markkaa sanottuun tarkoitukseen.

Puutarhamullan hankkiminen kaupungin istutuksia varten.

Kesäkuun 13 p:nä lähetti Lautakunta Rahatoimikamarille esityksen niiden pöytän ja vaunujen poistomittamisesta, joita Kaivopuistoon viemälle tielle oli asetettu virvoitusjuomain y. m. myyntiä varten ja jotka Lautakunnan mielestä olivat paikkaa rumentavia ja osaksi liikenteelle haitallisia.

Käytävä Kaivopuistoon.

Heinäkuun 36 p:nä annetun kirjelmän ohella lähetti Lautakunta Kaupunginvaltuuston Valmistusvaliokunnalle luonnospiirustukset Polyteknillisen opiston tontin edustalle tulevaksi puistikoksi sekä kustannusarvion sen perustamisesta ja vastaisesta, valtiovaraston kustannuksella toimitettavasta kunnossapidosta. Sittenkuin antoi Lautakunta myöskin kirjelmässä joulukuun 18 p:ltä Rahatoimikamarille erityisen lausunnon siitä kerran kaikkiaan suoritettavasta korvausmäärästä, joka kaupungin olisi pidettävä itselleen aiotun istutuksen kunnossapidosta.

Polyteknillisen opiston puistikko.

Sittenkuin Rahatoimikamari oli pyytänyt Lautakunnan lausuntoa, voitaisiinko Eläintarhasta taikka muualta kaupungin ulkotiluksilta osottaa jokin paikka luovutettavaksi juhla kokouksien pitämistä varten erinäisille kansanyhdistyksille, ehdotti Lautakunta kirjelmässä 30 p:ltä heinäkuuta, että Puutarhayhdistyksen alueen pohjoispuolella Eläintarhassa oleva niitty toistaiseksi käytettäisiin siihen tarkoitukseen, sekä otti menoarvion ehdotukseensa määrärahan tämän paikan kuivauttamista varten. Vastaiseksi kuitenkin koettaaksensa auttaa sitä puutetta, joka mainitaan Rahatoimikamarin edellämäin kirjelmässä, antoi Puutarhalautakunta Kaupun-

Paikka kansanhuveja varten.

ginpuutarhurille toimeksi, niin pian kuin Hakasalmen huvilaa ympäröivän alueen käyttöoikeus tulisi kaupungille, tehdä ehdotuksen paikan järjestämisestä sinne nyt puheenalaista tarkoitusta varten, josta Lautakunta vastedes antaisi ehdotuksen.

Kielikysymys. Heinäkuun 30 p:nä antoi Lautakunta Rahatoimikamarille lausunnon molempain kotimaisten kielten käyttämisestä Lautakunnan kirjeenvaihdossa.

**Tulo- ja meno-
arvio.** Syyskuun 23 p:nä antamansa kirjelmän mukana lähetti Lautakunta Rahatoimikamariin tulo- ja menoarvion ehdotuksen vuodeksi 1903 siihen kuuluvine asiakirjoineen, jotka ovat liitetyt Rahatoimikamarin tulo- ja menosäännön ehdotukseen sanottua vuotta varten.

**Saksalaisen
kirkon luona
olevat istutuk-
set.** Lokakuun 16 p:nä antoi Lautakunta Rahatoimikamarille lausunnon täkäläisen saksalaisen seurakunnan kirkkoneuvoston Rahatoimikamarille tekemästä hakemuksesta, että kaupunki ottaisi toimittaakseen seurakunnan kirkon luona olevain istutusten hoidon ja kunnossapidon.

**Vanha ja Uusi
hautuunmaa.** Samana päivänä antoi Lautakunta, Helsingin ruotsalais-suomalaisen seurakunnan Kirkkohallintovaliokunnan pyynnöstä, seikkaperäisen lausunnon tässä kaupungissa olevain Vanhan ja Uuden hautuunmaan järjestämistä koskevasta asiasta.

**Urheilukenttä
Eläintarhassa.** Marraskuun 20 p:nä annetulla läheteellä Rahatoimikamari pyysi Puutarhalautakunnan lausuntoa erinäisten voimistelu- ja urheiluyhdistysten Kaupunginvaltuustolle tekemästä esityksestä urheilukentän järjestämisestä polkupyöräradaksi luovutetulle alueelle Eläintarhaan. Kirjelmässä saman kuun 26 p:ltä esitti Lautakunta, että tähän ehdotukseen ei suostuttaisi, koska se oli soveltumaton Lautakunnan aikaisemmin tekemään ehdotukseen Eläintarhanalueen järjestämisestä, vaan että sen sijaan työt ehdotuksessa edellytetyn urheilukentän järjestämiseksi Eläintarhan niitty-
palstoille N:ris 6 ja 7 voivat heti alkaa. Hyväksyen tämän Lautakunnan ehdotuksen on Kaupunginvaltuusto sitten 1903 vuoden menoarvioon ottanut 6,700 markan määrärahaerän puheenalaiseen tarkoitukseen sen aikaisemmin mainitun pienemmän määrärahan sijasta, jota Lautakunnan menoarvion ehdotuksessa on puollettu nyt puheenalaisen alueen kuivauttamiseen.“

Ja kertomuksen mukana on sisällykseltään seuraava Kaupunginpuutarhurin selonteko:

„Työt tarveaineiden kuljettamiseksi taimilavoja varten alkoivat uudella vuodella.

Helmikuussa alkoi kukkaiskasvien lisääminen, joka jatkui toukokuuhun,

milloin koko kaupungin istutuksia varten tarvittava lukumäärä kasveja, 109,550 kappaletta, oli kasvatettu.

Kukkaiskasveja, jotka säännöllisissä ilmaoloissa istutetaan kylmälle maalle jo kesäkuun ensimmäisinä päivinä, ei voitu tänä vuonna panna ulos, ennenkuin kuukauden keskivaiheilla. Muutkin ulkotyöt olivat kylmien ilmain vuoksi myöhästyneitä sen kautta, että niitä oli vaikea toimittaa tavalliseen aikaan.

Sittenkuin vuosittain uudistuvat kevättyöt, nimittäin ruohokenttäin kylvö, puiden ja pensasten täydentäminen ja leikkaaminen, kävelyteiden puhtaanapitoa y. m., oli lopetettu, ryhdyttiin varsinaisiin kesätöihin. Näitä töitä helpottivat nyt melkoisesti kesän sateiset ilmat ja sen johdosta kas telemista varten aiottu henkilökunta voitiin laskea pois.

Rikkaruohojen kitkeminen sitä vastoin vaati sellaisissa oloissa suu rempia kustannuksia kuin kuivina kesinä ja se käypi yleensä varsin rasit tavaksi istutusten kunnossapidolle, mutta ei liene vältettävissä, jos mieli ruohoistutusten näyttää huolellisesti hoidetuilta. Näihin töihin käytetään kuitenkin pääasiallisesti huokeita työvoimia, nimittäin vanhempia vaimoja, jotka sen kautta tulivat tilaisuuteen elättää itsensä niinä kahtena tai kol mena kuukautena, joina näitä töitä toimitettiin.

Istutusten hoito jatkui tavallisessa järjestyksessä heinäkuun 3 päi vään, jolloin Puutarhalautakunnan määräyksen mukaan ruohoistutusten kunnossapito oli muutettava siten, että ruoho saisi niillä vapaasti kasvaa ja sitten niitettäisiin viikatteella ainoastaan kahdesti kuukaudessa. Rune bergin-, Teatteri- ja Kapelliesplanaadit ynnä aidattu alue Kaivuhuoneen luona sekä lähinnä Läntistä rantakatua ja Saunakadun pohjoiselle osalle päin olevat ruohokentät olivat leikattavat koneella.

Tämä muutos vaikutti sen, että perkkauustyöt täytyi lopettaa ja sii hen käytetyt 43 naista panna pois työstä. Viidestä siihen saakka istutuksia varten tarvittavasta ruohonleikkuukoneesta vietiin kolme ainespihan varasto huoneeseen vaihdettaviksi viikatteisiin, joita sitten käytettiin niiden sijasta.

Niin äkillinen siirtyminen paremmasta huonompaan istutusten käyttö lyyn kesken sitä aikaa, jolloin ne olivat täydessä kukoistuksestaan, ei voinut olla herättämättä kummastusta, semminkin kun samalla kertaa kau pungissa muissa suhteissa työskenneltiin niiden monien muukalaisten arvo kasta vastaanottoa varten, joita odotettiin täällä pidettävään Pohjoismaiseen luonnontutkijain kokoukseen.

Minun Lautakunnalle tekemäni esitykset sellaisen kaupungin istutuk sia koskevan menettelyn vahingollisuudesta jätettiin huomioonottamatta

ja lisättiin sitä paitsi, että „vastuunalaisuus siitä oli viranomaisilla eikä kaupunginpuutarhurilla“.

Tämän käyttelytavan tulos jo ensi heinäsadon jälkeen osotti täysin oikeutetuiksi väitökseni, että sellainen ruohokenttään hoito ei ollut oikea. Ja joka kerralta, kuin ruoho sitten niitettiin, se yhä huononi. Viime heinäkorjuun jälkeen syksyllä olivat ruohokentät väriltään harmaan ruskeat, sen näköiset että selvästi osottivat ruohokasvun olevan kuoleutumaisillaan, joka tarkemmin tarkastettaessa toteutuikin, erittäinkin hienompien ruoholajeihin nähden.

Heiniä, joita ensi korjuun jälkeen tarjottiin kaupan kaupungin ajureille 1: 50:n hinnasta kuormalta, kysyttiin vähän ja tuottivat ainoastaan Smk 79: 50. Sitten ne annettiin noutamista vastaan ilmaiseksi velvollisuudella joka päivä kuljettaa pois niitetyt heinät, mutta kun ei sittenkään kysyntää kuulunut, täytyi heinät loppukesällä kuljettaa Kampilla olevaan rikkavarastoon, joka sek in vaati kustannuksensa.

Tulot heinän myynnistä tulivat sentähden varsin vähäisiksi. Jos tähän lisätään ne vaikeudet, joita syntyi viikatteita käytettäessä tiheään kasvavain koristuskasvien välissä, niin jo tästäkin näkyy, että ensi luokan istutuksen hoito taloudellisesti käypi edullisemmaksi, jos ruoho leikataan koneella, kuin niittämällä. Vapaammilla ja avoimemmilla paikoilla voitiin työt sitä vastoin viikatteella tehdä nopeammin, mutta huonommin, ja se tuli ruohon jälleenkasvulle sen kautta vielä epäedullisemmaksi.

Tulokseksi kaupungin istutusten hoidosta yllämainituissa oloissa tuli, että ainoastaan rikkaruohojen kitkemistyöt voivat säästyä, ja se säästö nousi jokseenkin suureen määrään, nimittäin Smk 1,935: —, mikä kuitenkin täytyy katsoa vähäiseksi siihen rahamäärään verraten, joka vaaditaan ruohokenttään saattamiseksi entiseen kuntoonsa.

Tähtitorninvuorilla tehtiin vuoden kuluessa istutustöitä Tähtitorninkadun itäisen pään luona olevalla rinteellä, sekä vähemmän verran Kirurgisen sairaalan tontin rajalla. Molempaan paikkaan istutettiin runsas yhteenasettelu pensaita ja monivuotisia kasvia. Näiden paikkain järjestämisellä saatiin vuodesta 1889 työn alaisena ollut puiston perustaminen Tähtitorninvuorilla valmiiksi.

Alempana mainittavain istutusten, kasvihuoneiden y. m. kunnossapidosta ja korjauksesta olivat kustannukset vuoden kuluessa seuraavat:

Aleksander II:n patsas	<i>Smk</i>	545: 89
Kaivopuisto	„	5,194: 44
Kaivokenttä	„	376: 15
Eläintarha	„	1,307: 13
Elisabetintori	„	383: 11
Esplanaadipuistot	„	5,143: 16
Tehtaanpuisto	„	58: —
Fredrikintori	„	158: 48
Haudat kirkkomaalla	„	107: 30
Kaisaniemi	„	4,345: 47
Kirkkotori	„	302: 41
Marian sairaala	„	584: 66
Ainespiha	„	732: 40
Tähtitorninvuoret	„	7,588: 88
Suomen pankin puistikko	„	249: 26
Säätytalon	„	990: 17
Katajanokan	„	967: 07
Sohvat	„	1,302: 25
Puutaimitarhat	„	197: 80
Kasvihuoneet	„	11,054: 26
Kolmikulma	„	344: 51
Istutus Vanhan kirkon luona	„	1,765: 71
Kauppias Kleineh, putkenjohtotyöstä	„	80: 09
Ritarihuoneen puistikko	„	436: 92
Sekalaista	„	2,886: 69
	<i>Smk</i>	<u>47,102: 21</u>

Aitain kunnossapitoon ja korjaukseen oli määräraha Smk 2,000 ja kustannukset Smk 2,048: 65.

Uusia töitä. Kaivopuistossa toimitettiin melkoisia maantäyttämisiä suuren lehtokadun itäpuolella olevalla tasoittamattomalla alueella, jota rajoittavat huvilapalstat N:ris 4 ja 5. Alue, joka oli vesiperäistä maata, ojitettiin huolellisesti salaajilla, ja veden johtamiseksi mereen menevään pääjohtoon laskettiin puinen viemärirumpu ja saviputkia.

Makadamoitu 5 metrin levyinen ajotie tehtiin myöskin sinne epäkohdan korjaamiseksi, joka kauan on haitannut keskuusliikettä Itäisen huvila-alueen ja Kaivopuiston lehtokadun välillä. Määrärahan yli, joka

teki Smk 5,000: —, meni Smk 250: 54, etupäässä sen tähden että erinäisiä säästämistöitä havaittiin tarvittavan mainitulla paikalla.

Kaisaniemen puistossa toimitettiin täyttämisen- ja tasoitustöitä jyrkkä-
mäkisessä osassa, lähinnä Meteorologisen laitoksen ympärillä. Paikka
varustettiin sen ohella puuistutuksilla. Määräraha tähän oli Smk 5,000: —
ja kustannukset Smk 5,026: 21.

Juomaveden saantia varten *Vanhan kirkon* luona olevassa istutuk-
sessa tehtiin sinne vedenottoa paikka lehtokujan luokse. Samaa tarkoitusta
varten valmistettiin samallinen vedenottoa paikka *Kaivopuistoon* siellä ole-
valle leikkikentälle. Määräraha edellistä varten oli 300, jälkimäistä varten
600 markkaa. Kustannukset tulivat olemaan Smk 325: 30 ja Smk 604: 75.

Kelkkaratoja varten myönnetyn määrärahan Smk 1,000: — yli suori-
tettiin Smk 101: 41, johon lähinnä oli aiheena maaliskuun kylmät ilmat,
jonka kautta ratojen kunnossapidon aika tuli pitemmäksi.

50 *sohvan* ostamiseen käytettiin sitä varten myönnettyt varat Smk
1,250, ja lienee sohvain lisäyksen kautta kaikkien istutusten ja kävely-
paikkain tarve sen kautta hyvin täytetty tässä suhteessa.

Vuoden kuluessa istutettiin kaupungin kaikkiin puistoihin ja istu-
tuksiin 281 puuta, 1,272 pensasta sekä monivuotisia kukkaiskasveja 2,120
kappaletta“.

XVI. Helsingin kaupungin valaistulaitoksen Hallitus.

Helsingin kaupungin valaistulaitoksen vuosikertomus vuodesta 1902 on sisällykseltään seuraava:

„Selontekovuonna on Hallitukseen, samaten kuin edellisenäkin vuonna, kuulunut allekirjoittanut Schildt, puheenjohtajana, sekä Bergroth ja Willgren jäseninä; Hallituksen varajäseninä on ollut konsuli G. Paulig sekä insinöörit G. Zitting ja Fr. Rosberg.

Hallituksessa on käytön ja liikkeen silmälläpitoon kuuluva työ ollut jaettuna samaten kuin edellisenäkin vuonna.

Kaasulaitoksen virkamiehistössä ei ole sattunut mitään muutosta.

Kaasunhinta on ollut sama kuin edellisenä vuonna.

Arvonlisäyksiä kaasulaitoksen vakinaisiin tileihin.

Pääputkiverkko.

Seuraavat uudet pääputket on laskettu alempana mainittujen katujen alle:

Kruunuvuorenkadun	162 m.	75 mm	putkea	<i>Smc.</i>	1,260: 44
Kauppiaankadun	49	”	”	”	”	428: 05
Vyökadun	178	”	”	”	”	1,055: 79
Linnankadun	104	”	”	”	”	656: 42
Pietarinkadun	112	”	”	”	”	893: 40
Kapteeninkadun	11	”	”	”	”	158: 06
Neitsytpolun	82	”	”	”	”	590: 32
Korkeavuorenkadun	150	”	100	”	”	1,392: 29
Laivurinkadun	137	”	75	”	”	1,158: 26
Lapinlahdenkadun	58	”	”	”	”	579: 75
Lapinrinteen	96	”	”	”	”	746: 46
						<hr/>
	Summa	1,139 m	putkea		<i>Smc.</i>	8,919: 24

Vähennetään Korkeavuorenkatua varten merkitty 75 mm

putki ” 196: —

Summa *Smc.* 8,723: 24

Lyhtypylväitä lyhtyineen ja haarajohtoineen.

Kruunuvuorenkadulle	6	kpl.		<i>Smk.</i>	801: 78
Kauppiaankadulle	2	”		”	277: 40
Pietarinkadulle	1	”		”	129: 96
Tehtaankadulle	6	”	(3 johtoputket ennen pantu)	”	769: 04
Neitsytpolulle	10	”		”	1,461: 08
Kapteeninkadulle	2	”		”	280: 02
Korkeavuorenkadulle	2	”		”	272: 02
Puistokadulle	3	”	(johtoputket ennen pantu)	”	373: 51
Laihurinkadulle	1	”		”	112: 31
Lapinlahdenkadulle	2	”		”	290: 17
Lapinrinteelle	2	”		”	256: 99
Kolmikulmalle	5	”		”	845: 56
Tokantorille	2	”	(johtoputket ennen pantu)	”	195: 54
	Summa 44 kpl.				
103 kpl. 2:n liekin katulamppua				”	1,380: 23
Erinäisille paikoille pantu rautapylväitä haarain ja puupylväiden sijaan				”	736: 76
				Summa <i>Smk.</i>	8,182: 37
Vapaaksi tulleiden rautahaarojen hinta vähennetty				”	130: —
				Summa <i>Smk.</i>	8,052: 37

Yksityisiä haarajohtoja.

52 kpl. uutta yksityisjohtoa on vuoden kuluessa maahan laskettu. Siihen on mennyt putkea seuraavasti:

75 mm valuputkea	38,0	m.
63 ” ”	3,0	”
50 ” ”	340,0	”
38 ” ”	2,0	”
	Summa	383,0 m.

Yksityisjohtojen kustannukset ovat tehneet *Smk.* 4,495: 52

Uunia varustuksineen.

Uuden retorttiuunin ja kahden uuden uuniholvin toimeenpanemiseen on vuodeksi 1902 määrätty 28,000 markkaa. Syistä, jotka Hallitus on kertonut 1903 vuoden tulo- ja menoarviossa, ei tämä työ tullut suorit-

tavaksi vuonna 1902, jonka tähden sanottua vuotta varten merkitään ai-noastaan se valmistava meno, 600 markkaa, joka kaasulaitoksella on ollut puheenalaista työtä varten, jota vastoin määrärahasta jällellä olevat Smk 27,400 on otettu „Uunien määrärahaiin tiliin“ käytettäväksi vuonna 1903.

Kalustoa.

Kalusto kaasunvalmistusta varten	Smk	122: 71
„ katuvalaistusta „	„	198: 56
„ yksit. valaistusta (kaasumittareja) varten	„	18,833: 44
„ putkien laskemista „	„	1,020: 23
„ konttoria varten	„	780: —
„ sekalaista	„	42: 75
	Summa Smk	20,997: 69

Yhteenveto

arvonlisäyksistä.

Pääputkiverkko	Smk	8,723: 24
Lyhtypylväät lyhtyineen ja haarajohtoineen	„	8,052: 37
Yksityisiä haarajohtoja	„	4,495: 52
Uunit varustuksineen	„	600: —
Kalusto	„	20,997: 69
	Summa Smk	42,868: 82

Poistoja

kaasutehtaan vakinaisista tileistä ja kalustosta.

Näitä poistoja, jotka vuonna 1901 olivat 10 % kalustosta sekä 2 % kaikesta muusta, on vuodelta 1902 merkitty seuraavat prosentit.

Pääputkiverkko	2 %	Smk	5,575: 02
Lyhtypylväät lyhtyineen ja haarajohtoineen	2 „	„	2,467: 19
Yksityiset haarajohdot	2 „	„	408: 10
Kaasutehtaan rakennukset	7 1/2 „	„	38,555: 47
Arkadiantontin „	7 1/2 „	„	220: 50
Uunit varustuksineen	7 1/2 „	„	6,615: —
Koneet putkijohtoineen	7 1/2 „	„	4,615: 80
		Siirto Smk	58,457: 08

	Siirto	Smf.	
			58,457: 08
Kaasukellot	7 1/2 ‰	„	1,617: —
Kalusto kaasunvalmistusta varten	10	„	327: 33
„ katuvalaistusta „	10	„	73: 27
„ yksityistä valaistusta (kaasumittareja) varten	5	„	861: 28
„ putkijohtoa varten	10	„	680: 83
„ konttoria „	10	„	358: 97
„ sekalaista „	10	„	231: 91
		Summa Smf.	62,607: 67

Keskimääräinen poisto on 5,45 ‰ alkavain siirtojen määrästä.

Kaasunvalmistus.

Valmistettua kaasua.

Asemakaasumittarin käynnin oikaisulla on valmistettu 1,496,690 m³ kaasua.

Vuonna 1901 valmistettiin 1,335,000 m³. Lisäys vastaa 12,12 ‰.

Kaasunsaanti y. m.

Näiden 1,496,690 m³:n valmistukseen on mennyt tavallisia

kaasuhiiliä	4,900,000 kg.
cannelhiiliä	487,200 „
	<hr/>
Summa	5,387,200 kg.

Kaasunsaanti tonnista hiiliä on siis ollut 277,82 m³, vastaten 280,69 m³ vuonna 1901. Vähäisempi kaasunsaanti vuonna 1902 on johtunut siitä, että siinä luotettavassa kalustonkatsastuksessa, joka voitiin toimittaa 31 p:nä joulukuuta 1902, täytyi lisätä 147,460 kg. hiiliä 1902 vuoden hiilenkulutukseen, jotta varasto saataisiin kirjain kanssa yhtäpitäväksi, sekä että pienempi hiilimäärä, joka viime talvena hiilien kuumentumisen tähden oli osaksi palovahingoittunut, on muutettu kaasuksi — palovahingoittuneesta hiilimäärästä on saatu korvausta asianomaiselta palovakuutusyhtiöltä. Ero hiilivahingoitusta oli 1,35 ‰ 1900 vuoden lokakuun 1 p:stä lähtien tulleista hiilistä.

Cannelhiililisä on ollut 9,04 paino ‰.

Valovoima kaupungin tarkastushuoneessa	13,56 H. k.
S:n kaasutehtaassa	13,58 „ „

Hiilien hinnat: Kaasutehtaalle varastoonpantuina ovat hiilet vuoden kuluessa tulleet maksamaan:

Tavalliset kaasuhiilet, Wearmouth	Imp. 19: 50 m. tonnilta
Cannelhiilet Niddrie	„ 40: 27 „ „

Sivutuotteet.

Koksihiilet.

Sen lisäksi, mitä on mennyt sulatusuunien lämmitykseen, on kaasunvalmistuksesta saatu 61,038 hl. koksiihiä.

Koska kaasuksi muutettujen hiilien paljous on 67,340 hl, on volyymikoksisprosentti 90,64.

Tonnista kaasuksi muutettuja hiiliä on saatu 11,33 hl. koksiihiä eli, kun niiden paino on 40 kg hehtolitralla, 453,20 kg.

Kiviihiliterva.

Kaasunvalmistuksesta on saatu tervaa

Priima, eristettyä	626 tynnyriä
Sekunda, sakeaa ainetta	360 „
	Summa 986 tynnyriä

Painoltaan 230 kg. tynnyriltä tervaa vastaa 986 tynnyriä 22,678 kg.

Tervansaanti siis 42,1 kg. m. tonnilta kaasuksi muutettuja hiiliä.

Kaasunkulutus.

Yksityistä kaasua valaistukseen	43,04	644,366 m ³	
„ „ lämmitykseen y.m.	21,46	321,286 „	965,652 m ³
Kaupungin katuvalaistus	23,37		349,868 „
Kaasutehtaan valaistus	2,12		31,765 „
Vuotoa, tiivistystä y. m.	10,01		149,985 „
	Summa 100,00 m ³ 0/0	Summa 1,497,270 m ³	

Koska koko kulutus vuonna 1901 oli 1,334,860 m³, niin 1902 vuoden lisäys, 162,410 m³, vastaa 12,17 0/0.

Maksettavaksi pantu kulutus vuonna 1902, s. o. koko kulutus, vuoto vähennettynä, on vuoteen 1901 verraten lisäytynyt 14,65 0/0.

Suurin kaasunkulutus oli perjantaina Joulukuun 19 p:nä, jolloin 8,080 m³ kaasua kulutettiin. Vastaava luku vuodelta 1901 oli 7,170 m³.

Pienin oli kaasunkulutus tiistaina Kesäkuun 24 p:nä, jolloin käytettiin 1,120 m³ kaasua. Vastaava luku vuodelta 1901 oli 900 m³.

Tulot kaasusta ja sivutuotteista.

Yksityinen kaasunkulutus.

Kaasua à 30 penniä m ³ :ltä	644,366 m ³ . Smk	193,309: 80	
Vähennetään alennuksia	„	5,468: 85	Smk 187,840: 95
Kaasua à 15 penniä m ³ :ltä	321,286 m ³	„	48,192: 90
Kaasutehtaan kulutus			
à 20 penniä m ³ :ltä	31,765 m ³	„	6,353: 00
	<u>Summa 997,417 m³</u>	<u>Summa</u>	<u>Smk 242,386: 85</u>

Katuvalaistuksen kaasu.

Katuvalaistukseen käytetystä kaasusta, 349,868 m³:stä à 30 penniä, on kaupunkia veloitettu Smk 104,960: 40.

Sivutuotteita.

Koksihiiliä.

Myyty ja kaasutehtaan tarpeeksi — muuhun kuin uunin lämmitykseen — käytetty.

	%	hl.	Smk.
Musertamattomia koksihiiliä	91,7	47,142	77,152: 31
Muserrettuja	„ 8,3	4,303	8,764: 25
	<u>Summa 100,0</u>	<u>51,445</u>	<u>85,916: 56</u>
Keskim. myyntihinta musertamattomista koksihiilistä			Smk 1: 64 hl:lta.
s:n „ muserretuista		„	„ 2: 04 „

Kivihiiliterva.

Vuoden valmistusmäärästä on myyty:

eristettyä tervaa	569 tynnyriä	Smk 6,100: 50
sakeaa ainetta	329 „	„ 1,645: —
	<u>Summa 898 tynnyriä</u>	<u>Smk 7,745: 50</u>

Yksityisen kaasunkulutuksen erikoisseikat.

1902 vuoden tulo- ja menoarvion mukaan lasketun ja todellisuudessa saavutetun yksityisen kaasunkulutuksen suhde näkyy seuraavasta:

	Todellisuudessa.	Arvion mukaan.
Kaasua valaistukseen	644,366 m ³	717,500 m ³
„ lämmitykseen y. m.	321,286 „	245,000 „
„ juhla-valaistuksiin (menoarviossa „Ka- tuvalaistus“ nimityksen kohdalla, mutta tässä sisältyvä määrään „Kaa- sua valaistukseen“)	— —	2,250 „
	<hr/> 965,652 m ³	<hr/> 964,750 m ³

Yllämainitusta näkyy, että todellinen sekä tulo- ja menoarvion mukaan laskettu yksityinen kaasunkulutus kokonaisuudessaan ovat miltei yhtäpitävät, mutta että valokaasun ja lämmityskaasun suhteessa on huomattava erotus.

Kaasua valaistukseen.

Edellämainitun mukaan oli tämä kulutus vuonna 1902 644,366 m³ vastaten 636,379 m³:iä vuonna 1901.

Lisäys vastaa 1,25 %.

Huomauttamista ansaitsee, että kun 1902 vuoden ensi neljänneksenä kulutus väheni 6,14 % verraten samaan aikaan vuonna 1901, tuotti 1902 vuoden viimeinen neljännes 9,27 %:n lisäyksen verraten samaan aikaan vuonna 1901. Tämä lisäys johtui niistä verrattain monista valokaasun ottajista, jotka tulivat lisäksi syksyllä 1902.

Kaasua lämmitykseen y. m.

Lisäys tässä kulutushaarassa vuodesta 1901 on 136,994 m³ eli 74,3 %. Lämpökaasun kulutus oli Tammikuussa 1902 21,428 m³ ja saman vuoden Joulukuussa 43,479 m³.

Kaasutehtaan varastosta on vuoden kuluessa myyty seuraavat lämpökaasukoneet:

1 liekin kaasukeittäjiä	109	kpl.
2 ” ”	402	”
3 ja useamman liekin kaasukeittäjiä	5	”
Paistinuuneja	2	”
Kylpylaitteita	27	”
Vedenlämmittäjiä	3	”
Kaasukamiineja	7	”
Sekalaisia laitteita	16	”
	<hr/>	
	Summa	571 kpl.

Vuonna 1901 myytiin yhteensä 257 kpl. lämpökaasukoneita. Lokakuun 1 p:stä 1900 on kaasutehdas myynyt 837 sellaista konetta.

Kaasumootoreita oli vuoden lopussa 19 kappaletta yhteensä 82 hevosvoimalla käytännössä.

Kuluttajilla käytännössä olevia kaasumittareja.

	Valokaasu	Lämpökaasu	Summa
Kuluttajilla 31 p:nä Joulukuuta 1902	696 kpl.	787 kpl.	1,483 kpl.
” 1 ” Tammikuuta ”	642 ”	328 ”	970 ”
	<hr/>		
<i>Lisäys vuoden kuluessa</i>	54 kpl.	459 kpl.	513 kpl.

Lisäys vastaa 52,9 %.

Kaikista, kuluttajilla käytännössä olevista kaasumittareista oli 31 p:nä Joulukuuta 1902 53,1 % lämpökaasumittareita, vastaten 33,8 % vuonna 1901.

Koska kuluttajilla olevia mittareita 1 p:nä Lokakuuta 1900 oli: 564 kpl. valokaasu- ja 55 kpl. lämpökaasumittaria, eli yhteensä 619 kpl., on mittarien luku $2\frac{1}{4}$ vuotena lisäytynyt 132:lla valokaasu- ja 732:lla lämpökaasumittarilla, eli yhteensä 864 kappaleella, s. o. 139,6 %:lla.

Katuvalaistus.

	Kokoyönliekkiä		Poulenyönliekkiä		Summa
	kpl.	kpl.	kpl.	kpl.	
Liekkejä vuoden alussa:					
Aerliekkejä, joilla on 105 l. tuntikulutus	532		742		
Lucasliekkejä " " 500 " "	—		2		
Avoimia liekkejä " 141 " "	6	538 ¹⁾	—	744	1,282 ²⁾
Liekkejä vuoden lopussa:					
Aerliekkejä, joilla on 105 k. tuntikulutus	550		866		
Lucasliekkejä " " 500 " "	—		2		
Avoimia liekkejä " 141 " "	6	556 ¹⁾	—	868	1,424 ²⁾
Lisäys	18	—	—	124	142

Katuvalaistukseen mennyt kaasunkulutus on ollut 349,868 m³, vastaten tulo- ja menoarviossa laskettuja 360,000 m³. Lisäys vuodesta 1901 on 8,29 %.

Kaasun valmistuskustannukset.

Menot.

Tavallisia kaasuhiiliä	101,967: 77	
Cannelhiiliä	22,839: 94	
Hiilien kuletus ja sovelluttaminen	1,874: 90	126,682: 61
Sekalaisia aineksia	— — —	574: —
Kaasumestarin palkkaus	— — —	4,450: —
Lämmittäjäin palkkaus	— — —	11,279: 62
Höyrypannun- ja tyhjennyskustannukset	— — —	11,017: 41
Kaasunpuhdistus	— — —	2,177: 62
Rakennusten kunnossapito	1,292: 71	
Uunien "	10,093: 49	
Koneiden "	564: 07	
Siirto	11,950: 27	156,181: 26

¹⁾ 26 kpl. aer ja 6 kpl. avointa liekkiä ovat aikakautisia Eteläsatamassa. —

²⁾ Tähän ei ole luettu sellaisia liekkejä, jotka rakennustöiden y. m. tähden ovat samuksissa.

	Siirto	11,950: 27	156,181: 26	
Kaasukellojen kunnossapito		35: 29		
Pääputkiverkon „		1,929: 46		
Kalusto „		<u>2,311: 53</u>	16,226: 55	
Koksityö		— — —	4,478: 16	
Tervatyö		— — —	2,006: 80	
Hallinto:				
Hallituksen palkkio		8,000: —		
Toimitusjohtajan palkka, osapalkka ja vuokra-apu		13,500: —		
Kamreerin ja rahastonhoitaj. palkka		4,500: —		
Konttoriapulaisten palkkaus		<u>2,019: —</u>	28,019: —	
Sekalaisia kustannuksia, niinkuin palovakuutus- ja tapaturmava- kuutusmaksuja, valaistus, polt- toaineet, puhtaanapito ja var- tioiminen y. m.		— — —	20,859: 63	
Kaasua kelloissa 1 p:nä Tammi- kuuta 1902		— — —	<u>380: —</u>	228,151: 40

Tulot.

Koksihiilistä	99,079: 31		
Kivihiilitervasta	8,644: 50	107,723: 81	
Kaasu kelloissa 31 p:nä Joulukuuta 1902	— — —	264: —	107,987: 81
<i>Valmistuskustannus</i>	— — —	— — —	120,163: 59

Tämän mukaan tulee maksettavaksi pannun kaasumäärän, 1,347,256 m³, valmistushinta olemaan 8,92 penniä m³:lta, vastaten 13,29 penniä vuonna 1901.

Taloudelliset tulokset.

Yksityinen kaasunkulutus.

Tulot.

Maksettavaksi pantu kaasu, vähennykset poisluettuina *Smf.* 242,386: 85

Menot.

997,417 m ³ kaasua à 89,1894 m. 1,000 m ³	88,959: 06	
Mittarien lukeminen ja maksun periminen	2,173: 80	
Konttorikustannukset	2,908: 48	
Kaasumittarien kunnossapito	1,510: 25	
Yksityisjohtojen „	11: 80	
Muut kustannukset	5,132: 40	100,695: 79
		<u>Voitto Smc 141,691: 06</u>

Katuvalaistus.*Tulot.*

Maksettavaksi pantu kaasu	Smc 104,960: 40
-------------------------------------	-----------------

Menot.

349,868 m ³ kaasua à 89,1894 pr 1,000 m ³	31,204: 53	
Lyhdynsytyttäjät	17,960: —	
Lampunhoitajat	5,859: 45	
Lamppujen kunnossapito	1,606: 17	
Lyhtyjen, pylväiden ja haarajohtojen kunnossapito	2,073: 28	
Muut kustannukset	2,464: 70	„ 61,168: 13
		<u>Voitto Smc 43,792: 27</u>

Yksityiset työt.*Tulot.*

Toimitetut työt ja tarveaineiden myynti	Smc 84,028: 84
---	----------------

Menot.

Putkenlaskijain esimies	2,700: —	
Aineskirjanpitäjä	1,800: —	
Tarveaineet ja työkustannukset	60,607: 38	Smc 65,107: 38
		<u>Voitto Smc 18,921: 46</u>

Puhdas voitto.

Kun alempana mainittavilta tileiltä on saatu seuraavat voitot:

Yksityisen kaasunkulutuksen	<i>Smk</i> 141,691: 06	
Katuvalaistuksen	„ 43,792: 27	
Yksityisten töiden	„ 18,921: 46	<i>Smk</i> 204,404: 79

ja tästä vähennetään

poistoa saamisista	„ 33: 42	
„ vakinaisista tileistä ja kalustosta „	62,607: 67	
korkoa liikepääomasta y. m.	„ 7,860: 33	„ 70,501: 42
<i>saadaan nettovoitto</i>		<i>Smk</i> 133,903: 37

Se vuoden säästö, joka vastaa tulo- ja menoarviossa vuodelta 1902 laskettua säästöä, jossa arvonlisäyksiä ei ole merkitty varoiksi eikä vähennetty mitään kiinteän tilien poistosta, saadaan jos puhtaasta voitosta *Smk* 133,903: 37

vähennetään:

arvonlisäykset	<i>Smk</i> 42,868: 82	
<i>Smk</i> 15,000:n määrärahas- tä sähkölaitoksen ehdotuksen tekemistä varten käytetty määrä	„ 12,987: 60	
samasta määrärahas- tälle järeillä oleva määrä, varattu mahdollisesti sattuviin menoihin	„ 2,012: 40	
<i>Smk</i> 28,000:n määrärahas- tälle järeillä oleva määrä käytettäväksi v. 1903	„ 27,400: 00	<u>85,268: 82</u> 48,634: 55

sekä *lisätään*

poistot		<u>62,607: 67</u>
		<i>Säästö Smk</i> 111,242: 22

Tämä säästö oli 1902 vuoden tulo- ja menoarviossa laskettu *Smk* 62,000: —.

Vastaava säästö vuodelta 1901 oli *Smk* 94,693: 15, kun se määrä, joka vähennettiin puhtaasta voitosta, oli ainoastaan *Smk* 27,778: 65 vastaten *Smk* 85,268: 82 vuonna 1902.

Kaasutehtaan asema kaupunginrahastoon nähden.

Velkaa 1 p:nä Tammikuuta 1902:

Saldo edelliseltä vuodelta	183,287: 32		
Kaasutehtaan voitto (vastaava tulo- ja menoarvion säästöä) vuo- delta 1901	94,693: 15	277,980: 47	
Vuoden kuluessa nostettu	110,500: —		
Korkohyvitystä	7,860: 33	118,360: 33	396,340: 80
Rahastoon suoritettu rahassa	— — —	163,900: —	
Kaasua katuvalaistusta varten	— — —	104,960: 40	
„ sisävalaistusta varten	— — —	10,409: 40	
Luovutettu koksihiliä ja toimitettu töitä	— — —	13,242: 40	292,512: 20
<i>Velkaa kaupunginrahastoon 31 p:nä Joulukuuta 1902</i>	— — —	— — —	103,828: 60

Teknilliset tulokset y. m.

	1902	1901
Kaasunvalmistus m ³	1,496,690	1,335,000
Kaasunkulutus yksityistä valaistusta varten „	644,366	636,379
„ keittämiseen y. m. „	321,286	184,292
„ katuvalaistukseen „	349,868	323,089
„ kaasutehtaan tarpeeksi „	31,765	31,298
Kaasunvuoto ja tiivistys „	149,985	159,802
S:n % koko kulutuksesta %	10,01	11,97
Suurin kulutus päivässä m ³	8,080	7,170
Pienin „	1,120	900
Kaasuliekkejä vuoden lopussa kpl.	1,424	1,282
Käytännössä olevia kaasumittareja s:n „	1,483	970
Kaasumootoreja s:n „	19	21
S:n hvm	82	90
Retorttivuorokausia vuotta kohti kpl.	11,396	10,496
Retorttilatinkoja vuotta kohti „	45,518	43,661
Kaasuntuotanto retorttivuorokautta kohti m ³	131,4	127,2
S:n retorttilatinkia kohti „	32,9	30,6
Retorttilatinkien keskipaino kg.	118,4	108,9

Enintään ladattuja retortteja vuorokautta kohti	kpl.	58	55
Vähintään ” ” ” ” ”		11	11
Kaasuksi muutettuja tavallisia kaasuhiiliä . . .	kg.	4,900,000	4,334,970
” cannelhiiliä	”	487,200	421,170
Cannelhiilisiä	0/0	9,02	8,86
Kaasunsaanti m. tonnista hiiliä	m ³	277,82	280,69
Koksinsaanti ” ” ”	hl.	11,33	10,62
Tervansaanti ” ” ”	kg.	42,10	44,05
Valovoima: kaupungin tarkastushuoneessa . . .	n. k.	13,56	13,74
S:n kaasutehtaalla	”	13,58	13,84

TAULULIITTEITÄ.

Taulu N:o 1. Ilman keskilämpö Helsingissä kuukausittain vuosina 1895—1902, sekä edellisten 10-vuotiskausten keskilämpö. (Celsius).

Vuosi	Tammikuu	Helmi- kuu	Maa- liskuu	Huhti- kuu	Touko- kuu	Kesä- kuu	Heinä- kuu	Elo- kuu	Syys- kuu	Loka- kuu	Mar- raskuu	Joulu- kuu	Vuoden keskimää- rä	10 vuoden keskimäärä
1902	- 6,2	- 6,6	- 4,2	- 0,6	+ 6,4	+ 12,1	+ 13,9	+ 13,3	+ 9,3	+ 3,3	- 1,1	- 7,4	+ 2,68	
1901	- 2,4	- 8,8	- 4,7	+ 2,6	+ 9,2	+ 15,6	+ 20,0	+ 17,6	+ 12,1	+ 8,7	- 2,2	- 7,6	+ 5,01	
1900	- 6,49	- 10,13	- 5,03	+ 1,12	+ 6,87	+ 14,30	+ 15,58	+ 16,11	+ 9,15	+ 6,37	+ 0,66	- 3,80	+ 3,73	
1899	- 6,28	- 6,78	- 7,07	+ 1,65	+ 7,04	+ 11,24	+ 19,35	+ 12,88	+ 11,12	+ 6,21	+ 2,18	- 6,48	+ 3,76	
1898	- 1,15	- 6,86	- 5,29	+ 1,00	+ 9,13	+ 15,28	+ 16,28	+ 15,77	+ 10,28	+ 3,94	+ 3,21	- 2,04	+ 4,96	
1897	- 8,66	- 6,66	- 4,05	+ 3,28	+ 13,26	+ 14,66	+ 17,52	+ 17,20	+ 11,62	+ 5,58	+ 0,58	- 3,12	+ 5,10	
1896	- 2,99	- 4,84	- 2,93	+ 1,08	+ 8,62	+ 17,22	+ 19,08	+ 15,45	+ 10,99	+ 7,64	- 1,13	- 3,48	+ 5,39	
1895	- 6,82	- 13,16	- 5,13	+ 1,53	+ 11,49	+ 16,00	+ 16,06	+ 15,55	+ 10,65	+ 4,12	+ 1,81	- 2,55	+ 4,30	
1894—85	- 5,87	- 6,56	- 3,99	+ 2,42	+ 8,45	+ 13,66	+ 16,47	+ 15,04	+ 10,22	+ 5,02	+ 0,59	- 2,86	—	+ 4,38
1884—75	- 7,13	- 6,11	- 4,12	+ 1,05	+ 6,93	+ 14,08	+ 16,13	+ 15,28	+ 11,34	+ 4,70	- 0,16	- 5,56	—	+ 3,88
1874—65	- 5,26	- 8,11	- 3,92	+ 1,54	+ 6,69	+ 13,23	+ 16,93	+ 15,18	+ 10,76	+ 5,77	- 0,29	- 5,08	—	+ 3,95
1864—55	- 6,94	- 6,46	- 3,79	+ 1,38	+ 7,11	+ 13,77	+ 16,81	+ 14,94	+ 10,75	+ 5,57	- 1,39	- 3,97	—	+ 3,93
1854—45	- 7,19	- 8,11	- 4,75	+ 0,53	+ 7,67	+ 13,74	+ 16,34	+ 16,42	+ 10,92	+ 5,47	+ 0,86	- 2,66	—	+ 4,10
1839—1829 ¹⁾	- 7,86	- 5,93	- 4,55	+ 0,99	+ 7,63	+ 13,62	+ 16,19	+ 14,77	+ 10,77	+ 5,92	+ 0,07	- 4,68	—	+ 3,94
Yleinen keskimää- rä (61 vuotta)	- 6,74	- 6,88	- 4,19	+ 1,32	+ 7,41	+ 13,73	+ 16,48	+ 15,27	+ 10,79	+ 5,41	- 0,05	- 4,12	—	+ 4,04

Muist. Lämpömittärahavainnot vuosilta 1840—1844 ovat epätäydelliset; niitäkään, mitä on olemassa, ei ole valmiiksi käsitelty.

¹⁾ Aikakausi käsittää 11 vuotta.

Lähde: Tietoja Meteorologisesta Keskuslaitoksesta.

Taulu N:o 2. Ilmat Helsingissä vuonna 1902, sekä vuosina 1892—1901.

K u u k a u s i	Ilmapaino, millimetriä ¹⁾	Ilman lämpö, asteita Celsius ²⁾			Tuulta suhteellisesti, % ³⁾									Sateenpuolta	
	Keskimäärin	Koski- määrin	Enintään	Vähintään	N	NE	E	SE	S	SW	W	NW	Tyyni	määrä (mm)	päivä (luku)
Tammikuu	749,9	— 6,2	+ 1,8	— 24,1	12,4	3,6	8,6	1,6	9,1	20,4	14,0	15,6	9,7	62,6	23
Helmikuu	761,0	— 6,6	+ 1,4	— 19,8	4,2	0,6	10,1	11,3	7,1	29,2	19,0	7,7	10,7	19,2	12
Maaliskuu	755,0	— 4,2	+ 2,6	— 21,7	7,5	15,6	16,7	6,5	11,8	19,4	8,1	7,0	7,5	61,1	18
Huhtikuu	764,8	— 0,6	+ 8,9	— 11,3	16,1	12,8	3,3	6,7	3,9	17,8	9,4	11,1	18,9	1,8	4
Toukokuu	756,9	+ 6,4	+ 17,5	— 2,4	9,1	12,4	27,4	8,1	4,8	23,3	4,8	1,6	6,5	85,6	14
Kesäkuu	757,8	+ 12,1	+ 21,2	+ 2,6	10,6	14,4	17,8	5,0	6,7	21,1	5,0	15,0	4,4	112,3	13
Heinäkuu	754,2	+ 13,9	+ 21,7	+ 7,8	12,4	3,2	5,9	4,3	11,8	35,5	6,5	11,8	8,6	97,4	17
Elokuu	756,6	+ 13,3	+ 20,1	+ 6,9	5,4	4,3	9,1	11,3	13,4	30,6	9,7	5,4	10,8	78,3	22
Syyskuu	758,2	+ 9,3	+ 17,6	— 1,4	7,2	0,0	0,6	5,6	10,0	31,7	13,3	20,6	11,1	93,2	18
Lokakuu	759,2	+ 3,3	+ 10,1	— 6,3	10,8	6,5	3,8	1,6	3,2	24,2	24,7	15,6	9,7	55,1	17
Marraskuu	762,4	— 1,1	+ 8,2	— 14,6	12,8	10,0	1,7	1,1	7,2	23,9	16,7	20,0	6,7	43,8	16
Joulukuu	759,5	— 7,4	+ 2,7	— 22,5	12,4	11,8	12,4	3,2	4,8	14,5	14,5	14,5	11,8	48,8	16
Koko vuosi 1902	757,9	+ 2,68	+ 21,7	— 24,1	10,1	8,4	9,8	5,5	7,9	24,4	21,1	12,1	12,7	759,2	190
Vastaavat tiedot:															
Vuonna 1901	759,1	+ 5,01	+ 29,1	— 22,6	7,9	7,8	12,9	6,6	6,5	23,8	10,5	3,3	11,1	486,8	174
” 1900	758,6	+ 3,73	+ 26,3	— 24,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	726,9	195
” 1899	757,0	+ 3,76	+ 28,1	— 25,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	670,3	203
” 1898	758,1	+ 4,96	+ 24,8	— 20,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	797,5	205
” 1897	759,5	+ 5,10	+ 25,5	— 21,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	620,6	202
” 1896	759,6	+ 5,39	+ 28,6	— 17,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	701,7	195
” 1895	758,4	+ 4,30	+ 25,6	— 24,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	728,4	194
” 1894	758,3	+ 5,69	+ 26,4	— 19,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	659,5	189
” 1893	757,2	+ 2,84	+ 24,4	— 29,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	635,0	201
” 1892	757,9	+ 3,32	+ 24,8	— 27,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	755,1	213
Vuosina 1892—1901	758,3	+ 4,41	+ 29,1	— 29,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	678,2	197

1) Laskettu 3:sta jokapäiväisestä havainnosta sekä munnettu 0-asteiseksi ja säännöllispainoiseksi.

2) Laskettu 24:stä jokapäiväisestä havainnosta.

3) Laskettu 3:sta jokapäiväisestä havainnosta. Tyyni = 0—2 metrin tuulenoisuus sekunnissa.

**Taulu N:o 3. Veden keskilämpö Helsingin satamassa vuosina
1901—1902.**

K u u k a u s i	Keski- lämpö C°	Korkein lämpö- määrä		Alin lämpö- määrä		Pisin aika keskeytymät- tä samaa lämpö määrää	
		C°	Päiviä	C°	Päiviä	C°	Päiviä
Tammikuu	0,00	0	31	0	31	0	31
Helmikuu	0,00	0	28	0	28	0	28
Maaliskuu	0,00	0	31	0	31	0	31
Huhtikuu	0,00	0	30	0	30	0	30
Toukokuu	4,74	12	1	0	7	0	7
Kesäkuu	10,30	14	3	7	2	8	6
Heinäkuu	13,55	16	1	12	6	13	9
Elokuu	13,87	15	8	12	1	15	5
Syyskuu	10,78	13,5	1	8	5	13	5
Lokakuu	5,71	8	3	4	5	5	6
Marraskuu	3,63	6	1	1	2	4	4
Joulukuu	0,00	0	31	0	31	0	31
Koko vuosi 1902	5,25	16	1	0	158	0	127
Vastaavat tiedot:							
Vuonna 1901	7,20	24	4	0	148	0	113

Muist. Havaintoajat ovat kl. 4:ltä i. p.

Lähde: Satamakonttorin havaintopäiväkirja.

Taulu N:o 4. Vedenkorkeus Vantaan joessa vuosina 1888—1902.

V u o s i	Vedenkorkeus, verrattuna padonkynnykseen			Jäänlähtö alkoi
	Keskimäärin m.	Enintään m.	Vähintään m.	
1888	+ 0,20	+ 1,83	— 0,69	30 p. Huhtik.
1889	+ 0,24	+ 1,59	— 0,72	24 p. Huhtik.
1890	+ 0,34	+ 1,32	— 0,06	29 p. Maalisk.
1891	+ 0,24	+ 1,35	— 0,06	26 p. Huhtik.
1892	+ 0,34	+ 2,01	+ 0,03	28 p. Huhtik.
1893	+ 0,27	+ 1,02	± 0	27 p. Huhtik.
1894	+ 0,32	+ 1,27	+ 0,02	6 p. Huhtik.
1895	+ 0,29	+ 2,30	+ 0,04	27 p. Huhtik.
1896	+ 0,30	+ 1,30	— 0,17	19 p. Huhtik.
1897	+ 0,27	+ 1,81	— 0,17	22 p. Huhtik.
1898	+ 0,36	+ 1,95	— 0,01	29 p. Huhtik.
1899	+ 0,34	+ 1,50	— 0,03	21 p. Huhtik.
1900	+ 0,29	+ 1,84	— 0,46	28 p. Huhtik.
1901	+ 0,07	+ 1,18	— 0,43	22 p. Huhtik.
1902	+ 0,35	+ 1,77	— 0,02	1 p. Toukok.
Keskimäärin aikakaudelta 1888—1902	+ 0,29	+ 2,30	— 0,83	Keskimäärin ²³ / ₄ Varhaintaan ²⁹ / ₃ Viimeistään ¹ / ₆

Lähde: Vesijohtokonttorin vuosikertomukset.

Taulu N:o 5. Jään vahvuus Helsingin satamissa sekä jäähänmenon ja jäänlähdon aika vuosina 1901 ja 1902.

	Jäänlähdo oit	Jäähän meni	J ä ä n v a h v u u s ; c m														
			Tammikuu			Helmikuu			Maaliskuu			Huhtikuu			Joulukuu		
			1 p.	10 p.	20 p.	1 p.	10 p.	20 p.	1 p.	10 p.	20 p.	1 p.	10 p.	20 p.	10 p.	20 p.	31 p.
Vuonna 1901.																	
Merisatama	12 huhtik.	9 jouluk.	18	25	29	0	8	25	32	43	35	42	32	0	23	26	31
Hietalahdensatama .	12 „	14 „	18	25	29	0	12	32	39	44	42	48	36	0	18	26	39
Eteläsatama	20 „	15 „	20	24	27	32	39	42	44	47	48	50	40	0	13	18	29
Pohjoissatama	24 „	23 marr.k.	20	24	29	33	39	42	45	48	48	51	46	36	27	29	39
Töölönsaari	24 „	19 „	23	26	31	34	39	43	45	48	50	53	46	31	24	28	43
Vuonna 1902.																	
Merisatama	24 huhtik.	1 jouluk.	32	40	44	46	51	57	59	58	61	61	65	50	25	30	34
Hietalahdensatama .	23 „	1 „	40	47	48	50	55	56	56	55	58	59	62	40	22	28	31
Eteläsatama	23 „	1 „	29	36	37	38	42	43	43	51	55	66	65	43	22	28	30
Pohjoissatama	2 toukok.	17 marr.k.	39	46	53	58	64	64	64	66	67	70	73	60	27	33	41
Töölönsaari	1 „	7 „	43	48	49	51	55	56	57	58	58	59	62	50	28	34	40

Lähde: Satamakonttorin havaintopäiväkirja.

Taulu N:o 6. Helsingin kaupungin pinta-ala vuonna 1902, jaettuna alan käyttämisen mukaan.

8*

K a u p u n g i n o s a	T o n t t e j a				Katuja ja esplanadeja	Toneja ja avoimia paikkoja	Puistoja ja puis- tikkoja	Metsämaata, peltoa ja niittyä, vuori-, sora- ja rantapaik- koja	Summa maata
	Myytyjä	Vuokrattuja	Käytettävissä olevia						
			tasoitettun ka- dun varrella	tasoittamatto- man kadun varrella					
N e l i ö m e t r i ä									
Ensimmäinen	304,420	—	1,997	—	120,924	40,042	11,500	25,890	504,773
Toinen	488,091	—	—	—	87,254	27,221	176,670	—	779,236
Kolmas	148,781	—	—	—	99,323	52,272	10,000	—	310,376
Neljäs	504,070	21,726	5,370	7,290	234,683	65,690	20,406	4,815	864,050
Viides	217,882	—	—	—	57,952	16,255	2,561	—	294,650
Kuudes	221,850	24,654	—	—	138,810	8,650	66,760	—	460,724
Seitsemäs	243,624	3,600	44,751	27,830	143,083	49,004	102,568	—	614,460
Kahdeksas	81,803	4,331	18,430	18,350	145,857	91,677	4,732	—	365,180
Yhdeksäs	134,070	19,740	—	—	15,310	—	165,300	—	334,420
Kymmenes	189,799	83,070	9,165	158,801	195,570	50,491	58,294	229,810	975,000
Yhdestoista	35,122	167,867	16,544	173,720	235,114	8,084	204,469	—	840,920
Kahdestoista	199,772	53,260	13,392	299,088	226,238	11,654	317,446	—	1,120,850
Kaupungin lainkäytön alaista maata ulkopuolella kaupun- ginasemaa	2,769,284	378,248	109,649	685,079	1,700,118	421,040	1,140,706	260,515	7,464,639
Summa	—	—	—	—	—	—	—	—	10,517,191
Summa	—	—	—	—	—	—	—	—	17,981,830

Lähde: Tietoja Rakennuskonttorista.

Taulu N:o 7. Korttelien, tonttien, torien ja puistojen luku Helsingissä vuosina 1901—1902.

K a u p u n g i n o s a	Korttelia	T o n t t e j a				Tasoitettuja	
		Myytyjä	Vuokrattuja	Käytävissä olevia		toreja	puistoja ja puistikkoja
				tasoitetun ka- dun varrella	tasoittamat- toman kadun varrella		
Ensimmäinen	35	167	—	1	—	3	3
Toinen	19	107	—	—	—	1	1
Kolmas	17	106	—	—	—	5	3
Neljäs	41	260	2	2	4	2	5
Viides	14	149	—	—	—	1/2	1
Kuudes	17	115	1	—	—	1 1/2	1
Seitsemäs	26	124	4	38	26	1	2
Kahdeksas	22	59	8	8	20	1	1
Yhdeksäs	10	28	7	—	—	—	1
Kymmenes	29	34	40	5	34	1	—
Yhdestoista	47	22	86	8	122	—	—
Kahdestoista	44	21	30	8	260	—	—
Summa vuonna 1902	321	1,192	178	70	466	16	18
„ „ 1901	321	1,158	185	93	1,170	16	18

Taulu No 8. Helsingin kaupungin rantalaiturien pituus ja ala ynnä veden syvyys niiden luona vuonna 1902.

S a t a m a	Laiturin pituus j. m.	Laiturin ala m ²	Veden syvyys m	S u m m a	
				Laiturin pituus j. m.	Laiturin ala m ²
Eteläsatamassa:					
<i>isommille laivoille:</i>					
Linnanlaituri	93	651	3 à 4,5		
Keisarinluodonlaituri	120	2,000	3,0		
Pohjoinen laiturinhaara	68	} 1,020	5 à 5,5		
” ”	30		4,5 à 5,0		
Eteläinen ”	90	900	4,5 à 5,3		
Pakkahuoneentorin rannassa	106	1,950	4,5		
Makasiininlaituri	288	5,000	6,0		
”	90	1,100	5,0		
Rahapajanlaituri	700	57,600	7 à 8,0	1,585	70,221
<i>höyrypursille ja veneille:</i>					
Venesatama Linnan edustalla	190	735	1 à 3,0		
Keisarinluodonlaituri	25	500	2,5		
Pohjoisen venesataman ulkopuolella	66	330	3 à 4,0		
Pohjoisessa venesatamassa	104	520	1 à 3,0		
Eteläisessä ”	70	350	3 à 4,5		
” ”	35	140	1,5	490	2,575
<i>porraslaituri:</i>					
Kauppatorin rannassa	37	—	1,5 à 2,0		
Pohjoisessa venesatamassa	95	—	1,5 à 2,0		
Eteläisessä ”	91	—	2,0	223	—
Hietalahdensatamassa:					
<i>isommille laivoille:</i>					
Rautatien laiturinvarsi	80	480	7,0		
Hietalahden eteläinen laituri	35	350	6,0		
” ” ”	35	420	5,0		
” ” ”	35	525	4,0	185	1,775
<i>pienemmille pursille ja veneille:</i>					
Hietalahden eteläinen laituri	98	1,470	4,0 à 5,0		
Porraslaituri	43	—	3,0	141	1,470
Siirto	—	—	—	2,624	76,041

Jatkoa.

S a t a m a	Laiturin pituus j. m.	Laiturin ala m ²	Veden syvyys m	S u m m a	
				Laiturin pituus j. m.	Laiturin ala m ²
Siirto	—	—	—	2,624	76,041
Sörnäisten satamassa:					
<i>isommille laivoille:</i>					
Läntinen laiturinvarsi	112,5	810	4 à 4,7	337,5	2,675
” ”	18,1		5,0		
Itäinen ”	107,1	915	4 à 5,6		
” ”	21,1		5,6 à 6,0		
Valtiorautateiden laiturinvarsi	50,5	950	3 à 6,5		
” ”	28,2		6,5		
<i>pienemmille pурсille ja lastiveneille:</i>					
Pohjalastilaituri	174	696	3,5	174	696
Pohjoissatamassa:					
<i>höyrypursille ja isommille aluksille:</i>					
Kanavatorin rannassa	170	960	3,0	736,5	5,386
T-muotoinen laiturinhaara	374	4,076	2 à 3,0		
Katajanokan pohjoinen laituri, kaatosilta	80	350	3,0		
” ” ” ent. kaatosilta	70,3	—	3,0		
” ” ” väliaikainen silta	42,2	—	3,0		
<i>soutuveneille:</i>					
Pohjoista rantakatua ja Elisabetin toria pitkin	445	1,335	0,5 à 1,5	587	2,618
T-muotoinen laiturinhaara	142	1,283	0,5 à 3,0		
Siltavuorenrantakadulla:					
Siltavuoren laituri, väliaikainen silta	195,5	—	2,5 à 3,0	231,1	—
Siltasaari, ” ” ”	35,6	—	2,0		
Summa	—	—	—	4,690,1	87,416

Lähde: Tietoja Rakennuskonttorista.

Taulu N:o 9. Helsingin kaupungin katujen ja

K a t u	Pituus metriä	Leveys metriä	1901		A j o t i e m ²			
			Koko ala		Noppa-kiveä	Mukula-kiveä	Makadamiseerattua	Soraa
			Kivetettyä	tasoitett.				
1) Abrahaminkatu . . .	403,19	14,85	5,656,37	—	—	3,721,87	—	—
2) Ajotie Kanavakadulle Längiseltä Satakadulta	86,00	15,00	*)1,070,00	540,00	—	*)1,070,00	—	219,00
3) Ajotie Rahapajankadulle	55,00	12,00	660,00	—	—	660,00	—	—
4) Albertinkatu	979,32	14,85	13,488,85	—	—	8,423,77	—	—
5) Aleksanterinkatu	1,014,37	17,81	17,812,01	—	10,269,57	1,659,42	—	—
6) Alppikatu	462,65	18,00	—	7,833,80	—	—	—	4,938,12
7) Ankkurikatu	97,50	14,85	1,140,72	173,50	—	808,77	—	—
8) Annankatu	859,35	14,85	12,038,00	—	—	7,686,83	—	—
9) Antinkatu	1,021,40	14,85	14,506,22	—	—	9,099,23	—	—
10) Avoin paikka Simonkadun ja Venäläisen kasarmin välillä	—	—	*)2,955,60	*)6,910,96	—	*)2,955,60	—	*)6,910,96
11) Bernhardinkatu	141,82	14,85	1,973,79	—	—	1,222,44	—	—
12) Brahenkatu Itäinen	427,00	20,00	—	8,118,00	—	—	—	5,406,20
13) ” Länginen	359,00	20,00	—	—	—	—	—	4,482,80
14) Bulevardinkatu	898,48	23,16	20,120,94	—	—	13,002,11	—	—
15) Castréninkatu	464,00	18,00	—	7,250,62	—	—	—	4,594,40
16) Eerikinkatu	979,83	14,85	13,888,92	—	—	8,506,90	—	—
17) Elisabetinkatu	627,47	17,81	10,415,87	336,29	—	6,716,80	—	336,29
18) Elisabetintori	—	—	1,860,00	*)4,340,00	—	1,860,00	—	—
19) Eroittajakatu	256,82	14,85	5,973,11	—	—	4,928,90	—	—
20) Eroittajatori	—	—	3,640,00	—	841,00	2,533,21	—	—
21) Esplanaadikatu Eteläinen	519,28	14,85	7,248,29	—	1,081,82	3,800,25	—	—
22) Esplanaadikatu Pohjojen	844,98	14,85	12,283,24	—	7,868,94	685,09	—	—
23) Estnäsininkatu	268,33	14,85	3,852,46	—	—	2,330,38	—	—
24) Etelälähdenkatu	97,40	15,00—30,00	—	1,461,00	—	—	—	1,168,80
25) Fabianinkatu	1,121,09	14,85	15,976,65	—	986,93	9,086,41	—	—
26) Flemminginkatu	335,28	18,00—20,00	—	—	—	—	—	3,628,40
27) Fredrikinkatu	1,001,16	14,85	13,724,96	—	—	8,851,71	—	—
28) Fredrikintori	—	—	1,140,92	764,66	—	900,92	—	—
29) Fredriksberginkatu	248,00	17,00—30,00	—	—	—	—	—	3,430,80
30) Haapaniemenkatu	84,00 125,00	13,00 27,00	—	3,467,00	—	—	—	2,131,00
31) Hakaniementori	—	—	—	22,800,00	—	—	—	22,800,00
32) Hakasalmenkatu	148,09	14,85	2,357,13	—	41,40	1,401,21	—	—
33) Hallituskatu	614,49	14,85	8,684,29	—	—	5,752,99	—	—
34) Helenankatu	109,76	8,91	977,96	—	—	649,42	—	—
35) Henriknesplanaadi	—	—	*)98,850,00	—	—	—	—	—
36) Henrikinkatu Itäinen	598,06	14,85	8,528,50	—	1,869,16	3,658,23	—	—
37) ” Länginen	706,98	14,85	10,498,75	—	—	7,191,67	—	—
38) Hernesaarenkatu	315,65	11,00	—	2,454,04	—	—	—	*)2,048,28 851,79
39) Hietalahdenkatu	354,09	14,85	4,927,38	—	—	3,228,18	—	—
40) Hietalahdenrantakatu Eteläinen	322,68	—	10,927,30	—	—	10,109,17	—	—
41) Hietalahdenrantakatu Pohjojen	230,99	19,50	1,950,35	2,531,38	—	1,059,95	631,89	2,181,52
42) Hietalahdentori	119,36	105,70	8,201,48	4,413,05	—	8,201,48	—	4,413,05
43) Huvilatie	290,00	4,75	—	1,377,50	—	—	—	1,377,50

yleisten paikkain pituus ja ala vuosina 1901—1902.

K ä y t ä v ä m ²						1902		M u i s t u t u s
Asfalttia	Sementtiä	Noppa-kiveä	Mukula-kiveä	Paasi-kiveä	Soraa	Koko ala		
						Kivetettyä	tasoitett.	
499,35	139,20	1,295,95	—	—	—	5,656,37	—	Käytävä 3,00 m.
321,00	—	—	—	—	—	1,391,00	219,00	*) v.na 1901 ” 3,60 ”
—	—	—	—	—	—	660,00	—	” 3,00 ”
1,187,82	100,89	2,978,31	—	798,06	—	13,488,85	—	” 3,50 ”
4,250,92	—	238,90	—	1,393,20	—	17,812,01	—	” 3,00 ”
—	—	—	—	—	2,895,68	—	7,833,80	” 3,60 ”
—	—	331,95	—	—	173,50	1,140,72	173,50	” 3,00 ”
750,24	139,80	1,789,26	—	1,671,87	—	12,038,00	—	” 3,00 ”
871,23	—	3,135,90	133,98	1,265,88	—	14,506,22	—	” 3,00 ”
—	—	—	—	—	—	*)2,955,60	*)6,910,96	*) vuonna 1901
151,59	—	461,70	—	138,06	—	1,973,79	—	Käytävä 3,00 ”
—	—	—	—	—	2,711,80	—	8,118,00	” 4,00 ”
—	—	—	—	—	2,117,20	—	6,600,00	” 4,00 ”
2,468,04	—	945,12	—	3,705,67	—	20,120,94	—	” 4,60 ”
—	—	—	—	—	2,656,22	—	7,250,62	” 3,60 ”
1,685,70	—	2,775,00	111,50	809,82	—	13,888,92	—	” 3,00 ”
436,07	—	2,251,96	—	1,011,04	—	10,415,87	336,29	” 3,50 ”
—	—	—	—	—	*)4,340,00	1,860,00	*)4,340,00	*) istutus
899,91	—	144,30	—	—	—	5,973,11	—	Käytävä 3,00 ”
126,77	—	—	—	—	139,02	3,640,00	—	” 3,50 ”
1,490,28	—	—	—	—	875,94	—	7,248,29	” 3,00 ”
2,050,17	—	107,52	—	1,571,52	—	12,283,24	—	” 3,00 ”
231,15	—	910,62	—	380,31	—	3,852,46	—	” 3,00 ”
—	—	—	—	—	292,20	—	1,461,00	” 3,00 ”
1,616,73	—	1,017,66	—	3,268,92	—	15,976,65	—	” 3,00 ”
—	—	—	—	—	2,109,20	—	5,737,60	” 4,00 ”
295,85	93,66	3,428,10	—	1,055,64	—	13,724,96	—	” 3,00 ”
—	—	—	240,00	—	*)764,66	1,140,92	764,66	*) istutus
—	—	—	—	—	707,20	—	4,138,00	” 3,00 ”
—	—	—	—	—	1,336,00	—	3,467,00	Käytävä 3,60 ”
—	—	—	—	—	—	—	22,800,00	” 3,00 ”
459,45	—	—	—	455,07	—	2,357,13	—	” 3,00 ”
360,45	—	793,38	—	1,777,47	—	8,684,29	—	” 3,00 ”
188,88	—	—	—	139,66	—	977,96	—	” 1,50 ”
—	—	—	—	—	*)98,850,00	—	98,850,00	*) istutus
631,23	—	276,45	—	2,003,43	—	8,528,50	—	Käytävä 3,00 ”
739,41	—	89,52	—	2,478,15	—	10,498,75	—	” 3,00 ”
—	—	—	—	—	*)405,76 166,32	—	3,472,15	*) v.na 1901 ” 2,00 ”
91,47	—	1,607,73	—	—	—	4,927,38	—	” 3,00 ”
—	—	818,13	—	—	—	10,927,30	—	” 3,00 ”
111,51	—	147,00	—	—	349,86	1,950,35	2,531,38	” 3,00 ”
—	—	—	—	—	—	8,201,48	4,413,05	” 3,00 ”
—	—	—	—	—	—	—	1,377,50	” 3,00 ”

Jatkoa.

K a t u	Pituus metriä	Leveys metriä	1901		A j o t i e m ²			
			Koko ala		Noppa-kiveä	Mukula-kiveä	Makadamiseerattua	Soraa
			Kivetettyä	tasoitett.				
44) Hämeenkatu	271,70	17,81	67,76	4,402,58	—	—	—	2,940,82
45) Itäinen Viertotie	3,177,00	15,00	47,655,00	—	—	—	42,148,00	—
46) Josafatinkatu	114,00	18,00	—	—	—	—	—	1,266,04
47) Kaasutehtaankatu	152,61	14,85	2,266,26	—	—	1,611,56	—	—
48) Kaivokatu	364,49	14,85	5,412,68	—	1,299,65	2,134,59	—	—
49) Kaajaninkatu	102,00	18,00	—	—	—	—	—	1,153,44
50) Kampintori	—	—	1,173,00	2,067,00	—	1,173,00	—	2,067,00
51) Kanavakatu	144,59	14,85	2,147,16	—	—	1,568,80	—	—
52) Kanavakatu	651,00	18,00	6,976,00	3,973,00	—	*6,976,00	—	—
53) Kanavanrantakatu	—	—	2,528,00	297,00	—	*2,528,00	—	—
54) Kanavatori	—	—	2,485,00	—	—	2,400,00	—	—
55) Kankurienkatu	146,06	14,85	2,058,80	—	—	1,238,60	—	—
56) Kappelinesplanaadi	—	—	—	*4,812,99	—	—	—	—
57) Kapteeninkatu	425,67	17,81	—	7,235,56	—	—	—	4,562,30
58) Kasarnikatu	820,25	14,85	12,299,51	—	—	7,442,21	—	—
59) Kasarmitori	—	—	7,427,43	—	—	7,227,43	—	—
60) Katajanokankatu	135,25	15,00	127,50	1,785,50	—	—	—	1,173,50
61) Katajanokan Pohjoinen Rantakatu	—	7,41	888,00	—	—	888,00	—	—
62) Katajanokan puistikko	—	—	—	*3,600,00	—	—	—	—
63) Katajanokantori	—	—	1,800,00	—	—	1,800,00	—	—
64) Katriinankatu	103,41	8,91	974,84	—	—	646,86	—	—
65) Kauppatori ynnä laiturinhaara	—	—	20,994,50	—	10,059,10	9,384,00	—	—
66) Kauppiaankatu	219,50	15,00	703,19	2,589,31	—	278,00	—	1,660,81
67) Kirkkokatu	586,02	14,85	8,143,82	—	111,24	4,882,01	—	—
68) Kirkkomaankatu	180,00	18,00	4,108,50	1,633,50	—	—	4,108,50	1,633,50
69) Kirkkotori	278,00	9,00	—	—	—	—	—	—
70) Kivenhakkaajainkatu	—	—	2,128,91	*1,076,31	—	2,128,91	—	—
71) Klunvikatu	62,94	11,88	747,72	—	—	449,88	—	—
72) Kolmikulmatori	211,19	14,85	3,003,93	—	48,60	1,774,95	—	—
73) Konstantiininkatu	—	—	656,00	*2,308,00	—	656,00	—	—
74) Korkeavuorenkatu	701,50	14,85	9,774,53	516,97	—	6,182,26	—	381,22
75) Koulukuja	918,56	14,85	13,309,84	—	—	8,155,00	—	—
76) Kristianinkatu	38,12	12,92	492,50	—	—	314,19	—	—
77) Kristiinankatu	249,69	11,88	2,634,10	—	—	1,762,14	—	—
78) Krunnuhaankatu	235,50	18,00	—	1,512,00	—	—	—	*946,08
79) Krunnuvuorenkatu	72,42	11,88	860,94	—	—	520,31	—	1,422,36
80) Kulmakatu	437,27	15,00	3,573,70	2,985,35	—	2,788,00	—	2,290,85
81) Käenkuja	155,68	11,88	1,849,48	—	—	1,111,58	—	—
82) Köydenpunojankatu	10,00	10,00	—	970,00	—	—	—	776,00
83) Laaksokatu	407,16	14,85	4,022,52	1,693,03	—	2,545,71	—	974,74
84) Laivanisäntiinkatu	136,00	8,00	—	1,088,00	—	—	—	696,32
85) Laihurinkatu, tukimuurin alapuolella	139,50	14,85	—	2,071,57	—	—	—	1,234,57
86) Laihurinkatu, tukimuurin yläpuolella	168,00	17,81	1,889,10	3,277,94	—	1,625,10	—	2,608,94
87) Laiuririnne	152,00	14,85	—	—	—	—	—	—
88) Lapinlahdenkatu	180,00	9,00	1,532,86	87,14	—	1,311,52	—	—
89) Lapinlahdenkadun puistikko	53,20	19,92	1,059,74	—	—	762,53	—	—
	512,04	14,85	8,053,79	—	—	4,965,54	—	—
	—	—	—	*2,560,00	—	—	—	—

K ä y t ä v ä m ²						1902		M u i s t u t u s
Asfalttia	Sementtiä	Noppa-kiveä	Mukula-kiveä	Paasi-kiveä	Soraa	Koko ala		
						Kivetettyä	tasoitett.	
—	—	—	67,76	—	1,461,76	67,76	4,402,58	
—	—	5,507,00	—	—	—	47,655,00	—	Käytävä 2,80 m.
—	—	—	—	—	623,96	—	1,890,00	" 3,60 "
89,57	—	238,82	326,31	—	—	2,266,26	—	" 3,00 "
727,44	—	701,94	—	549,06	—	5,412,68	—	" 3,00 "
—	—	—	—	—	628,56	—	1,782,00	" 3,60 "
—	—	—	—	—	—	1,173,00	2,067,00	
—	—	289,18	289,18	—	—	2,147,16	—	" 2,00 "
549,00	—	—	—	—	3,424,00	7,525,00	3,424,00	*) v:na 1901 " 3,60 "
297,00	—	—	—	—	—	2,825,00	—	*) " 1901 " 3,50 "
—	—	75,00	—	10,00	—	2,485,00	—	
521,73	—	298,47	—	—	—	2,058,80	—	" 3,00 "
—	—	—	—	—	*4,812,99	—	*4,812,99	*) istutus " "
161,62	—	—	—	—	2,511,64	161,62	7,073,94	Käytävä 3,50 "
812,22	—	2,874,78	—	1,170,30	—	12,299,51	—	" 3,00 "
—	—	200,00	—	—	—	7,427,43	—	" 2,00 "
127,50	—	—	—	—	612,00	127,50	1,785,50	" 3,00 "
—	—	—	—	—	—	888,00	—	
—	—	—	—	—	*3,600,00	—	3,600,00	*) istutus " "
—	—	—	—	—	—	1,800,00	—	
127,96	—	—	—	200,02	—	974,84	—	Käytävä 1,50 "
1,230,40	—	321,00	—	—	—	20,994,50	—	" 3,00 "
425,19	—	—	—	—	928,50	703,19	2,589,31	" 3,00 "
946,05	—	976,32	—	1,228,20	—	8,143,82	—	" 3,00 "
—	—	—	—	—	—	4,108,50	1,633,50	
—	—	—	—	—	*1,076,31	2,128,91	*1,076,31	*) istutus " "
—	—	—	—	—	—	747,72	—	Käytävä 2,50 "
78,67	—	219,17	—	—	—	3,003,93	—	" 3,00 "
762,63	—	251,64	—	166,11	—	656,00	*2,308,00	*) istutus " "
—	—	—	—	—	*2,308,00	—	—	
659,07	—	1,605,79	187,56	1,139,85	135,75	9,774,53	516,97	Käytävä 3,00 "
784,77	—	3,500,94	—	869,13	—	13,309,84	—	" 3,00 "
—	—	—	—	—	—	492,51	—	" 3,00 "
—	—	—	—	—	—	2,684,10	—	" 2,50 "
47,50	—	665,21	—	209,25	—	—	—	
—	—	—	—	—	*565,92	—	3,753,00	*) v:na 1901 " 3,60 "
—	—	—	—	—	818,64	—	—	" 2,50 "
—	—	—	—	340,63	—	860,94	—	" 3,00 "
785,70	—	—	—	—	694,50	3,573,70	2,985,35	" 2,50 "
45,88	—	590,21	—	101,81	—	1,849,48	—	" 2,00 "
—	—	—	—	—	194,00	—	970,00	" 3,00 "
695,31	—	641,61	139,89	—	718,29	4,022,52	1,693,03	" 3,00 "
—	—	—	—	—	391,68	—	1,088,00	" 3,00 "
—	—	—	—	—	837,00	—	2,071,57	" 3,00 "
264,00	—	—	—	—	669,00	1,889,10	3,277,94	" 3,50 à 3,00 "
146,08	—	75,26	—	—	87,14	1,532,86	87,14	" 2,00 "
297,21	—	—	—	—	—	1,059,74	—	" 3,00 "
1,574,21	93,60	1,077,36	—	343,08	—	8,053,79	—	" 3,00 "
—	—	—	—	—	*2,560,00	—	2,560,00	*) istutus " "

K a t u	Pituus metriä	Leveys metriä	1901		A j o t i e m ²			
			Koko ala		Noppa-kiveä	Mukula-kiveä	Makadamiseerattua	Soraa
			Kivetettyä	tasoitett.				
132) Punanotkonkatu	89,60	15,00	1,344,00	—	—	806,22	—	—
133) Punavuorenkatu	479,65	14,85	7,004,00	—	—	4,695,41	—	—
134) Pursimiehenkatu	611,24	14,85	8,040,25	492,34	—	4,851,76	—	329,34
135) Puutarhakatu	175,34	14,85	2,603,80	—	—	1,569,31	—	—
136) Päävahdintori	—	—	3,815,28	216,74	1,314,46	314,80	1,557,75	216,74
137) Raatimiehenkatu	98,39 50,12	14,85 12,00	—	2,077,57	—	—	—	1,373,56
138) Rahapajankatu	120,00	14,35	999,00	763,00	—	999,00	—	—
139) Rahapajarantakatu	—	—	16,921,00	69,067,50	1,514,00	15,407,00	—	69,067,50
140) Ratakatu	361,92	14,85	5,264,25	—	—	3,102,66	—	—
141) Rauhakatu	524,03	14,85	7,437,70	—	—	4,577,83	—	—
142) Rautatienatori	—	—	27,185,46	—	—	25,355,46	—	—
143) Rikardinkatu	89,54	14,85	1,329,67	—	—	790,99	—	—
144) Rikarikatu	257,85	8,91	2,165,13	—	—	1,331,60	—	—
145) Roobertinkatu Iso	560,82	14,85	7,989,08	—	—	4,886,21	—	—
146) ” Pieni	192,15	14,85	2,743,17	—	—	1,661,34	—	—
147) Runeberginsplanaadi	—	—	—	*12,402,71	—	—	—	—
148) Ruoholahdenkatu	503,69	14,85	7,369,61	—	—	4,596,47	—	—
149) Ruoholahdenrantakatu	369,40	—	1,751,73	22,259,27	—	1,278,00	—	21,713,90
150) Satamakatu Itäinen	97,50	24,00	2,004,00	—	—	1,479,00	—	—
151) ” Läntinen	236,00	25,00	4,512,00	1,388,00	*79,00	*1,173,00	*3,261,00	—
152) Saunakatu	325,00	17,00	10,443,50	—	—	6,306,76	—	—
153) Senaatintori	130,31	70,62	9,202,86	—	—	8,734,86	—	—
154) Sepänkatu	400,82	11,88	4,112,10	—	—	3,126,37	—	—
155) Sibyllankatu	20,00 128,00	9,00 18,00	—	2,484,00	—	—	—	1,562,40
156) Siltatie	154,00	4,75	—	731,50	—	—	—	731,50
157) Siltavuorenkatu	264,54	8,91	1,723,15	624,10	—	1,260,45	—	472,28
158) Siltavuorenrantakatu	178,14	8,31	2,630,34	5,760,96	—	2,676,34	—	5,514,96
159) Simonkatu	231,95	14,85	3,444,40	—	—	2,123,80	—	—
160) Sipilisaarenkatu	306,80	10,00	3,060,80	—	—	3,060,80	—	—
161) Sirkuskatu	42,00	6,00—18,00	—	252,00	—	—	—	126,00
162) Soflankatu	109,68	8,91	977,25	—	—	647,73	—	—
163) Stuaurenkatu	106,00	—	—	—	—	—	—	1,003,22
164) Sörnäisten rantatie	1,279,36 166,64	18,00 40,00	—	29,694,04	—	—	—	28,316,54
165) Tarkkampuajakatu	392,18	14,85	4,778,06	—	—	2,894,82	—	—
166) Teatteriesplanaadi	—	—	1,626,37	*8,554,95	—	1,626,37	—	—
167) Tehtaankatu	1,158,70	17,81	2,835,70	17,268,70	—	5,414,64	—	7,036,68
168) T-muotoinen Laituri	—	—	5,671,00	—	—	5,671,00	—	—
169) Tokankatu	337,05	23,76	2,899,73	3,485,22	—	1,639,40	991,26	2,431,93
170) Työmiehenkatu	145,05	14,85	2,153,99	—	—	1,355,18	—	—
171) Tähtitorninkatu	405,24	11,88	4,210,35	603,90	—	632,96	2,938,29	—
172) Ulriikankatu	—	—	3,884,77	—	—	3,140,69	—	—
173) Ulriikanlinnankatu	90,08	15,00	1,351,20	—	—	810,96	—	—
174) Unioninkatu	1,439,37 97,98	17,81 8,91	25,543,66	—	*2,814,97 4,857,06	9,020,04	—	—
175) Uudenkirkonrinne	35,63	11,88	423,28	—	—	245,12	—	—
176) Uudenmaankatu	601,02	14,85	8,513,80	—	—	5,242,54	—	—
177) Vaasankatu	200,00	18,00	—	—	—	—	—	1,809,48

K ä y t ä v ä m ²						1902		M u i s t a t u s
Asfalttia	Sementtiä	Noppa-kiveä	Mukula-kiveä	Paasi-kiveä	Soraa	Koko ala		
						Kivetettyä	tasoitett.	
404,58	—	133,20	—	—	—	1,344,00	—	Käytävä 3,00 m.
254,58	101,76	1,952,25	—	—	—	7,004,00	—	” 3,00 ”
1,959,30	—	1,158,51	—	70,68	163,00	8,040,25	492,34	” 3,00 ”
256,02	—	116,34	—	662,13	—	2,603,80	—	” 3,50 ”
389,59	—	29,00	161,68	48,00	—	3,815,28	216,74	” 3,00 ”
—	—	—	—	—	704,01	—	2,077,57	” 2,20 à 3,00 ”
487,00	—	—	—	276,00	—	1,762,00	—	” 2,85 ”
—	—	—	—	—	—	16,921,00	69,067,50	” 3,00 ”
329,16	—	1,832,43	—	—	—	5,264,25	—	” 3,00 ”
1,083,06	—	1,009,68	—	767,13	—	7,437,70	—	” 3,00 ”
—	—	1,830,00	—	—	—	27,185,46	—	” 3,00 ”
404,28	—	—	—	134,40	—	1,329,67	—	” 3,00 ”
298,93	—	284,21	—	250,39	—	2,165,13	—	” 1,80 ”
885,24	58,11	1,799,49	—	360,03	—	7,989,08	—	” 3,00 ”
292,95	—	341,31	—	447,57	—	2,743,17	—	” 3,00 ”
—	—	—	—	—	*12,402,71	—	*12,402,71	*) istutus Käytävä 3,00 ”
767,49	149,70	1,855,95	—	—	—	7,369,61	—	” 3,00 ”
473,73	—	—	—	—	545,37	1,751,73	22,259,27	” 3,00 ”
—	—	—	525,00	—	—	2,004,00	—	” 3,00 ”
814,00	—	—	—	—	574,00	5,326,00	574,00	*) v:na 1901 ” 3,00 ”
2,978,00	—	1,111,00	—	47,74	—	10,443,50	—	” 2,40 à 6,00 ”
—	—	468,00	—	—	—	9,202,86	—	” 3,00 ”
679,10	86,93	219,70	—	—	—	4,112,10	—	” 2,40 ”
—	—	—	—	—	921,60	—	2,484,00	” 3,00 ”
—	—	—	—	—	—	—	731,50	” 3,00 ”
59,38	—	403,32	—	—	151,82	1,723,15	624,10	{ 246,00 m ² v:na 1902 Käytävä 1,80 ”
—	—	—	200,00	—	—	2,876,34	5,514,96	” 1,70 ”
—	—	298,44	651,30	370,86	—	3,444,40	—	” 3,00 ”
—	—	—	—	—	126,00	3,060,80	—	” 3,00 ”
—	—	—	—	329,52	—	977,25	252,00	” 1,50 ”
—	—	685,32	—	—	233,28	—	1,236,50	” 3,00 ”
—	—	—	—	—	1,377,50	—	29,694,04	” 3,00 ”
46,54	—	1,480,06	—	356,64	—	4,778,06	—	” 3,00 ”
—	—	—	—	—	*8,554,95	1,626,37	*8,554,95	*) istutus ” 3,50 ”
2,510,33	—	577,88	—	171,00	4,393,87	8,673,85	11,430,55	” 3,50 ”
—	—	—	—	—	—	5,671,00	—	” 3,00 ”
151,50	—	117,57	—	—	1,054,29	2,899,73	3,485,22	” 3,00 ”
—	—	798,81	—	—	—	2,153,99	—	” 3,00 ”
236,85	—	402,25	—	—	603,90	4,210,35	603,90	” 2,50 ”
—	—	270,00	—	474,08	—	3,884,77	—	” 2,50 ”
135,00	—	314,04	—	91,20	—	1,351,20	—	” 3,00 ”
1,032,45	—	705,23	342,93	6,770,98	—	25,543,66	—	” 3,50 ”
—	—	89,08	—	89,08	—	423,28	—	” 2,50 ”
804,51	—	1,568,73	145,41	752,61	—	8,513,80	—	” 3,00 ”
—	—	—	—	—	753,52	—	2,563,00	” 3,60 ”

Jatkoa.

K a t u	Pituus metriä	Leveys metriä	1901		A j o t i e m ²			
			Koko ala		Noppa-kiveä	Mukula-kiveä	Makadamiseerattua	Soraa
			Kivetettyä	tasoitett.				
178) Vallininkatu	322,00	18,00	12,60	5,288,54	—	—	—	3,312,28
179) Vallininkuja	115,63	18,00	—	2,081,34	—	—	—	1,248,93
180) Viipurinkatu	140,00	18,00	—	—	—	—	—	1,645,40
181) Vilhonkatu	330,77	14,85	4,581,64	—	268,80	2,949,45	—	—
	73,00	8,00	—	—	—	—	—	—
182) Vilhonvuorikatu . . .	102,00	17,00	60,00	2,918,00	—	—	—	2,348,60
	145,00	15,00	—	—	—	—	—	—
183) Vladimirinkatu	1,135,92	14,85	15,747,55	319,41	165,05	9,866,37	—	—
184) Vuorikatu	344,03	14,85	4,998,59	—	—	3,010,82	—	—
185) Vuorimiehenkatu	761,63	14,85	8,103,23	3,339,53	—	4,994,57	—	2,101,61
186) Vyökatu	236,66	15,00	—	3,540,45	—	—	—	2,120,49
187) Välikatu	25,24	11,88	299,85	—	—	176,77	—	—
188) Yrjönkatu	931,98	14,85	11,979,50	1,247,40	—	7,776,50	—	743,40
Summa	64,820,38	—	842,759,64	526,054,61	49,037,01	478,956,72	99,001,82	344,121,88

Lähde: Tietoja Rakennuskonttorista.

K ä y t ä v ä m ²						1902		M u i s t u t u s
Asfalttia	Sementtiä	Noppa-kiveä	Mukula-kiveä	Paasi-kiveä	Soraa	Koko ala		
						Kivetettyä	tasoitett.	
—	—	—	12,60	—	1,976,26	12,60	5,288,54	Käytävä 3,60 m.
—	—	—	—	—	832,41	—	2,081,34	" 3,60 "
—	—	—	—	—	929,60	—	2,575,00	" 3,60 "
165,95	—	520,59	—	676,85	—	4,581,64	—	" 3,00 "
—	—	60,00	—	—	569,40	60,00	2,918,00	
637,77	—	3,786,06	138,90	1,153,41	319,41	15,747,56	319,41	" 3,00 "
—	—	1,571,79	—	415,98	—	4,998,59	—	" 3,00 "
374,01	—	2,532,60	—	202,05	1,237,92	8,103,23	3,339,53	" 3,00 "
—	—	—	—	—	1,419,96	—	3,540,45	" 3,00 "
—	—	123,08	—	—	—	299,85	—	" 2,50 "
1,062,15	—	1,910,01	—	1,230,84	504,00	11,979,50	1,247,40	" 3,00 "
65,302,74	963,65	100,585,62	4,520,32	53,381,44	210,708,87	851,749,42	554,839,65	

Taulu N:o 10. Suomen ja Venäjän valtiovaraston, Yliopiston, Yleisten rakennusten, Kaupungin ja yksityisten kiinteistöjen katusosat Helsingin kaupungissa vuonna 1900.

K a t u	Suomen valtio- varaston	Venäjän valtio- varaston	Yliopis- ton	Yleisten rakennus- ten	Kaupun- gin	Yksityis- ten kiin- teistöjen	Koko ala
1) Abrahaminkatu	659,72	—	—	—	964,60	4,217,43	5,841,75
2) Ajojtie Makasiinirantakadulle	—	—	—	—	881,50	—	881,50
3) Ajojtie (2 kapp.) Makasiinirantakadulle	—	—	—	—	—	528,90	528,90
4) Albertinkatu	—	224,45	—	—	765,37	13,209,38	14,199,20
5) Aleksanterinkatu	2,139,11	—	673,37	—	872,82	14,271,65	17,956,95
6) Ankkurikatu	—	—	—	—	—	750,00	750,00
7) Annankatu	—	—	—	1,146,24	830,74	10,793,85	12,770,83
8) Antinkatu	1,197,81	—	—	1,057,42	504,56	11,683,59	14,443,38
9) Avoin paikka Simonkadun ja Venäläisen kasarmin välillä	—	1,140,00	—	—	5,770,96	—	6,910,96
10) Bernhardinkatu	593,60	—	—	—	—	1,400,79	1,994,39
11) Bulevardinkatu	1,888,23	1,049,84	—	2,063,90	1,505,40	13,404,66	19,912,03
12) Eerikinkatu	—	—	—	—	593,60	13,563,49	14,159,09
13) Elisabetinkatu	2,928,10	478,29	—	—	934,50	6,406,36	10,747,25
14) Elisabetintori	—	—	—	—	12,170,50	—	12,170,50
15) Eroittajakatu	—	—	—	—	3,137,95	2,003,40	5,141,35
16) Eroittajatori	—	—	—	—	4,252,06	543,30	4,795,36
17) Esplanaadikatu Eteläinen	277,80	—	—	—	4,914,12	2,164,20	7,356,12
18) ” Pohjoinen	361,28	—	—	—	6,269,75	5,660,17	12,291,20
19) Estnääsinkatu	—	—	—	—	110,11	3,741,16	3,851,27
20) Etelälahdenkatu	—	—	—	—	1,395,00	—	1,395,00
21) Fabianinkatu	2,143,04	2,534,60	1,209,24	—	1,595,30	8,489,28	15,971,46
22) Fredrikinkatu	—	—	—	—	1,409,80	12,483,52	13,893,32
23) Fredrikintori	—	—	—	—	1,074,11	—	1,074,11
24) Hakasalmenkatu	604,73	—	—	—	—	1,752,40	2,357,13
25) Hallituskatu	1,189,28	—	1,670,17	—	—	5,711,82	8,571,27
26) Helenankatu	251,02	—	—	—	—	726,58	977,60
27) Henrikinkatu Itäinen	—	—	—	—	4,748,80	3,805,28	8,554,08
28) ” Läntinen	—	200,26	—	—	5,936,00	4,490,22	10,626,48
29) Hernesaarenkatu	—	—	—	—	1,860,00	—	1,860,00
30) Hietalahdenkatu	734,65	—	—	—	579,43	3,287,79	4,601,87
31) Hietalahdenrantakatu Eteläinen	—	—	—	—	7,651,39	2,250,00	9,901,39
32) ” Pohjoinen	—	—	—	—	6,582,55	1,725,00	8,307,55
33) Hietalahdentori	—	—	—	—	12,615,33	—	12,615,33
34) Huvilatie	—	—	—	—	—	1,396,29	1,396,29
35) Kaasutehtaankatu	—	—	—	—	—	1,597,72	1,597,72
36) Kaivokatu	1,821,83	—	—	—	1,187,20	2,792,12	5,801,15
37) Kampinkatu	—	—	—	—	907,47	1,349,17	2,256,64
38) Kampintori	—	—	—	—	3,437,85	—	3,437,85
39) Kanavakatu	525,00	—	—	—	2,078,00	7,993,00	10,596,00
40) Kanavanrantakatu (Katajanokalla)	—	—	—	—	3,251,25	384,75	3,636,00
41) Kanavatori	—	—	—	—	2,866,50	571,35	3,437,85
42) Kankurienkatu	—	—	—	—	—	2,195,82	2,195,82
43) Kapteeninkatu	338,20	—	—	—	7,843,88	—	8,182,08
44) Kasarmikatu	3,392,72	—	—	—	1,562,80	7,253,70	12,209,22
45) Kasarmitori	—	—	—	—	7,422,23	—	7,422,23
46) Katajanokankatu	—	—	—	—	1,345,05	—	1,345,05
47) Katajanokan pohjoinen rantakatu	—	—	—	—	636,00	615,77	1,251,77
48) Katriinankatu	—	—	—	—	285,38	689,12	974,50
49) Kauppatori ja laiturihaarat	—	—	—	—	15,950,74	—	15,950,74
50) Kauppiaankatu	—	—	—	—	3,046,50	300,00	3,346,50
51) Kirkkokatu	1,523,25	955,02	619,72	1,038,80	—	3,971,69	8,108,48
52) Kirkkomaankatu	—	—	—	—	5,089,50	—	5,089,50
53) Kirkkotori	—	—	—	—	2,560,74	644,48	3,205,22
54) Kivenhakkajainkatu	—	—	—	—	—	994,86	994,86
Siirto	22,569,37	6,582,46	4,172,50	5,306,36	149,397,34	131,816,06	369,844,09

Jatkoa.

K a t u	Siirto	Stuomen	Vanhjan	Yliopis-	Yleisen	Kaupun-	Yksityis-	Koko
		valitio-	valitio-	ton	rakennus-	gam-	ten kin-	ala
N e l i ö m e t r i ä								
	Siirto	22,569,37	6,582,46	4,172,50	5,306,36	149,397,34	181,816,06	369,844,09
55) Kluuvikatu	—	—	—	—	—	—	3,057,92	3,057,92
56) Konstantininkatu	—	—	—	—	—	237,88	8,767,08	9,004,96
57) Korkeavuorenkatu	393,26	—	—	—	1,202,04	3,909,37	8,231,30	13,735,97
58) Koulukuja	—	—	—	—	—	243,34	243,34	486,68
59) Kristianinkatu	—	—	—	—	—	—	2,626,87	2,626,87
60) Kruunuhaankatu	—	—	—	—	—	—	890,70	890,70
61) Kruunuvuorenkatu	—	—	—	—	—	6,525,23	—	6,525,23
62) Kulmakatu	—	—	—	—	—	—	1,819,42	1,819,42
63) Laivanisäntäinkatu	—	—	—	—	—	—	1,692,48	1,692,48
64) Laivurinkatu, itäinen osa (Tarkk-	—	—	—	—	—	730,21	730,21	1,460,42
ampujakadulta Vuorimiehenk.)								
läntinen osa (Pursimiehenkadulta	—	—	—	—	—	—	—	—
Tehtaankadulle)	—	—	—	—	—	5,079,30	738,70	5,818,00
65) Laivuririnne	—	—	—	—	—	—	1,159,34	1,159,34
66) Lapinlabdenkatu	—	—	—	—	—	1,306,80	4,772,02	6,078,82
67) Lastenkodinkatu	—	—	—	—	—	—	2,721,63	2,721,63
68) Lastenkodinkuja	—	—	—	—	—	1,566,00	—	1,566,00
69) Lehtokuja Iso	—	—	—	—	—	7,272,38	—	7,272,38
70) ” Itäinen	—	—	—	—	—	4,090,16	—	4,090,16
71) ” Läntinen	—	—	—	—	—	3,913,86	—	3,913,86
72) Ludviginkatu	—	—	—	—	—	—	1,373,82	1,373,82
73) Luotsikatu	—	—	—	—	—	3,760,50	739,50	4,500,00
74) Läntinen Rantakatu ynnä laitu-	—	—	—	—	—	—	—	—
rinhaarat	—	—	—	—	—	22,461,15	1,275,00	23,736,15
75) Läntinen Satamakatu	—	—	—	—	—	2,715,02	—	2,715,02
76) Maariankatu	3,172,76	—	—	—	—	945,89	6,102,87	10,221,52
77) Makasiininkatu Eteläinen	687,54	—	—	—	—	1,073,38	1,639,91	3,400,83
78) ” Pohjoinen	—	—	280,25	—	—	572,75	2,618,71	3,471,71
79) Makasiinirantakatu	—	—	—	—	—	10,215,12	1,575,00	11,790,12
80) Malmikatu	—	—	—	—	—	1,613,14	1,613,15	3,226,29
81) Malminrinne	—	—	—	—	—	—	793,35	793,35
82) Mancesikatu	442,38	—	—	—	—	482,30	2,665,23	3,589,91
83) Mauritsinkatu	1,363,28	—	—	—	—	645,54	2,006,41	4,015,23
84) Merikatu	—	—	—	—	—	2,448,60	1,154,53	3,603,13
85) Merimiehenkatu	—	—	—	—	—	504,90	5,623,64	6,128,54
86) Meritori	—	—	—	—	—	3,314,44	—	3,314,44
87) Metsästäjäinkatu	—	—	—	—	—	—	2,684,78	2,684,78
88) Mikonkatu	393,26	—	—	—	—	1,877,26	6,016,02	8,286,54
89) Munkkisaarenkatu	—	—	—	—	—	1,057,68	2,820,92	3,878,60
90) Muukalaiskatu	—	—	—	—	—	—	987,28	987,28
91) Neitsytpolku	—	—	—	964,60	—	3,421,40	1,222,44	5,608,44
92) Nikolainkatu	5,070,15	—	—	—	—	1,365,88	5,419,65	11,855,68
93) Näkinkuja	—	—	—	—	—	2,176,00	—	2,176,00
94) Oikokatu	—	—	—	—	—	297,00	2,308,36	2,605,36
95) Perämiehenkatu	—	—	—	—	—	519,40	3,144,11	3,663,51
96) Pietarinkatu	—	—	—	—	—	2,668,30	—	2,668,30
97) Pohjoinen rantakatu	—	—	—	—	—	4,510,45	2,925,00	7,435,45
98) Pohjoissataman laiturinbaara	—	—	—	—	—	5,218,48	—	5,218,48
99) Poikkikatu Mancesia pitkin Kas-	—	—	—	—	—	—	—	—
sarmi- ja Fabianinkadun välillä	1,064,85	—	—	—	—	—	—	1,064,85
100) Poikkikatu Rahapajan- ja Ka-	—	—	—	—	—	608,23	—	608,23
navakadun välillä	—	—	—	—	—	1,366,20	3,278,07	4,644,27
101) Puistokatu	—	—	—	—	—	266,21	798,64	1,064,85
102) Punanotkonkatu	—	—	—	—	—	979,44	6,301,75	7,281,19
103) Punavuorenkatu	—	—	—	—	—	—	9,088,27	9,088,27
104) Pursimiehenkatu	—	—	—	—	—	—	—	—
105) Puutarhakatu	—	—	—	—	—	1,245,12	1,245,12	2,490,24
106) Päävahdintori ynnä Kanavan-	—	—	—	—	—	—	—	—
rantakatu	763,80	—	—	—	—	5,715,22	—	6,479,02
Siirto	35,920,65	6,862,71	5,137,10	6,508,40	268,316,87	296,688,60	619,434,33	

Jatkoa.

K a t u	Suomen valtio- varaston	Venäjän valtio- varaston	Yhtiöis- ton	Yleisten rakennus- ten	Kaupun- gin	Yksityis- ten kin- teistön	Koko ala
Siirto	35,920,65	6,862,71	5,137,10	6,508,40	268,316,87	296,688,60	619,434,33
107) Raatimiehenkatu	—	—	—	—	909,19	853,81	1,763,00
108) Rahapajankatu	—	—	—	—	771,31	771,32	1,542,63
109) Rahapajanrantakatu	586,50	—	—	—	846,00	846,00	2,278,50
110) Rantakatu	—	—	—	—	1,507,36	—	1,507,36
111) Ratakatu	727,16	—	—	—	—	4,645,58	5,372,74
112) Raubakatu	2,186,45	343,69	—	—	—	4,874,46	7,404,60
113) Rautatienatori	1,425,00	—	—	—	25,760,46	—	27,185,46
114) Rikhardinkatu	—	—	—	—	359,94	962,31	1,322,25
115) Ritarihuoneentori	2,221,38	—	—	—	—	—	2,221,38
116) Ritarikatu	1,130,39	—	—	—	—	1,034,13	2,164,52
117) Roobertinkatu Iso	—	—	—	—	—	7,904,85	7,904,85
118) ” Pieni	—	—	—	—	—	2,961,84	2,961,84
119) Ruoholahdenkatu	—	—	—	—	539,51	6,913,57	7,453,08
120) Ruoholahdenrantakatu	—	—	—	—	9,018,93	2,233,12	11,252,05
121) Satamakatu Itäinen	—	—	—	—	—	2,304,00	2,304,00
122) ” Läntinen	—	—	—	—	2,040,00	2,280,00	4,320,00
123) Saunakatu	—	—	—	—	7,406,20	3,037,30	10,443,50
124) Senaatintori	—	—	—	—	9,202,86	—	9,202,86
125) Sepänkatu	—	—	—	—	2,380,00	2,380,10	4,760,10
126) Sibyllankatu	—	—	—	—	1,494,00	—	1,494,00
127) Siltasaarenkatu	—	—	—	—	4,256,00	1,056,00	5,312,00
128) Siltasaarentori	—	—	—	—	10,856,00	—	10,856,00
129) Siltatie	—	—	—	—	—	719,30	719,30
130) Siltavuorenkatu	—	—	—	—	1,134,75	1,212,50	2,347,25
131) Siltavuorenrantakatu	—	937,50	—	—	7,021,48	432,90	8,391,88
132) Simonkatu	—	—	—	—	1,736,28	1,760,01	3,496,29
133) Sipilisaarenkatu	—	—	—	—	2,980,00	—	2,980,00
134) Sofiankatu	—	—	—	—	—	976,88	976,88
135) Sörnäisten Rantatie	—	—	—	—	28,440,00	—	28,440,00
136) Tarkkampusjaku	—	—	—	—	—	5,193,36	5,193,36
137) Tehtaankatu Iso	—	551,80	2,803,50	—	15,611,60	1,713,09	20,679,99
138) ” Pieni	667,80	—	—	—	2,382,19	—	3,049,99
139) Tokankatu Itäinen	—	—	—	—	779,51	2,703,30	3,482,81
140) ” Läntinen	—	—	—	—	1,590,53	1,792,02	3,382,55
141) Työmiehenkatu	—	—	—	—	—	1,934,96	1,934,96
142) Tähtitorninkatu	546,72	—	—	—	1,341,40	1,412,92	3,301,04
143) Ulriikankatu ynnä viereiset avoi- met paikat	—	390,00	853,30	—	2,122,07	519,40	3,884,77
144) Ulriikanlinnankatu	—	—	—	—	267,45	802,34	1,069,79
145) Unioninkatu	3,084,74	2,885,47	2,352,27	934,50	4,133,34	12,039,19	25,429,51
146) Uudenkirkonrinne	—	—	—	—	—	423,12	423,12
147) Uudenmaankatu	—	—	—	—	378,42	8,515,91	8,894,33
148) Vilhonkatu	—	585,59	—	—	964,60	3,478,77	5,028,96
149) Vilhonvuorikatu	—	—	—	—	3,387,00	—	3,387,00
150) Vladimirkatu	836,08	—	—	—	—	15,247,33	16,083,41
151) Vuorikatu	133,56	336,20	—	—	—	4,735,50	5,205,26
152) Vuorimiehenkatu	—	—	2,077,60	—	1,632,40	6,172,45	9,882,45
153) Välikatu	—	—	—	—	—	299,71	299,71
154) Yrjönkatu	315,05	—	—	881,20	816,20	9,661,26	11,673,71
<i>Istutuksia:</i>							
155) Henrikinesplanaadi	—	—	—	—	8,713,63	—	8,713,63
156) Kappelinesplanaadi	—	—	—	—	4,812,99	—	4,812,99
157) Kolmikulma	—	—	—	—	1,939,30	—	1,939,30
158) Lapinlahdenkadun puistikko	—	—	—	—	2,313,94	—	2,313,94
159) Runeberginesplanaadi	—	—	—	—	12,402,71	—	12,402,71
160) Teaaterteesplanaadi	—	—	—	—	10,181,33	—	10,181,33
Summa	49,781,48	12,892,96	13,223,77	8,324,10	462,747,75	423,493,21	970,463,27

Lähde: Tietoja Rakennuskonttorista.

Taulu N:o 11. Helsingin kaupungin puhtaanapitopiirit vuonna 1902.

Piirin numero	Yleisiä paikkoja, katuja, laitureja ja teitä y. m.	Ala m ²
I	Rantatientori, Läntinen ja Itäinen Henrikinkatu, Eroittaja, Kolmikulma, Esplanaadi-, Mikon- ja Fabianinkadut	77,084
II	Pohjoinen Rantakatu, Kanavatori, Huutokauppakamaria ympäröivät katuosat, Katajanokan L. Rantakatu, Päävahdintori, Katajanokansilta, Rahapajanrantakatu, Kanavakatu, Kruunuvuorenkatu, Rahapajankatu, L. Satamakatu, Läntinen Rantakatu ja laiturihaarat, Tullihuoneentonttia ympäröivät katuosat, Pakkahuoneenpiha, Kasarmitori, Makasiininrantakatu, Saunatie, osia Puisto- ja Merikaduista, Tähtitorninkatu ja tiet Tähtitorninvuorella, Kaivopuiston Iso ja Läntinen lehtokuja sekä kolmasosa Kauppatoria	101,670
III & IV	Koulutoria ympäröivät katuosat, osia Rata-, Fredrikin-, Sepän-, Laivurin-, Tokan-, Munkkisaaren-, Vuorimiehen-, Tehtaan- ja Kapteeninkaduista sekä Uudenkirkonrinteesta ja Neitsytpolusta, Turun kasarmin pohjoispuolella olevat katuosat, osa Kampinkatua ja tiet harjoituspaikalle, Narinkka, osa Kansakoulukatua, Kampintori, osia Lapinlahdenkatua ja Lapinlahden puistikkoa sekä Ruoholahdenkatua, käyttävät vanhalla Kirkkomaalla, Kirkkotori, Hietalahdentori, Ruoholahden- ja Hietalahdenrantakadut, Tokantoria ympäröivät katuosat sekä kolmasosa Kauppatoria	92,740
V	Siltasaarenkatu ja Pitkä silta, Siltavuorenrantakatu, osia Oiko-, Unionin- ja Puutarhakaduista, Kaisaniemi, Elisabetintori, Pohjoinen Rantakatu ja T-muotoinen laiturihaara, Senaatintori, Suomen pankin luona olevia istutuksia ympäröivät katuosat, osa Nikolainkatua sekä kolmasosa Kauppatoria . . .	61,69

Lähde: Tietoja Rakennuskonttorista.

Taulu N:o 13. Myytäväksi käytettävissä olevia tontteja Helsingissä, jaettuina kaupunginosittain, niiden ala, laskettu myyntiarvo sekä keskimääräinen yksikköhinta vuosina 1899—1902.

	K a u p u n g i n o s a									Summa
	1:nen	4:s	5:s	6:s	7:s	8:s	10:s	11:s	12:s	
Vuonna 1902:										
Tontteja	2	1	1	—	67	18	18	4	34	145
Ala m ² :										
Asuntotontit	2,549	2,970	1,060	—	56,890	19,440	23,457	6,056	38,766	151,188
Tehdastontit	—	—	—	—	—	—	—	—	10,836	10,836
Laskettu myyntiarvo Smk:										
Asuntotontit	35,510	83,160	53,000	—	1,068,135	379,467	434,690	99,102	515,851	2,678,915
Tehdastontit	—	—	—	—	—	—	—	—	91,639	91,639
Keskimääräinen yksikköhinta neliömetrin alalta; Smk:										
Asuntotontit	13 93	28	50	—	18 80	19 52	18 53	16 36	13 31	17 72
Tehdastontit	—	—	—	—	—	—	—	—	8 46	8 46
Vuonna 1901:										
Tontteja	2	1	—	—	48	27	20	2	11	111
Ala m ² :										
Asuntotontit	2,549	2,970	—	—	63,851	28,431	25,515	3,728	15,506	142,550
Tehdastontit	—	—	—	—	—	—	11,080	—	—	11,080
Laskettu myyntiarvo Smk:										
Asuntotontit	35,510	83,160	—	—	1,010,998	508,450	453,404	32,250	180,637	2,304,409
Tehdastontit	—	—	—	—	—	—	66,480	—	—	66,480
Keskimääräinen yksikköhinta neliömetrin alalta; Smk:										
Asuntotontit	13 93	28	—	—	15 76	17 89	17 77	8 65	11 65	16 17
Tehdastontit	—	—	—	—	—	—	6	—	—	6

Vuonna 1900:										
Tontteja	3	1	—	—	53	29	20	—	—	106
Ala m ² :										
Asuntotontit	3,611	2,970	—	—	74,278	32,371	25,515	—	—	138,745
Tehdastontit	—	—	—	—	—	—	11,080	—	—	11,080
Laskettu myyntiarvo Smk:										
Asuntotontit	58,874	83,160	—	—	1,234,107	519,250	529,884	—	—	2,425,275
Tehdastontit	—	—	—	—	—	—	66,480	—	—	66,480
Keskimääräinen yksikköhinta neliömetrin alalta; Smk:										
Asuntotontit	16 30	28	—	—	16 61	16 04	20 77	—	—	17 48
Tehdastontit	—	—	—	—	—	—	6	—	—	6
Vuonna 1899:										
Tontteja	3	1	—	3	68	34	21	1	—	131
Ala m ² :										
Asuntotontit	3,611	2,970	—	2,980	97,702	36,999	37,105	2,087	—	183,454
Tehdastontit	—	—	—	—	—	—	11,080	—	—	11,080
Laskettu myyntiarvo Smk:										
Asuntotontit	58,874	83,160	—	48,198	1,787,531	686,870	696,276	33,392	—	3,394,301
Tehdastontit	—	—	—	—	—	—	66,480	—	—	66,480
Keskimääräinen yksikköhinta neliömetrin alalta; Smk:										
Asuntotontit	16 30	28	—	16 24	18 30	18 56	18 76	16	—	18 50
Tehdastontit	—	—	—	—	—	—	6	—	—	6

Lähde: Tiedot kokoonpantu Rahatoimikonttorin kaupungin tilinpäätöstä koskevasta kertomuksesta.

Taulu N:o 14. Myytäväksi käytettävissä olevia tontteja Helsingissä, niiden ala ja laskettu myyntiarvo vuonna 1902.

Korttelin N:o	Tontin N:o	K a d u n n i m i	Ala m ²		Yksikkö-hinta		Myyntiarvo	
			Asunto-	Tehdas-	Smk.	jtä.	Smk.	jtä.
24	5	Kulmakatu	1,547	—	10	—	15,470	—
131	4	Oikokatu	1,002	—	20	—	20,040	—
166	13	Ruoholahdenkatu	2,970	—	28	—	83,160	—
110	2 a	Annankatu	1,060	—	50	—	53,000	—
"	8	Ratakatu	1,090	—	40	—	43,600	—
"	10	"	1,090	—	40	—	43,600	—
"	12	"	1,124	—	40	—	44,960	—
126	15	Tehtaankatu	2,145	—	20	—	42,900	—
"	17	"	2,156	—	20	—	43,120	—
"	12	Vuorimiehenkatu	1,748	—	19	—	33,212	—
"	14	"	1,798	—	18	—	32,364	—
"	16	"	1,798	—	15	—	26,970	—
"	18	"	1,798	—	15	—	26,970	—
127	5	Tehtaankatu	1,718	—	25	—	42,950	—
"	7	"	1,718	—	32	—	54,976	—
128	14	"	1,650	—	25	—	41,250	—
"	16	"	1,691	—	12	—	20,292	—
"	18	"	1,801	—	12	—	21,612	—
"	20	"	1,911	—	12	—	22,932	—
"	22	"	1,870	—	20	—	37,400	—
185	23	Pietarinkatu	540	—	21	—	11,340	—
"	25	"	540	—	21	—	11,340	—
"	14	Huvilakatu	540	—	15	—	8,100	—
"	16	"	540	—	15	—	8,100	—
"	18	"	540	—	14	—	7,560	—
"	20	"	540	—	14	—	7,560	—
"	22	"	540	—	12	—	6,480	—
"	24	"	540	—	12	—	6,480	—
"	26	"	463	—	18	—	8,334	—
"	13	Laivurinkatu	540	—	15	—	8,100	—
"	15	"	540	—	15	—	8,100	—
"	17	"	540	—	14	—	7,560	—
"	19	"	540	—	14	—	7,560	—
"	21	"	540	—	14	—	7,560	—
"	23	"	540	—	14	—	7,560	—
"	25	"	615	—	16	—	9,840	—
180	19	Pietarinkatu	777	—	22	50	17,482	50
"	21	"	691	—	21	—	14,511	—
"	11	Huvilakatu	694	—	15	—	10,410	—
"	13	"	694	—	15	—	10,410	—
"	15	"	694	—	15	—	10,410	—
"	12	Kapteeninkatu	787	—	18	—	14,166	—
"	14	"	787	—	18	—	14,166	—
"	16	"	787	—	18	—	14,166	—
182	1	Huvilakatu	629	—	15	—	9,435	—
"	3	"	629	—	15	—	9,435	—
"	5	"	629	—	15	—	9,435	—
"	7	"	629	—	15	—	9,435	—
"	9	"	629	—	15	—	9,435	—
"	11	"	629	—	15	—	9,435	—
"	20	Pietarinkatu	618	—	21	—	12,978	—
"	2	Kapteeninkatu	691	—	22	—	15,202	—
"	12	Merikatu	686	—	18	—	12,348	—
Siirto			54,003	—	—	—	1,085,211	50

Jatkoa.

Korttelin No	Tontin No	K a d u n n i m i	Ala m ²		Yksikkö- hinta		Myyntiarvo	
			Asunto-	Tehdas-	Sm ²	mu	Sm ²	mu
		Siirto	54,003	—	—	—	1,085,211	50
182	14	Merikatu	681	—	23	—	15,663	—
183	2	Huvilakatu	502	—	15	—	7,530	—
"	4	"	502	—	15	—	7,530	—
"	6	"	502	—	15	—	7,530	—
"	8	"	502	—	15	—	7,530	—
"	10	"	502	—	15	—	7,530	—
"	12	"	502	—	15	—	7,530	—
"	16	Merikatu	592	—	23	—	13,616	—
"	18	"	591	—	18	—	10,638	—
"	20	"	589	—	23	—	13,547	—
"	22	Pietarinkatu	496	—	21	—	10,416	—
"	24	"	493	—	21	—	10,353	—
"	1—11	Laivurinkatu	3,012	—	15	—	45,180	—
139	4	Läntinen Satamakatu	1,836	—	18	—	33,048	—
147	11	"	1,248	—	20	—	24,960	—
149	12	Luotsikatu	1,142	—	20	—	22,840	—
"	14	"	1,142	—	20	—	22,840	—
"	16	"	1,142	—	20	—	22,840	—
161	4	Kauppiaankatu	1,106	—	20	—	22,120	—
"	6	"	1,106	—	20	—	22,120	—
"	8	"	1,106	—	20	—	22,120	—
"	10	"	1,106	—	20	—	22,120	—
"	12	"	1,063	—	28	—	29,764	—
"	5	Linnankatu	1,099	—	25	—	27,475	—
"	7	"	1,114	—	30	—	33,420	—
138	10—12	Katajanokan Pohjoinen Rantakatu	936	—	10	—	9,390	—
187	8—22	Kanavakatu	4,294	—	15	—	64,410	—
297	3	Pitkäsillanrantakatu	1,488	—	25	—	37,200	—
"	5	"	823	—	15	—	12,345	—
"	7	"	884	—	15	—	13,260	—
"	9	"	850	—	15	—	12,750	—
"	11	"	1,900	—	20	—	38,000	—
"	2	Siltasaarenkatu	1,650	—	30	—	49,500	—
"	4	"	915	—	14	—	12,810	—
"	2	Sirkuskatu	800	—	30	—	24,000	—
"	4	"	2,976	—	20	—	59,520	—
"	6	"	1,530	—	20	—	30,600	—
298	13	Pitkäsillanrantakatu	727	—	16	—	11,632	—
"	15	"	821	—	15	—	12,315	—
"	6	Saariniemenkatu	1,530	—	15	—	22,950	—
"	12	Säästöpankinrantakatu	1,400	—	16	—	22,400	—
299	3	Sirkuskatu	1,440	—	15	—	21,600	—
"	5	"	1,185	—	12	—	14,220	—
"	7	"	1,518	—	16	—	24,288	—
"	6	Säästöpankinrantakatu	1,020	—	15	—	15,300	—
301 a	2	Hämeenkatu	1,832	—	25	—	45,800	—
317	37	3:s linja, Kallio	1,213	—	10	—	12,130	—
321	11	Alppikatu	1,331	—	12	—	15,972	—
322	32	Helsinginkatu	1,680	—	15	—	25,200	—
351	3	Josafatinkatu	980	—	14	—	13,720	—
"	3	Itäinen Brahenkatu	1,695	—	14	—	23,730	—
"	28	Vaasankatu	1,015	—	14	—	14,210	—
355	5	Josafatinkatu	1,078	—	16	—	17,248	—
		Siirto	117,190	—	—	—	2,231,971	50

Jatkoa.

Korttelin N:o	Tontin N:o	K a d u n n i m i	Ala m ²		Yksikkö- hinta		Myyntiarvo	
			Asunto-	Tehdas-	Smg.	7pää.	Smg.	7pää.
		Siirto	117,190	—	—	—	2,231,971	50
355	7	Josafatinkatu	1,050	—	16	—	16,800	—
"	4	Läntinen Brahenkatu	1,904	—	16	—	26,656	—
"	30	Vaasankatu	1,078	—	16	—	17,248	—
"	8	Kristiinankatu	1,017	—	12	—	12,204	—
"	9	"	1,073	—	12	—	12,876	—
363	35	Vaasankatu	1,295	—	14	—	18,130	—
"	2	Porvoonkatu	1,671	—	15	—	25,065	—
"	4	"	1,805	—	14	—	25,270	—
364	10	Läntinen Brahenkatu	1,216	—	14	—	17,024	—
"	12	"	1,172	—	14	—	16,408	—
"	14	"	1,295	—	14	—	18,130	—
"	37	Vaasankatu	1,254	—	16	—	20,064	—
"	39	"	1,237	—	15	—	18,555	—
365	41	"	1,872	—	13	—	24,336	—
366	10	Kristiinankatu	1,712	—	12	—	20,544	—
362	1	Porvoonkatu	1,225	—	13	—	15,925	—
"	3	"	1,157	—	9	—	10,413	—
"	5	"	1,592	—	13	—	20,696	—
"	7	"	1,592	—	13	—	20,696	—
"	9	"	1,417	—	13	—	18,421	—
"	11	"	1,397	—	12	—	16,764	—
"	28	Flemminginkatu	1,141	—	10	—	11,410	—
"	30	Fredriksberginkatu	1,448	—	11	—	15,928	—
"	40	"	1,222	—	12	—	14,664	—
"	13	Itäinen Brahenkatu	1,156	—	11	—	12,716	—
368	11	Fredriksberginkatu	—	3,989	7	50	29,917	50
"	34	Flemminginkatu	—	3,283	6	50	21,329	50
376	52	Fredriksberginkatu	—	1,188	10	—	11,880	—
"	4	Kajaaninkatu	—	1,188	12	—	14,256	—
"	23	Porvoonkatu	—	1,188	12	—	14,256	—
Summa			151,188	10,836	—	—	2,770,553	50

Lähde: Rahatoimikonttorin kertomus kaupungin tilinpäätöksestä.

Taulu N:o 15. Huonekuntain luku ja suuruus Helsingissä vuonna 1900, sekä vuosina 1870, 1880 ja 1890.

A l u e	H u o n e k u n t i a , j o i h i n k u u l u u													S u m m a
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13 ja useampia	
	h e n k i ä													
1. Kaupunginaseman alue	5,203	2,492	2,299	1,996	1,658	1,197	869	566	329	237	112	59	124	17,141
2. Kaupunkiin yhdistetty alue kaupunginaseman ulkopuolella . .	2,097	931	864	779	600	455	292	196	93	48	19	8	20	6,402
3. Satamat	—	2	4	3	3	1	3	2	2	1	—	2	7	30
Summa kaupungin rajoissa	7,300	3,425	3,167	2,778	2,261	1,653	1,164	764	424	286	131	69	151	23,573
4. Kaupungin omistama maa kaupungin rajojen ulkopuolella . . .	349	235	195	178	151	122	65	46	24	8	1	4	2	1,380
5. Sörnäisten vankila-alue	—	5	4	4	4	5	6	1	3	1	1	—	—	34
Summa kaupungin rajojen ulkopuolella	349	240	199	182	155	127	71	47	27	9	2	4	2	1,414
Summa koko kaupungissa vuonna 1900	7,649	3,665	3,366	2,960	2,416	1,780	1,235	811	451	295	133	73	153	24,987
" " " " 1890	1,511	2,209	2,210	2,166	1,759	1,404	1,024	583	362	244	157	93	171	13,893
" " " " 1880	1,074	1,636	1,677	1,429	1,063	772	513	340	208	138	86	63	151	9,150
" " " " 1870	1,152	1,426	1,337	1,108	773	499	331	202	139	93	62	55	123	7,300

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto sekä Suomenmaan virallista tilastoa.

Taulu N:o 16. Asuntoväestöryhmiä Helsingissä vuonna 1900.

Kaupunginosa	Asuntoväestöryhmiä, joihin kuuluu:														Keskimäärin henkilöitä asuttua huonetta kohti	
	1 henkilö	2 henkilöä	3 henkilöä	4 henkilöä	5 henkilöä	6 henkilöä	7 henkilöä	8 henkilöä	9 henkilöä	10 henkilöä	11 henkilöä	12 henkilöä	13 henkilöä	14 henkilöä		15 ja useampia henkilöä
Ensimmäinen kaupunginosa	153	239	270	272	219	160	120	91	44	39	19	18	9	6	25	1,5
Toinen "	86	152	139	159	154	132	107	77	52	51	10	9	7	10	30	1,5
Kolmas "	66	122	157	147	134	108	96	55	30	29	8	10	4	4	16	1,5
Neljäs "	188	433	497	484	479	383	295	201	114	90	43	23	20	10	20	2,1
Viides "	98	210	245	252	210	151	115	89	50	42	22	12	5	3	12	1,9
Kuudes "	81	250	298	300	255	197	175	85	68	42	25	7	8	1	10	3,0
Seitsemäs "	85	157	202	181	172	133	91	67	56	33	25	8	10	4	24	1,9
Kahdeksas "	12	17	21	29	20	14	15	12	10	4	3	2	1	1	7	1,7
Yhdeksäs "	25	38	33	41	23	17	16	16	4	5	4	2	—	—	3	1,2
Kymmenes "	14	38	59	52	51	51	36	27	15	12	4	6	1	2	3	2,5
Summa kaupunginaseman piirissä	808	1,636	1,926	1,917	1,717	1,346	1,066	720	443	347	163	97	65	41	150	1,8
Kallio	54	186	284	315	284	237	152	125	51	31	15	7	2	3	10	3,8
Eläintarha Töölönlahden ja rautatien itäpuolella	9	11	19	21	16	10	7	5	2	5	—	1	1	3	2	1,6
Sörnäinen (Itäisen Viertotien itäpuolella oleva alue. Hörnebergillä alkaen Sörnäisten vankila- ja panimoalueeseen asti)	11	21	27	25	28	25	27	12	6	10	4	3	3	—	4	3,2
Alue Kallion pohjoispuolella Itäisen Viertotien ja Eläintarhan välillä	22	120	130	155	148	102	60	43	33	12	6	5	2	1	—	3,7
Lapin- ja Hietaniemi sekä Töölö Lant. Viertotien länsi- ja Edeslahden tien eteläpuolella	23	50	60	82	73	55	27	32	25	5	6	—	2	2	7	2,8
Töölö Läntisen Viertotien länsi- ja Edeslahden tien pohjoispuolella	33	73	100	98	78	66	49	26	11	8	8	3	2	—	11	3,0
Töölö ynnä Eläintarha Läntisen Viertotien itä- ja rautatien länsipuolella	12	30	34	36	26	16	19	5	3	5	1	2	—	—	3	2,7
Fredriksbergin asema ynnä alue	2	9	13	8	5	15	6	7	1	1	—	—	—	1	—	2,2
Arabia, Anneberg ja Vanhakaupunki	10	8	17	10	11	13	7	7	1	—	—	—	—	—	—	2,4
Saaret	21	18	26	17	11	4	7	10	—	1	1	1	—	—	—	2,4
Summa kaupunkiin yhdistetyllä alueella kaupunginaseman ulkopuolella	197	526	710	767	680	543	361	272	133	78	41	22	12	10	37	3,1
Sörnäisten panimoalue, Hermannikaupunki I—II sekä Toukola	61	143	155	165	133	121	68	37	30	15	4	1	1	1	1	3,3
Gumtähden säteri	—	3	3	3	4	4	1	2	—	—	—	—	—	—	2	2,5
Kottbyn talo	—	1	1	1	2	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1,1
Meilansin talo ynnä huvila-alue	5	15	7	11	7	8	5	3	—	—	—	—	—	—	1	1,7
Greijuksen talo	2	9	11	6	11	4	5	3	3	—	1	—	—	—	—	2,6
Summa kaupungin omistamalla maalla	68	171	177	186	157	137	80	45	34	15	5	1	1	1	4	3,1
Sörnäisten vankila-alue	—	5	4	4	4	5	6	1	3	1	1	—	—	—	4	1,5
Summa summarum	1,073	2,338	2,817	2,874	2,558	2,031	1,513	1,038	613	441	210	120	78	52	195	2,1

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto.

Taulu N:o 17. Taloja Helsingissä sekä niiden rakennusolot vuonna 1902.

Kaupunginosa	Taloja	Taloja, joissa rakennukset ovat etupäässä				Taloja, joissa asuu		Asuntotomia (tuhansia kottia)	Talonpihoja				Taloja, joissa on			Taloja, joissa on		Taloja, joissa on			Taloja, joissa on viemärijohto			
		kivisiä	puusta	kivisiä ja puusta	rakennettavina	varakkaampia ¹⁾	vähävaraisia ²⁾		asfalttisia ³⁾	kivetettyjä ⁴⁾	kivetämättömiä ⁵⁾	osaksi viljelyä	latvinkuoppa	tynnyrejä	laatikkoja	vosiklosetti	talli ja navetta	vaja maalaishevostille	vosijohhto	kaivo	vesi kuljetettava	lokaviemäriin	ojaan	ilmian viemärijohtoa
I	158	67	34	56	1	157	—	1	26	108	24	33	102	44	8	4	72	—	157	—	1	157	—	1
II	106	48	11	46	1	105	—	1	37	54	15	19	50	48	6	2	49	—	106	—	—	104	—	2
III	99	56	25	18	—	94	5	—	30	56	13	6	47	47	4	1	30	—	99	—	—	99	—	—
IV	256	33	107	109	7	173	76	7	38	96	122	51	182	53	21	—	136	—	256	—	—	253	2	1
V	283	29	37	17	—	65	17	1	23	34	26	9	42	38	3	—	25	—	83	—	—	83	—	—
VI	107	10	65	31	1	80	25	2	16	32	59	4	75	25	7	—	44	—	107	—	—	107	—	—
VII	102	19	46	37	—	94	4	4	16	39	47	24	60	35	5	2	37	—	102	—	—	102	—	—
VIII	17	17	—	—	—	17	—	—	7	6	4	—	5	8	2	2	5	—	17	—	—	17	—	—
IX	34	3	28	3	—	34	—	—	5	—	29	29	22	8	4	—	13	—	34	—	—	34	—	—
X	55	3	25	25	2	13	30	12	4	1	50	11	16	27	11	1	22	—	43	4	8	48	7	—
XI	111	6	52	50	3	24	83	4	—	5	106	16	69	31	10	1	55	—	105	1	5	103	7	1
XII	43	38	5	—	—	1	42	—	—	—	43	19	24	2	17	—	24	2	7	2	34	2	38	3
Vallgård . . .	7	1	3	2	1	1	6	—	—	—	7	1	6	1	—	—	6	1	7	—	—	2	5	—
Töölö	124	—	96	28	—	23	92	9	—	2	122	42	52	35	37	—	74	2	25	—	99	67	44	13
Summa	1,302	330	534	422	16	881	380	41	202	433	667	264	752	402	135	13	592	5	1,148	7	147	1,178	103	21

1) Taloja joissa asuu yksinomaan tai enimmäkseen varakkaampia.

2) " " " " " " työväestöä.

3) Kokonaan tai suurimmaksi osaksi asfalttisia.

4) " " " " " kivetetty.

5) " " " " " kivetämätön.

Lähde: Terveyslautakunnan painettu vuosikertomus.

Taulu N:o 18. Rakennustoiminta Helsingissä vuosina 1893—1902.

Vuosi	Uudisrakennustöitä, joiden omistaja on				Tulisijalla varustettuja huoneita uudisrakennuksissa, joiden omistaja on				Revitetyjä tulisijalla varustettuja huoneita	Summa lisää tulisijalle varustettuja huoneita	Niiden uudisrakennustöiden laskettu arvo, joiden omistaja on (milj. markkaa)			
	yksityisiä henkilöitä	osakeyhtiö		Summa	yksityisiä henkilöitä	osakeyhtiö		Summa			yksityisiä henkilöitä	osakeyhtiö		Summa
		asunto-	työväen-asunto-			asunto-	työväen-asunto-					asunto-	työväen-asunto-	
1902	36	18	16	70	914	756	600	2,270	200	2,070	7,4	2,4	1,6	11,4
1901	46	7	10	63	—	—	—	1,674	170	1,504	—	—	—	9,9
1900	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,500	—	—	—	10,3
1899	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,673	—	—	—	12,9
1898	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,005	—	—	—	12,1
1897	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,900	—	—	—	9,7
1896	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,568	—	—	—	7,0
1895	—	—	—	—	—	—	—	—	—	800	—	—	—	3,5
1894	—	—	—	—	—	—	—	—	—	400	—	—	—	2,0
1893	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,700	—	—	—	4,0

Muist.: Huoneiden keskimääräinen lisäys kymmenvuotiskautena 1891—1900 oli 1,506.

Lähde: Kaupunginarkkitehdin antamia tietoja.

Taulu N:o 19. Uudisrakennuksia Helsingissä, jaettuina kaupunginosittain, vuonna 1902.

K a u p u n g i n o s a	Uudisrakennustöitä vuonna 1902			
	päätettyjä	valmistamattomia	Summa	% koko luvusta
Ensimmäinen kaupunginosa	4	—	4	5,7
Toinen ”	1	—	1	1,4
Kolmas ”	3	—	3	4,3
Neljäs ”	4	5	9	12,9
Viides ”	—	1	1	1,4
Kuudes ”	1	2	3	4,3
Seitsemäs ”	10	5	15	21,4
Kahdeksas ”	4	6	10	14,3
Yhdeksäs ”	—	—	—	—
Kymmenes ”	6	—	6	8,6
Yhdestoista ”	11	3	14	20,0
Kahdestoista ”	1	1	2	2,9
Eläintarhantie	—	1	1	1,4
Töölö	1	—	1	1,4
Summa	46	24	70	100,0

Lähde: Tiedot kokoonpantu kaupunginarkkitehdin ilmoitusten nojalla.

Taulu N:o 20. Rakennettujen kiinteistöjen ja rakennusten luku Helsingissä vuonna 1900.

A l u e	Rakennettuja kiinteistöjä, jotka omistaa										Summa rakennettuja kiinteistöjä	Summa rakennuksia
	Suomen valtiovarasto	Venäjän kruunun	Helsingin kunta ja seurakunnat	Yhdyskunta ja yhteisöt	Yksityiset							
					Kauppaita	Tehailtoja j. käsityöläisiä	Muta oinkaita nonharjoittaj.	Merenkulkijota	Virka- ja palvelusmiehiä	Muita		
Ensimmäinen kaupunginosa	16	2	12	13	16	8	15	4	36	41	163	551
Toinen "	13	4	1	26	13	8	5	1	11	23	105	434
Kolmas "	5	1	9	19	13	6	—	1	16	36	106	315
Neljäs "	4	4	9	45	24	26	35	1	33	80	261	948
Viides "	2	—	2	18	6	15	14	3	20	52	132	509
Kuudes "	—	—	1	16	9	9	13	1	14	45	103	394
Seitsemäs "	6	—	5	11	7	5	7	3	15	48	107	374
Kahdeksas "	3	2	—	4	1	—	—	—	2	—	12	50
Yhdeksäs "	1	1	2	1	4	1	7	2	8	11	38	117
Kymmenes "	—	—	—	10	1	3	1	—	8	14	37	178
Summa kaupunginaseman piirissä	50	14	41	163	94	81	97	16	163	350	1,069	3,870
Kallio	1	—	2	13	13	11	8	2	9	29	88	253
Eläintarha Töölönlahden ja rautatien itäpuolella	2	—	4	3	—	1	—	—	5	5	20	53
Sörnäinen (Itäisen Viertotien itäpuolella oleva alue, Hörnebergillä alkaen Sörnäisten vankila- ja panimoalueeseen asti)	2	—	1	7	3	2	3	—	—	4	22	94
Alue Kallion pohjoispuolella Itäisen Viertotien ja Eläintarhan välillä	1	—	—	4	11	6	12	—	2	20	56	246
Lapin- ja Hietaniemi sekä Töölö Läntisen Viertotien länsi- ja Edeslahden tien eteläpuolella	2	2	10	12	3	3	1	—	2	22	57	218
Töölö Läntisen Viertotien länsi- ja Edeslahden tien pohjoispuolella	—	1	1	4	10	7	16	1	10	17	67	296
Töölö ynnä Eläintarha Läntisen Viertotien itä- ja rautatien länsipuolella	—	—	2	2	—	—	3	—	—	8	15	124
Fredriksbergin asema ynnä alue	4	—	1	—	1	—	—	1	—	1	8	67
Arabia, Anneberg ja Vanhakaupunki	—	—	1	3	3	—	2	—	—	1	10	104
Saaret	4	—	—	6	12	4	1	1	3	18	49	203
Summa kaupunkiin yhdistetyllä alueella kaupunginaseman ulkopuolella	16	3	22	54	56	34	46	5	31	125	392	1,658
Sörnäisten panimoalue, Hermanninkaupunki I—II sekä Toukola	—	—	—	8	21	33	8	—	—	46	116	434
Gumtähden säteri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	39
Kottbyn talo	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	2	17
Meilänsin talo ynnä huvila-alue	—	—	—	2	8	2	4	—	6	10	32	132
Greijuksen talo	—	—	2	—	1	2	3	—	—	8	16	91
Summa kaupungin omistamalla maalla kaupungin rajain ulkopuolella	—	—	2	10	31	37	15	—	6	66	167	713
Sörnäisten vankila-alue	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	22
Summa summarum	67	17	65	227	181	152	158	21	200	541	1,629	6,263

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto.

Taulu N:o 22. Huoneiden luku

A l u e	Lämmitys-				
	Kivi- tai tiili-				
	Maakerros	1:n kerros	2:n kerros	3:s kerros	4:s kerros
Ensimmäinen kaupunginosa	357	1,743	1,788	1,205	564
Toinen ”	449	1,392	1,509	1,218	707
Kolmas ”	249	1,120	1,089	847	490
Neljäs ”	327	1,452	1,421	1,037	587
Viides ”	191	913	881	787	527
Kuudes ”	48	294	264	197	97
Seitsemäs ”	131	585	579	384	259
Kahdeksas ”	36	265	254	225	97
Yhdeksäs ”	3	45	33	10	—
Kymmenes ”	15	174	119	42	39
Summa kaupunginaseman piirissä	1,806	7,983	7,937	5,952	3,367
Kallio	14	128	82	45	—
Eläintarha Töölönlahden ja rautatien itäpuolella	16	38	33	—	—
Sörnäinen (Itäisen Viertotien itäpuolella oleva alue, Hörnebergillä alkaen Sörnäisten vankila- ja panimoalueeseen asti)	1	10	6	1	—
Alue Kallion pohjoispuolella Itäisen Viertotien ja Eläintarhan välillä Lapin- ja Hietaniemi sekä Töölö Läntisen Viertotien länsi- ja Edeslahden tien eteläpuolella	5	74	40	16	—
Töölö Läntisen Viertotien länsi- ja Edeslahden tien pohjoispuolella Töölö ynnä Eläintarha Läntisen Viertotien itä- ja rautatien länsipuolella	—	147	72	1	—
Fredriksbergin asema ynnä alue	—	82	54	—	—
Arabia, Anneberg ja Vanhakaupunki	9	84	39	13	3
Saaret	2	53	43	41	—
Summa kaupunkiin yhdistetyllä alueella kaupunginaseman ulkop.	5	72	15	—	—
Sörnäisten panimoalue, Hermannikaupunki I—II sekä Toukola Guntähden säteri	—	33	18	—	—
Kottbyn talo	—	—	—	—	—
Meilansin talo ynnä huvila-alue	—	4	—	—	—
Greijuksen talo	—	—	—	—	—
Summa kaupungin omistamalla maalla kaupungin rajain ulkopuolella	7	55	30	—	—
Sörnäisten vankila-alue	74	139	137	113	—
Summa summarum	1,939	8,898	8,506	6,182	3,370

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto.

Helsingissä vuonna 1900, jaettuina kerroksittain.

koneisia huoneita													
rakennuksissa			Kivi- ja puurakennuksissa				Puurakennuksissa						
5:s kerros	6:s kerros	Summa	Maakerros	1:n kerros	2:n kerros	Ullakkokerros	Summa	Maakerros	1:n kerros	2:n kerros	3:s kerros	Ullakkokerros	Summa
101	103	5,861	7	78	101	—	186	145	1,118	73	—	11	1,347
391	167	5,833	25	110	114	13	262	44	787	19	—	4	854
298	46	4,139	5	59	52	—	116	18	591	258	—	5	872
143	110	5,077	56	255	263	—	574	298	3,864	49	—	11	4,222
37	66	3,402	10	219	293	—	522	33	1,231	27	—	7	1,298
13	12	925	26	423	548	—	997	162	1,359	2	—	1	1,524
81	33	2,052	31	309	362	2	704	163	1,248	7	—	1	1,419
18	17	912	—	—	—	—	—	—	12	—	—	—	12
—	1	92	10	57	56	2	125	68	439	250	—	16	773
—	15	404	19	106	114	—	239	41	349	111	7	18	526
1,082	570	28,697	189	1,616	1,903	17	3,725	972	10,998	796	7	74	12,847
—	5	274	78	590	607	2	1,277	143	929	203	10	5	1,290
—	1	88	19	36	34	2	91	23	148	60	—	4	235
—	—	18	10	105	117	2	239	8	159	12	—	16	195
—	—	135	22	92	100	3	217	50	587	211	8	58	914
—	2	222	—	6	11	—	17	39	535	215	19	31	839
—	3	139	25	149	133	16	318	29	732	162	23	37	983
—	—	149	—	11	10	—	21	8	253	23	6	—	290
—	—	139	—	—	—	—	—	—	77	2	—	—	79
—	15	107	—	4	4	2	10	—	135	6	—	43	184
—	—	51	—	6	6	—	12	15	300	58	—	22	395
1	26	1,322	154	999	1,022	27	2,202	315	3,855	952	66	216	5,404
—	6	55	25	48	51	7	131	95	840	233	—	179	1,347
—	—	39	—	—	—	—	—	—	33	—	—	—	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	29	—	—	—	35
—	—	4	4	16	12	5	37	3	182	37	4	14	240
—	—	—	—	—	—	—	—	3	114	10	—	3	130
—	6	98	29	64	63	12	168	101	1,198	280	4	202	1,785
—	1	464	—	—	—	—	—	—	31	26	—	—	57
1,083	603	30,581	372	2,679	2,988	56	6,095	1,388	16,082	2,054	77	492	20,093

Taulu N:o 23. Huoneita Helsingissä vuonna 1900, jaettuina niiden käyttämistavan mukaan.

46*

A l u e	Lämmityskoneisista huoneista oli															Summa lämmityskoneisia huoneita
	Käytettyjä:							Käyttämättömiä:								
	Asuinhuoneeksi	Puoti-, konttori- ja varastohuoneeksi	Tehdas-, työ-, leipomohuoneeksi, pesuhuoneeksi ja saunaksi	Ravintola-, ruokala- ja kahvihuoneeksi	Ravintola-, ruokala- ja kahvihuoneeksi	Opetus-, tieteilis-, virkahuoneeksi, kirjoksi, teatteriksi	Muita ja ilmoittamattarkoituksia varten	Vuokrattuina			Vuokraamattomia					
								Summa	asuinhuoneita	huon. muita tarkoit. varten	Summa	asuinhuoneita	huon. muita tarkoit. varten	Summa	Summa käyttämättömiä huoneita	
Ensimmäinen kaupunginosa	5,660	409	313	60	750	42	7,234	50	1	51	95	14	109	160	7,394	
Toinen "	4,401	1,295	495	147	423	79	6,840	33	4	37	60	12	72	109	6,949	
Kolmas "	3,790	552	305	76	162	96	4,981	124	7	131	12	3	15	146	5,127	
Neljäs "	8,151	495	567	75	338	151	9,777	33	—	33	58	5	63	96	9,873	
Viides "	4,409	201	272	77	90	77	5,126	56	3	59	34	3	37	96	5,222	
Kuudes "	2,994	122	229	9	14	48	3,416	7	1	8	19	3	22	30	3,446	
Seitsemäs "	3,511	117	203	5	64	39	3,939	103	17	120	109	7	116	236	4,175	
Kahdeksas "	808	9	50	—	8	42	917	—	3	3	4	—	4	7	924	
Yhdeksäs "	876	9	65	7	5	6	968	19	2	21	1	—	1	22	990	
Kymmenes "	788	69	144	2	7	1	1,011	—	11	11	129	18	147	158	1,169	
Summa kaupunginaseman piirissä	35,388	3,278	2,643	458	1,861	581	44,209	425	49	474	521	65	586	1,060	45,269	
Kallio	2,491	115	150	7	29	36	2,828	7	—	7	5	1	6	13	2,841	
Eläintarha Töölönlahden ja rautatien itäpuolella . . .	365	2	22	11	3	5	408	5	—	5	1	—	1	6	414	
Sörnäinen (Itäisen Viertotien itäpuolella oleva alue, Hörnebergillä alkaen Sörnäisten vankila- ja panimoalueeseen asti)	359	22	43	—	—	4	428	12	2	14	10	—	10	24	452	

Alue Kallion pohjoispuolella Itäisen Viertotien ja Eläintarhan välillä	1,077	57	87	—	19	14	1,254	6	—	6	2	4	6	12	1,266
Lapin- ja Hietaniemi sekä Töölö Läntisen Viertotien länsi- ja Edeslahden tien eteläpuolella	841	61	90	16	31	7	1,046	—	—	—	28	4	32	32	1,078
Töölö Läntisen Viertotien länsi- ja Edeslahden tien pohjoispuolella	1,175	47	130	14	8	33	1,407	8	5	13	18	2	20	33	1,440
Töölö ynnä Eläintarha Läntisen Viertotien itä- ja rautatien länsipuolella	335	9	78	8	11	14	455	—	3	3	—	2	2	5	460
Fredriksbergin asema ynnä siihen kuuluva alue . . .	151	15	19	—	—	4	189	—	—	—	29	—	29	29	218
Arabia, Anneberg ja Vanhakaupunki	155	7	107	—	—	7	276	12	2	14	11	—	11	25	301
Saaret	189	10	47	5	—	5	256	162	2	164	36	2	38	202	458
S:a kaupunkiin yhdistetyllä alueella kaup. aseman ulkop. Sörnäisten panimoalue, Hermannikaupunki I—II sekä Toukola	1,250	50	138	3	8	39	1,488	17	—	17	28	—	28	45	533
Gumtähden säteri	51	—	8	—	—	9	68	—	—	—	4	—	4	4	72
Kottbyn talo	32	—	—	1	—	2	35	—	—	—	—	—	—	—	35
Meilansin talo ynnä huvila-alue	151	—	14	—	2	9	176	32	1	33	65	8	73	106	282
Greijuksen talo	99	—	7	—	—	14	120	—	—	—	10	—	10	10	130
S:a kaupungin omistamalla maalla kaup. rajain ulkop. Sörnäisten vankila-alue	450	17	42	—	3	9	521	—	—	—	—	—	—	—	521
Summa summarum	44,559	3,690	3,625	523	1,975	792	55,164	686	64	750	768	88	856	1,606	56,770

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto.

47*

Taulu N:o 24. Vuokraolot Helsingissä vuonna 1900.

A. Huoneistoja, joissa on ainoastaan asuinhuoneita.

A l u e	Huoneistojen luku ja												vuotuiset vuokramäärät												Summa huoneita	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Summa vuotuisista vuokramääriä	
	1-n huoneen			2-n huoneen			3-n huoneen			4-n huoneen			5-n huoneen			6-n huoneen			7-n huoneen			8:n ja useamman huon.							
	Luku	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Luku	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Luku	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Luku	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Luku	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Luku	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Luku	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Luku	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Vuoden keski- vuokra huoneelta					
Ensimmäinen kaupunginosa	461	246	246	273	436	218	166	683	228	177	993	248	123	1,346	269	118	1,696	283	79	2,100	300	94	2,995	312	4,965	895	269	1,334,641	
Toinen "	215	293	293	164	518	259	98	709	236	96	1,041	260	90	1,538	308	96	1,811	302	53	2,174	311	75	2,985	318	3,323	1,092	291	968,569	
Kolmas "	179	284	284	146	518	259	68	871	290	92	1,036	259	88	1,481	296	94	1,854	309	58	2,238	320	63	3,155	325	3,065	1,160	298	913,825	
Neljäs "	1,275	262	262	784	433	216	258	693	231	216	961	240	144	1,309	262	129	1,655	276	71	2,106	301	75	2,963	315	7,177	621	255	1,833,370	
Viides "	429	244	244	289	489	245	136	735	245	179	1,001	250	102	1,404	281	82	1,750	292	54	2,189	313	52	2,657	306	3,963	807	270	1,068,073	
Kuudes "	1,052	247	247	432	449	224	105	729	243	65	964	241	21	1,354	271	9	1,789	298	1	1,600	229	2	3,100	310	2,677	383	241	645,848	
Seitsemäs "	457	256	256	240	445	223	115	603	201	83	969	242	73	1,370	274	41	1,690	282	44	2,048	293	57	2,761	294	3,069	712	258	790,601	
Kahdeksas "	19	261	261	17	541	271	14	708	236	7	946	236	4	1,350	270	6	1,792	299	8	2,047	292	30	2,991	316	519	1,465	295	152,927	
Yhdeksäs "	46	286	286	22	371	185	16	661	220	24	1,124	281	27	1,353	271	22	1,718	286	13	2,177	311	18	2,486	298	752	1,097	274	206,222	
Kymmenes "	168	215	215	79	420	210	17	687	229	27	998	250	8	1,168	234	1	900	150	4	1,078	154	7	1,971	226	620	438	220	136,283	
Summa kaupunginase- man piirissä	4,301	255	255	2,446	455	228	993	704	235	966	995	249	680	1,391	278	598	1,739	290	385	2,128	304	473	2,910	312	30,130	743	267	8,050,359	
Kallio	1,259	243	243	333	419	210	30	677	226	29	962	241	3	1,300	260	6	1,573	262	1	1,500	214	1	1,000	125	2,197	307	232	509,949	
Eläintarha Töölönlahden ja rauta- tien itäpuolella	27	247	247	20	441	220	11	728	243	8	959	240	10	1,176	235	4	1,790	298	3	2,267	324	6	2,967	247	299	839	250	74,692	
Sörnäinen (alue Itäis. Viiertotien itäp. Hörnebergillä alkaen Sörnäisten vankila- ja panimoalueeseen asti)	99	214	214	53	412	206	12	563	188	5	749	187	1	600	120	1	1,200	200	1	1,300	186	1	3,000	333	288	345	207	59,677	
Alue Kallion pohjoispuolella Itäisen Viiertotien ja Eläintarhan välillä	653	191	191	118	340	270	17	611	204	7	902	225	3	1,033	207	—	—	—	1	1,500	214	1	1,320	165	998	234	188	187,536	
Lapin- ja Hietaniemi sekä Töölö Läntisen Viiertotien länsi- ja Edes- lahden tien eteläpuolella	290	225	225	83	396	198	11	476	159	10	824	206	8	883	177	1	2,000	333	1	2,000	286	5	3,010	239	645	337	213	137,660	
Töölö Läntisen Viiertotien länsi- ja Edeslahden tien pohjoispuolella	345	208	208	95	374	187	20	606	202	19	760	190	12	1,033	207	3	1,933	322	3	1,613	230	4	2,000	243	803	329	205	164,921	
Töölö ynnä Eläintarha Läntisen Viiertotien itä- ja rautatien länsi- puolella	120	206	206	43	399	199	9	666	222	5	812	203	3	967	193	2	1,050	175	1	800	114	2	5,600	287	326	372	211	68,886	
Fredriksbergin asema ynnä alue	6	143	143	38	457	229	15	561	187	1	540	135	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	131	453	208	27,188	
Arabia, Anneberg ja Vanhakaupunki	30	178	178	39	297	149	6	420	140	2	600	150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	134	268	154	20,640	
Saaret	56	112	112	30	205	103	9	340	113	7	686	171	2	750	150	6	450	75	1	700	100	1	600	67	233	230	111	25,776	
Summa ja keskimäärä kaupunkiin yhdistetyllä alueella kaupungin- aseman ulkopuolella	2,885	219	219	552	389	194	140	591	197	93	848	212	42	1,029	206	23	1,322	220	12	1,620	231	21	2,760	240	6,054	314	211	1,276,925	
Sörnäisten panimoalue, Hermannin- kaupunki I—II sekä Toukola	663	160	160	189	263	132	23	417	139	2	690	173	3	1,000	200	1	1,500	250	—	—	—	2	950	112	1,156	196	150	173,175	
Gumtähden säteri	14	129	129	1	144	72	2	396	132	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	161	124	2,736	
Kottbyn talo	—	—	—	2	190	95	—	—	—	1	800	200	—	—	—	2	750	125	—	—	—	1	800	100	28	580	124	3,480	
Meilansin talo ynnä huvila-alue	27	124	124	8	295	148	5	410	137	4	830	208	1	840	168	3	933	156	1	3,000	429	3	633	127	129	423	171	22,010	
Greijuksen talo	28	155	155	14	306	153	2	480	160	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	62	218	155	9,584	
S: ja keskimäärä kaupungin omista- malla maalla kaupung. rajain ulkop.	732	158	158	214	266	133	32	419	140	7	786	196	4	960	192	6	967	161	1	300	429	6	1,167	140	1,397	211	154	210,985	
Sörnäisten vankila-alue	4	150	150	24	200	100	1	400	133	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55	200	105	5,800	
Summa summarum	7,922	233	233	3,536	425	213	1,166	682	227	1,066	981	245	728	1,367	273	627	1,716	286	398	2,115	302	500	2,883	307	37,636	598	254	9,544,069	
Yhteenlaskettu vuot. vuokramäärä	1,846,723	—	—	1,504,231	—	—	795,407	—	—	1,045,996	—	—	999,736	—	—	1,075,876	—	—	841,780	—	—	1,434,320	—	—	—	—	—	—	—

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto.

B. Huoneistoja, joissa on asuin- ja muita huoneita.

A l u e	Huoneistojen luku ja								
	2:n huoneen			3:n huoneen			4:n huoneen		
	Luku	Vuod. keskivuokra huoneistolta	Vuoden keskivuokra huoneelta	Luku	Vuod. keskivuokra huoneistolta	Vuoden keskivuokra huoneelta	Luku	Vuod. keskivuokra huoneistolta	Vuoden keskivuokra huoneelta
Ensimmäinen kaupunginosa	19	540	270	34	978	326	27	1,705	426
Toinen "	14	1,406	703	18	1,329	442	21	1,973	493
Kolmas "	28	1,177	589	17	1,491	497	28	1,857	464
Neljäs "	59	672	336	50	874	291	30	1,130	283
Viides "	36	650	325	32	924	308	15	1,183	296
Kuudes "	29	514	257	23	823	274	22	1,110	277
Seitsemäs "	19	498	249	20	822	274	9	1,153	288
Kahdeksas "	1	400	200	1	1,000	333	1	540	135
Yhdeksäs "	4	246	123	3	667	222	1	950	238
Kymmenes "	4	525	263	6	654	218	2	900	225
Summa ja keskimäärä kaupunginasetan piirissä	213	722	361	204	971	324	156	1,469	367
Kallio	20	604	302	28	899	300	13	1,061	265
Eläintarha Töölönlahden ja rautatien itäpuolella	1	240	120	1	720	240	—	—	—
Sörnäinen (alue I. Viertotien itäp. Hörnebergillä alkaen Sörnäisten vankila-alueeseen asti)	1	540	276	4	474	158	3	1,060	265
Alue Kallion pohjoispuolella Itäisen Viertotien ja Eläintarhan välillä	8	437	219	19	596	199	4	1,085	271
Lapin- ja Hietaniemi sekä Töölö Läntisen Viertotien länsi- ja Edeslahden tien eteläpuolella	2	570	285	3	720	240	1	850	213
Töölö Läntisen Viertotien länsi- ja Edeslahden tien pohjoispuolella	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Töölö ynnä Eläintarha Läntisen Viertotien itä- ja rautatien länsipuolella	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fredriksbergin asema ynnä alue	—	—	—	—	—	—	2	420	105
Arabia, Anneberg ja Vanhakaupunki	—	—	—	1	420	140	—	—	—
Saaret	3	173	87	2	525	175	2	500	125
Summa ja keskimäärä kaupunkiin yhdistetyllä alueella kaupunginasetan ulkopuolella	35	518	259	58	737	246	25	960	240
Sörnäisten panimoalue, Hermanninkaupunki ja Toukola	11	316	158	9	419	140	3	860	215
Gumtähden säteri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kottbyn talo	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Meilansin talo ynnä huvila-alue	1	500	250	1	360	120	1	800	200
Greijuksen talo	1	250	125	1	350	117	—	—	—
Summa ja keskimäärä kaupungin omistamalla maalla kaupungin rajain ulkopuolella	13	325	163	11	407	136	4	845	211
Sörnäisten vankila-alue	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa summarum	261	698	349	273	900	300	185	1,387	347
Yhteenlaskettu vuotuinen vuokramäärä	182,105			245,270			256,565		

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto.

A l u e	vuotuiset vuokramäärät												Summa huoneita	Vuoden keskivuokra huoneistolta	Vuoden keskivuokra huoneelta	Summa vuotuisista vuokramääristä
	5:n huoneen			6:n huoneen			7:n huoneen			8:n ja useamman huoneen						
	Luku	Vuod. keskivuokra huoneistolta	Vuoden keskivuokra huoneelta	Luku	Vuod. keskivuokra huoneistolta	Vuoden keskivuokra huoneelta	Luku	Vuod. keskivuokra huoneistolta	Vuoden keskivuokra huoneelta	Luku	Vuod. keskivuokra huoneistolta	Vuoden keskivuokra huoneelta				
Ensimmäinen kaupunginosa	15	1,540	308	12	2,139	357	14	2,273	325	35	3,514	322	875	1,879	335	293,108
Toinen "	25	2,066	413	17	2,272	379	18	2,616	374	62	6,431	429	1,449	3,549	429	621,106
Kolmas "	16	1,788	358	16	2,279	350	17	2,462	352	51	4,583	394	1,107	2,607	407	450,940
Neljäs "	35	1,597	319	26	1,612	269	19	2,623	375	31	4,436	364	1,230	1,610	327	402,376
Viides "	13	1,526	305	11	2,175	363	12	2,303	329	17	3,368	356	604	1,466	330	199,352
Kuudes "	12	1,459	292	3	1,380	230	1	1,680	240	5	2,957	255	358	1,014	269	96,358
Seitsemäs "	9	1,568	314	3	1,867	311	4	2,425	346	6	3,350	296	293	1,197	286	83,780
Kahdeksas "	1	1,150	230	—	—	—	—	—	—	2	2,875	261	36	1,473	246	8,840
Yhdeksäs "	1	2,000	400	1	1,800	300	1	2,200	314	6	3,667	301	112	1,878	285	31,934
Kymmenes "	3	1,627	325	5	2,084	347	2	1,764	252	7	2,057	210	177	1,588	260	46,052
Summa ja keskimäärä kaupunginasetan piirissä	130	1,108	337	94	2,006	334	88	2,447	350	222	4,641	375	6,241	2,018	358	2,233,846
Kallio	4	1,108	222	1	900	150	3	1,580	226	7	8,060	266	435	1,547	270	117,600
Eläintarha Töölönlahden ja rautatien itäpuolella	—	—	—	1	600	100	1	1,200	171	4	5,125	285	90	2,908	258	23,260
Sörnäinen (alue I. Viertotien itäp. Hörnebergillä alkaen Sörnäisten vankila-alueeseen asti)	4	1,410	282	1	900	150	1	1,000	143	—	—	—	52	935	234	12,156
Alue Kallion pohjoispuolella Itäisen Viertotien ja Eläintarhan välillä	3	1,044	209	1	1,200	200	—	—	—	1	1,800	200	126	711	209	26,298
Lapin- ja Hietaniemi sekä Töölö Läntisen Viertotien länsi- ja Edeslahden tien eteläpuolella	1	708	142	3	1,200	200	—	—	—	5	1,800	200	85	1,357	240	20,358
Töölö Läntisen Viertotien länsi- ja Edeslahden tien pohjoispuolella	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Töölö ynnä Eläintarha Läntisen Viertotien itä- ja rautatien länsipuolella	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fredriksbergin asema ynnä alue	1	1,080	216	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	640	148	1,920
Arabia, Anneberg ja Vanhakaupunki	—	—	—	1	900	150	—	—	—	1	2,000	143	23	1,107	144	3,320
Saaret	5	820	164	—	—	—	—	—	—	2	5,600	659	62	1,276	288	17,870
Summa ja keskimäärä kaupunkiin yhdistetyllä alueella kaupunginasetan ulkopuolella	18	1,061	212	8	1,012	169	5	1,388	198	20	5,690	308	886	1,318	251	222,782
Sörnäisten panimoalue, Hermanninkaupunki ja Toukola	4	855	171	1	900	150	—	—	—	1	2,400	240	97	571	171	16,547
Gumtähden säteri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1,833	196	28	1,767	189	5,300
Kottbyn talo	1	700	140	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	700	140	700
Meilansin talo ynnä huvila-alue	1	500	100	1	1,000	167	1	1,000	143	8	2,065	192	113	1,474	183	20,680
Greijuksen talo	—	—	—	1	1,740	290	1	600	86	2	1,236	67	55	902	98	5,412
Summa ja keskimäärä kaupungin omistamalla maalla kaupungin rajain ulkopuolella	6	770	154	3	1,213	202	2	800	114	14	1,907	166	298	918	163	48,639
Sörnäisten vankila-alue	1	400	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	400	80	400
Summa summarum	155	1,564	313	105	1,012	318	95	2,357	337	256	4,534	350	7,430	1,885	337	2,505,667
Yhteenlaskettu vuotuinen vuokramäärä	242,442			200,285			223,879			1,155,121			—	—	—	—

C. Huoneistoja, joissa on

A l u e	Huoneistojen luku ja											
	1:n huoneen		2:n huoneen		3:n huoneen		4:n huoneen					
	Luku	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Luku	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Luku	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Luku	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Luku	Vuoden keski- vuokra huoneelta		
Ensimmäinen kaupunginosa	26	1,089	1,089	15	1,547	773	5	3,309	1,103	9	2,633	658
Toinen "	68	1,615	1,615	85	3,142	1,571	47	3,581	1,194	39	4,427	1,107
Kolmas "	22	1,013	1,013	34	1,780	890	25	2,706	902	17	3,174	793
Neljäs "	32	1,011	1,011	36	1,073	536	12	2,137	712	8	2,115	529
Viides "	8	660	660	3	1,260	630	4	1,500	500	2	2,700	675
Kuudes "	9	383	383	5	688	344	1	1,200	400	2	2,048	512
Seitsemäs "	7	546	546	7	573	287	1	750	250	3	1,258	315
Kahdeksas "	1	850	850	1	2,400	1,200	—	—	—	—	—	—
Yhdeksäs "	—	—	—	1	804	402	—	—	—	—	—	—
Kymmenes "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa ja keskimäärä kaupungin aseman piirissä	173	1,192	1,192	187	2,160	1,080	95	3,012	1,004	80	3,506	877
Kallio	4	414	414	2	1,150	575	2	1,320	440	1	1,700	425
Eläintarha Töölönlahden ja rautatien itäpuolella	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sörnäinen (alue I. Viertot. itäp. Hörnebergillä al- kaen Sörnäisten vankila-alueeseen asti) . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Alue Kallion pohjoispuolella Itäisen Viertotien ja Eläintarhan välillä	5	567	567	2	583	292	1	1,200	400	1	4,000	1,000
Lapin- ja Hietaniemi sekä Töölö Läntisen Vier- totien länsi- ja Edeslahden tien eteläpuolella	—	—	—	—	—	—	1	2,700	900	—	—	—
Töölö Läntisen Viertotien länsi- ja Edeslahden tien pohjoispuolella	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Töölö ynnä Eläintarha Läntisen Viertotien itä- ja rautatien länsipuolella	1	3,360	3,360	1	840	420	1	900	300	—	—	—
Fredriksbergin asema ynnä alue	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Arabia, Anneberg ja Vanhakaupunki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Saaret	1	1,000	1,000	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa ja keskimäärä kaupunkiin yhdistetyllä alueella kaupungin aseman ulkopuolella . . .	11	805	805	5	861	431	5	1,488	496	2	2,850	712
Sörnäisten panimoalue, Hermanninkaupunki ja Toukola	—	—	—	—	—	—	1	1,200	400	—	—	—
Gumtähden säteri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kottbyn talo	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Meilansin talo ynnä huvila-alue	—	—	—	1	180	90	—	—	—	—	—	—
Greijuksen talo	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa ja keskimäärä kaupungin omistamalla maalla kaupungin rajain ulkopuolella	—	—	—	1	180	90	1	1,200	400	—	—	—
Sörnäisten vankila-alue	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa summarum	184	1,144	1,144	193	2,116	1,058	101	2,918	973	82	3,493	873
Yhteenlaskettu vuotuinen vuokramäärä	—	215,062	—	408,364	—	—	294,748	—	286,207	—	—	—

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto.

ainoastaan muita kuin asuinhuoneita.

A l u e	vuotuiset vuokramäärät										Summa huoneita	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Summa vuotuisista vuokramäärästä	
	5:n huoneen		6:n huoneen		7:n huoneen		8:n ja useamman huoneen								
	Luku	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Luku	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Luku	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Luku	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Luku	Vuoden keski- vuokra huoneelta					
10	1,726	345	4	2,200	367	5	2,933	419	8	4,483	652	82	2,033	541	168,356
19	6,895	1,379	18	5,110	852	5	8,300	1,186	41	10,843	814	322	4,432	1,082	1,426,962
5	5,601	1,121	7	4,131	638	7	7,700	1,100	6	5,392	502	123	2,826	842	347,610
2	2,950	590	5	3,080	513	2	3,050	436	11	13,610	706	108	2,691	664	290,637
1	—	—	2	6,500	1,018	—	—	—	2	8,000	471	21	2,355	618	49,460
1	1,380	276	1	1,900	317	—	—	—	2	4,050	426	21	1,122	393	23,560
—	2,310	462	1	1,800	300	—	—	—	—	—	—	20	823	350	16,469
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3,200	356	3	2,150	538	6,450
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	804	402	804
38	4,891	978	38	4,258	710	19	6,114	873	71	9,715	705	701	3,324	869	2,330,308
—	—	—	1	1,560	260	—	—	—	1	4,500	450	11	1,305	422	14,356
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	10,000	1,000	10	1,920	739	19,202
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2,700	900	2,700
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	3,856	771	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2,239	814	8,956
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	1	2,000	333	—	—	—	—	—	—	2	1,500	429	3,000
1	3,856	771	2	1,780	297	—	—	—	2	7,250	725	28	—	—	48,214
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1,200	400	1,200
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	180	90	180
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	690	276	1,380
39	4,865	973	40	4,134	689	19	6,114	873	73	9,648	705	731	3,257	858	2,379,902
—	189,723	—	—	165,350	—	—	116,167	—	—	704,281	—	—	—	—	—

Taulu N:o 25. Työväestön asunnot

Alue	Tutkittuja huoneistoja	Niistä				Asuttuja huoneita	Asuvia henkilöjä				Henkilöjä huoneita kohhti	H u o -			
		Kivitalossa		Puuntalossa			miehiä	naisia	Lapsia (alle 10 vuoden)	kivijalka (maakerros)					
		Luku	%	Luku	%					huoneita		henkilöjä			
										Luku		%	Luku	%	
I kaupungin-osa	629	386	61,4	243	38,6	885	904	1,043	536	2,8	205	23,2	620	25,0	
II "	366	299	81,7	67	18,3	549	668	609	365	3,0	85	15,5	282	17,2	
III "	232	156	67,2	76	32,8	328	376	352	210	2,9	50	15,2	127	13,5	
IV "	1,898	651	34,3	1,247	65,7	2,521	3,197	3,231	1,915	3,3	247	9,8	830	10,0	
V "	771	354	47,2	417	52,8	1,097	1,179	1,352	604	2,9	171	15,6	521	16,6	
VI "	1,371	406	29,6	965	70,4	1,737	2,279	2,353	1,466	3,5	150	8,7	519	8,5	
VII "	617	259	42,0	358	58,0	863	996	1,078	580	3,1	70	8,1	199	7,5	
VIII "	20	20	100,0	—	—	29	33	30	27	3,1	4	13,8	10	11,1	
IX "	56	34	60,7	22	39,3	77	78	90	62	3,0	44	57,1	130	56,5	
X "	245	102	41,6	143	58,4	306	462	421	255	3,7	45	14,7	154	13,5	
Sörnäinen . .	960	115	12,0	845	88,0	1,148	1,581	1,525	1,212	3,8	83	7,2	327	7,5	
Kallio	1,618	384	23,7	1,234	76,3	1,864	2,736	2,648	2,134	4,0	186	10,0	756	10,1	
Töölö	919	73	7,9	846	92,1	1,115	1,566	1,536	1,108	3,8	59	5,3	206	4,9	
Toukola . . .	146	6	4,0	140	96,0	187	172	209	183	3,0	3	1,6	13	2,3	
Hermannin- kaupunki I	494	22	4,0	472	96,0	596	747	770	733	3,8	20	3,3	87	3,9	
" II	77	—	—	77	100,0	91	123	122	91	3,7	—	—	—	—	
Summa	10,419	3,267	31,4	7,152	68,6	13,393	17,097	17,369	11,481	3,3	1,422	10,6	4,781	10,4	

Muist.: Kaupungin todellinen väkiluku oli vuonna 1900 93,217 henkilöä; siis työväen asunto-

1) Näistä oli 10,193 eli 76,1 % varsinaisia asunhuoneita sekä 3,200 eli 23,9 % kyökkiiä tahi pesu-

Lähde: Terveyslautakunnan työväenasuntotiedustus.

Helsingissä vuonna 1900.

neiden asema kerroksen mukaan															
1:nen		2:nen		3:s, 4:s ja 5:s				vintti-							
huoneita		henkilöjä		huoneita		henkilöjä		huoneita		henkilöjä		huoneita		henkilöjä	
Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%
462	52,2	1,295	52,1	83	9,4	207	8,3	56	6,3	118	4,8	79	8,9	243	9,8
172	31,3	520	31,7	80	14,6	217	13,2	78	14,2	212	12,9	134	24,4	411	25,0
178	54,3	478	51,0	38	11,6	124	13,2	22	6,7	79	8,4	40	12,2	130	13,9
1,840	73,0	6,009	72,0	207	8,2	747	9,0	131	5,2	427	5,1	96	3,8	330	3,9
724	66,0	2,094	24,8	106	9,6	288	9,2	51	4,7	110	3,5	45	4,1	122	3,9
1,327	76,3	4,671	76,6	219	12,6	775	12,7	34	2,0	109	1,8	7	0,4	24	0,4
645	74,8	1,937	73,0	118	13,7	396	14,9	15	1,7	70	2,7	15	1,7	52	1,9
15	51,6	52	57,8	—	—	—	—	3	10,4	6	6,7	7	24,2	22	24,4
31	40,3	96	41,8	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2,6	4	1,7
153	50,0	563	49,5	85	27,8	335	29,4	1	0,3	8	0,7	22	7,2	78	6,9
647	56,4	2,414	55,9	291	25,3	1,091	25,3	—	—	—	—	127	11,1	486	11,3
1,277	68,5	5,172	68,8	388	20,8	1,543	20,5	—	—	—	—	13	0,7	47	0,6
748	67,1	2,772	65,8	223	20,0	908	21,3	—	—	—	—	85	7,6	324	8,0
114	60,9	357	63,3	24	12,9	73	13,0	—	—	—	—	46	24,6	121	21,4
341	57,2	1,316	58,5	138	23,2	514	22,8	—	—	—	—	97	16,3	333	14,8
57	62,6	223	66,4	32	35,2	104	30,9	—	—	—	—	2	2,2	9	2,7
8,731	65,2	29,969	65,2	2,032	15,2	7,322	15,9	391	2,9	1,139	2,5	817	6,1	2,736	6,0

tiedustus käsitti lähes puolen (49,3 %) kaupungin koko väestöstä asunnot.

tupia ja leipomoita.

Talu N:o 26. Työväenasunnot Helsingissä vuonna

A l u e	A s u n t o j a , j o i s s a o n h e n k e ä											
	yli 20				10—20				5—10			
	Asuntoja		Henkilöjä		Asuntoja		Henkilöjä		Asuntoja		Henkilöjä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%
I kaupunginosa . .	201	32,0	540	21,8	286	45,5	1,178	47,4	129	20,5	678	27,3
II " . . .	125	34,2	445	27,1	189	51,6	913	55,6	48	13,1	257	15,7
III " . . .	74	31,9	198	21,1	104	44,8	443	47,2	51	22,0	278	29,7
IV " . . .	550	29,0	1,581	18,9	967	50,9	4,408	52,8	377	19,9	2,321	27,9
V " . . .	250	32,4	742	23,7	343	44,5	1,448	46,2	165	21,4	870	27,7
VI " . . .	325	23,7	907	14,9	741	54,0	3,297	54,0	297	21,7	1,840	30,2
VII " . . .	157	25,5	463	17,4	329	53,3	1,423	53,6	123	19,9	721	27,2
VIII " . . .	8	40,0	26	28,9	7	35,0	35	38,9	4	20,0	24	26,7
IX " . . .	12	21,4	35	15,2	25	44,7	91	39,6	18	32,1	96	41,7
X " . . .	49	20,0	144	12,6	110	44,9	519	45,6	83	33,9	458	40,3
Sörnäinen	177	18,4	458	10,6	464	48,3	1,975	45,7	305	31,8	1,790	41,5
Kallio	325	20,1	946	12,6	906	56,0	4,172	55,5	371	22,9	2,285	30,4
Töölö	198	21,6	542	12,9	458	49,8	2,065	49,0	251	27,3	1,524	36,2
Toukola	22	18,4	45	8,0	79	52,0	297	52,7	40	26,3	188	33,3
Hermannikaupunki I	103	20,8	269	12,0	199	40,3	838	37,2	169	34,2	1,001	44,5
" II	8	10,4	15	4,5	41	53,2	160	47,6	26	33,8	146	43,4
Summa	2,584	24,8	7,356	16,0	5,248	50,4	23,262	50,6	2,457	23,6	14,477	31,5

Muist.: Terveydellisessä suhteessa asuntoa, jossa on yli 20 m³ henkeä kohti, ei pidetä liian ahtaana.

10—20 m³ " " pidetään kohtalaisesti "
 5—10 m³ " " " suuresti "
 alle 5 m³ " " " perin "

Lähde: Terveyslautakunnan työväenasuntotiedustus.

1900, terveydellisiin oloihin nähden.

k o h t i m ³	A s u n t o j a , j o t k a o l i v a t															
	alle 5				Kosteita				Kylmiä				Kylmiä ja kosteita			
	Asuntoja		Henkilöjä		Kivitalossa		Puuntalossa		Kivitalossa		Puuntalossa		Kivitalossa		Puuntalossa	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%
13	2,0	87	3,5	85	100,0	—	—	37	27,4	98	72,6	70	100,0	—	—	
4	1,1	27	1,6	51	98,1	1	1,9	32	54,3	27	45,7	36	100,0	—	—	
3	1,3	19	2,0	24	96,0	1	4,0	13	50,0	13	50,0	14	73,7	5	26,3	
4	0,2	33	0,4	147	82,5	30	17,5	58	18,4	258	81,6	144	83,2	29	16,8	
13	1,7	75	2,4	55	96,5	2	3,5	55	25,6	160	74,4	43	91,5	4	8,5	
8	0,6	54	0,9	87	80,6	21	19,4	54	16,2	277	83,8	125	88,7	16	11,3	
8	1,3	47	1,8	42	95,5	2	4,5	37	25,0	111	75,0	71	91,0	7	9,0	
1	5,0	5	5,5	1	100,0	—	—	1	100,0	—	—	4	100,0	—	—	
1	1,8	8	3,5	4	80,0	1	20,0	3	60,0	2	40,0	11	84,6	2	15,4	
3	1,2	17	1,5	16	94,1	1	5,9	8	21,1	30	78,9	30	68,2	14	31,8	
14	1,5	95	2,2	14	73,7	5	26,3	13	3,1	404	96,9	71	50,4	70	49,6	
16	1,0	115	1,5	41	74,6	14	25,4	34	10,8	280	89,2	230	12,9	34	87,1	
12	1,3	79	1,9	24	92,3	2	7,7	3	1,1	278	98,9	18	64,3	10	35,7	
5	3,3	34	6,0	2	100,0	—	—	—	—	41	100,0	2	50,0	2	50,0	
23	4,7	142	6,3	—	—	2	100,0	2	1,2	171	98,8	7	46,7	8	53,3	
2	2,6	15	4,5	—	—	—	—	—	—	28	100,0	—	—	—	—	
130	1,2	852	1,9	593	87,9	82	12,1	350	13,8	2,178	86,2	876	81,3	201	18,7	

Taulu N:o 27. Vuokraolot Helsingin työväestön asunnoissa
vuonna 1900.

Vuokramäärän suuruus	K a u p u n g i n o s a																
	Ensimmäinen	Toinen	Kolmas	Neljäs	Vides	Kuudes	Seisosa	Kahdeksas	Yhdessä	Kymmenes	Kallio	Sörnäinen	Töölö	Tonkola	Hermannin- kaupunki I	Hermannin- kaupunki II	Summa
<i>Huoneistoja, joissa on: 1 huone</i>																	
120 markkaa	9	4	1	20	9	10	4	1	—	7	18	25	4	33	28	11	184
144 ”	14	2	4	20	16	17	8	—	1	2	9	95	15	14	74	16	307
156 ”	4	—	—	18	6	9	—	—	1	5	9	68	31	4	50	7	212
168 ”	11	2	1	13	9	19	3	—	1	19	16	71	19	3	35	4	226
180 ”	38	11	12	65	24	67	20	—	2	12	48	123	60	11	54	4	551
192 ”	13	3	4	36	28	74	25	—	3	20	76	82	68	2	16	1	451
204 ”	14	2	6	55	19	79	15	—	—	3	104	59	41	1	4	—	402
216 ”	32	9	4	134	38	135	47	1	2	17	103	63	177	—	2	1	765
228 ”	8	1	—	47	10	41	14	—	—	6	65	7	7	—	—	—	206
240 ”	47	25	13	250	74	216	82	2	6	17	226	30	37	2	5	—	1,032
264 ”	16	11	1	109	31	60	17	—	—	10	98	17	8	—	1	—	379
300 ”	52	14	11	142	40	50	44	1	1	4	52	5	14	1	1	—	432
360 ”	8	5	3	25	10	13	12	2	1	2	2	—	4	—	—	—	87
420 ”	2	5	1	9	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20
480 ”	—	1	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
600 ”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Summa	268	95	62	943	317	791	292	7	18	124	827	645	485	71	270	44	5,259
<i>Ainoastaan kyökki</i>																	
120 markkaa	1	—	—	4	—	—	1	—	—	1	8	6	7	3	13	2	46
144 ”	1	—	—	4	3	3	—	—	—	—	7	6	5	—	25	4	58
156 ”	—	1	—	9	1	1	2	—	—	1	14	7	10	—	7	—	53
168 ”	—	1	—	11	—	1	3	1	—	—	14	3	1	—	5	1	41

180 ”	2	—	—	22	7	4	1	—	—	2	33	10	17	1	14	1	114
192 ”	—	1	—	5	3	13	—	—	1	5	48	2	4	—	4	—	86
204 ”	1	—	—	8	4	6	—	—	—	2	52	2	8	—	—	—	83
216 ”	1	2	—	15	2	11	2	—	—	3	27	2	5	—	—	—	70
228 ”	—	—	1	4	—	5	—	—	—	—	16	—	—	—	—	—	26
240 ”	1	—	1	16	9	16	5	1	—	1	18	2	3	—	—	—	73
264 ”	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	6
300 ”	3	3	4	8	1	3	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	26
360 ”	—	3	1	1	2	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	9
420 ”	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
480 ”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
600 ”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	10	12	7	109	32	65	14	2	1	17	241	41	61	4	68	8	692
<i>1 huone ja kyökki</i>																	
120 markkaa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	3
144 ”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	2	—	—	4
156 ”	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
168 ”	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	6
180 ”	1	—	1	2	—	—	2	—	—	—	2	4	4	15	6	—	37
192 ”	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	5	4	1	13
204 ”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	2
216 ”	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	1	2	13	1	20
228 ”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	3
240 ”	2	1	1	6	5	4	5	—	2	6	2	5	6	5	35	4	89
264 ”	2	—	—	5	1	2	—	—	—	1	3	8	3	—	5	2	32
300 ”	1	3	3	18	9	9	10	—	—	3	31	34	9	1	19	2	152
360 ”	10	8	5	66	12	33	12	—	2	3	37	9	14	—	1	—	212
420 ”	4	9	4	107	29	59	47	—	—	3	29	6	19	—	—	—	316
480 ”	10	6	5	40	28	35	11	1	—	—	30	3	1	1	—	—	171
600 ”	2	3	—	6	2	4	1	1	—	1	2	—	1	—	—	—	23
Summa	32	30	19	253	87	147	88	2	4	17	138	75	60	35	86	11	1,084

Muist.: Huoneistojen luku ei ole yhtäpitävä Taulussa N:o 25 mainittujen huoneistojen luvun kanssa, koska tässä on otettu huomioon ainoastaan tavallisimmat vuokramäärät.

Lähde: Terveystoimikunnan työväenasuntotiedustus.

Taulu N:o 28. Helsingin kaupungin henkikirjoissa oleva ja henkirahaa maksava väestö vuonna 1902 sekä vuosina 1901—1895, 1890 ja 1885.

A l u e	Henkikirjoissa oleva väkiluku			Henkikirjoissa oleva väestö, joka ei ole vielä rekisteröity, mutta on tällä hetkellä elävänä.	Henkikirjoissa olevat vaimot, jotka ovat rekisteröityinä.	Muut, vakirahaa maksavat väestö.	Henkirahaa maksavia henkilöitä		
	Miespuolia	Naispuolia	Summa				Miespuolia	Naispuolia	Summa
Ensimmäinen kaupunginosa	2,563	4,091	6,654	3,246	1,833	1,575	1,764	3,120	4,884
Toinen ”	2,148	3,261	5,409	2,547	1,889	973	1,456	2,523	3,979
Kolmas ”	1,587	2,624	4,211	2,171	1,258	782	1,101	2,042	3,143
Neljäs ”	5,838	7,833	13,671	4,621	2,793	6,257	3,972	5,631	9,603
Viides ”	2,458	3,958	6,416	2,726	1,553	2,137	1,655	2,987	4,642
Kuudes ”	3,725	4,202	7,927	1,650	1,138	5,139	2,434	2,817	5,251
Seitsemäs ”	2,485	3,508	5,993	2,175	1,321	2,497	1,640	2,485	4,125
Kahdeksas ”	346	455	801	363	193	245	250	331	581
Yhdeksäs ”	304	604	908	456	297	155	188	457	645
Kymmenes ”	1,461	1,657	3,118	702	579	1,837	908	1,054	1,962
Yhdestoista ”	5,086	5,378	10,464	2,114	1,437	6,913	3,247	3,413	6,660
Kahdestoista ”	977	977	1,954	277	109	1,568	594	611	1,205
Huvilat ja saaret	3,638	3,935	7,573	1,976	1,241	4,356	2,016	2,311	4,327
Muut täällä henkikirjoissa olev. henkil.	2,279	2,129	4,408	1,585	411	2,412	1,458	1,165	2,623
Venäjällä passin nojalla olevat henkilöt	1,254	1,843	3,097	531	1,756	810	168	192	360
Summa vuonna 1902	36,149	46,455	82,604	27,140	17,808	37,656	22,851	31,139	53,990
” 1901	36,075	46,138	82,213	26,029	16,979	39,205	22,183	30,503	52,686
” 1900	35,010	44,116	79,126	25,434	17,176	36,516	21,977	29,183	51,160
” 1899	—	—	75,492	—	—	—	—	—	48,278
” 1898	—	—	71,365	—	—	—	—	—	45,124
” 1897	—	—	70,698	—	—	—	—	—	44,409
” 1896	—	—	67,635	—	—	—	—	—	42,042
” 1895	—	—	64,554	—	—	—	—	—	40,189
” 1890	—	—	56,236	—	—	—	—	—	35,248
” 1885	—	—	41,579	—	—	—	—	—	25,450

Lähde: Helsingin kaupungin henkikirjat.

**Taulu N:o 29. Helsingin kaupungin todellinen ja siellä asuva väestö
1 p:nä Maaliskuuta 1870.**

A l u e	Kaupungissa olevia					Poissoleivia kaupungissa asuvasta väestöstä	Summa kaupungissa asuvaa väestöä		
	Kaupungissa asuva väestö	Kaupungissa satun- naisesti oleskelevia	Summa todellista väestöä				mp.	np.	S:a
			mp.	np.	S:a				
<i>1. Kaupunginaseman alue:</i>									
Ensimmäinen kaupunginosa	4,036	136	1,904	2,268	4,172	133	1,933	2,236	4,169
Toinen ”	5,285	182	2,806	2,661	5,467	137	2,829	2,593	5,422
Kolmas ”	7,913	101	4,643	3,371	8,014	171	4,721	3,363	8,084
Neljäs ”	4,828	86	2,366	2,548	4,914	102	2,381	2,549	4,930
Viides ”	5,244	77	2,500	2,821	5,321	144	2,566	2,822	5,388
Kuudes ”	1,453	26	856	623	1,479	93	926	620	1,546
Summa kaupunginaseman piirissä	28,759	608	15,075	14,292	29,367	780	15,356	14,183	29,539
<i>2. Kaupunkiin yhdistetty alue:</i>									
Tuulö ja huvilat Espoon tullin ulkopuolella	1,591	10	833	768	1,601	29	850	770	1,620
Huvilat siltain pohjois- ja rautatien itä- puolella	1,080	10	564	526	1,090	8	567	521	1,088
Saaret	55	—	32	23	55	—	32	23	55
Yhteensä yhdistetyllä alueella	2,726	20	1,429	1,317	2,746	37	1,449	1,314	2,763
Summa väkilukua	31,485	628	16,504	15,609	32,113	817	16,805	15,497	32,302

Lähde: Suomenmaan virallista tilastoa, VI: 3.

Taulu N:o 30. Helsingin kaupungin todellinen ja siellä asuva väestö
1 p:nä Lokakuuta 1880.

A l u e	Kaupungissa olevia					Poissaolevia kaupungissa asuvasta väestöstä	Summa kaupungissa asuvaa väestöä		
	Kaupungissa asuvaa väestöä	Kaupungissa satunnaisesti oleskelevia	Summa todellista väestöä				mp.	np.	S:a
			mp.	np.	S:a				
<i>1. Kaupunginaseman alue:</i>									
Ensimmäinen kaupunginosa	5,597	188	2,654	3,131	5,785	164	2,639	3,122	5,761
Toinen ”	4,136	148	2,005	2,279	4,284	150	1,990	2,296	4,286
Kolmas ”	3,699	56	1,926	1,829	3,755	121	1,987	1,833	3,820
Neljäs ”	9,414	106	5,224	4,296	9,520	132	5,251	4,295	9,546
Viides ”	4,217	58	2,036	2,239	4,275	68	2,049	2,236	4,285
Kuudes ”	2,713	34	1,353	1,394	2,747	62	1,386	1,389	2,775
Seitsemäs ”	3,456	52	1,607	1,901	3,508	105	1,638	1,923	3,561
Kahdeksas ”	1,083	8	885	206	1,091	7	885	205	1,090
Summa kaupunginaseman piirissä	34,315	650	17,690	17,275	34,965	809	17,825	17,299	35,124
<i>2. Kaupunkiin yhdistetty alue:</i>									
Töölö ja huvilat Espoon tullin luona . .	2,822	11	1,463	1,370	2,833	13	1,466	1,369	2,835
Siltasaari ja huvilat Itäisen Viertotien varrella	3,962	27	2,255	1,734	3,989	27	2,257	1,732	3,989
Saaret ja satamat	520	835	1,054	301	1,355	3	318	205	523
Summa yhdistetyllä alueella	7,304	873	4,772	3,405	8,177	43	4,041	3,306	7,347
Summa väkilukua	41,619	1,523	22,462	20,680	43,142	852	21,866	20,605	42,471

Lähde: Suomenmaan virallista tilastoa VI: 8.

Taulu N:o 31. Helsingin kaupungin todellinen ja siellä asuva väestö
1 p:nä Joulukuuta 1890.

A l u e	Läsnä olevia					Poissolevia kaupun- gissa asuvasta väestöstä	Summa kaupungissa asuvaa väestöä		
	Kaupungissa asuvaa väestöä	Kaupungissa oleksileviä	Summa todellista väestöä				mp.	np.	S:a
			mp.	np.	S:a				
<i>1. Kaupunginaseman alue:</i>									
Ensimmäinen kaupunginosa	7,354	202	3,487	4,069	7,556	95	3,456	3,993	7,449
Toinen ”	5,774	235	2,713	3,296	6,009	141	2,669	3,246	5,915
Kolmas ”	3,939	66	1,919	2,086	4,005	68	1,932	2,075	4,007
Neljäs ”	15,038	227	7,567	7,698	15,265	168	7,563	7,643	15,206
Viides ”	5,328	94	2,467	2,955	5,422	76	2,478	2,926	5,404
Kuudes ”	5,965	64	2,986	3,043	6,029	41	2,982	3,024	6,006
Seitsemäs ”	4,867	91	2,258	2,700	4,958	78	2,273	2,672	4,945
Kahdeksas ”	1,039	20	783	276	1,059	8	782	265	1,047
Yhdeksäs ”	905	17	380	542	922	25	393	537	930
Summa kaupunginaseman piirissä	50,209	1,016	24,560	26,665	51,225	700	24,528	26,381	50,909
<i>2. Kaupunkiin yhdistetty alue:</i>									
Siltasaaren huvilat	903	15	435	483	918	16	437	482	919
Sörnäinen: (rautatien ja Itäisen Viertotien välinen alue)	7,238	64	3,914	3,388	7,302	38	3,893	3,383	7,276
Sörnäinen: (Itäisen Viertotien itäpuolella oleva alue)	1,118	13	567	564	1,131	3	563	558	1,121
Töölö: (Läntisen Viertotien länsipuolella oleva alue)	3,593	68	1,904	1,757	3,661	26	1,877	1,742	3,619
Töölö: (rautatien ja Läntisen Viertotien välinen alue)	875	5	472	408	880	6	470	411	881
Saaret ja satamat	213	205	306	112	418	—	116	97	213
Summa yhdistetyllä alueella	13,940	370	7,598	6,712	14,310	89	7,356	6,673	14,029
Summa väkilukua	64,149	1,386	32,158	33,377	65,535	789	31,884	33,054	64,938

Lähde: Suomenmaan virallista tilastoa VI: 20.

**Taulu N:o 32. Helsingin kaupungin todellinen ja siellä asuva väestö
5 p:nä Joulukuuta 1900.**

A l u e	Läsnä olevia					Pössaolevia kau- pungissa asuvas- ta väestöstä	Summa kaupungissa asuvaa väestöä		
	Kaupungissa asuvaa väestöä	Kaupungissa satunnaisesti olekskelevia	Summa todellista väestöä				mp.	np.	S:a
			mp.	np.	S:a				
1. Kaupunginaseman alue:									
Ensimmäinen kaupunginosa	8,212	373	3,774	4,811	8,585	160	3,681	4,691	8,372
Toinen "	6,284	284	2,890	3,678	6,567	99	2,782	3,601	6,383
Kolmas "	5,473	107	2,535	3,045	5,580	85	2,552	3,006	5,558
Neljäs "	16,835	303	8,019	9,119	17,138	257	8,044	9,048	17,092
Viides "	7,130	160	2,944	4,346	7,290	128	2,972	4,286	7,258
Kuudes "	8,659	173	4,219	4,613	8,832	106	4,213	4,552	8,765
Seitsemäs "	6,338	279	2,804	3,813	6,617	133	2,779	3,692	6,471
Kahdeksas "	1,335	14	804	545	1,349	12	802	545	1,347
Yhdeksäs "	1,008	31	361	678	1,039	34	363	679	1,042
Kymmenes "	1,975	14	919	1,070	1,989	31	940	1,066	2,006
Summa kaupunginaseman piirissä	63,249	1,738	29,269	35,718	64,987	1,045	29,128	35,166	64,294
2. Kaupunkiin yhdistetty alue kau- punginaseman ulkopuolella:									
Kallio	8,675	161	4,225	4,611	8,836	103	4,243	4,535	8,778
Eläintarhan huvilat sekä Tuölönlahden ja rautatien itäpuolella oleva alue	569	8	207	370	577	8	209	368	577
Sörnäinen (Hörnebergillä alkaen Sörnäis- ten vankila- ja panimoalueisiin asti)	1,136	26	602	560	1,162	10	594	552	1,146
Eeko	367	10	171	206	377	—	166	201	367
Šurutoin	891	4	463	432	895	4	465	430	895
Ås	1,921	32	939	1,014	1,953	26	939	1,008	1,947
Sörnäisten rautatien pohjoispuolella oleva alue (Arabiaan, Annebergiin ja Van- haankaupunkiin asti)	737	9	353	388	746	15	365	387	752
Lapin- ja Hietaniemi, Fjälldal y. m. (Läntisen Viertotien länsi- ja Edes- lahden tien pohjoispuolella)	2,302	65	1,178	1,189	2,367	19	1,155	1,166	2,321
Tuölö (Läntisen Viertotien länsipuolella) Tuölö ynnä Eläintarha (Itäisen Viertotien itä- ja rautatien länsipuolella)	3,451	54	1,928	1,577	3,505	41	1,923	1,569	3,492
Tuölö ynnä Eläintarha (Itäisen Viertotien itä- ja rautatien länsipuolella)	891	—	450	441	891	7	454	444	898
Fredriksbergin asema ja alue (kaupun- gin rajaan asti)	333	4	163	174	337	3	162	174	336
Arabia, Anneberg ja Vanhakaupunki ynnä Forsby	362	2	170	194	364	4	171	195	366
Saaret	443	1	228	216	444	4	231	216	447
Summa	22,078	376	11,082	11,372	22,454	244	11,077	11,245	22,322
3. Satamat	62	210	249	23	272	—	47	15	62
Summa kaupungin rajojen piirissä	85,389	2,324	40,600	47,113	87,713	1,289	40,252	46,426	86,678
4. Kaupungin omistama maa kau- pungin rajojen ulkopuolella:									
Sörnäisten panimoalue	107	—	59	48	107	—	59	48	107
Hermanninkaupunki I	2,790	10	1,378	1,422	2,800	25	1,391	1,424	2,815
" II	480	—	233	247	480	—	233	247	480
Toukola	760	8	381	387	768	—	379	381	760
Gumtähti, Kottby, Meilansi ja Groijus	665	7	323	349	672	4	321	348	669
Summa	4,802	25	2,374	2,453	4,827	29	2,383	2,448	4,831
5. Sörnäisten vankila-alue	673	4	589	88	677	—	587	86	673
Summa väkilukua	90,864	2,353	43,563	49,654	93,217	1,318	43,222	48,960	92,182

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto.

Taulu No 33. Helsingin kaupungin väestö, jaettuna ikävuosien, sukupuolen ja siviilisäädyn mukaan vuonna 1900.

Ikäryhmä	Naimattomia		Naimisissa		Leskimiehiä ja vaimoja		Eronneita		Tuntematon siviilisäätty		Summa		
	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	s:a
0—1	1,098	1,020	—	—	—	—	—	—	—	—	1,098	1,020	2,118
1—2	879	900	—	—	—	—	—	—	—	—	879	900	1,779
2—3	878	898	—	—	—	—	—	—	—	—	878	898	1,776
3—4	795	800	—	—	—	—	—	—	—	—	795	800	1,595
4—5	750	764	—	—	—	—	—	—	—	—	750	764	1,514
5—10	3,846	3,860	—	—	—	—	—	—	—	—	3,846	3,860	7,706
10—15	3,538	3,648	—	—	—	—	—	—	—	—	3,538	3,648	7,186
15—20	4,230	5,458	8	85	—	3	—	—	—	—	4,238	5,546	9,784
20—25	6,665	5,435	829	1,048	7	27	—	—	—	—	7,501	6,510	14,011
25—30	3,096	3,246	1,779	2,011	29	66	6	12	2	—	4,912	5,335	10,247
30—35	1,274	1,813	2,166	2,122	47	135	6	15	2	1	3,495	4,086	7,581
35—40	789	1,330	2,354	2,088	62	235	17	27	5	2	3,227	3,682	6,909
40—45	464	883	1,830	1,771	86	314	21	37	2	1	2,403	3,006	5,409
45—50	309	716	1,475	1,372	88	438	18	21	1	—	1,891	2,547	4,438
50—55	216	516	1,014	923	102	465	13	18	1	1	1,346	1,923	3,269
55—60	148	426	755	678	101	621	9	14	2	1	1,015	1,740	2,755
60—65	101	282	504	384	91	552	2	8	—	—	698	1,226	1,924
65—70	38	165	278	219	71	453	1	7	1	1	389	845	1,234
70—75	24	132	145	100	71	371	1	5	1	—	242	608	850
75—80	18	76	53	34	33	283	—	1	—	—	104	394	498
80—85	1	33	18	8	21	113	—	—	—	—	40	154	194
85—90	2	12	1	2	5	42	—	—	—	—	8	56	64
90—91	—	—	—	2	—	4	—	—	—	—	—	6	6
91—92	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1
92—93	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	1	2	3
93—94	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	1	2	3
95—96	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	1	3	4
96—97	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3	3
97—98	—	1	—	—	—	2	—	—	—	1	—	4	4
100—101	1	1	—	1	1	—	—	—	—	—	2	2	4
Tuntematon . .	52	49	30	24	3	10	2	—	178	—	265	83	348
Summa	29,212	32,467	13,241	12,873	819	4,141	96	165	195	8	43,563	49,654	93,217

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto.

Taulu N:o 34. Helsingin kaupungin väestö, jaettuna syntymäpaikan mukaan vuosina 1870, 1880, 1890 ja 1900.

Syntymäpaikka	1870			1880			1890			1900		
	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a
Helsinki	—	—	9,708	6,406	7,200	13,606	9,626	10,686	20,312	14,394	15,709	30,103
Muut paikkakunnat												
Uudenmaan läänissä	—	—	8,519	4,307	5,350	9,657	6,338	7,810	14,148	8,132	10,755	18,887
Turun ja Porin lääni	—	—	2,435	1,691	1,368	3,059	2,190	2,073	4,263	2,921	3,048	5,969
Hämeen ”	—	—	2,407	1,981	1,917	3,898	3,509	3,629	7,138	4,379	5,468	9,847
Wiipurin ”	—	—	597	567	498	1,065	1,018	1,043	2,061	1,528	1,618	3,146
Mikkelin ”	—	—	888	512	505	1,017	1,082	1,228	2,310	1,753	2,382	4,135
Kuopion ”	—	—	537	633	422	1,055	1,143	1,124	2,267	1,858	2,714	4,572
Waasan ”	—	—	1,863	1,762	1,436	3,198	2,566	2,727	5,293	2,708	3,693	6,401
Oulun ”	—	—	371	344	510	854	635	1,014	1,649	701	1,401	2,102
Suomessa ilman tarkem- paa tietoa paikasta .	—	—	58	167	179	346	220	211	431	96	222	318
Summa Suomessa	—	—	27,383	18,370	19,385	37,755	28,327	31,545	59,872	38,470	47,010	85,480
Pictari ja Itämeren- maakunnat	—	—	917	496	283	779	500	483	933	866	713	1,579
Muualla europalaisel- la Wenäjällä	—	—	2,993	2,903	395	3,298	2,496	448	2,944	2,806	664	3,470
Ruotsi	—	—	515	354	439	793	497	647	1,144	665	859	1,524
Norja	—	—	15	62	12	74	27	20	47	47	36	83
Tanska	—	—	23	23	15	38	35	26	61	76	67	143
Saksa	—	—	223	180	88	268	188	123	311	256	176	432
Muut Euroopan maat	—	—	33	47	48	95	62	69	131	115	99	214
Euroopan ulkopuolella olevat maat	—	—	10	13	1	14	17	15	32	37	29	66
Ilman tietoa paikasta	—	—	1	14	14	28	9	1	10	225	1	226
Summa	—	—	32,113	22,462	20,680	43,142	32,158	33,377	65,535	43,563	49,654	93,217

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto sekä Suomen virallista tilastoa.

Taulu N:o 35. Helsingin kaupungin väestö, jaettuna kielen mukaan vuonna 1900 sekä vuosina 1870, 1880 ja 1890.

A l u e	Ainoastaan ruotsia puhuvia		Paremmiin ruotsia kuin suomea puhuvia		Summa ruotsia puhuvia		Ainoastaan suomea puhuvia		Paremmiin suomea kuin ruotsia puhuvia		Summa suomea puhuvia		Venäjää puhuvia		Saksaa puhuvia		Juutalais-saksaa puhuvia		Muita sekä niitä, joista tietoa puuttuu	
	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.
Ensimmäinen kaupunginosa	907	1,462	991	1,073	1,898	2,535	1,059	1,249	548	788	1,607	2,037	188	152	38	59	1	—	42	28
Toinen ”	665	1,099	741	834	1,406	1,933	674	967	404	614	1,078	1,581	163	90	45	42	7	6	191	26
Kolmas ”	576	1,028	567	722	1,143	1,750	908	735	244	432	1,152	1,167	142	80	27	26	—	—	71	22
Neljäs ”	1,262	2,146	1,240	1,568	2,502	3,714	2,920	3,224	1,226	1,693	4,146	4,917	1,013	271	88	75	125	69	145	73
Viides ”	719	1,243	763	943	1,482	2,186	873	1,307	456	730	1,329	2,037	71	59	32	34	7	6	23	24
Kuudes ”	1,066	1,429	652	624	1,718	2,053	1,735	1,721	552	725	2,287	2,446	138	69	27	26	2	2	47	17
Seitsemäs ”	639	1,040	600	744	1,239	1,784	1,005	1,264	423	659	1,428	1,923	84	64	26	22	—	—	27	20
Kahdeksas ”	107	151	107	86	214	237	135	138	64	79	199	217	383	85	3	4	—	—	5	2
Yhdeksäs ”	122	267	108	142	230	409	43	144	56	87	99	231	19	18	10	15	—	—	3	5
Kymmenes ”	188	232	140	148	328	380	374	422	145	215	519	637	55	32	3	6	5	8	9	7
Satamat	77	6	48	9	125	15	43	3	14	5	57	8	2	—	23	—	—	—	42	—
Lapin- ja Hietaniemi . . .	256	319	178	179	434	498	500	440	140	182	640	622	86	57	2	—	6	6	10	6
Töölö ja Eläintarha . . .	471	601	334	292	805	893	648	630	257	316	905	946	574	125	13	18	9	—	50	17
Kallio ja Eläintarhan huvilat	730	982	514	569	1,244	1,551	2,521	2,510	542	839	3,063	3,349	116	78	6	16	—	1	25	5
Alue Kallion pohjois- ja itäpuolella	496	579	302	325	798	904	968	961	287	343	1,255	1,304	35	20	7	1	2	1	4	4
Sörnåinen	121	127	66	63	187	190	311	290	64	70	375	360	38	5	1	—	—	—	2	4
Fredriksberg	47	52	34	29	81	81	55	60	27	33	82	93	—	—	—	—	—	—	—	—
Saaret	143	146	28	23	171	169	42	32	9	14	51	46	6	1	—	—	—	—	—	—
Hermanninkaupunki I—II	361	418	283	254	644	672	703	700	235	281	938	981	27	15	—	1	—	—	2	—
Toukola ja Sörnåist. panimo	167	203	79	64	246	267	151	137	26	29	177	166	12	2	3	1	—	—	1	—
Gumtåhden, Kottbyn, Greijuksen ja Meilansin talot	125	130	59	75	184	205	83	99	28	35	111	134	15	3	5	3	—	—	8	4
Sörnåisten rangaist.vankila	18	1	56	13	74	14	432	50	74	24	506	74	6	—	1	—	—	—	2	—
Summa vuonna 1900	9,263	13,661	7,890	8,779	17,153	22,440	16,183	17,083	5,821	8,193	22,004	25,276	3,173	1,226	360	349	164	99	709	264
Summa väenlaskussa																				
1 p:nä Joulukuuta 1890	—	—	—	—	13,421	16,439	—	—	—	—	14,809	14,978	2,541	1,115	416	402	583	—	831	—
1 ” Lokakuuta 1880	—	—	—	—	22,566	—	—	—	—	—	14,652	—	4,157	—	726	—	360	—	681	—
1 ” Maaliskuuta 1870	—	—	—	—	18,302	—	—	—	—	—	8,329	—	3,878	—	562	—	262	—	780	—

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto sekä Suomenmaan virallista tilastoa.

Taulu N:o 36. Helsingin kaupungin väestö, jaettuna sivistyskannan mukaan vuosina 1870, 1880, 1890 ja 1900.

V u o s i	Luku- ja kirjoitustaitoisia			Ainoastaan luku- taitoisia			Luvun ja kirjoituksen taitamattomia						Sivistyskannasta ei ole tietoa		
							10 vuotta vanhempia			10 vuotta nuorempia					
	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a
1870															
Kaupunginaseman piirissä	—	—	14,836	—	—	8,964	—	—	1,092	—	—	4,475	—	—	—
Kaupunginaseman ulkopuolella . .	—	—	1,035	—	—	1,075	—	—	152	—	—	484	—	—	—
Summa	—	—	15,871	—	—	10,039	—	—	1,244	—	—	4,959	—	—	—
1880															
Kaupunginaseman piirissä	11,086	9,541	20,627	3,176	5,398	8,574	1,225	198	1,423	2,186	2,138	4,324	17	—	17
Kaupunginaseman ulkopuolella . .	2,522	1,347	3,869	1,477	1,381	2,858	83	50	133	690	627	1,317	—	—	—
Summa	13,608	10,888	24,496	4,653	6,779	11,432	1,308	248	1,556	2,876	2,765	5,641	17	—	17
1890															
Kaupunginaseman piirissä	17,927	18,108	36,035	2,631	5,067	7,698	668	275	943	3,326	3,198	6,524	8	17	25
Kaupunginaseman ulkopuolella . .	4,324	3,168	7,492	1,724	2,090	3,814	154	85	239	1,396	1,369	2,765	—	—	—
Summa	22,251	21,276	43,527	4,355	7,157	11,512	822	360	1,182	4,722	4,567	9,289	8	17	25
1900															
Kaupunginaseman piirissä	23,071	27,816	50,887	1,619	3,836	5,455	633	233	866	3,764	3,794	7,558	182	39	221
Kaupunginaseman ulkopuolella . .	9,895	8,802	18,697	1,687	2,489	4,176	242	157	399	2,454	2,482	4,936	16	6	22
Summa	32,966	36,618	69,584	3,306	6,325	9,631	875	390	1,265	6,218	6,276	12,494	198	45	243

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto sekä Suomenmaan virallista tilastoa.

Taulu N:o 37. Helsingin kaupungin väestö, jaettuna sivistyskannan mukaan vuonna 1900.

Sivistyskanta	K a u p u n g i n a l u e									Summa		
	Kaupunginaseman piirissä			Yhdistetyllä alueella (kaupunginaseman ulkopuolella sekä satamat)			Kaupungin rajojen ulkopuolella (kaupungin maa sekä Sörnäisten vankila-alue)					
	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a
15 vuotta nuorempia:												
Luku- ja kirjoitustaitoisia . .	3,369	3,462	6,831	1,454	1,430	2,884	390	364	754	5,213	5,256	10,469
Lukutaitoisia . .	154	176	330	96	91	187	45	42	87	295	309	604
Luku- ja kirjoituksen taitamattomia . . .	3,798	3,815	7,613	1,954	1,965	3,919	513	532	1,045	6,265	6,312	12,577
Tuntematon . . .	13	9	22	1	4	5	—	—	—	14	13	27
Summa	7,334	7,462	14,796	3,505	3,490	6,995	948	938	1,886	11,787	11,890	23,677
15 vuotta vanhempia:												
Luku- ja kirjoitustaitoisia . .	19,702	24,354	44,056	6,502	5,916	12,418	1,549	1,092	2,641	27,753	31,362	59,115
Lukutaitoisia . .	1,465	3,660	5,125	1,113	1,873	2,986	433	483	916	3,011	6,016	9,027
Luvun ja kirjoituksen taitamattomia . . .	599	212	811	198	114	312	31	28	59	828	354	1,182
Tuntematon . . .	169	30	199	13	2	15	2	—	2	184	32	216
Summa	21,935	28,256	50,191	7,826	7,905	15,731	2,015	1,603	3,618	31,776	37,764	69,540

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto.

Taulu No 38. Helsingin kaupungin väestö, jaettuna

Sivistyskanta	Ainoastaan ruotsia puhuvia			Paremmiin ruotsia kuin suomea puhuvia			Summa ruotsia puhuvia			Ainoastaan suomea puhuvia		
	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a
15 vuotta nuorempia:												
Luku- ja kirjoitustaitoisia ..	1,530	1,611	3,141	870	838	1,708	2,400	2,449	4,849	1,683	1,625	3,308
Lukutaitoisia ..	97	94	191	31	25	56	128	119	247	125	150	275
Luvun ja kirjoituksen taitamattomia ...	2,392	2,265	4,657	270	334	604	2,662	2,599	5,261	3,105	3,143	6,248
Tuntematon ...	5	3	8	2	1	3	7	4	11	3	5	8
Summa	4,024	3,973	7,997	1,173	1,198	2,371	5,197	5,171	10,368	4,916	4,923	9,839
15 vuotta vanhempia:												
Luku- ja kirjoitustaitoisia ..	4,689	8,093	12,782	6,359	6,895	13,254	11,048	14,988	26,036	9,358	9,199	18,557
Lukutaitoisia ..	497	1,522	2,019	342	668	1,010	839	2,190	3,029	1,774	2,863	4,637
Luvun- ja kirjoituksen taitamattomia ...	46	67	113	14	15	29	60	82	142	120	87	207
Tuntematon ...	7	6	13	2	3	5	9	9	18	15	11	26
Summa	5,239	9,688	14,927	6,717	7,581	14,298	11,956	17,269	29,225	11,267	12,160	23,427

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto.

kielen ja sivistyskannan mukaan vuonna 1900.

Paremmiin suomea kuin ruotsia puhuvia			Summa suomea puhuvia			Venäjää puhuvia			Saksaa puhuvia			Juutalais-saksaa puhuvia			Muita kieliä puhuvia ja niitä, joista tietoa puuttuu		
mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a
856	986	1,842	2,539	2,611	5,150	227	160	387	16	16	32	16	12	28	15	8	23
34	27	61	159	177	336	5	8	13	—	—	—	2	—	2	1	5	6
213	269	482	3,318	3,412	6,730	193	222	415	23	29	52	13	9	22	56	41	97
3	3	6	6	8	14	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1,106	1,285	2,391	6,022	6,208	12,230	426	391	817	39	45	84	31	21	52	72	54	126
4,445	5,979	10,424	13,803	15,178	28,981	2,127	666	2,793	316	300	616	79	48	127	380	182	562
254	904	1,158	2,028	3,767	5,795	106	32	138	4	2	6	12	13	25	22	12	34
13	22	35	133	109	242	509	135	644	1	1	2	42	16	58	83	11	94
3	3	6	18	14	32	5	2	7	—	1	1	—	1	1	152	5	157
4,715	6,908	11,623	15,982	19,068	35,050	2,747	835	3,582	321	304	625	133	78	211	637	210	847

Taulu N:o 39. Helsingin kaupungin väestö, jaettuna uskontokuntain mukaan vuosina 1870, 1880, 1890 och 1900.

V u o s i	Lutherilaisia			Baptistilaisia			Metodisteja			Reformeerattuja ja m. protestanttisen uskon tunnustajia			Kreikkalais-oikeauskoi- sia (ja eriuskolaisia)		
	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a
1870	12,867	14,412	27,279	—	—	—	—	—	—	16	19	35	3,113	990	4,103
1880	18,468	19,209	37,677	—	—	—	—	—	—	40	52	92	3,250	1,078	4,328
1890	28,586	31,665	60,251	—	—	—	—	—	—	25	34	59	2,617	1,250	3,867
1900	39,170	47,432	86,602	26	29	55	24	23	47	34	68	102	3,311	1,634	4,945

V u o s i	Roomalais-katolilaisia			Juutalaisia			Muhamettilaisia			Muita			Tuntematon uskontokunta		
	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a
1870	344	80	424	123	103	226	41	5	46	—	—	—	—	—	—
1880	471	123	594	226	215	441	7	3	10	—	—	—	—	—	—
1890	532	131	663	372	270	642	18	10	28	—	—	—	8	17	25
1900	414	167	581	358	268	526	48	14	62	8	4	12	170	15	185

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto sekä Suomenmaan virallista tilastoa.

Taulu N:o 40. Muita Helsingin kaupungissa oleskelevia, kuin Suomen kansalaisia, jaettuina sen mukaan, mihin valtioon kuuluvat, vuosina 1870, 1880, 1890 ja 1900.

Valtio	1870			1880			1890			1900		
	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a
Venäjä	3,512	920	4,432	3,105	585	3,690	2,995	1,241	4,236	3,760	1,544	5,304
Ruotsi	182	233	415	226	248	474	364	385	749	527	541	1,068
Norja	2	1	3	50	8	58	24	32	56	45	31	76
Tanska	5	7	12	17	4	21	18	13	31	56	46	102
Saksan valtakunta .	84	73	157	122	55	177	102	74	176	176	141	317
Itävalta-Unkari . .	1	—	1	8	3	11	14	8	22	18	9	27
Schweitsi	5	9	14	2	13	15	1	12	13	—	12	12
Alankomaat	—	—	—	6	7	13	3	1	4	1	1	2
Suurbritannia . . .	11	7	18	11	9	20	14	12	26	29	20	49
Ranska	1	1	2	1	—	1	2	9	11	13	16	29
Espanja	—	—	—	—	—	—	3	—	3	—	—	—
Italia	1	—	1	2	—	2	8	5	13	34	9	43
Kreikka	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—
Rumecnia	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	1
Turkki	—	—	—	4	1	5	5	2	7	6	—	6
Pohjoisamerikan Yh- dysvallat	—	—	—	1	—	1	4	3	7	6	4	10
Summa	3,804	1,251	5,055	3,556	933	4,489	3,557	1,798	5,355	4,671	2,375	7,046

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto sekä Suomenmaan virallista tilastoa.

Taulu N:o 41. Kuuromykkiä, sokeita, mielenvikaisia y. m. Helsingissä vuosina 1870, 1880, 1890 ja 1900.

Vuosi	Kuuromykkiä			Sokeita			Muita vaikeampia ruumiinvikoja kärsiviä			Heikkomielisiä ja hulluja			Summa		
	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a
1870	2	4	6	3	13	16	27	13	40	50	38	88	82	68	150
1880	12	11	23	16	25	41	94	71	165	84	69	153	206	176	382
1890	19	13	32	20	40	60	202	128	330	55	51	106	296	232	528
1900	56	76	132	49	90	139	306	195	501	172	182	354	583	543	1,126

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto sekä Suomenmaan virallista tilastoa.

Taulu N:o 42. Helsingin juutalaiseen seurakuntaan kuuluvia juutalaisia vuosina 1901–1902.

Vuosi	Vuoden alussa kuului seurakuntaan				Vuoden kuluessa vihittyjä parisk.	Vuoden kuluessa				Vuoden lopussa kuului seurakuntaan			
	miehiä	naisia	lapsia	s:a		syntyneitä		kuolleita		miehiä	naisia	lapsia	s:a
						mp.	np.	mp.	np.				
1902	78	92	326	496	10	9	8	4	3	76	94	336	506
1901	82	89	312	483	—	—	—	—	—	78	92	326	496

Lähde: Yksityisiä tietoja.

Taulu N:o 43. Keskimääräinen elämänpituus eri ammateissa Helsingissä vuosina 1882—1899.

Ammattiryhmiä	Vuosina	Kaikkiaan kuolleita						Keuhkotautiin kuolleita						Muihin tauteihin kuolleita										
		Kuolleita	Yhteensä elämänpituus			Keskimääräinen elämänpituus			Kuolleita	% kaikista kuolleista	Yhteensä elämänpituus			Keskimääräinen elämänpituus			Kuolleita	% kaikista kuolleista	Yhteensä elämänpituus			Keskimääräinen elämänpituus		
			Vuosit	Kuukaus.	Päiviä	Vuosit	Kuukaus.	Päiviä			Vuosit	Kuukaus.	Päiviä	Vuosit	Kuukaus.	Päiviä			Vuosit	Kuukaus.	Päiviä	Vuosit	Kuukaus.	Päiviä
<i>Miespuolia:</i>																								
I. Säätyhenkilöitä	1882—1899	887	45,341	9	13	51	1	1	151	17,0	5,459	11	18	36	1	27	736	83,0	39,881	9	25	54	2	3
II. Ulkona työtä tekeviä	„	1,044	50,380	9	1	48	3	3	300	28,7	12,780	5	19	42	7	7	744	71,3	37,600	3	12	50	6	14
III. Vahtimestareita	„	170	7,959	2	25	46	9	25	46	27,1	1,872	5	24	40	8	14	124	72,9	6,086	9	1	49	1	1
IV. Ulkotyömiehiä	„	1,234	51,789	7	4	41	11	18	422	34,2	15,893	5	24	37	7	28	812	65,8	35,896	1	10	44	2	15
V. Sisätyömiehiä	„	1,233	50,207	—	8	40	8	19	556	45,1	20,453	1	3	36	9	13	677	54,9	29,753	11	5	43	11	12
VI. Renkejä	„	148	5,654	8	14	38	2	15	47	32,4	1,672	10	12	35	7	3	101	67,6	3,981	10	2	39	5	3
<i>Mies- ja naispuolia:</i>																								
VII. Kirja- ja kivipainajia, Puoti- ja konttoriapulaisia	„	248	8,533	10	21	34	4	29	135	54,4	4,382	4	28	32	5	17	113	45,6	4,151	5	23	36	8	26
<i>Naispuolia:</i>																								
VIII. Säätyhenkilöitä	„	817	45,571	10	8	55	9	11	116	14,2	4,349	7	4	37	5	29	701	85,8	41,222	3	4	58	9	19
IX. Alempaa porvaristoa	„	318	18,253	8	12	57	4	24	70	22,0	2,901	7	12	41	5	13	248	78,0	15,352	1	—	61	10	26
X. Käsityöläisnaisia	„	814	41,259	10	19	50	8	8	244	30,0	9,544	3	20	39	1	12	570	70,0	31,715	6	29	55	7	21
XI. Työläisnaisia	„	2,156	101,984	2	—	47	3	19	630	29,2	23,256	10	12	36	10	25	1,526	70,8	78,728	3	18	51	7	21
XII. Naispuolisia ammattityöläisiä	„	363	14,317	9	2	39	5	9	104	28,7	3,372	6	9	32	5	4	259	71,3	10,945	2	23	42	3	3
Summa ja keskimäärä	—	9,432	441,254	4	7	46	9	12	2,821	29,9	105,938	10	5	37	1	23	6,611	70,1	335,315	8	2	50	8	19

Lähde: Tiedot kokoonpannut Terveyslautakunnan painetusta vuosikertomuksesta vuodelta 1901.

Taulu N:o 44. Keskimääräinen elämänpituus eri ammateissa Helsingissä vuosina 1896—1902.

Ammattiryhmiä	Vuosina	Kaikkiaan kuolleita						Keuhkotautiin kuolleita						Muihin tauteihin kuolleita										
		Kuolleita	Yhteensä elämänpituus			Keskimääräinen elämänpituus			Kuolleita	% kaikista kuolleista			Yhteensä elämänpituus			Keskimääräinen elämänpituus								
			Vuosia	Kunkaus	Päiviä	Vuosia	Kunkaus	Päiviä		Vuosia	Kunkaus	Päiviä	Vuosia	Kunkaus	Päiviä	Vuosia	Kunkaus	Päiviä						
<i>Miehiä:</i>																								
I. Säätyhenkilöitä . . .	1896—1902	271	14,674	3	2	54	1	23	37	13,7	1,286	5	7	34	9	7	234	86,3	13,387	9	25	59	4	—
II. Ulkona työtä tekeviä	„	430	21,810	—	22	50	8	20	111	25,8	4,754	—	12	42	9	28	319	74,2	17,056	—	10	53	1	18
III. Ulkotyömiehiä . . .	„	554	25,200	5	15	45	5	13	195	35,2	7,723	8	9	39	7	9	359	64,8	17,476	9	6	50	9	6
IV. Sisätyömiehiä	„	570	23,747	9	22	41	7	28	265	46,5	9,193	4	27	34	8	12	305	53,5	14,554	4	25	49	2	4
Summa	—	1,825	85,432	7	1	46	9	6	608	33,3	22,957	6	25	37	9	4	1,217	66,7	62,475	—	6	52	4	9
<i>Naisia:</i>																								
I. Säätyhenkilöitä . . .	1896—1902	378	22,900	9	3	60	10	6	36	9,5	1,248	8	10	34	8	7	342	90,5	21,652	—	23	60	11	1
II. Käsityöläisnaisia . .	„	525	28,391	1	15	54	—	28	152	28,9	6,218	6	1	40	10	25	373	71,1	22,172	7	14	56	3	22
III. Työläisnaisia	„	453	22,882	6	10	50	6	4	121	26,7	4,846	6	7	40	—	19	332	73,3	18,036	—	3	52	6	20
Summa	—	1,356	74,174	4	28	54	8	12	309	22,8	12,313	8	18	39	10	5	1,047	77,2	61,860	8	10	57	4	17
Summa ja keskimäärä	—	3,181	159,606	11	29	50	2	3	917	28,8	35,271	3	13	38	5	17	2,264	71,2	124,335	8	16	54	2	24

Lähde: Tiedot kokoonpannut Terveyslautakunnan vuodelta 1902 antamasta, painetusta vuosikertomuksesta.

Taulu N:o 45. Helsingin kaupungin kirkonkirjoissa oleva väestö joka viides tai kymmenes vuosi 1810—1900 sekä vuosina 1901—1902.

V u o s i	Yhteensä kirkonkir- joissa olevaa väestöä	S i i t ä			
		Miehiä		Naisia	
		Luku	% koko väki- luvusta	Luku	% koko väki- luvusta
Joulukuun 31 p:nä 1810	4,065	2,109	51,88	1,956	48,12
” ” ” 1815	4,801	2,374	49,45	2,427	50,55
” ” ” 1820	7,719	3,999	51,81	3,720	48,19
” ” ” 1825	9,867	5,217	52,87	4,650	47,13
” ” ” 1830	11,110	5,341	48,07	5,769	51,93
” ” ” 1835	14,568	8,049	55,25	6,519	44,75
” ” ” 1840	18,415	10,471	56,86	7,944	43,14
” ” ” 1845	20,346	11,399	56,03	8,947	43,97
” ” ” 1850	20,745	11,289	54,42	9,456	45,58
” ” ” 1855	18,551	9,816	52,91	8,735	47,09
” ” ” 1860	22,228	11,310	50,88	10,918	49,12
” ” ” 1865	25,800	13,021	50,47	12,779	49,53
” ” ” 1870	28,519	14,066	49,32	14,453	50,68
” ” ” 1875	33,602	16,427	48,89	17,175	51,11
” ” ” 1880	43,334	21,132	48,77	22,202	51,23
” ” ” 1890	61,530	28,542	46,39	32,988	53,61
” ” ” 1900	93,576	43,076	46,03	50,500	53,97
” ” ” 1901	97,051	44,586	45,94	52,465	54,06
” ” ” 1902	100,182	45,571	45,49	54,611	54,51

Lähde: Papiston viisivuotis- ja kymmenvuotistaulut sekä vuotuiset väkiluvunmuutostaulut.

Taulu N:o 46. Syntyneitä ja kuolleita Helsingissä

V u o s i	S y n t t y n e i t ä												
	Elävinä syntyneitä								Kuollina syntyneitä				
	Miesp.	Naisp.	Summa	Avioliitossa	Avioliiton ulkopuolella	% elävinä syntyneistä			Miesp.	Naisp.	% kaikista syntyneistä		
						Miesp.	Naisp.	Avioliitossa			Avioliiton ulkopuolella	Miesp.	Naisp.
1811—1815 ¹⁾	402	364	766	604	162	52,48	47,52	78,85	21,15	29	3,65		
1816—1820 ¹⁾	482	569	1,051	909	142	45,86	54,14	86,49	13,51	47	4,28		
1821—1825	701	727	1,428	1,221	207	49,09	50,91	85,50	14,50	44	3,48		
1826—1830	711	671	1,382	1,119	263	51,45	48,55	80,97	19,03	64	5,41		
1831—1835	1,054	1,033	2,087	1,685	402	50,50	49,50	80,74	19,26	66	3,77		
1836—1840	1,432	1,247	2,679	2,105	574	53,45	46,55	78,57	21,43	101	3,63		
1841—1845	1,637	1,536	3,173	2,457	716	51,59	48,41	77,43	22,57	126	3,82		
1846—1850 ²⁾													
1851—1855 ²⁾				Tietoja puuttuu									
1856—1860	1,881	1,812	3,693	2,828	865	50,93	49,07	76,58	23,42	121	3,18		
1861—1865	2,453	2,198	4,651	3,714	937	52,74	47,26	79,85	20,15	117	2,45		
1866—1870 ³⁾	—	—	4,449	3,575	874	—	—	80,35	19,65	176	3,80		
1871—1875	2,491	2,374	4,865	3,992	873	51,20	48,80	82,06	17,94	154	3,07		
1876—1880 ³⁾	—	—	5,803	4,813	990	—	—	82,94	17,06	180	3,01		
1881—1885	3,416	3,330	6,746	5,596	1,150	50,64	49,36	82,93	17,07	231	3,31		
1886—1890	4,510	4,235	8,745	7,473	1,272	51,53	48,47	85,40	14,60	284	3,15		
1891—1895	5,273	5,128	10,401	8,975	1,426	50,67	49,33	86,29	13,71	360	3,35		
1896—1900	6,346	5,909	12,255	10,466	1,789	51,78	48,22	85,40	14,60	340	2,70		
1901	1,414	1,368	2,782	2,356	426	50,83	49,17	84,68	15,32	34	1,20	16	0,56
1902	1,376	1,334	2,710	2,270	440	50,77	49,23	83,76	16,24	34	1,25	28	1,03

¹⁾ Tietoja vuosista 1814 ja 1818 puuttuu, jonka tähden aikakausten keskimäärät on laskettu toisten 1846—1854 ja kun muut seurakunnat sen rinnalla ovat vähäpätöiset, on kaikki tiedot näistä kahdesta

Lähde: Papiston väkiluvunmuutostaulut.

joka viisivuotiskautena 1811—1900 sekä vuosina 1901—1902.

Miesp.	Naisp.	Summa	K u o l l e i t a				Enemmän kuolleita kuin syntyneitä			Enemmän syntyneitä kuin kuolleita			Vuosi	
			Luonnollinen kuolema	Väkivaltaisen kuolema (mmu kuin itsemurha)	Isemurha	% kuolleista		Miesp.	Naisp.	Summa	Miesp.	Naisp.		Summa
						Miesp.	Naisp.							
			Miesp.	Naisp.	Summa	Miesp.	Naisp.	Summa	Miesp.	Naisp.	Summa			
633	416	1,049	1,021	28	—	60,34	39,66	231	52	283	—	—	—	1811—1815
777	570	1,347	1,296	49	2	57,69	42,31	295	1	296	—	—	—	1816—1820
705	526	1,231	1,184	47	—	57,27	42,73	4	—	—	—	201	197	1821—1825
842	544	1,386	1,317	63	6	60,75	39,25	131	—	4	—	127	—	1826—1830
2,047	1,237	3,284	3,220	49	15	62,33	37,67	993	204	1,197	—	—	—	1831—1835
1,675	1,076	2,751	2,678	62	11	60,89	39,11	243	—	72	—	171	—	1836—1840
1,808	1,105	2,913	2,798	100	15	62,07	37,93	171	—	—	—	431	260	1841—1845
														1846—1850
														1851—1855
1,988	1,492	3,480	3,380	88	12	57,13	42,87	107	—	—	—	320	213	1856—1860
1,896	1,645	3,541	3,437	95	9	53,54	46,46	—	—	—	557	553	1,110	1861—1865
—	—	4,343	4,242	90	11	—	—	—	—	—	—	—	106	1866—1870
2,357	1,923	4,280	4,147	121	12	55,07	44,93	—	—	—	134	451	585	1871—1875
—	—	4,754	4,618	113	23	—	—	—	—	—	—	—	1,049	1876—1880
2,762	2,414	5,176	5,026	130	20	53,36	46,64	—	—	—	654	916	1,570	1881—1885
3,100	2,642	5,742	5,589	126	27	53,98	46,02	—	—	—	1,410	1,593	3,003	1886—1890
3,625	3,251	6,876	6,641	187	48	52,72	47,28	—	—	—	1,648	1,877	3,525	1891—1895
4,156	3,606	7,762	7,521	191	50	53,54	46,46	—	—	—	2,190	2,303	4,493	1896—1900
973	818	1,791	1,729	46	16	54,33	45,67	—	—	—	441	550	991	1901
835	715	1,550	1,501	37	12	53,87	46,13	—	—	—	541	619	1,160	1902

neljän vuoden lukujen perustuksella. — ²⁾ Tietoja puuttuu ruotsalais-suomalaisesta seurakunnasta vuosilta aikakaudesta jätetty pois. — ³⁾ Tiedot vaillinaiset.

Taulu N:o 47. Helsingin kaupungin kirkonkirjoissa oleva väkiluku joka viides tai kymmenes vuosi 1810—1900 sekä vuosina 1901—1902, jaettuna seurakunnittain.

V u o s i	Ruotsalais-suomalainen seurakunta		Kaartin seurakunta		Saksalainen seurakunta		Kreikkalais-venäläinen seurakunta		Roomalais-katolinen seurakunta		Metodisti-episkopaalinen seurakunta		Viaporin seurakunta		Suomen merisotaväen seurakunta		
	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	
Joulukuun 31 p:nä 1810	1,692	1,842	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	417	114	—	—
” ” ” 1815	2,043	2,233	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	331	194	—	—
” ” ” 1820	3,485	3,536	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	514	184	—	—
” ” ” 1825	3,906	4,038	386	86	—	—	—	—	—	—	—	—	—	925	526	—	—
” ” ” 1830	5,022	5,410	—	—	—	—	88	79	—	—	—	—	—	231	280	—	—
” ” ” 1835	5,480	5,820	728	145	—	—	—	—	—	—	—	—	—	921	346	920	208
” ” ” 1840	6,451	7,101	1,148	252	—	—	194	149	—	—	—	—	—	1,542	281	1,136	161
” ” ” 1845	7,290	7,981	1,254	301	—	—	361	281	—	—	—	—	—	1,380	156	1,164	228
” ” ” 1850	7,497	7,992	1,227	314	—	—	578	349	—	—	—	—	—	774	510	1,213	291
” ” ” 1855	7,360	7,852	84	187	—	—	522	348	—	—	—	—	—	650	107	1,200	241
” ” ” 1860	9,125	9,593	1,054	264	128	134	265	225	—	—	—	—	—	154	543	584	159
” ” ” 1865	11,369	11,804	854	241	183	202	361	305	—	—	—	—	—	98	167	156	60
” ” ” 1870	12,431	13,419	890	315	209	210	273	259	—	—	—	—	—	111	191	152	59
” ” ” 1875	14,745	16,048	873	358	252	258	285	260	—	—	—	—	—	121	186	151	65
” ” ” 1880	17,154	20,567	977	406	254	242	609	522	1,958	213	—	—	—	180	252	—	—
” ” ” 1890	27,079	31,637	273	150	276	296	613	603	177	116	—	—	—	124	186	—	—
” ” ” 1900	41,256	48,790	237	158	383	412	678	650	311	204	26	38	—	185	248	—	—
” ” ” 1901	42,780	50,706	218	146	391	447	662	653	311	214	30	39	—	194	260	—	—
” ” ” 1902	43,754	52,826	219	140	401	452	669	665	299	225	32	43	—	197	260	—	—

Lähde: Papiston viisivuotisia ja kymmenvuotistaulut sekä vuotaiset väkiluvunmuutostaulut.

Taulu N:o 46. Syntyneitä ja kuolleita Helsingissä

V u o s i	S y n t t y n e i t ä												
	E l ä v i n ä s y n t t y n e i t ä									K u o l l e i n a s y n t t y n e i t ä			
	Miesp.	Naisp.	Summa	Avioliitossa	Avioliiton ulkopuolella	% elävänä syntyneistä				Miesp.	Naisp.	% kaikista syntyneistä	
						Miesp.	Naisp.	Avioliitossa	Avioliiton ulkopuolella			Miesp.	Naisp.
1811—1815 ¹⁾	402	364	766	604	162	52,48	47,52	78,85	21,15	29		3,65	
1816—1820 ¹⁾	482	569	1,051	909	142	45,86	54,14	86,49	13,51	47		4,28	
1821—1825	701	727	1,428	1,221	207	49,09	50,91	85,50	14,50	41		3,48	
1826—1830	711	671	1,382	1,119	263	51,45	48,55	80,97	19,03	64		5,41	
1831—1835	1,054	1,033	2,087	1,685	402	50,50	49,50	80,74	19,26	66		3,77	
1836—1840	1,432	1,247	2,679	2,105	574	53,45	46,55	78,57	21,43	101		3,63	
1841—1845	1,637	1,536	3,173	2,457	716	51,59	48,41	77,43	22,57	126		3,82	
1846—1850 ²⁾													
1851—1855 ²⁾				Tietoja puuttuu									
1856—1860	1,881	1,812	3,693	2,828	865	50,93	49,07	76,58	23,42	121		3,18	
1861—1865	2,453	2,193	4,651	3,714	937	52,74	47,26	79,85	20,15	117		2,45	
1866—1870 ²⁾	—	—	4,449	3,575	874	—	—	80,35	19,65	176		3,80	
1871—1875	2,491	2,374	4,865	3,992	873	51,20	48,80	82,06	17,94	154		3,07	
1876—1880 ²⁾	—	—	5,803	4,813	990	—	—	82,94	17,06	180		3,01	
1881—1885	3,416	3,330	6,746	5,596	1,150	50,64	49,36	82,93	17,07	231		3,31	
1886—1890	4,510	4,235	8,745	7,473	1,272	51,53	48,47	85,40	14,60	284		3,15	
1891—1895	5,273	5,128	10,401	8,975	1,426	50,67	49,33	86,29	13,71	360		3,35	
1896—1900	6,346	5,909	12,255	10,466	1,789	51,78	48,22	85,40	14,60	340		2,70	
1901	1,414	1,368	2,782	2,356	426	50,83	49,17	84,68	15,32	34	16	1,20	0,56
1902	1,376	1,334	2,710	2,270	440	50,77	49,23	83,76	16,24	34	28	1,25	1,03

¹⁾ Tietoja vuosista 1814 ja 1818 puuttuu, jonka tähden aikakausien keskimäärät on laskettu toisten 1846—1854 ja kun muut seurakunnat sen rinnalla ovat vähäpätöiset, on kaikki tiedot näistä kahdesta

Lähde: Papiston väkiluvunmuutostaulut.

joka viisivuotiskautena 1811—1900 sekä vuosina 1901—1902.

Kuolleita							Enemmän kuolleita kuin syntyneitä			Enemmän syntyneitä kuin kuolleita			Vuosi		
Miesp.	Naisp.	Summa	Luonnollinen kuolema	Väkivaltainen kuolema (mmu kuin itsemurha)	Itsemurha	% kuolleista		Miesp.	Naisp.	Summa	Miesp.	Naisp.		Summa	
						Miesp.	Naisp.								
633	416	1,049	1,021	28	—	60,34	39,66	231	52	283	—	—	—	1811—1815	
777	570	1,347	1,296	49	2	57,69	42,31	295	1	296	—	—	—	1816—1820	
705	526	1,231	1,184	47	—	57,27	42,73	4	—	—	—	201	197	1821—1825	
842	544	1,386	1,317	63	6	60,75	39,25	131	—	4	—	127	—	1826—1830	
2,047	1,237	3,284	3,220	49	15	62,33	37,67	993	204	1,197	—	—	—	1831—1835	
1,675	1,076	2,751	2,678	62	11	60,89	39,11	243	—	72	—	171	—	1836—1840	
1,808	1,105	2,913	2,798	100	15	62,07	37,93	171	—	—	—	431	260	1841—1845	
														1846—1850	
														1851—1855	
1,988	1,492	3,480	3,380	88	12	57,13	42,87	107	—	—	—	320	213	1856—1860	
1,896	1,645	3,541	3,437	95	9	53,54	46,46	—	—	—	—	557	553	1,110	1861—1865
—	—	4,343	4,242	90	11	—	—	—	—	—	—	—	—	106	1866—1870
2,357	1,923	4,280	4,147	121	12	55,07	44,93	—	—	—	—	134	451	585	1871—1875
—	—	4,754	4,618	113	23	—	—	—	—	—	—	—	—	1,049	1876—1880
2,762	2,414	5,176	5,026	130	20	53,36	46,64	—	—	—	—	654	916	1,570	1881—1885
3,100	2,642	5,742	5,589	126	27	53,98	46,02	—	—	—	—	1,410	1,593	3,003	1886—1890
3,625	3,251	6,876	6,641	187	48	52,72	47,28	—	—	—	—	1,648	1,877	3,525	1891—1895
4,156	3,606	7,762	7,521	191	50	53,54	46,46	—	—	—	—	2,190	2,303	4,493	1896—1900
973	818	1,791	1,729	46	16	54,33	45,67	—	—	—	—	441	550	991	1901
835	715	1,550	1,501	37	12	53,87	46,13	—	—	—	—	541	619	1,160	1902

neljän vuoden lukujen perustuksella. — *) Tietoja puuttuu ruotsalais-suomalaisesta seurakunnasta vuosilta aikakaudesta jätetty pois. — *) Tiedot vaillinaiset.

Taulu N:o 47. Helsingin kaupungin kirkonkirjoissa oleva väkiluku joka viides tai kymmenes vuosi 1810—1900 sekä vuosina 1901—1902, jaettuna seurakunnittain.

V u o s i	Ruotsalais-suomalainen seurakunta		Kaartin seurakunta		Saksalainen seurakunta		Kreikkalais-venäläinen seurakunta		Roomalais-katolinen seurakunta		Metodisti-episkopaalinen seurakunta		Viaporin seurakunta		Suomen merisotaväen seurakunta		
	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	
Joulukuun 31 p:nä 1810	1,692	1,842	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	417	114	—	—
” ” ” 1815	2,043	2,233	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	331	194	—	—
” ” ” 1820	3,485	3,536	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	514	184	—	—
” ” ” 1825	3,906	4,038	386	86	—	—	—	—	—	—	—	—	—	925	526	—	—
” ” ” 1830	5,022	5,410	—	—	—	—	88	79	—	—	—	—	—	231	280	—	—
” ” ” 1835	5,480	5,820	728	145	—	—	—	—	—	—	—	—	—	921	346	920	208
” ” ” 1840	6,451	7,101	1,148	252	—	—	194	149	—	—	—	—	—	1,542	281	1,136	161
” ” ” 1845	7,290	7,981	1,254	301	—	—	361	281	—	—	—	—	—	1,380	156	1,164	228
” ” ” 1850	7,497	7,992	1,227	314	—	—	578	349	—	—	—	—	—	774	510	1,213	291
” ” ” 1855	7,360	7,852	84	187	—	—	522	348	—	—	—	—	—	650	107	1,200	241
” ” ” 1860	9,125	9,593	1,054	264	128	134	265	225	—	—	—	—	—	154	543	584	159
” ” ” 1865	11,369	11,804	854	241	183	202	361	305	—	—	—	—	—	98	167	156	60
” ” ” 1870	12,431	13,419	890	315	209	210	273	259	—	—	—	—	—	111	191	152	59
” ” ” 1875	14,745	16,048	873	358	252	258	285	260	—	—	—	—	—	121	186	151	65
” ” ” 1880	17,154	20,567	977	406	254	242	609	522	1,958	213	—	—	—	180	252	—	—
” ” ” 1890	27,079	31,637	273	150	276	296	613	603	177	116	—	—	—	124	186	—	—
” ” ” 1900	41,256	48,790	237	158	383	412	678	650	311	204	26	38	—	185	248	—	—
” ” ” 1901	42,780	50,706	218	146	391	447	662	653	311	214	30	39	—	194	260	—	—
” ” ” 1902	43,754	52,826	219	140	401	452	669	665	299	225	32	43	—	197	260	—	—

Lähde: Papiston viisivuotisia ja kymmenvuotistaulut sekä vuotaiset väkiluvunmuutostaulut.

Taulu N:o 48. Kuolleita Helsingissä joka viides vuosi 1880–1900 sekä vuosina 1901–1902, järjestettyinä sukupuolen ja ikäluokkain mukaan (%:na kaikista kuolleista).

Ikäluokka	1880			1885			1890			1895			1900			1901			1902		
	mp.	up.	S:a	mp.	np.	S:a	mp.	np.	S:a	mp.	np.	S:a	mp.	np.	S:a	mp.	np.	S:a	mp.	np.	S:a
Alle 6 kuukautta	11,13	8,85	19,98	9,79	9,50	19,29	12,39	9,85	22,24	11,17	8,32	19,49	10,52	9,94	20,46	10,67	7,45	18,12	10,77	7,29	18,06
6–12 ”	4,20	3,63	7,83	3,92	3,92	7,84	6,15	4,89	11,04	4,92	4,78	9,70	7,22	6,03	13,25	7,66	7,33	14,99	6,26	5,74	12,00
1–5 vuotta . .	7,37	6,36	13,73	9,50	8,72	18,22	8,12	9,55	17,67	7,28	6,10	13,38	6,88	6,20	13,08	7,45	5,60	13,05	7,10	5,10	12,20
5–10 ” . .	0,80	1,36	2,16	1,57	2,25	3,82	1,34	1,34	2,68	1,33	1,10	2,43	1,53	1,14	2,67	1,19	1,02	2,21	1,35	1,03	2,38
10–20 ” . .	1,36	1,93	3,29	1,57	0,98	2,55	1,97	0,87	2,84	1,39	1,77	3,16	2,44	1,71	4,15	1,80	1,69	3,49	1,74	2,26	4,00
20–40 ” . .	14,42	7,49	21,91	13,91	7,93	21,84	10,97	7,41	18,38	10,37	7,35	17,72	8,75	7,22	15,97	8,92	6,83	15,75	12,00	7,43	19,43
40–60 ” . .	12,03	6,02	18,05	9,31	5,09	14,40	9,15	5,91	15,06	10,52	6,54	17,06	8,36	7,39	15,75	9,99	6,26	16,25	9,10	7,29	16,39
60–80 ” . .	3,63	7,15	10,78	4,50	5,68	10,18	3,70	5,05	8,75	5,52	9,04	14,56	5,00	6,94	11,94	5,99	7,33	13,32	5,23	8,19	13,42
80–90 ” . .	0,34	1,70	2,04	0,59	1,17	1,76	0,32	0,86	1,18	0,44	1,84	2,28	0,64	1,80	2,44	0,28	2,32	2,60	0,32	1,48	1,80
Yli 90 ” . .	—	0,23	0,23	—	0,10	0,10	—	0,16	0,16	0,07	0,15	0,22	0,06	0,23	0,29	0,11	0,11	0,22	—	0,32	0,32
Summa	55,28	44,72	100,00	54,66	45,34	100,00	54,11	45,89	100,00	53,01	46,99	100,00	51,40	48,60	100,00	54,06	45,94	100,00	53,87	46,13	100,00

Lähde: Papiston väkiluvunmuutostaulut.

Taulu N:o 49. Solmittuja avioliittoja Helsingissä vuonna 1902, jaettuina avioliittonmenijän
ijän mukaan.

Ikäluokka	Kaksi naimatonta				Leskimies ja naimaton				Leskivaimo ja naimaton				Leskimies ja leski- vaimo				S u m m a					
	Miesp.		Naisp.		Miesp.		Naisp.		Miesp.		Naisp.		Miesp.		Naisp.		Miesp.		Naisp.			
	Luku		% kaikista solmi- tusta avioliitoista		Luku		% kaikista solmi- tusta avioliitoista		Luku		% kaikista solmi- tusta avioliitoista		Luku		% kaikista solmi- tusta avioliitoista		Luku		% kaikista solmi- tusta avioliitoista			
	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%		
16 vuotta	—	—	1	0,12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	0,12	—	—	
17 ”	—	—	6	0,72	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	0,72	—	—	
18 ”	—	—	7	0,84	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	0,84	—	—	
19 ”	1	0,12	33	3,95	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	0,12	33	3,95	
20—25 ”	190	22,73	285	34,09	—	—	12	1,43	4	0,48	2	0,24	—	—	—	—	—	194	23,21	299	35,76	
25—30 ”	327	39,11	230	27,51	3	0,36	12	1,43	9	1,08	9	1,08	—	—	1	0,12	339	40,55	252	30,14		
30—35 ”	152	18,18	104	12,45	5	0,60	9	1,08	13	1,55	8	0,95	—	—	1	0,12	170	20,33	122	14,60		
35—40 ”	40	4,78	41	4,90	12	1,43	9	1,08	3	0,36	5	0,60	3	0,36	—	—	58	6,93	55	6,58		
40—45 ”	17	2,03	24	2,86	14	1,67	6	0,72	1	0,12	7	0,84	1	0,12	4	0,48	33	3,94	41	4,90		
45—50 ”	10	1,20	12	1,43	4	0,48	1	0,12	4	0,48	3	0,36	—	—	1	0,12	19	2,28	17	2,03		
50—55 ”	3	0,36	—	—	3	0,36	—	—	—	—	—	—	—	—	1	0,12	6	0,72	1	0,12		
55—60 ”	2	0,24	—	—	5	0,60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	0,84	—	—		
60—65 ”	1	0,12	—	—	4	0,48	—	—	—	—	—	—	2	0,24	1	0,12	7	0,84	1	0,12		
65—70 ”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	0,24	—	—	2	0,24	—	—		
Yli 70 ”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Summa	743	88,87	743	88,87	50	5,98	50	5,98	34	4,07	34	4,07	9	1,08	9	1,08	836	100,00	836	100,00	—	—

Lähde: Papiston väkiluvunmuutostaulut.

**Taulu N:o 50. Purettuja avioliittoja Helsingissä vuosina
1893—1902.**

V u o s i	A vi o l i i t t o j a , j o t k a o n p u r k a n u t							
	Miehen kuolema		Vaimon kuolema		Lainninen ero		Summa	
	Luku	% kaikista purkan- tuneista avioliitoista	Luku	% kaikista purkan- tuneista avioliitoista	Luku	% kaikista purkan- tuneista avioliitoista	Luku	% kaikista purkan- tuneista avioliitoista
1902	206	54,93	148	39,47	21	5,60	375	100,00
1901	229	58,57	146	37,34	16	4,09	391	100,00
1900	235	59,34	136	34,34	25	6,32	396	100,00
1899	219	58,12	129	34,19	29	7,69	377	100,00
1898	203	59,53	118	34,60	20	5,87	341	100,00
1897	223	63,54	113	32,19	15	4,27	351	100,00
1896	195	64,78	94	31,23	12	3,99	301	100,00
1895	215	62,14	114	32,95	17	4,91	346	100,00
1894	161	58,76	101	36,86	12	4,38	274	100,00
1893	177	64,36	92	33,46	6	2,18	275	100,00

Lähde: Papiston väkiluvunmuutostaulut.

Taulu N:o 51. Lapsensynnyttäjiä Helsingissä, jaettuina iän mukaan vuonna 1902 sekä vuosina 1893—1901.

Ikäluokka	Lapsensynnyttäjiä, jotka ovat synnyttäneet										Niistä avio- liiton ulko- puolella	
	1 lapsen		2 lasta		3 lasta		4 ja useamp. lapsia		Summa			
	Luku	% kaikista lap- sensynnyttäjäistä	Luku	% kaikista lap- sensynnyttäjäistä	Luku	% kaikista lap- sensynnyttäjäistä	Luku	% kaikista lap- sensynnyttäjäistä	Luku	% kaikista lap- sensynnyttäjäistä	Luku	% kaikista lap- sensynnyttäjäistä
Alle 15 vuotta . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15—20 ” . .	36	1,32	—	—	—	—	—	—	36	1,32	16	0,59
20—25 ” . .	553	20,29	10	0,37	—	—	—	—	563	20,66	163	5,98
25—30 ” . .	849	31,16	5	0,18	—	—	—	—	854	31,34	137	5,03
30—35 ” . .	614	22,53	21	0,77	—	—	—	—	635	23,30	85	3,12
35—40 ” . .	435	15,97	8	0,29	—	—	—	—	443	16,26	35	1,28
40—45 ” . .	174	6,38	1	0,04	—	—	—	—	175	6,42	12	0,44
45—50 ” . .	16	0,59	2	0,07	—	—	—	—	18	0,66	1	0,04
51:nä ikävuotena	1	0,04	—	—	—	—	—	—	1	0,04	—	—
52:na ”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
53:na ”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
54:nä ”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
55:nä ”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa vuonna 1902	2,678	98,28	47	1,72	—	—	—	—	2,725	100,00	449	16,48
” 1901	2,772	98,93	30	1,07	—	—	—	—	2,802	100,00	425	15,20
” 1900	2,655	98,48	41	1,52	—	—	—	—	2,696	100,00	411	15,25
” 1899	2,646	98,88	30	1,12	—	—	—	—	2,676	100,00	404	15,10
” 1898	2,478	98,61	34	1,35	1	0,04	—	—	2,513	100,00	371	14,76
” 1897	2,354	99,16	20	0,84	—	—	—	—	2,374	100,00	336	14,15
” 1896	2,137	98,39	34	1,56	—	—	1	0,05	2,172	100,00	306	14,09
” 1895	2,093	99,00	19	0,90	2	0,10	—	—	2,114	100,00	302	14,29
” 1894	2,001	98,57	29	1,43	—	—	—	—	2,030	100,00	266	13,10
” 1893	2,044	99,03	20	0,97	—	—	—	—	2,064	100,00	317	15,36

Lähde: Papiston väkiluvunmuutostaulut.

Taulu N:o 52. Helsinkiin ja Helsingistä muuttaneita vuosina 1893—1902, jaettuina seurakunnittain.

Vuosi	Ruotsalais-suomalainen seurakunta				Kaartin seurakunta				Saksalainen seurakunta				Kreikkalais-venäläinen seurakunta				Roomalais-katolinen seurakunta				Wiaporin seurakunta				Metodisti-episkopaalin seurakunta				Summa Helsinkiin muuttaneita			Summa poismuuttaneita			Enemmän Helsinkiin kuin poismuuttaneita
	Siihen m.		Poism.		Siihen m.		Poism.		Siihen m.		Poism.		Siihen m.		Poism.		Siihen m.		Poism.		Siihen m.		Poism.												
	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	S:a	m.	n.	S:a							
1893	1,336	1,735	769	836	16	9	14	5	8	6	10	6	—	—	—	—	5	3	—	—	2	6	4	3	—	4	—	—	1,369	1,763	3,132	797	850	1,647	1,485
1894	1,294	1,686	909	938	9	6	10	6	21	25	13	12	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	2	4	3	1	3	2	1,329	1,719	3,048	937	962	1,899	1,149
1895	1,689	2,222	843	962	9	8	22	11	23	20	8	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	3	—	—	—	1,723	2,253	3,976	873	985	1,858	2,118
1896	2,107	2,396	742	919	8	5	13	8	13	20	6	8	—	—	—	—	4	3	1	—	6	6	3	2	4	9	—	—	2,142	2,439	4,581	765	937	1,702	2,879
1897	2,127	2,575	898	1,055	15	7	16	10	15	14	8	15	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	6	11	2	6	1	—	2,160	2,604	4,764	929	1,091	2,020	2,744
1898	2,301	2,839	959	1,227	9	3	5	—	13	27	4	7	—	—	—	—	7	1	1	1	11	9	8	10	4	2	—	1	2,345	2,881	5,226	977	1,246	2,223	3,003
1899	2,380	2,865	1,162	1,498	10	5	8	3	20	20	9	13	5	10	—	—	4	5	3	4	33	53	4	16	—	1	—	2	2,452	2,959	5,411	1,186	1,536	2,722	2,689
1900	2,330	3,011	1,242	1,403	6	8	11	15	9	13	5	14	4	6	—	—	1	—	—	—	15	16	3	11	3	6	—	2	2,367	3,061	5,428	1,261	1,445	2,706	2,722
1901	2,219	2,776	1,140	1,389	7	3	25	16	16	38	8	8	1	7	9	8	—	—	—	—	15	15	8	4	—	1	—	—	2,258	2,840	5,098	1,190	1,425	2,615	2,488
1902	2,134	2,905	1,706	1,381	17	13	16	20	16	19	9	18	4	6	—	—	—	—	—	—	7	10	6	11	4	5	1	1	2,182	2,958	4,140	1,738	1,431	3,169	1,971

Lähde: Papiston väkiluvunmuutostaulut.

Taulu N:o 53. Helsingin Poliisikamarissa annettuja esteettömyydentodistuksia passin saamista varten vuonna 1902 sekä vuosina 1900—1901.

Kuukausi	Paikkakunta, mihin passi on annettu:																	
	Suomessa			Merimatkaa varten			Venäjälle			Amerikkaan			Muihin ulkomaan paikkoihin			Summa		
	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a
Tammikuu . . .	231	169	400	7	—	7	20	9	29	11	2	13	54	14	68	323	194	517
Helmikuu . . .	141	94	235	8	—	8	10	17	27	40	13	53	67	11	78	266	135	401
Maaliskuu . . .	141	75	216	19	—	19	16	12	28	60	15	75	48	12	60	284	114	398
Huhtikuu . . .	215	156	371	37	—	37	18	12	30	116	88	204	134	48	182	520	304	824
Toukokuu . . .	186	117	303	64	1	65	28	16	44	58	38	96	123	55	178	459	226	685
Kesäkuu	153	91	244	47	1	48	20	19	39	19	9	28	61	45	106	300	165	465
Heinäkuu	200	137	337	57	3	60	54	13	67	11	10	21	85	63	148	407	226	633
Elokuu	165	59	224	51	3	54	34	15	49	22	21	43	83	37	120	355	135	490
Syyskuu	213	46	259	36	—	36	22	21	43	37	20	57	63	44	107	371	131	502
Lokakuu	195	54	249	50	5	55	28	18	46	36	27	63	292	25	317	601	130	731
Marraskuu . . .	169	102	271	25	2	27	26	21	47	38	14	52	82	28	110	340	167	507
Joulukuu	254	197	451	24	2	26	10	20	30	38	25	63	57	28	85	383	272	655
Summa v:a 1902	2,263	1,297	3,560	425	17	442	286	193	479	486	282	768	1,149	410	1,559	4,609	2,199	6,808
„ „ 1901	2,381	999	3,380	462	10	472	249	169	418	123	130	253	619	271	890	3,834	1,579	5,413
„ „ 1900	—	—	2,662	—	—	345	—	—	483	—	—	1)	—	—	952	—	—	4,442

1) Sisältyy lukumäärään: Muihin ulkomaan paikkoihin.

Taulu N:o 54. Helsingin Poliisikamarissa annettuja ololippuja muista paikkakunnista tulleille työnhakijoille vuonna 1902 sekä vuosina 1900—1901.

Kuukausi	Uudenmaan paikkakunnista			Muista paikkakunnista			Summa			Enemmän annettuja ololippuja (+), enemmän estettämyydetodistuksia (-)					
	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a			
Tammikuu . . .	31	21	52	152	84	236	183	105	288	-	140	-	89	-	229
Helmikuu . . .	17	14	31	92	19	111	109	33	142	-	157	-	102	-	259
Maaliskuu . . .	11	10	21	89	12	101	100	22	122	-	184	-	92	-	276
Huhtikuu . . .	39	13	52	177	16	193	216	29	245	-	304	-	275	-	579
Toukokuu . . .	125	24	149	384	29	413	509	53	562	+	50	-	173	-	123
Kesäkuu . . .	127	15	142	265	20	285	392	35	427	+	92	-	130	-	38
Heinäkuu . . .	64	18	82	210	21	231	274	39	313	-	133	-	187	-	320
Elokuu . . .	13	10	23	199	12	211	212	22	234	-	143	-	113	-	256
Syyskuu . . .	20	8	28	247	11	258	267	19	286	-	104	-	112	-	216
Lokakuu . . .	17	22	39	170	29	199	187	51	238	-	414	-	79	-	493
Marraskuu . . .	19	40	59	150	31	181	169	71	240	-	171	-	96	-	267
Joulukuu . . .	3	17	20	103	22	125	106	39	145	-	277	-	233	-	510
Summa v:a 1902	486	212	698	2,238	306	2,544	2,724	518	3,242	-	1,885	-	1,681	-	3,566
" " 1901	567	320	887	1,741	981	2,722	2,308	1,301	3,609	-	1,526	-	278	-	1,804
" " 1900	-	-	-	-	-	-	-	-	3,429	-	-	-	-	-	1,013

Lähde: Tietoja Poliisikamarista.

Taulu N:o 55. Ilmoitettuja matkustajia Helsingissä vuosina 1892—1902.

Kuukausi	1892	1893	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902
Tammikuu	911	713	1,138	1,094	1,527	1,687	2,081	2,063	2,164	3,026	2,064
Helmikuu	877	860	1,052	1,008	1,419	1,479	1,795	1,805	1,171	1,738	1,989
Maaliskuu	1,047	1,090	1,369	1,187	1,476	1,761	1,917	1,854	2,009	1,981	1,947
Huhtikuu	1,080	1,082	1,259	1,281	1,609	1,786	1,935	2,119	2,110	2,958	2,406
Toukokuu	1,032	1,119	1,247	1,334	1,738	2,084	2,150	1,300	2,351	2,068	2,290
Kesäkuu	1,109	1,448	1,348	1,678	1,727	1,989	2,152	2,493	2,269	2,210	3,166
Heinäkuu	1,181	1,229	1,383	1,635	1,700	2,221	2,476	2,380	2,094	2,662	2,263
Elokuu	1,292	1,493	1,592	1,979	2,045	2,464	2,939	2,850	2,679	2,214	2,762
Syyskuu	1,385	1,476	1,486	2,314	2,585	2,799	2,909	2,639	2,662	2,033	3,092
Lokakuu	1,267	1,377	1,281	1,879	1,935	2,068	927	2,660	2,536	2,304	2,057
Marraskuu	930	1,091	1,060	1,388	1,249	1,535	2,045	2,074	2,067	2,022	1,847
Joulukuu	843	1,089	999	1,222	1,413	1,424	1,821	1,818	2,249	1,860	1,564
Summa	12,954	14,067	15,214	17,999	20,423	23,297	25,147	26,055	26,361	27,076	27,447

Lähde: Tietoja Poliisikamarista.

Taulu N:o 56. Kuolemantapausten jakautuminen lutherilaisissa uskontunnustajissa ¹⁾ Helsingissä, kuukausittain, vuosina 1893—1902.

V u o s i	Tamm.		Helm.		Maal.		Huht.		Touk.		Kesäk.		Heinäk.		Elok.		Syysk.		Lokak.		Marr.		Jouluk.		Summa		
	Lukn	%	Lukn	%	Lukn	%	Lukn	%	Lukn	%	Lukn	%	Lukn	%	Lukn	%	Lukn	%	Lukn	%	Lukn	%	Lukn	%	mp	np.	sa
1893	110	8,62	99	7,76	116	9,09	125	9,80	109	8,54	97	7,60	94	7,37	138	10,82	114	8,93	94	7,37	92	7,21	88	6,89	681	595	1,276
1894	99	8,01	113	9,15	87	7,04	114	9,23	123	9,96	82	6,64	106	8,59	105	8,50	87	7,05	94	7,61	117	9,47	108	8,73	655	580	1,235
1895	100	7,49	110	8,24	121	9,06	106	7,94	119	8,91	104	7,79	126	9,44	114	8,54	96	7,19	101	7,56	98	7,35	140	10,49	689	646	1,335
1896	107	7,83	100	7,32	127	9,30	111	8,13	115	8,42	124	9,07	134	9,81	148	10,83	95	6,96	79	5,79	102	7,47	124	9,07	740	626	1,366
1897	138	9,89	124	8,89	106	7,60	111	7,95	100	7,17	108	7,74	136	9,75	149	10,68	98	7,03	112	8,03	104	7,46	109	7,81	773	622	1,395
1898	158	10,41	176	11,59	132	8,69	137	9,02	161	10,60	115	7,58	96	6,33	114	7,51	105	6,92	109	7,18	117	7,71	98	6,46	790	728	1,518
1899	125	7,82	137	8,57	150	9,39	131	8,20	134	8,39	92	5,76	121	7,57	173	10,82	148	9,26	113	7,07	116	7,26	158	9,89	861	737	1,598
1900	175	11,35	129	8,36	117	7,58	144	9,34	127	8,24	115	7,46	90	5,84	158	10,25	145	9,40	91	5,90	120	7,78	131	8,50	772	770	1,542
1901	142	8,91	99	6,21	120	7,53	120	7,53	137	8,59	146	9,16	181	11,35	222	13,93	122	7,65	101	6,35	92	5,77	112	7,02	865	729	1,594
1902	135	9,62	114	8,13	118	8,42	141	10,05	179	12,76	110	7,84	94	6,70	86	6,13	87	6,21	109	7,74	99	7,06	131	9,34	742	661	1,403

¹⁾ Kuolleena syntyneet sekä kaupunginseurakunnan kirkonkirjoissa olevat, muulla paikkakunnalla kuolleet poisluettuina; sitävastoin Helsingissä kuolleet ulkopitäjäläiset mukaan luettuina.

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 57. Lasten kuolleisuus lutherilaisissa uskontunnustajissa ¹⁾ Helsingissä vuosina 1893—1902.

V u o s i	Vuoden koko kuolleisuus	Ikä 0—1 vuotta		Summa	% koko kuolleisuudesta	Ikä 1—5 vuotta		Summa	% koko kuolleisuudesta	Summa 0—5 vuotta	% koko kuolleisuudesta
		miesp.	naisp.			miesp.	naisp.				
1893	1,276	196	171	367	30,6	106	91	197	16,4	564	37,0
1894	1,235	186	177	363	31,1	90	72	162	13,9	525	45,0
1895	1,335	188	180	368	29,0	75	72	147	11,5	515	40,5
1896	1,366	237	186	423	32,9	79	78	157	12,2	580	45,1
1897	1,395	266	193	459	34,5	80	89	169	12,7	628	47,2
1898	1,518	255	235	490	33,9	130	129	259	17,9	749	51,8
1899	1,598	263	218	486	31,8	120	103	223	14,6	709	46,4
1900	1,542	285	267	552	35,8	98	100	198	12,8	750	48,6
1901	1,594	316	218	534	33,5	126	88	214	13,9	748	47,4
1902	1,403	264	181	445	31,7	75	61	136	9,7	581	41,4

¹⁾ Kaupungissa kuolleet ulkopitäjäläiset mukaan luettuina; kaupungin kirkonkirjoissa olevia, muulla paikkakunnalla kuolleita sekä kuolleena syntyneitä lukematta.

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 58. Kuolemantapausten jakautuminen Helsingissä, kaupunginosittain, vuosina 1901—1902.

A l u e	K u o l e m a n s y y t						Kuolleita 1,000 asuk- kaasta	
	Tuberkeli- tauteja	Vatsa- ja suolikatarreja	Akuituisia keuhkotau- teja	Akuituisia tartuntatau- teja ¹⁾	Muut taudit	Summa	1902	1901
1:nen kaupunginosa	18	4	12	5	52	91	13,7	13,0
2:nen " 	11	3	5	4	29	52	11,5	11,7
3:s " 	5	2	4	—	27	38	9,0	11,1
4:s " 	53	15	45	17	90	220	16,8	17,0
5:s " 	18	2	10	5	43	78	12,2	19,3
6:s " 	36	14	37	9	38	134	16,9	20,1
7:s " 	14	10	8	5	33	70	11,7	11,3
8:s " 	1	—	—	—	5	6	7,5	7,0
9:s " 	2	—	2	—	4	8	8,8	9,9
10:s " 	10	6	10	2	26	54	17,3	22,8
11:s " 	54	24	30	10	70	188	18,0	}23,9
12:s " 	14	10	22	4	18	68	34,8	
Vallgård, Bakkas, Guntähti, Arabia ja Vanha- kaupunki	14	8	13	4	22	61 ²⁾	—	—
Töölö (ilman vaivaistaloa)	30	11	39	16	36	132	21,6	24,4
" vaivaistalo	21	4	9	—	31	65	137,7	160,3
Kaupungin saaret	—	2	—	—	3	5	9,9	2,1
Hermanninkaupunki I—II ja Toukola	12	13	20	6	22	73	13,3	24,3
Asunto tuntematon	11	1	2	—	46	60	—	—
Summa vuonna 1902	324	129	268	87	595	1,403		
" " 1901	279	400	199	51	665	1,594		

¹⁾ Kurkumätä, tulirokko, tubkuri ja hinkuyskä.

²⁾ Tähän sisältyvät myöskin Fredriksbergissä kuolleet, ja siitä syystä tässä ei ole voitu tehdä mitään pro mille laskua.

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 59. Kuolemantapausten jako Helsingin lutherilaisten uskontunnustajain keskuudessa 1) ikäluokkain ja kuolemansyyn mukaan vuonna 1902 sekä vuosina 1895—1901.

Kuolemansyy	Summa	Alle ½ v.		½—1 vuot.		1—5 vuot.		5—10 vuot.		10—20 vuot.		20—40 vuot.		40—60 vuot.		60—80 vuot.		Yli 80 vuot.		Tunte- maton ikä	
		Misp.	Naisp.	Misp.	Naisp.	Misp.	Naisp.	Misp.	Naisp.	Misp.	Naisp.	Misp.	Naisp.	Misp.	Naisp.	Misp.	Naisp.	Misp.	Naisp.	Misp.	Naisp.
Kuolleena syntyneitä	55	27	28																		
Myötäsytynyt yleinen heikkous	53	30	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Myötäsyttyneitä epämuodostuksia	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ieterus neonatorum	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pædatrophia, athrepsia	3	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rachitis	3	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Eclampsia infantum	18	6	5	1	1	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Syphilis cong.	3	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Morbilli et cons.	31	1	2	4	6	6	9	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Scarlatina et d:o	22	—	—	1	1	6	3	5	3	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pertussis et d:o	27	4	3	6	7	4	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Typhus abdominalis	13	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	2	8	—	—	—	—	—	—	—	—
Febris gastrica et remittens	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Malaria	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pyæmia, Septicæmia	17	3	—	—	—	—	1	2	—	—	—	2	2	3	2	1	1	—	—	—	—
Febris puerperal.	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Erysipelas	4	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Tetanus	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—
Croup (laryng. croup.)	4	—	—	—	—	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Diphtheria	3	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dysenteria	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gastro-enteritis acuta	122	54	38	10	9	3	5	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—
Cholera nostras	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Influenza	11	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1	3	—	—	1	—	—	2
Meningitis acuta	17	1	—	4	2	1	1	—	1	1	—	2	2	4	—	—	—	—	—	—	—
Tuberculosis pulmonum	266	1	1	8	4	7	3	5	5	14	14	73	42	46	25	12	6	—	—	—	—
Meningitis tubercul.	41	1	2	7	3	11	4	—	3	2	4	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—
Muut tuberkelitautilin muodot	17	—	—	1	1	1	1	—	—	—	1	3	2	4	1	1	—	—	—	—	—
Muut lajit keuhkotauteja	3	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Actinomyces pulmonum	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pneumonia croup. et catarrh.	212	32	17	30	23	20	17	3	1	1	—	8	6	12	7	12	19	1	3	—	—
Pleuritis et empyema	4	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—
Gangræna pulmonum	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—
Laryngitis, bronchitis	56	19	16	9	4	2	3	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Empysemata pulmonum	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	1	—	—	—	—	—
Vitium cordis et vasorum	111	—	—	1	—	—	—	—	1	2	1	9	8	21	15	17	25	2	8	—	1
Epilepsia	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Muita aivo-, hermo- ja selkäydintauteja	24	2	—	1	—	2	—	—	—	—	—	3	5	2	4	1	2	—	—	—	2
Apoplexia cerebri	34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	6	11	13	—	—	—

Taulu N:o 60. Kuolleisuus lutherilaisessa väestössä ¹⁾ Helsingissä vuosina 1893—1902 eräisiin tavallisimpiin tauteihin, verrattuna koko kuolleisuuteen.

V u o s i	Vuoden koski- väestö	Kuolleisuus 1,000 asukkaasta	Kivelloisuus 1,000 asukkaasta	Tuberkelitauteja			Vatsa- ja suoli- katarrit			Akuuttisia keuhko- tauteja			Tartuntatauteja		
				Kuoleman tapauksia	% väs- töstä	% koko knoll.	Kuoleman tapauksia	% väs- töstä	% koko knoll.	Kuoleman tapauksia	% väs- töstä	% koko knoll.	Kuoleman tapauksia	% väs- töstä	% koko knoll.
1893	67,526	17,8	237,6	274	4,9	22,0	222	3,7	18,5	190	2,8	15,8	111	1,6	9,3
1894	68,497	17,0	198,0	254	3,7	21,8	188	2,7	16,3	167	2,4	14,3	126	1,8	10,8
1895	70,825	19,9	199,0	294	4,1	23,2	182	2,6	14,3	177	2,5	14,0	144	2,0	11,4
1896	74,002	17,4	217,0	285	3,8	22,1	259	3,5	20,1	205	2,5	15,9	103	1,4	8,0
1897	77,591	17,2	201,0	310	4,0	23,3	266	3,4	20,0	185	2,4	13,1	101	1,3	7,6
1898	81,329	17,8	194,0	284	3,5	19,6	225	2,8	15,5	247	3,4	17,0	175	2,2	12,1
1899	85,034	18,0	204,0	294	3,5	19,2	244	2,9	16,0	228	2,3	14,9	174	2,0	11,4
1900	88,643	17,4	194,0	317	3,6	20,6	272	3,1	17,6	215	2,4	13,9	168	1,9	10,9
1901	91,867	17,4	217,0	279	3,0	17,5	413	4,5	25,9	198	2,2	12,4	138	1,5	8,7
1902	95,365	14,7	218,0	324	3,4	23,1	131	1,4	9,3	268	2,8	19,1	162	1,7	11,5
Summa kuolemantapauks.	—	—	—	2,915	—	—	2,402	—	—	2,080	—	—	1,402	—	—
Vuotuinen keskimäärä kuolemantapauksia 1,000 asukasta kohti	—	17,3	208,0	—	3,8	—	—	3,1	—	—	2,6	—	—	1,7	—

¹⁾ Mukaanlukien kaupungissa kuolleet ulkopitäjäläiset; lukematta kaupungissa kirkonkirjoissa olevia, muulla kuolleita.

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 61. Akuuttisia (lyhytaikaisia) taudintapauksia ja tautimuotoja Helsingissä vuonna 1902 sekä vuosina 1900—1901.

Tautimuodot	Sairastuneita				Yhteensä tautintapauksia v. 1902	Yhteensä taudintapauksia v. 1901	Yhteensä taudintapauksia v. 1900
	Miehiä	Naisia	Lapsia				
			0—1 vuot.	1—10 vuot.			
Laryngo-bronchitis ac. (Akuuttinen keuhkokatarr)	1,469	1,393	1,157	2,241	6,260	4,448	5,006
Gastritis; gastro-enter. ac. (Akuuttinen vatsa- j. suolikatarri)	535	512	1,034	979	3,060	6,009	4,165
Influenza	720	836	92	614	2,262	2,026	2,517
Angina tonsillaris (Kaularöhkä)	625	607	30	405	1,667	1,611	1,626
Febris intermittens (Vilutauti)	685	617	18	338	1,658	346	291
Urethritis acuta	792	232	—	26	1,050	959	565
Morbilli (Tuhkuri)	48	76	72	708	904	545	49
Pertussis (Hinkuyskä)	6	11	107	590	714	495	418
Pncumonia acuta (Keuhkotulehdus)	152	153	65	219	589	589	470
Ulcus molle	457	109	—	—	566	332	37
Febris remittens (Vaihteleva kuumo)	69	97	29	292	487	674	421
Rheumatismus artic. ac. (Akuuttinen nivelteni)	122	130	—	16	268	281	266
Varicellae (Vesirokko)	8	9	26	174	217	185	164
Syphilis recens	139	62	1	1	203	198	61
Scarlatina (Tulirokko)	8	14	5	130	157	225	342
Pleuritis acuta (Akuuttinen keuhkopussintulehdus)	71	63	—	22	156	169	146
Peritonitis, perityphlitis (Vatsakalvontulehdus)	79	60	1	16	156	153	117
Erysipelas (Ruusu)	55	67	10	16	148	111	160
Typhus abdominalis (Lavantauti)	34	49	—	5	88	232	57
Diphteritis fauc. et laryng. croup. (Kurkkumätä ja kuristust.)	7	9	1	46	63	63	104
Parotitis epidemica (Pussitauti)	6	4	1	8	19	96	136
Meningitis tuberc. (Tuberkelimäinen aivokalvontulehdus)	2	2	3	11	18	29	20
Rubeola (Vihurirokko)	4	1	3	10	18	15	16
Cholera nostras (Kotimaan kolera)	2	1	7	6	16	41	25
Septico-pyæmia (Verenmyrkytys)	3	3	—	—	6	6	—
Febris puerperalis (Lapsivuodekuume)	—	6	—	—	6	4	8
Variola (Isorokko)	3	—	—	1	4	—	12
Meningitis cer.-spin. epidemica	—	3	—	1	4	2	—
Dysenteria (Punatauti)	—	2	1	—	3	46	50
Summa	6,101	5,128	2,663	6,875	20,767	19,890	17,249

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 62. Akuuttisia (lyhytaikaisia) taudintapauksia Helsingissä, kuukausittain, vuonna 1902 sekä vuosina 1886—1901.

Tautimuodot	Tammikuu	Helmi- kuu	Maalis- kuu	Huhtikuu	Toukokuu	Kesäkuu	Heinäkkuu	Elokuu	Syyskuu	Lokakuu	Marraskuu	Joulukuu	Summa
Typhus abdominalis . . .	12	1	10	8	5	1	5	7	10	21	5	3	88
Febris remittens	40	31	33	45	54	37	33	21	50	59	45	39	487
Febris intermittens	9	9	38	188	388	435	285	110	83	68	31	14	1,658
Scarlatina	17	17	30	28	12	1	8	13	6	10	7	8	157
Morbilli	235	213	146	158	77	26	14	8	9	1	4	13	904
Rubeola	3	2	2	1	2	—	—	—	—	4	3	—	18
Influenza	602	395	337	224	177	20	5	2	14	59	150	277	2,262
Dysenteria	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	3
Cholera nostras	—	2	—	—	—	8	3	—	3	—	—	—	16
Septico-pyæmia	1	1	—	—	—	—	—	—	1	1	2	—	6
Erysipelas	21	10	25	10	8	12	8	6	9	16	16	7	148
Febris puerperalis	—	1	1	2	2	—	—	—	—	—	—	—	6
Kurkkumätä ja kurist.t.	9	12	9	4	6	3	2	1	6	6	2	3	63
Gastritis Enter ac.	276	226	186	286	209	218	301	202	304	328	304	220	3,060
Meningitis tuberculosa . .	—	2	1	1	3	3	1	1	—	1	3	2	18
„ cer. spin. epid.	—	1	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	4
Varicellæ	19	9	6	9	3	10	7	7	13	39	34	61	217
Variola	—	—	2	—	—	1	1	—	—	—	—	—	4
Angina	229	173	172	197	105	77	63	49	102	160	170	170	1,667
Laryngo-bronch. ac.	844	588	413	1,094	817	311	168	121	303	489	500	612	6,260
Pertussis	58	36	39	83	44	51	67	70	55	63	54	94	714
Pneumonia acuta	87	60	57	115	73	40	14	12	16	35	25	55	589
Pleuritis acuta	20	16	13	11	19	11	15	1	14	13	10	13	156
Parotitis epidemica	3	1	4	4	—	—	—	1	—	—	4	2	19
Rheumatismus art. ac. . . .	35	25	25	25	30	15	9	14	10	28	29	23	268
Peritonitis perit.	20	14	16	14	13	9	1	1	8	21	23	16	156
Syphillis recens	19	11	20	21	17	13	15	14	12	30	19	12	203
Urethritis acuta	91	65	77	62	66	58	92	83	80	154	120	102	1,050
Ulcus molle	47	51	46	45	37	24	42	40	47	79	69	39	566
Vuonna 1902	2,697	1,973	1,708	2,636	2,167	1,384	1,161	784	1,155	1,688	1,629	1,785	20,767
Vastaavat tiedot													
vuonna 1901	2,611	1,447	1,290	1,175	1,535	1,151	2,212	2,552	1,604	1,589	1,383	1,341	19,890
1900	1,895	1,508	1,430	1,335	1,791	956	874	1,681	1,281	1,601	1,343	1,534	17,229
1899	1,855	2,166	2,059	1,466	1,440	856	778	1,364	1,159	1,106	1,649	1,918	17,816
1898	1,602	1,640	1,418	2,225	1,816	803	854	899	1,022	1,152	1,028	1,353	15,812
1897	1,776	1,458	1,274	1,003	1,218	839	1,194	1,334	939	1,248	1,574	1,713	15,570
1896	1,483	1,912	1,223	1,106	1,320	1,066	1,064	1,683	1,051	1,254	1,184	1,686	16,032
1895	1,213	1,294	2,358	1,403	957	998	772	995	811	876	1,186	1,257	14,120
1894	1,338	1,386	1,450	1,215	1,204	981	943	915	1,127	953	1,133	1,452	14,097
1893	1,080	1,121	1,292	1,491	993	825	913	1,791	1,410	1,027	999	3,107	15,049
1892	2,123	1,510	1,098	1,120	879	623	762	752	1,173	1,791	1,577	1,556	14,964
1891	1,758	1,506	1,465	1,438	1,712	1,100	882	1,309	954	1,267	1,208	1,675	16,274
1890	1,386	921	1,087	1,680	1,032	687	1,012	976	1,258	1,053	1,035	1,754	13,881
1889	926	1,055	1,234	1,025	1,039	1,006	1,174	1,207	708	630	1,103	4,125	15,232
1888	715	601	793	837	925	1,301	643	763	1,043	685	809	964	10,079
1887	648	805	905	998	801	611	549	558	664	709	725	1,045	9,018
1886	808	959	962	1,042	1,290	605	752	865	614	639	682	749	10,017

Lähde: Terveyslautakunnan painotut vuosikertomukset.

Taulu N:o 63. Helsingin aluelääkärien hoitamia taudintapauksia, jaettuina kaupunginosittain, vuosina 1893—1902.

	1893	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902
1:nen kaupunginosa	469	459	463	601	496	483	470	384	347	318
2:nen " 	270	259	244	300	171	216	202	95	109	109
3:s " 	185	138	117	171	127	73	71	91	89	73
4:s " 	961	939	1,156	1,277	1,331	1,161	1,256	954	976	915
5:s " 	321	259	214	671	865	560	582	429	439	304
6:s " 	860	808	764	1,685	1,647	1,272	1,242	987	968	814
7:s " 	419	336	258	558	558	434	422	355	343	314
8:s " 	27	19	11	35	40	25	19	14	19	27
9:s " 	23	18	10	16	8	12	27	16	17	20
10:s " 				50	164	219	213	276	260	207
Kallio	2,861	2,687	2,840	1,755	1,207	1,454	1,451	1,533	1,520	1,356
Sörnäinen				1,528	1,249	1,574	1,672	2,649	2,091	1,772
Töölö	895	1,181	1,044	1,479	1,605	1,579	942	1,256	1,439	1,738
Hermanninkaupunki I—II ja Toukola	317	239	358	388	459	537	1,606	619	1,021	1,114
Ilmoittamaton osote (tai kaupungin ulkopuolella asuvia)	—	205	82	110	146	81	103	154	101	125
Summa	7,608	7,547	7,561	10,624	10,073	9,680	10,278	9,812	9,739	9,206

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 64. Kulkutauditapausten jakautuminen kaupunginosittain Helsingissä, vuosina 1901—1902.

Tautimuodot	Kaupunginosat												Töölö	Hermanninkau- punki ja Tonkola	Prediksborgin Vanhakaupunki y. m.	Saaria ja laivoja	Summa
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII					
Tuhkuri	77	54	55	126	97	80	85	11	9	30	132	30	87	10	10	4	897
Tulirokko	26	10	4	36	11	7	22	3	1	1	4	2	6	3	5	1	142
Kurkkumätä ja ku- ristustauti	10	5	1	4	4	9	10	1	—	—	6	1	5	—	—	—	56
Lavantauti	7	4	6	39	2	3	5	1	—	1	7	3	—	2	—	2	92
Summa vuonna 1902	120	73	66	205	114	99	122	16	10	32	149	36	98	15	15	7	1,187
” 1901	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,034

Muist. Koska tiedot tässä taulussa tarkoittavat sairastumisen aikaa, eivät ne ole täysin yhtäpitäviä Tauluissa 61—62 olevain kanssa.

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 65. Helsingin aluelääkärein hoitamat taudintapaukset, jaettuina kuukausittain, vuonna 1902 sekä vuosina 1899—1901.

	Eteläinen alue	Pohjois- alue	Särkisten alue	Kallion alue	Töölön alue	Naispuolisen häikkärin hoitamia	Summa
Tammikuu	173	135	317	147	238	36	1,046
Helmikuu	154	97	232	141	176	37	837
Maaliskuu	127	90	251	124	101	42	735
Huhtikuu	156	79	369	154	133	65	956
Toukokuu	129	112	448	215	111	48	1,063
Kesäkuu	106	45	288	155	100	51	745
Heinäkuu	101	34	295	133	59	57	679
Elokuu	79	60	266	105	52	46	608
Syyskuu	109	63	294	116	51	45	678
Lokakuu	117	82	214	107	47	50	617
Marraskuu	102	84	208	130	30	53	607
Joulukuu	126	68	224	146	31	40	635
Summa vuonna 1902	1,479	949	3,406	1,673	1,129	570	9,206
” 1901	1,870	926	2,953	1,856	1,474	660	9,739
” 1900	1,879	888	3,098	1,946	1,243	758	9,812
” 1899	2,270	1,356	2,528	1,689	1,585	850	10,278

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 66. Kunnallisten sairaanhoitajattarien toiminta vuonna 1902 sekä vuosina 1897—1901.

A l u e	Hoidettuja potilaita				Hoidetuista				Sairaskäyntejä
	Miehiä	Naisia	Lapsia (10 v. nuorempia)	Summa	Tuli terveeksi	Sairettiin sairaalaan	Knoli	Ollijällellä hoitajattaren hoidettavana	
Eteläinen alue	66	146	156	368	301	25	25	17	7,382
Pohjoinen ”	11	22	18	51	32	13	5	1	400
Sörnäisten ”	118	159	304	581	517	17	33	14	6,147
Tuulön ”	13	23	45	81	64	11	4	2	838
Summa vuonna 1902	208	350	523	1,081	914	66	67	34	14,767
” 1901	198	282	340	820	680	54	69	17	12,320
” 1900	114	216	213	543	439	50	51	3	6,916
” 1899	127	269	313	709	598	47	52	12	9,818
” 1898	148	271	411	830	659	82	76	13	10,215
” 1897	90	252	212	554	460	33	45	16	7,125

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 67. Sairaaloita, lääkärejä, sairaanhoitajattaria, apteekkareja ja hammaslääkärejä Helsingissä vuosina 1901—1902.

Vuosi	Sairaaloita	L ä ä k k ä r e j ä				Kaupungin-lääkäreitä	Aluehakkareita	Sairanhoitajattaria	Sairasvoimistelijointa	Elinhakkareja	Apteekkareja	Rohdoskauppiaita	Hammaslääkärejä
		Miehiä	Naisia	Summa	Yksi lääkäri alannainittua asiakasluokaa kohden								
1902	26	85	4	89	1,117	2	6	18	45	7	10	7	11
1901	25	83	4	87	1,110	2	6	16	23	7	9	7	11

Lähde: Helsingin Sairaanhoitokalenterin johdolla kokoonpantuja tietoja.

Taulu N:o 68. Helsingin kaupungissa asuvien kättilöjen lukumäärä ja toiminta vuonna 1902.

V u o s i	Kättilöjiä	Päistettyjä lapsen-syntyttäjiä	N i i s t ä				
			Naimisissa	Naimattomia	Leskiä	Ensi-syntyttäjiä	Tois-syntyttäjiä
1902	60	1,127	1,077	44	6	241	886

Lähde: Terveyslautakunnan painettu vuosikertomus.

Taulu N:o 69. Hoidettuja sairaita ja tautimuotoja Marian sairaalan sisätautien osastolla Helsingissä vuonna 1902 sekä vuosina 1895—1901.

Tautimuodot	Tapanksia			Terveeksi tulleita	Paremmaksi tulleita	Parantamattomia	Kuolleita	Jatella seuravaan vuoteen
	mp.	np.	summa					
Akuuttisia (lyhytaikaisia) tartuntatauteja	84	108	192	161	3	3	18	7
Kroonillisia tartuntatauteja	159	98	257	—	94	14	105	44
Yleisruumiillisia tauteja	3	28	31	16	8	—	4	3
Kroonillisia myrkytystauteja	10	1	11	1	6	1	1	2
Akuuttisia	—	1	1	1	—	—	—	—
Hengityselinten tauteja	96	61	157	88	26	3	20	20
Kiertokulkuelinten tauteja	26	42	68	—	43	1	16	8
Ruansulatuselinten	22	26	48	26	14	4	—	4
Hermoston	20	49	69	3	35	5	8	18
Mielenvikaa	1	2	3	—	—	1	1	1
Liikuntoelinten tauteja	21	25	46	30	7	1	—	8
Virtsaelinten	15	16	31	7	13	3	6	2
Naissitinelinten	—	5	5	5	—	—	—	—
Kasvaimia	8	10	18	—	—	5	11	2
Ihotauteja	2	5	7	4	2	—	—	1
Muita tauteja	1	2	3	2	1	—	—	—
Summa vuonna 1902	468	479	947	344	252	41	190	120
” 1901	463	424	887	394	210	38	163	82
” 1900	444	457	901	359	254	51	149	88
” 1899	485	409	894	350	248	36	166	94
” 1898	446	454	900	365	243	57	148	87
” 1897	469	490	959	437	238	41	160	83
” 1896	544	460	1,004	414	274	81	147	88
” 1895	408	353	761	287	221	59	124	70

Lähde: Marian sairaalan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 70. Sairaanhoidtopäiviä sekä keskimäärä hoidettuja Marian sairaalan sisätautien osastolla Helsingissä vuosina 1895—1902.

	V u o s i							
	1902	1901	1900	1899	1898	1897	1896	1895
Sairaanhoidtopäiviä	36,040	31,013	31,202	30,209	28,397	30,506	29,090	23,816
Keskimäärin hoidettuja päivässä	98,7	85,0	85,0	82,8	77,8	83,6	79,5	65,3
Sairaanhoidtopäiviä potilasta kohti	38,1	34,9	34,6	33,8	31,6	31,8	28,9	31,3

Lähde: Marian sairaalan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 71. Hoidettuja sairaita ja tautimuotoja Marian sairaalan kulku-
tautiosastolla Helsingissä vuonna 1902 sekä vuosina 1895—1901.

Tautimuotoja	T a p a u k s i a				Terveeksi tai parem- maksiksi tulleita	Parantamattomia tai hoitamatta	Kuolleita	Jätettiin seuraavaan vuoteen
	Miehiä	Naisia	Lapsia (10 v. nuorempia)	Summa				
Scarlatina	9	21	110	140	112	—	19	9
Morbilli	22	38	67	127	120	1	6	—
Gangraena faucium	—	—	1	1	—	—	1	—
Diphtheria „	3	7	11	21	20	—	1	—
„ „ et laryngis	—	1	5	6	5	—	1	—
Laryngitis crouposa	1	—	6	7	2	—	5	—
Variola	2	1	—	3	3	—	—	—
Variolois	3	1	7	11	11	—	—	—
Varicellae	—	—	3	3	3	—	—	—
Angina tonsillaris	2	7	5	14	14	—	—	—
Influenza	—	—	1	1	1	—	—	—
Syphilis recens	1	—	—	1	1	—	—	—
Mastoiditis	—	1	—	1	1	—	—	—
Nephritis	1	—	3	4	3	—	1	—
Pertussis	—	—	1	1	1	—	—	—
Erysipelas	9	5	1	15	15	—	—	—
Urticaria	—	—	1	1	1	—	—	—
Eezema acut	—	1	—	1	1	—	—	—
Abcessus reg. axill.	—	—	1	1	—	—	1	—
Nihil { hav. variolasta	10	8	2	20	—	20	—	—
„ { „ scarl. morb.	3	3	5	11	3	8	—	—
„ { hoitajattaria	—	7	—	7	—	7	—	—
Erythema multiforme	—	1	—	1	—	—	—	1
Summa vuonna 1902	66	102	230	398	317	36	35	10
„ „ 1901	52	99	231	382	300	26	29	27
„ „ 1900	63	133	329	525	389	53	66	17
„ „ 1899	61	168	407	636	430	73	82	51
„ „ 1898	39	144	233	416	286	71	31	28
„ „ 1897	29	90	243	362	271	51	10	30
„ „ 1896	21	77	154	252	192	36	10	14
„ „ 1895	21	58	327	406	355	8	31	12

Lähde: Marian sairaalan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 72. Sairaanhoidtopäiviä sekä keskimäärä hoidettuja Marian sairaalan kulkutautiosastolla vuosina 1895—1902.

	V u o s i							
	1902	1901	1900	1899	1898	1897	1896	1895
Sairaanhoidtopäiviä	9,945	9,351	12,301	15,510	7,049	6,792	4,735	7,434
Keskimäärin hoidettuja päivässä	27,3	25,6	46,3	42,5	19,3	18,6	12,6	20,4
Sairaanhoidtopäiviä potilasta kohti	24,8	24,5	23,4	24,4	16,9	18,8	18,8	19,9

Lähde: Marian sairaalan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 73. Hoidettuja sairaita, tautimuotoja sekä leikkauksia Marian sairaalan kirurgisella osastolla Helsingissä vuonna 1902.

Tauteja	Hoidettuja				Poiskirjoitettuja					Jälellä seuraavaan vuoteen	Kirurgisia leikkauksia
	Miehiä	Naisia	Lapsia (10 v. nuorempia)	Summa	Terveitä ja toipuvia	Paremmaksi tulleita	Parantamattomia	Kuolleita	Summa		
Päässä ja korvassa	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—
Kaulassa ja niskassa	—	—	—	2	1	—	—	1	2	—	—
Rinnassa ja selässä	—	—	—	2	—	—	—	1	1	1	—
Vatsaontelossa	—	—	—	14	8	—	1	1	10	4	—
Miessiittimissä	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—
Lantiossa ja lumbaaliseudussa	—	—	—	2	—	—	—	1	1	1	—
Ylemmissä ulottimissa	—	—	—	3	1	—	—	—	1	2	—
Alemmissä „	—	—	—	18	3	—	2	—	5	13	—
Summa vuonna 1902	20	17	7	44	14	—	3	4	21	23	33

Muist.: Kirurginen osasto avattiin 24 p:nä marraskuuta 1902 varustettuna 30 vuodesijalla.

Lähde: Marian sairaalan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 74. Sairaanhoidopäiviä sekä keskimäärä hoidettuja Marian sairaalan kirurgisella osastolla Helsingissä vuonna 1902.

	1902
Sairaanhoidopäiviä	692
Keskimäärin hoidettuja päivässä	19,0
Sairaanhoidopäiviä potilasta kohti	24,8

Lähde: Marian sairaalan painotut vuosikertomukset.

Taulu N:o 75. Hoidettuja sairaita ja tautimuotoja Marian sairaalan lisäosastolla vanhassa Tulli- ja pakkahuoneessa vuosina 1901—1902.

Tautimuodot	Hoidettuja			Niistä poiskirjoitettu				
	Miehiä	Naisia	Summa	Terveinä	Parapina	Parantamattomina	Hoitamatta	Kuolleina
Akuuttisia (lyhytaikaisia) tartuntatauteja . . .	3	3	6	5	—	—	1	—
Kroonillisia ”	10	3	13	1	10	1	—	1
Yleisruumiillisia tauteja	1	4	5	4	1	—	—	—
Hengityselinten ”	26	12	38	20	13	—	3	2
Kiertokulkuelinten ”	4	7	11	—	5	—	—	6
Ruuansulatuselinten tauteja	5	8	13	7	5	—	—	1
Hermoston ”	6	16	22	4	14	1	—	3
Liikuntoelinten ”	3	5	8	6	2	—	—	—
Virtsaelinten ”	2	3	5	1	2	1	—	1
Kasvaimia	—	4	4	—	2	1	—	1
Muita tauteja	—	1	1	—	1	—	—	—
Summa vuosina 1901—1902	60	66	126	48	55	4	4	15

Sairaanhoidopäiviä oli . . . 4,290

Keskimäärin hoidettuja päivää kohti ” . . . 21,1

Sairaanhoidopäiviä potilasta kohti ” . . . 34,0

Muist.: Lisäosasto avattiin 10 p:nä marraskuuta 1901 sekä sulettiin 1 p:nä kesäkuuta 1902.

Lähde: Terveyslautakunnan painettu vuosikertomus.

Taulu N:o 76. Helsingin Työ- ja Vaivaistalossa olevassa mielenvikaisten hoitolaitoksessa hoidettuja vuosina 1896—1902.

	V u o n n a						
	1902	1901	1900	1899	1898	1897	1896
Hoidettuja	171	125	134	112	109	102	111
Terveinä tai parempina poiskirjoitettuja	17	14	36	16	19	12	23
Parantamattomia	10	20	9	9	17	14	18
Kuolleita	11	13	8	5	3	7	7
Hoidetuista oli:							
Miespuolisia	66	56	65	59	48	45	53
Naispuolisia	105	69	69	53	61	57	58
Vuoden kuluessa laitokseen otetuista oli:							
Naimisissa	27	18	20	20	14	11	17
Naimattomia	47	26	32	23	24	25	29
21 vuotta nuorempia	7	5	4	3	2	1	2
21—30 vuotisia	26	16	13	9	15	7	13
31—40 „	18	10	22	12	12	13	13
41—50 „	9	8	10	8	7	13	9
50 vuotta vanhempia	14	5	3	11	2	2	9
Käsityöläisiä	8	10	9	5	8	—	—
Työväkeä	11	8	20	17	13	—	—
Palkollisia	37	9	11	9	14	—	—
Muita	18	17	12	12	3	—	—
Sairaanhoitopäiviä	40,689	27,258	29,207	26,016	25,915	23,829	24,502
Keskimäärin sairaita päivässä	111	75	80	71	71	65	67
Keskimäärin sairaanhoitopäiviä kutakin potilasta kohti	238	218	211	232	238	227	215

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 77. Helsingin Työ- ja Vaivaistalon sairaalassa hoidettuja sairaita sekä tautimuotoja vuosina 1893—1902.

	1893	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900			1901			1902		
								mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a
Hoidettuja	200	161	164	186	147	155	172	127	84	211	196	141	337	174	98	272
Näistä poiskirjoitettu terveinä tai parempina	82	69	78	74	56	56	65	28	22	50	83	44	127	72	17	89
Näistä poiskirj. parantamattomina	37	19	18	17	7	14	26	25	18	43	32	30	62	26	22	48
” ” kuolleina	38	42	39	47	45	47	47	30	10	40	37	28	65	31	20	51
” ” jälellä seuraavaan vuoteen	43	31	29	48	39	38	34	44	34	78	44	39	83	45	39	84
Summa	200	161	164	186	147	155	172	127	84	211	196	141	337	174	98	272
Hoidetuilla oli:																
hermoston tauteja	25	45	36	26	20	16	37	23	25	48	19	38	57	24	29	53
hengityselinten ”	64	31	40	43	32	34	34	40	8	48	46	13	59	41	7	48
ruuansulatuselinten ”	11	9	8	10	15	8	13	6	3	9	13	14	27	22	7	29
kiertokulkuelinten ”	8	6	7	16	19	20	14	15	9	24	15	8	23	21	14	35
siitinlinten ”	13	13	5	5	6	5	5	2	3	5	14	2	16	11	1	12
yleisruumiillisia ”	31	29	30	47	34	33	24	9	13	22	18	21	39	22	29	51
kirurgisia ”	—	—	—	—	—	—	—	12	6	18	25	11	36	31	10	41
iho- ”	—	—	—	—	—	—	—	2	1	3	—	—	—	2	1	3
muita ”	48	28	38	39	21	39	45	18	16	34	46	34	80	—	—	—
Summa	200	161	164	186	147	155	172	127	84	211	196	141	337	174	98	272
Sairaanhoitopäiväin luku oli . .	—	12,257	10,163	12,780	13,775	12,314	13,476	16,597			28,502			27,925		
Keskimäärin sairaita päivässä oli	—	33,5	28	15	38	33	36	45			78			76		
Keskimäärin sairaanhoitopäiviä potilasta kohti oli	—	76,1	62,0	68,7	93,7	79,4	78,4	78,5			84,5			102,6		

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 78. Sörnäisten Sairastuvassa hoidettuja sairaita vuosina 1897—1902.

	1897	1898	1899	1900	1901	1902
Jälellä edellisestä vuodesta	—	—	—	10	14	8
Vuoden kuluessa tulleita	—	—	—	155	138	132
Summa	76	149	170	165	152	140
Poiskirjoitettuja terveinä tai parempina	67	113	140	138	128	125
Poiskirjoitettuja parantamattomina . . .	2	3	7	5	3	3
” kuolleina	4	20	13	8	13	8
Jälellä seuraavaan vuoteen	3	13	10	14	8	4
Summa	76	149	170	165	152	140
<i>Hoidetut olivat asuntoa:</i>						
Sörnäisissä	—	—	88	66	75	71
Kalliossa	—	—	34	35	13	11
Hermannikaupung. I—II ja Toukolassa	—	—	36	41	33	28
Kaupungissa (kaupunginaseman piirissä)	—	—	6	17	18	23
Kaupunginalueen ulkopuolella	—	—	6	6	13	7
Summa	76	149	170	165	152	140
Sairaanhoitopäiviä oli	1,180	3,034	3,540	3,323	3,294	3,045
Keskimäärin sairaita päivää kohti oli . .	3,8	8,3	9,7	9,1	9,1	8,3
Keskimäärin sairaanhoitopäiviä kutakin päivää kohti oli	15,6	20,4	20,8	20,1	22,1	21,7

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 79. Varattomain silmäpoliklinikassa Helsingissä hoidettuja potilaita vuosina 1898—1902.

V u o s i	L u k u					
	S a i r a i t a			Poliklinillisiä käyntejä	Vastaanottoja	Käyntejä vastaanottoa kohti
	Edellisestä vuodesta	Lisäksi tulleita	Summa			
1902	81	332	413	3,647	101	36,1
1901	71	259	330	2,119	103	20,6
1900	81	262	343	2,517	102	24,7
1899	70	308	378	2,856	101	28,2
1898	74	338	412	2,868	101	28,4

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 80. Hoidettuja sairaita yksityisissä sairaanhoitolaitoksissa Helsingissä vuosina 1898—1902.

Laitoksen nimi	Vuosi	Jäljellä edellisestä vuodesta	Sairaalaan otettuja vuoden kuluessa	Summa hoidettuja	Poiskirjoitettuja				Jäljellä seuraavaan vuoteen	Sairaanhoito-päiviä	Keskimäärin sairaan-hoitopäiviä potilasta kohhti	Keskimäärin sairaata päivässä
					Terveitä tai parantuneita	Parantamatomia tai hoi-tamattomia	Parantamat-kuita	Kuolleita				
Diakonissalaitos	1902	62	1,007	1,069	812	138	42	77	31,549	29,5	86,4	
	1901	77	938	1,015	802	107	44	62	30,861	30,4	84,4	
	1900	72	967	1,039	814	97	51	77	31,044	30,1	85,1	
	1899	74	921	995	776	99	48	72	29,490	29,6	80,8	
	1898	65	874	939	726	94	45	74	27,062	28,8	74,2	
Lybeckin yksityinen sairaala	1902	43	204	247	134	50	5	58	15,924	64,4	43,6	
	1901	34	151	185	113	23	6	43	13,371	72,3	36,7	
	1900	41	139	180	95	50	1	34	13,616	75,6	37,7	
	1899	36	133	169	79	42	7	41	13,219	78,2	36,2	
	1898	31	98	129	56	29	8	36	12,510	96,9	34,3	
Engströmin naisklinikka ¹⁾	1902	—	—	473	—	—	—	—	7,573	16,0	20,8	
	1901	—	—	491	—	—	—	—	7,606	15,5	20,9	
	1900	—	—	458	—	—	—	—	8,070	17,6	22,1	
	1899	—	—	420	—	—	—	—	7,398	17,6	20,3	
	1898	—	—	454	—	—	—	—	7,585	16,7	22,4	
Sotaväensairaalan kirurgi-nen poliklinikka	1902	—	—	1,248	—	—	—	—	—	—	—	
	1901	—	—	1,398	—	—	—	—	—	—	—	
	1900	—	—	1,125	—	—	—	—	—	—	—	
	1899	—	—	1,136	—	—	—	—	—	—	—	
	1898	—	—	1,098	—	—	—	—	—	—	—	
Parantumattomien sairas-ten koti	1902	38	11	49	—	1	8	40	13,932	284,3	38,2	
	1901	36	15	51	—	1	12	38	13,818	270,9	37,9	
	1900	39	6	45	—	—	9	36	13,825	307,3	37,9	
	1899	36	10	46	—	2	5	39	13,450	292,4	36,8	
	1898	35	10	45	—	2	7	36	13,285	294,6	36,3	
Yksityinen sairaskoti Käivopuistossa	1902	—	—	242	—	—	—	—	5,513	22,8	15,1	
	1901	—	—	228	—	—	—	—	4,631	20,3	12,7	
	1900	7	198	205	—	—	—	—	4,243	20,7	11,6	
	1899	5	199	204	193	1	3	7	3,753	18,4	10,2	
	1898	—	—	171	—	—	—	—	—	—	—	
Lääkärien yksityinen sairaala	1902	5	80	85	80	—	5	—	1,341	15,8	3,7	
	1901	—	—	79	—	—	—	—	1,281	16,2	3,5	
	1900	—	—	96	—	—	—	—	1,510	15,7	4,1	
	1899	—	—	106	—	—	—	—	2,196	20,7	6,0	
	1898	—	—	124	—	—	—	—	2,674	13,5	4,6	
af Forselleksen kirurginen sairaala ²⁾	1902	4	171	175	157	10	3	5	2,851	16,3	7,8	
	1901	8	113	121	106	8	3	4	1,930	16,0	5,3	
	1900	—	119	119	102	6	3	8	2,011	17,0	5,5	
Rautatien sairaala	1902	6	124	130	105	15	7	3	3,121	24,0	8,6	

¹⁾ Tähän on yhdistettynä poliklinikka, jossa hoidettiin 1,536 potilasta.

²⁾ " " " " " " 816 " "

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 81. Kallion Lastenpoliklinikassa hoidettuja potilaita vuosina 1900—1902.

Vuosi	Taudinkohtrauksia	Hoidettuja potilaita				Sairaskäyntejä	Tautinnotoja	Hoidetut olivat asuntoa					
		1 vuotta nuorempia lapsia	1—10 vuotisia lapsia	10—15 vuotisia henkilöitä				Kaupungin- asem. piirissä	Töössä	Kalliossa	Sönnäissä	Hermannink.	Kaupungin- alueen ulko- puolella
				miesp.	naisp.								
1902 . . .	1,383	540	750	35	58	3,069	58	102	38	981	154	62	46
1901 . . .	1,218	440	710	25	43	2,574	54	—	—	—	—	—	—
1900 . . .	1,232	423	692	32	85	2,476	52	—	—	—	—	—	—

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 82. Vladimirinkadun Poliklinikassa hoidettuja potilaita vuonna 1902.

Vuosi	Taudinkohtrauksia	Hoidettuja potilaita				Sairaskäyntejä	Tautinnotoja	Hoidetut olivat asuntoa		
		1 vuotta nuorempia lapsia	1—10 vuotisia lapsia	Täysi-ikäisiä				Kaupungin- aseman piirissä	Kaup.- aseman ulkop. kaupungin maalla	Kaupungin- alueen ulkopuo- lella
				miehiä	naisia					
1902	1,041	66	211	268	496	1,740	70	969 ¹⁾	51	21

¹⁾ Niistä 848 4:ssä kaupunginosassa.

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 83. Helsingin venerisen katsastustoimiston toiminta vuosina 1899—1902.

Vuosi	Katsastuksia	Katsastettuja		Katsastetuista lähetettiin yleisen sairaalan kuppatautosastolle								
		miesp.	naisp.	Summa	Säännöllisesti tarkastettuja, joilla oli				Ylimääräisesti tarkastettuja, joilla oli			
					kuppatauti	pehmeä shankeri	tippuri	iho- y. m. tauteja	kuppatauti	pehmeä shankeri	tippuri	iho- y. m. tauteja
1902	3,887	10	321	331	34	34	104	7	26	27	58	1
1901	3,014	10	281	291	28	3	50	—	23	5	56	2
1900	3,720	5	339	344	13	4	67	4	16	1	59	4
1899	4,252	9	233	242	21	7	86	4	14	1	26	1

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 84. Helsingin henkikirjoissa olevia henkilöitä, otettuja Helsingissä oleviin sairaaloihin, sekä niissä poliklinisesti hoidettuja vuosina 1896—1902.

Vuosi	Valtion sairaalat				Kunnan sairaalat				Yksityiset sairaalat			
	Sairaalaan otettuja		Poliklinisesti hoidettuja		Sairaalaan otettuja		Poliklinisesti hoidettuja		Sairaalaan otettuja		Poliklinisesti hoidettuja	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%
1902	3,067	51,1	17,269	77,6	2,015	33,5	2,837	12,7	923	15,4	2,148	9,7
1901	2,741	50,3	16,415	81,5	1,960	35,9	1,548	7,7	753	13,8	2,174	10,8
1900	2,434	48,2	13,724	78,3	1,913	37,8	1,575	9,0	707	14,0	2,231	12,7
1899	2,325	46,6	12,562	84,6	2,002	40,2	378	2,6	658	13,2	1,904	12,8
1898	1,869	45,1	12,962	81,0	1,644	39,7	700	4,4	630	15,2	2,343	14,6
1897	2,168	49,2	11,926	76,5	1,750	39,7	600	3,8	487	11,1	3,070	19,7
1896	1,998	48,9	11,458	67,5	1,642	40,2	700	4,1	446	10,9	4,811	28,4

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 85. Helsingin kaupungin menot sairaanhoitoa varten vuosina 1893—1902.

Vuosi	Lääkäri- ja sairaanhoito-henkilökunta		Marian sairaala ¹⁾		Varatonain siinäpoli-kliniikka		Sipriästen sairas-tupa		Lastenpoli-kliniikka Kalliossa		Vladimirin-kadun poli-kliniikka		Rauhaniin-avaruusne-seksi kolera-parakit		Summa		Sairaanhoitokas-tannuksia oli jokaisa hengille-kyötettua hen-kiötä kohhti		Sairaanhoitokas-tannuksia oli jokaisa hengille-kyötettua hen-kiötä kohhti		
	Smc	7m	Smc	7m	Smc	7m	Smc	7m	Smc	7m	Smc	7m	Smc	7m	Smc	7m	Smc	7m	Smc	7m	Smc
1902	41,639	88	224,322	85	1,930	—	10,943	—	2,500	—	2,500	—	237	85	284,073	58	3	31			
1901	40,059	84	144,352	66	1,930	—	9,804	—	2,500	—	—	—	103	25	198,749	75	2	42			
1900	49,710	67	139,980	14	1,895	—	10,000	—	—	—	—	—	22	85	201,608	66	2	55			
1899	48,791	68	144,331	52	1,916	—	9,444	—	—	—	—	—	—	—	204,483	20	2	79			
1898	46,499	88	111,814	47	1,864	49	9,444	—	—	—	—	—	217	—	169,839	84	2	38			
1897	44,699	88	106,245	69	2,000	—	1,200	—	—	—	—	—	25	—	154,170	57	2	11			
1896	43,616	53	87,712	—	6,000	—	—	—	—	—	—	—	247	—	137,575	53	2	04			
1895	34,849	90	82,217	95	7,000	—	—	—	—	—	—	—	304	—	124,371	85	1	92			
1894	32,306	92	72,097	43	3,500	—	—	—	—	—	—	—	16,238	42	124,142	77	2	12			
1893	27,899	88	33,611	63	3,000	—	—	—	—	—	—	—	77,016	70	141,528	21	2	48			

Muist.: Köyhänsairaanhoidon kustannuksia ei ole tähän luettu, koska ne on otettu huomioon vaivahoidon kustannuksissa.

¹⁾ Vuoteen 1895 on kunnallissairaala, varasairaala ja väliaikainen sairaala yhdistetty tällä nimi-tyksellä.

Lähde: Rahatoimikonttorin kertomukset kaupungin tilinpäätöksestä.

Taulu N:o 86. Marian sairaalan eri osastojen kustannukset vuosina 1896—1902.

K u u k a u s i	K u s t a n n u k s e t									
	Sisätautien osastolla		Kulkutautien osastolla		Sisätautien kirurgisella osastolla		Talousosastolla		S u m m a	
	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>
Tammikuu	1,317	59	845	42	—	—	8,848	57	11,011	58
Helmikuu	1,206	34	1,114	99	—	—	7,050	55	9,371	88
Maaliskuu	2,777	03	1,602	40	—	—	8,175	87	12,555	30
Huhtikuu	1,096	40	1,018	67	—	—	8,294	66	10,409	73
Toukokuu	2,927	78	1,056	47	—	—	6,506	72	10,490	97
Kesäkuu	1,497	05	1,057	77	690	—	10,995	91	14,240	73
Heinäkuu	5,108	05	1,697	46	615	—	9,224	54	16,645	05
Elokuu	1,167	50	1,644	67	215	—	11,419	95	14,447	12
Syyskuu	1,505	68	1,256	05	237	—	14,033	56	17,032	29
Lokakuu	4,485	76	1,209	77	274	16	10,889	78	16,859	47
Marraskuu	1,468	25	863	27	848	83	9,331	70	12,512	05
Joulukuu	3,466	24	3,457	72	1,878	33	10,036	03	18,838	32
Summa	—	—	—	—	—	—	114,807	84	164,414	49
Koksista, kaasusta ja sähköva- lostasta	—	—	—	—	—	—	11,441	35	11,441	35
Summa vuonna 1902	28,023	67	16,824	66	4,758	32	126,249	19	175,855	84
" " 1901	28,139	19	20,237	13	—	—	88,513	29	136,889	61
" " 1900	28,439	15	20,005	04	—	—	89,589	50	138,033	69
" " 1899	30,756	44	26,402	25	—	—	87,474	83	144,633	52
" " 1898	25,820	84	12,754	50	—	—	70,814	46	109,389	80
" " 1897	25,829	64	12,558	88	—	—	64,143	37	102,531	89
" " 1896	26,598	22	13,782	42	—	—	47,331	36	87,712	—

Lähde: Marian sairaalan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 87. Erikoistietoja Marian sairaalan menoista vuonna 1902, sekä vuosina 1896—1901.

K u u k a u s i	Palkkauk- sia		Lääkkeitä		Halkoja ja koksia		Valaistus		Ruoka		Kaluston kun- nossapito		Kulutusesi- neitä ¹⁾		Arvaamattomia menoja		Summa	
	<i>Smc.</i>	<i>7pää.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7pää.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7pää.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7pää.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7pää.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7pää.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7pää.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7pää.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7pää.</i>
Tammikuu	2,651	20	451	—	414	70	—	—	6,312	58	1,182	10	—	—	—	—	11,011	58
Helmikuu	2,728	03	41	60	—	—	46	55	4,756	93	637	72	975	72	185	33	9,371	88
Maaliskuu	2,886	70	2,244	42	865	—	—	—	5,506	68	858	—	117	50	77	—	12,555	30
Huhtikuu	2,775	03	39	—	528	25	—	—	6,168	46	741	29	105	—	52	70	10,409	73
Toukokuu	2,842	97	82	80	1,568	50	—	—	2,443	98	3,114	37	395	10	43	25	10,490	97
Kesäkuu	3,416	55	214	55	1,835	75	—	—	6,701	81	963	28	879	19	229	60	14,240	73
Heinäkuu	3,547	54	2,306	85	1,485	—	—	—	5,618	53	1,254	14	2,119	04	313	95	16,645	05
Elokuu	3,540	01	—	—	2,216	75	—	—	6,744	91	1,349	10	143	40	452	95	14,447	12
Syyskuu	3,495	22	39	—	1,350	—	24	87	8,134	31	3,147	95	689	34	151	60	17,032	29
Lokakuu	3,446	63	3,738	06	—	—	24	71	8,179	57	1,245	—	155	—	70	50	16,859	47
Marraskuu	4,016	30	—	—	10	—	—	—	6,551	56	1,571	63	346	16	16	40	12,512	05
Joulukuu	4,045	80	3,605	89	—	—	10	—	6,437	35	3,367	19	1,233	34	138	75	18,838	32
Menoja koko vuodelta	—	—	—	—	5,956	15	5,485	20	—	—	—	—	—	—	—	—	11,441	35
Summa vuonna 1902	39,391	98	12,763	17	16,230	10	5,591	33	73,556	67	19,431	77	7,158	79	1,732	03	175,855	84
„ „ 1901	31,541	01	10,042	36	12,774	82	1,201	88	60,195	55	19,820	94	—	—	1,313	05	136,889	61
„ „ 1900	31,790	77	12,246	46	12,243	92	2,612	80	61,428	72	16,750	12	—	—	960	90	138,033	69
„ „ 1899	30,287	33	11,419	78	24,608	35	2,332	77	58,704	23	16,485	01	—	—	796	05	144,633	52
„ „ 1898	23,784	83	9,207	60	12,126	58	1,898	10	45,823	93	11,187	62	—	—	5,261	14	109,389	80
„ „ 1897	22,325	25	8,585	24	9,824	80	1,988	98	46,889	43	7,435	05	—	—	5,483	14	102,531	89
„ „ 1896	21,462	84	9,331	79	7,275	15	1,124	98	35,349	03	8,884	63	—	—	4,283	58	87,712	—

¹⁾ Sideaineita, lysoolia, väkiviinaa, saippuata, harjoja y. m.

Lähde: Marian sairaalan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 88. Erikoistietoja ravintokustannuksista Marian sairaalassa v. 1902 sekä vuosina 1896—1901.

K u u k a u s i	Päivien luku	Ruokamääräraha päivässä				Sairaanhoitopäiviä			Menoja eri kuukausina				Koko summa	
		Yksityisessä huoneessa hoidettava		Yleisessä salissa hoidettava	Palvelusväki	Sisätautien osasto	Kulku-tautien osasto	Kirurgi-nen osasto	Sairaats		Palvelusväki		Sairaats ja palvelusväki	
		<i>Smc.</i>	<i>712.</i>	<i>712.</i>	<i>Smc.</i>				<i>Smc.</i>	<i>712.</i>	<i>Smc.</i>	<i>712.</i>	<i>Smc.</i>	<i>712.</i>
Tammikuu	31	1	40	82	1	2,694	1,201	—	4,700	58	1,612	—	6,312	58
Helmikuu	28	1	40	82	1	2,483	1,145	—	3,300	93	1,456	—	4,756	93
Maaliskuu	31	1	40	82	1	2,734	1,074	—	3,894	68	1,612	—	5,506	68
Huhtikuu	30	1	40	82	1	2,394	1,098	—	4,608	46	1,560	—	6,168	46
Toukokuu	31	1	40	82	1	2,472	1,136	—	831	98	1,612	—	2,443	98
Kesäkuu	30	1	40	82	1	2,722	833	—	4,961	81	1,740	—	6,701	81
Heinäkuu	31	1	40	82	1	2,661	640	—	3,789	53	1,829	—	5,618	53
Elokuu	31	1	40	82	1	3,243	508	—	4,884	91	1,860	—	6,744	91
Syyskuu	30	1	40	82	1	3,438	654	—	6,184	31	1,950	—	8,134	31
Lokakuu	31	1	40	82	1	3,714	716	—	6,164	57	2,015	—	8,179	57
Marraskuu	30	1	40	82	1	3,661	494	61	4,601	56	1,950	—	6,551	56
Joulukuu	31	1	40	82	1	3,824	446	631	4,422	35	2,015	—	6,437	35
Summa vuonna 1902	365	1	40	82	1	36,040	9,945	692	52,345	67	21,211	—	73,556	67
„ „ 1901	365	1	40	82	1	31,013	9,351	—	42,336	55	17,859	—	60,195	55
„ „ 1900	365	1	40	82	1	31,202	12,301	—	43,696	72	17,732	—	61,428	72
„ „ 1899	365	1	40	70	1	30,209	15,510	—	41,212	23	17,492	—	58,704	23
„ „ 1898	365	—	—	70	1	28,397	7,049	—	31,740	93	14,083	—	45,823	93
„ „ 1897	365	—	—	70	1	30,506	6,792	—	33,531	43	13,358	—	46,889	43
„ „ 1896	365	—	—	70	1	29,090	4,736	—	23,271	03	12,078	—	35,349	03

Lähde: Marian sairaalan naineituvuotikertomukset.

Taulu N:o 89. Helsingissä olevan Marian sairaalan eri osastojen tulot vuosina 1899—1902.

Vuosi	T u l o j a																						Summa tuloja				
	Sisätautien osastolta											Kulkutautien osastolta															
	Maksavia potilaita päivässä										Summa	Maksavia potilaita päivässä										Summa					
	0,50 Smf.	0,75 Smf.	1 Smf.	1,50 Smf.	2 Smf.	3 Smf.	4 Smf.	5 Smf.	7,50 Smf.	Ilmaseksi hoitettavia		0,50 Smf.	0,75 Smf.	1 Smf.	1,50 Smf.	2 Smf.	2,50 Smf.	3 Smf.	4 Smf.	5 Smf.	7,50 Smf.		Ilmaseksi hoitettavia				
1902	6	—	310	19	5	6	—	5	—	429	7,349	50	85	10	59	6	15	1	15	—	5	—	148	5,268	75	12,618	25
1901	2	—	317	23	12	15	2	4	1	394	8,250	50	82	1	64	13	9	—	9	2	5	1	115	4,637	—	12,887	50
1900	3	1	277	11	23	15	—	9	—	425	8,230	75	152	1	115	3	31	—	21	—	12	—	130	6,506	50	14,737	25
1899	6	1	270	27	29	10	1	10	—	420	8,142	25	166	—	105	5	24	—	21	2	15	—	149	7,893	50	16,035	75

Lähde: Marian sairaalan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 90. Silmälläpidon alaisia kasvattilapsia Helsingissä vuosina 1897—1902.

Vuosi	Jällelledellisestä vuodesta	Vuoden kuluessa sisäankirjoitettuja	Summa	Niistä ijältään vuotta										Poiskirjoitettuja					Jällelled seuraraan vuoteen
				0-1	1-2	2-3	3-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8 vuotta täytäneitä	18 vuotta täytäneitä	Vanhemp. tarkain ottamia	Maalla eläville annettu tai vai- vaistalossa	Otolapsia v. m.	Kuolleita		
				1897	101	101	202	59	39	34	25	9	20	9	4	3	3	48	
1898	105	105	210	46	52	28	28	22	8	18	4	4	4	26	16	5	23	136	
1899	119	67	186	74	29	20	18	15	8	9	8	5	5	32	3	—	27	119	
1900	119	77	196	62	33	23	20	21	14	8	4	11	11	37	20	1	21	106	
1901	106	110	216	37	52	37	22	22	19	13	12	2	2	17	20	4	30	153	
1902	153	79	232	53	68	27	20	15	11	15	13	10	10	25	19	9	10	159	

Lähde: Terveyslautakunnan painettu vuosikertomus.

Taulu N:o 91. Helsingin Lastenhoitoyhdistyksen toiminta kasvattilasten hyväksi vuosina 1899—1902.

Vuosi	Jällelled vuoden alussa	Vuoden kuluessa sisäankirjoitettuja	Summa	Poiskirjoitettuja		Jällelled vuoden lopussa	Keskimäärä päivien, joiden kuluessa kutakin lasta on hoidettu
				Vaikeustaloon tai lastenkotiin siirrettyjä	Vanhempain tai omaisten huostaan otettuja		
1902	20	35	55	3	15	37	172,3
1901	21	22	43	5	18	20	127,4
1900	21	32	53	4	28	21	140,2
1899	19	22	41	4	16	21	196,7

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 92. Julkinen rokotus Helsingissä vuosina 1896—1902.

Vuosi	Rokotettuja				Rokotuksen tulos						Poissaolevia tarkastuksesta			Nousseita rokkorakennuloita % rokotuspisteistä	Tulos %		Poissaolevia tarkastuksesta %	
	2 vuotta nuorempia	2—10 vuotisia vanhempia	10 vuotta vanhempia	Summa	2 vuotta nuorempia		2—10 vuotisia		10 vuotta vanhempi.		2 vuotta nuorempia	2—10 vuotisia	10 vuotta vanhempia		täydell.	epätäydell.		%
					täydell.	epätäydell.	täydell.	epätäydell.	täydell.	epätäydell.								
1902	825	238	2	1,065	776	27	214	8	2	—	24	14	—	97,6	96,6	3,4	3,6	
1901	751	159	—	910	702	39	144	7	—	—	10	8	—	96,5	94,8	5,2	2,0	
1900	932	351	13	1,296	846	64	318	15	12	—	22	18	1	95,6	93,7	6,3	3,2	
1899	717	303	1	1,021	657	38	290	6	1	—	22	7	—	97,0	95,6	4,4	2,8	
1898	573	270	2	845	545	21	263	2	1	1	7	5	—	97,5	97,1	2,9	1,4	
1897	431	182	1	614	410	8	177	2	—	—	13	3	1	98,2	98,3	1,7	2,7	
1896	663	209	5	877	600	46	187	15	3	—	17	7	2	95,7	92,8	7,2	2,9	

Lähde: Terveyslautakunnan vuosikertomukset.

Taulu N:o 93. Toimitettuja desinfisioimisia Helsingissä vuosina 1901—1902.

	Tammikuu	Helmikuu	Maaliskuu	Huhtikuu	Toukokuu	Kesäkuu	Heinäkuu	Elokuu	Syyskuu	Lokakuu	Marraskuu	Joulukuu	Summa
Desinfisioimisia, toimitett. Marian sairaalan omiksi tarpeiksi	5	8	7	12	10	11	9	10	8	9	8	8	105
Desinfisioimisia, kaupungin desinfisioimislaitoksen toimittamia kaupungissa asuville henkilöille	11	16	18	27	22	19	11	11	18	20	16	16	205
Terveyspoliisin toimesta toimitettuja desinfisioimisia kodeissa	25	19	33	34	33	14	15	20	18	17	22	12	262
Summa vuonna 1902	41	43	58	73	65	44	35	41	44	46	46	36	572
” ” 1901	51	40	53	40	65	42	35	17	35	68	53	37	536

Lähde: Terveyslautakunnan vuosikertomus.

Taulu No 94. Helsingin terveystoimiston toimittamat katselmuksot ja toimitukset, jaettuina kaupunginosittain vuonna 1902 sekä vuosina 1893—1901.

Paikkoja, missä katselmuksia y. m. on toimitettu	K a u p u n g i n o s a t														Summa	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Sörnäen, Kallio, Eläintarha	Töölö	Hermanninkatu-puoli ja Tonkio	Fredrikberg		Vanhakaupunki
Pihoja	935	673	697	1,634	742	695	435	92	172	291	1,368	594	—	6	—	8,364
Asuntoja	2	1	1	4	1	9	3	—	—	1	6	1	—	—	—	29
Käsityöhuoneita	12	9	3	4	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29
Kauppatori	—	207	307	186	—	—	—	—	—	71	5	—	—	—	—	776
Kauppahallit	—	199	289	—	84	—	—	—	—	70	—	—	—	—	—	642
Makkaratehtaita	—	—	54	114	—	39	31	—	—	—	15	26	—	—	—	279
Lihamyömlöitä	458	169	87	434	105	108	93	—	1	—	97	36	—	—	—	1,588
Ruokatavaramyömlöitä	126	141	200	533	178	252	150	12	2	67	509	61	—	—	—	2,231
Maitomyömlöitä	71	90	146	262	139	105	127	12	5	44	257	34	—	—	—	1,292
Leipomoja ja sokerileip.	188	27	31	74	10	21	29	—	—	82	45	19	—	—	—	526
Ruokaloita	—	—	—	1	—	—	—	—	—	14	—	—	—	—	—	15
Ruoka-aineiden varasto-paikkoja	117	111	129	85	3	2	2	—	—	—	—	1	—	—	—	450
Rautatien tavaramakas.	—	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30
Katselmuksia ilmoitettujen sairaustap.johdosta	107	67	64	231	104	121	104	22	14	22	218	108	14	13	—	1,209
Katselmuksia ilmoitettujen tuberkelitaudin tapausten johdosta	24	8	8	59	38	43	23	5	5	6	81	40	13	8	—	361
Käyntiä kasvattilapsia koskev. ilmoit.johdosta	3	1	—	7	2	8	3	—	1	6	23	7	20	—	—	81
Käymälöitä	1,043	710	487	1,792	702	592	412	97	169	442	1,438	659	—	7	—	8,550
Lokakaivoja	816	582	393	1,669	650	553	390	69	142	204	1,108	332	—	4	—	6,962
Pisoareja	104	179	82	347	94	92	41	21	8	64	306	106	—	3	—	1,447
Talleja, navettoja ja sikoläättejä	547	419	114	1,073	323	247	175	43	84	139	776	518	—	3	—	4,461
Rikkatynnyrejä ja -laatikkoja	394	298	213	518	284	159	156	46	39	189	609	29	—	—	—	2,934
Kellareita	1	8	1	5	1	—	—	—	—	1	4	1	—	—	—	22
Kaivoja	10	—	2	1	—	—	—	—	—	17	73	—	—	—	—	103
Pesutupia	646	253	113	613	144	129	86	56	27	138	883	137	—	—	—	3,225
Undisrakennuksia	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Sekalaista	—	—	9	3	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	14
Desinfisioimisia	47	30	17	44	25	19	34	8	6	1	15	8	2	6	—	262
Maito- ja kermaäytteitä otettu tarkastettavaksi	58	52	95	100	84	60	121	—	10	6	98	26	—	—	—	710
Vesinäytteitä otettu tarkastettavaksi	—	—	8	19	—	1	—	—	—	—	—	20	—	—	47	95
Summa vuonna 1902	5,739	4,264	3,550	9,812	3,712	3,257	2,416	483	685	1,875	7,936	2,813	49	50	47	46,688
” ” 1901	6,222	4,404	3,469	8,768	4,141	4,115	2,610	386	833	1,438	7,385	3,047	135	—	47	47,000
” ” 1900	5,495	4,029	3,356	8,280	3,581	3,242	2,614	228	1,075	1,286	5,582	3,027	—	132	—	41,927
” ” 1899	4,359	3,700	3,694	4,061	3,047	2,423	1,553	197	615	1,247	6,348	3,137	—	102	—	34,483
” ” 1898	4,485	4,086	3,614	6,830	3,783	4,085	3,287	124	608	1,307	5,058	2,778	—	101	—	40,146
” ” 1897	5,000	3,762	3,992	8,928	4,498	6,020	3,407	82	569	1,624	5,704	3,835	—	186	—	47,607
” ” 1896	1,983	1,514	2,348	2,732	1,039	1,588	1,591	35	303	—	1,663	1,815	—	71	—	16,682
” ” 1895	2,160	1,367	2,434	3,240	1,824	1,630	1,262	49	230	—	1,777	567	—	125	—	16,665
” ” 1894	3,011	2,480	2,854	4,493	2,208	2,465	1,981	97	393	—	2,754	1,157	—	5,475	—	29,368
” ” 1893	2,722	3,331	2,222	6,157	2,923	3,843	2,069	267	800	—	3,922	3,087	—	—	—	31,343

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 95. Maitokaupan silmälläpito Helsingissä vuosina 1899—1902.

V u o s i	Maitomyymälöitä						Terveyspoliisim toimittamia maito- myymälän katselmuksia	Maitonäyt- teitä	
	vuoden alussa	vuoden lopussa	Yksistään maidon- myyntiä	maidon- ja leivänmyyntiä	maidon-, leivän- ja mei- jertuotteidenmyyntiä	Summa		hyväksytyjä	ala-arvoisia
1902	97	112	5	8	99	112	1,292	657	48
1901	66	97	7	17	73	97	1,078	450	43
1900	76	66	7	6	53	66	1,186	547	65
1899	72	76	12	13	51	76	1,243	556	72

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 96. Lihakaupan silmälläpito Helsingissä vuosina 1899—1902.

V u o s i	M y ö m ä l ö i s s ä				Kauppahalleissa			Toreilla			
	M y ö m ä l ö i t ä			Toimitettuja katsel- muksia	Tehtyjä muistutuk- sia ja ilmoituksia	Lihannyyjiä	Toimitettuja kat- selmuksia	Tehtyjä muistutuk- sia ja ilmoituksia	Lihannyyjiä	Toimitettuja kat- selmuksia	Tehtyjä muistutuk- sia ja ilmoituksia
	Yksistään li- hannyyntiä	ruokakava- rainnyntiä	ihannyyntiä sekä muuta								
1902	19	51	70	1,588	28	60	642	—	215	776	207
1901	10	52	62	1,665	125	62	674	—	246	767	100
1900	—	—	65	2,465	42	63	624	—	242	674	258
1899	—	—	48	2,041	20	65	598	29	209	719	102

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 97. Makkaratehtaiden silmälläpito Helsingissä vuosina 1899—1902.

V u o s i	M y ö m ä l ö i s s ä			T o r e i l l a		
	Myömälöitä	Toimitettuja katselmuksia	Tehtyjä muistutuksia ja ilmoituksia	Makkara-tavarainmyyjä	Toimitettuja katselmuksia	Tehtyjä muistutuksia ja ilmoituksia
1902	9	279	1	19	—	—
1901	9	198	4	19	—	—
1900	8	241	4	19	—	—
1899	8	197	9	20	—	—

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 98. Leipomojen ja sokerileipomoin silmälläpito Helsingissä vuosina 1899—1902.

V u o s i n a	Leipomoja ja sokerileipomoja			Toimitettuja katselmuksia	Tehtyjä muistutuksia ja ilmoituksia
	suurempia	pienempiä ¹⁾ (kotileipomoja)	Summa		
1902	32	136	168	526	5
1901	32	130	162	632	4
1900	32	128	160	340	4
1899	32	126	158	588	51

¹⁾ Osa kotileipomoja on hyvin vähän pysyväisiä, ollen usein olemassa vain vähän aikaa ja siten helposti välttämättä terveystalouden huomiota.

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 99. Ravintoaineiden tarkastusasemalla toimitettuja tutkimuksia vuosina 1893—1902.

	1893	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902
Sianlihaa	1,459	1,876	1,415	1,725	2,762	2,365	3,116	1,070	857	542
Muuta lihaa	25	17	11	15	16	10	16	7	14	16
Maitoa ja kermaa	265	218	126	117	311	515	709	740	577	798
Vettä	170	245	111	83	75	103	103	121	95	92
Muita ravintoaineita	63	53	45	70	104	61	52	86	82	136
Arseniikkinäytteitä	57	202	119	75	66	49	58	40	70	116
Muita tutkimuksia	53	31	36	34	88	50	72	55	47	80
Summa	2,092	2,642	1,863	2,119	3,422	3,153	4,126	2,119	1,742	1,780
Kaupungin viranomaisten aiheuttamia	338	319	223	195	447	512	683	731	552	824
Yksityisten henkilöiden aiheutt.	1,754	2,323	1,640	1,924	2,975	2,641	3,443	1,388	1,190	956
Tutkimusmaksuja kertyi Smk	2,521	2,518	1,835	2,374	2,692	2,957	3,445	2,519	2,383	2,322

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 100. Lihantarkastus Helsingin teurastuslaitoksessa ja lihantarkastusasemalla vuosina 1901—1902.

Kuukausi	Teurastuslaitoksessa tarkastettuja eläimiä:									Lihantarkastus- asemalla tarkastettu			
	Hevosia	Härkiä	Lohmia	Nuoria	Vasikoita	Sikoja	Porsaita	Lampaita	Summa	Sitä hyji- tuberkeli- vian tähd.	Sitä hyji- vasikanlii- n.	Lehmän- j-	Sianlihaa
Tammikuu . . .	8	45	137	—	4	29	—	4	227	3	—	18	18
Helmikuu . . .	7	35	123	10	1	45	—	—	221	5	2	52	54
Maaliskuu . . .	6	25	106	11	2	42	—	3	195	2	2	5	7
Huhtikuu . . .	7	50	139	—	1	75	—	6	278	3	—	28	28
Toukokuu . . .	2	89	163	24	3	63	—	10	354	6	—	2	2
Kesäkuu . . .	1	116	181	67	3	96	—	10	474	3	—	—	—
Heinäkuu . . .	3	59	123	425	1	92	3	21	727	8	—	17	17
Elokuu . . .	2	79	222	585	—	144	9	1	1,042	1	—	10	10
Syyskuu . . .	2	23	203	324	3	91	3	—	649	5	—	4	4
Lokakuu . . .	3	31	247	176	1	68	—	1	527	7	—	1	1
Marraskuu . .	12	23	150	40	2	116	—	6	349	11	—	6	6
Joulukuu . . .	5	37	156	—	1	50	—	10	259	—	—	7	7
Summa v. 1902	58	612	1,950	1,662	22	911	15	72	5,302	54	4	150	154
„ „ 1901	43	938	2,561	2,075	27	855	5	65	6,569	66	13	731	744

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 101. Helsingin kaupungin terveyshoitomenot vuosina 1893—1902.

Vuosi	Terveys- lautakunta		Terveyspoliisi		Ravintoini- den tarkas- tusasema		Desinfioi- mistaitos		Lihantarkas- tusasema		Katsastus- toimisto		Summa		Kutakin hen- gillekirjoitet- tua asukasta kohti tuht kustannuksia	
	Smk	7m	Smk	7m	Smk	7m	Smk	7m	Smk	7m	Smk	7m	Smk	7m	Smk	7m
1902	8,164	08	22,002	08	7,005	91	2,629	95	7,576	91	6,472	50	53,851	43	—	65
1901	7,223	40	16,203	80	5,900	—	2,045	50	7,733	69	6,448	—	45,554	39	—	55
1900	6,714	05	16,807	32	5,900	—	2,044	05	8,352	31	1)	—	39,817	73	—	50
1899	7,531	11	12,915	74	5,800	—	2,417	37	8,556	62	1)	—	37,220	84	—	50
1898	6,337	30	13,184	25	4,600	04	1,558	95	9,048	92	1)	—	34,729	46	—	49
1897	6,483	25	14,273	54	4,600	04	1,996	85	10,499	83	1)	—	37,853	51	—	54
1896	5,731	73	10,508	72	4,431	90	1,642	50	—	—	1)	—	22,314	85	—	33
1895	6,233	21	13,305	38	4,395	60	—	—	—	—	1)	—	23,934	19	—	37
1894	5,747	98	18,331	66	5,245	01	—	—	—	—	1)	—	29,324	65	—	50
1893	5,041	07	18,234	78	6,078	43	—	—	—	—	1)	—	29,354	28	—	51

1) Sisältyy Terveyspoliisin nimityksen kohdalle.

Lähde: Rahatoimikonttorin kertomukset kaupungin tilinpäätöksestä.

Taulu N:o 102. Yliopiston opettajisto Helsingissä vuosina 1893—1902.

Tiedekunta	O p e t t a j i a									Avoimia opettajanvirkoja						
	Professoreja		Apu- laisia	Assis- tentteja	Dosent- teja	Lehtoreja		Harjoitus- mestareja	Summa	Professorin-		Apu- laisen-	Lehtorin-		Harjoitusopetta- jan- ja opetta- jätaren-	Summa
	Vakinaisia	Yli- määräisiä				Vakinaisia	Yli- määräisiä			Vakinai- sen	Yli- määräisen		Vakinai- sen	Yli- määräisen		
Jumaluusopillinen	3	—	2	1	—	—	—	—	6	2	—	—	—	—	—	2
Lainopillinen	4	—	2	—	1	—	—	—	7	1	—	1	—	1	—	3
Lääkeopillinen	7	5	2	—	18	—	—	—	32	1	2	—	—	—	—	3
Filosofinen { Hist.-kielit. osasto	10	9	—	—	24	6	4	—	53	2	—	—	—	—	—	2
{ Fys.-mat. ”	7	6	2	—	12	—	—	—	27	1	—	—	—	—	—	1
Maanviljelys-taloudellinen . . .	2	—	1	—	—	—	—	—	3	—	—	1	—	—	—	1
Harjoituksia	—	—	—	—	—	—	—	7	7	—	—	—	—	—	—	—
Summa vuodelta 1902	33	20	9	1	55	6	4	7	135	7	2	2	—	1	—	12
” ” 1901	32	18	5	1	51	5	4	7	123	8	1	4	1	1	—	15
” ” 1900	29	18	4	1	51	6	5	7	121	11	2	5	—	—	—	18
” ” 1899	29	18	4	1	47	6	4	7	116	10	2	5	—	—	—	17
” ” 1898	29	17	5	1	48	5	4	7	116	5	2	1	1	—	—	9
” ” 1897	30	15	5	1	43	6	4	7	111	4	2	1	—	—	—	7
” ” 1896	32	16	3	1	42	6	4	6	110	2	1	2	—	—	—	5
” ” 1895	32	17	4	1	38	6	3	3	104	1	—	—	—	—	3	4
” ” 1894	31	14	3	1	38	6	3	3	99	2	2	1	—	—	3	8
” ” 1893	29	14	3	1	39	5	3	2	96	4	2	1	1	—	4	12

Lähde: Yliopiston ohjelmat.

Taulu N:o 103. Yliopistossa opiskelevia Helsingissä kevätlukukaudella vuonna 1903 sekä vuosina 1894—1902.

A. *Koko ylioppilaskunta.*

Tiedekunta	Osakunta						Niistä naisyliopp.	Summa vuonna 1903	Vastaavat tiedot vuosilta									
	Uusmaalainen	Savo-Karjalainen	Hämäläinen	Länsisuomalainen	Viipurilainen	Pohjalainen			1902	1901	1900	1899	1898	1897	1896	1895	1894	
Jumaluusopillinen	15	35	43	45	16	46	2	200	172	162	170	180	195	201	225	218	198	
Lainopillinen	111	61	44	91	54	79	22	440	516	545	537	537	544	545	540	507	499	
Lääkeopillinen	36	31	21	35	14	24	17	161	163	177	199	199	200	187	201	188	172	
Filosofinen	393	294	202	304	127	327	434	1,652	1,550	1,471	1,412	1,268	1,195	1,129	1,044	948	933	
a) Hist.-kielit. os.	210	155	107	155	65	145	309	837	786	742	707	629	600	562	513	453	450	
b) Fys.-mat. ”	188	139	95	149	62	182	125	815	764	729	705	639	595	567	531	495	483	
Maanviljelys-taloudellinen	—	—	—	4	2	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Summa	560	421	310	479	213	476	475	2,459	2,401	2,355	2,318	2,184	2,134	2,062	2,010	1,861	1,802	
Niistä naisylioppilaita	124	80	50	103	30	88	—	475	405	385	354	292	246	215	158	108	73	

B. *Saapuvilla olevia ylioppilaita*

Tiedekunta	Osakunta							Summa
	Uusmaalainen	Savo-Karjalainen	Hämäläinen	Länsisuomalainen	Viipurilainen	Pohjalainen	Naisylioppilaita ¹⁾	
Jumaluusopillinen	9	22	31	34	7	32	—	135
Lainopillinen	45	21	16	20	18	31	—	151
Lääkeopillinen	27	25	18	28	10	19	—	127
Filosofinen	223	145	98	158	57	158	—	839
a) Hist.-kielit. os.	121	73	56	76	29	72	—	427
b) Fys.-mat. ”	102	72	42	82	28	86	—	412
Maanviljelys-taloudellinen	—	—	—	2	1	—	—	3
Summa vuonna 1903	304	213	163	242	93	240	—	1,255
” 1902	309	205	146	231	92	228	—	1,211
” 1901	310	200	151	224	98	213	—	1,196
” 1900	325	178	147	213	93	218	—	1,174
” 1899	329	206	143	225	93	212	—	1,208
” 1898	332	224	163	214	92	200	—	1,225
” 1897	248	200	161	216	77	170	105	1,177
” 1896	240	201	161	226	80	196	84	1,188
” 1895	230	164	163	227	72	175	63	1,094
” 1894	222	167	147	213	74	174	40	1,037

1) Ne naisylioppilaita, jotka eivät ole menneet mihinkään osakuntaan.

Taulu N:o 104. Suomen polyteknillisen opiston opettajat ja oppilaat lukuvuosina 1893—1894 — 1902—1903.

	L u k u v u o s i									
	1893—94	1894—95	1895—96	1896—97	1897—98	1898—99	1899—1900	1900—01	1901—02	1902—03
Vakinaisia opettajia	13	13	13	13	19	10	12	12	12	12
Ylimääräisiä ”	16	18	17	18	13	19	22	27	29	28
Sijais- ”	2	—	1	—	—	3	1	1	1	1
Apulais- ”	2	2	2	3	3	3	3	4	5	5
Summa	33	33	33	34	35	35	38	44	47	46
<i>Sisäänkirjoitettuja oppilaita:</i>										
Insinööri- osastolla	34	46	54	60	66	80	84	109	94	93
Konerakennus- ”	34	38	46	53	58	75	97	122	147	163
Arkkitehti- ”	19	24	18	18	26	26	26	36	43	48
Kemiallisen teknologian- ”	33	26	26	28	28	43	55	64	63	68
Maanmittaus- ”	35	43	32	25	42	26	26	41	42	49
Summa	155	177	176	184	220	250	288	372	394	421
Niistä ruotsi äidinkielenä	113	124	125	125	148	161	185	258	264	263
” suomi ”	42	53	51	59	72	87	102	113	130	155
” muu ”	—	—	—	—	—	2	1	1	—	3
Summa	155	177	176	184	220	250	288	372	394	421
Niistä miesoppilaita	152	172	173	182	217	245	284	366	388	413
” nais- ”	3	5	3	2	3	5	4	6	6	8
Summa	155	177	176	184	220	250	288	372	394	421
<i>Oppilasten kotipaikka:</i>										
Helsinki	39	40	50	50	61	79	81	140	175	170
Muita Suomen paikkakuntia	116	136	124	134	159	169	207	232	219	251
Ulkomaat	—	1	2	—	—	2	—	—	—	—
Summa	155	177	176	184	220	250	288	372	394	421
<i>Poislaskettuja oppijakson päätettyinä:</i>										
Insinööri- osastolta	2	4	7	4	9	11	9	10	15	19
Konerakennus- ”	6	5	6	11	10	6	19	8	22	21
Arkkitehti- ”	2	7	2	3	4	4	3	4	5	8
Kemiallisen teknologian ”	5	4	6	4	5	5	5	—	12	11
Maanmittaus- ”	12	23	16	11	18	13	11	7	11	18
Summa	27	43	37	33	46	39	47	29	65	77

Lähde: Johtajan vuosikertomukset.

**Taulu N:o 105. Jatko-opistot Helsingissä lukuvuosina
1893—1894 — 1902—1903.**

Oppilaitoksia	Lukuvuosi									
	1893—1894	1894—1895	1895—1896	1896—1897	1897—1898	1898—1899	1899—1900	1900—1901	1901—1902	1902—1903
<i>1. Ruotsinkielisiä.</i>										
Oppilaitoksia	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Luokkia	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Opettajistoa	15	14	15	15	17	14	16	14	14	14
Oppilaita	50	52	45	48	50	51	41	45	46	44
niistä ruotsia puhuvia . . .	49	49	44	47	49	51	40	45	46	43
„ suomea „	—	1	—	—	1	—	1	—	—	1
„ jotakin muuta kieltä puhuvia	1	2	1	1	—	—	—	—	—	—
„ poislaskettuja	11	6	6	7	10	8	9	13	12	7
<i>2. Suomenkielisiä.</i>										
Oppilaitoksia	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Luokkia	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Opettajistoa	10	11	11	11	11	14	13	13	13	13
Oppilaita	76	102	88	82	86	96	114	124	118	104
niistä suomea puhuvia	66	88	74	71	69	87	108	119	106	95
„ ruotsia „	10	14	14	9	15	7	6	5	12	9
„ jotakin muuta kieltä puhuvia	—	—	—	2	2	2	—	—	—	—
„ poislaskettuja	9	22	18	22	18	10	16	32	29	29

Lähde: Oppilaitosten ohjelmat.

**Taulu N:o 106. Alkeisopistot Helsingissä lukuvuosina
1892—1893 — 1901—1902.**

A. Valtion oppilaitokset.

Oppilaitoksia	Lukuvuosi									
	1892—1893	1893—1894	1894—1895	1895—1896	1896—1897	1897—1898	1898—1899	1899—1900	1900—1901	1901—1902
Valtion oppilaitokset:										
<i>I. Oppilaitokset poikia vart.</i>										
1. Ruotsinkielisiä.										
Kouluja	3	3	3	3	2	2	2	2	2	2
Luokkia	20	19	17	17	16	16	16	16	16	16 ¹⁾
Opettajia ja opettajattaria	46	48	47	46	41	41	39	41	40	39
Oppilaita	292	293	310	323	353	397	425	473	520	565
niistä ruotsia puhuvia	273	278	296	312	298	387	413	463	506	548
" suomea	10	7	7	4	33	1	3	4	5	7
" jotakin muuta kieltä puhuvia	9	8	7	7	22	9	9	6	9	10
Valtion määrärahaa Smk	203,784	199,881	199,498	200,220	185,550	186,286	193,978	198,629	222,498	225,613
2. Suomenkielisiä.										
Kouluja	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Luokkia	10	11	14	13	14	15	16	16	16	16 ²⁾
Opettajia ja opettajattaria	26	23	28	29	34	36	38	41	38	43
Oppilaita	323	365	418	458	513	571	609	650	669	701
niistä suomea puhuvia	268	303	361	402	440	489	537	572	581	606
" ruotsia puhuvia	52	59	54	54	70	79	70	76	86	93
" jotakin muuta kieltä puhuvia	3	3	3	2	3	3	2	2	2	2
Valtion määrärahaa Smk	102,047	105,923	127,938	142,272	159,815	168,828	184,243	186,555	186,673	211,720
<i>II. Oppilaitokset tyttöjä vart.</i>										
1. Ruotsinkielisiä.										
Kouluja	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Luokkia	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7 ³⁾
Opettajia ja opettajattaria	19	16	21	22	23	24	23	23	26	24
Oppilaita	257	266	276	289	279	291	312	339	351	375
niistä ruotsia puhuvia	235	243	254	272	265	275	301	325	335	358
" suomea	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—
" jotakin muuta kieltä puhuvia	22	23	22	17	14	16	11	13	14	17
Valtion määrärahaa Smk	57,993	58,712	56,899	57,008	57,759	58,989	69,783	75,310	74,040	86,150
2. Suomenkielisiä.										
Kouluja	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Luokkia	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7 ⁴⁾
Opettajia ja opettajattaria	20	21	20	20	19	21	21	22	26	26
Oppilaita	226	221	237	235	249	259	267	304	325	346
niistä suomea puhuvia	195	195	211	204	210	218	226	280	294	294
" ruotsia	31	25	25	30	39	41	41	24	31	51
" jotakin muuta kieltä puhuvia	—	1	1	1	—	—	—	—	—	1
Valtion määrärahaa Smk	47,755	46,880	47,509	47,931	49,047	51,477	53,788	59,305	66,055	75,901

1) Sen ohessa 5 rinnakkaisluokkaa.

2) " " 8 "

3) " " 5 "

4) " " 4 "

Jatkoa.

B. *Yksityiset oppilaitokset.*

Oppilaitoksia	Lukuvuosi									
	1892—1893	1893—1894	1894—1895	1895—1896	1896—1897	1897—1898	1898—1899	1899—1900	1900—1901	1901—1902
Yksityiset oppilaitokset:										
<i>I. Oppilaitokset poikia varten.</i>										
1. Ruotsinkielisiä.										
Kouluja	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Luokkia	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9
Opettajia ja opettajattaria	18	18	19	24	24	27	26	25	23	21
Oppilaita	282	240	277	269	261	261	261	238	221	213
niistä ruotsia puhuvia	266	258	252	252	242	241	237	213	200	1
” suomea ”	4	2	2	2	—	—	—	1	1	191
” jotakin muuta kieltä puhuvia	12	20	23	15	19	20	24	24	20	21
Valtioapua Smk	18,000	18,000	18,000	18,000	18,000	18,000	18,000	18,000	24,000	24,000
<i>II. Oppilaitokset poikia ja tyttöjä varten.</i>										
1. Ruotsinkielisiä.										
Kouluja	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2
Luokkia	26	26	24	23	22	21	20	19	18	18
Opettajia ja opettajattaria	78	78	74	77	74	70	75	73	62	64
Oppilaita	735	764	765	764	743	682	684	647	617	593
niistä ruotsia puhuvia	701	719	737	735	724	661	661	634	604	583
” suomea ”	4	3	3	1	1	2	2	—	1	—
” jotakin muuta kieltä puhuvia	30	42	25	28	18	19	21	13	12	10
” poikia	334	347	349	340	335	304	311	289	263	261
” tyttöjä	401	417	416	424	408	378	373	358	354	332
Valtioapua Smk	18,000	24,000	37,500	35,500	33,500	31,500	29,000	42,500	40,000	40,000
2. Suomenkielisiä.										
Kouluja	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2
Luokkia	7	8	9	9	9	9	9	11	13	14
Opettajia ja opettajattaria	23	25	26	26	25	26	28	40	42	48
Oppilaita	253	277	304	301	312	303	303	339	363	401
niistä suomea puhuvia	180	190	209	229	260	198	176	210	235	281
” ruotsia ”	72	85	93	70	51	109	126	127	126	118
” jotakin muuta kieltä puhuvia	1	2	2	2	1	1	1	2	2	2
” poikia	127	136	149	144	143	140	120	140	141	155
” tyttöjä	126	141	155	157	169	168	183	199	222	246
Valtioapua Smk	6,000	12,000	12,000	12,000	12,000	12,000	20,000	20,000	20,000	32,500
<i>III. Oppilaitokset tyttöjä varten.</i>										
1. Ruotsinkielisiä.										
Kouluja	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Luokkia	25	25	26	22	23	23	23	23	19	21
Opettajia ja opettajattaria	60	57	59	61	61	60	59	65	63	63
Oppilaita	342	374	386	375	370	390	392	367	383	422
niistä ruotsia puhuvia	312	351	355	343	346	364	365	344	359	388
” suomea ”	7	8	10	8	7	5	7	2	6	5
” jotakin muuta kieltä puhuvia	23	15	21	24	17	21	20	21	18	29
” poikia	30	37	43	36	32	35	32	21	28	30
” tyttöjä	312	337	343	339	338	355	360	346	355	392
Valtioapua Smk	23,000	24,500	26,000	27,500	28,000	30,000	30,000	30,000	33,500	45,000

Lähde: Tilastollinen katsaus alkeisopistojen tilaan ja toimintaan.

Taulu N:o 107. Valmistavia pientenlastenkouluja Helsingissä lukuvuosina
1892—1893 — 1901—1902.

Kouluja	Lukuvuosi									
	1892—1893	1893—1894	1894—1895	1895—1896	1896—1897	1897—1898	1898—1899	1899—1900	1900—1901	1901—1902
Yksityiset koulut:										
<i>I. Poikakoulut.</i>										
1. Ruotsinkielisiä.										
Kouluja	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1
Luokkia	3	3	3	2	2	2	2	2	2	2
Opettajia ja opettajattaria	7	7	7	2	2	2	2	2	2	2
Oppilaita	38	35	43	38	34	35	35	31	32	32
niistä ruotsia puhuvia	38	35	48	38	34	35	35	31	32	32
” suomea	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
” jotakin muuta kieltä puhuvia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>II. Koulut poikia ja tyttöjä varten.</i>										
1. Ruotsinkielisiä.										
Kouluja	3	4	4	4	4	4	4	4	6	6
Luokkia	9	10	10	10	10	9	9	9	13	15
Opettajia ja opettajattaria	12	18	15	14	15	15	14	14	21	24
Oppilaita	201	215	185	177	185	171	177	196	273	272
niistä poikia	85	105	80	85	85	88	75	84	114	116
” tyttöjä	116	110	105	92	100	83	102	112	159	156
” ruotsia puhuvia	192	212	172	168	173	163	166	190	251	251
” suomea	4	2	5	6	6	1	3	4	7	3
” jotakin muuta kieltä puhuvia	5	1	8	3	6	7	8	2	15	18
2. Suomenkielisiä.										
Kouluja	1	1	1	2	1	1	1	2	3	3
Luokkia	3	3	3	5	3	3	3	6	8	9
Opettajia ja opettajattaria	3	3	4	7	4	4	4	11	17	17
Oppilaita	49	44	38	96	54	64	71	204	225	252
niistä poikia	39	31	23	57	35	43	50	131	134	140
” tyttöjä	10	13	15	39	19	21	21	73	91	112
” suomea puhuvia	42	36	29	67	46	55	65	152	172	206
” ruotsia	7	8	9	29	8	9	6	52	52	44
” jotakin muuta kieltä puhuvia	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2

Lähde: Tilastollinen katsaus alkeisopistojen tilaan ja toimintaan.

Taulu N:o 108. Helsingin Kauppaopiston opettajat ja oppilaat lukuvuosina 1893—1894 — 1902—1903.

	Lukuvuosi	Opettajia	Sisäänkirjoitettuja oppilaita										Summa ¹⁾	Poislaskettuja oppilaita	Valtion määrärahaa <i>Smc</i>	Apuraha Helsingin kaupungilla <i>Smc</i>		
			Miespuolisia					Naispuolisia										
			ruotsalaisella osastolla			suomalaisella osastolla		ruotsalaisella osastolla			suomalaisella osastolla							
			II l.	I l.	valmis-tavalla	II l.	I l.	valmis-tavalla	II l.	I l.	valmis-tavalla	II l.					I l.	valmis-tavalla
Helsingin Kauppaopisto	1893—94	19	25			25		29			24			103	45	19,000	4,000	
”	1894—95	19	27			22		27			22			98	32	19,000	4,000	
”	1895—96	22	27			25		27			22			101	36	19,000	4,000	
”	1896—97	19	24			27		25			20			96	29	19,000	4,000	
”	1897—98	22	9	2	8	11	5	10	3	15	15	7	2	15	102	26	19,000	4,000
”	1898—99	19	1	7	10	6	6	16	6	15	15	1	7	15	105	13	19,000	4,000
”	1899—1900	20	4	11	18	6	9	11	11	14	31	6	14	28	163	24	19,000	4,000
”	1900—01	19	6	17	13	6	9	13	12	28	24	12	22	31	193	26	19,000	4,000
”	1901—02	20	14	6	12	5	9	17	22	28	16	16	26	16	187	57	19,000	4,000
”	1902—03	21	3	11	9	8	14	8	21	11	7	18	21	11	142	²⁾ 19,000	4,000	

¹⁾ Tätä paitsi on ylimääräisille oppilaille annettu opetusta kirjanpidossa y. m. — ²⁾ Tieto lukuvuoden aikana poislaskettujen oppilasten luvusta annetaan ensi vuosikertomuksessa.

Lähde: Johtajan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 109. Helsingissä olevan Suomen Liikemiesten Kauppaopiston opettajat ja oppilaat lukuvuosina 1899—1900 — 1902—1903.

Oppilaitoksen nimi	Lukuvuosi	Luokkia	Opettaja ja opettajattaria	Oppilaita							Poislasketuja oppilaita	Valtion miittirahaa <i>Smc.</i>	Apurahaa Helsingin kunnalta <i>Smc.</i>
				Miespuolisia	Naispuolisia	Vakinaisia	Ylimääräisiä	I luokalla	II luokalla	III luokalla			
Suomen Liikemiesten Kauppaopisto	1899—1900	2	11	26	6	—	—	—	—	—	—	13,000	4,000
” ” ”	1900—1901	3	16	41	9	46	4	15	16	19	19	19,500	4,000
” ” ”	1901—1902	3	11	45	11	56	—	20	21	15	19	27,000	4,000
” ” ”	1902—1903	3	12	58	11	67	2	22	28	19	19	27,000	4,000

Lähde: Oppilaitoksen painetut vuosiohjelmat.

**Taulu N:o 110. Helsingin Merikoulun opettajat ja oppilaat lukuvuosina
1892—1893 — 1902—1903.**

	Lukuvuosi	Sisäänkirjoitettuja oppilaita					Tutkinnon suorittaneita oppilaita						
		Opettaja	Merikapteenin osastolla	Perämiehen osastolla	Alaperämiehen osastolla	Summa	Merikapteenin osastolla		Perämiehen osastolla		Alaperämiehen osastolla		Summa
							Luku	Keski-ikä	Luku	Keski-ikä	Luku	Keski-ikä	
Helsingin Merikoulu													
(opetuskielenä ruotsi)	1892—93	7	2	2	9	13	2	31,5	2	28,0	3	27,0	7
” ”	1893—94	7	2	2	2	6	1	27,0	1	23,0	1	23,0	3
” ”	1894—95	7	2	10	7	19	2	29,5	7	27,7	5	22,4	14
” ”	1895—96	7	4	11	4	19	4	27,8	8	26,0	2	27,0	14
” ”	1896—97	7	5	7	6	18	4	27,0	4	32,3	2	23,5	10
” ”	1897—98	8	8	5	12	25	6	31,0	4	24,8	6	25,8	16
” ”	1898—99	7	9	9	10	28	8	31,2	7	24,7	4	22,9	19
” ”	1899—1900	8	3	8	13	24	3	28,0	5	25,0	10	24,5	18
” ”	1900—01	10	2	13	10	25	2	31,5	11	25,6	8	24,3	21
” ”	1901—02	10	9	15	14	38	7	28,5	14	25,2	8	24,4	29
” ”	1902—03	10	3	12	6	21	2	26,0	9	23,3	5	26,2	16

Lähde: Johtajan antamia tietoja.

Taulu N:o 111. Helsingin Teollisuuskoulun opettajat ja oppilaat lukuvuosina
1893—1894 — 1902—1903.

Lukuvuosi	Opetuskieli	Opettajia			Oppilaita lukuvuoden lopussa										Oppilaita jaettuina kotipaikan mukaan					Kertyneitä lukukausimaksuja	Kertyneitä lukukausimaksuja <i>Smc</i>				
		Virkatoimittavia ja tuntiopettajia	Vakinaisia ja koetteeksi määrättyjä	Summa	yleisen osaston				niistä	erikoiskursseilla					Helsingistä	Uudenmaan läänistä	Muista osista maata	Ulkomailta	Täydellisen oppijakson suorittaneita			Koneenkäyttäjien tulkintojen suorittaneita	Oppilasten keski-ikä		
					Rakennusosastolla	Koneosastolla	Silta- ja tierakennusosastolla	Kemiallisella osastolla	Summa	Ylimääräisiä oppilaita	Sähkötekniikalla	Jatko-	Veturinkuljettajan	Koneenkäyttäjien										Vainustavalla	Summa
1893—94	Ruotsi	3	7	10	9	15	4	5	33	4	5	5	—	9	19	27	8	17	—	—	—	9	11	23,6	980
	Suomi	—	7	7	10	10	2	—	22	—	4	11	—	10	25	23	—	24	—	—	7	9	27,1	880	
1894—95	Ruotsi	3	7	10	11	13	2	4	30	6	5	5	—	16	26	27	13	16	—	—	11	20	24,8	980	
	Suomi	—	10	10	14	13	5	1	33	1	6	—	—	16	27	27	6	27	—	—	12	11	24,7	980	
1895—96	Ruotsi	3	6	9	7	9	1	4	21	6	3	3	—	15	26	27	10	10	—	—	6	16	26,0	840	
	Suomi	—	10	10	11	15	2	1	29	2	9	5	—	21	35	24	4	36	—	—	11	32	25,6	1,020	
1896—97	Ruotsi	3	13	16	10	11	1	6	28	7	10	—	—	9	19	29	10	8	—	—	4	18	24,6	920	
	Suomi	—	10	10	20	11	4	1	36	—	8	—	—	23	31	25	4	38	—	—	12	26	24,4	1,260	
1897—98	Ruotsi	3	10	13	10	18	5	5	38	3	7	—	—	22	29	43	16	8	—	—	9	29	25,5	1,200	
	Suomi	—	11	11	17	14	2	4	47	5	9	—	—	28	37	34	8	42	—	—	22	30	25,8	1,540	
1898—99	Ruotsi	3	9	12	10	23	1	3	37	6	11	—	—	35	46	54	13	16	—	—	8	46	25,4	1,540	
	Suomi	—	12	12	29	19	10	4	62	2	12	—	—	33	45	51	14	42	—	—	17	25	24,6	2,120	
1899—1900	Ruotsi	3	9	12	12	32	4	4	52	3	14	—	—	16	30	48	13	21	—	—	16	32	24,5	1,520	
	Suomi	—	13	13	33	29	18	4	84	4	12	—	—	32	44	59	12	57	—	—	26	63	25,3	2,380	
1900—01	Ruotsi	3	9	12	16	24	5	6	51	5	14	—	—	24	38	54	15	20	—	—	17	39	24,3	1,660	
	Suomi	—	12	12	27	34	14	4	79	1	8	—	—	27	35	48	27	39	—	—	37	46	25,3	2,540	
1901—02	Ruotsi	3	9	12	31	17	6	7	61	3	19	—	—	11	13	15	58	28	34	4	19	36	22,6	1,940	
	Suomi	—	11	11	29	28	6	5	68	1	13	—	—	43	26	17	99	69	35	62	1	25	66	22,7	2,840
1902—03	Ruotsi	3	9	12	14	28	7	7	56	4	14	—	—	17	16	13	60	58	27	27	4	19	41	23,0	1,820
	Suomi	—	11	11	27	27	9	19	82	2	22	—	—	41	22	20	105	78	39	69	1	29	68	24,6	3,060

Lähde: Teollisuushallituksesta saatuja tietoja.

Taulu N:o 112. Helsingin ylemmän käsityökoulun opettajat ja oppilaat lukuvuosina
1893—1894 — 1902—1903.

	Lukuvuosi	Opettajia ja opettajattaria	Oppilaita:				Oppilasten esitiedot			Oppiastien keski-ikä	Koulun ylläpitämiseen menevät vuotuiset määrärahat	
			äidinkieli		miespuolisia	naispuolisia	Suoritettu kansakoulun oppijakso	Korkeampi kuin kansakoulun tietomäärä	Alempi kuin kansakoulun tietomäärä		Valtion varoista <i>Smk.</i>	Kunnan varoista <i>Smk.</i>
			suomi	ruotsi								
Helsingin Keskuskoulu käsiteollisuutta vart. ¹⁾	1893—94	24	136	205	—	—	187	103	51	19,0	10,084	16,254
” ” ” ”	1894—95	22	125	183	—	—	142	94	72	18,0	10,084	16,254
” ” ” ”	1895—96	22	189	213	—	—	177	144	81	20,0	10,084	17,554
” ” ” ”	1896—97	21	186	249	—	—	261	174	—	19,9	9,930	16,974
” ” ” ”	1897—98	22	211	239	—	—	232	168	—	19,9	11,004	18,448
” ” ” ”	1898—99	23	266	272	—	—	367	171	—	19,6	11,778	18,448
” ” ” ”	1899—1900	24	257	317	—	—	394	180	—	19,3	11,778	18,448
” ” ” ”	1900—01	25	238	254	—	—	385	107	—	19,7	15,506	18,448
” ” ” ”	1901—02	28	261	214	291	184	314	161	—	19,9	15,506	18,448
” ” ” ”	1902—03	28	262	189	308	143	278	173	—	19,8	18,444	19,962

¹⁾ Koulun opetuskielenä on ruotsi ja suomi.

Taulu N:o 113. Helsingin alemman käsityökoulun opettajat ja oppilaat lukuvuosina
1893—1894 — 1902—1903.

P a i k k a	Lukuvuosi	Koulujen opetuskieli		Opettaja ja opettajatarta	Oppilasten äidinkieli			Oppilasten esitiedot			Oppilasten keski-ikä	Koulujen ylläpitämiseen menevät vuotuiset määrärahat	
		Suomi	Suomi ja ruotsi		suomi	ruotsi	jokin vieras kieli	Suoritettu kansakoulun oppijakso	Korkeampi kuin kansakoulun tietoniitäk	Alempi kuin kansakoulun tietoniitäk		Valtion varoista <i>Smc.</i>	Kunnan varoista <i>Smc.</i>
Helsinki ja Kallio	1893—94	—	2	11	29	11	—	10	1	54	20,0	2,704	4,404
” ”	1894—95	1	1	10	56	6	—	10	15	95	19,0	2,078	3,478
” ”	1895—96	—	2	11	79	29	—	10	—	109	20,0	3,718	5,593
” ”	1896—97	—	2	16	169	47	—	27	7	362	19,9	6,638	15,367
” ”	1897—98	—	2	28	335	91	1	74	7	712	21,6	10,340	19,784
” ”	1898—99	—	2	27	341	83	—	61	3	707	21,8	10,892	15,216
” ”	1899—1900	—	2	26	389	91	—	62	—	872	21,6	8,188	20,748
” ”	1900—01	—	2	26	419	125	3	96	—	881	22,0	7,488	20,688
” ”	1901—02	—	2	24	349	60	1	56	1	489	21,0	12,652	26,202
Helsinki Aleksanterinkatu 21 . . .	1902—03	—	1	15	294	58	7	59	3	297	19,6	6,780	19,980
” Kallio		—	1	8	73	10	—	10	—	73	22,6	6,300	14,522

Lähde: Teollisuushallituksesta saatuja tietoja.

Taulu N:o 114. Helsingin Valmistavan poikain ammattikoulun opettajat ja oppilaat lukuvuosina 1899—1900 — 1902—1903.

Lukuvuosi	Opetuskieli	Opettajisto				Sisäänkirjoitettuja oppilaita			Poislaskettuja oppilaita			Oppilasten esitiedot		Oppilasten ikä			Koulun ylläpitämiseen menevät vuot. määrärahat	
		Vakinaisia opettajia	Tuntiopettajia	Työnjohtajia	Summa	Ruotsalaisella osastolla	Suomalaisella osastolla	Summa	Metallinjälöstusosastolta	Puunjalostusosastolta	Summa	Suoritettu kansakoulun oppijakso tai vastaavat tiedot	Korkeampi kuin kansakoulun tietomäärä	Korkein ikä	Ain ikä	Koski-ikä	Valtiolta	Helsingin kunnalta
																	<i>Smk.</i>	<i>Smk.</i>
1899—1900	{ Ruotsi Suomi	2	4	2	8	10	10	20	—	—	—	20	—	16	13	14,1	—	25,400
1900—1901	{ Ruotsi Suomi	3	6	3	12	22	24	46	9	2	11	46	—	16	12	13,9	15,300	32,300
1901—1902	{ Ruotsi Suomi	3	5	3	11	23	36	59	10	3	13	59	—	19	13	14,6	15,500	18,100
1902—1903	{ Ruotsi Suomi	3	5	3	11	36	47	83	17	7	24	83	—	20	13	14,4	15,500	18,100

Lähde: Koulun johtajalta saatuja tietoja.

Taulu N:o 115. Helsingin Sokeainkoulun opettajat ja oppilaat lukuvuosina 1892—1893 — 1901—1902.

Lukuvuosi	Oppijaksen pituus; vuotta	Opettajisto	Oppilaita							Vuosirahansiäntö <i>Smk.</i>
			Miespuolisia	Naispuolisia	Summa	Niistä		Koulun otehtyja vuoden kuluessa	Koulusta eronneita vuoden kuluessa	
						ruotsia puhuvia	suomea puhuvia			
1892—93	10	7	9	16	25	12	13	25	—	18,023
1893—94	10	5	10	16	26	14	12	2	—	26,540
1894—95	10	5	11	19	30	14	16	4	2	33,708
1895—96	10	10	15	19	34	15	19	7	6	36,958
1896—97	10	10	19	19	38	13	25	10	—	37,258
1897—98	10	10	23	19	42	12	30	7	4	38,758
1898—99	10	13	27	19	46	16	30	8	5	48,848
1899—1900	10	14	27	22	49	15	34	8	4	53,952
1900—1901	10	15	26	24	50	12	38	7	3	54,752
1901—1902	10	17	30	26	56	11	45	9	10	57,692

Lähde: Sokeainkoulun vuosiohjelmat.

Taulu N:o 116. Vuosiosastoja Helsingin kansakouluissa lukuvuosina
1893—1894 — 1902—1903.

	Lukuvuosi									
	1893—1894	1894—1895	1895—1896	1896—1897	1897—1898	1898—1899	1899—1900	1900—1901	1901—1902	1902—1903
<i>Ylempi kansakoulu:</i>										
Vuosiosastoja	82	92	90	96	102	104	107	109	119	123
Niistä poikia varten	38	43	42	42	47	47	49	51	57	61
” tyttöjä	39	44	43	48	49	51	52	52	56	56
” poikia ja tyttöjä varten	5	5	5	6	6	6	6	6	6	6
” ruotsinkielisiä	39	41	41	42	44	43	45	46	49	50
” suomenkielisiä	39	43	44	48	52	55	56	57	64	67
” ruotsin- ja suomenkielisiä	4	8	5	6	6	6	6	6	6	6
<i>Alempi kansakoulu:</i>										
Vuosiosastoja poikia ja tyttöjä varten	51	53	57	58	58	64	74	76	76	78
Niistä ruotsinkielisiä	24	24	25	25	25	27	31	32	31	32
” suomenkielisiä	27	29	32	33	33	37	43	44	45	46
<i>Laiminlyötyjen lasten koulu:</i>										
Vuosiosastoja poikia ja tyttöjä vart.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Niistä ruotsinkielisiä	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
” suomenkielisiä	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
<i>Jatkokoulu:</i>										
Vuosiosastoja tyttöjä varten	3	4	4	4	3	3	2	2	2	2
Niistä ruotsinkielisiä	2	2	2	2	1	2	1	1	1	1
” suomenkielisiä	1	2	2	2	2	1	1	1	1	1

Muist.: Viaporin kansakoulutkin on tähän luettu.

Lähde: Kansankouluntarkastajan vuosikertomukset.

Taulu N:o 117. Helsingin kansakoulujen opettajisto lukuvuosina
1893—1894 — 1902—1903.

	Opettajia ja opettajattaria						Edellämainituista opetti							
	virkavaihtak- sen saaneita	virkavaihtak- otettuja	virkavaihtak- otettuja koetusvuosille	virkavaihtak- otettuja ja väliaikaisia	Summa	seminaarin käy- neitä	varsinaisen kansa- koulun						jatkokoulussa laiminlyötyjen lasten koulussa	jatkokoulussa
							I luok.	II luok.	III luok.	IV luok.	V luok.	VI luok.		
Johtajia ja vakinaisia opettajia . . .	49	—	—	49	40	9	—	—	19	14	7	9	—	—
Vakinaisia apulaisopettajia	—	9	—	9	7	2	—	—	1	3	4	1	—	—
Tuntiopettajia ja satunnaisia apulais- opettajia	—	—	17	17	7	10	—	—	5	6	4	2	—	—
Naisjohtajia ja vakinaisia naisopet- tajia	129	—	—	129	83	46	37	33	17	15	13	11	—	3
Vakinaisia apulais-naisopettajia . . .	—	7	—	7	6	1	1	4	2	—	—	—	—	—
Tuntiopettajattaria ja satunnaisia apu- lais-naisopettajia	—	—	46	46	24	22	7	11	7	5	6	5	2	3
Summa vuonna 1902—1903	178	16	63	257	167	90	45	48	51	43	34	28	2	6
„ „ 1901—1902	172	21	26	219	123	96	38	41	39	33	23	39	2	4
„ „ 1900—1901	161	28	21	210	129	81	42	55	28	30	27	21	2	5
„ „ 1899—1900	151	24	30	205	141	64	40	33	33	38	32	25	2	2
„ „ 1898—99	144	27	10	181	119	62	36	32	37	28	28	18	2	1)
„ „ 1897—98	129	44	13	186	113	73	27	30	36	36	26	27	2	2
„ „ 1896—97	109	41	17	167	100	67	31	28	33	28	24	21	2	1)
„ „ 1895—96	100	55	14	169	100	69	28	26	31	28	23	18	2	13
„ „ 1894—95	95	47	28	170	103	67	31	29	31	33	30	23	3	1)
„ „ 1893—94	93	51	17	161	94	67	26	28	35	31	26	21	2	1)

1) Jatkokoulussa ovat varsinaisten kansakoulujen opettajat ja opettajattaret ottaneet huolekseen ja keskenensä jakaneet opetuksen.

Lähde: Kansakouluntarkastajan vuosikertomukset.

Taulu N:o 118. Helsingin kaupungin laiminlyötyjen lasten kansakouluihin ja jatkokouluun sisäänkirjoitettujen oppilasten opetuskieli ja koulunkäynti lukuvuosina 1895—1896 — 1902—1903.

	Oppilaita, opettettuja			Oppilaita, jotka lukuvuotena ovat käyneet koulua					Saapuvilla olev. oppilaita				Lukuvuoden kuluessa eronneita oppilaita					Oppilasten ikä tammik. 1 p:nä		
	suomeksi	ruotsiksi	summa	enintään 90 päivää	90—120 päivää	121—150 päivää	enemmän kuin 150 päivää	summa	alussa	lopussa	alussa	lopussa	poisjääneitä ilmoituksesta	eronneita vanhempain tai olusmiesten tallosta	erotettuja rikkomusten tai pahantapaisuuden tähden	knollilta	summa	koski-ikä	alim ikävuosi	korkein ikävuosi
<i>Laiminlyötyjen lasten koulussa.</i>																				
Lukuvuonna 1895—96 . . .	36	35	71	—	4	7	60	71	62	62	65	65	1	6	1	—	8	10,9	8	15
” 1896—97 . . .	43	41	84	4	7	11	62	84	75	71	73	68	3	12	1	—	16	10,8	8	16
” 1897—98 . . .	41	32	73	6	1	5	61	73	60	59	66	61	1	9	2	—	12	10,7	7	16
” 1898—99 . . .	45	35	80	2	—	2	76	80	71	72	79	78	—	2	—	—	2	10,8	8	15
” 1899—1900 . . .	53	38	91	7	7	4	73	91	77	77	80	79	1	11	—	—	12	10,5	7	16
” 1900—1901 . . .	29	29	58	3	2	3	50	58	45	46	52	54	—	4	—	—	4	10,9	8	14
” 1901—1902 . . .	23	35	58	5	1	2	50	58	49	46	52	52	1	6	—	—	7	10,9	9	16
Lukuvuonna 1902—1903:																				
Poikia	14	15	29	1	2	2	24	29	26	25	26	24	1	3	—	1	5	11,0	9	13
Tyttöjä	5	6	11	—	1	3	7	11	19	8	10	10	—	1	—	—	1	10,0	9	12
Summa	19	21	40	1	3	5	31	40	35	33	36	34	1	4	—	1	6	10,7	—	—
<i>Jatkokoulussa.</i>																				
Lukuvuonna 1895—96 . . .	54	59	113	16	6	8	83	113	112	181	89	83	—	29	1	—	30	13,6	12	17
” 1896—97 . . .	43	53	96	4	10	5	77	96	95	90	83	73	—	23	—	—	23	13,7	12	16
” 1897—98 . . .	61	34	95	24	5	12	54	95	95	80	69	65	3	27	—	—	30	13,6	13	16
” 1898—99 . . .	22	57	79	9	10	2	58	79	78	68	60	58	—	21	—	—	21	13,8	13	16
” 1899—1900 . . .	26	34	60	6	2	—	52	60	59	59	55	52	—	8	—	—	8	13,5	13	16
” 1900—1901 . . .	31	32	63	4	4	—	55	63	63	59	58	55	—	8	—	—	8	13,5	13	16
” 1901—1902 . . .	25	15	40	1	—	—	39	40	40	39	39	39	—	1	—	—	1	13,5	13	16
Lukuvuonna 1902—1903:																				
Tyttöjä	25	26	51	1	2	1	47	51	51	51	50	46	—	5	—	—	5	13,6	12	16
Summa	25	26	51	1	2	1	47	51	51	51	50	46	—	5	—	—	5	—	—	—

Lähde: Kansakouluntarkastajan vuosikertomukset.

Taulu N:o 121. Oppilaita kussakin kansakoulupiirissä ja jaettuina Helsingin eri kouluhuoneistojen kesken lukuvuonna 1902—1903.

Kouluhuoneistoja	Oppilaita eri piireissä															Summa	
	1:ssä	2:ssa	3:ssa	4:ssä	5:ssä	6:ssa	7:ssä	8:ssa	9:ssä	10:ssä	11:ssä	12:ssa	13:ssa	14:ssä	15:ssä		16:ssa
Nikolainkatu 18	106	18	24	7	11	5	7	21	18	250	532	29	—	150	75	31	1,284
Fjällödalén	1	12	—	—	—	—	2	—	—	—	1	109	—	—	—	22	147
Kasarmikatu 21	21	6	80	19	63	30	39	140	136	40	44	47	—	8	8	12	693
Antinkatu 13	21	24	—	44	17	30	38	29	13	4	5	24	—	—	—	21	270
Iso Roobertinkatu 11	17	24	55	39	104	10	14	147	73	9	2	14	—	1	—	1	510
Albertinkatu 17	—	—	1	—	3	2	8	8	4	1	—	—	—	1	5	2	35
Kansakoulunkatu 2 ja 4	31	53	30	102	88	113	181	220	73	26	41	86	—	12	10	42	1,108
Lapinlahdenkatu 6	10	9	3	47	27	128	259	89	20	5	7	23	—	3	—	4	632
Punavuorenkatu 10	—	—	7	3	24	3	2	143	27	—	1	—	—	—	—	—	210
Kasarmikatu 2	2	—	10	—	1	1	—	8	37	1	1	—	—	—	—	—	61
Estnääsinkatu 3	6	4	3	2	4	1	13	10	5	12	27	1	1	—	1	3	93
Kallion	25	3	2	1	—	—	—	—	—	4	406	1	—	53	5	5	505
Hesperian	6	31	4	2	—	4	9	4	—	—	20	159	—	2	1	59	301
Viaporin	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35	—	—	—	35
Vallgårdin	2	—	—	—	—	—	—	1	—	4	138	—	—	459	491	7	1,102
Bakkaksen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	61	—	64
Fredriksbergin	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	86	86
Summa	248	184	219	266	342	327	572	820	406	354	1,225	493	36	692	657	295	7,136

Muist.: Vahvoilla numeroilla painetut luvut osoittavat missä kansakoulupiirissä kukin kouluhuoneisto on.

Lähde: Kansakouluntarkastajan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 122. Sedmigradskyn pientenlastenkoulun sekä Marian turvakodin toiminta vuosina 1893—1902, kevätlukukauden olojen mukaan.

Koulun nimi	Vuonna	Osastoja	Opettajisto	Sisäänkirjoitettuja oppilaita								Koulusta lasketunja oppilaita
				Koulu-osasto		Ylempi lastentarhan osasto		Alempi lastentarhan osasto		Summa		
				Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	
Sedmigradskyn pientenlastenkoulu Nikolainkadun varrella	1902	3	4	19	17	15	15	15	15	49	47	36
" " "	1901	3	4	16	20	18	12	14	16	48	48	28
" " "	1900	3	4	17	18	13	17	19	11	49	46	28
" " "	1899	3	3	17	19	16	14	17	13	50	46	29
" " "	1898	3	3	19	17	14	16	15	15	48	48	27
" " "	1897	3	4	17	19	17	13	14	16	48	48	30
" " "	1896	3	4	15	21	14	16	18	12	47	49	29
" " "	1895	3	4	18	18	11	19	14	16	43	53	30
" " "	1894	3	5	14	22	15	15	12	18	41	55	27
" " "	1893	3	4	15	21	16	14	13	17	44	52	23
" pientenlastenkoulun haaraosasto Kalliassa	1902	1	1	—	—	—	—	18	22	18	22	24
" " "	1901	1	1	—	—	—	—	21	29	21	29	24
" " "	1900	1	1	—	—	—	—	22	18	22	18	26
" " "	1899	1	1	—	—	—	—	21	19	21	19	—
" " "	1898	1	1	—	—	—	—	21	19	21	19	—
Marian turvakoti lastentarha Annankadun varrella	1902	1	2	—	—	—	—	43	32	43	32	—
" " " "	1901	1	2	—	—	—	—	40	31	40	31	—
" " " "	1900	1	2	—	—	—	—	35	36	35	36	—
" " " "	1899	1	2	—	—	—	—	31	41	31	41	—
" " " "	1898	1	2	—	—	—	—	36	38	36	38	—
" " " "	1897	1	2	—	—	—	—	32	42	32	42	—
" " " "	1896	1	2	—	—	—	—	32	39	32	39	—
" " " "	1895	1	2	—	—	—	—	31	43	31	43	—
" " " "	1894	1	2	—	—	—	—	31	38	31	38	—
" " " "	1893	1	2	—	—	—	—	30	40	30	40	—

Lähde: Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin Johtokunnan vuosikertomukset.

**Taulu N:o 123. Kansanlastentarhain toiminta Helsingissä lukuvuosina
1900—1901 — 1901—1902.**

Koulun nimi	Opetajattaria	O p p i l a i t a					Kertyneitä luku- kausimaksuja, lahjoja y. m.		Apurahaa kunnalta	Menoja	
		Poikia	Tyttöjä	Summa	Ruotsia puhuvia	Suomea puhuvia	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>		<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>
Sörnäisten Kansanlastentarha .	6	—	—	180	—	—	1,355	63	8,000	9,355	63
Töölön ” .	3	—	—	115	—	—	312	25	5,500	5,807	28
Kansanlastentarha Eerikinkatu N:o 14	5	—	—	159	45	114	1,680	35	5,000	6,680	85
Kansanlastentarha Sepänkatu N:o 13	3	114	111	225 ¹⁾	100	125	389	12	7,000	7,376	31
Summa lukuvuonna 1901—1902	17	—	—	679	—	—	3,737	85	25,500	29,220	07
” ” 1900—1901	18	—	—	585	—	—	2,909	15	27,550	28,194	77

¹⁾ Niistä 60 vapaaoppilasta.

Lähde: Asianomaisten johtajattarien vuosikertomukset.

Taulu N:o 124. Helsingin kansankirjaston käyttäminen vuonna 1902, sekä vuosina 1893—1901.

Kuukausi	Lainauspäiviä	Lainoja											Keskimäärin lainoja päivässä						
		maksettu kerralta			puolen vuoden tilauksella			kuukaustilauksella			Summa			maksettu kerralta	puolen vuoden tilauksella	kuukaustilauksella	Ruotsalaisia	Suomalaisia	Summa
		Ruotsalaisia	Suomalaisia	Summa	Ruotsalaisia	Suomalaisia	Summa	Ruotsalaisia	Suomalaisia	Summa	Ruotsalaisia	Suomalaisia	Summa						
Tammikuu	31	5,075	3,627	8,702	3,457	1,491	4,948	303	154	457	8,835	5,272	14,107	281	159	15	285	170	455
Helmikuu	28	4,564	3,119	7,683	3,338	1,378	4,716	245	165	410	8,147	4,662	12,809	274	168	15	291	166	457
Maaliskuu	30	5,181	3,590	8,771	3,645	1,278	4,923	285	140	425	9,111	5,008	14,119	293	164	14	304	167	471
Huhtikuu	30	4,598	2,765	7,363	2,890	1,040	3,930	244	83	327	7,732	3,888	11,620	245	131	11	258	129	387
Toukokuu	31	3,937	2,177	6,114	2,411	747	3,158	193	77	270	6,541	3,001	9,542	197	102	9	211	97	308
Kesäkuu	6	1,317	736	2,053	887	216	1,103	37	9	46	2,241	961	3,202	342	184	8	374	160	534
Heinäkuu	13	2,134	1,228	3,362	1,657	371	2,028	61	27	88	3,852	1,626	5,478	258	156	7	296	125	421
Elokuu	13	2,269	1,364	3,633	1,561	301	1,862	68	21	89	3,898	1,686	5,584	280	143	7	300	130	430
Syyskuu	30	3,397	1,990	5,387	2,210	481	2,691	139	59	198	5,746	2,530	8,276	180	90	6	192	84	276
Lokakuu	31	4,559	2,711	7,270	2,783	726	3,509	211	135	346	7,553	3,572	11,125	235	113	11	244	115	359
Marraskuu	30	4,932	3,167	8,099	3,094	931	4,025	226	143	369	8,252	4,241	12,493	270	134	12	275	141	416
Joulukuu	29	4,246	2,866	7,112	2,723	849	3,572	231	90	321	7,200	3,805	11,005	245	123	11	248	131	379
Summa vuonna 1902	302	46,209	29,340	75,549	30,656	9,809	40,465	2,243	1,103	3,346	79,108	40,252	119,360	250	134	11	262	133	395
” ” 1901	314	44,235	29,890	74,125	30,350	9,626	39,976	2,000	1,124	3,124	76,585	40,640	117,225	236	127	10	244	129	373
” ” 1900	303	38,367	26,438	64,805	25,690	9,733	35,423	1,664	951	2,615	65,721	37,122	102,843	214	117	8	217	122	339
” ” 1899	318	35,309	23,006	58,315	24,073	8,867	32,940	—	—	—	59,382	31,874	91,256	183	104	1)	187	100	287
” ” 1898	305	32,922	20,596	53,518	20,583	7,855	28,438	—	—	—	53,505	28,451	81,956	176	93	1)	176	93	269
” ” 1897	320	32,318	19,956	52,274	22,242	8,104	30,346	—	—	—	54,560	28,060	82,620	163	95	1)	170	88	258
” ” 1896	304	31,396	18,377	49,773	20,309	8,256	28,565	—	—	—	51,705	26,633	78,338	164	94	1)	170	88	258
” ” 1895	319	32,317	18,605	50,922	21,791	7,868	29,659	—	—	—	54,108	26,473	80,581	160	93	1)	170	83	253
” ” 1894	301	30,378	18,196	48,574	20,122	7,633	27,755	—	—	—	50,500	25,829	76,329	161	93	1)	168	86	254
” ” 1893	292	29,168	16,703	45,871	18,268	7,600	25,868	—	—	—	47,436	24,303	71,739	156	89	1)	162	83	245

1) Vuosilta 1893—1899 ovat tiedot puolen vuoden tilauksista ja kuukaustilauksista yhdistetyt.

Lähde: Kansankirjaston ja lukusalin Hallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 125. Sörnäisten kansankirjaston käyttäminen vuonna 1902, sekä vuosina 1893—1901.

Kuukausi	Lainauspäiviä	L a i n o j a											Keskimäärin lainoja päivässä						
		maksettu kerralta			puolen vuoden tilank-sella			kuukaustilauk-sella			Summa			maksettu ker-ralla	puolen vuoden tilauksella	kuukaustilauk-sella	Ruotsalaisia	Suomalaisia	Summa
		Ruotsalai-sia	Suomalai-sia	Summa	Ruotsalai-sia	Suomalai-sia	Summa	Ruotsalai-sia	Suomalai-sia	Summa	Ruotsalai-sia	Suomalai-sia	Summa						
Tammikuu	26	525	1,032	1,557	154	286	440	71	23	94	750	1,341	2,091	60	17	4	29	52	81
Helmikuu	24	450	838	1,288	112	260	372	66	41	107	628	1,139	1,767	54	16	4	26	48	74
Maaliskuu	26	504	979	1,483	134	235	369	69	41	110	707	1,255	1,962	57	14	4	27	48	75
Huhtikuu	25	409	810	1,219	94	209	303	49	59	108	552	1,078	1,630	49	12	4	22	43	65
Toukokuu	27	322	720	1,042	88	160	248	22	19	41	432	899	1,331	39	9	1	16	33	49
Kesäkuu	6	137	258	395	31	41	72	4	5	9	172	304	476	66	12	2	29	51	80
Heinäkuu	14	275	431	706	89	87	176	5	4	9	369	522	891	50	13	1	27	37	64
Elokuu	13	260	429	689	84	114	198	9	11	20	353	554	907	53	15	2	27	43	70
Syyskuu	26	285	546	831	126	102	228	7	19	26	418	667	1,085	32	9	1	16	26	42
Lokakuu	26	360	679	1,039	129	171	300	29	27	56	518	877	1,395	40	12	2	20	34	54
Marraskuu	26	371	831	1,202	149	219	368	33	36	69	553	1,086	1,639	46	14	3	21	42	63
Joulukuu	25	350	833	1,183	138	295	433	7	25	32	495	1,153	1,648	47	18	1	20	46	66
Summa vuonna 1902	264	4,248	8,386	12,634	1,328	2,179	3,507	371	310	681	5,947	10,875	16,822	48	13	3	23	41	64
" " 1901	272	4,574	8,577	13,151	1,210	2,482	3,692	255	234	489	6,039	11,293	17,332	48	14	2	22	42	64
" " 1900	264	3,776	7,395	11,171	1,054	2,185	3,239	196	419	615	5,026	9,999	15,025	43	12	2	19	38	57
" " 1899	267	2,903	6,240	9,143	1,112	1,835	2,947	—	—	1)	4,015	8,075	12,090	34	11	1)	15	30	45
" " 1898	269	2,947	4,957	7,904	813	1,535	2,348	—	—	1)	3,760	6,492	10,252	30	8	1)	14	24	38
" " 1897	263	2,387	4,195	6,582	712	1,044	1,756	—	—	1)	3,099	5,239	8,338	25	6	1)	11	20	31
" " 1896	263	2,297	3,526	5,823	618	524	1,142	—	—	1)	2,915	4,050	6,965	22	4	1)	11	15	26
" " 1895	269	2,543	3,606	6,149	511	649	1,160	—	—	1)	3,054	4,255	7,309	23	4	1)	11	16	27
" " 1894	274	2,395	3,739	6,134	869	989	1,858	—	—	1)	3,264	4,728	7,992	22	7	1)	12	17	29
" " 1893	274	2,242	3,235	5,477	263	553	816	—	—	1)	2,505	3,788	6,293	20	3	1)	9	14	23

1) Sisältyy puolen vuoden tilauksia koskeviin tietoihin.

Lähde: Sörnäisten kansankirjaston Toimikunnan vuosikertomukset.

Taulu N:o 126. Töölön Kansankirjaston käyttäminen vuonna 1902, sekä vuosina 1899—1901.

K u u k a u s i	Lainauspäiviä	L a i n o j a											Keskimäärin lainoja päivässä						
		maksettu kerralta			puolen vuoden tilauksella			kuukaustilauksella			Summa			maksettu kerralta	puolen vuoden tilauksella	kuukaustilauksella	Ruotsalaisia	Suomalaisia	Summa
		Ruotsalaisia	Suomalaisia	Summa	Ruotsalaisia	Suomalaisia	Summa	Ruotsalaisia	Suomalaisia	Summa	Ruotsalaisia	Suomalaisia	Summa						
Tammikuu	31	79	58	137	12	12	24	—	—	—	91	70	161	4,4	0,8	—	2,9	2,3	5,2
Helmikuu	28	93	69	162	15	5	20	1	—	1	109	74	183	5,8	0,7	0,1	3,9	2,7	6,6
Maaliskuu	29	102	85	187	30	4	34	5	1	6	137	90	227	6,4	1,2	0,2	4,7	3,1	7,8
Huhtikuu	30	64	55	119	16	7	23	3	2	5	83	64	147	4,0	0,7	0,2	2,8	2,1	4,9
Toukokuu	31	38	51	89	13	11	24	1	9	10	52	71	123	2,9	0,8	0,3	1,7	2,3	4,0
Kesäkuu	4	13	11	24	—	4	4	—	—	—	13	15	28	6,0	1,0	—	3,3	3,7	7,0
Heinäkuu	9	37	20	57	—	14	14	3	4	7	40	38	78	6,3	1,6	0,8	4,5	4,2	8,7
Elokuu	9	33	18	51	—	4	4	—	—	—	33	22	55	5,7	0,4	—	3,7	2,4	6,1
Syyskuu	30	36	36	72	—	14	14	—	6	6	36	56	92	2,4	0,5	0,2	1,2	1,9	3,1
Lokakuu	31	83	57	140	—	12	12	—	3	3	83	72	155	4,5	0,4	0,1	2,7	2,3	5,0
Marraskuu	30	99	85	184	4	6	10	5	—	5	108	91	199	6,1	0,3	0,2	3,6	3,0	6,6
Joulukuu	29	84	59	143	14	—	14	5	—	5	103	59	162	4,9	0,5	0,2	3,6	2,0	5,6
Summa vuonna 1902	291	761	604	1,365	104	93	197	23	25	48	888	722	1,610	4,6	0,7	0,2	3,0	2,5	5,5
" " 1901	282	823	543	1,366	44	80	124	3	12	15	870	635	1,505	4,8	0,4	0,1	3,1	2,2	5,3
" " 1900	281	540	506	1,046	28	78	106	23	28	51	591	612	1,203	3,7	0,4	0,2	2,1	2,2	4,3
" " 1899	94	213	135	348	9	1	10	—	—	— ¹⁾	222	136	358	—	—	—	—	—	4,0

¹⁾ Sisältyy puolen vuoden tilauksia koskeviin tietoihin.

Lähde: Kansankirjaston ja lukusalin Hallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 127. Kansankirjaston lukusaleissa käynnit vuonna 1902, sekä vuosina 1893 – 1901.

K u n k a u s i	Päiviä	K ä y n t e j ä			Keskimäärin päivässä		
		Alemmas- sa luku- salissa	Ylemmäs- sä luku- salissa	Summa	Alemmas- sa luku- salissa	Ylemmäs- sä luku- salissa	Summa
Tammikuu	31	8,780	13,760	22,540	233	444	727
Helmikuu	28	8,140	12,184	20,324	291	435	726
Maaliskuu	31	9,120	12,735	21,855	294	411	705
Huhtikuu	30	7,830	8,831	16,661	261	294	555
Toukokuu	31	6,440	5,567	12,007	208	179	387
Kesäkuu	28	5,070	706	5,776	181	54	235
Heinäkuu	31	5,970	1,480	7,450	192	48	240
Elokuu	31	5,640	2,036	7,676	182	66	248
Syyskuu	30	6,170	9,114	15,284	205	304	509
Lokakuu	31	7,380	19,113	26,493	238	617	855
Marraskuu	30	8,510	22,428	30,938	283	748	1,031
Joulukuu	29	8,280	12,174	20,454	285	420	705
Summa vuonna 1902	361	87,330	120,128	207,458	242	347	589
„ 1901	361	83,600	117,564	201,164	231	326	557
„ 1900	361	84,160	112,472	196,632	233	312	545
„ 1899	361	85,690	102,783	188,473	237	285	522
„ 1898	361	83,460	101,301	184,761	231	294	525
„ 1897	361	92,690	91,663	184,353	257	254	511
„ 1896	361	81,340	79,955	161,295	225	227	452
„ 1895	361	89,610	77,933	167,543	248	216	464
„ 1894	359	114,860	99,606	214,466	320	302	622
„ 1893	361	86,215	80,628	166,843	239	223	462

Lähde: Kansankirjaston ja lukusalin Hallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 128. Yliopiston-Kirjaston lainausliike Helsingissä vuosina 1897—1902.

Vuosi	L u k u					
	l a i n o j a			nidoksia, lainattu		
	kirjastosta	lukusalissa	summa	kirjastosta	lukusalissa	summa
1902	4,849	15,257	20,106	6,613	30,087	36,700
1901	4,694	16,161	20,855	6,453	34,432	40,885
1900	4,369	12,227	16,596	6,060	25,335	31,395
1899	4,394	11,359	15,753	5,876	21,695	27,571
1898	4,406	10,284	14,690	6,063	21,752	27,815
1897	3,352	9,347	12,699	6,264	19,452	25,716

Lähde: Tiedot saatu Yliopiston-Kirjastosta.

Taulu N:o 129. Valtioarkistossa Helsingissä käyneitä eri kuukausina vuosina 1901—1902.

K u u k a u s i	Tutkijain käyntejä arkistossa vuosina	
	1 9 0 1	1 9 0 2
Tammikuu	256	193
Helmikuu	219	206
Maaliskuu	252	230
Huhtikuu	256	287
Toukokuu	256	259
Kesäkuu	129	123
Heinäkuu	162	227
Elokuu	108	136
Syyskuu	158	202
Lokakuu	250	237
Marraskuu	154	220
Joulukuu	129	132
Summa	2,329	2,452

Lähde: Tietoja Valtioarkistosta.

Taulu N:o 130. Kansakoulutoimen menot Helsingissä vuosina 1893—1902.

	1893		1894		1895		1896		1897		1898		1899		1900		1901		1902	
	<i>Smc.</i>	<i>ni.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ni.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ni.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ni.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ni.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ni.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ni.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ni.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ni.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ni.</i>
Palkkoja ja palkkioita	281,634	20	297,824	93	310,215	27	333,306	83	348,716	07	365,711	15	398,015	35	500,526	65	519,579	93	544,617	40
Opetusvälineitä	6,339	77	5,012	27	6,683	—	6,960	15	5,081	01	6,842	15	10,968	11	6,379	40	5,632	46	9,847	15
Käsityöaineiksia	3,230	29	1,123	04	2,396	89	3,432	23	2,097	21	4,143	04	4,107	76	2,070	38	1,603	62	2,701	99
Huonekaluja ja kalustoa	3,015	05	2,899	16	6,828	32	6,403	15	7,624	09	8,043	78	28,137	32	13,343	51	9,238	37	31,082	63
Vaatetusta varattomille oppilaille . .	9,378	30	9,546	45	9,616	10	9,692	—	9,694	05	9,695	65	9,698	20	10,163	15	11,317	65	9,892	55
Vuokria	21,698	33	23,315	—	25,665	—	26,935	20	25,478	33	25,665	—	24,760	—	22,645	—	25,120	—	24,243	36
Halkoja ja valaistusta	24,557	78	19,409	81	20,011	49	23,482	94	25,228	66	23,716	44	31,348	69	46,705	26	36,541	34	33,111	27
Puhtaanapito	7,109	17	7,375	32	8,442	32	8,682	59	9,065	92	10,154	83	12,241	63	13,480	82	14,051	73	14,381	64
Koulun omain talojen ja vuokrahuo- neistojen korjaus	8,734	09	12,184	02	12,551	62	11,923	45	12,329	75	13,068	42	12,527	14	22,844	80	16,719	77	16,355	16
Eläkkeitä	4,140	—	4,610	—	5,040	—	5,030	—	5,310	—	6,737	50	7,350	—	7,687	50	7,950	—	8,137	50
Sekalaista	1,897	88	2,356	20	2,189	88	1,273	89	1,292	57	1,530	88	2,099	68	1,189	06	3,309	15	2,270	29
Summa	371,734	86	385,656	20	409,639	89	437,122	43	451,917	66	475,308	34	541,253	88	647,035	53	651,064	02	696,640	94
Siitä suoritettu:																				
valtioavulla	77,333	34	71,000	—	111,000	—	111,000	—	111,000	—	128,000	—	128,000	—	165,000	—	165,000	—	184,000	—
lahjoitettujen varojen koroilla	3,161	—	3,321	—	3,481	—	3,542	—	6,466	85	4,986	44	7,523	18	8,120	95	8,442	64	2,040	—
suoritetuilla koulumaksuilla	4,628	75	5,414	30	379	20	485	90	402	10	374	15	417	55	472	50	501	15	491	65
myydyillä käsitöillä	600	85	708	93	476	08	718	20	502	37	289	08	306	02	150	20	66	25	73	81
taksoitetuilla varoilla	286,010	92	305,211	97	294,303	61	321,376	33	333,546	34	341,658	67	405,007	13	473,291	88	477,053	98	510,035	48
Summa	371,734	86	385,656	20	409,639	89	437,122	43	451,917	66	475,308	34	541,253	88	647,035	53	651,064	02	696,640	94

Lähde: Tietoja Rahatoimikonttorista.

Taulu N:o 131. Tulot Helsingin Kansankirjaston ynnä haaraosastojen lainausliikkeestä vuonna 1902, sekä vuosina 1893—1901.

	Pääkirjastossa			Sörnäisten haaraosastossa			Työön haaraosastossa			Summa		
	Luku	<i>Fr.</i>	<i>ps.</i>	Luku	<i>Fr.</i>	<i>ps.</i>	Luku	<i>Fr.</i>	<i>ps.</i>	Luku	<i>Fr.</i>	<i>ps.</i>
Kertalainoja à ---: 5	75,549	3,777	45	12,634	631	70	1,365	68	25	89,548	4,477	40
Puolen vuoden tilauksia à 1: --	1,194	1,194	—	92	92	—	6	6	—	1,292	1,292	—
Kuukaustilauksia à ---: 25	382	95	50	69	17	25	9	2	25	460	115	—
Sakkoja à ---: 50	1,818	909	—	205	102	50	13	6	50	2,036	1,018	—
Ruotsalaisia luettelaita à ---: 5	122	6	10	5	—	25	—	—	—	127	6	35
” ” à ---: 10	282	28	20	48	4	80	—	—	—	330	33	—
” ” à ---: 20	81	16	20	—	—	—	—	—	—	81	16	20
” ” à ---: 60	125	75	—	—	—	—	—	—	—	125	75	—
Suomalaisia ” à ---: 5	173	8	65	44	2	20	—	—	—	217	10	85
” ” à ---: 10	—	—	—	32	3	20	—	—	—	32	3	20
” ” à ---: 25	225	56	25	22	5	50	—	—	—	247	61	75
Ylimääräisiä tuloja	—	342	36	—	83	40	—	3	45	—	429	21
Summa vuonna 1902	—	6,508	71	—	942	80	—	86	45	—	7,537	96
” ” 1901	—	6,320	66	—	929	10	—	85	90	—	7,335	66
” ” 1900	—	5,745	60	—	890	55	—	68	95	—	6,705	10
” ” 1899	—	5,151	36	—	644	55	—	—	—	—	5,795	91
” ” 1898	—	4,892	87	—	525	55	—	—	—	—	5,418	42
” ” 1897	—	4,637	95	—	423	85	—	—	—	—	5,061	80
” ” 1896	—	4,275	55	—	364	15	—	—	—	—	4,639	70
” ” 1895	—	4,362	05	—	377	70	—	—	—	—	4,739	75
” ” 1894	—	3,962	34	—	373	75	—	—	—	—	4,336	09
” ” 1893	—	3,597	43	—	—	—	—	—	—	—	3,597	43

Lähde: Kansankirjaston ja lukusalin Hallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 132. Helsingin kaupungin opetustoimen menot vuosina 1893—1902.

Vuosi	M e n o t																Kutakin bengil- lekirjoitettua henkilöä kohti oli menoja	
	Merikoulu		Käsityö- koulut		Kauppa- opistot		Kansakoulut		Työväenlasten kasvatus- laitos		Kansan- kirjasto ja lukusali		Pahantapai- ten lasten turvakodit		Summa			
	<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>
1902	3,413	—	72,563	33	10,000	—	696,640	94	4,325	—	46,574	73	23,060	83	856,577	88	10	37
1901	3,565	20	51,177	45	10,000	—	651,064	02	2,873	60	46,564	76	17,834	74	783,079	77	9	52
1900	2,828	80	79,799	87	10,000	—	647,035	53	2,775	—	42,860	03	12,748	19	798,047	42	10	09
1899	2,958	—	43,052	02	4,000	—	541,253	88	2,900	—	43,147	85	—	—	637,311	75	8	44
1898	2,886	—	38,940	71	4,000	—	475,308	31	3,600	—	33,335	88	—	—	558,070	93	7	82
1897	2,908	46	30,805	—	4,000	—	451,917	66	4,350	—	31,739	06	—	—	525,720	18	7	42
1896	2,834	52	26,921	36	4,000	—	437,122	43	3,900	—	30,742	79	—	—	505,521	10	7	47
1895	2,832	—	29,104	01	4,000	—	409,639	89	4,200	—	30,237	04	—	—	480,012	94	7	44
1894	2,824	80	28,976	63	4,000	—	385,656	20	4,500	—	30,535	67	—	—	456,493	30	7	79
1893	2,824	80	29,701	14	4,000	—	371,734	86	¹⁾ 5,700	—	29,232	32	—	—	443,193	12	7	92

¹⁾ Tähän sisältyy *Smc.* 1,200: —, jotka on myönnetty Helsingin Sokeainopistolle.

Muist.: Se, että ylläolevan taulun tiedot eivät ole kaikin puolin yhtäpitäviä aikaisemmissa tauluissa ilmoitettujen kauppaopistoille ja käsityökouluille myönnettyjen apurahain kanssa, riippuu siitä että toisessa tapauksessa kustannukset on ilmoitettu kalenterivuodelta, toisessa luku-
vuodelta.

Lähde: Tiedot kokoonpantu kaupungin tilinpäätöstä koskevista Rahatoimikonttorin kertomuksista.

Taulu N:o 133. Helsingistä olevain pahantapaisten lasten kasvatuslaitosten toiminta vuosina 1900—1902.

Vuosi	Kasvatustiloja ¹⁾	P o i k i a				Maalla elänteillä olevia tyttöjä		Kasvatustilojen ja elänteillä pitämisen kustannukset	
		ruotsia puhuvia		suomea puhuvia		ruotsia puhuvia	suomea puhuvia		
		laitoksissa	elänteillä maalla	laitoksissa	elänteillä maalla			<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>
1902	3	19	9	27	5	10	14	23,060	83
1901	2	26		34		18		17,834	74
1900	2	22		29		11		12,784	19

¹⁾ Yksi ruotsia puhuville pojille on Sipoon pitäjässä; toiset suomea puhuvia poikia varten Nummen ja Lohjan pitäjissä.

Lähde: Kasvatustalouden kertomukset.

Taulu N:o 134. Helsingin köyhäin lasten työhuoneiden toiminta vuonna 1902.

Laitokset	Opettajataria	Laitoksessa saapuvilla päivää kohti			Työpitäviä	Ruoka-annoksia			Ruokakustannukset lasta ja päivää kohti	Tulot				Menot			
		enintään	vähintään	keskimäärin		eineeksi	vällipalaksi	päivälliseksi		kunnalta		muilta		<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>		
										<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>				
Työhuone Tarkk- ampujank. varr.	3	236	158	63	117	169	675	8,365	9,786	21,072	13,66	19,989	76	6,056	11	8,170	60
Työhuone Kal- liossa	3	307	187	81	154	165	931	9,202	15,770	24,262	11,66						

Lähde: Köyhäin lasten työhuoneiden vuosikertomukset.

Taulu N:o 135. Helsingin Vaivashoitohallituksen toimesta elätettyjä, avustettuja ja hoidettuja vuosina 1888—1902.

Vuosi	Vaivaistaloon otettuja	Työlaitokseen otettuja	Elänteille annettuja	Saanut kotinsa suora-naista apua	Hoidettuja mielivikaisten hoitolaitoksissa, asivaltaitokouluissa ja turvakodissa (Vaivaistalon ulkopuolella)	Hoidettu sairaalassa ¹⁾ Vaivaistalon ulkopuolella	Asevelvollisten vaimoja	Saanut eläkettä lahjoitetujen pöytämann korvosta	Summa
1902	561	198	581	1,780	113	299	—	73	3,605
1901	592	195	589	1,782	111	303	8	70	3,650
1900	564	187	591	1,646	119	257	7	70	3,441
1899	689		585	1,676	131	248	3	70	3,402
1898	498		577	1,304	136	—	—	70	2,585
1897	557		561	1,380	120	—	—	72	2,690
1896	587		542	1,501	—	—	—	72	2,702
1895	509		528	1,604	—	—	—	71	2,712
1894	505		601	1,840	—	—	—	73	3,019
1893	562		571	2,041	—	—	—	73	3,247
1892	554		472	1,906	—	—	—	72	3,004
1891	439		470	1,326	—	—	—	64	2,299
1890	442		415	1,055	—	—	—	60	1,972
1889	426		380	1,052	—	—	—	60	1,918
1888	358		355	1,022	—	—	—	57	1,792

¹⁾ Marian sairaalaa ja Sörnäisten Sairastupaa ei ole tähän luettu.

Lähde: Vaivashoitohallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 136. Henkilöitä, otettuja Helsingin Vaivaistaloon vuosina 1900—1902.

Vuosi	Vaivaistaloon otettuja	N i i s t ä					H o i t o l a i s t e n i k ä										Vuotuisia kustannuksia kustakin Vaivaistaloon otetusta henkilöstä	
		Miehiä	Naisia	Lapsia	Syntyneitä		10 v. nuorempia	10—20 vuot.	20—30 vuot.	30—40 vuot.	40—50 vuot.	50—60 vuot.	60—70 vuot.	70—80 vuot.	80 v. vanhempia			
					Helsingissä	Muualla										Smc.	7/16.	
1902	561	227	277	57	44	517	46	32	62	77	75	91	99	65	14	131	54	
1901	592	222	301	69	54	538	51	31	56	96	94	93	88	66	17	119	09	
1900	564	215	269	80	65	499	—	—	—	—	—	—	—	—	—	120	71	

Lähde: Vaivaishoitohallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 137. Helsingin Työlaitokseen otettuja henkilöitä vuosina 1900—1902.

Vuosi	Työlaitokseen otettuja	N i i s t ä					H o i t o l a i s t e n i k ä								Vuotuisia kustannuksia kustakin laitokseen otetusta	
		Miehiä	Naisia	Lapsia	Syntyneitä		15—20 vuot.	20—30 vuot.	30—40 vuot.	40—50 vuot.	50—60 vuot.	60—70 vuot.	70—80 vuot.			
					Helsingissä	Muualla								Smc.	7/16.	
1902	198	198	—	—	47	151	5	15	32	51	47	40	8	126	56	
1901	195	195	—	—	54	141	9	18	29	43	43	43	10	135	20	
1900	187	187	—	—	45	142	—	—	—	—	—	—	—	143	21	

Lähde: Vaivaishoitohallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 138. Helsingin vaivaishoidon toimesta elätteille annettuja henkilöitä vuosina 1887—1902.

Vuosi	Elätteille annettuja								
	Kaupungissa			Maalla			Summa		
	Vanhempia henkilöitä	Lapsia (15 vuotta nuorempia)	Summa	Vanhempia henkilöitä	Lapsia (15 vuotta nuorempia)	Summa	Vanhempia henkilöitä	Lapsia (15 vuotta nuorempia)	Summa
1902	26	87	113	204	264	468	230	351	581
1901	15	90	105	201	283	484	216	373	589
1900	16	88	104	163	324	487	179	412	591
1899	16	98	114	164	307	471	180	405	585
1898	15	91	106	166	305	471	181	396	577
1897	13	94	107	209	245	454	222	339	561
1896	17	94	111	161	270	431	178	364	542
1895	17	84	101	176	251	427	193	335	528
1894	35	104	139	203	259	462	238	363	601
1893	37	105	142	202	227	429	239	332	571
1892	25	112	137	162	173	335	187	285	472
1891	26	113	139	161	170	331	187	283	470
1890	16	104	120	146	149	295	162	253	415
1889	18	92	110	130	140	270	148	232	380
1888	17	73	90	134	131	265	151	204	355
1887	15	73	88	141	121	262	156	194	350
Keskimäärin vuosina 1887—1902	20	94	114	170	225	395	190	319	509

Lähde: Vaivaishoitohallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 139. Henkilöitä, joita on avustettu suoranaishella avulla Helsingin vaivashoidon toimesta vuosina 1888—1902.

Vuosi	Vanhempia henkilöitä		Lapsia (15 v. nuorempia)	Summa	Kustannuksia kunkin avustettua henkilöä kohden	
	Ehdottomasti vaivashoittoon oikeutettuja asehuksen nojalla	Niin puutteellaisia, että Vaivashoittohallitus on antanut apua			Smk.	mk.
1902	369	328	1,083	1,780	24	58
1901	327	387	1,068	1,782	23	93
1900	297	317	1,032	1,646	23	02
1899	196	413	1,067	1,676	21	05
1898	184	405	715	1,304	28	95
1897	—	—	—	1,380	38	64
1896	—	—	—	1,501	48	70
1895	—	—	—	1,604	43	75
1894	—	—	—	1,840	40	40
1893	—	—	—	2,041	32	57
1892	—	—	—	1,906	—	—
1891	—	—	—	1,326	—	—
1890	—	—	—	1,055	—	—
1889	—	—	—	1,052	—	—
1868	—	—	—	1,022	—	—

Lähde: Vaivashoittohallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 140. Helsingin Työlaitoksen toiminta vuosina
1893—1902.

	Päivätöitä	Tuloja hoitolaisten päivätoista, ainekset siihen luettuina										Päivätyön keskiarvo	
		Rahataloja		Työlaitokseen tehtyjä töitä		Vairaustaloon tehtyjä töitä		Mielikkaitten hoitolaistokseen tehtyjä töitä		Summa			
		Smk.	7pää.	Smk.	7pää.	Smk.	7pää.	Smk.	7pää.	Smk.	7pää.		
Sepäntöyöhuone	1,685	2,048	43	90	10	319	30	63	45	2,521	28	1	50
Suntarintöyöhuone	3,518	¹⁾ 6,286	45	366	—	688	30	252	25	7,593	—	2	16
Rääätälintöyöhuone	1,417	7	—	243	40	299	50	514	75	864	65	—	61
Puusepäntöyöhuone	2,404	1,173	15	208	45	541	90	44	—	1,967	50	—	82
Maalarintöyöhuone	1,270	1,672	40	95	40	541	55	61	80	2,371	15	1	87
Sekalaisia töitä	12,393	892	25	30	—	5,074	75	384	75	6,381	75	—	51
Summa vuonna 1902	22,687	12,079	68	1,033	35	7,465	30	1,121	—	21,699	33	—	96
„ 1901	22,945	12,350	36	1,418	32	7,815	23	1,562	35	23,146	26	1	—
„ 1900	19,952	12,711	53			8,393	35			21,104	88	1	05
„ 1899	14,498	10,409	94			6,992	41			17,402	35	1	20
„ 1898	12,422	9,819	80			6,228	65			16,048	45	1	29
„ 1897	14,060	10,867	11			6,863	40			17,730	51	1	26
„ 1896	14,791	11,159	69			6,312	90			17,472	59	1	18
„ 1895	17,697	10,970	24			8,967	75			19,937	99	1	12
„ 1894	16,560	10,240	06			8,017	82			18,257	88	1	10
„ 1893	16,622	10,859	12			5,881	54			16,740	66	1	01

¹⁾ Kaupungin kansakouluihin on toimitettu 1,075 paria puukenkiä, arvoltaan Smk 2,956: 25 sekä 675 paria kenkiä, arvoltaan Smk 3,037: 50.

Lähde: Vaivashoitohallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 141. Ruoanpito Helsingin Työ- ja Vaivaistalossa vuosina 1888—1902.

Vuosi	Jaettu päiväännoksia				Kustannus koko päiväännoksesta; Smk				Summa kustannuk- sia ruoanpidosta <i>Smk.</i>
	Vaivaistalossa	Työlaitoksessa	Miehivikaisten hoitolaitoksessa	Summa	Vaivaistalossa	Työlaitoksessa	Miehivikaisten hoitolaitoksessa	Summa	
1902	81,556	27,419	40,689	149,664	0,39	0,42	0,37	0,40	59,230
1901	78,626	27,641	40,033	146,300	0,32	0,41	0,36	0,33	50,793
1900	—	—	—	141,486	0,30	0,41	0,35	0,33	47,238
1899	—	—	—	130,764	0,31	0,42	0,37	0,33	42,690
1898	—	—	—	122,036	0,27	0,40	0,35	0,31	37,218
1897	—	—	—	124,100	0,25	0,34	0,32	0,30	37,010
1896	—	—	—	122,577	—	—	—	0,27	32,544
1895	—	—	—	119,811	—	—	—	0,20	31,153
1894	—	—	—	115,962	—	—	—	0,27	31,519
1893	—	—	—	118,857	—	—	—	0,32	37,479
1892	—	—	—	114,548	—	—	—	0,41	47,363
1891	—	—	—	100,252	—	—	—	0,33	33,166
1890	—	—	—	98,509	—	—	—	0,27	26,146
1889	—	—	—	72,573	—	—	—	0,27	19,535
1888	—	—	—	70,505	—	—	—	0,23	16,540

Lähde: Vaivahoitohallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 142. Helsingin kaupungin vaivashoitomenot vuosina 1893—1902.

Vuosi	K u s t a n n u k s i a ; S m k														Kunnan määrärahaa menoarvion mukaan		Kustannukset jaettuina kutakin henkilötyössä olevaa asukasta kohhti		Kustannukset jaettuina kutakin ylläpidettyä henkilöä kohhti			
	Vaivashoitohallitus		Vaivastalo		Työaitos		Mielivikaisten hoitoaitos		Eiättöille antamista		Suoranaista apua		Muut		Summa		Smk.	ptä.	Smk.	ptä.	Smk.	ptä.
	1902	16,886	98	73,792	16	25,079	14	36,966	01	69,500	42	43,809	—	44,596	23	310,629	94	295,020	—	3	76	86
1901	15,343	01	70,500	24	26,364	40	39,863	08	64,110	93	42,650	—	44,855	56	303,687	22	295,520	—	3	68	83	20
1900	15,412	40	68,081	54	26,780	55	38,069	95	64,326	12	37,881	—	38,510	57	289,062	13	288,260	—	3	65	83	91
1899	15,387	21	58,547	42	19,930	83	33,707	31	62,497	45	35,275	—	35,323	56	260,668	78	280,820	—	3	45	76	62
1898	14,131	21	55,517	24	17,132	62	28,161	98	64,336	78	37,756	—	41,769	21	258,805	04	284,910	—	3	62	100	12
1897	11,373	30	50,014	70	18,745	—	23,136	97	63,151	63	53,325	07	53,983	40	278,730	07	276,230	—	3	94	103	62
1896	8,605	45	72,044	08	20,324	12	1)	—	52,806	43	72,992	08	52,707	79	279,479	95	264,960	—	4	12	103	44
1895	8,661	20	67,568	66	22,237	72	1)	—	54,362	30	70,170	82	52,577	75	275,628	45	267,210	—	4	13	101	63
1894	8,817	85	55,398	78	21,922	38	14,745	12	54,919	10	74,313	75	48,877	63	278,994	61	261,840	—	4	30	92	41
1893	8,766	42	55,339	34	25,032	51	—	—	60,706	41	66,489	13	55,980	41	272,364	22	234,740	—	4	76	83	90

1) Sisältyy Vaivastalon tileihin.

Lähde: Vaivashoitohallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 143. Helsingin Raastuvanoikeuden ratkaisemia siviilijuttuja ja -asioista vuosina 1893—1902.

	1893	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902
Konkurssijuttuja	309	180	144	63	68	53	40	58	49	73
Pesäeroa koskevia juttuja	9	6	9	4	13	9	4	6	11	17
Vekselijuttuja	510	307	264	194	134	194	248	334	580	449
Muita saamisjuttuja	795	593	495	388	546	508	614	723	951	1,030
Merioikeusjuttuja	14	8	7	1	7	12	8	5	6	7
Lainhuudatusasioita	169	159	171	297	274	368	242	202	244	281
Kiinnitysasioita	476	544	748	611	758	864	511	441	532	496
Holhousasioita	123	109	145	96	147	104	111	261	289	299
Avioehtoja	37	38	32	50	68	78	48	61	60	79
Muita siviilijuttuja ¹⁾	1,412	1,406	972	1,011	1,058	1,010	1,290	1,405	1,446	1,444
Summa	3,854	3,350	2,987	2,715	3,073	3,200	3,116	3,496	4,168	4,175

¹⁾ Siihen luettuina hakemus- ja ilmoitusasiat.

Lähde: Oikeustoimituskunnan aktuarion antamia tietoja.

Taulu N:o 144. Käsitellyjä rikosasioita ja syytteeseen pantuja henkilöitä Helsingin Raastuvan-oikeudessa ja Poliisikamarissa vuosina 1893—1902.

	1893		1894		1895		1896		1897		1898 ¹⁾	1899	1900	1901	1902
	Raastuvan-oikeus	Poliisikamari	Raastuvan-oikeus	Poliisikamari	Raastuvan-oikeus	Poliisikamari	Raastuvan-oikeus	Poliisikamari	Raastuvan-oikeus	Poliisikamari	Raastuvan-oikeus	Raastuvan-oikeus	Raastuvan-oikeus	Raastuvan-oikeus	Raastuvan-oikeus
Juttuja:															
vanhoja	56	—	51	—	39	—	47	—	28	—	25	36	30	40	28
uusina	1,067	1,763	1,135	978	2,677	427	3,031	509	3,428	610	4,949	5,019	5,454	5,037	4,299
Summa	1,123	1,763	1,186	978	2,716	427	3,078	509	3,456	610	4,974	5,055	5,484	5,077	4,327
Näistä ratkaistuja . .	1,072	1,763	1,147	978	2,669	427	3,050	509	3,431	610	4,938	5,025	5,444	5,049	4,287
lykättyjä	51	—	39	—	47	—	28	—	25	—	36	30	40	28	40
Syytteeseen pantuja henkilöitä²⁾:															
miehiä	974	2,176	1,148	852	2,912	454	3,265	614	3,759	811	5,309	5,677	6,150	5,289	4,862
naisia	256	122	252	58	300	36	273	51	279	64	295	219	150	244	221
Summa	1,230	2,298	1,400	910	3,212	490	3,538	665	4,038	875	5,604	5,896	6,300	5,533	5,083
Niistä syyt. tuom. vapantettuja ³⁾ .	157	96	144	54	213	9	136	27	120	67	134	278	115	134	139
joita vast. syytettä ei ole perilleajettu	296	—	394	—	397	4	225	2	257	1	324	230	266	282	299

¹⁾ Vuodesta 1898 alkaen rikostilastossa ei ole tietoja poliisikamarin toiminnasta. — ²⁾ Ne jutut, joissa päätös on annettu kunkin vuoden kuluessa. — ³⁾ Sisältävä myöskin ne, joita ei ole voitu syyppäiksi tuomita.

Lähde: Oikeustoimituskunnan aktuarion antamia tietoja.

Taulu N:o 145. Niiden rikosten laatu, joista syytetyt on tuomittu syy-
pääksi Helsingin Raastuvanoikeudessa ja Poliisikamarissa
vuosina 1893—1902.

	1893	1894	1895	1896	1897	1898 ¹⁾	1899	1900	1901	1902
Rikosten ja rikkomusten laatu.										
Majesteetinrikos	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rikoksia virka- ja palvelusmiehiä vastaan	—	11	72	179	178	104	280	157	192	175
Väärä vala	—	1	—	3	1	—	8	—	4	5
Huorinteko	6	—	2	—	2	3	6	4	—	4
Sukurutsaus tai muu raskaammanl. salavuot.	—	—	—	1	—	2	1	—	—	2
Parittelu tahi haureellisuus	3	2	—	1	7	4	4	—	—	10
Eläimeensekaant., muu luonnonvast. haureus	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Murha tai tappo	1	2	1	4	6	2	4	1	3	3
Toisen kuoleman tuottamus	—	—	1	—	—	1	1	2	—	—
Pahoinpity, ruumiinvamman tuottamus y. m.	27	122	190	234	254	251	206	194	212	238
Lapsenmurha tai sikiön salaaminen y. m.	2	3	—	2	4	3	2	8	1	—
Rauhanrikos	1	8	14	3	15	12	15	7	16	17
Väkisinmakaaminen ja pakottaminen kärsi- mään muuta haureellista tekoa	1	4	1	—	1	2	2	4	3	—
Väärä ilmianto, kunnianloukkaus ja herjaus	6	50	68	82	65	60	62	45	43	79
Näpistely	—	34	42	34	30	48	57	68	67	66
Yksinkertainen varkaus	277	110	84	89	96	89	108	145	125	113
Törkeä varkaus			54	41	42	41	51	35	36	35
Kavaltaminen ja uskotun tavaran hukkaa- minen	7	5	6	2	16	14	12	31	32	19
Löytökalan kätkeminen	—	1	1	—	—	2	—	2	1	—
Ryöstö ja kiristäminen	1	1	5	—	—	—	6	—	6	1
Varastetun tavaran kätkeminen y. m.	—	13	24	34	15	29	22	18	23	24
Murhapoltto	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—
Petos ja väärennys	16	16	15	10	19	22	23	40	42	16
Raharikos	1	2	3	1	1	—	1	1	—	2
Epärehellisyys ja rangaist. omanvoitonpyynti	—	4	2	11	3	4	17	2	15	4
Konkurssirikos	10	3	—	3	3	2	2	2	—	—
Virkamiesten virkarikos	—	1	—	1	2	—	—	1	1	3
Juoppous	129	243	1,579	2,270	2,716	3,747	4,270	4,696	4,135	3,789
Vähäisempiä rikoksia	2,829	1,206	1,857	2,462	2,962	2,538	2,422	2,448	2,115	1,780
Summa syytäksi tuomittuja	3,317	1,897	4,009	5,468	6,437	6,990	7,566	7,912	7,072	6,383

1) Vuodesta 1898 lähtien rikostilastoon ei sisälly tietoja poliisikamarin toiminnasta.

Lähde: Oikeustoimituskunnan aktuarion antamia tietoja.

Taulu N:o 146. Virka-apuja, joita on pyydetty Helsingin Toiselta Kaupunginvoudilta vuosina 1900—1902.

Vuosi	Virka-apua pyydetty seuraavalle määrälle verolippuja						Summa
	Kruunun- veroja ¹⁾	Kunnallis- veroja	Kirkollis- veroja	Liikenne- konttorin	Valtiopäivä- kustannuk- sia ²⁾	Muita ³⁾	
1902	11,108	4,518	12,145	1,326	4,295	3,020	36,412
1901	11,615	4,861	12,442	1,160	—	1,806	31,884
1900	11,520	4,758	13,497	826	—	2,443	33,044

¹⁾ Hengeltä meneviä vaivaismaksuja veloitetaan näissä verolipuissa.

²⁾ Vuosilta 1899 ja 1900 2,031 ja 2,264.

³⁾ Anniskeluveroa, vuokramaksuja, koiraveroa, maksuja Kauppiasyhdistykselle y. m.

Lähde: Tietoja Kaupunginvoudinkonttorista.

Taulu N:o 147. Täytäntöönpanoasioita, joita on jätetty Helsingin Ensimmäiselle Kaupunginvoudille vuosina 1897—1902.

V u o s i	Täytäntöönpanoasioita
1902	1,891
1901	1,849
1900	2,072
1899	1,258
1898	1,089
1897	654

Lähde: Tietoja Kaupunginvoudinkonttorista.

Taulu N:o 148. Juttuja ja asioita, joita Helsingin Maistraatti on käsitellyt vuosina 1880—1902.

Vuosi	Käsittelyn varassa olleita asioita						A s i o i t a					
	Siviili-			Rikos-			Siviili-			Rikos-		
	entisiä	uusia	summa	entisiä	uusia	summa	rakkaistuja	lykättyjä	summa	rakkaistuja	lykättyjä	summa
1880	42	1,567	1,609	7	171	178	1,535	74	1,609	178	—	178
1885	63	1,607	1,670	11	117	128	1,616	54	1,670	125	3	128
1890	81	1,936	2,017	3	36	39	1,937	80	2,017	35	4	39
1895	65	1,872	1,937	—	9	9	1,881	56	1,937	9	—	9
1896	34	1,810	1,844	—	25	25	1,813	31	1,844	25	—	25
1897	36	1,697	1,733	1	24	25	1,693	40	1,733	24	1	25
1898	15	1,794	1,809	3	596	599	1,781	28	1,809	594	5	599
1899	37	1,779	1,816	2	506	508	1,778	38	1,816	507	1	508
1900	36	1,674	1,710	6	741	747	1,673	37	1,710	741	6	747
1901	42	2,002	2,044	5	487	492	2,004	40	2,044	486	6	492
1902	37	1,931	1,968	4	408	412	1,930	38	1,968	410	2	412

Lähde: Maistraatin notariaattiluettelot.

Taulu N:o 149. Helsingin Holhouslautakunnan toiminta vuosina 1899—1902.

V u o s i	Kokouksia	H o l h o u k s i a			
		määräykseen perustuvia	lainmäärämiä	uskottujen miesten toimia	summa
1902	46	205	142	40	387
1901	46	185	101	30	316
1900	47	182	88	28	298
1899	—	189	117	17	323

Lähde: Holhouslautakunnan vuosikertomukset.

Taulu N:o 150. Myönnettyjä, uudistettuja ja kuoletettuja kiinnityksiä sekä myönnettyjä kiinteistöjen lainhuudatuksia Helsingissä vuonna 1902 sekä vuosina 1893—1901.

Kuukausi	Kiinteistö- ja lainakiinnityksiä									Myönnettyjä kiinteistöjen lainhuudatuksia		
	Myönnettyjä			Uudistettuja			Kuoletettuja					
	Luku	Arvo		Luku	Arvo		Luku	Arvo		Luku	Arvo	
		<i>Smk.</i>	<i>7m.</i>		<i>Smk.</i>	<i>7m.</i>		<i>Smk.</i>	<i>7m.</i>		<i>Smk.</i>	<i>7m.</i>
Tammikuu	34	1,448,387	73	19	800,000	—	7	218,500	—	9	644,112	73
Helmikuu	32	1,413,075	70	26	991,713	62	7	278,875	—	11	489,904	48
Maaliskuu	11	436,900	—	10	161,450	—	7	193,500	—	6	468,345	—
Huhtikuu	32	2,124,578	25	6	169,825	—	5	77,000	—	6	613,878	25
Toukokuu	20	1,217,884	78	15	1,433,000	—	9	323,629	56	7	1,711,660	78
Kesäkuu	32	1,204,870	82	6	361,000	—	3	74,300	—	13	946,476	82
Heinäkuu	12	757,103	17	2	21,000	—	5	485,260	60	5	296,224	17
Elokuu	17	572,138	46	9	302,660	—	3	86,129	55	5	159,563	46
Syyskuu	25	911,225	—	10	1,104,000	—	5	124,000	—	4	232,005	—
Lokakuu	24	731,116	82	9	253,000	—	8	117,300	—	11	945,552	64
Marraskuu	25	816,831	92	20	1,083,500	—	14	1,157,900	—	14	1,070,558	17
Joulukuu	19	372,000	—	4	121,000	—	9	524,112	—	6	1,091,000	—
Summa vuonna 1902	283	12,006,112	65	136	6,802,148	62	82	3,660,506	71	97	8,669,281	50
” 1901	230	9,675,341	59	106	5,479,466	22	68	2,290,346	53	93	6,429,695	32
” 1900	—	10,180,486	32	—	5,523,042	35	—	2,724,555	17	—	5,785,997	40
” 1899	—	13,130,582	—	—	4,367,476	15	—	3,009,588	82	—	5,727,129	26
” 1898	—	19,822,464	33	—	4,423,205	54	—	7,416,242	38	—	17,082,919	62
” 1897	—	8,663,767	58	—	2,190,635	—	—	4,136,292	78	—	11,044,333	63
” 1896	—	12,889,566	08	—	3,934,295	—	—	7,845,670	33	—	12,610,843	17
” 1895	—	16,677,896	36	—	3,859,090	54	—	10,989,923	58	—	8,669,949	89
” 1894	—	6,382,288	07	—	5,229,043	27	—	9,322,063	72	—	6,651,215	98
” 1893	—	6,822,693	54	—	2,988,626	27	—	5,998,577	24	—	2,309,799	11

Lähde: Raastuvanoikeuden lainhuudatusdiaari.

Taulu N:o 152. Helsingin poliisihenkilökunnan luku sekä Helsingin kaupungin poliisilaitoksen menot vuosina 1826, 1861, 1876 sekä 1897—1902.

Vuosi	Pääliikkeitä Poliisikamarin henkilökunta		Poliisihenkilökun- taa (vuosirahan- säännön mukaan)				Summa	Hengelle kirjoitettuja asuk- kain kuukaukon konst. kointi		Poliisilaitoksen kustannukset												Niistä		Kustannuksia hön- gille kirj. asukasta kohti verrattuina			
										Palkkank- sia		Poliisitali		Vuokria y. m.		Sekalaista		Summa		valtio- varaston osuus		kunnan osuus		Koko kus- tannuksiin		Kunnan kustan- nuksiin	
1826	1	3	1	12	—	13	759	—	—	—	—	—	—	—	8,600	—	5,866	67	2,733	33	—	87	—	—	28		
1861	5	5	8	40	—	48	463	—	—	—	—	—	—	—	66,000	—	54,000	—	12,000	—	2	97	—	—	54		
1876	5	5	9	68	—	77	436	—	—	—	—	—	—	—	123,540	—	78,280	—	45,260	—	3	68	1	—	35		
1897	8	6	17	121	8	146	468	180,712	92	3,186	29	—	—	28,875	96	212,775	17	104,408	—	108,367	17	3	01	1	—	53	
1898	11	6	17	121	8	146	472	232,638	34	4,624	90	—	—	47,593	12	284,856	36	173,726	69	111,129	67	3	99	1	—	56	
1899	11	6	17	121	8	146	517	267,866	24	4,906	21	8,225	—	33,014	91	314,012	36	196,437	77	117,574	59	4	16	1	—	56	
1900	11	6	17	156	14	187	434	326,172	58	7,539	46	8,181	25	41,285	56	383,178	85	245,433	33	137,745	52	4	85	1	—	74	
1901	11	6	17	156	14	187	450	336,126	73	7,398	41	22,369	83	41,337	14	407,232	11	244,183	33	163,048	78	4	95	1	—	98	
1902	11	6	17	176	14	207	399	334,880	13	6,956	81	24,055	44	48,050	06	413,942	44	249,433	33	164,509	11	5	01	1	—	98	

Muist.: Vuosina 1826, 1861, 1876, 1897 ja 1900 on poliisilaitokselle annettu esivallan vahvistamia vuosirahansääntöjä.

Lähde: Tiedot kokoonpantu Poliisilaitoksesta saatujen tietojen sekä Rahatoimikonttorin kaupungin tilinpäätöksestä antamain kertomusten johdolla.

Taulu N:o 153. Helsingin Etsivän poliisiosaston kautta ilmisaatuja rikoksia ja takaisin-
saadun omaisuuden arvo vuosina 1890—1902.

Vuosi	Rikoksia	Keksittyjä rikoksia		Rikollisia	Hukattua omaisuutta <i>Smc</i>	Takaisinsaattua	
		Luku	% ilmoitetuista			omaisuutta <i>Smc</i>	% hukatusta
1890	1,409	796	56,49	566	47,538	33,379	70,22
1891	1,986	997	50,20	698	84,790	51,379	60,59
1892	1,809	957	52,90	659	125,471	96,224	76,70
1893	1,697	1,006	59,22	621	172,719	140,877	81,56
1894	1,215	712	58,60	655	37,701	24,755	65,66
1895	1,155	718	62,16	540	40,681	25,865	63,58
1896	1,147	746	65,21	580	47,814	43,750	91,57
1897	1,273	1,038	81,53	529	77,855	60,197	77,31
1898	1,431	842	59,40	804	60,892	36,959	62,40
1899	1,378	988	71,69	948	91,622	59,561	65,01
1900	2,787	1,708	63,40	1,772	144,811	107,821	74,43
1901	3,616	2,027	56,05	1,725	218,048	110,983	50,89
1902	2,999	1,438	47,90	1,263	191,307	117,632	61,38

Lähde: Etsivä poliisiosasto.

Taulu N:o 154. Helsingin Etsivälle poliisiosastolle ilmoitettuja rikoksia sekä hukatun omaisuuden arvo, kuukausittain, vuonna 1902.

	Tammikuu	Heinäkkuu	Maaliskuu	Huhtikuu	Toukokuu	Kesäkuu	Heinäkuu	Elokuu	Syyskuu	Lokakuu	Marraskuu	Joulukuu	Summa
Vuonna 1902.													
Rikoksia	244	205	218	193	233	247	236	257	288	262	312	304	2,999
Hukatun omaisuuden arvo													
Smk.	7,897	7,696	9,764	8,235	14,622	8,246	13,513	56,936	31,978	9,818	9,110	13,492	191,307

Lähde: Etsivä poliisiosasto.

Taulu N:o 155. Helsingin Etsivälle poliisiosastolle ilmoitettujen rikosten laatu sekä tuomioistuimeen siirrettyjä rikosjuttuja vuosina 1901—1902.

Rikosten laatu	V u o n n a 1 9 0 2					
	Ilmoitettuja rikoksia	Ilmisaatuja rikoksia		Nistä asianomaiseen tuomioistuimeen siirrettyjä rikosasioita	Syyteeseen pantuja henkilöitä	Vangittuja henkilöitä
		Luku	% ilmoitetuista			
Murha, tappo ja sikiön salaaminen . . .	9	7	77,77	8	7	7
Ryöstö	43	15	34,88	3	4	3
Murhapoltto	1	1	100,00	—	—	—
Varkaus	1,300	576	44,31	245	184	152
Näpistely	1,176	469	39,88	151	104	21
Väärennyksiä	200	170	85,00	30	26	9
Petoksia	115	70	60,87	18	13	6
Siveysrikoksia	12	9	75,00	6	7	3
Omaisuuden vahingoittaminen	17	2	11,76	1	1	—
Sekalaisia rikoksia	126	119	94,45	22	15	25
Summa vuonna 1902	2,999	1,438	47,90	484	361	226
„ 1901	3,613	2,027	56,05	700	520	231

Lähde: Etsivä poliisiosasto.

Taulu N:o 156. Irtolaisuus Helsingissä vuosina 1901—1902.

Kotipaikka	Tapauskia, jolloin henkilöitä on käsitelty irtolaisuudesta	Irtolaisuudesta käsitellyjä henkilöitä										Niistä rangaistut rikoksista			Kerjuusta käsitellyjä henkilöitä	
		Miespuolia	Naispuolia	Summa	15 vuotta nuorempia	15—25 vuotta	25—60 vuotta	60 vuotta vanhempia	Naimatonnia	Naimisissa	Leskinmiehiä, leskivainoja ja eron saaneita	Miespuolia	Naispuolia	Summa		% koko luvusta irtolaisista
Helsinki	2,542	695	443	1,138	14	473	923	38	1,003	377	68	289	112	401	27,67	63
Uudenmaan lääni (paitsi Helsinkiä)	91	59	13	72												
Turun ja Porin lääni . .	37	22	12	34												
Hämeen „ . .	75	44	13	57												
Viipurin „ . .	17	12	1	13												
Mikkelin „ . .	15	9	2	11												
Kuopion „ . .	50	37	6	43												
Vaasan „ . .	34	23	8	31												
Oulun „ . .	6	4	2	6												
Venäjä	30	26	4	30												
Ulkomaan paikkakunta .	13	10	3	13												
Summa vuonna 1902	2,910	941	507	1,448												
„ 1901	2,509	762	509	1,271	6	391	836	38	979	226	66	272	116	388	25,81	31

Lähde: Poliisikamarin Siveellisyysosasto.

Taulu N:o 157. Poliisin huostaan otettuja juopuneita Helsingissä vuosina 1901—1902.

Kuukausi	I piiri			II piiri			III piiri			IV piiri			Summa		
	miehiä	naisia	summa	miehiä	naisia	summa	miehiä	naisia	summa	miehiä	naisia	summa	miehiä	naisia	summa
Tammikuu	134	8	142	72	7	79	106	4	110	57	5	62	369	24	393
Helmikuu	130	18	148	76	2	78	110	11	121	79	10	89	395	41	436
Maaliskuu	99	23	122	98	3	101	123	12	135	98	9	107	418	47	465
Huhtikuu	115	13	128	81	5	86	143	13	156	59	6	65	398	37	435
Toukokuu	175	18	193	94	3	97	176	23	199	88	12	100	533	56	589
Kesäkuu	172	22	194	93	2	95	217	27	244	97	18	115	589	69	648
Heinäkuu	109	18	127	141	17	158	235	26	261	98	11	109	573	72	655
Elokuu	205	26	231	118	17	135	236	31	267	81	10	91	640	84	724
Syyskuu	235	25	260	153	16	169	206	29	235	83	18	101	677	88	765
Lokakuu	218	14	232	148	12	160	167	54	221	86	12	98	619	92	711
Marraskuu	189	13	202	137	10	147	148	12	160	64	13	77	538	48	586
Joulukuu	198	12	210	156	12	168	206	18	224	71	7	78	631	49	680
Summa vuonna 1902	1,979	210	2,189	1,367	106	1,473	2,073	260	2,333	961	131	1,092	6,380	707	7,087
„ 1901	1,986	292	1,278	1,048	101	1,149	2,168	219	2,387	1,341	186	1,527	6,543	798	7,341

Lähde: Tietoja Poliisikamarista.

Taulu N:o 158. Kustannukset venäläisen sotaväen majoituksesta Helsingissä vuosina 1893—1902.

Vuosi	Maksettuja vuokratrahoja								Kustannuksia majoituksen osottamisesta luonnossa		Sekalaisia kustan- nuksia		Summa kustannuksia		Osoitettu korvausta						Kaupungin kustan- nuksset majoituk- sesta	
	majailu- paikasta		santarmi- hallituk- sesta		satunnai- sesti tänne komen- netuista		Summa								Venäjän valtakun- nanrahas- tosta		Suomen valtio- varastosta		Summa			
	<i>Smc.</i>	<i>rub.</i>	<i>Smc.</i>	<i>rub.</i>	<i>Smc.</i>	<i>rub.</i>	<i>Smc.</i>	<i>rub.</i>	<i>Smc.</i>	<i>rub.</i>	<i>Smc.</i>	<i>rub.</i>	<i>Smc.</i>	<i>rub.</i>	<i>Smc.</i>	<i>rub.</i>	<i>Smc.</i>	<i>rub.</i>				
1902	154,220	08	7,898	—	6,541	42	168,659	50	74,266	22	7,737	71	250,663	43	215,705	50	6,652	50	222,358	—	28,305	43
1901	170,353	68	6,002	29	3,431	10	179,787	07	77,822	68	7,537	85	265,147	60	234,252	69	3,691	10	237,943	79	27,203	81
1900	183,864	01	1,379	03	3,772	—	189,015	04	47,671	84	8,157	74	244,844	62	224,385	43	3,896	—	228,281	43	16,563	19
1899	186,037	95	—	—	4,472	—	190,509	95	22,576	64	7,562	66	220,649	25	203,148	68	4,916	—	208,064	68	12,584	57
1898	194,237	03	—	—	3,516	—	197,753	03	12,042	16	7,583	24	217,378	43	203,977	88	3,975	—	207,952	88	9,425	55
1897	193,965	46	—	—	832	—	194,797	46	7,665	83	7,500	—	209,963	29	200,423	63	847	70	201,271	33	8,691	96
1896	—	—	—	—	—	—	197,627	97	8,283	05	7,500	—	213,411	02	204,571	07	—	—	204,571	07	8,839	95
1895	—	—	—	—	—	—	195,676	91	6,907	59	7,500	—	210,084	50	202,295	19	—	—	202,295	19	7,789	31
1894	—	—	—	—	—	—	210,280	57	6,769	26	7,500	—	224,549	83	216,779	71	—	—	216,779	71	7,770	12
1893	—	—	—	—	—	—	196,106	44	9,663	54	7,500	—	213,269	98	203,514	79	—	—	203,514	79	9,755	19

Lähde: Majoituslautakunnan vuosikertomukset.

Taulu N:o 159. Tulipalot Helsingissä vuosina 1893—1902.

	V u o n n a									
	1893	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902
<i>Paloalueella:</i>										
Ensimmäinen kaupunginosa	3	—	7	3	4	—	4	—	3	6
Toinen ”	5	—	5	7	4	—	11	—	14	9
Kolmas ”	5	—	3	3	3	—	6	—	5	5
Neljäs ”	10	—	11	4	14	—	11	—	19	16
Viides ”	2	—	3	5	2	—	2	—	8	4
Kuudes ”	2	—	7	2	1	—	2	—	2	1
Seitsemäs ”	2	—	9	2	10	—	5	—	2	7
Kahdeksas ”	1	—	1	—	2	—	2	—	4	4
Yhdeksäs ”	1	—	3	—	2	—	2	—	—	1
Kymmenes ”	—	—	1	—	—	—	—	—	3	3
Kallio	6	—	1	2	6	—	8	—	7	7
Satamat ja saaret	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
Summa	37	44	51	28	48	47	53	49	69	63
<i>Paloalueen ulkopuolella:</i>										
Hietaniemi	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
Ås, Surutoin y. m.	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—
Sörnäinen	7	—	4	5	5	—	3	—	2	5
Töölö	4	—	4	3	3	—	4	—	8	2
Hermanninkaupunki ja Toukola	—	—	—	1	—	—	—	—	2	1
Fredriksberg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Viapori	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Helsingin pitäjä	—	—	3	—	—	—	—	—	3	—
Summa	11	23	11	9	8	10	7	12	21	9
<i>Kuukaudet:</i>										
Tammikuu	7	6	4	5	9	7	7	6	3	7
Helmikuu	7	8	11	3	7	7	5	9	5	6
Maaliskuu	7	6	2	2	4	4	3	5	4	1
Huhtikuu	1	4	7	—	2	6	1	3	2	13
Toukokuu	2	6	5	3	1	1	3	6	14	10
Kesäkuu	4	—	7	2	7	6	3	3	6	2
Heinäkuu	4	3	3	2	2	2	6	5	10	5
Elokuu	3	6	5	3	6	4	4	5	6	4
Syyskuu	2	4	5	2	1	6	8	9	14	5
Lokakuu	3	7	7	3	5	2	10	3	11	5
Marraskuu	4	5	4	6	7	5	4	2	5	7
Joulukuu	4	12	2	6	5	7	6	5	10	7
Summa	48	67	62	37	56	57	60	61	90	72
<i>Puutalossa:</i>										
Asuinrakennuksessa	}	49	48	24	30	29	22	30	20	23
Teollisuuslaitoksissa									2	2
Ulkohuoneissa, makasiinirakennuksissa y. m.									21	10
<i>Kivitalossa:</i>										
Asuinhuoneissa	}	17	14	13	23	23	35	25	22	24
Teollisuuslaitoksissa									2	5
Ulkohuoneissa, makasiinirakennuksissa y. m.									4	1
<i>Laivoissa ja avoimilla paikoilla</i>	—	1	—	—	3	5	3	6	19	7
Summa	—	67	62	37	56	57	60	61	90	72

Lähde: Palotoimikunnan vuosikertomukset.

Taulu N:o 160. Tulipalon syyt Helsingissä vuosina 1893—1902.

Tulipalon syyt	V u o n n a									
	1893	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902
Murhapoltto	1	—	1	—	—	—	1	—	3	—
Virheellinen rakennuksen rakenne	4	3	6	2	3	3	7	2	10	6
Itsestään syttyminen	1	1	—	—	—	1	—	1	2	2
Kaasu- tai lampunräjähdys	1	4	4	1	2	8	8	7	11	4
Varomaton tulen tai tulitikkujen pitelemine	19	16	8	10	20	9	10	7	9	13
Tulenvaarallisia aineita	—	—	10	—	3	4	2	1	5	4
Kipinät ja valkea	—	1	—	—	13	7	9	12	6	12
Puutteellinen lämmityksen valvonta	1	—	2	5	3	2	2	5	—	1
Hehkuvat hiilet tai tuhka	—	5	2	4	1	3	1	2	1	1
Tupakanpoltto	—	—	2	3	1	—	4	—	5	3
Puutteellinen nuohoaminen	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Ukkosenisku	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Ilkivaltaisuus	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Tuntematon	21	36	27	12	10	20	16	24	36	26
Summa	48	67	62	37	56	57	60	61	90	72

Lähde: Palotoimikunnan vuosikertomus.

Taulu N:o 161. Sen omaisuuden vakuutus- ja korvausmäärä, jolle on tullut palovahinkoa tulipaloissa Helsingissä vuosina 1893—1902.

Vuosi	Palovahingonkorvauksen määrä						Sen omaisuuden vakuutusmäärä, joka on palon kautta suuremmassa tai vähemmässä määrin vahingoittunut						Korvaus % koko vakuutusmäärästä	
	paloalueella			kaupungin maalla palo-alueen ulkopuolella			paloalueella			paloalueen ulkopuolella			paloalueella	kaupungin maalla paloalueen ulkopuolella
	irtaimistosta	kiinteistöistä	summa	irtaimistosta	kiinteistöistä	summa	irtaimistosta	kiinteistöistä	summa	irtaimistosta	kiinteistöistä	summa		
S u o m e n m a r k k a a														
1902	51,385	26,723	78,108	18,864	11,402	30,266	1,839,100	7,243,725	9,082,825	131,000	140,200	271,200	0,86	11,16
1901	313,538	78,558	392,096	30,947	118,395	149,342	2,458,050	4,374,295	6,832,345	398,594	169,910	568,504	5,74	26,27
1900	58,835	30,051	88,886	40,224	71,331	111,555	1,050,400	4,491,700	5,542,100	231,200	172,800	404,000	1,60	27,61
1899	35,020	28,671	63,691	148,084	219,718	367,802	1,226,115	3,355,380	4,581,495	241,150	576,870	818,020	1,39	44,96
1898	38,746	16,669	55,415	31,139	26,335	57,474	946,650	3,294,410	4,241,060	160,800	343,850	504,650	1,31	11,39
1897	18,390	75,604	93,994	37,363	29,050	66,413	1,154,950	2,139,130	3,294,080	133,125	154,100	287,225	2,85	23,12
1896	16,375	7,823	24,198	3,367	3,766	7,133	1,248,950	2,294,500	3,543,450	72,900	105,480	178,380	0,68	4,00
1895	87,083	76,577	163,660	7,635	30,735	38,370	698,850	1,614,700	2,313,550	47,100	164,000	211,100	7,07	18,18
1894	97,522	77,178	174,700	13,263	34,204	47,467	1,199,357	1,410,872	2,610,229	125,006	158,220	283,226	6,69	16,76
1893	32,090	60,698	92,788	3,932	46,142	50,074	433,955	3,566,323	4,000,278	39,500	112,600	152,100	2,32	32,92

Lähde: Palotoimikunnan vuosikertomukset.

Taulu N:o 162. Kotimaisten ja ulkomaisten vakuutusyhtiöiden suorittamat palovahingonkorvaukset sekä palon kautta hävinneen vakuuttamattoman omaisuuden arvo Helsingissä vuosina 1893—1902.

V u o s i	Suoritettuja palovahingonkorvauksia				Palon kautta hävinneen vakuuttamattoman omaisuuden arvo	
	kotimaiset vakuutusyhtiöt		ulkomaiset vakuutusyhtiöt		Smk	% palovahingon suuruudesta
	Smk	% palovahingon suuruudesta	Smk	% palovahingon suuruudesta		
1902	55,274	51,0	52,803	48,7	300	0,3
1901	371,770	68,7	163,315	30,1	6,353	1,2
1900	44,629	22,3	152,712	76,2	3,100	1,5
1899 ¹⁾	—	—	—	—	—	—
1898	76,375	67,6	36,514	32,4	—	—
1897	48,123	30,0	111,557	69,6	725	0,4
1896	10,985	35,0	18,496	59,1	1,850	5,9
1895	157,449	77,9	38,181	18,9	6,400	3,2
1894	150,075	67,5	70,142	31,6	1,950	0,9
1893	91,829	64,3	51,033	35,7	—	—

¹⁾ Tietoja tältä vuodelta puuttuu.

Lähde: Palotoimikunnan vuosikertomukset.

Taulu N:o 163. Menot Helsingin palotoimesta vuosina 1893—1902.

V u o s i	Palkkauksia ja muita etuja		Palotalli		Lämpö ja valaistus		Palokalut ja kalusto		Sekalaista		Määrärahaa Vapaaehtoiselle palokunnalle		Summa menoja		% kaupungin kaikista menoista	Kutakin hengille kirjoitettua henkilöä kohti oli menoja	
	<i>Smk.</i>	<i>nt.</i>	<i>Smk.</i>	<i>nt.</i>	<i>Smk.</i>	<i>nt.</i>	<i>Smk.</i>	<i>nt.</i>	<i>Smk.</i>	<i>nt.</i>	<i>Smk.</i>	<i>nt.</i>	<i>Smk.</i>	<i>nt.</i>		<i>Smk.</i>	<i>nt.</i>
1893	60,260	04	6,461	16	5,611	33	5,254	52	3,484	27	—	—	81,071	32	2,08	1	42
1894	61,459	37	6,488	21	2,934	28	11,107	94	3,830	27	—	—	85,820	07	1,98	1	47
1895	61,460	04	6,580	66	6,000	37	7,350	26	3,644	57	5,000	—	90,035	90	2,16	1	39
1896	61,460	04	6,199	61	6,006	62	30,959	55	3,381	70	5,000	—	113,007	52	3,27	1	67
1897	59,356	15	7,446	05	6,954	97	7,382	06	3,414	16	5,000	—	89,553	39	2,41	1	27
1898	63,263	52	7,513	14	8,300	84	7,637	75	3,183	62	5,000	—	94,898	87	1,98	1	33
1899	61,676	18	8,432	69	10,632	55	8,194	13	3,339	—	5,000	—	97,274	55	1,58	1	29
1900	75,980	40	9,286	83	10,620	48	19,376	23	2,886	58	5,000	—	123,150	52	1,65	1	56
1901	74,797	98	8,819	16	11,413	16	9,107	19	3,343	35	5,000	—	112,480	84	2,24	1	37
1902	77,375	21	11,095	65	10,344	11	12,904	49	3,401	90	5,000	—	120,121	36	2,29	1	45

Lähde: Rahatoimikonttorin kertomukset kaupungin tilinpäätöksestä.

Taulu N:o 164. Helsingin kaupungin Valaistuslaitoksen käyttö vuosina 1901—1902.

K ä y t t ö	V u o n n a	
	1901	1902
Kaasunvalmistus m ³	1,335,000	1,496,690
Kaasunkulutus:		
a) yksityistä kulutusta varten m ³	636,379	644,366
b) keittämistä y. m. varten m ³	184,292	321,286
c) katujen valaistusta varten m ³	323,089	349,868
d) kaasutehtaan tarpeeksi m ³	31,298	31,765
e) kaasunvuodon ja kondensauksen y. m. varalta m ³	159,802	149,985
Suurin kaasunkulutus vuorokautta kohti m ³	7,170	8,080
Vähin " " " m ³	900	1,120
Katuliekkejä vuoden lopussa kapp.	1,282	1,424
Käytännössä olevia kaasumittareja kapp.	970	1,483
Kaasukäyttimiä kapp.	21	19
Retorttivuorokausia vuotta kohti kapp.	10,496	11,396
Retorttilatausta vuotta kohti kapp.	43,661	45,518
Kaasuntuotanto retorttivuorokautta kohti m ³	127,2	131,4
" retorttilatausta " m ³	30,6	32,9
Kaasunsaanti tonnista hiiliä m ³	280,7	277,8
Cannelhiillisiä (paino) %	8,9	9,0
Sivutuotteiden tuotanto:		
a) koksia hl.	50,493	61,038
koxsin saanti tonnista hiiliä hl.	10,6	11,3
b) kivihiilitervaa kg	209,530	226,780
tervansaanti tonnista hiiliä kg	44,0	42,1
Valovoima; Hefner-kynttilää:		
a) kaupungin tarkastushuoneessa	13,7	13,6
b) kaasutehtaassa	13,8	13,6

Lähde: Helsingin kaupungin Valaistuslaitoksen Hallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 165. Katujen valaistus Helsingissä vuosina 1900—1902.

V u o s i	L i e k k e j ä											
	Koko yön				Puolen yön				Summa			
	Auer-105 k. tuntikulutus- sella	Lucas-500 k. tuntikulutus- sella	Avoimia 141 k. tuntikulutus- sella	Summa	Auer-105 k. tuntikulutus- sella	Lucas-500 k. tuntikulutus- sella	Avoimia 141 k. tuntikulutus- sella	Summa	Auer-	Lucas-	Avoimia	Summa
1900	522	—	6	528	610	—	—	610	1,132	—	6	1,138
1901	532	—	6	538	742	2	—	744	1,274	2	6	1,282
1902	550	—	6	556	866	2	—	868	1,416	2	6	1,424

Lähde: Helsingin kaupungin Valaistuslaitoksen Hallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 166. Helsingin kaupungin Valaistuslaitoksen tulot ja menot vuonna 1902 sekä vuonna 1901.

	Tulot		Menot		Poisto, korot ja siirto pää- omansääs- töön		Voitto	
	<i>Smc.</i>	<i>7pää.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7pää.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7pää.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7pää.</i>
Yksityinen kaasukulutus	242,386	85	100,695	79	—	—	141,691	06
Katujen valaistus	104,960	40	61,168	13	—	—	43,792	27
Yksityisiä töitä	84,028	84	65,107	38	—	—	18,921	46
Summa vuonna 1902	431,376	09	226,971	30	93,162	57	111,242	22
„ „ 1901	377,334	85	245,800	27	36,841	43	94,693	15

Lähde: Helsingin kaupungin Valaistuslaitoksen Hallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 167. Helsingin kaupungin Vesijohtoon toiminta vuosina 1883—1902.

Vuosi	Maksavia kuluttajia kapp.	Nostettu vuosittain ja kuultajaa kohti m ³	Keskimäärin tuntia vuorokaudessa, joina pumput toiminnassa		Keskimäärin pumppujen lyöntejä minuutissa		Keskimääräinen nosto vuorokaudessa m ³			Keskimääräinen kulutus henkilöä ja vuorokautta kohti l.		
			Turbiini-pumppulaitos	Höyry-pumppulaitos	Turbiini-pumppulaitos	Höyry-pumppulaitos	Turbiini-pumppulaitos	Höyry-pumppulaitos	Summa	Yksityisiin tarpeisiin	Yleisiin tarpeisiin	Summa
1883	526	3,90	24 tnt. 40 m.	—	8,09	—	2,051	—	2,051	—	—	44
1884	610	3,60	26 „ 40 „	—	8,05	—	2,228	—	2,228	—	—	47
1885	693	3,10	25 „ 35 „	—	8,05	—	2,151	—	2,151	—	—	44
1886	777	2,98	27 „ 28 „	—	8,06	—	2,314	—	2,314	—	—	45
1887	841	2,95	26 „ 47 „	—	8,86	—	2,478	—	2,478	—	—	46
1888	925	3,67	33 „ 48 „	—	9,05	—	3,393	—	3,393	—	—	61
1889	1,025	3,83	36 „ 21 „	—	10,33	—	3,930	—	3,930	—	—	67
1890	1,131	3,39	26 „ 28 „	4 tnt. 40 m.	10,31	21,04	2,848	986	3,834	—	—	62
1891	1,142	3,53	20 „ 56 „	1 „ 18 „	14,20	19,02	3,777	250	4,027	—	—	62
1892	1,140	3,18	21 „ 2 „	1 „ 10 „	12,36	19,51	3,407	218	3,625	—	—	54
1893	1,156	3,80	25 „ 58 „	0 „ 20 „	12,88	19,09	4,335	62	4,397	31	33	64
1894	1,161	3,22	22 „ 22 „	0 „ 47 „	13,21	19,14	3,599	139	3,738	31	22	53
1895	1,173	3,45	24 „ 31 „	0 „ 34 „	13,49	22,32	3,932	119	4,051	31	24	55
1896	1,187	3,32	22 „ 42 „	1 „ 23 „	13,50	20,36	3,670	265	3,935	32	19	51
1897	1,212	3,73	26 „ 45 „	0 „ 46 „	13,31	24,37	4,338	179	4,517	31	25	56
1898	1,246	3,73	26 „ 26 „	2 „ 19 „	13,60	22,14	4,151	493	4,644	34	21	55
1899	1,267	4,09	31 „ 45 „	0 „ 44 „	13,67	26,71	4,996	189	5,185	36	22	58
1900	1,286	4,29	35 „ 22 „	1 „ 7 „	13,91	17,97	5,228	287	5,515	38	20	58
1901	1,321	4,30	31 „ 56 „	3 „ 46 „	13,90	23,52	4,897	888	5,785	40	20	60
1902	1,348	4,06	28 „ 47 „	3 „ 57 „	12,08	22,31	4,624	845	5,469	37	17	54

Lähde: Vesijohtokonttorin vuosikertomukset.

Taulu N:o 168. Helsingin vesijohtoverkon pituus ynnä siihen liitetty palopostit ja sulkurangat vuosina 1893—1902.

Vuosi	583 mm putkea	533 mm putkea	457 mm putkea	406 mm putkea	305 mm putkea	293 mm putkea	152 mm putkea	127 mm putkea	102 mm putkea	76 mm putkea	51 mm putkea	Summa putkea	Paloposteja	Sulkurangoja
													kapp.	kapp.
P i t u u s m e t r i ä														
1902	92	15	3,879	3,119	9,541	5,317	12,146	3,595	28,751	1,669	2,655	70,779	494	486
1901	92	15	3,879	3,049	8,759	5,156	11,740	2,833	28,884	1,469	2,655	68,531	477	450
1900	92	15	3,879	3,014	8,418	5,148	11,575	1,693	28,316	1,123	2,476	65,749	458	424
1899	92	15	3,759	3,014	8,694	4,873	10,374	1,290	30,315	859	2,417	65,702	449	419
1898	92	15	3,709	2,926	8,292	4,475	9,525	—	30,315	519	2,172	62,040	429	385
1897	92	15	3,709	2,926	8,292	3,855	7,169	—	30,429	519	2,172	59,178	400	351
1896	92	15	3,709	2,926	8,292	3,135	6,669	—	29,859	170	1,825	56,692	379	330
1895	92	15	3,709	2,926	8,292	3,135	6,461	—	29,859	170	1,825	56,484	304	324
1894	92	15	3,683	2,926	8,186	3,129	5,884	—	29,104	170	1,825	55,014	296	390
1893	—	—	3,668	3,040	8,092	3,126	5,779	—	28,898	162	1,816	54,581	294	345

Lähde: Vesijohtokonttorin vuosikertomukset.

Taulu N:o 169. Helsingin kaupungin Vesijohdon pääoma-arvo vuonna 1902 sekä vuosina 1900—1901.

	<i>Fmg.</i>	<i>tuä.</i>
Vesijohdon pääoma-arvo 1901 vuoden lopussa	3,628,286	25
Vesimittarien osto	8,000	—
Vesisäiliön lisärakennus	65,674	05
Uusi porrashuone vesisäiliöön	5,138	04
Uusi imujohto turbiinipumppulaitokseen	2,582	98
Vesijohto Korkeavuorenkadun alitse (osaksi uusia putkia ontisten sijaan)	6,313	54
” Vyökadun	9,173	49
” Vaasankadun	31,398	63
” Flemminginkadun	10,130	12
” Wiipurinkadun	8,092	43
” Kajaaninkadun	5,933	38
” L. Braahenkadun	10,698	70
” Josafatinkadun	9,806	08
” Kristiinankadun	9,600	—
” Malmikadun	1,881	28
Vesiposteja Katajanokanrantakadulla	2,557	04
Vapaakaivo Vanhaankaupunkiin	327	42
Uusi lämpöjohtohöyrypannu pumppulaitokseen	1,618	46
Pumppulaitoksen kahden turbiinin sijaan uusia	19,068	48
Paloposteja ja sulkurangoja putkiverkkoon	3,500	—
	3,839,780	67
Poistoa putkiverkosta	<i>Fmg.</i> 1,330: —	
” turbiineista	” 25,125: —	
” lämpöjohtohöyrypannusta	” 1,725: —	
	28,180	—
Vesijohdon pääoma-arvo 1902 vuoden lopussa	3,811,600	67
” ” 1901 ” ”	3,628,286	25
” ” 1900 ” ”	3,433,601	50

Lähde: Vesijohtokonttorin vuosikertomukset.

Taulu N:o 170. Helsingin kaupungin Vesijohtotyöpajan tulot sekä käyttö- ja kunnossapitokustannukset vuosina 1893—1902.

Vuosi	Annettuja laskuja	M e n o j a									
		Tuloja toimituksista yksityisistä töistä		Aineksia yksityisiä töitä varten		Päivätöitä yksityisiä töitä varten		Hallinto- ja kunnossapitokustannuksia yksityisiä ja yleisiä töitä varten		Summa	
		<i>Smc.</i>	<i>hkl.</i>	<i>Smc.</i>	<i>hkl.</i>	<i>Smc.</i>	<i>hkl.</i>	<i>Smc.</i>	<i>hkl.</i>	<i>Smc.</i>	<i>hkl.</i>
1893	1,490	99,787	90	46,973	60	29,915	47	9,500	—	86,389	07
1894	1,271	35,375	24	19,612	78	8,993	26	5,963	65	34,569	69
1895	1,343	47,441	24	25,483	58	11,839	45	5,774	42	43,097	45
1896	888	65,827	31	36,763	21	18,085	71	5,426	71	60,275	63
1897	1,635	82,149	80	38,502	56	18,079	28	3,730	53	60,312	37
1898	1,318	100,183	73	48,750	79	24,026	53	3,078	88	75,856	20
1899	1,729	116,618	46	57,427	—	30,092	15	3,897	22	91,416	37
1900	1,941	120,150	56	58,816	89	34,526	07	3,771	67	97,114	63
1901	2,280	151,197	02	87,609	34	35,016	52	5,088	82	127,714	68
1902	2,280	142,871	30	79,718	86	37,817	92	4,100	—	121,636	78

Lähde: Vesijohtokonttorin vuosikertomukset.

Taulu N:o 171. Helsingin kaupungin Vesijohdon tulot sekä käyttö- ja kunnossapitokustannukset vuosina 1893—1902.

(Työpajan käyttö mukaan luettuna.)

Vuosi	Tulo lyhentämättä			Käyttö- ja kunnossapitokustannukset		Tulo, poislukien käyttö- ja kunnossapitokustannukset		
	Koko määrä		% perustamis pääomasta	Koko määrä		Koko määrä		% perustamis pääomasta
	<i>Smc.</i>	<i>hkl.</i>		<i>Smc.</i>	<i>hkl.</i>	<i>Smc.</i>	<i>hkl.</i>	
1893	343,555	32	12,8	159,162	31	184,393	01	6,9
1894	284,978	06	10,2	96,191	04	188,787	02	6,7
1895	307,511	36	10,4	105,319	23	202,192	13	6,8
1896	338,538	49	11,2	129,826	79	208,711	70	6,9
1897	360,259	12	11,6	135,127	13	225,131	99	7,2
1898	412,179	68	12,8	153,546	37	258,633	31	8,0
1899	470,346	99	13,8	175,182	92	295,164	07	8,7
1900	521,856	79	15,2	192,682	33	329,174	46	9,6
1901	571,472	27	15,8	219,795	60	351,676	67	9,7
1902	542,690	61	14,2	248,995	74	293,694	87	7,7

Lähde: Vesijohtokonttorin vuosikertomukset.

Taulu N:o 172. Helsingin kaupungin Vesijohdon tulot sekä käyttö- ja kunnossapitokustannukset verrattuna nostettuun vesimäärään vuosina 1883—1902.

(Päitsi työpajan käyttöä.)

Vuosi	Tulo lyhentämättä				Käyttö- ja kunnossapitokustannukset			Tulo, poislukien käyttö- ja kunnossapitokustannukset			
	Koko määrä		m ³ -iä vettä kohti	% perustamis pääomasta	Koko määrä		m ³ -iä vettä kohti	Koko määrä		m ³ -iä vettä kohti	% perustamis pääomasta
	<i>Smc.</i>	<i>piä.</i>	<i>piä.</i>		<i>Smc.</i>	<i>piä.</i>	<i>piä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>piä.</i>	<i>piä.</i>	
1883	104,127	53	13,83	8,1	20,793	10	2,76	83,334	43	11,07	6,5
1884	120,440	05	14,70	9,1	20,704	65	2,53	99,735	40	12,17	7,5
1885	140,480	26	17,81	10,0	31,705	57	4,02	108,774	69	13,79	7,8
1886	160,782	12	18,95	11,1	26,702	27	3,15	134,079	85	15,80	9,3
1887	183,294	48	20,17	11,9	21,711	51	2,39	161,582	97	17,78	10,5
1888	194,992	84	15,70	11,6	41,349	50	3,33	153,643	34	12,37	9,2
1889	229,681	08	16,01	11,9	46,826	23	3,26	182,854	85	12,75	9,5
1890	257,576	03	18,41	10,8	63,302	20	4,52	194,273	83	13,89	8,1
1891	255,031	41	17,35	10,1	81,684	44	5,56	173,346	97	11,79	6,8
1892	244,890	03	18,45	9,2	64,239	06	4,87	180,650	97	13,58	6,8
1893	243,767	42	15,19	9,1	72,773	24	4,53	170,994	18	10,66	6,4
1894	249,602	82	18,29	8,9	61,621	35	4,51	187,981	47	13,78	6,7
1895	260,070	12	17,59	8,8	62,221	78	4,21	197,848	34	13,38	6,7
1896	272,711	18	18,94	8,8	69,551	16	4,83	203,160	02	14,11	6,7
1897	278,109	24	16,87	8,9	74,314	76	4,54	203,294	48	12,33	6,5
1898	311,995	95	18,41	9,7	77,690	17	4,58	234,305	78	13,83	7,3
1899	353,728	53	18,69	10,4	86,301	40	4,56	267,427	13	14,13	7,9
1900	401,706	23	19,96	11,7	95,567	70	4,75	306,138	53	15,21	8,9
1901	420,075	25	19,89	11,6	92,080	92	4,36	327,994	33	15,53	9,0
1902	399,819	31	20,02	10,5	127,358	96	6,38	272,460	35	13,65	7,1

Lähde: Vesijohtokonttorin vuosikertomukset.

Taulu N:o 173. Keskimäärät Helsingin vesijohtoveden kemiallisista tutkimuksista vuosina 1893—1902.

Vuosi	Siivilöimätön vesi					Siivilöity vesi					Näytteitä
	Kiinteitä aineita	Elimellisiä aineita	Hekkuimis- menekkiä	Happi- kulutusta	Klooria	Kiinteitä aineita	Elimellisiä aineita	Hekkuimis- menekkiä	Happi- kulutusta	Klooria	
1893	10,35	6,79	3,56	4,80	0,61	8,49	5,34	3,15	4,20	0,58	43
1894	10,65	7,00	3,65	5,61	0,61	8,29	4,97	3,32	4,97	0,58	50
1895	9,78	6,01	3,77	5,60	0,61	8,27	5,07	3,20	4,83	0,60	48
1896	9,03	5,61	3,42	5,12	0,63	7,63	4,55	3,08	4,54	0,61	46
1897	9,47	5,96	3,51	4,96	0,64	8,12	5,04	3,08	4,23	0,61	44
1898	9,42	5,63	3,79	5,29	0,62	8,17	4,83	3,34	4,64	0,59	48
1899	9,42	5,20	4,22	5,49	0,44	8,59	4,75	3,84	5,13	0,43	48
1900	10,98	6,94	4,04	4,87	0,51	8,64	5,06	3,58	4,55	0,46	40
1901	10,17	6,70	3,47	3,56	0,55	8,84	5,65	3,19	3,21	0,54	40
1902	10,18	5,99	4,19	4,93	0,50	8,86	5,07	3,79	4,58	0,50	50

Muist.: Luvut osottavat grammaa 100 litraa kohti.

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 174. Eri siivilöistä otetun Helsingin vesijohtoveden bakteriologisia tutkimuksia vuonna 1902.

Tutkimus- päivä	Bakteripesä 1 kuutiosentimetrissä vettä								Tutkimus- päivä	Bakteripesä 1 kuutiosentimetrissä vettä							
	Jokivesi	Siivilöity vosi	Siivilö							Jokivesi	Siivilöity vosi	Siivilö					
			I	II	III	IV	V	VI				I	II	III	IV	V	VI
3 tamm.	326	28	—	20	26	21	25	39	7 hein.	433	42	68	90	104	—	—	66
9 "	415	27	—	22	24	22	31	54	15 "	—	—	—	—	—	—	—	—
16 "	433	26	15	—	32	20	26	40	23 "	311	36	—	61	22	72	—	35
23 "	390	22	32	—	18	19	—	26	29 "	209	17	15	—	26	12	17	—
30 "	428	18	22	—	15	22	—	24	8 elok.	235	17	16	—	31	8	13	—
7 helm.	525	22	26	—	18	26	—	24	14 "	400	41	28	54	—	57	26	—
14 "	282	26	22	28	24	18	—	19	20 "	1,100	62	—	14	—	38	58	120
24 "	292	46	69	54	36	20	33	—	31 "	210	45	17	16	—	68	44	51
28 "	510	26	28	61	24	—	42	—	7 syysk.	1,306	64	26	92	69	—	69	113
7 maal.	380	40	30	22	46	—	24	28	15 "	6,860	104	123	62	83	—	104	117
14 "	270	33	11	23	17	—	16	11	23 "	970	82	45	86	76	118	106	—
24 "	620	16	10	20	22	—	11	18	30 "	2,250	122	—	40	36	89	141	274
31 "	700	38	10	30	35	—	17	15	6 lokak.	774	47	94	50	41	31	—	34
11 huht.	515	33	—	23	27	62	36	22									
18 "	1,275	168							27 "	630	44	25	44	30	—	32	88
24 "	4,500	586	800	—	523	354	440	493	3 marr.	5,200	112	52	82	—	179	77	30
30 "	5,920	146	148	184	152	226	313	—	10 "	1,600	94	79	—	222	109	67	90
9 touk.	12,000	164	153	192	160	125	—	150	18 "	583	68	68	—	74	66	71	54
16 "	5,400	200	—	128	146	184	216	208	25 "	486	54	—	140	47	47	53	38
23 "	1,768	93	—	130	62	62	80	96	1 jouluk.	426	46	—	50	48	30	42	32
5 kesäk.	682	48	25	—	37	73	28	22	8 "	413	36	—	28	38	44	48	31
14 "	1,080	61	—	44	74	48	70	55	15 "	634	110	49	56	42	50	47	—
25 "	490	63	48	55	64	64	50	—	22 "	550	52	59	50	46	51	36	—
30 "	480	40	55	—	50	40	—	65	26 "	420	35	37	32	40	28	35	—

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 175. Helsingin väestö, jaettuna ammattin mukaan vuonna 1900.

Ammatti ja elinkeino	Henkilöitä, jotka harjoittavat ammatia (päähenkilöitä)		Edellisten vaimot (miehet), lapset ja muut huonekunnanjäsenet, joilla ei ole ammatia		Edellisillä olevat mieskohaiset ja kotipalvelijat		Edellisten vaimot (miehet), lapset ja muut perheenjäsenet, joilla ei ole ammatia		Summa		
	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	s:a
Maanvilj. sivuelinkeinoineen	480	99	208	422	40	107	16	32	744	660	1,404
Metsästyksen ja kalastus . . .	27	1	12	44	1	1	—	—	40	46	86
Kivenlouhiminen	30	—	8	22	1	2	—	—	39	24	63
Kutomateollisuus	47	218	38	59	1	14	—	—	86	291	377
Vuotain, nahkain ja oläin-kunnasta saatavain kovien aineiden valmistaminen . . .	64	3	11	34	5	7	—	—	80	44	124
Puuteollisuus	366	1	184	372	19	24	—	—	569	397	966
Metalliteollisuus	1,488	7	636	1,325	112	85	3	8	2,239	1,425	3,664
Savenvalajateollisuus	90	5	67	111	—	5	—	—	157	121	278
Kemiallinen teollisuus	59	16	42	78	1	10	—	—	102	104	206
Paperiteollisuus	4	5	3	8	—	9	—	—	7	22	29
Ruoka- ja nautintoaineiden valmistaminen	627	249	274	600	150	290	4	9	1,055	1,148	2,203
Vaatetus- ja pukuteollisuus; puhdistamisteollisuus	1,466	4,084	1,117	1,822	51	272	2	4	2,636	6,182	8,818
Huonekaluteollisuus	184	1	100	183	10	20	—	2	294	206	500
Rakennusteollisuus	2,171	14	1,396	2,812	70	158	2	6	3,639	2,990	6,629
Kuljetusneuvojen valmistaminen	81	1	29	83	6	10	—	—	116	94	210
Valon, lämmön, sähkön, moottorisen voiman j. n. e. valmistaminen	89	—	43	93	1	14	—	—	133	107	240
Teollisuus tiedettä, taidetta ja yllälyä varten	827	347	379	794	135	142	8	13	1,349	1,296	2,645
Muut kuin yllämainitut teollisuudet	22	—	15	26	3	4	1	4	41	34	75
Isännöitsijöitä, konttoristeja, työnjohtajia, koneenkäyttäjiä, tehtaantyömiehiä ja naisia y. m. sellaisia (erittäin luettelemattomia)	886	1,236	448	996	10	71	—	1	1,344	2,304	3,648
Joki- ja kanavaliike	568	17	150	336	15	103	7	10	740	466	1,206
Maitsekuljetus	804	18	661	1,165	237	77	7	4	1,709	1,264	2,973
Rautatiet	764	109	385	829	3	169	5	5	1,157	1,112	2,269
Posti-, sähkösanoma- ja telefoonilaitokset	222	173	97	243	4	93	—	1	323	510	833
Pankit, luotto-, vaihto-, vakuutus- ja panttilainauslaitokset	173	90	119	187	17	192	16	28	325	497	822
Asioitsijatoimi ja liikeasiain välitys	100	12	38	107	—	57	2	—	140	176	316
Kauppa	1,968	1,870	1,071	2,155	285	1,137	36	73	3,360	5,235	8,595
Viinin, väki- ja mallasjuomain kauppa sekä ravintolaliike	238	508	243	348	77	731	3	17	561	1,604	2,165
Sotaväki	3,262	4	255	546	79	224	2	13	3,598	787	4,385
Siirto	17,107	9,088	8,029	15,800	1,333	4,028	114	230	26,583	29,146	55,729

Jatkoa.

Ammatti ja elinkeino	Henkilöitä, jotka harjoittavat ammattia (päähenkilöitä)		Edellisten vaimot (miehet), lapset ja muut huonekunnan jäsenet, joilla ei ole ammattia		Edellisillä olevat mieskohdaiset ja kotipalvelijat		Edellisten vaimot (miehet), lapset ja muut perheenjäsenet, joilla ei ole ammattia		Summa		
	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	s:a
Siirto	17,107	9,088	8,029	15,800	1,333	4,028	114	230	26,583	29,146	55,729
Poliisi	223	4	128	239	—	34	—	1	351	278	629
Kirkollistoimi	126	61	80	142	2	60	—	—	208	263	471
Oikeuskunta	297	20	173	387	5	277	3	15	478	699	1,177
Lääkintölaitos	464	523	226	404	51	526	7	32	748	1,485	2,233
Opetuslaitos	418	549	294	541	26	508	28	45	766	1,643	2,409
Siviilihallinto	445	50	236	476	20	322	17	29	718	877	1,595
Vahtimestareja, vahteja ja vahtimiehiä	358	15	278	596	3	68	—	—	639	679	1,318
Tiede, taide, vapaat ammatit	719	328	351	717	31	409	15	29	1,116	1,483	2,599
Henkilöitä, jotka elävät pääomasta ja koroistaan (ilman muuta elatuskeinoa)	426	1,174	490	1,009	125	1,020	81	169	1,122	3,372	4,494
Henkilöitä, jotka eivät olé maanviljelyksestä, kaupasta tai mistään muusta yllämain. elinkeinoryhmiin luettav. ammattista, sekä henkilöitä, joilla ei ole kiinteää tai varmaa ammattia, tilapäisiä käsityöläisiä . . .	5,500	1,137	2,272	4,625	5	158	—	—	7,777	5,920	13,697
Henkil., joilla ei ole ammattia	1,018	583	84	84	4	21	—	—	1,106	688	1,794
Tuntematon ammatti	647	1,176	1,296	1,525	6	418	2	2	1,951	3,121	5,072
Summa	27,748	14,708	13,937	26,545	1,611	7,849	267	552	43,563	49,654	93,217

Muist.: Mieskohtaisiin ja kotipalvelijoihin luetaan talonmiehet, porttivahdit, miespalvelijat, seuranaiset, kamarineitsyt, kokit, kyökkipiijat, kuskit y. m.; vaan *ei* sellaisia renkiä ja piikoja, jotka ovat luettavat maanviljelys- ynnä muihin ammattityöntekijöihin.

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto.

Taulu N:o 176. Yhtiöitä ja henkilöjä, jotka Helsingissä ovat harjoittaneet kauppaa ja elinkeinoa¹⁾ vuosina 1897—1902.

	V u o n n a					
	1902	1901	1900	1899	1898	1897
Ajokalutehtaita ja -tehtailijoita	8	7	6	6	3	6
Anniskelu- ja vähittäinmyynti-osakeyhtiö (Helsingfors Ut- skänkningsaktiebolag, Helsingfors Utminuterings Ak- tie-Bolag)	2	2	2	2	2	2
Apteekkaroja	13	13	14	13	12	11
Aseseppiä	3	3	1	2	2	1
Asfaltintekijöitä	3	2	2	2	2	3
Asfalttitehdasyhtiöitä	4	4	4	3	2	3
Asioitsijoita ja asiamiehiä (agenter, kommissionärer)	53	56	59	55	60	36
Dynamotehtaita (Gottfr. Strömberg ja Finska Elektriska Aktiebolaget)	2	2	2	2	1	1
Eläinvakuutusosakeyhtiöitä (Suomen eläinvakuutusyhtiö, Turun hevoslakuutusyhtiö)	2	1	1	1	1	1
Eristysliike (Isolator Osakeyhtiö)	1	1	—	—	—	—
Etikkatehdas (Helsingfors nya Ättiksfabrik)	1	1	1	1	1	1
Gummin- ja kautsutyöntekijöitä	3	1	2	1	2	2
Gummit tehdas (Suomen, Osakeyhtiö)	1	1	1	1	1	—
Halkokauppiaita	19	22	18	19	14	10
Harja- ja sivellintehtaita	2	3	2	2	2	2
Hatuntekijöitä ja -tehtailijoita	7	7	7	5	5	4
Henkivakuutusyhtiöitä	22 ²⁾	22	22	22	20	20
Hevosenkengittäjiä	1	1	2	3	3	3
Huonekalutehtailijoita ja -kauppoja	16	15	10	12	10	7
Höyryhalkosaha (Helsingfors ångvedsågs aktiebolag, Calor)	1	1	1	1	1	—
Höyryhöylämo (J. O. Norbäck)	1	1	1	1	1	—
Höyrykirjansitommo (Fenix)	1	1	1	1	1	1
Höyrylaivaosakeyhtiöitä	13 ³⁾	12	11	9	8	8
Höyryleipomo (Helsingfors Ångbageri)	1	1	1	1	1	1
Höyrypuusepäntehtaita (N. Boman, Heimberger)	2	2	2	2	2	2
Höyrysaha (Helsingfors ångsåg, aktiebolag)	1	1	1	1	1	2
Ikkunalasi-asioimisto (Finska Fönsterglas Agenturen)	1	1	1	1	1	1
Ikkunanpuhdistusliike (H:fors Fönsterrensings Kompagni)	1	—	—	—	—	—
Insinöörejä, arkkitehteja ja teknikkoja	35	33	28	27	17	14
Jälleenvakuutusyhtiöitä (Osmo, Deutsche)	2	2	2	2	—	—
Kaakelitehtaita	4 ⁴⁾	4	4	3	2	2
Kaasuvalaistusliike (Gaslysningsaktiebolaget i Helsingfors)	1	1	1	1	1	1
Kaduntekijöitä	2	1	1	2	1	1
Kaivertajia	2	1	2	2	1	2
Kalkkiniini (Helsingfors kalkugns aktiebolag)	1	1	1	1	1	1
Kalustokauppoja (P. Sidorow, A. Peterson, Agros)	3	3	2	1	1	1
Kangastehdas (Skotlantilainen)	1	1	1	1	—	—

¹⁾ Tähän ei ole luettu vapaiden ammattien harjoittajia, niinkuin lääkärejä, asianajajia, kirjailijoita ja taiteilijoita, eikä myöskään konttoristeja ja kauppa-apulaisia, junankuljettajia, vahtimestareja ynnä niiden laisia eikä työmiehiä.

²⁾ Venäläinen vuodelta 1835, Rossia, Kaleva, Suomi, Allmänna i Stockholm, Skandia, Skåne, Nordstjernan, Svea, Deutsche Lebensversich. Gesells. in Lübeck, Germania, Gresham, The Mutual, Standard, Thule, Star, L'Urbaine, Equitable, Victoria (Tukholmassa, Berlinissä), Wilhelma, The Northern.

³⁾ Finska Ångfartygs Aktiebolaget, Helsingfors Nya Ångfartygs Aktiebolag, Helsingfors Ångfartygs Aktiebolag, Neptun, Ångfartygs Aktiebolaget Finska L'loyd, Lars Krogius & Co, Helsingfors Kustångfartygs Aktiebolag, Skärgårds-Trafik Aktiebolag, Trafik, Alku, Bogser, Nord, Nyländska Skärgårds Aktie Bolaget.

⁴⁾ Aktiebolaget Gräsvikens kakelfabrik, Wilb. Andsténs Fabriksaktiebolag, Åbo Kakelfabriks Aktiebolag, Arabia Aktiefabrik.

Jatkoa.

	V u o n n a					
	1902	1901	1900	1899	1898	1897
Karamollitehtaita (Fazer, Westerlund, Helsingfors Nya Karamellfabrik)	3	3	3	3	3	3
Kauppatoiminimiä	62	59	66	54	50	48
Kehruutehdas (Helsingfors Spinneri Aktiebolag)	1	1	1	1	—	—
Kelloseppiä	22	23	19	22	14	16
Kestikievari	1	1	1	1	1	1
Kipsinvalajia	2	2	2	2	2	3
Kirjainvalajia	1	1	2	2	2	1
Kirjainvalimo (Osakeyhtiö Typo)	1	1	1	1	—	—
Kirja-, paperi- ja soitinkauppiaita	18	20	15	17	16	13
Kirjansitoja ja kirjansitomoja	16	12	14	16	15	19
Kirjapainoja	14 ¹⁾	14	14	14	14	14
Kirjo-ompelejoita	5	2	2	—	—	—
Kivenhakkaajia	8	6	7	6	8	9
Kivenhakkuuliikkeitä (Granit, Marmorit, Finska Täljstens- aktiebolaget, Kooperatiivinen kiviteollisuus o. y.)	4	3	3	3	1	1
Kivennäisvesi- ja virvoitusjuomatehtaita	11	11	9	5	3	6
Kivipainajia	5	5	4	2	4	1
Kivipainoja	5 ²⁾	4	4	4	2	2
Koneenkäyttäjii	5	5	4	2	4	2
Koneentekijöitä ja koneliikkeitä	6	6	5	5	5	3
Konepajoja	12 ³⁾	12	11	10	9	9
Koristemaalareja	7	6	6	4	3	2
Korkkitehtaita (Vicander et Larsson, Korkfabriken Finland) Kravattitehdas (Helsingfors Kravattfabrik)	2	2	1	1	1	1
Kukantekijöitä	1	1	1	—	—	—
Kuljetus- ja merivakuutusyhtiöitä	1	1	1	1	1	1
Kuljetus- ja merivakuutusyhtiöitä	13 ⁴⁾	13	13	13	12	9
Kultaaajia	6	5	7	5	3	3
Kultaseppiä	10	9	9	9	10	8
Kulutussyhdistyksiä (Helsingfors Allmänna Konsumtions- förening, Otava, Labor)	3	3	3	3	3	—
Kuorma-ajureja ja hevostmiehiä	327	325	337	313	191	89
Kustannusosakeyhtiöitä	7 ⁵⁾	7	7	6	—	—
Kutomaita (Aktiebolaget Helsingfors Mekaniska Väfveri, „Textil“ Väfveri i Helsingfors)	2	1	1	1	—	—
Köydenpunojia	2	1	1	1	1	2
Laastitehdas	1	1	1	1	1	1
Laivameklareja	2	2	1	1	1	1

1) Sonaatin kirjapaino, Tidnings- och tryckeriaktiebolaget i Helsingfors, Frenekellska Tryckeri Aktiebolaget, Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapainon osakeyhtiö, Osakeyhtiö Weilin et Göös, Simelii arfvings boktryckeri aktiebolag, Aktiebolaget Helsingfors Centraltryckeri, Hufvudstadsbladets Nya Tryckeri, Helsingin Suomalainen sanomalehti o. y., Finsk Tidskrifts Tryckeriaktiebolag, Aktiebolaget F. Tilgmann, Lilius & Hertzberg Osakeyhtiö, Handelstryckeriaktiebolaget, Työväen kirjapaino.

2) Arvidson, Liwendal, Lilius & Hertzberg, Aktiebolaget F. Tilgmann, Öflund & Pettersson.

3) John Stenbergs Maskinfabriks Aktiebolag, J. D. Stenberg et Söner, Maskin- och Brobygggnads Aktiebolaget, Helsingfors Skeppsvarf & Mekaniska Verkstad, Aktiebolaget Sandvikens skeppsdocka och mekaniska verkstad, Grahn's Fabriksaktiebolag, Kaupungin vesijohtontyöpaja, Hubers vattenledningsvärkstad, Berggrens Mekaniska Verkstad, Krausen vesijohtolike, Nissisen konepaja, „Fram“.

4) Russische L'loyd, Venäläinen osakeyhtiö vuodelta 1835, Merivakuutusosakeyhtiö Triton, Deutsche Transportversich. Gesells., Manheimer s.n, Allgemeine Versich. Gesells. in Dresden, Bayrische L'loyd, Ägir, Vega, Preussische, Eidgenössische, Suomen Merivakuutusyhtiö, Norddeutsche Versicherungs.

5) Söderström & Co, G. W. Edlund, Otava, Weilin & Göös, Holm, Kirjankustannus-liike Helsinki, Förlagsaktiebolaget Helios.

Jatkoa.

	V u o n n a					
	1902	1901	1900	1899	1898	1897
Laivanlastaajia	3	3	3	2	2	1
Laivatelakka (Aktiebolaget Sandvikens skeppsdocka och mekaniska verkstad)	1	1	1	1	1	1
Laivaveistimö (H:fors Skeppsvarf & Mekaniska Verkstad) Lakintekijöitä	1	1	1	1	1	1
Lakintekijöitä	2	2	1	—	1	4
Lakka- ja polityyritehdas (Helsingfors Tekniska Lack- och Polityrfabrik)	1	1	1	1	—	1
Lasimestareita	7	5	4	5	4	6
Lasivakuutusyhtiö (Finska Glasförsäkrings Aktie Bolaget, Kölnische)	2	2	2	2	3	1
Leima- ja kautsutehdas (H:fors Kautschukstämpelfabrik)	1	1	1	—	—	—
Leipureita ja n. k. kotileipojattaria	67	61	63	63	53	53
Liikemiehiä ja kauppiaita (muualla merkitsemättömiä)	436	427	435	440	429	440
Luujuhotehdas (Munkholmens Aktiebolag)	—	—	1	1	1	1
Läkkiseppiä	14	11	16	19	11	15
Maalareja	39	41	45	39	33	42
Majakkamestareja	1	1	1	1	1	1
Makkarantekijöitä	9	9	9	8	9	9
Mekaanikkoja	8	9	6	4	4	8
Metallitehtailijoita	4	3	2	2	2	4
Muotikauppiaita, muotiliikkeitä ja ompelijattaria	48	42	37	31	30	28
Muurareja ja uunintekijöitä	20	22	29	21	23	27
Myllärejä	1	1	1	1	1	1
Nahka- ja kenkätehtaita (Suomen Kenkä- ja Nahkatehtaan- osakeyhtiö, Munkholmens Aktiebolag)	2	2	1	1	—	—
Nahka- ja remmittehdasliikkeitä (Rauman, Tourulan, Bröder Åström)	3	2	2	2	2	2
Nahkureja ja nahkakauppiaita	13	15	14	9	11	7
Nuohoojia	9	10	12	11	9	10
Oluenpanijoita	2	2	2	1	1	2
Olutpanimoja	7 ¹⁾	6	6	5	4	4
Oluttuvanhaltijoita	9	5	4	6	2	7
Ompelukoneliike (Singer Company)	1	1	1	1	1	1
Ompelulankaliike (Nevsky)	1	1	1	1	1	1
Optikkoja	5	5	5	5	2	3
Paitatehdasliikkeitä	5	4	4	4	2	2
Palovakuutusyhtiöitä	21 ²⁾	21	18	16	16	16
Pankkeja ja rahalaitoksia	12 ³⁾	12	11	11	11	11
Pankkiireja	3	1	2	3	3	3
Panoraama (International)	1	1	1	1	—	—
Panttiosakeyhtiöitä (Helsingfors Pant-Aktie-Bolag, Osakeyhtiö Helsingin Panttilainakonttori)	2	2	2	2	1	1

¹⁾ Sinebrychoff, Sörnäs Aktie Bryggeri, Krüchel, Nya Aktie-Bryggeriet, Hultman, Aktiebolaget Norra Bryggeriet, Bryggeriaktiebolaget Bock.

²⁾ Venäläinen vuodelta 1827 ja 1867, St Petersburg Versich. Gesells., Rossia, Fennia, Pohjola, Svea, Skandia, Skåne, Salamander, Preussische Nat. Versich. Gesells., Phoenix, The Northern, The Palatine, Norrland, Schlesische, Fenix, Sägågarenas i Finland Brandstodsbolag, Kaupunkien yleinen paloapuyhtiö, Suomen Paloapuyhtiö, Suomen kaupunkien paloapuyhtiö irtainta omaisuutta varten.

³⁾ Suomen Pankki, Suomen Yhdyspankki, Pohjoismaiden osakepankki, Vaasan osakepankki, Uudenmaan osakepankki, Yksityspankki Helsingissä osakeyhtiö, Kansallis Osake-Pankki, Suomen Maanviljelys- ja Teollisuuspankki osakeyhtiö, Suomen Hypoteekkiyhdistys, Suomen kaupunkien hypoteekikassa, Helsingin säästöpankki sekä Suomalainen Säästöpankki Helsingissä.

Jatkoa.

	V u o n n a					
	1902	1901	1900	1899	1898	1897
Paperiasioimistoja	3 ¹⁾	3	2	2	2	2
Partureja ja tukankähortäjiä	21	15	17	16	16	16
Patenttiliikkeitä	4	3	1	1	—	—
Pellavateollisuusliikkeitä (Tammerfors Linne- & Jern-Manufaktur Aktie Bolag, Puolalaisten Zyrardower teht. varasto)	2	1	1	1	1	1
Peltiseppiä	10	9	6	5	8	5
Pesu- ja silityslaitoksia	5	4	4	2	1	—
Pianonvirittäjiä	3	1	1	1	1	1
Pianohtaitiljoita (Hellas osakeyhtiö, Sandström)	2	1	1	1	1	1
Polkupyöräliikkeitä	4	3	4	3	3	2
Portteripanimoja (Robsahm, Sörnäs Aktie Bryggeri)	2	2	—	—	—	—
Posliini-, lasi- ja kristalliliikkeitä	9	6	—	—	—	—
Posliinitehdas (Arabia)	1	1	1	1	1	1
Punoja	1	1	—	—	—	—
Punomoja	2	2	2	1	2	1
Punssitehtaita	3	2	1	—	—	—
Punssitehtailjoita	1	1	1	1	1	1
Puukauppiaita ja puutavaraliikkeitä	8	9	3	4	1	1
Puunpiirtäjiä	2	2	2	1	1	1
Puuseppiä	21	23	29	24	27	30
Puusepänitehtaita	5	5	4	4	3	2
Punstarhureja ja kukkaisliikkeitä	27	24	25	18	18	19
Puuvillatavaraliikkeitä (Wasa Bomullsmanufaktur Aktiebolag, Forssa Aktie Bolag)	2	2	2	2	2	2
Pääoma- ja Elinkorkolaitoksia (Helsingin, Turun)	2	2	2	—	—	—
Pörssi- ja huutokaupanvälittäjiä	4	4	1	1	1	1
Raitiotieliike (Spärvägs- och Omnibus-Aktiebolaget)	1	1	1	1	1	1
Rakennusmestareja ja urakoitsijoita	31	25	27	29	30	34
Rauta- ja teräsasioimistoja	8 ²⁾	8	6	5	4	3
Rautasänkytehtaita (Aktiebolaget Finska Järnsängsfabriken, Helsingin Uusi)	2	1	1	1	—	—
Ravintoloitsijoita, ruuan- ja kahvilanpitäjiä	102	85	77	78	73	62
Rohdoskauppiaita ja rohdosvarastoja	7	5	3	3	3	3
Rottinki- ja pajutehtailjoita	2	1	1	1	1	1
Rullakartiintehtaita (Helsingfors Rullgardinsfabrik, Uusi Rullakartiinitehdas)	2	1	1	1	1	1
Ruokaliikkeitä	10	8	—	—	—	—
Ruokatavara-, tori-, narinkka- ja kulkukauppiaita	399	376	363	356	431	289
Ruumisarkkutehtaita ja -kauppoja	4	4	1	1	3	3
Räätälejä ja räätäliiikkeitä	69	68	73	70	63	73
Saippuatehdas (Helsingfors Tvålfabrik)	1	1	1	1	1	1
Sanomalehtiosakeyhtiöitä	4 ³⁾	4	6	6	5	5
Sateenvarjontekijöitä	4	3	2	1	1	2
Sateenvarjotehtaita (Finska Paraplyfabriken, Helsingfors Paraplyfabrik)	2	2	—	—	—	—
Satulaseppiä	6	5	7	10	7	11
Saunanomistajia ja -vuokraajia	26	17	22	28	29	29
Sementintekijöitä	2	1	2	1	—	—
Sementtivalimoita	4	4	4	3	3	3
Seppiä	14	11	15	12	10	8

1) Finska Pappersföreningen, Tervakosken ja Nokian tehdas.

2) Husqvarna, Avesta, Björkroda, Billnäs, Tammerfors, Th. Bolinder & Co, Haapakoski, Oravi bruk.

3) Helsingin Suomalainen Sanomalehti o. y., Hufvudstadsbladets Aktiebolag, Uuden Suomettaren o. y., Työväen Sanomalehti o. y.

Jatkoa.

	V u o n n a					
	1902	1901	1900	1899	1898	1897
Sikuritehdas (G. Strömberg)	1	1	1	1	1	1
Silkkikutomo (Aktiebolaget Helsingfors Sidenväveri) . . .	1	1	1	—	—	—
Siteentekijä	1	1	1	—	—	1
Sokurileipomoja	8	8	9	8	10	4
Sokuritehtaita (Tölv, Sörnäs, Fazer)	3	3	2	1	1	1
Sorvareja	4	4	4	3	3	6
Sorvarinliikkeitä	1	1	1	—	—	—
Suklaatehtaita (Fazer, Westerlund)	2	2	2	2	2	2
Suutareja	82	84	99	101	100	105
Sähkösanomatoinisto (Finska Telegrambyrån)	1	1	1	1	1	1
Sähköteknillisiä toimistoja	10	5	5	3	5	3
Sähkövalaistuskeskusasema (Helsingfors Elektriska Be- lysnings Aktiebolag ja Blomqvist)	2	1	1	1	1	1
Tapaturmavakuutusosakeyhtiötä	14 ¹⁾	14	13	12	9	7
Tapettitehtaita (Sandudd Tapetfabriks Aktieb.) ja -kauppoja	4	4	2	2	2	1
Tavarantoinitusliikkeitä (Finska, Express)	2	2	1	1	—	—
Teknillisiä toimistoja	5	4	—	—	—	—
Teknokemiallisia tehtaita (Tölv Tekniska fabrik, Tekniska fabriken Röda Korset, Helsingfors tekniska fabrik, Laborator)	4	4	4	4	2	3
Telefooniosakeyhtiötä (Helsingfors Telefon Aktiebolag, Södra Finlands Interurbana Telefonaktiebolag)	2	2	2	2	2	2
Teollisuuskauppoja (Suomen, Aktiebolaget Iris)	2	2	2	2	1	1
Teurastajia	28	31	35	34	33	35
Teurastuslaitos (Helsingfors Slaktinrättnings Aktiebolag) .	1	1	1	1	1	1
Tupakkatehtaita ja -liikkeitä	12	10	6	7	7	7
Turkkureja (Bundtmakare)	1	1	2	1	—	—
” (Körsnärer)	4	4	4	3	3	4
Tynnyrintekijöitä	1	1	2	1	1	2
Tärkkelystehdas (Finska Stärkelsefabriks Aktiebolaget) . .	1	1	1	—	—	—
Uunintekijäliike	1	1	1	1	1	1
Vaatetusliikkeitä	6	6	—	—	—	—
Vahoittajia	2	2	1	—	—	—
Vakuutusyhtiö murtoa vastaan (Nederländische, Providentia)	2	1	1	1	1	—
Valokuvaajia	14	12	10	8	8	9
Valokuvausliikkeitä	3	3	3	3	2	—
Vaskenvalajia (Gelbgjutare)	3	3	3	3	3	3
” (Gördelmakare)	3	3	1	1	1	—
Vaskiseppiä	6	6	5	3	3	4
Vasuntekijöitä	3	2	1	1	1	2
Veneveistämö (Aktiebolaget Bleholmens varf, Fagerlund)	2	2	2	2	2	2
Verhoilijoita	11	11	13	14	12	12
Villatehdas (Helsingfors Yllefabriks Aktiebolag)	1	1	1	1	1	—
Vuokra-ajureja	378	353	331	307	291	211
Väkiiviinanjalostustehtaita	4 ²⁾	4	4	4	4	3
Väkijuomakauppiaita	17	15	—	—	—	—
Väri- ja vernisatehtaita (Finska Färg- & Fernissfabriksak- tiebolaget, Helsingfors Färg- & Fernissfabrik, Sandudd)	3	2	2	2	2	2
Värjäreitä	4	2	2	1	1	3
Värjäysosakeyhtiö (Färgfabriksaktiebolaget Color)	—	1	1	1	1	—

1) Moseschtsch, Rossia, Patria, Kullervo, Securitas, Skandinavien, Schweizerische Unfallsver. Gesell., Internationale, Wilhelma, Lasitehtaiden, Rautatehtaiden, Konepajain, Paperiteollisuuden, Sahanomistajain.

2) Sandviks Spritfabriks Aktiebolag, Fredr. Edv. Ekberg, Nääs Spritfabriks Aktiebolag, Maexmontans Spritaktiebolag.

Lähde: Kaupungin taksoitusluettelot.

**Taulu N:o 177. Tehtaita ja käsityöliikkeitä Helsingissä 1901
sekä vuosina 1892—1900.**

Teollisuusryhmiä	Työpaikkoja	Tuotannon brutto- arvo <i>Smc.</i>	T y ö v ä e s t ö (siihen luettuina mestarit ja konttoriväestö)						Summa	
			15 vuotta nuoremp.		15—18 vuotiaita		18 vuotta vanhempia		Miesp.	Naisp.
			Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.		
I. Metalliteollisuus.										
Kaivertajia	1	8,600	1	—	—	—	4	—	5	—
Kellosepäntiikkeitä	21	66,900	2	—	8	—	41	2	51	3
Kirjainvalimoja	2	9,800	—	—	1	—	3	—	4	—
Konepajoja	15	8,685,700	2	—	125	2	2,455	10	2,582	12
Konetehtaita ja optikkoja	10	48,800	1	—	7	—	24	—	32	—
Kulta- ja hopeatöitä	8	280,400	1	—	4	1	61	13	66	14
Kultausliikkeitä	4	126,700	1	—	8	—	27	4	36	4
Läkki- ja peltisepäntiikkeitä	17	731,500	2	—	30	—	226	4	258	4
Takomo- ja ajokalutehtaita	21	737,000	2	—	10	—	194	1	206	1
Tehtaita sähkökoneiden valmistusta varten	4	446,100	—	—	4	—	56	—	60	—
Vaskisepäntiikkeitä	2	114,900	—	—	6	—	34	—	40	—
Vaskivalimoita	4	14,200	—	—	1	—	8	—	9	—
Summa	109	11,270,600	12	—	204	4	3,133	34	3,349	38
II. Kiviteollisuus ja savenvälä- teollisuus.										
Forfoliittehdas	1	5,600	—	—	3	—	—	1	3	1
Kaakelitehtaita	2	396,200	—	—	3	—	78	16	81	16
Kalkkitehdas	1	104,000	—	—	—	—	28	2	28	2
Kipsivalimoita	3	6,700	—	—	—	—	4	—	4	—
Kivenhakkuoliikkeitä	9	287,900	—	—	4	—	195	—	199	—
Laastitehdas	1	52,000	—	—	—	—	6	2	6	2
Sementtivalimoita	5	203,800	—	—	—	—	88	8	88	8
Summa	22	1,056,200	—	—	10	—	399	29	409	29
III. Kemiallinen teollisuus.										
Asfalttitehtaita	3	1,190,500	—	—	—	—	113	4	113	4
Kaasutehdas	1	316,000	—	—	—	—	80	—	80	—
Lakka- ja polityritehdas	3	69,500	1	—	4	1	2	1	7	2
Pyroteknillinen laboratorio	1	15,000	—	—	—	—	2	—	2	—
Saippuutehdas	2	263,200	—	—	—	—	10	—	10	—
Sähkövalaistuslaitoksia	3	725,000	—	—	1	—	104	7	105	7
Teknokemiallisia tehtaita	3	34,200	—	—	1	1	3	2	4	3
Väri- ja vernisstehtaita	2	200,000	1	—	2	1	14	5	17	6
Värjäystehdas	1	3,000	—	—	—	—	1	1	1	1
Summa	19	2,816,400	2	—	8	3	329	20	339	23

Jatkoa.

Teollisuusryhmä	Työpaikkoja	Tuotannon brutto- arvo <i>Smc.</i>	T y ö v ä e s t ö (siihen luettuina mestarit ja konttoriväestö)							
			15 vuotta nuoremp.		15—18 vuotiaita		18 vuotta vanhempia		Summa	
			Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.
<i>IV. Nahkateollisuus.</i>										
Harjansitomo	1	13,000	—	—	1	1	2	2	3	3
Harja- ja sivellintehdas	1	150,000	—	—	1	—	16	13	17	13
Nahkatehdas	1	733,000	—	—	3	4	91	27	94	31
Nahkuritehtaita	2	57,300	—	—	—	—	12	1	12	1
Satulasepäntehtaita	3	178,200	3	—	3	—	46	2	52	2
Summa	13	1,133,500	3	—	8	5	167	45	178	50
<i>V. Kutomateollisuus.</i>										
Punomoita	2	50,000	—	—	—	3	7	23	7	26
Rullakartiinitehdas	1	12,000	1	—	—	1	4	1	5	2
Silkkitukito	1	17,000	—	—	—	1	7	5	7	6
Trikootavaratehdas	1	50,000	—	—	—	—	1	40	1	40
Villatehtaita	2	1,719,200	—	—	14	53	52	167	66	220
Villatikkaustehtaita	2	22,000	—	—	—	—	—	12	—	12
Summa	9	1,870,200	1	—	14	58	71	248	86	306
<i>VI. Paperiteollisuus.</i>										
Asfalttihuopatehdas	1	88,600	—	—	—	—	10	—	10	—
Kirjansitomoja	7	118,900	—	1	7	7	34	30	41	38
Kotelotehdas	1	10,500	—	—	—	—	3	—	3	—
Pussi- ja kirjekuoritehdas	1	24,200	—	—	—	—	6	14	6	14
Tapettehdas	1	1,324,000	—	—	1	8	39	21	40	29
Summa	11	1,566,200	—	1	8	15	92	65	100	81
<i>VII. Puunjalostusteollisuus.</i>										
Gummitehdas	1	740,000	—	—	5	—	67	57	72	57
Gummiyöliike	1	1,800	—	—	—	—	1	—	1	—
Höyrysaha	1	236,000	—	—	1	—	21	2	22	2
Kautsutehtaita	2	22,400	—	—	2	—	3	—	5	—
Korkkitehdas	1	69,600	—	—	2	2	7	10	9	12
Puusepäntekijäliikkeitä	19	141,100	—	—	3	—	85	—	88	—
Puusepäntehtaita	5	1,955,700	2	—	17	—	558	5	577	5
Ruunmisarkkitehtaita	3	76,000	—	—	1	—	15	9	16	6
Sorvausliike	1	3,000	—	—	—	—	2	—	2	—
Tynnyrintekijäliikkeitä	2	19,400	—	—	1	—	6	—	7	—
Vasutehdas	1	18,900	1	1	2	2	2	3	5	9
Vaunutehdas	1	4,200	—	—	—	—	4	—	4	—
Veneveistämöitä	2	27,000	—	—	—	—	13	—	13	—
Summa	40	3,315,100	3	1	34	4	784	86	821	91

Jatkoa.

Teollisuusryhmä	Työpajikkoja	Tuotannon brutto- arvo <i>Smk.</i>	T y ö v ä e s t ö (siihen luettuina mestarit ja konttoriväestö)							
			15 vuotta nuoremp.		15 - 18 vuotiaita		18 vuotta vanhempia		Summa	
			Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.
VIII. Rakennusteollisuus.										
Kaduntekijänliikkeitä	4	47,500	—	—	13	—	74	1	87	1
Lasimestarinliikkeitä	7	79,000	—	—	1	—	12	3	13	3
Maalarinliikkeitä	35	714,600	2	—	36	—	321	12	359	12
Rakennusurakoitsijoita	21	2,519,200	1	—	17	3	520	64	588	67
Verhoilijanliikkeitä	8	188,000	—	—	9	—	48	3	57	3
Summa	75	3,548,300	3	—	76	3	975	83	1,054	86
IX. Ravinto- ja nautintoaineteollisuus.										
Etikkatehdas	1	25,000	—	—	—	—	3	—	3	—
Karamellitehtaita	4	617,000	—	—	4	5	34	86	89	91
Kivennäisvesitehtaita	12	313,600	—	—	—	—	60	22	60	22
Leipomoita	46	1,156,200	—	—	20	4	161	101	181	105
” höyry-	4	842,700	1	—	9	1	73	46	83	47
” sokuri-	4	246,000	—	—	5	—	30	16	35	16
Makkaratehtaita	4	287,600	—	—	2	—	20	10	22	10
Makkarantekijänliikkeitä	6	229,700	—	—	2	—	30	4	32	4
Olutpanimoja	3	2,040,200	—	—	1	—	204	103	205	103
Sikuritehdas	1	40,000	—	—	—	—	4	11	4	11
Sokuritehtaita	3	10,252,800	1	—	16	—	279	24	296	24
Suklaatehdas	1	1,000,000	—	—	18	90	65	30	83	120
Teurastajanliikkeitä	23	430,000	—	—	—	—	39	—	39	—
Tupakkitehtaita	7	2,266,800	—	—	3	23	51	636	54	659
Viini- ja punssitehtaita	7	691,400	1	—	3	—	31	13	34	13
Väkiiviinatehtaita	4	179,300	—	—	—	—	20	—	20	—
Summa	130	20,618,300	3	—	83	123	1,104	1,102	1,190	1,225
X. Vaatetusteollisuus.										
Hattutehtaita	5	796,000	—	1	3	15	53	119	56	135
Korsettitehtaita	2	3,900	—	—	—	—	—	3	—	3
Kravattitehdas	1	6,000	—	—	—	—	—	5	—	5
Lakkitehtaita	4	64,400	—	—	—	—	8	17	8	17
Muotiliikkeitä	10	136,700	—	—	—	4	—	31	—	35
Parturinliikkeitä	19	77,300	2	—	3	—	45	9	50	9
Resulaitoksia	4	4,900	—	—	—	—	—	10	—	10
Räätälinliikkeitä, herrain-	49	1,077,600	3	2	5	—	313	6	321	8
” naisten-	13	424,900	—	—	—	3	3	175	3	178
Sateenvarjotehtaita	2	32,800	—	—	—	3	4	5	4	8
Suutarinliikkeitä	84	406,800	1	—	4	2	275	12	280	14
Turkkurinliikkeitä	3	181,000	—	—	1	—	19	36	20	36
Summa	196	3,212,300	6	3	16	27	720	428	742	458

Jatkoa.

Teollisuusryhmä	Työpaikkoja	Tuotannon brutto- arvo <i>Smc.</i>	T y ö v ä e s t ö (siihen luettuina mestarit ja konttoriväestö)							
			15 vuotta nuoremp.		15—18 vuotiaita		18 vuotta vanhempia		Summa	
			Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.
XI. Graafillinen teollisuus.										
Kirjapainoja	15	2,643,500	13	6	79	80	498	249	590	335
Kivipainoja	3	632,000	2	—	23	15	82	42	107	57
Puunpiirtäjänliikkeitä	2	3,400	—	—	—	—	2	—	2	—
Valokuvaamoja	8	173,500	1	1	2	1	16	40	19	42
Summa	28	3,452,400	16	7	104	96	598	331	718	434
Summa vuonna 1901	652	53,859,500	49	12	565	338	8,372	2,471	8,936	2,821
” 1900	690	50,320,600	56	22	559	386	7,836	2,471	8,451	2,879
” 1899	665	48,613,000	59	20	666	288	8,457	2,167	9,182	2,475
” 1898	659	46,182,000	57	19	614	246	8,117	2,183	8,788	2,448
” 1897	651	39,069,000	43	20	529	200	7,035	2,002	7,607	2,212
” 1896	652	33,762,000	42	8	580	140	7,120	1,862	7,742	2,010
” 1895	666	29,819,000	24	4	516	136	6,399	1,657	6,939	1,797
” 1894	664	25,541,000	38	7	353	98	5,318	1,448	5,709	1,553
” 1893	637	25,380,000	30	6	372	91	5,421	1,291	5,823	1,388
” 1892	655	26,723,000	31	6	392	156	5,150	1,420	5,573	1,582

Lähde: Tiedot saatu Teollisuushallituksesta.

Taulu N:o 178. Tulokset joissakin tehtaissa ja käsitoissa toimitetuista tarkastuksista Helsingissä vuonna 1902.

Käsitöiden laatu	Tarkastetuja työpaikkoja		Työntekijöitä iältään ja sukupuoleltaan						Työntekijöitä, jotka asuvat			Päivien työajan alku ja loppu	Säännöllisiä lepoaikoja päivässä	Työpaikkoja, joissa on havaittu olevan							
	Kerran	Useammin	15 vuotta nuorempia		15—18 vuotiaita		18 vuotta vanhemp.		Summa työntekij					epätyydyttäviä							
			Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	työhuoneessa			eril. huoneessa työnantajan luona	itsenäisesti	puhtaus	ilmanvaihto	järjestys ja puhtaus	luettelot ja julkirpanoja	työntekijöihin asuntoja	Summa muistutuksia
Muotiliikkeitä:													a. p. i. p.								
hattuompelua	3	—	—	1	—	1	—	13	—	15	—	—	15	kl. 8—8	1½ t.	—	—	—	3	—	3
kanan- ja leninginompelua	3	—	—	3	—	2	—	86	—	91	—	—	91	„ 8—7 à 8	1½ „	2	—	1	3	—	6
leninginompelua	10	1	—	1	—	9	—	71	—	81	1	—	80	„ 8 à 9—7 à 8	1½ „	2	—	2	10	—	14
kananompelua	4	—	—	1	—	2	—	38	—	41	3	—	38	„ 8—7,30 à 8	1½ „	2	—	2	4	—	8
Kutomoja	2	—	1	1	—	2	8	45	9	48	—	—	57	„ 7 à 7,30—7	1 à 1½ „	—	—	1	2	—	3
Tikkausliikkeitä	1	—	—	11	—	5	—	46	—	62	—	—	62	„ 8—7	1½ „	—	—	—	1	—	1
Turkkurinliikkeitä	2	—	1	—	—	4	12	48	13	52	—	—	65	„ 7 à 8—7 à 8	1 à 1½ „	1	—	1	2	—	4
Silityslaitos	1	—	—	—	—	1	—	11	—	12	3	—	9	„ 8—8	1 „	—	—	—	1	—	1
Tupakkatehtaita	2	—	—	—	—	16	4	92	4	108	—	—	112	„ 7—7	1 à 1½ „	1	1	1	2	—	5
Summa	28	1	2	18	—	42	24	450	26	510	7	—	529	—	—	8	1	8	28	—	45

Lähde: Terveyslautakunnan painettu vuosikertomus.

Taulu N:o 179. Helsingin kaupungin tuonti ja vienti sekä tullinkanto sen tullikamarissa koko maahan verraten vuonna 1883—1902.

Vuosi	Tuonti			Vienti			Tullinkanto		
	Koko maa	Helsinki	%	Koko maa	Helsinki	%	Koko maa	Helsinki	%
	<i>Smk.</i>	<i>Smk.</i>		<i>Smk.</i>	<i>Smk.</i>		<i>Smk.</i>	<i>Smk.</i>	
1883	148,106,864	34,188,392	23,1	115,673,544	6,864,903	5,9	15,151,200 ⁴⁾	3,721,424	24,6
1884	137,701,413	28,707,226	20,8	112,746,805	6,249,628	5,5	16,777,476 ⁵⁾	3,732,936	22,3
1885	108,775,775	24,687,409	22,7	89,852,956	5,021,431	5,6	15,495,931 ⁶⁾	3,636,366	23,5
1886	98,390,355	25,370,857	25,8	77,368,230	4,546,286	5,9	14,996,936 ⁶⁾	3,756,260	25,4
1887	105,865,873	24,605,247	23,2	77,066,434	4,957,511	6,4	16,403,869 ⁵⁾	4,795,087	29,2
1888	112,218,884	27,264,795	24,3	90,484,386	6,572,688	7,3	18,818,953 ⁶⁾	4,821,816	25,6
1889	133,479,685	32,620,965	24,4	102,737,123	7,596,728	7,4	20,016,521 ⁷⁾	5,814,109	29,0
1890	140,602,428	32,489,016	23,1	92,420,941	5,944,614	6,3	23,301,253 ⁸⁾	6,501,951	27,9
1891	146,526,720	34,993,808	23,9	104,198,133	6,227,238	6,0	22,466,653	6,201,292	27,6
1892	145,650,569	34,800,948	23,9	93,683,125	6,216,790	6,6	20,109,086	5,871,612	29,2
1893	126,244,437	29,890,084	23,7	114,777,476	8,033,700	7,0	19,687,124	5,438,774	27,6
1894	138,702,635	28,919,885	20,8	135,965,234	8,341,050	6,1	23,023,413	6,017,424	26,1
1895	150,345,661	34,741,396	23,1	142,934,771	8,979,969	6,2	25,146,920	6,906,378	27,5
1896	172,641,557	42,494,973	24,6	158,942,428	8,799,550	5,5	29,085,797	8,635,966	29,7
1897	202,503,000	46,471,085	22,9	168,691,093	8,000,454	4,7	32,915,208	9,449,142	28,7
1898	237,043,517	60,039,930	25,3	180,015,666	7,816,394	4,3	36,569,128	11,527,383	31,5
1899	251,031,182	62,350,148	24,8	184,931,977	9,059,207	4,9	36,693,242	12,317,818	33,6
1900	270,755,765	66,222,366	28,2	197,730,749	11,069,313	5,6	41,983,290	13,364,481	31,8
1901	215,574,115	54,338,796	25,2	186,874,446	13,025,681	7,0	32,037,893	10,592,893	33,6
1902	234,149,023	54,780,862	23,4	202,678,024	11,405,028	5,6	33,329,514	10,057,064	30,1

⁴⁾ Paitsi Rupl. 165,043: 30. — ⁵⁾ S:n s:n 178,388: 07. — ⁶⁾ S:n s:n 76,014: 72. — ⁷⁾ S:n s:n 121: 60.
— ⁸⁾ S:n s:n 73: 01. — ⁹⁾ S:n s:n 56: 65. — ¹⁰⁾ S:n s:n 27: 24. — ¹¹⁾ S:n s:n 25: 44.

Lähde: Helsingfors Handelsförening: Helsingfors stads import och export m. m.

**Taulu N:o 180. Helsingin kaupungin tuonnin ja viennin arvo
vuosina 1899—1902.**

	1902		1901	1900	1899	
	Paljous	Arvo	Arvo	Arvo	Arvo	
		<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	
Tuotuja tavaroita:						
A niliinia	kg	37,662	527,268	292,572	637,910	—
Apteekkitavaroita ja valmiita lääkkeitä		—	200,808	225,824	243,007	165,586
Asfalttia	kg	1,107,237	110,724	82,018	254,038	237,139
G ummiä, hartsia sekä valmisteita (muualla mainitsemattomia)	"	2,019,452	1,218,993	1,177,952	1,665,166	1,892,701
H ansikkaita	"	1,934	175,740	248,280	161,960	—
Hedelmiä ja marjoja (paitsi omenoita)	"	906,214	880,030	844,813	915,029	1,079,177
Humaloita	"	30,406	152,030	132,150	215,600	180,135
Höyryvetureja		—	—	820,275	770,000	—
Höyryveturin- ja vaunupyöriä	kg	868,047	364,580	109,350	607,995	383,882
J alkineita	"	16,070	289,162	314,115	356,833	309,196
" gummi-	"	74,990	637,298	650,147	—	—
K aakaota ja suklaata	"	56,931	145,405	88,035	175,867	104,188
Kahvia	"	2,064,212	1,961,001	1,849,436	2,555,425	1,635,923
Kalaa: tuoretta, kuivattua, suolattua, savustettua (paitsi silliä)	"	379,123	162,161	148,493	167,765	272,496
Kasviksia ja maahedelmiä (paitsi perunoita)	"	1,216,845	1,081,159	620,775	265,891	235,919
Kohruunainoita (muualla mainitsemattomia)	"	941,125	531,584	376,540	—	—
Kellosepäntöitä		—	110,622	263,457	215,562	362,255
Kemiallisia aineita (muualla mainitsemattomia)	kg	2,418,450	556,096	586,944	725,959	688,809
Kirjallisuus- ja taidetuotteita sekä kirjoitusainoita		—	359,437	415,642	282,779	1,205,909
Kirjapainokirjaisimia	kg	19,660	136,923	75,810	161,882	208,418
Kirjoja		—	985,073	538,182	530,117	—
Kivihiiliä	hl	57,589,398	1,180,738	1,606,389	3,240,200	1,836,529
Kivihiilitervaa	"	16,824	193,444	210,268	143,796	210,520
Koneita (instrumenter)		—	584,302	592,409	635,394	604,341
Koneita (maskiner) kaikenlaatuisia ja koncosia	kg	2,031,892	2,839,749	3,602,533	3,889,876	5,134,713
Kosmeettisia aineita (muualla mainitsemattomia)	"	18,905	179,842	177,633	173,314	161,766
L aivoja	kapp.	6	1,373,867	4,316	488,910	2,234,308
Lankaa ja köydenpunomatöitä (paitsi villalankaa)	kg	285,998	524,526	465,464	577,154	1,008,787
Lannoitusainoita	"	4,745,896	270,829	209,352	195,462	183,220
Lasi- ja kristalliteoksia		—	209,392	219,741	261,481	325,217
Lihaa ja silavaa sekä karjantuotteita (muualla mainitsemattomia)	kg	309,588	581,222	967,619	1,158,152	1,513,283
M allasjuomia		—	23,802	63,932	91,461	80,892
Metalleja sekä metalliteoksia (paitsi rautaa ja terästä)	kg	725,442	1,212,606	1,038,548	1,108,407	1,399,403
Mineraaleja, valmistettuja ja valmistamattomia (muualla mainitsemattomia)	"	8,712,582	495,397	527,259	748,492	1,084,829
Muita tavaroita kuin erikseen mainittuja		—	765,491	753,542	731,757	598,332
Munia	kapp.	16,160,566	803,166	874,696	881,815	759,844
O menoita	kg	701,460	502,340	357,564	598,435	—
P aperia, pahvia, puuvanaketta sekä paperivalmisteita	"	414,316	478,450	504,784	606,242	785,146
Perunoita	"	1,730,867	91,492	225,931	245,240	420,114
Petroleumia	"	9,775,630	1,124,197	1,232,951	1,586,200	1,261,960
Polkupyöriä	kapp.	640	141,676	228,483	373,746	—
Posliineja ja fajanseja	kg	111,428	187,652	148,097	175,737	—
Puuteoksia ja puuaineita		—	347,103	437,635	573,399	763,144
Puuvillaa, puuvillatahkua ja vanua	kg	345,304	429,541	1,115,642	2,713,061	1,119,759

Jatkoa.

	1902		1901	1900	1899
	Paljous	Arvo	Arvo	Arvo	Arvo
		<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>
Rautaa , karkeampia valu- ja takorauta- ja peltiteoksia kg	727,181	297,633	427,900	351,784	524,528
” viilattuja takeita, hienotakeita sekä pienempää valutavaraa ”	972,191	756,064	747,149	862,359	1,192,739
” rauta- ja teräspeltiä, mustaa ”	2,985,510	916,663	777,962	1,244,503	885,101
” takkirautaa ”	2,378,099	190,248	220,666	312,161	332,100
” rautatienkiskoja ”	10,506,634	1,155,730	1,847,414	922,249	2,314,484
” kankirautaa, hienorautaa, putkia ja torvia ”	2,985,017	530,847	790,098	892,171	909,208
” muita rauta- ja teräsvalmisteita ”	356,580	313,853	203,291	265,307	753,212
Rikkiä ”	485,725	92,288	138,416	—	—
Ryynettä ”	1,818,709	475,481	419,348	545,386	421,122
Sementtiä ”	9,977,583	399,103	274,360	350,332	418,543
Siemeniä, kaikenlaatuisia ”	255,979	322,242	437,963	123,022	157,293
Sikuria ”	105,967	47,297	106,177	65,267	58,536
Silliiä ”	670,743	236,512	158,717	250,928	—
Sokuria, raaka- ”	11,526,696	2,881,675	3,650,805	4,317,534	4,202,068
” puhdistettua ”	93,571	39,942	39,969	37,252	107,286
” siirappia ”	128,179	33,133	33,703	56,858	97,943
” valmisteita ”	36,117	58,560	43,489	55,419	44,818
Suolaa hl	65,527	124,501	125,323	192,630	193,747
Säilykkeitä kg	105,062	292,706	208,312	260,502	189,804
Talia ”	84,294	53,948	45,620	64,606	37,590
Teetä ”	53,315	232,435	224,458	179,450	204,925
Tehdas-, pikku- ja korutavaroita ”	678,858	4,715,845	4,332,994	5,296,582	4,402,504
Tiiliä kapp.	3,641,571	179,947	121,841	—	—
Tupakkaa, valmistamattonta kg	338,122	409,159	243,105	1,219,975	498,448
” valmisteita ja muullaista ”	15,141	175,852	179,361	304,633	237,088
Turkkisia ”	5,932	148,802	168,643	210,560	217,676
Vaatteita, valmiita ”	70,725	1,390,659	1,477,227	1,408,106	1,935,341
Vaunuteoksia ”	—	41,246	121,124	490,301	70,709
Viinejä, kuohumattomia ”	—	826,692	622,310	1,559,071	1,040,379
” kuohuvia ”	—	148,787	107,485	261,690	149,370
Viljaa, jauhamattonta, ruista kg	3,718,093	520,533	332,331	302,708	456,400
” ” ohria ”	4,492,603	840,390	890,072	1,018,742	1,024,328
” ” kaurjoja ”	702,895	92,664	—	—	—
” ” maissia ”	3,407,506	477,051	372,940	394,969	685,400
” jauhattua, vehnää ”	10,704,611	2,667,134	2,788,610	3,518,095	2,156,098
” ” ruista ”	16,663,222	2,666,115	1,577,162	1,845,118	2,085,475
” ” maltaita ”	910,700	223,657	162,703	336,917	157,825
” ” muunlaista ”	1,259,800	461,898	175,582	205,719	217,549
Villalankaa ”	81,439	418,676	450,384	633,034	—
Voita ”	185,901	320,560	393,470	—	—
Vuotia, valmistamattomia ”	156,138	260,345	507,486	428,952	296,985
” valmistettuja ja valmisteita (muualla mainitsemattomia) ”	61,232	347,902	362,144	360,418	510,123
Väkijuomia ”	—	649,896	531,203	1,179,859	674,457
Värejä ja väriaineita (muualla mainitsemattomia) kg	1,243,882	448,022	454,425	510,563	876,337
Öljyjä ja rasvoja sekä valmisteita niistä ”	1,913,679	1,071,642	1,011,217	787,926	678,070
Öljykakkuja ja väkirehua ”	4,081,303	694,609	603,239	492,190	486,699
Summa	—	54,780,862	54,338,796	66,222,366	62,350,148

Jatkoa.

	1902		1901	1900	1899
	Paljous	Arvo	Arvo	Arvo	Arvo
		<i>Smc</i>	<i>Smc</i>	<i>Smc</i>	<i>Smc</i>
Vietyjä tavaroita:					
Ajokaluja ja vaunuteoksia	—	3,499	217,245	150	90
Apteekkitavaroita	—	11,102	11,452	17,300	15,771
Eläimiä, eläviä kapp.	30	9,456	6,235	10,270	4,970
Hedelmiä ja marjoja kg	96,692	19,338	65,189	23,466	27,957
Höyry- ja purjelaivoja sekä veneitä kapp.	12	915,194	2,864,948	767,115	699,030
Juomatavaroita	—	417	912	153	517
Kalaa, tuoretta, kuivattua, suolattua, savustett. kg	341,990	152,862	95,362	27,520	55,293
Kasveja, siemeniä, kasviaineita ja valm. niistä ”	55,638	45,350	10,628	30,363	29,299
Kasviksia, maahedelmiä y. m. ”	9,906	4,841	5,131	996	4,701
Kirjoja ja taidetuotteita	—	348,143	239,112	109,242	138,816
Koneita (instrumenter) ja kellosepänteoksia . . .	—	190	11,110	22,093	15,103
Koneita (maskiner), myöskin maanviljelys- ja meijerikaluja kg	162,921	465,206	246,146	259,712	144,607
Lankaa, rihmaa sekä kehruainoita ”	9,417	7,388	41,060	4,270	98,569
Libaa, silavaa sekä karjantuotteita ”	49,073	88,345	36,972	70,349	153,048
Luita, sarvia, jouhia y. m. eläimistä saatuja aineita ja valmisteita niistä ”	1,303	1,581	5,527	9,680	5,563
Mineraaleja ja valmisteita niistä ”	303,248	57,124	55,845	59,243	71,205
Muita tavaroita kuin erikseen mainittuja ”	—	286,420	193,660	156,211	148,640
Pahvia kg	7,019,670	1,136,583	2,583,108	1,754,412	1,279,913
Paperia ja paperiteoksia ”	4,184,527	1,339,011			
Preparaatteja ja kemiallisia aineita ”	95,473	19,843	52,829	9,422	292
Puutavaroita ja valmisteita niistä ”	—	3,305,720	4,237,049	5,885,900	4,923,561
Puu- ja paperivanua kg	2,464,670	306,597	238,921	225,680	174,008
Rautaa, terästä ja metalliteoksia ”	219,424	118,185	240,608	107,673	270,622
Räjähdy- ja sytytysaineita ”	443,437	1,413,848	529,718	—	—
Siirtomaantavaroita ja ryytejä ”	134,592	136,500	146,493	172,762	114,086
Säilykkeitä ja syötäviä kuoriaiseläimiä ”	73,255	38,312	33,058	36,334	33,943
Tehdas- ja korutavaroita ”	226,517	561,827	334,515	479,340	293,032
Tervaa, pihkaa, hartsia sekä valmisteita niistä . .	—	32,228	42,578	29,329	69,026
Turkkisia kg	2,587	2,821	—	3,640	1,860
Vaatteita, valmiita ”	7,898	78,980	26,926	35,189	41,188
Viljaa, rukiita ja kuroja, jauhamattomia ”	588,657	86,653	4,964	7,992	7,481
” muunlaista ja valmisteita ”	26,608	7,958	6,358	14,635	10,656
Vuotia, nahkoja ja valmisteita niistä ”	45,640	97,515	95,746	403,333	221,563
Värejä ja värjäysaineita ”	—	—	6	306	4,797
Summa	—	11,099,037	12,679,411	10,734,080	9,059,207
Takaisinvienti	—	305,991	346,270	335,233	—

Muist.: Arvon arvio, joka on tehty yksityistä tietä, tarkoittaa tuonnin cif-hintaa, viennin fob-hinta.

Lähde: Helsingfors Handelsförening: Helsingfors stads import och export m. m.

Taulu N:o 181. Helsingin kaupungin puutavarain vienti vuonna 1902 sekä vuosina 1897—1901.

Vuonna 1902	Saha- ja valmisteita							Hakattua ja osaksi sahattua puutavar.	Sahaamatonta puutavaraa				Arvo Smk
	Vähintään 2 metrin pituisia			Kim-piä	Lankun- ja laudan-päitä	Koivu- keppejä	Muullai- sia saha- tuja tai höylättyjä		Rimoja	Haapa- puuta	Kaivos- pölkkyjä	Hal- koja	
	Lankkuja	Battenssia	Lautoja					m ³					m ³
	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³	
Ruotsiin	501	—	—	—	—	—	—	—	215	—	320	—	30,310
Tanskaan	—	—	273	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9,555
Saksaan	533	1,169	16,346	—	—	—	—	—	—	—	—	—	645,520
Alankomaihin	612	819	3,189	—	—	—	—	—	—	2,841	—	—	197,703
Belgiaan	—	6,146	6,380	—	—	—	—	6	—	—	—	—	469,215
Englantiin	2,048	17,025	2,045	—	992	7,560	142	203	—	—	—	—	1,175,513
Ranskaan	820	591	330	—	—	—	—	—	—	—	—	—	76,190
Espanjaan	3,011	525	746	—	—	—	—	—	—	—	—	—	197,660
Wenäjälle	—	—	5	2	—	—	—	—	—	—	264	—	875
Summa	7,525	26,275	29,314	2	992	7,560	142	209	215	2,841	584	—	—
Arvo Smk	376,250	1,051,000	1,025,990	36	9,920	302,400	5,680	2,613	4,300	22,728	1,624	—	2,802,541
1901													
Summa		68,386		355	2,536	7,550	1	1,616	101	7,164	1,432	192	—
Arvo Smk		2,699,058		6,390	20,288	302,000	40	25,023	2,020	57,312	4,296	1,920	3,118,347
1900													
Summa		119,035		293	2,594	7,445	—	1,875	607	13,194	843	8,854	—
Arvo Smk		4,825,500		6,400	25,940	297,800	—	36,384	12,140	106,080	4,215	70,832	5,385,291
1899													
Summa		106,846		1,047	3,404	6,911	—	2,886	1,604	21,536	1,512	—	—
Arvo Smk		3,906,719		36,285	34,040	267,992	—	57,846	23,259	150,752	7,532	—	4,484,425
1898													
Summa		106,903		1,410	4,558	4,595	—	2,417	117	9,487	372	—	—
Arvo Smk		3,993,114		41,700	45,550	183,800	—	48,340	1,404	66,409	3,256	—	4,383,603
1897													
Summa		127,619		1,927	6,905	6,526	—	5,757	—	16,021	3,870	—	—
Arvo Smk		3,862,050		48,046	55,240	247,988	—	69,932	—	79,669	12,102	—	4,375,027

Muist.: Arvon arvio, joka on syntynyt yksityistä tietä, tarkoittaa fob-hintaa.

Lähde: Helsingfors Handelsförening; Helsingfors stads import och export m. m.

Taulu N:o 182. Vuonna 1902 rautateitse Helsingistä lähetettyjen ja sinne saapuneiden tärkeimpään tavaralajien paino tonneja.

202*

Tavaralaji	L ä h e t e t t y				S a a p u n u t			
	Helsingin asema	Helsingin satama-rata	Sörnäinen	Summa	Helsingin asema	Helsingin satama-rata	Sörnäinen	Summa
<i>I. Maanviljelykseen kuuluvia:</i>								
Viljaa	4,311	4,450	1,531	10,292	1,310	178	1,264	2,752
Jauhoja ja ryyniä	3,578	22,917	297	26,792	1,141	914	283	2,338
Heiniä, olkia ja väkirehua	1,197	677	11	1,885	2,671	388	158	3,217
Maitoa	9	—	—	9	12,838	—	18	12,856
Voita	45	4	—	49	1,319	—	2	1,321
Lihaa	120	8	—	128	3,911	3	—	3,914
Lannoitusaineita	1,077	4,007	41	5,125	224	73	32	329
Muuta tähän kuuluvaa	691	589	9	1,289	1,581	548	504	2,633
Summa	11,028	32,652	1,889	45,569	24,995	2,104	2,261	29,360
<i>II. Puutavaroita:</i>								
Lankkuja ja lautoja	405	181	5,396	5,982	2,794	15,338	36,068	54,200
Tukkeja ja kaivospölkkyjä	134	163	285	582	1,561	5,577	2,916	10,054
Halkoja	367	26	41	434	67,670	34,734	5,820	108,224
Muita puutavaroita	960	85	1,011	2,056	1,856	4,727	5,800	12,383
Summa	1,866	455	6,733	9,054	73,881	60,376	50,604	184,861
<i>III. Muihin teollisuudenhaaroihin kuuluvia tavaralajeja:</i>								
Paperiteollisuuden kuuluvia	983	109	112	1,204	3,959	14,347	114	18,420
Kiviä, kalkkia ja sementtiä	2,332	3,035	2,632	7,999	106	969	284	1,359
Hiiliä	399	3,376	39	3,814	94	216	887	1,197
Metalliteollisuuden kuuluvia	4,677	4,732	1,799	11,208	3,124	977	816	4,917
Tiiliä	392	755	32	1,179	3,706	33,830	7,313	44,849
Kemiallisia aineita	1,105	4,551	393	6,049	406	183	18	607
Öljyjä, tervoja ja valaistusaineita	1,492	548	5,711	7,751	691	193	88	972
Muuta tähän kuuluvaa	3,554	2,326	1,608	7,488	6,877	12,101	4,480	23,458
Summa	14,934	19,432	12,326	46,692	18,963	62,816	14,000	95,779
<i>IV. Ravinto- ja nautintoaineita:</i>								
Kalaa	757	614	171	1,542	372	—	64	436
Suolaa	143	1,407	4,078	5,628	481	526	399	1,406
Sokuria	5,733	776	32	6,541	118	20	69	207
Kahvia, teetä ja kaakaota	914	658	—	1,572	80	80	—	160
Paloviinaa, viinejä, olutta ja mallasjuomia	790	95	34	919	844	664	—	1,508
Muuta tähän kuuluvaa	1,936	187	270	2,393	2,234	412	110	2,756
Summa	10,273	3,737	4,585	18,595	4,129	1,702	642	6,473
<i>V. Muita tavaralajeja ja kappaletavaraa</i>								
Summa rahtitavaraa	1,208	25	46	1,279	6,293	9,236	1,143	16,672
Pika-, muutto-, kauttakuluttavaraa y. m.	39,309	56,301	25,579	121,189	128,261	136,234	68,650	333,145
Pika-, muutto-, kauttakuluttavaraa y. m.	3,843	396	925	5,164	3,395	201	1,048	4,644
Summa summarum	43,152	56,697	26,504	126,353	131,656	136,435	69,698	337,789
Summa tonnikilometria	18,022,257		3,425,629	21,447,886	32,055,795		8,735,566	40,791,361
% valtionrautateiden koko tonnikilom.luvusta	5,69		1,08	6,77	10,12		2,76	12,88

Lähde: Tietoja valtionrautateiden Tilastollisesta Konttorista.

203*

Tavlu N:o 183. Muutamia tärkeämpiä tavaralajeja, joita on meritse tullut Helsinkiin kotimaan paikkakunnista vuosina 1898—1902.

Tavaralaji	Tavarayksikkö	Vuonna 1898		Vuonna 1899		Vuonna 1900		Vuonna 1901		Vuonna 1902	
		Paljous	Arvo Smk	Paljous	Arvo Smk	Paljous	Arvo Smk	Paljous	Arvo Smk	Paljous	Arvo Smk
Lautoja	toltteja	23,859	143,154	25,230	80,454	13,409	151,380	6,464	38,784	21,303	127,818
Kalkkia	h. litraa	81,542	101,927	85,348	97,697	78,158	128,022	82,570	103,212	69,742	87,177
Hiekkaa	m ³	52,609	131,522	59,585	146,420	58,568	148,962	62,521	156,302	55,261	138,172
Viljaa	h. litraa	1,170	11,700	630	5,520	460	6,300	—	—	450	4,500
Riukuja	kappaletta	300	450	110	72,166	48,111	220	38,698	58,047	—	—
Tukkaa	samoin	—	—	50,050	273,516	45,586	250,250	35,731	250,117	17,000	119,000
Silakoita	h. litraa	9,966	220,218	10,865	209,968	9,544	260,760	11,222	224,440	9,419	282,570
Tiiliä	kappaletta	11,181,100	670,866	9,192,400	379,230	6,320,500	551,520	8,210,000	410,500	7,797,500	389,875
Halkoja	m. syltää	27,514	550,280	32,859	687,435	32,735	657,180	35,713	642,834	32,474	617,006
Summa	—	—	1,830,117	—	1,952,406	—	2,154,594	—	1,884,236	—	1,766,118

Lähde: Helsingfors Handelsförening: Helsingfors import och export m. m.

Taulu N:o 184. Helsingistä kotoisin olevia laivoja sekä niiden tonniluku vuosina 1893—1902.

Kantavaisuusryhmiä	Höyrylaivoja		Purjelaivoja		Summa	
	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia
19 tonnia pienempiä	28	303	9	44	37	347
19— 50 ”	10	294	47	1,659	57	1,953
50— 100 ”	5	333	9	729	14	1,062
100— 200 ”	6	902	6	735	12	1,637
200— 300 ”	—	—	—	—	—	—
300— 400 ”	3	1,068	2	749	5	1,817
400— 500 ”	6	2,590	—	—	6	2,590
600— 700 ”	13	8,377	—	—	13	8,377
700— 800 ”	1	744	—	—	1	744
1,000—1,100 ”	1	1,034	—	—	1	1,034
1,100—1,200 ”	4	4,618	—	—	4	4,618
1,200—1,300 ”	2	2,542	—	—	2	2,542
2,000—2,100 ”	1	2,046	—	—	1	2,046
Summa vuonna 1902	80	24,851	73	3,916	153	28,767
” ” 1901	79	22,334	68	5,201	147	27,535
” ” 1900	83	26,845	68	5,286	151	32,131
” ” 1899	78	25,604	58	4,406	136	30,010
” ” 1898	71	22,563	60	5,129	131	27,692
” ” 1897	67	18,124	65	3,276	132	21,400
” ” 1896	69	17,118	63	3,192	132	20,310
” ” 1895	63	11,901	46	2,366	109	14,267
” ” 1894	61	11,793	47	2,693	108	14,486
” ” 1893	60	11,496	45	2,870	105	14,366

Lähde: Tietoja Satamakonttorista.

Taulu N:o 185. Helsingin Satamakonttorissa tuloklareerattuja laivoja vuonna 1902 sekä vuosina 1893—1901.

Kuukausi	Vieraita aluksia, jotka maksavat matkalta						Kaupungin aluksia										Summa luku
							maksavat matkalta						maksavat viikolta		maksavat vuodelta		
	à 20 p. tonnilta		à 40 p. tonnilta		à 60 p. tonnilta		à 20 p. tonnilta		à 40 p. tonnilta		à 60 p. tonnilta		luku				
	luku	tonnia	luku	tonnia	luku	tonnia	luku	tonnia	luku	tonnia	luku	tonnia		luku			
Tammikuu	3	37	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	23	
Helmikuu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	9	
Maaliskuu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	13	
Huhtikuu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	19	
Toukokuu	302	9,060	81	7,223	36	14,373	16	439	26	8,690	23	15,703	—	—	217	701	
Kesäkuu	917	27,156	145	11,439	37	15,714	61	1,781	51	16,070	18	11,249	—	—	167	1,396	
Heinäkuu	958	29,228	174	22,406	31	10,417	74	2,302	57	15,881	24	16,294	—	—	32	1,350	
Elokuu	936	32,108	119	16,180	33	11,217	46	1,546	51	16,637	21	13,032	—	—	7	1,213	
Syyskuu	732	23,415	101	10,845	26	8,324	63	1,291	46	14,237	27	16,611	1	14	2	998	
Lokakuu	776	22,340	129	12,126	33	11,545	57	1,444	37	12,596	22	15,064	2	304	—	1,056	
Marraskuu	286	10,369	105	14,600	24	10,963	62	2,682	29	8,506	19	12,747	15	5,700	—	540	
Joulukuu	43	1,329	14	2,256	23	10,565	135	5,768	19	6,603	17	9,983	17	6,738	—	268	
Summa vuonna 1902	4,953	155,042	868	97,075	243	93,118	514	17,253	316	99,220	171	110,683	35	12,756	486	7,586	
1901	4,928	162,193	863	95,535	264	99,515	707	22,735	289	95,955	179	115,026	35	13,300	505	7,770	
” ” 1900	4,891	145,313	904	103,920	280	110,559	395	11,175	301	104,760	204	123,850	33	12,537	462	7,470	
” ” 1899	5,359	160,772	1,029	114,669	291	123,090	426	13,948	319	120,049	206	126,271	42	16,438	425	8,097	
” ” 1898	5,344	164,611	1,082	101,103	270	97,562	317	8,945	375	133,719	223	114,457	29	10,537	454	8,094	
” ” 1897	5,165	145,147	1,046	102,283	295	121,979	525	17,639	408	121,128	165	89,623	34	13,074	412	8,050	
” ” 1896	5,110	149,745	945	109,410	259	92,808	819	21,963	373	108,958	143	74,711	32	13,547	440	8,121	
” ” 1895	3,622	136,323	861	104,800	214	86,470	168	14,040	352	99,674	127	60,205	26	9,517	220	5,590	
” ” 1494	3,734	133,090	1,071	117,529	234	89,370	342	15,899	362	102,579	116	58,731	27	11,036	239	6,125	
” ” 1893	3,387	120,594	961	79,909	226	80,691	140	15,639	368	106,218	109	50,671	28	10,013	244	5,463	

Lähde: Tietoja Satamakonttorista.

Taolu N:o 186. Kansallisuudeltaan vieraita laivoja ¹⁾, jotka ovat käyneet Helsingin satamassa vuonna 1902 sekä vuosina 1897—1901.

Kansallisuus	1902						1901		1900		1899		1898		1897	
	Höyrylai- voja		Purjelai- voja		Summa		Summa		Summa		Summa		Summa		Summa	
	luku	tonnia	luku	tonnia	luku	tonnia	luku	tonnia	luku	tonnia	luku	tonnia	luku	tonnia	luku	tonnia
Ranskalaisia .	—	—	—	—	—	—	1	112	2	2,212	—	—	1	879	—	—
Venäläisiä . .	43	13,321	128	8,887	171	22,208	102	19,811	101	18,525	99	16,499	116	14,172	70	9,350
Saksalaisia . .	91	46,641	8	2,463	99	49,104	81	36,756	60	24,559	73	30,240	59	22,714	53	18,552
Ruotsalaisia .	20	12,355	50	8,043	70	20,398	68	19,803	74	24,228	70	19,726	96	25,374	87	19,525
Norjalaisia . .	12	7,488	9	2,389	21	9,877	33	18,101	32	15,012	49	27,521	43	18,033	41	19,842
Englantilaisia	10	8,499	—	—	10	8,499	24	18,018	31	22,979	51	42,547	30	24,124	62	52,672
Tanskalaisia .	3	2,684	9	1,421	12	4,105	12	3,842	21	7,530	29	12,310	17	6,229	28	11,823
Hollantilaisia	2	1,478	1	137	3	1,615	5	3,085	4	1,952	6	2,444	4	1,486	6	3,507
Belgialaisia .	2	2,719	—	—	2	2,719	2	1,625	4	3,911	2	925	2	1,271	1	732
Italialaisia . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1,190	1	484	—	—
Espanjalaisia	3	2,273	—	—	3	2,273	4	4,497	10	10,115	3	3,113	8	7,212	6	5,280
Itävaltalaisia	—	—	—	—	—	—	1	988	—	—	1	618	—	—	1	1,215
Summa	186	97,458	205	23,340	391	120,798	333	126,638	339	131,023	385	157,133	377	121,978	355	142,498

¹⁾ 19 tonnin suuruisia ja suurempia.

Lähde: Helsingfors Handelsförening: Helsingfors import och export m. m.

Taulu N:o 187. Kauppatarkoituksessa Helsinkiin tulleita ja sieltä lähteneitä laivoja ¹⁾ vuonna 1902.

1902	Venäjä		Ruotsi		Norja		Tanska		Saksa		Alankomaat		Belgia		Englanti ja Irlanti		Ranska		Muut maat		Summa	
	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia
Tulleita laivoja, mistä	403	81,509	61	7,464	4	968	16	3,960	140	59,896	—	—	7	4,486	101	75,975	4	2,641	6	4,183	742	241,082
Lähten. laivoja, mihin	377	81,393	31	8,373	1	86	2	438	86	41,235	2	1,409	5	3,360	25	10,773	3	1,930	4	3,820	536	152,817

¹⁾ 19 tonnin suuruisia ja suurempia.

Lähde: Suomen virallista tilastoa. Kauppa ja Merenkulku.

Taulu N:o 188. Laivanklareerauksia Helsingissä 1900—1902.

Vuosi	Tuloklareeratut laivoja								Lähtöklareeratut laivoja							
	Suorastaan ulkomainen merenkulku		Yhdistetty koti- ja ulkomainen merenkulku		Kotimainen merenkulku ja merenkulku muussa tarkoituksessa		Summa		Suorastaan ulkomainen merenkulku		Yhdistetty koti- ja ulkomainen merenkulku		Kotimainen merenkulku ja merenkulku muussa tarkoituksessa		Summa	
	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia
1902	998	243,130	301	133,269	88	17,031	1,387	393,430	783	154,793	460	211,285	167	18,580	1,410	384,658
1901	950	250,874	283	126,116	43	9,067	1,276	386,057	713	150,499	451	219,199	162	16,954	1,326	386,652
1900	1,087	291,857	295	131,892	58	10,694	1,440	434,443	829	185,505	481	233,151	128	13,784	1,438	432,440

Lähde: Suomen virallista tilastoa: Kauppa ja Merenkulku.

Taulu N:o 189. Ulkomailta käyviä Helsingissä klareerattuja laivoja vuonna 1902.

Maa, mistä tullut tai minne määrätty	Tulleita laivoja										Lähteneitä laivoja									
	Purjelaivoja				Höyrylaivoja				Summa		Purjelaivoja				Höyrylaivoja				Summa	
	Lastissa		Pohjalas-tissa		Lastissa		Pohjalas-tissa		Laivoja	Tonnia	Lastissa		Pohjalas-tissa		Lastissa		Pohjalas-tissa		Laivoja	Tonnia
	Laivoja	Tonnia	Laivoja	Tonnia	Laivoja	Tonnia	Laivoja	Tonnia			Laivoja	Tonnia	Laivoja	Tonnia	Laivoja	Tonnia	Laivoja	Tonnia		
Venäjä	219	15,047	1	25	208	71,875	8	1,821	436	88,768	28	1,958	152	9,260	154	52,577	74	25,118	408	88,913
Ruotsi	55	5,655	2	596	94	39,523	5	1,525	156	47,304	7	831	10	725	95	40,255	11	5,925	123	47,736
Norja	2	187	—	—	2	781	—	—	4	968	1	86	—	—	—	—	—	—	1	86
Tanska	11	1,751	3	860	—	—	2	1,349	16	3,960	2	438	—	—	—	—	—	—	2	438
Saksa	23	5,417	5	1,638	155	71,739	7	4,069	190	82,863	12	2,678	—	—	75	37,262	10	6,309	97	46,249
Alankomaat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2,828	—	—	4	2,828
Belgia	—	—	—	—	12	7,544	—	—	12	7,544	—	—	—	—	10	7,805	—	—	10	7,805
Suurbritannia	30	9,330	1	221	87	76,378	1	823	119	86,752	17	4,636	—	—	51	49,372	3	2,340	71	56,348
Ranska	—	—	—	—	9	6,621	—	—	9	6,621	1	308	—	—	2	1,622	—	—	3	1,930
Portugali	—	—	—	—	2	1,340	—	—	2	1,340	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Espanja	1	586	—	—	5	3,612	—	—	6	4,198	—	—	—	—	6	5,191	—	—	6	5,191
Paikkakuntia Suomessa . . .	5	1,119	1	184	78	40,610	8	2,112	92	44,025	17	1,207	61	13,639	106	47,204	86	24,520	270	106,570
Summa	346	39,092	13	3,524	652	320,028	31	11,699	1,042	374,343	85	12,142	223	23,624	503	244,116	184	84,212	995	364,094
Niistä suoranaisessa merenkul.	334	37,177	12	3,340	375	191,347	21	9,218	742	241,082	64	9,768	162	9,985	216	95,678	94	37,386	536	152,817

¹⁾ 19 tonnia ja enemmän.

Lähde: Suomenmaan virallista tilastoa: Kauppa ja Merenkulku.

Taulu N:o 190. Matkustajaliikenne Helsingin rautatieasemalla vuosina 1893—1902.

V u o s i	Yhteensä lähteneitä matkustajia				Yhteensä tulleita matkustajia				Henkilökilometriä lähteneillä matkustajilla	% kaikista lähteneistä matkustajista	Henkilökilometriä tulleilla matkustajilla	% kaikista tulleista matkustajista
	I l.	II l.	III l.	Summa	I l.	II l.	III l.	Summa				
1902	1,179	58,548	230,308	290,035	1,162	59,438	232,501	293,101	36,249,664	12,1	36,639,407	12,2
1901	1,082	57,756	230,811	289,649	1,113	57,959	222,839	281,911	36,270,728	12,1	35,976,949	12,0
1900	1,062	58,263	228,484	287,809	1,116	59,223	231,774	292,113	36,960,260	12,4	37,914,995	12,8
1899	1,232	53,565	210,994	265,791	1,287	55,359	216,146	272,792	33,842,255	12,1	34,842,060	12,5
1898	1,258	48,224	200,676	250,158	1,310	47,434	185,505	234,249	30,591,260	12,3	31,104,995	12,6
1897	1,302	37,357	152,489	191,148	1,245	38,471	159,014	198,730	24,802,585	12,2	25,752,529	12,6
1896	785	29,310	125,633	155,728	836	30,567	134,650	166,053	18,500,525	11,4	19,736,421	12,3
1895	682	26,339	111,639	138,660	696	27,111	118,371	146,178	16,129,722	11,7	16,991,749	12,4
1894	668	24,695	110,693	136,056	702	25,788	115,823	142,313	15,448,546	12,5	15,944,926	12,9
1893	599	24,775	107,643	133,017	616	25,733	108,569	134,918	14,433,224	12,1	15,000,655	12,6

Lähde: Rautatiehallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 191. Tavaraliikenne Helsingin ¹⁾ rautatieasemalla vuosina 1893—1902.

V u o s i	Rahtitavaraa Tonnia	Pika- tavaraa Tonnia	Paketteja kapp.	Eläviä eläimiä				Ajokaluja kapp.
				Hevosia kapp.	Koiria kapp.	Karjaa kapp.	Summa kapp.	
1902	125,249	1,598	145,367	325	1,501	325	2,151	300
1901	115,647	1,614	117,585	469	1,277	234	1,980	348
1900	119,836	1,444	121,397	560	1,110	198	1,868	366
1899	125,220	1,295	116,216	559	1,364	215	2,138	389
1898	108,564	935	113,748	638	742	163	1,543	623
1897	95,961	655	91,152	308	729	220	1,257	668
1896	86,761	434	70,264	357	868	90	1,315	300
1895	67,477	382	46,369	283	649	79	1,011	713
1894	58,221	310	28,670	332	644	81	1,057	406
1893	70,675	304	40,897	283	574	80	937	400

¹⁾ Tähän sisältyy myöskin Helsingin satama-asema sekä Sörnäisten asema.

Lähde: Rautatiehallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 192. Tulot Helsingin¹⁾

Vuosi	T u l o j a														
	M a t k u s t a j a l i i k e n t e e s t ä														
	I l.		II l.		III l.		Muusta		Summa		% rautateiden matkustajaliikenteen tuloista	Rahtitavara-		Pikata-	
													varasta		
1902	38,313	97	848,650	41	778,499	84	79,533	37	1,744,997	59	16,4	1,558,710	80	109,424	21
1901	30,172	29	815,052	27	786,120	10	98,611	32	1,729,955	98	16,1	1,444,193	12	110,936	62
1900	28,538	03	859,702	55	787,019	08	99,055	29	1,774,314	95	16,6	1,486,006	16	100,571	96
1899	31,273	64	712,797	59	670,918	08	97,264	20	1,512,253	51	15,0	1,501,046	84	87,994	50
1898	26,676	66	570,191	11	617,203	91	94,323	95	1,308,395	63	14,6	1,275,271	54	66,735	87
1897	27,441	42	433,523	08	523,126	58	83,401	47	1,067,492	55	13,9	1,161,996	45	46,362	89
1896	21,633	64	359,762	84	496,729	51	120,859	96	998,985	95	13,9	1,083,599	40	45,069	41
1895	18,186	08	319,236	80	420,353	40	87,399	47	845,175	75	13,9	879,976	40	33,386	55
1894	15,205	22	258,444	90	394,281	57	86,232	—	754,163	69	13,8	765,668	51	29,174	44
1893	13,980	70	249,267	33	365,818	32	95,858	88	724,925	23	13,8	805,810	54	26,053	21

¹⁾ Tähän sisältyy myöskin Helsingin satama-asema sekä Sörnäisten asema.

Lähde: Rautatiehallituksen vuosikertomukset.

rautatieasemalta vuosina 1893—1902.

T a v a r a l i i k e n t e e s t ä										Ylimääräisiä liikenteen tuloja	Sekalaisia tuloja	Summa tuloja	% rautateiden koko tulosta		
Paketeista		Elävistä eläimistä		Ajokaluista		Summa		% rautateiden tavaraliikenteen tuloista							
68,935	75	8,374	33	3,162	19	1,748,607	28	11,0	32,602	04	11,285	50	3,537,492	41	13,1
61,293	75	8,353	94	3,182	16	1,630,959	59	10,5	33,315	48	11,367	03	3,405,598	08	12,8
59,262	50	9,383	09	3,231	24	1,658,454	95	10,0	24,998	20	8,101	81	3,465,869	91	12,5
55,702	50	9,573	46	5,002	95	1,659,320	25	11,3	26,524	—	40,790	02	3,238,887	78	12,9
51,672	50	8,964	52	6,296	71	1,403,941	14	11,0	16,888	28	26,273	—	2,760,498	05	12,5
46,377	—	6,275	41	9,881	96	1,270,893	71	10,9	16,174	49	26,035	35	2,380,596	10	12,2
37,048	—	7,182	74	4,876	01	1,177,775	56	11,2	19,383	38	—	—	2,196,144	89	12,3
32,330	—	5,478	71	7,129	18	958,300	84	10,4	18,349	65	—	—	1,821,826	24	11,8
29,564	50	6,031	61	8,607	60	839,046	66	9,7	18,161	96	—	—	1,611,372	31	11,3
26,751	50	4,992	91	4,725	84	868,334	—	10,9	17,497	17	—	—	1,610,756	40	12,0

Taulu N:o 193. Raitiotieliikenne Helsingissä

K u u k a u s i	Reitin pituus	L u k u			
		Liikenne- päiviä	Vaunu- päiviä	Vaunu- kilometria	Matkustajia
Tammikuu	13,070	31	899	120,111,5	199,518
Helmikuu	13,070	28	812	112,787,1	198,934
Maaliskuu	13,070	31	899	122,264,0	249,309
Huhtikuu	13,070	30	870	120,727,0	261,616
Toukokuu	13,070	31	899	131,199,7	314,584
Kesäkuu	13,070	30	870	126,576,3	267,873
Heinäkuu	13,070	31	899	133,328,8	249,512
Elokuu	13,070	31	899	132,727,8	262,964
Syyskuu	13,070	30	870	127,545,5	298,613
Lokakuu	13,070	31	899	125,368,5	297,342
Marraskuu	13,070	30	870	118,482,2	263,342
Joulukuu	13,070	31	899	120,117,2	236,579
Summa ja keskimäärä vuonna 1902	13,070	365	10,585	1,491,235,6	3,100,186
<i>Tästä reitillä:</i>					
Töölö—Kaivopuisto	3,750	365	2,920	417,777,8	872,225
Sörnäinen—Maariankatu	7,274	365	5,840	840,889,5	1,785,370
Elisabetinkatu—Lapinlahti	2,046	363	1,825	232,568,3	442,591
Summa ja keskimäärä vuonna 1902	13,070	365	10,585	1,491,235,6	3,100,186
<i>Vastaavat luvut olivat vuonna:</i>					
1901	12,296—13,070	365	9,568	1,297,666,3	2,962,208
1900	12,296	364	5,816	712,407,6	1,956,646
1899	8,504,5	365	4,745	563,771,5	1,668,370
1898	8,504,5	364	4,732	558,073,3	1,620,984
1897	8,504,5	365	4,745	562,777,3	1,469,092
1896	8,504,5	366	4,758	562,740,1	1,424,921
1895	8,504,5	365	4,745	561,110,2	1,299,651
1894	8,479,03	365	4,745	560,983,8	1,275,631
1893	8,486,53	365	4,729	554,362,1	1,224,345
1892	8,456,18	365	4,758	552,154,8	1,383,079

Muist.: Vuosina 1900 ja 1901 muutettiin hevosraitiotie sähköraitiotieksi.

¹⁾ Tulo on otettu 4,731:10 Smc. vähemmäksi kuin todella kertynyt, koska kaikki myydyt alennus-
ginpuutarhurista y. m. on suoritettu vuosittain.

Lähde: Helsingin Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiön vuosikertomukset.

vuonna 1902, sekä vuosina 1892—1901.

Tuloja		K e s k i m ä ä r ä							
		Matkustajia päivässä	T u l o j a				Vaanu- lii- kentessä päi- vää kohti	Kuljettu päivää kohti	
			Vaunulta ja päi- vältä		100 vaunukilo- metriltä			Vaunu- kilometria	Kilomet- ria vaunu
Smc.	7 ¹²	Smc.	7 ¹²	Smc.	7 ¹²				
28,016	29	6,436	31	16	23	33	29	3,876,4	133,6
27,870	92	7,105	34	32	24	71	29	4,028,0	138,9
35,070	81	8,042	39	01	28	70	29	3,944,0	136,0
36,771	49	8,721	42	26	30	46	29	4,024,2	138,9
44,500	11	10,148	49	50	33	92	29	4,232,2	146,6
38,098	31	8,929	43	79	30	10	29	4,209,2	145,5
35,540	57	8,178	39	53	26	66	29	4,300,2	148,3
37,457	29	8,451	41	66	28	22	29	4,281,5	147,6
42,245	91	9,952	48	56	33	12	29	4,251,2	146,6
41,916	72	9,592	46	63	33	43	29	4,044,1	140,0
37,085	95	8,778	42	63	31	30	29	3,716,1	136,2
33,376	47	7,632	37	13	27	79	29	3,874,8	133,6
437,950	84	8,494	41	37	29	37	29	4,085,6	140,9
121,784	99	2,390	41	71	29	15	8	1,144,6	143,1
253,320	44	4,891	43	38	30	12	16	2,303,8	144,0
62,845	41	1,213	34	44	27	03	5	637,2	127,4
437,950	84	8,494	41	37	29	37	29	4,085,6	140,9
416,587	19	8,116	43	54	32	10	26	3,555,3	134,5
278,676	74	5,375	47	92	39	12	16,2	1,975,2	122,5
236,759	36	4,571	49	89	42	—	13	1,544,6	118,8
229,627	13	4,453	48	53	41	15	13	1,533,2	117,9
207,924	03	4,025	43	82	36	95	13	1,541,8	118,6
201,660	76	3,893	42	38	35	83	13	1,537,6	120,4
183,322	07	3,561	38	63	32	67	13	1,537,3	118,3
179,902	47	3,495	37	91	32	07	13	1,536,9	118,2
172,305	44	3,354	36	43	31	08	13	1,518,8	117,2
194,915	62	3,779	40	97	35	30	13	1,508,6	116,0

poletit eivät ole tulleet takaisin sekä maksut postinkuljettajista, sähkösanomavahtimestareista ja kaupun-

Taulu N:o 194. Vuokra-ajureja, kuorma-ajureja ja venemiehiä Helsingissä vuosina 1891—1902.

V u o s i	Vuokra-ajureja	Kuorma-ajureja	Venemiehiä
1891	468	281	35
1892	378	180	35
1893	423	258	32
1894	437	278	31
1895	451	241	29
1896	484	277	26
1897	512	251	24
1898	541	297	20
1899	566	335	19
1900	570	337	17
1901	595	328	13
1902	605	327	11

Lähde: Tietoja Poliisikamarista ja Satamakonttorista.

Taulu N:o 195. Postilähetykset Helsingin postikonttorissa ynnä sen haaraosastoissa vuosina 1893—1902.

	V u o n n a									
	1893	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902
1. Vapaakirjelähetystyksiä.										
Kirjeitä	148,194	152,366	189,140	197,003	217,100	219,990	356,058	561,710	545,565	449,297
Paketteja	6,445	6,312	6,648	6,750	6,924	6,262	7,562	10,425	9,563	7,625
Summa	154,639	158,678	195,788	203,753	224,024	226,252	363,620	572,135	555,128	456,922
2. Yksityisiä lähetyksiä.										
Yksinkertaisia:										
Kirjeitä	1,232,762	1,233,882	1,313,997	1,365,256	1,378,522	1,449,500	1,600,444	1,660,646	1,705,652	1,827,768
Postikortteja	208,202	201,742	222,061	322,906	241,316	270,690	293,600	370,940	490,084	766,025
Ristisidelläähetyksiä	425,724	451,718	463,328	503,838	549,960	638,274	947,544	943,492	821,850	1,004,510
Paketteja	28,522	31,910	32,928	43,288	50,298	51,281	56,427	52,784	46,263	66,053
Sisäänkirjoitettuja:										
Kirjeitä	88,349	91,396	97,371	106,165	114,350	127,380	148,456	152,425	164,243	167,185
Muita lähetyksiä	3,480	3,851	4,625	6,072	6,618	5,976	4,655	5,069	5,734	5,727
Vakuutettuja kirjeitä	22,628	24,273	30,301	32,827	31,203	32,323	37,475	42,965	41,815	43,124
Postietuanti-osotuksia	—	—	—	—	—	1,803	1,880	2,700	3,598	2,138
Postiosotuksia	360	376	495	1,331	2,061	1,853	1,857	2,564	2,695	4,004
Summa	2,010,027	2,039,148	2,165,106	2,381,683	2,374,328	2,579,080	3,092,338	3,233,585	3,284,934	3,886,534
3. Tilattuja sanomalehtiä ja aikakauskirjoja.										
Numero kappaletta	4,603,957	4,392,651	4,670,104	4,876,425	5,398,187	5,811,601	7,864,206	8,578,404	8,483,358	8,830,609
Kaikkiaan	6,768,623	6,590,477	7,030,998	7,461,861	7,996,539	8,616,933	11,320,164	12,384,124	12,323,420	13,174,065
Lähteneiden vakuutettujen postimaksuvollisten lähetysten arvo <i>Smc.</i>	12,590,997	11,886,652	13,677,123	15,603,768	16,087,481	12,980,063	13,853,858	16,300,055	16,164,474	22,213,559
Ollen kaikkista lähetetyistä <i>Smc.</i>	63,701,768	65,610,501	68,982,528	86,567,654	86,525,016	89,615,112	88,617,389	97,925,809	92,008,236	99,568,712
Prosenttia	19,76	18,12	19,83	18,03	18,59	14,48	15,63	16,65	17,57	22,31
Kanto <i>Smc.</i>	374,023	394,593	434,600	482,927	504,057	559,960	639,241	655,457	710,276	750,015
Ollen koko kannosta <i>Smc.</i>	1,900,039	1,987,790	2,171,090	2,393,302	2,612,777	2,838,361	3,140,667	3,379,104	3,626,305	3,869,929
Prosenttia	19,68	19,35	20,02	20,18	19,29	19,73	20,35	19,40	19,59	19,38

Lähde: Postihallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 196. Sähkösanomainvaihto Helsingin sähkölennätinasemalla vuosina 1893—1902.

Sähkösanomia Suomen ja Wenäjän paikkakuntiin ja paikkakunnista.	1893	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902
<i>Lähetettyjä:</i> maksettuja sähkösanomia	36,656	36,510	32,729	33,639	36,088	38,404	41,547	39,295	34,880	33,989
” maksamattomia ” { meteorologisia	795	781	780	734	728	729	731	731	735	730
” { virka-	2,388	2,494	2,318	2,735	2,909	2,800	2,501	2,852	2,607	2,603
Summa	39,839	39,785	35,827	37,108	39,725	41,933	44,779	42,878	38,222	37,322
<i>Tulleita:</i> maksettuja sähkösanomia	39,361	39,430	38,686	40,435	43,124	46,093	49,752	46,666	43,660	41,542
” maksamattomia ” { meteorologisia	7,696	8,288	8,413	8,776	9,218	8,586	8,490	7,856	7,718	7,524
” { virka-										
Summa	47,057	47,718	47,099	49,211	52,342	54,679	58,242	54,522	51,378	49,066
Sähkösanomia ulkomaille ja ulkomailta.										
<i>Lähetettyjä:</i> maksettuja sähkösanomia	15,659	17,580	17,995	20,445	23,533	28,123	32,274	31,673	29,434	30,892
” maksamattomia ” { meteorologisia	427	432	420	429	430	446	456	457	459	448
” { virka-	172	174	216	260	341	449	461	516	435	439
Summa	16,258	18,186	18,631	21,134	24,304	29,018	33,191	32,646	30,328	31,779
<i>Tulleita:</i> maksettuja sähkösanomia	16,873	17,939	18,441	20,914	24,284	29,507	33,048	33,909	30,573	31,630
” maksamattomia ” { meteorologisia	2,119	1,994	1,963	1,921	1,942	2,811	3,092	3,129	3,156	3,121
” { virka-	244	237	290	389	448	546	609	676	547	641
Summa	19,236	20,170	20,694	23,224	26,674	32,864	36,749	37,714	34,276	35,392
<i>Kauttakulkevia sähkösanomia:</i> vastaanotettuja ja lähetettyjä Helsingin asemalla	169,504	164,683	176,720	190,313	208,930	223,502	245,447	242,948	223,420	237,074
Kaikkiaan sähkösanomia	291,894	290,542	298,971	320,990	351,975	381,996	418,408	410,703	337,624	390,633

Lähde: Tietoja Sähkölennätinhallituksesta.

Taulu N:o 197. Keskusteluja, jäseniä ja tilaajia Helsingin Telefoonyhdistyksessä vuonna 1902, sekä vuosina 1893—1901.

1902	Jäsenien johtoja		Vuokra-tilaajien johtoja		Summa yhdistettyjä johtoja		Keskusteluja	Keskimmäin keskusteluja, koetta ja päivää kohti
	suoran.	yhd.	suoran.	yhd.	suoran.	yhd.		
1 p. Tammikuuta	1,206	50	2,696	85	3,902	135	797,162	6,37
„ Helmikuuta	1,206	50	2,699	83	3,905	133	749,336	6,61
„ Maaliskuuta	1,206	50	2,718	84	3,924	134	828,614	6,58
„ Huhtikuuta	1,206	50	2,724	85	3,930	135	853,761	7,00
„ Toukokuuta	1,213	49	2,717	82	3,930	131	925,253	7,35
„ Kesäkuuta	1,216	48	2,714	80	3,930	128	695,493	5,71
„ Heinäkuuta	1,227	52	2,697	82	3,924	134	597,551	4,75
„ Elokuuta	1,233	53	2,690	85	3,923	138	608,398	4,80
„ Syyskuuta	1,236	53	2,726	86	3,962	139	798,918	6,42
„ Lokakuuta	1,261	53	2,791	89	4,052	142	885,738	6,78
„ Marraskuuta	1,269	53	2,811	91	4,080	144	849,919	6,67
„ Joulukuuta	1,274	54	2,845	93	4,119	147	934,490	7,05
Keskimäärä vuonna 1902	1,219	51	2,736	85	3,965	136	9,524,633	6,3
1 p. Tammik. 1901	1,138	51	2,521	94	3,659	145	8,608,055	6,0
„ „ 1900	1,020	49	2,330	115	3,350	164	8,337,486	6,3
„ „ 1899	852	50	2,097	122	2,949	172	7,303,924	6,4
„ „ 1898	652	67	5,960	142	2,612	209	6,712,155	6,7
„ „ 1897	538	55	1,758	145	2,296	200	6,466,530	7,2
„ „ 1896	496	45	1,595	135	2,091	180	5,216,913	6,8
„ „ 1895	464	38	1,397	131	1,861	169	4,208,286	5,9
„ „ 1894	431	32	1,344	136	1,775	168	3,728,194	5,6
„ „ 1893	408	29	1,266	135	1,674	164	3,450,875	5,5

Muist.: Suurin määrä keskusteluja päivää kohti vuonna 1902 oli 35,951 sekä yötä kohti 3,184.

Lähde: Helsingin Telefoonyhdistyksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 198. Telefooniverkon kehitys Helsingissä vuosina 1897—1902.

	V u o s i					
	1897	1898	1899	1900	1901	1902
<i>Kaupungissa.</i>						
Telefooniverkon langanpituus vuoden lopussa;						
kilometria	1,951,6	2,123	2,235,5	2,360,5	2,436,5	2,538,6
Ilmakaapelin pituus vuoden lopussa; metriä .	—	—	5,105	8,210	11,220	13,375
Kannatusteloneita vuoden lopussa kapp.	238	246	257	272	276	292
Kiinnitteitä vuoden lopussa kapp.	20,648	21,899	24,685	27,239	28,149	29,848
<i>Kaupungin ulkopuolella.</i>						
Telefooniverkon langanpituus vuoden lopussa;						
kilometria	358	420	465,5	512,5	566,5	600,7
Kiinnitteitä vuoden lopussa kapp.	8,604	10,435	11,743	12,845	14,017	14,593
Pylväitä vuoden lopussa kapp.	—	827	874	874	906	906

Lähde: Helsingin Telefooniyhdistyksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 199. Säästöönpanoja ja poisottoja Suomalaisessa Säästöpankissa Helsingissä vuosina 1901—1902.

Vuosi	Säästöönpanoja			Poisottoja			Enemmän säästöönpanoja kuin poisottoja		Enemmän poisottoja kuin säästöönpanoja		Säästöönpanijain saaminen vuoden lopussa			Keskimääräinen jäätymis säästöönpanijaa kohti	
	Kirjoja	Määrä		Kirjoja	Määrä		Smc.	pää.	Smc.	pää.	Kirjoja	Määrä		Smc.	pää.
		Smc.	pää.		Smc.	pää.						Smc.	pää.		
1902	1,396	457,342	27	217	138,254	71	319,087	56	—	—	1,954	450,499	74	230	55
1901	790	131,890	41	15	15,297	87	116,592	54	—	—	775	117,907	79	152	14

Lähde: Tietoja Säästöpankin hallituksesta.

Taulu N:o 198. Telefooniverkon kehitys Helsingissä vuosina 1897—1902.

	V u o s i					
	1897	1898	1899	1900	1901	1902
<i>Kaupungissa.</i>						
Telefooniverkon langanpituus vuoden lopussa;						
kilometria	1,951,6	2,123	2,235,5	2,360,5	2,436,5	2,538,6
Ilmakaapelin pituus vuoden lopussa; metriä .	—	—	5,105	8,210	11,220	13,375
Kannatustelineita vuoden lopussa kapp.	238	246	257	272	276	292
Kiinnitteitä vuoden lopussa kapp.	20,648	21,899	24,685	27,239	28,149	29,848
<i>Kaupungin ulkopuolella.</i>						
Telefooniverkon langanpituus vuoden lopussa;						
kilometria	358	420	465,5	512,5	566,5	600,7
Kiinnitteitä vuoden lopussa kapp.	8,604	10,435	11,743	12,845	14,017	14,593
Pylväitä vuoden lopussa kapp.	—	827	874	874	906	906

Lähde: Helsingin Telefooniyhdistyksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 199. Säästöönpanoja ja poisottoja Suomalaisessa Säästöpankissa Helsingissä vuosina 1901—1902.

Vuosi	Säästöönpanoja			Poisottoja			Enemmän säästöönpanoja kuin poisottoja		Enemmän poisottoja kuin säästöönpanoja		Säästöönpanojen saaminen vuoden lopussa			Keskimääräinen jäsenmaksu säästöönpanojen kohdalla	
	Kirjoja	Määrä		Kirjoja	Määrä		Smc.	pää.	Smc.	pää.	Kirjoja	Määrä		Smc.	pää.
		Smc.	pää.		Smc.	pää.						Smc.	pää.		
1902	1,396	457,342	27	217	138,254	71	319,087	56	—	—	1,954	450,499	74	230	55
1901	790	131,890	41	15	15,297	87	116,592	54	—	—	775	117,907	79	152	14

Lähde: Tietoja Säästöpankin hallituksesta.

Taulu N:o 200. Säästöönpanoja ja poisottoja Helsingin Säästöpankissa sekä säästöpankin rahastot vuosina 1865—1902.

Vuosi	Säästöönpanoja		Hyvitettyä korkoa		Poisottoja			Enemmän säästöönpanoja kuin poisottoja		Enemmän poisottoja kuin säästöönpanoja		Säästöönpanojain säästö vuod. lopussa			Säästöpankin rahastot		Maksettuja hyväntekeväis.määrärahoja pank.	
	Uusia kirjoja	Määrä			Lunastettuja kirjoja	Määrä						Kirjoja	Määrä					
		<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>		<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>								
1865	—	135,097	41,930	10	—	126,468	72	8,628	28	—	—	—	902,491	03	147,647	15	2,800	—
1870	—	159,473	46,386	24	—	126,480	97	32,292	03	—	—	—	995,514	23	206,347	97	400	—
1875	—	324,972	54,872	01	—	239,460	25	85,511	75	—	—	—	1,505,615	39	269,243	91	1,000	—
1880	—	456,578	71,953	98	—	432,441	54	24,136	46	—	—	—	1,920,674	34	371,595	89	—	—
1885	1,800	947,610	118,435	84	1,184	747,108	96	200,501	04	—	—	7,086	3,266,696	23	609,840	91	5,500	—
1890	2,366	1,332,561	204,076	71	1,623	1,127,208	97	205,352	03	—	—	11,157	5,460,522	25	884,652	93	6,265	85
1895	2,824	1,682,692	252,642	44	1,732	1,357,469	91	325,222	09	—	—	13,701	6,904,473	14	1,217,342	89	13,100	—
1896	3,414	1,877,605	281,530	17	1,944	1,395,672	60	481,932	40	—	—	15,171	7,667,935	71	1,246,161	67	16,900	—
1897	3,354	2,109,525	311,400	10	2,105	1,589,039	13	520,485	87	—	—	16,420	8,499,821	39	1,275,486	27	12,000	—
1898	3,840	2,366,006	344,286	61	2,476	1,933,606	20	432,399	80	—	—	17,784	9,276,506	99	1,334,312	48	—	—
1899	3,773	2,427,074	386,564	17	3,042	2,345,747	22	81,326	78	—	—	18,515	9,744,397	94	1,409,992	86	—	—
1900	3,950	2,475,521	494,860	99	3,132	2,292,479	47	183,041	53	—	—	19,333	10,422,300	46	1,503,789	82	—	—
1901	3,573	2,357,199	515,924	14	3,149	2,447,650	62	—	—	90,451	62	19,757	10,847,872	68	1,603,549	85	—	—
1902	3,596	3,256,393	553,393	49	3,805	2,901,147	81	355,245	19	—	—	19,548	11,756,511	36	1,688,522	62	—	—

Lähde: Helsingin Säästöpankin vuosikertomukset.

Taulu N:o 201. Säästöönpano- ja poisottoeriä Helsingin Säästöpankissa, jaettuina suuruutensa mukaan, vuosina 1885—1902.

Vuosi	Poisottoeriä								Säästöönpanoeriä													
	0—5 mk.	5—20 mk.	20—50 mk.	50—100 mk.	100—250 mk.	250—500 mk.	500—1,000 mk.	1,000—2,000 mk.	2,000—5,000 mk.	5,000—10,000 mk.	Summa	0—5 mk.	5—20 mk.	20—50 mk.	50—100 mk.	100—250 mk.	250—500 mk.	500—1,500 mk.	1,000—2,000 mk.	2,000—5,000 mk.	5,000—10,000 mk.	Summa
1902	2,272		9,734		2,963	2,509	314	143	87	17	18,039	5,518		13,497		3,065	1,781	595	192	90	24	24,762
1901	218	3,316	5,375	3,743	4,704		238	115	84	17,795	723	6,321	6,930		5,052	4,441		345		106	23,948	
1900	188	3,005	5,020	3,653	4,473		244	109	72	16,764	728	6,025	7,198	5,444	4,653		470		24,518			
1899	146	2,425	4,608	3,283	4,169		296	152	93	15,172	625	5,823	6,999	5,416	4,772		439		24,074			
1898	98	2,443	4,079	2,668	3,704		243	109	60	13,404	532	5,744	6,886	5,291	4,738		403		23,594			
1897	92	2,385	3,681	2,657	3,043		233	60	52	12,203	492	4,983	6,097	4,586	4,311		310		20,779			
1896	95		2,179	3,379	2,481	2,640		257	55	33	11,119	576	4,878	5,603	4,188	3,955		176		19,376		
1895	1,508		5,800		1,579	926	199	73	46	10,131	397	4,042	4,809	3,571	3,383		204		16,406			
1890	40	378	821	782	1,901		567		4,489	376	839	1,413	1,452	3,352		111		7,543				
1885	19	216	469	518	1,216		393		2,831	169	620	880	984	2,189		136		4,978				

Lähde: Helsingin Säästöpankin vuosikertomukset.

Taulu N:o 202. Säästöönpanoja ja poisottoja Helsingin Postisäästöpankissa vuosina 1893—1902.

Postisäästöpankkeja	Säästöönpanojen		Poisottojen			Enemmän säästöönpanoja k. poisottoja		Enemmän poisottoja kuin säästöönpanoja		1,000 asukasta kohti ¹⁾			
	Luku	Määrä <i>Smc.</i>	Luku	Määrä		Määrä		Määrä		Säästöönpanoja		Poisottoja	
				<i>Smc.</i>	<i>7iä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7iä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7iä.</i>	Luku	Määrä <i>Smc.</i>	Luku	Määrä <i>Smc.</i>
Helsingin	3,926	113,823	1,797	153,469	59	—	—	39,646	59	—	—	—	—
Helsingin haaraosasto I .	831	13,696	314	14,144	30	—	—	448	30	—	—	—	—
Helsingin haaraosasto II.	151	4,182	34	4,373	36	—	—	191	36	—	—	—	—
Kallion	641	16,340	110	7,889	82	8,450	18	—	—	—	—	—	—
Töölön	496	7,855	117	6,406	40	1,448	60	—	—	—	—	—	—
Summa vuonna 1902	6,045	155,896	2,372	186,283	47	—	—	30,387	47	73,2	1,887	28,7	2,255
„ 1901	6,333	147,652	2,105	158,803	74	—	—	11,151	74	77,0	1,796	25,6	1,932
„ 1900	5,630	144,277	1,856	147,150	78	—	—	2,873	78	71,2	1,823	23,5	1,860
„ 1899	4,390	103,971	1,489	124,781	92	—	—	20,810	92	58,1	1,377	19,7	1,653
„ 1898	3,743	90,590	1,155	92,561	57	—	—	1,971	57	52,5	1,269	16,2	1,297
„ 1897	2,924	77,473	1,006	73,137	71	4,335	29	—	—	41,4	1,096	14,2	1,035
„ 1896	2,927	62,316	951	66,401	51	—	—	4,085	51	43,3	921	14,1	982
„ 1895	2,460	47,186	855	46,858	37	327	63	—	—	38,1	731	13,2	799
„ 1894	2,355	39,044	1,188	51,751	81	—	—	12,707	81	40,1	666	20,3	887
„ 1893	2,916	40,264	1,408	75,456	77	—	—	35,192	77	51,0	304	24,6	1,399

¹⁾ Tarkoittaa henkikirjoissa olevaa väkilukua.

Lähde: Postisäästöpankinhallituksen vuosikertomukset.

**Taulu N:o 203. Säästöpanoja Helsingin Pääoma- ja Elinkorko-
laitoksessa vuosina 1892—1902.**

Vuosi	Pääoman hankkimista varten		Elinkoron hankkimista varten		Osakasten säästi vuoden lopussa		Korkovoitto osakasten varoista	Perintövoitto ehdottomista säästöpanoista
	Ehdolla	Ehdotta	Ehdolla	Ehdotta	Shng.	ml.		
	Shng.	Shng.	Shng.	Shng.				
varojen takaisin- maksamisesta kuoleman- tapauksessa			varojen takaisin- maksamisesta kuoleman- tapauksessa					
1892	22,990	1,561	5,875	7,303	694,851	65	5,4 %	1,1 %
1893	21,951	1,670	4,685	8,094	732,041	79	5,2 „	0,1 „
1894	21,967	2,545	4,229	7,879	726,282	20	5,3 „	0,2 „
1895	39,700	2,220	5,213	7,557	753,547	15	5,1 „	0,1 „
1896	49,376	4,808	7,634	9,214	804,358	71	4,9 „	1,2 „
1897	47,615	2,410	4,273	7,149	852,768	54	5,0 „	0,5 „
1898	33,791	3,275	4,706	9,435	893,442	26	5,0 „	0,5 „
1899	54,377	3,190	5,163	7,436	899,540	96	5,3 „	0,4 „
1900	29,924	3,345	4,560	7,333	919,847	32	5,5 „	0,7 „
1901	34,938	2,640	4,842	8,418	925,321	25	5,5 „	0,4 „
1902	37,798	4,973	6,752	8,798	963,069	75	5,4 „	0,3 „

Lähde: Laitoksen painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 204. Helsingin Kauppaseuran eläke- ja apurahalaitoksen toiminta vuosina 1896—1902.

Vuosi	Vanhempi rahasto									Uudempi rahasto								
	Osakkaita	Tuloja		Menoja		Pohja- rahaston pääoma		Varattuja ylijäämä- varoja		Osakkaita	Tuloja		Menoja		Pohja- rahaston pääoma		Varattuja ylijäämä- varoja	
		<i>Smc</i>	<i>rpä.</i>	<i>Smc</i>	<i>rpä.</i>	<i>Smc</i>	<i>rpä.</i>	<i>Smc</i>	<i>rpä.</i>		<i>Smc</i>	<i>rpä.</i>	<i>Smc</i>	<i>rpä.</i>	<i>Smc</i>	<i>rpä.</i>	<i>Smc</i>	<i>rpä.</i>
1896	96	12,082	04	12,214	40	219,905	14	2,328	72	22	7,171	83	4,829	18	15,276	44	5,547	80
1897	91	12,190	54	12,794	46	220,305	14	1,724	80	24	8,236	67	6,500	87	17,012	24	7,534	69
1898	84	12,268	41	11,985	61	220,305	14	2,007	60	27	10,542	98	7,806	29	19,730	93	8,057	32
1899	76	12,414	55	12,088	52	220,305	14	2,333	63	28	10,682	86	8,271	54	22,142	25	8,082	76
1900	75	12,393	--	11,905	41	220,305	14	2,831	22	29	11,548	15	8,852	39	24,838	01	7,404	69
1901	68	13,914	91	12,435	97	255,755	99	4,310	16	27	12,195	43	9,733	74	27,299	70	8,202	06
1902	64	14,042	19	12,302	75	263,037	09	5,000	—	27	12,089	28	10,970	22	28,419	76	15,579	60

Lähde: Kauppaseuran kertomukset.

Taulu N:o 205. Panttilainaliike Helsingissä vuonna 1902 sekä vuosina 1898—1901.

A.

	Alkamisvuosi	Tila vuoden alussa		Muutoksia vuonna 1902				Tila vuoden lopussa		Lainojen keskimäärä, joita on				Keskimääräinen varastotila	
				Annettuja lainoja		Poistettuja lainoja				annettu vuoden kuluessa		jällellä vuoden lopussa			
		Pantt.	<i>Smc.</i>	Panttia	<i>Smc.</i>	Panttia	<i>Smc.</i>	Panttia	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ni.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ni.</i>	Pantt.	<i>Smc.</i>
Helsingin Pantti-Osakeyhtiö	1882	55,863	674,766	232,507	2,451,710	230,689	2,441,202	57,681	685,274	10	54	11	88	56,772	680,020
sen konttorit: Pääkonttori	1882	14,325	223,316	53,216	722,768	53,242	722,459	14,299	223,625	13	58	15	64	14,312	223,472
A-konttori	1885	15,089	184,860	63,756	677,674	63,075	682,923	15,770	179,611	10	63	11	39	15,430	182,236
B-konttori	1892	17,464	138,386	76,338	525,992	76,096	532,734	17,706	131,644	6	89	7	43	17,585	135,015
C-konttori	1898	8,985	128,204	39,197	525,276	38,276	503,086	9,906	150,394	13	40	15	18	9,445	139,299
Osakeyhtiö Helsingin Pantti- lainakonttori	1898	17,077	304,997	83,193	1,284,235	80,200	1,230,516	20,070	358,716	15	44	17	87	18,574	331,857
sen konttorit: Pääkonttori	1899	7,355	201,089	35,481	857,418	33,905	807,850	8,931	250,657	24	17	28	07	8,143	225,873
Haarakonttori	1898	9,722	103,908	47,712	426,817	46,295	422,666	11,139	108,059	8	95	9	70	10,432	105,982
Summa vuonna 1902	—	72,940	979,763	315,700	3,735,945	310,889	3,671,718	77,751	1,043,990	12	77	13	33	75,346	1,011,877
" 1901	—	66,387	1,007,704	306,504	3,851,285	299,951	3,879,226	72,940	979,763	12	59	13	53	69,664	993,734
" 1900	—	57,210	772,461	281,527	3,468,597	272,350	3,233,354	66,387	1,007,704	12	32	15	18	61,799	890,083
" 1899	—	47,818	604,648	250,865	2,899,769	241,473	2,731,956	57,210	772,461	11	55	13	50	52,514	664,512
" 1898	—	42,743	494,764	207,989	2,287,312	202,914	2,177,428	47,818	604,648	11	—	12	65	45,280	549,707

B.

	Lainanottajain				Huutokaupalla myytyjä		Varastettuina tavaroina poistettuja		Summa		% kaikista poistetuista pääomista		
	lunastamia		uudistamia								Lunastet- tuja tai uudist.	Huuto- kaupalla myytyjä	Varastet- tuina poistettuja
	Panttia	<i>Smc.</i>	Pantt.	<i>Smc.</i>	Pantt.	<i>Smc.</i>	Pantt.	<i>Smc.</i>	Panttia	<i>Smc.</i>	%	%	%
Helsingin Pantti-Osakeyhtiö	147,377	1,292,969	70,793	1,042,415	12,427	104,960	92	858	230,689	2,441,202	95,66	4,30	0,04
sen konttorit: Pääkonttori	30,490	320,666	19,035	368,597	3,686	32,986	31	210	53,242	722,459	95,40	4,57	0,03
A-konttori	40,154	379,756	19,669	273,791	3,225	28,940	27	436	63,075	682,923	95,70	4,24	0,06
B-konttori	51,437	320,896	20,767	184,695	3,873	27,035	19	108	76,096	532,734	94,91	5,07	0,02
C-konttori	25,296	271,651	11,322	215,332	1,643	15,999	15	104	33,276	503,086	96,80	3,18	0,02
Osakeyhtiö Helsingin Pantti- lainakonttori	55,738	682,103	20,470	509,060	3,958	39,035	34	318	80,200	1,230,516	96,80	3,17	0,03
sen konttorit: Pääkonttori	23,108	421,832	8,781	362,493	2,000	23,333	16	187	33,905	807,850	97,09	2,89	0,02
Haarakonttori	32,630	260,271	11,689	146,562	1,958	15,702	18	131	46,295	422,666	96,25	3,72	9,03
Summa vuonna 1902	203,115	1,975,072	91,263	1,551,475	16,385	143,995	126	1,176	310,889	3,671,718	96,04	3,92	0,04
" 1091	198,756	2,185,182	85,188	1,542,933	15,837	149,696	170	1,415	299,951	3,879,226	96,08	3,88	0,04
" 1900	258,316	3,090,233	72,525	1,216,372	13,878	141,935	156	1,186	344,875	4,449,726	95,57	4,39	0,04
" 1899	228,794	2,600,772	62,559	990,067	12,566	130,166	113	1,016	304,032	3,722,021	95,20	4,76	0,04
" 1898	195,159	2,105,949	63,409	903,503	7,645	70,553	110	926	266,323	3,080,931	96,72	3,24	0,04

Muist. Helsingin Pantti-Osakeyhtiön pääkonttori on I kaupunginosassa (Heleenankadun varrella); A-konttori IV kaupunginosassa (Albertin-
kadun varrella); B-konttori XI kaupunginosassa (2:nen linja); sekä C-konttori V kaupunginosassa (Ratakadun varrella). Osakeyhtiö Helsingin
Panttilainakonttorin pääkonttori on III kaupunginosassa (Fabianinkadun varrella); Haarakonttori VI kaupunginosassa (Pursimiehenkadun varrella).

Lähde: Panttilainaukaskastelijan vuosikertomukset.

Taulu N:o 207. Protestattuja vekselejä Helsingissä

	Tammikuu		Helmikuu		Maaliskuu		Huhtikuu		Toukokuu	
	Määrä Luku	Määrä tasaluvuin 500c	Määrä Luku	Määrä tasaluvuin 500c	Määrä Luku	Määrä tasaluvuin 500c	Määrä Luku	Määrä tasaluvuin 500c	Määrä Luku	Määrä tasaluvuin 500c
Suomen Pankki	6	83,200	8	3,600	11	104,100	11	20,100	13	63,900
Yhdyspankki	15	19,200	14	11,700	16	9,600	20	21,300	28	36,100
Pohjoismaiden Osakepankki	16	6,000	6	1,800	13	14,800	18	50,700	16	63,800
Vaasan Osakepankki	6	2,100	5	1,300	4	2,300	9	4,900	6	7,200
Uudenmaan Osakepankki	8	3,900	4	4,000	6	2,800	2	700	9	4,400
Kansallis-Osake-Pankki	18	12,200	17	12,800	17	15,400	13	10,700	18	47,300
Yksityispankki	2	1,800	—	—	—	—	1	1,000	2	4,000
Turun Osakepankki	—	—	2	3,900	—	—	1	100	1	200
Maanviljelys- ja Teollisuuspankki	3	2,800	13	29,500	5	19,000	15	53,300	5	9,500
Yksityiset henkilöt ja toiminimet .	26	50,100	11	21,200	20	70,100	14	10,800	16	25,000
Summa vuonna 1902	100	181,300	80	89,800	92	238,100	104	173,600	114	261,400
„ 1901	102	—	90	—	111	—	116	—	129	—
„ 1900	94	—	81	—	95	—	73	—	83	—

Lähde: Julkisen Notarion protestipöytäkirjat.

sekä määrän suuruus vuosina 1900—1902.

	Kesäkuu		Heinäkuu		Elokuu		Syyskuu		Lokakuu		Marraskuu		Joulukuu		Summa	
	Määrä Luku	Määrä tasaluvuin 500c	Määrä Luku	Määrä tasaluvuin 500c	Määrä Luku	Määrä tasaluvuin 500c	Määrä Luku	Määrä tasaluvuin 500c	Määrä Luku	Määrä tasaluvuin 500c	Määrä Luku	Määrä tasaluvuin 500c	Määrä Luku	Määrä tasaluvuin 500c	Määrä Luku	Määrä tasaluvuin 500c
11	63,400	7	2,700	12	5,800	6	3,600	4	9,800	9	18,200	7	5,600	105	384,000	
25	13,700	7	2,600	9	15,600	8	12,500	20	24,100	10	10,100	18	9,500	190	186,000	
19	93,800	16	44,000	15	13,500	11	9,100	16	30,200	14	5,100	16	7,200	176	340,000	
6	3,300	4	1,200	3	1,900	4	12,500	4	14,600	3	4,000	10	2,500	64	57,800	
5	2,000	5	3,000	4	3,500	4	1,600	6	1,300	6	13,100	2	900	61	41,200	
10	6,500	13	19,300	6	6,400	9	6,700	12	3,700	21	16,100	13	13,100	167	170,200	
1	3,000	3	2,700	—	—	3	1,900	2	1,800	1	200	1	200	16	16,600	
1	200	2	1,500	2	3,300	1	1,000	1	200	—	—	—	—	11	10,400	
4	1,600	1	1,400	—	—	1	200	—	—	—	—	—	—	47	117,300	
20	10,300	10	4,500	9	4,900	8	2,600	12	8,500	10	10,800	10	11,900	166	230,700	
102	197,800	68	82,900	60	54,900	55	51,700	77	94,200	74	77,600	77	50,900	1,003	1,554,200	
138	—	188	—	191	—	146	—	138	—	90	—	118	—	1,557	—	
70	—	107	—	109	—	101	—	104	—	78	—	104	—	1,099	—	

Taulu N:o 208. Arvopaperipörssiessä Helsingissä vuosina 1901—1902 myytyjen arvopaperien nimellis- ja myyntiarvo.

Vuosi	Pankkiyhtiön osakkeita			Teollisuusyhtiön osakkeita			Höyrylaivayhtiön osakkeita			Vakuutusyhtiön osakkeita		
	Nimellisarvo	Myyntiarvo	Kurssiarvo	Nimellisarvo	Myyntiarvo	Kurssiarvo	Nimellisarvo	Myyntiarvo	Kurssiarvo	Nimellisarvo	Myyntiarvo	Kurssiarvo
	<i>Fmk.</i>	<i>Fmk.</i>	%	<i>Fmk.</i>	<i>Fmk.</i>	%	<i>Fmk.</i>	<i>Fmk.</i>	%	<i>Fmk.</i>	<i>Fmk.</i>	%
1902	277,000	596,261	215,3	492,675	344,470	69,9	118,200	69,455	58,8	44,250	66,250	149,7
1901	90,700	168,601	185,9	140,750	98,796	70,2	73,250	43,893	59,9	12,600	15,134	120,1

Vuosi	Rakennusyhtiön osakkeita			Sekalaisia osakkeita			Summa osakkeita		
	Nimellisarvo	Myyntiarvo	Kurssiarvo	Nimellisarvo	Myyntiarvo	Kurssiarvo	Nimellisarvo	Myyntiarvo	Kurssiarvo
	<i>Fmk.</i>	<i>Fmk.</i>	%	<i>Fmk.</i>	<i>Fmk.</i>	%	<i>Fmk.</i>	<i>Fmk.</i>	%
1902	65,600	43,469	66,3	216,100	86,053	39,8	1,213,825	1,205,958	99,4
1901	41,100	27,460	66,8	333,600	59,044	17,7	692,000	412,928	59,7

Lähde: Arvopaperipörssin noteraukset Helsingissä.

Taulu N:o 211. Helsingin Rakennuskonttorin palkkaamain

Kuukausi	Palkattuja työmiehiä Rakennus- konttorin toisii			Keskipalkkamäärä											
	Korkeintaan	Vähintään	Keskimäärin	Työnjohtajat			Esimiehet			Kirvesmiehet			Sepät		
				Korkeintaan	Vähintään	Keskimäärin	Korkeintaan	Vähintään	Keskimäärin	Korkeintaan	Vähintään	Keskimäärin	Korkeintaan	Vähintään	Keskimäärin
				M a r k k a a											
Tammikuu . .	601	514	574	10	6	8 17	5	4	4 17	5 50	4	4 32	5 50	5	5 23
Helmikuu . .	723	571	618	10	7	8 46	5	4	4 16	5 50	4	4 26	5 50	4	4 84
Maaliskuu . .	732	550	660	10	7	8 45	5	4	4 15	5 50	4	4 29	5 50	4	4 69
Huhtikuu . .	704	519	584	10	6	8 23	5	4	4 18	5 50	4	4 51	5 50	4	4 58
Toukokuu . .	559	517	535	10	7	8 30	5	4	4 12	5 50	4	4 56	5 50	4	4 67
Kesäkuu . . .	606	577	590	10	7	8 36	5	4	4 20	5 50	4	4 62	5 50	4	4 75
Heinäkuu . .	708	556	640	10	6	8 42	5	4	4 29	5 50	4	4 70	5 50	4	4 76
Elokuu	662	622	640	10	6	8 19	5	4	4 15	5 50	4	4 62	5 50	4	4 86
Syyskuu . . .	655	574	601	10	6	8 66	5	4	4 14	5 50	4	4 58	5 50	4	4 87
Lokakuu . . .	532	464	499	10	8	8 50	5	4	4 23	5 50	4	4 59	5 50	4	4 74
Marraskuu . .	462	436	451	10	8	8 47	5	4	4 18	5 50	4	4 67	5 50	4	4 72
Joulukuu . .	564	430	470	10	8	8 97	5	4	4 05	5 50	4	4 57	5 50	4	4 79
Vuonna 1902	732	430	574	10	6	8 43	5	4	4 17	5 50	4	4 52	5 50	4	4 79
„ 1901	—	—	—	10	5	7 82	—	—	—	6	4	4 78	5 50	4 50	5 37

Lähde: Rakennuskonttorin työlisterit.

työmiesten lukumäärä sekä keskipäiväpalkat vuosina 1901—1902.

10 t u n n i n t y ö p ä i v ä l t ä														
Kivityömiehet			Muurarit			Koneenkäyttäjät			Kuorma-ajurit			Ajurit		
Korkeintaan	Vähintään	Keskimäärin	Korkeintaan	Vähintään	Keskimäärin	Korkeintaan	Vähintään	Keskimäärin	Korkeintaan	Vähintään	Keskimäärin	Korkeintaan	Vähintään	Keskimäärin
j a p e n n i ä														
6	4	4 93	6	5	5 50	5	5	5 62	5	5	5	7	6	6 90
6	4	5 18	6	5	5 50	5	5	5 65	5	5	5	7	6	6 93
6	4	4 84	6	5	5 50	5	5	5 75	5	5	5	7	6	6 89
6	4	4 60	6	4	5 02	5	5	5 02	5	5	5	7	6	6 95
6	4	4 78	6	4	4 96	5 50	4	4 96	7	6	6 99	3 80	1 50	2 88
6	4	4 75	6 50	4	4 60	5 50	4	4 74	7	6	6 98	3 60	1 60	2 86
6	4	4 73	7 50	4	5 22	5 50	4	4 65	7	6	6 99	3 60	1 50	2 84
6	4	4 62	6 50	4	5 44	5 50	4	4 68	7	6	6 97	3 60	1 50	2 87
6	4	4 72	6 50	4	5 35	5 50	4	4 78	7	6	6 97	3 60	1 50	2 78
6	4	4 42	6 50	4	5 33	5	4	4 96	7	6	6 97	3 60	1 50	2 77
6	4	4 35	6 50	4	4 93	5	5	5	7	6	6 95	3 60	1 50	2 76
6	4	4 41	7	4	5 10	5	5	5	7	6	6 94	3 60	1 50	2 75
6	4	4 69	7 50	4	5 25	5 50	4	4 90	7	6	6 95	3 80	1 50	2 83
6 50	4	5 74	6 50	4	5 29	5 50	5	5 05	8	6	6 96	4 50	1 50	3 06

Taulu N:o 212. Helsingin Valaistuslaitoksen töissä olevan henkilökunnan keskipalkka vuosina 1901—1902.

	V. 1902		V. 1901	
<i>Henkilöjä.</i>				
Enintään	94		92	
Vähintään	45		45	
Keskimäärin	74		74	
<i>Palkkauksia.</i>				
Kaasumestari (vuodelta) <i>Smf</i>	5,200	—	5,200	—
Alikaasumestari (10 t. päivätyö) ”	6	—	6	—
Putkenlaskijain johtaja (vuodelta) ”	2,800	—	2,800	—
Lyhdynsytyttäjäin esimies (12 t. päivätyö) ”	5	—	5	—
Lampunhoitajain esimies (12 t. päivätyö) ”	5	—	5	—
Mittarinlukija (kuukaudelta) ”	100	—	100	—
Rahanperijä (kuukaudelta) ”	100	—	100	—
Koneenkäyttäjät (12 t. päivätyö) ”	3	50	3	50
Retorttiuunin lämmittäjät (12 t. päivätyö) ”	3	50	3	30
Puhdistustyömiehet (10 t. päivätyö) ”	3	10	3	10
Koksi- ja tervatyömiehet (samoin) ”	3	—	3	—
Putkenlaskijat (samoin) ”	4	50	4	33
S:n apurit (samoin) ”	3	50	3	38
Sepät (samoin) ”	4	80	4	80
S:n apurit (samoin) ”	3	—	3	—
Muurarit (samoin) ”	4	50	4	50
S:n apurit (samoin) ”	3	—	3	—
Viilaajat (samoin) ”	3	50	3	50
Lyhdynsytyttäjät (12 t. päivätyö) ”	2	50	2	40
Lampunhoitajat (12 t. päivätyö) ”	3	25	3	25
Sekalaisia työmiehiä (10 t. päivätyö) ”	3	—	3	—
Yövärtija (samoin) ”	2	80	2	80
Talonmies (samoin) ”	3	—	3	—

Lähde: Tietoja Helsingin kaupungin Valaistuslaitoksesta.

Taulu N:o 213. Helsingin kaupungin Vesijohtolaitoksen työssä olevain työmiesten keskipäiväpalkka vuosina 1899—1902.

Vuosi	Työmiehiä			Keskipalkka 10 tunnin päivätyöstä:																											
	Korkein taan	Vähintään	Keskimäärin	Työnjohtajat ja rakennusmestarit	Ajurit		Muurarit		Sepät		Kivemiesiehet		Sovarit		Putkenlaskijat		Vesimittarin- lukijat		Villajaajat		Sementtikäytön- tekkijät		Valurit		Lämmitteijät		Ajurit		Yövaarit		
					Smp.	ruä.	Smp.	ruä.	Smp.	ruä.	Smp.	ruä.	Smp.	ruä.	Smp.	ruä.	Smp.	ruä.	Smp.	ruä.	Smp.	ruä.	Smp.	ruä.	Smp.	ruä.	Smp.	ruä.	Smp.	ruä.	Smp.
1902	160	73	109	8	29	7	54	6	09	5	—	4	77	4	80	4	55	4	35	4	27	4	13	3	88	4	—	3	05	2	80
1901	112	65	88	8	22	7	57	5	30	5	—	4	72	4	68	4	31	4	30	4	28	—	—	3	50	3	33	3	21	—	—
1900	135	52	87	7	50	7	33	—	—	5	—	4	46	4	50	4	52	—	—	4	07	—	—	—	—	—	—	3	03	—	—
1899	108	68	95	7	42	6	65	—	—	4	89	4	25	4	15	4	27	—	—	3	90	—	—	—	—	—	—	2	96	—	—

Lähde: Vesijohtokonttorin vuosikertomukset.

Taulu N:o 214. Työväen olot Tupakkateollisuudessa Helsingissä vuonna 1902.

	Miespuolisia työntekijöitä				Naispuolisia työntekijöitä				Summa työntekijöitä
	Alle 15 vuot.	15—18 vuot.	Yli 18 vuot.	Summa	Alle 15 vuot.	15—18 vuot.	Yli 18 vuot.	Summa	
Työntekijöitä	1	3	46	50	5	42	631	678	728
Työntekijöitä, jaettuina sen mukaan minkä ikäisinä ammattiin tulivat	13	11	26	50	99	267	312	678	728
Palvelusaika viimeisen työnantajan luona:									
1 vuotta vähemmän	—	—	—	2	—	—	—	108	110
1—2 ”	—	—	—	6	—	—	—	61	67
2—3 ”	—	—	—	2	—	—	—	33	35
3—4 ”	—	—	—	4	—	—	—	66	70
4—5 ”	—	—	—	5	—	—	—	62	67
5—10 ”	—	—	—	8	—	—	—	167	175
10—15 ”	—	—	—	4	—	—	—	73	77
15 ” enemmän	—	—	—	19	—	—	—	108	127
Keskityöaika (tuntia) viikossa	—	—	—	57,7	—	—	—	57,8	57,8
Ylityö (työntekijöitä)	—	—	—	9	—	—	—	160	169
Työntekijöitä, joilla on:									
kappalepalkka	—	—	—	13	—	—	—	564	577
aikapalkka	—	—	—	32	—	—	—	102	134
vaihdellen kappale- ja aikapalkka	—	—	—	1	—	—	—	1	2
ilmoittamaton palkkausmuoto	—	—	—	4	—	—	—	11	15
Vuositulo ¹⁾ :									
300 markkaa vähemmän	—	—	—	—	—	—	—	5	5
300—500 ”	—	—	—	1	—	—	—	32	33
500—750 ”	—	—	—	3	—	—	—	106	109
750—1,000 ”	—	—	—	2	—	—	—	30	32
1,000 ” enemmän	—	—	—	17	—	—	—	6	23
Viikkopalkka ¹⁾ :									
6 markkaa vähemmän	—	—	—	—	—	—	—	9	9
6—10 ”	—	—	—	1	—	—	—	74	75
10—15 ”	—	—	—	5	—	—	—	258	263
15 ” ja enemmän	—	—	—	23	—	—	—	107	130
Vuokramäärä:									
Työntekijöitä, jotka maksavat kunkausvuokraa alle 5 markan	—	—	—	—	—	—	—	—	13
5—10 markkaa	—	—	—	—	—	—	—	—	333
10—15 ”	—	—	—	—	—	—	—	—	93
15—20 ”	—	—	—	—	—	—	—	—	38
20—25 ”	—	—	—	—	—	—	—	—	20
25 markkaa ja enemmän	—	—	—	—	—	—	—	—	16
Työntekijöitä, joilla on:									
vapaa asunto	—	—	—	—	—	—	—	—	11
oma talo	—	—	—	—	—	—	—	—	2
ilmoittamaton vuokra	—	—	—	—	—	—	—	—	202
Työntekijöitä, jotka ovat:									
apukassan osakkaita	—	—	—	29	—	—	—	487	516
raittiusseuran jäseniä	—	—	—	1	—	—	—	37	38
ammattiyhdistyksen jäseniä	—	—	—	10	—	—	—	59	69

¹⁾ Tiedot tuloista ovat vuodelta 1901.

Lähde: Tutkimus Suomen tupakkateollisuudesta.

**Taulu N:o 215. Helsingin kunnallisen Työnvälitystoimiston toiminta vuonna 1903
(Tammikuu—Syyskuu).**

Kuukausi	Työnhakijoita						T y ö n t a r j o u k s i a																				Näistä kaupungein vianomaisen tarjouksia
	Helsingissä		muista osista maata		summa		tehty					peruutettu					vastaanotettu										
							Helsingissä		muissa osissa maata		summa		Helsingissä		muissa osissa maata		vakinaisia		tilapäisiä		vakinaisia		tilapäisiä		summa		
	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.											mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.			
Tammikuu	557	80	18	11	575	91	46	12	18	—	64	12	4	3	2	—	6	7	36	—	4	—	12	—	58	7	25
Helmikuu	255	52	13	16	268	68	19	17	54	11	73	28	5	5	2	1	6	7	5	2	4	3	43	—	58	12	—
Maaliskuu	477	34	9	4	486	38	506	20	31	7	537	27	1	1	8	2	16	11	483	—	6	1	12	—	517	12	451
Huhtikuu	259	33	11	4	270	37	244	16	22	5	266	21	4	5	2	1	21	11	214	—	3	3	5	—	243	14	146
Toukokuu	186	32	24	9	210	41	216	14	18	12	234	26	2	4	2	—	18	4	187	10	7	3	9	—	221	17	83
Kesäkuu	144	48	26	4	170	52	168	22	19	5	187	27	4	9	—	3	11	7	140	5	5	—	5	—	161	12	37
Heinäkuu	129	37	18	8	147	45	107	13	20	9	127	22	2	2	3	1	7	7	89	2	6	3	6	1	108	13	9
Elokuu	124	96	26	23	150	119	115	68	5	20	120	88	6	17	—	3	10	33	90	7	1	3	1	—	102	43	—
Syyskuu	165	79	24	50	189	129	175	58	16	12	191	70	2	6	4	—	13	30	160	8	—	4	3	—	176	42	80
Summa	2,296	491	169	129	2,465	620	1,596	240	203	81	1,799	321	30	52	23	11	108	117	1,404	34	36	20	96	1	1,644	172	831

Lähde: Helsingin kunnallisesta Työnvälitystoimistosta annettuja tietoja.

Taulu N:o 216. Vähittäinmyynti- ja anniskelupaikkoja Helsingissä vuosina 1898—1902.

V u o s i	Vähittäinmyynti- ja anniskelupaikkoja, joissa myytiin ja anniskeltiin														Summa		
	Poltettuja väkijuomia					Viinejä ja miedompia väkijuomia ¹⁾					Mallasjuomia ¹⁾						
	vähittäinmyyntipaikoissa		anniskelupaikoissa			vähittäinmyyntipaikoissa		anniskelupaikoissa			vähittäinmyyntipaikoissa		anniskelupaikoissa		vähittäinmyyntipaikkoja	anniskelupaikkoja	
	yhtiöiden	yksityisten	yhtiöiden	yksityisten		yhtiöiden	yksityisten	yhtiöiden	yksityisten		yhtiöiden	yksityisten	yhtiöiden	yksityisten			
			ravintolain	klupien				ravintolain	klupien				ravintolain	klupien			
1898	10	20	5	33	11	3	33	2	36	—	33	294	7	18	—	393	112
1899	10	21	7	33	15	3	35	3	39	—	25	243	7	22	—	337	126
1900	10	22	8	36	12	4	35	4	38	—	29	252	8	17	—	352	123
1901	10	22	8	35	13	4	37	6	40	—	34	255	10	18	—	362	130
1902	12	18	10	34	14	4	42	7	48	—	39	281	9	21	—	396	143

¹⁾ Tähän lukematta niitä paikkoja, joissa on harjoitettu myöskin poltettujen väkijuomain vähittäinmyyntiä ja anniskelua.

Lähde: Maistraatin notariaattiluettelot.

Taulu N:o 217. Tislauslaitokset Helsingissä sekä niiden toiminta vuosina 1901—1902.

V u o s i	Tislauslaitoksia	Varastossästä vuoden alussa; litraa	Vuoden kuluksa tullutta paloviinaa, 50 % väkewyistä; litraa	Summa litraa, 50 % väkewyistä	Valmistettu väkiviinatavaroita, 50 % väkewyistä; litraa							Varastossästä vuoden lopussa; litraa
					Väkiwiinaa	Paloviinaa	Konjakkia	Rommia	Denatu-roitua paloviinaa	Alamit-taista	Summalit- raa à 50 %	
1902	4	214,638	1,330,593	1,545,231	299,601	580,597	406,213	27,380	7,503	15,374	1,336,668	208,563
1901	4	107,143	1,840,475	1,947,618	394,605	826,852	454,433	29,653	13,311	14,126	1,732,980	214,638

Lähde: Paloviinapolttimoiden ja väkiviinatehtaiden ylitarkastajan vuosikertomukset.

Taulu N:o 218. Väkiwiinatavarain vähittäinkauppa Helsingissä vuosina 1901—1902.

Vuosi	M y y t y j ä v ä k i v i i n a t a v a r o i t a											Summa litraa, 50 % väkewyistä	Ainoastaan paloviinan vähittämyyntipalkkoja	Väkiwiomain (paitsi paloviinan) vähittämyyntipalkkoja
	omassa maassa valmistettuja				u l k o m a i l t a t u o t u j a									
	väkiwiinaa	paloviinaa	konjakkia	rommia	konjakkia		rommia		aarakkia	likööriä				
	litraa 50 % väkewyistä				astiasta litraa	1 litran pulloissa	astiasta litraa	1 litran pulloissa	litraa	1 litran pulloissa				
1902	35,790	493,038	435,497	25,903	65,985	49,992	1,172	2,909	45,306	20,162	1,175,754	5	26	
1901	41,733	415,265	474,844	29,831	62,117	45,102	367	2,854	30,077	20,176	1,122,366	5	25	

Lähde: Paloviinapolttimoiden ja väkiviinatehtaiden ylikontrollöörin vuosikertomukset.

Taulu N:o 219. Väki­viinatavarain anniskelu Helsingissä vuosina 1901—1902.

Vuosi	Nautitun väki­viinatavarain laatu ja paljous; litraa							Nautitun hen­keä kohti ¹⁾ litraa	Anniskelu­paikkoja	Asukkaita ¹⁾ joka annis­kelupaikkaa kohti
	Paloviinaa	Konjakkia	Rommia	Aarakkia	Punssia	Likööriä	Summa			
1902	66,404	33,662	1,641	285	40,228	9,961	152,181	1,52	55	1,821
1901	62,986	37,326	1,381	219	38,448	9,500	149,860	1,54	52	1,866

¹⁾ Kirkonkirjoissa oleva väkiluku.

Lähde: Paloviinapolttimoiden ja väki­viinatehtaiden ylikontrollöörin vuosikertomukset.

Taulu N:o 220. Helsingin kaupungin osuus paloviinaverosta sekä Anniskelu- ja Vähittäinmyyntiyhtiöiden voittovaroista vuosina 1893—1902.

	1893		1894		1895		1896		1897		1898		1899		1900		1901		1902	
	<i>Smk.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smk.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smk.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smk.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smk.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smk.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smk.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smk.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smk.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smk.</i>	<i>ruä.</i>
Kaupungin osuus Helsingin Anniskeluosakeyhtiön voittovaroista	45,541	52	45,065	53	48,834	82	65,696	84	73,549	26	81,905	16	96,186	94	75,126	85	47,837	38	50,166	87
Kaupungin osuus Helsingin Vähittäinmyyntiosakeyhtiön voittovaroista	36,411	43	35,874	87	35,723	80	36,919	54	41,962	91	41,213	14	45,013	06	44,604	33	40,666	49	43,477	88
Kaupungin osuus paloviinaverosta	11,183	10	11,292	81	11,533	77	11,977	85	13,057	55	13,029	25	13,878	19	14,396	20	14,996	06	14,999	83

Lähde: Helsingin Kaupunginvaltuuston valiokuntain mietinnöt.

Taulu N:o 221. Niiden voittovarojen jako, jotka Helsingin Anniskelu- ja Vähittäinmyyntiyhtiöt vuosina 1893—1902 ovat suorittaneet kaupunginrahastoon.

Varojen jako	1893		1894		1895		1896		1897		1898		1899		1900		1901		1902	
	<i>Smk.</i>	<i>712.</i>	<i>Smk.</i>	<i>712.</i>	<i>Smk.</i>	<i>712.</i>	<i>Smk.</i>	<i>712.</i>	<i>Smk.</i>	<i>712.</i>	<i>Smk.</i>	<i>712.</i>	<i>Smk.</i>	<i>712.</i>	<i>Smk.</i>	<i>712.</i>	<i>Smk.</i>	<i>712.</i>	<i>Smk.</i>	<i>712.</i>
Kansanlastentarhain ylläpito	12,500	--	13,800	--	17,045	--	17,529	--	17,450	--	18,350	--	32,550	--	25,500	--	20,000	--	24,900	--
Työväenopetukseen apuraha	6,600	--	5,700	--	7,700	--	8,700	--	9,200	--	10,700	--	17,050	--	11,600	--	7,500	--	11,180	--
Köyhäin lasten työkodin toimikunnalle apurahaa	5,000	--	--	--	--	--	7,000	--	7,000	--	27,000	--	7,000	--	7,000	--	5,000	--	5,000	--
Naisyhdistyksen lastenkodille ja vanhain naisten työkodille apurahaa	5,500	--	3,000	--	2,500	--	3,000	--	3,000	--	3,500	--	5,500	--	3,500	--	1,000	--	--	--
Marthayhdistykselle apurahaa tehdastyöläisnaisten kodin ylläpitämiseen	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	800	--
Toimikunnalle lastenhoidon edistämistä varten apurahaa	--	--	--	--	1,000	--	2,000	--	3,200	--	6,100	--	6,600	--	7,000	--	6,000	--	6,000	--
Mariayhdistykselle apurahaa	2,300	--	2,300	--	2,300	--	2,300	--	2,300	--	3,000	--	3,000	--	3,000	--	3,000	--	3,000	--
Kansakoululasten lomasiirtolain ylläpitämiseen	--	--	3,000	--	3,500	--	3,500	--	3,500	--	4,500	--	5,500	--	4,631	18	3,000	--	3,000	--

Työläisnaisten kesäsiirtolain ylläpitämiseen	--	--	2,000	--	2,000	--	2,000	--	2,000	--	2,000	--	2,000	--	1,500	--	1,003	87	1,064	75
Kaupunginlähetykselle apur. köyhäin sairaanhoitoa varten	--	--	--	--	--	--	1,000	--	2,000	--	2,000	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Kuuromyökkäin opetukseen apurahaa	--	--	500	--	500	--	500	--	500	--	500	--	500	--	500	--	500	--	500	--
Yhdistykselle „Sokeain Ystävät“ apurahaa	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	2,000	--	1,000	--	1,000	--	1,000	--
Erinäisille raittiusyhdistyksille apurahaa	--	--	--	--	--	--	500	--	1,500	--	3,968	30	6,500	--	4,000	--	--	--	2,200	--
Kansannäytäntöjen kustantamiseen kaup. teattereissa	9,000	--	10,000	--	10,000	--	10,000	--	10,000	--	12,000	--	13,500	--	10,500	--	--	--	--	--
Filharmonisen Seuran orkesterille apurahaa	5,000	--	5,000	--	5,000	--	5,000	--	5,000	--	6,500	--	6,500	--	--	--	5,500	--	--	--
Korkeasaaren ja Seurasaaren istutusten ja laitosten voimassapitoon	20,000	--	20,000	--	20,000	--	30,000	--	28,000	--	30,000	--	30,000	--	39,000	--	35,000	--	35,000	--
Istutuksiin ja kaunistuksiin	52	95	14,640	40	13,013	62	9,587	38	11,412	62	--	--	450	--	--	--	--	--	--	--
Sekalaisiin tarkoituksiin	10,000	--	1,000	--	--	--	--	--	2,449	55	--	--	2,550	--	1,000	--	--	--	--	--
Vastedes käytettäväksi	--	--	--	--	--	--	--	--	7,000	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Edellisenä vuonna osotettu vuoden voittovaroista	6,000	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Summa	81,952	95	80,940	40	84,558	62	102,616	38	115,512	17	130,118	30	141,200	--	119,731	18	88,503	87	93,644	75

Lähde: Helsingin Kaupunginvaltuuston pöytäkirjat.

Taulu N:o 225. Helsingin Liikennekonttorin maksunpano ja kanto vuonna 1902, sekä vuosina 1893—1901.

Kuukausi	Maksunpano															Kanto								
	Maksulipunmaksua ¹⁾		% koko maksunpanosta	Tuulaakia		% koko maksunpanosta	Liikennemaksuja		% koko maksunpanosta	Mittausmaksuja		% koko maksunpanosta	Makasiinivuokraa		% koko maksunpanosta	Summa		Kertynyt vuod. 1902		Kertynyt edelliseltä vuodelta		Summa		
	<i>Smk</i>	<i>7.ää</i>		<i>Smk</i>	<i>7.ää</i>		<i>Smk</i>	<i>7.ää</i>		<i>Smk</i>	<i>7.ää</i>		<i>Smk</i>	<i>7.ää</i>		<i>Smk</i>	<i>7.ää</i>	<i>Smk</i>	<i>7.ää</i>	<i>Smk</i>	<i>7.ää</i>	<i>Smk</i>	<i>7.ää</i>	<i>Smk</i>
Tammikuu . .	—	—	—	13,747	55	59,7	8,882	81	38,5	—	—	—	410	44	1,8	23,040	80	21,806	27	4,883	36	26,689	63	
Helmikuu . .	—	—	—	11,304	60	62,0	6,939	62	38,0	—	—	—	6	64	—	18,250	86	18,097	09	3,365	14	21,462	23	
Maaliskuu . .	—	—	—	12,359	44	56,8	9,110	82	41,9	—	—	—	289	72	1,3	21,759	98	21,325	43	4	82	21,330	25	
Huhtikuu . .	—	—	—	13,690	48	54,4	11,494	76	45,6	—	—	—	—	09	—	25,185	33	24,768	60	2	61	24,771	21	
Toukokuu . .	—	—	—	24,717	55	28,6	60,442	46	70,0	643	44	0,7	610	12	0,7	86,413	57	78,589	19	—	22	78,589	41	
Kesäkuu . . .	—	—	—	15,273	53	24,6	46,288	70	74,5	—	—	—	578	73	0,9	62,140	96	61,432	56	15	91	61,448	47	
Heinäkuu . .	—	—	—	11,860	81	23,7	36,330	64	75,8	57	96	0,1	212	36	0,4	47,961	77	47,304	13	8	66	47,312	79	
Elokuu	—	—	—	20,611	41	32,0	43,210	93	67,0	514	18	0,8	160	20	0,2	64,496	72	67,482	24	—	69	67,482	93	
Syyskuu . . .	—	—	—	21,322	24	31,2	46,649	82	68,2	—	—	—	242	80	0,4	68,316	82	65,073	47	—	08	65,073	55	
Lokakuu . . .	—	—	—	22,972	10	26,6	63,201	50	73,1	—	—	—	246	18	0,3	86,419	78	84,078	37	—	44	84,078	81	
Marraskuu . .	—	—	—	14,388	46	18,5	62,839	27	80,8	318	52	0,4	224	20	0,3	77,770	45	78,402	62	—	40	78,603	02	
Joulukuu . .	—	—	—	9,890	49	14,2	58,554	36	83,8	285	62	0,4	1,169	20	1,6	69,899	67	77,725	03	—	—	77,725	03	
Summa v.																								
1902	—	—	—	191,638	66	29,4	453,945	69	69,7	1,921	68	0,3	4,150	68	0,6	651,656	71	646,085	—	8,282	33	654,567	33	
” 1901	—	—	—	²⁾ 199,557	73	30,5	²⁾ 450,502	71	68,8	1,565	02	0,2	3,369	92	0,5	654,995	38	646,509	81	11,242	97	657,752	78	
” 1900	—	—	—	253,432	61	33,1	506,153	24	66,0	2,795	73	0,4	3,783	53	0,5	766,165	11	—	—	—	—	754,831	19	
” 1899	—	—	—	230,314	13	31,8	484,608	16	66,9	2,868	36	0,4	7,074	91	0,9	724,865	56	—	—	—	—	713,885	53	
” 1898	—	—	—	220,703	48	30,1	503,914	84	68,7	1,964	95	0,3	7,285	63	0,9	733,868	90	—	—	—	—	723,383	34	
” 1897	—	—	—	177,811	45	27,6	458,529	65	71,2	1,397	23	0,2	6,061	12	1,0	643,799	45	—	—	—	—	635,485	77	
” 1896	—	—	—	160,943	77	30,1	372,367	58	69,4	2,369	86	0,4	700	25	0,1	536,381	46	—	—	—	—	528,729	75	
” 1895	1,163	04	0,2	130,430	51	26,6	355,046	02	72,6	2,428	61	0,5	524	13	0,1	489,592	31	—	—	—	—	480,763	54	
” 1894	1,047	12	0,2	113,632	32	26,6	309,772	96	72,4	2,691	41	0,6	756	21	0,2	427,900	02	—	—	—	—	428,112	96	
” 1893	844	12	0,2	101,626	13	25,0	300,192	33	73,9	2,655	62	0,7	1,017	97	0,2	406,336	17	—	—	—	—	401,306	17	

¹⁾ Poistettu vuodesta 1896 alkaen. — ²⁾ Sarekkeen ulkopuolella: Tuulaakia *Smk* 737: 95

Liikennemaksuja ” 796: 82

Summa *Smk* 1,534: 77, ollen kaupungin tappio niiden väären-

nysten johdosta, joita on tehty varastomakasiinin tulliosastolla.

Lähde: Liikennekonttorin vuosikertomukset.

Taulu N:o 226. Liikenteelle pantuja maksuja Helsingissä vuosina 1893—1902.

	1893	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902
Tuulaaki <i>Smc</i>	106,157 54	120,135 16	137,439 80	170,754 33	177,811 45	220,703 48	230,314 13	253,432 61	199,557 73	191,638 66
Liikennemaksu "	300,192 33	309,772 96	355,046 02	372,367 58	458,529 65	503,914 84	484,608 16	506,153 24	450,502 71	453,945 69
Mittausmaksu "	2,655 62	2,691 41	2,428 61	2,369 86	1,397 23	1,964 95	2,868 36	2,795 73	1,565 02	1,921 68
Kauttakulkumak.vuokr. "	1,017 97	756 21	524 13	700 25	6,061 12	7,285 63	7,074 91	3,783 53	3,369 92	4,150 68
Satamamaksu "	143,437 17	160,584 36	156,813 43	170,746 99	194,072 62	193,076 37	213,103 86	200,777 09	185,146 63	181,331 36
Siltamaksu "	15,294 08	9,311 50	6,596 66	10,729 62	9,461 32	8,215 08	9,726 15	9,196 62	9,671 42	8,421 86
Painolastimaksu "	655 60	486 70	766 80	491 —	469 20	364 80	269 60	281 40	149 —	110 80
Summa <i>Smc</i>	569,410 31	603,738 30	659,615 45	728,159 63	847,802 59	935,525 15	947,965 17	976,420 22	849,962 43	841,520 73

Lähde: Tietoja Liikenne- ja Satamakonttorista.

Taulu N:o 227. Helsingin Satamakonttorin ylöskanto vuonna 1902, sekä vuosina 1893—1901.

K u u k a u s i	M a k s u j a								
	Vaaka-	Nostorana-	Satama-	Silta-	Elinkeino-	Kalavesi-	Painolasti-	Myönnetty lyhennystä	Summa
	<i>Smk.</i>	<i>Smk.</i>	<i>Smk.</i>	<i>Smk.</i>	<i>Smk.</i>	<i>Smk.</i>	<i>Smk.</i>	<i>Smk.</i>	<i>Smk.</i>
Tammikuu	235 78	— —	27 40	1 14	— —	8 —	— —	— —	272 32
Helmikuu	252 93	— —	9 —	— —	— —	— —	— —	— —	261 93
Maaliskuu	255 31	20 80	13 —	— —	— —	1 —	— —	— —	290 11
Huhtikuu	272 08	— —	19 —	— —	— —	37 —	— —	— —	328 08
Toukokuu	193 37	32 20	26,527 60	273 28	281 05	1,166 —	14 —	5,871 44	22,616 06
Kesäkuu	150 60	131 —	33,135 80	1,229 21	690 12	169 —	16 —	7,299 44	28,222 29
Heinäkuu	159 73	243 40	37,679 40	1,503 74	695 22	63 —	30 40	8,857 32	31,517 57
Elokuu	147 61	143 —	34,414 —	1,515 78	85 70	9 —	15 20	8,576 10	27,754 19
Syyskuu	194 96	102 —	29,939 10	1,295 30	93 55	7 —	34 —	8,194 48	23,471 43
Lokakuu	219 31	31 20	30,656 60	1,361 97	475 53	— —	1 20	6,807 80	25,938 03
Marraskuu	235 48	30 80	26,933 60	527 14	859 06	— —	— —	5,167 08	23,419 —
Joulukuu	225 96	15 60	18,302 50	714 30	87 30	— —	— —	5,551 98	13,793 68
Summa vuonna 1902	2,543 12	750 —	237,657 —	8,421 86	3,267 55	1,460 —	110 80	56,325 64	197,884 69
” ” 1901	2,810 67	1,000 40	244,806 20	9,671 42	4,046 15	1,220 —	149 —	59,368 52	204,044 27 ¹⁾
” ” 1900	2,888 28	939 60	260,757 25	9,196 62	2,899 20	1,385 —	281 40	59,980 16	218,367 19
” ” 1899	2,916 80	1,659 20	281,338 50	9,726 15	4,205 26	1,274 —	269 60	68,234 64	233,154 87
” ” 1898	3,008 58	1,396 60	257,885 95	8,215 08	3,294 33	1,331 —	364 80	64,809 58	210,686 76
” ” 1897	3,075 41	694 60	251,255 90	9,461 32	3,324 09	1,530 —	469 20	57,453 88	212,356 64
” ” 1896	2,956 81	— —	224,672 25	10,729 62	2,693 23	1,544 —	491 —	53,925 26	189,161 65
” ” 1895	2,538 45	— —	201,546 45	6,596 66	2,332 87	1,845 —	766 80	44,733 02	170,893 21
” ” 1894	2,441 76	46 35	208,564 20	9,311 50	2,421 65	1,739 —	486 70	47,979 84	177,031 32
” ” 1893	2,662 85	134 35	182,260 71	15,294 08	2,470 77	1,813 —	655 —	38,823 54	166,467 22

¹⁾ Loppusumma ei ole yhtäpitävä yhteenlaskettavain kanssa, koska on lyhennetty Smk 291:05 takaisinsuoritusta saksalaiselle höyrylaivalle Hektos.

Lähde: Tietoja Satamakonttorista.

Taulu N:o 228. Ylöskanto Helsingin Tullikamarissa vuosina 1893—1902.

V u o s i	Tullimaksuja		Merenkulku- maksuja		Tuontimak- suja ulkomai- sesta ja tulli- maksuja ve- näläisestä tupakista		Varasto- maksuja		Sahaus- maksuja		Majakka- maksuja		Sekalaisia va- roja (toimitus- maksuja y. m.)		Summa ylös- kanto	
	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>
1902	9,359,155	69	280,698	39	337,822	31	34,948	33	12,304	50	71,189	93	33,624	95	10,129,744	10
1901	9,906,309	75	297,113	37	217,092	63	47,007	35	13,127	69	80,327	92	31,913	90	10,592,892	61
1900	11,961,903	57	358,577	95	838,946	57	49,950	11	22,458	32	91,282	14	41,362	50	13,364,481	16
1899	11,382,269	33	341,107	94	373,233	90	44,412	74	20,676	23	108,850	09	47,265	39	12,317,817	62
1898	10,727,572	31	321,552	12	455,157	75	57,447	17	20,807	99	90,241	82	37,307	05	11,710,086	21
1897	8,609,175	48	258,265	25	373,771	31	28,599	13	25,292	06	113,064	14	41,489	89	9,449,657	26
1896	7,795,394	56	233,641	50	367,256	92	27,534	78	32,370	59	93,330	95	106,424	64	8,656,003	94
1895	6,208,283	94	186,106	12	346,525	49	29,741	47	21,411	01	82,434	14	33,948	81	6,908,450	98
1894	5,313,153	07	159,291	70	371,057	06	19,769	35	29,529	82	90,112	64	34,513	98	6,017,427	62
1893	4,778,754	—	143,282	15	338,505	95	26,217	22	30,602	83	86,470	83	34,943	02	5,438,776	—

Lähde: Suomenmaan virallista tilastoa. Kauppa ja Merenkulku.

**Taulu N:o 230. Kunnallisverotus Helsingissä vuosina
1885—1902.**

Vuosi	Asukkaita henkikirjain mukaan	Verotettuja	Prosentti asukkaista	Arvioitu verotettava vuositulo	Taksoitettu veromäärä		Vero- prosentti	Keskimäärä verotettujen vuositulosta	
				<i>Smk</i>	<i>Smk</i>	<i>pro.</i>		<i>Smk</i>	<i>pro.</i>
1885	41,579	8,146	19,59	25,445,200	652,357	62	2,56	3,123	64
1886	43,345	7,887	18,20	25,098,000	689,651	10	2,75	3,182	20
1887	43,834	7,513	17,14	24,558,400	674,857	40	2,75	3,268	79
1888	46,255	8,413	18,19	26,384,400	622,186	83	2,36	3,136	15
1889	53,910	7,872	14,60	27,382,200	622,065	18	2,27	3,478	57
1890	56,236	7,203	12,81	29,110,400	707,879	84	2,43	4,041	42
1891	58,799	8,032	13,66	31,722,400	791,475	38	2,49	3,949	50
1892	57,192	8,516	14,89	32,287,600	902,879	32	2,80	3,791	40
1893	57,210	8,416	14,72	33,570,800	902,467	12	2,69	3,988	93
1894	58,637	7,603	12,97	34,670,000	1,179,009	44	3,40	4,560	04
1895	64,554	7,866	12,18	32,809,600	1,188,794	39	3,62	4,171	07
1896	67,635	7,696	11,37	33,514,800	1,172,367	18	3,50	4,354	83
1897	70,698	8,180	11,57	40,769,200	1,242,432	32	3,05	4,984	01
1898	71,365	8,924	12,50	41,731,600	1,251,439	68	3,—	4,676	33
1899	75,492	10,242	13,58	53,382,400	1,345,593	81	2,52	5,212	11
1900	79,126	11,069	13,99	54,630,000	1,726,212	94	3,16	4,935	41
1901	82,213	11,445	13,92	54,897,600	1,771,284	15	3,22	4,796	64
1902	82,604	11,672	14,13	58,213,200	1,857,556	73	3,13	4,977	42

Lähde: Rabatoimikonttorin kertomukset kaupungin tilinpäätöksestä.

Taulu N:o 231. Maksavia veroäyriä sekä veroäyriltä taksoitettu veromäärä vuosina 1883—1902.

Vuosi	Veroäyrejä (vastaten 400 markan vuosituloa)	Lisäys	Vähennys	Taksoitettu määrä veroäyriltä (etuoiikoudettomalta)	
				<i>Smk.</i>	<i>712.</i>
1883	55,864	2,542	—	9	79
1884	62,818	7,454	—	12	22
1885	63,613	795	—	10	26
1886	62,745	—	868	11	—
1887	61,396	—	1,349	11	—
1888	65,961	4,565	—	9	45
1889	68,458	2,497	—	9	10
1890	72,776	4,318	—	9	76
1891	79,306	6,530	—	10	—
1892	80,719	1,413	—	11	20
1893	83,927	3,208	—	10	76
1894	86,675	2,748	—	13	61
1895	82,024	—	4,651	14	50
1896	83,787	1,763	—	14	—
1897	101,923	18,136	—	12	20
1898	104,329	2,406	—	12	—
1899	133,456	29,127	—	10	10
1900	136,575	3,119	—	12	66
1901	137,244	669	—	12	91
1902	139,631	2,387	—	13	31

Lähde: Tietoja Rahatoimikonttorista.

Taulu N:o 232. Henkilöitä Helsingissä, joita on verotettu arvioidusta vuositulosta vuosina 1900—1902.

Arvioidusta vuositulosta <i>Smc</i>	Verotettuja			Arvioidusta vuositulosta <i>Smc</i>	Verotettuja		
	v. 1902	v. 1901	v. 1900		v. 1902	v. 1901	v. 1900
800	3,985	4,048	4,172	7,600	42	39	27
1,200	1,981	1,956	1,742	8,000	178	173	167
1,600	993	915	877	8,400	28	23	31
2,000	672	609	566	8,800	47	47	54
2,400	370	380	315	9,200	41	33	31
2,800	268	235	223	9,600	32	27	26
3,200	294	295	263	10,000	142	149	149
3,600	131	124	115	10,400—15,000	403	400	366
4,000	370	353	348	15,400—20,000	278	250	235
4,400	96	75	63	20,400—25,000	103	97	104
4,800	222	214	210	25,400—30,000	67	84	95
5,200	80	83	70	30,400—40,000	101	104	79
5,600	98	87	94	40,400—50,000	38	27	52
6,000	242	237	224	50,400—75,000	54	60	48
6,400	69	66	85	75,400—100,000	31	31	23
6,800	70	81	70	100,400—200,000	29	33	36
7,200	105	98	94	Yli 200,000	12	12	13
				Summa	11,672	11,445	11,069

Lähde: Rahatoimikonttorin kertomukset kaupungin tilinpäätöksestä.

Taulu N:o 233. Helsingin kaupungin pääomavarat vuonna 1902 sekä vuosina 1899—1901.

	Saldo 1 p:nä Tammikuuta		Vähennys vuo- den kuluessa		Lisäys vuoden kuluessa		Saldo 31 p:nä Joulukuuta	
	<i>Smk.</i>	<i>mlä.</i>	<i>Smk.</i>	<i>mlä.</i>	<i>Smk.</i>	<i>mlä.</i>	<i>Smk.</i>	<i>mlä.</i>
I. Rakennuksia ja rakennettuja kiinteistöjä	8,743,354	78	49,327	26	1,482,218	98	10,176,246	50
II. Maatiloja kaupungin ulkopuolella	880,000	—	—	—	—	—	880,000	—
III. Kaupungin vuokralle annetun maan arvo	3,845,972	60	322,253	—	—	—	3,523,719	60
IV. Myytäväksi käytettävissä olevia tontteja	2,380,888	82	—	—	389,664	68	2,770,553	50
V. Maksettavaksi käymätön lunastushinta	2,093,160	62	482,567	69	987,200	80	2,597,793	73
VI. Vesijohdon pääoma-arvo	3,237,840	38	—	—	176,367	82	3,414,208	20
VII. Kaasutehtaan pääoma-arvo	597,419	94	—	—	573	02	597,992	96
VIII. Kalusto	1,258,042	67	192,153	44	295,019	45	1,360,908	68
Summa vuonna 1902	23,036,679	81	1,046,301	39	3,331,044	75	25,321,423	17
„ 1901	21,134,475	74	269,799	41	2,172,003	48	23,036,679	81
„ 1900	19,652,943	24	1,293,068	61	2,774,601	11	21,134,475	74
„ 1899	—	—	—	—	—	—	19,652,943	24

Lähde: Rahatoimikonttorin kertomus kaupungin tilinpäätöksestä.

**Taulu N:o 235. Helsingin kaupungin vakautettu velka vuonna 1902
sekä vuosina 1880—1901.**

Obligationsilaina	Alkuperäinen määrä	Saldo 1 p:nä tammik.	Kuolelusta vuoden kuluessa	Saldo 31 p:nä jouluk.	%
Viertotieobligationsilaina vuodelta 1865 . .	160,000	60,000	—	60,000	3,6
Vesijohtolaina vuodelta 1876	1,500,000	1,232,100	25,800	1,206,300	5
Uudisrakennus- ja järjestelylaina vuod. 1882	1,550,000	973,000	51,500	921,300	4,5
Obligationsilaina vuodelta 1892	4,500,000	4,332,000	23,000	4,309,000	4,5
Obligationsilaina vuodelta 1898	3,994,000	2,943,000	21,000	2,922,000	3,5
Obligationsilaina vuodelta 1900	3,000,000	2,985,000	15,000	2,970,000	4
Summa vuonna 1902	14,704,000	12,525,100	136,300	12,388,800	—
„ 1901	14,704,000	12,655,200	130,100	12,525,100	—
„ 1900	11,704,000	10,760,100	—	12,655,200	—
„ 1899	11,704,000	9,871,900	—	10,760,100	—
„ 1898	7,710,000	7,455,600	—	9,871,900	—
„ 1897	7,710,000	7,585,300	129,700	7,455,600	—
„ 1896	7,710,000	8,223,591 35	638,291 35	7,585,300	—
„ 1895	7,710,000	8,412,896 50	189,305 15	8,223,591 35	—
„ 1894	7,710,000	7,348,437 17	—	8,412,896 50	—
„ 1893	7,710,000	7,447,274 17	98,837	7,348,437 17	—
„ 1892	3,210,000	5,027,135 53	—	7,447,274 17	—
„ 1891	3,210,000	3,870,906 44	—	5,027,135 53	—
„ 1890	3,210,000	3,130,234 27	—	3,870,906 44	—
„ 1889	3,210,000	3,192,408 58	62,174 31	3,130,234 27	—
„ 1888	3,210,000	3,234,333 08	41,924 50	3,192,408 58	—
„ 1887	3,210,000	3,285,495 49	51,162 41	3,234,333 08	—
„ 1886	3,210,000	3,318,369 64	32,874 15	3,285,495 49	—
„ 1885	3,210,000	3,363,064 66	44,695 02	3,318,369 64	—
„ 1884	3,210,000	3,377,462 85	14,398 19	3,363,064 66	—
„ 1883	3,210,000	3,391,577 13	14,114 28	3,377,462 85	—
„ 1882	3,210,000	2,055,419 86	—	3,391,577 13	—
„ 1881	1,660,000	2,339,357 71	283,937 85	2,055,419 86	—
„ 1880	1,660,000	—	—	2,339,357 71	—

Lähde: Rahatoimikonttorin kertomukset kaupungin tilinpäätöksestä.

Taulu N:o 236. Helsingin kaupungin menot ja tulot vuonna 1902, verrattuna vahvistettuun vuosirahansääntöön.

Menot .	Määräraha vuosirahansäännön mukaan	Kustannukset kirjain mukaan	Määrärahan yli suoritettu	Säästöä määrähasta
I. Kaupungin velat.				
Viertotielainasta, korkoa	2,160 —	2,160 —	— —	— —
kuoletusta	6,000 —	6,000 —	— —	— —
1876 vuoden vesijohtolainasta, korkoa	60,960 —	60,960 —	— —	— —
kuoletusta	25,800 —	25,800 —	— —	— —
Mahdollinen korkotappio arvotuista, kaupunginrahastossa olevista obligatsioneista, arviolta	500 —	717 60	217 60	— —
1882 vuoden uudisrakennus- ja järjestelylainasta, korkoa	42,626 25	42,626 25	— —	— —
kuoletusta	51,500 —	51,500 —	— —	— —
1892 vuoden obligatsioonilainasta, korkoa	194,422 50	194,422 50	— —	— —
kuoletusta	23,000 —	23,000 —	— —	— —
toimituspalkkioita ja kurssinerotuksia	900 —	666 70	— —	233 30
1898 vuoden obligatsioonilainasta, korkoa	103,005 —	103,005 —	— —	— —
kuoletusta	21,000 —	21,000 —	— —	— —
toimituspalkkioita ja kurssinerotuksia	1,000 —	849 20	— —	150 80
1900 vuoden obligatsioonilainasta, korkoa	119,400 —	119,400 —	— —	— —
kuoletusta	15,000 —	15,000 —	— —	— —
toimituspalkkioita ja kurssinerotuksia	1,000 —	827 77	— —	172 23
Seurahuoneen kauppahinnan korkoa	15,420 —	14,049 33	— —	1,370 67
Lainan tai kassakreditiiivin korkoa y. m.	60,000 —	60,224 97	224 97	— —
Summa	743,693 75	742,209 32	442 57	1,927 —
II. Kaupungin virastot.				
Maistraatti	36,700 —	37,304 70	604 70	— —
Raastuvanoikeus	111,183 33	111,393 19	209 86	— —
Maistraatin ja Raastuvanoikeuden yhteiset apulaiset y. m.	26,700 —	26,494 82	— —	205 18
Ulosottotoimi	33,733 33	33,132 88	— —	600 45
Pöytäkirjain puhtaaksikirjoitus	1,700 —	908 50	— —	791 50
Tarverahoja	15,000 —	16,198 97	1,198 97	— —
Summa	225,016 66	225,433 06	2,013 53	1,597 13
III. Kunnallishallinto.				
Kaupunginvaltuuston kanslia	12,400 —	17,154 77	4,754 77	— —
Rahatoimikamari, palkkauksia	29,400 —	29,243 37	— —	156 63
tarverahoja	10,000 —	9,405 37	— —	594 63
Rahatoimikonttori, palkkauksia	41,060 —	40,941 06	— —	118 94
tarverahoja	5,000 —	5,100 41	100 41	— —
Liikennekonttori, palkkauksia	32,470 —	33,204 34	734 34	— —
mittarinpalkkioita	800 —	1,098 16	298 16	— —
tarverahoja	1,800 —	1,791 87	— —	8 13
Satamakonttori, palkkauksia	34,575 —	33,429 99	— —	1,145 01
tarverahoja	700 —	890 51	190 51	— —
Rakennuskonttori, palkkauksia	30,180 —	30,179 72	— —	28 —
ylimääräisiä insinöörejä y. m.	8,000 —	8,705 03	705 03	— —
Siirto	206,385 —	211,145 10	6,783 72	2,023 62

Jatkoa.

	Määräraha vuosirahan- säännön mu- kaan		Kustannuk- set kirjain- mukaan		Määrärahan yli suori- tettu		Säästöä mää- rarahasta	
Siirto	206,385	—	211,145	10	6,783	72	2,023	62
metsänvartija-apulaiset y. m.	2,000	—	1,411	07	—	—	588	93
tarveaineet ja apuripäivätyöt	8,000	—	10,155	53	2,155	53	—	—
tarverahoja	1,500	—	1,505	98	—	5 98	—	—
Puutarhalautakunta	7,000	—	6,962	65	—	—	37	35
Taksoitus- ja tutkijalautakunnat	5,000	—	4,645	86	—	—	354	14
Holhouslautakunta	1,400	—	1,370	80	—	—	29	20
Työväenasiain lautakunta	800	—	800	—	—	—	—	—
Kasvatuslautakunta	2,100	—	2,094	12	—	—	5	88
Summa	234,185	—	240,091	11	8,945	23	3,039	12
IV. Katuvalaistus.								
Kaasuvalaistus	108,000	—	104,960	40	—	—	3,039	60
Petrolivalaistus	89,215	50	82,504	94	—	—	6,710	56
Sähkövalaistus	12,450	—	7,246	63	—	—	5,203	37
Summa	209,665	50	194,711	97	—	—	14,953	53
V. Palosammutustoimi.								
Palkkauksia y. m.	77,810	—	77,375	21	—	—	434	79
Palotalli	11,160	—	11,095	65	—	—	64	35
Lämmitys ja valaistus	10,360	—	10,344	11	—	—	15	89
Palokalut ja kalusto	18,000	—	12,904	49	—	—	95	51
Sekalaista	3,400	—	3,401	90	—	1 90	—	—
Määrärahaa vapaaehtoiselle palokunnalle	5,000	—	5,000	—	—	—	—	—
Summa	120,730	—	120,121	36	—	1 90	610	54
VI. Poliisilaitos.								
Palkkauksia	337,620	—	334,880	13	—	—	2,739	87
Poliisihoito Forsbyn talon alueella	2,090	—	1,229	15	—	—	860	85
Poliisitalli	6,250	—	6,956	81	706	81	—	—
Vuokria, halkoja ja valaistusta	23,000	—	24,055	44	1,055	44	—	—
Sekalaista	43,080	—	41,820	91	—	—	1,259	09
Kuvernöörin käyttövarat	5,000	—	5,000	—	—	—	—	—
Summa	417,040	—	413,942	44	1,762	25	4,859	81
VII. Terveyden- ja sairaanhoito.								
Lääkärit ja sairaanhoitajat	42,640	—	41,639	88	—	—	1,000	12
Terveyslautakunta	6,800	—	8,164	08	1,364	08	—	—
Marian sairaala, muiden paitsi kulkutautien osasto	24,641	62	28,023	32	3,381	70	—	—
kulkutautiosasto	18,540	—	16,824	66	—	—	1,715	34
sisätautien-kirurginen osasto	11,636	31	4,758	67	—	—	6,877	64
Siirto	104,257	93	99,410	61	4,745	78	9,593	10

Jatkoa.

	Määräraha vuosirahan- säännön mu- kaan		Kustannuk- set kirjain mukaan		Määrärahan yli suori- tettu		Säästöä mää- rärähasta		
Siirto	104,257	93	99,410	61	4,745	78	9,593	10	
sisätautien-kirurgisen osaston sisustus . . .	50,000	—	44,998	08	—	—	5,001	92	
talousoasto	117,686	22	125,468	24	7,782	02	—	—	
desinfisioimislaitos	3,120	—	2,629	95	—	—	490	05	
Määräraha väliaikaista sairaalaa varten	3,000	—	1,619	93	—	—	1,380	07	
Poliklinillinen silmäosasto	2,000	—	1,930	—	—	—	70	—	
Sörnäisten sairastupa	10,943	—	10,943	—	—	—	—	—	
Kallion lastenpoliklinikka	2,500	—	2,500	—	—	—	—	—	
Terveyspoliisi	22,000	—	22,002	08	—	2 08	—	—	
Katsastustoimisto	6,660	—	6,472	50	—	—	187	50	
Ruoka-aineiden tarkastusasema	6,900	—	7,005	91	105	91	—	—	
Lihantarkastusasema	7,800	—	7,576	91	—	—	223	09	
Ruumiinavaushuone	150	—	237	85	87	85	—	—	
Rokotusainevarasto	400	—	483	30	83	30	—	—	
Summa	337,417	15	333,278	36	12,806	94	16,945	73	
VIII. Vaivaishoito.									
Vaivaishoitohallitus	18,300	—	16,886	98	—	—	1,413	02	
Vaivaistalo	70,220	—	73,792	16	3,572	16	—	—	
Työlaitos	22,840	—	25,079	14	2,239	14	—	—	
Houruinhoitolaitos	34,660	—	36,966	01	2,306	01	—	—	
Elätteelle antamisen kustannukset	71,000	—	74,518	07	3,518	07	—	—	
Sairaanhoidokustannukset	7,500	—	9,244	90	1,744	90	—	—	
Houruinhoitokustannukset	22,000	—	21,784	—	—	—	216	—	
Läkkeet	5,000	—	5,509	03	509	03	—	—	
Suoranaisia apurahoja	40,000	—	43,809	—	3,809	—	—	—	
Sekalaista	3,500	—	3,040	65	—	—	459	35	
Summa	295,020	—	310,629	94	17,698	31	2,088	37	
IX. Opetustoimi.									
Merikoulu	3,600	—	3,413	—	—	—	187	—	
Käsityöläiskoulu	79,048	—	72,563	33	—	—	6,484	67	
Kauppaopistot	10,000	—	10,000	—	—	—	—	—	
Tylsämielisten lasten kasvatuslaitos	4,500	—	4,325	—	—	—	175	—	
Kansakoulu, palkkaukset	557,878	07	544,617	40	—	—	13,260	67	
vuokrat	26,000	—	24,243	96	—	—	1,756	64	
opetusvälineet	8,000	—	9,847	15	1,847	15	—	—	
tarveaineet käsittöihin	5,000	—	2,701	99	—	—	2,298	01	
huonekalut	10,000	—	11,082	63	1,082	63	—	—	
halot	25,000	—	20,322	43	—	—	4,677	57	
valaistus	20,000	—	12,788	84	—	—	7,211	16	
vaatetus	10,000	—	9,892	55	—	—	107	45	
puhtaanapito	15,000	—	14,381	64	—	—	618	36	
huoneistojen kunnossapito	18,000	—	16,355	16	—	—	1,644	84	
huonekalut Vallgårdin koulutaloon	20,000	—	20,000	—	—	—	—	—	
apumaksut eläkkeisiin	8,037	50	8,137	50	100	—	—	—	
tarverahat	2,500	—	2,270	29	—	—	229	71	
Kansankirjastot ja lukusalit	46,890	—	46,574	78	—	—	315	22	
Pahantapaisten lasten turvakodit	22,178	—	23,060	83	882	83	—	—	
Summa	891,631	57	856,577	88	3,912	61	38,966	30	

Jatkoa.

	Määräraha vuosirahan- säännön mu- kaan	Kustannuk- set kirjain mukaan	Määrärahan yli suori- tettu	Säästöä mää- rärabasta
X. Yleiset rasitukset.				
Kyydinpito	3,000 —	1,810 —	— —	1,190 —
Kruununverot	54 96	54 96	— —	— —
Majoituskustannukset	283,687 90	237,099 01	— —	46,588 89
Majoituslautakunta	7,800 —	7,699 86	— —	100 14
Summa	294,542 86	246,663 83	— —	47,879 03
XI. Vesijohto.				
<i>1. Hallinto ja käyttö.</i>				
Palkkaukset	27,320 —	27,319 88	— —	— 12
Pumppulaitoksen käyttökustannukset	9,000 —	10,690 95	1,690 95	— —
Siiviläin käyttökustannukset	12,000 —	9,698 93	— —	2,301 07
Vesimittarien lukeminen y. m.	6,800 —	8,185 54	1,385 54	— —
Mittaukset ja tutkimukset laajennuksia varten	1,500 —	1,500 —	— —	— —
Palovakuutusmaksut	1,200 —	1,280 48	80 48	— —
Vuokramaksut	950 —	950 —	— —	— —
Konttorihuoneiston vuokra, siivoam. ja valaistus	2,000 —	1,974 94	— —	25 06
Tarverahoja	2,500 —	2,985 53	485 53	— —
Maksulippujen ja laskujen kulettaminen	700 —	700 —	— —	— —
Hevosaltaiden kustannukset	2,700 —	2,266 91	— —	433 09
Yksityiset johdonyhdistämiset	95,000 —	119,536 78	24,536 78	— —
Summa	161,670 —	187,039 94	28,179 28	2,759 34
<i>2. Kunnossapito ja korjaus.</i>				
Vesijohdon rakennuksien, aitauksien, sulkujen, koneiden ja putkiverkon korjaus ja kun- nossapito	22,000 —	25,005 75	3,005 75	— —
Vesimittarien korjaus ja tarkistus	3,000 —	4,125 02	1,125 02	— —
Pumppulaitoksen turbiinien uusiin vaihtaminen	15,000 —	19,068 48	4,068 48	— —
Summa	40,000 —	48,199 25	8,199 25	— —
<i>3. Uutisrakennuksia.</i>				
Eläintarhan vesisäiliön lisärakennus	67,000 —	67,000 —	— —	— —
Summa	67,000 —	67,000 —	— —	— —
<i>4. Putkiverkon laajennus ja vesimittarien osto.</i>				
Vesimittarien osto	8,000 —	8,000 —	— —	— —
Putkienvaihto L. Henrikinkadun alle Aleksan- terinkadun N:osta 23 Bulevardinkadulle . .	19,600 —	19,600 —	— —	— —
Vesiposteja Katajanokanlaiturille	8,800 —	8,800 —	— —	— —
Uusi imujohto turbiinipumppulaitokseen	2,600 —	2,582 98	— —	17 02
Vesijohto Korkeavuorenkadun alitse Pieneltä Roobertinkadulta Punanotkonkadulle	7,500 —	6,313 84	— —	1,186 16
Vesijohto Vyökadun alitse Linnankadulta Luot- sikadulle	9,900 —	9,173 49	— —	726 51
Siirto	56,400 —	54,470 31	— —	1,929 69

Jatkoa.

	Määräraha vuosirahan- säännön mu- kaan	Kustannuk- set kirjain mukaan	Määrärahan yli suori- tettu	Säästöä mää- rarahasta
Siirto	56,400 —	54,470 31	— —	1,929 69
Vesijohto Vaasankadun alitse Flemminginka- dulta I. Viertotielle	30,700 —	31,398 63	698 63	— —
Vesijohto Flemminginkadun alitse Vaasanka- dulta Pääskynpesäkadulle	10,800 —	10,130 12	— —	669 88
Vesijohto Viipurinkadun alitse N:osta 5 Fred- riksberginkadulle	10,500 —	8,092 43	— —	2,407 57
Vesijohto Kajaaninkadun alitse N:osta 1 Fred- riksberginkadulle	7,500 —	5,933 38	— —	1,566 62
Vesijohto L. Brahenkadun alitse Stuurenkadulta Josafatinkadulle	13,700 —	10,698 70	— —	3,001 30
Vesijohto Josafatinkadun alitse I. Brahenka- dulta Kristiinankadulle	10,400 —	9,806 08	— —	593 92
Vesijohto Kristiinankadun alitse Josafatinka- dulta Vaasankadulle	9,600 —	9,600 —	— —	— —
Vesijohto Malminkadun alitse Lapinrinteeltä N:oon 32	2,900 —	1,881 28	— —	1,018 72
Vesijohto Helsinginkadun alitse Kristiinanka- dulta Itäiselle Brahenkadulle	6,000 —	6,000 —	— —	— —
Lisää entiseen määrärahaan putkiverkon Kal- liossa laajentamista varten	5,000 —	5,000 —	— —	— —
Summa	163,500 —	153,010 93	698 63	11,187 70
<i>5. Sekalaisia pienempiä töitä.</i>				
Uusi lämpöjohtohöyrypannu Vanhankaupungin pumppuhuoneisiin	1,500 —	1,618 46	118 46	— —
Vapakaivo Vanhankaupunkiin	400 —	327 42	— —	72 58
Putkiverkon palopostien ja sulkurainin täyden- tämisen	3,500 —	3,500 —	— —	— —
Summa	5,400 —	5,445 88	118 46	72 58
Summa vesijohdosta	437,570 —	460,746 —	37,195 62	14,019 62
XII. Kauppahallit.				
Palkkaukset	1,350 —	1,350 —	— —	— —
Valaistus	4,500 —	3,220 22	— —	1,279 78
Puhtaanapito y. m.	1,500 —	1,566 83	66 83	— —
Summa	7,350 —	6,137 05	66 83	1,279 78
XIII. Kaupungin maatilat.				
Gumtähti, hoitokustannukset y. m.	7,000 —	6,230 71	— —	769 29
Meilansin verot y. m.	400 —	219 28	— —	180 72
Summa	7,400 —	6,449 99	— —	950 01

Jatkoa.

	Määräraha vuosirahan- säännön mu- kaan	Kustannuk- set kirjain mukaan	Määrärahan yli suori- tettu	Säästöä mää- rarahasta
XIV. Yleiset työt.				
<i>1. Rakennukset ja huoneukset.</i>				
Sekalaisia korjauksia	24,000 —	26,764 02	2,764 02	— —
Lumenkuljetus y. m. kaupungin taloista	4,300 —	4,182 80	— —	117 20
Raatihuoneen ulkopuolinen maalaus ynnä eri- näisten siinä olevain huoneistojen ja por- raskäytävään korjaus	4,100 —	3,864 30	— —	235 70
Mukavuuksilaitos Kaivohuoneelle	1,200 —	1,149 67	— —	50 33
Seurahuoneen korjaus	40,000 —	40,000 —	— —	— —
Leppäsuon ruumiinavauspaviljongin laudoit- tus	700 —	648 56	— —	51 44
Turun kasarmin luona olevan kaivon repiminen	300 —	140 20	— —	159 80
Kansankirjastotalon sisustuksen muutos	2,000 —	1,788 39	— —	211 61
Erinäisten kaupung. taloissa olev. makkien uudest- aanrakentaminen tyynyjärjestelmän muk.	4,750 —	2,728 98	— —	2,021 02
Marian sairaalan korjaus	11,000 —	12,599 94	1,599 94	— —
Seurahuoneen kauppahinnan suoritusta	150,000 —	150,000 —	— —	— —
Sairaalapaviljongin rakentaminen keuhkotauti- sille potilaille Vaivaistalon alueelle	30,000 —	30,000 —	— —	— —
Summa	272,350 —	273,866 86	4,363 96	2,847 10
<i>2. Kadut ja yleiset paikat.</i>				
Sekalaisia korjauksia	12,000 —	11,489 29	— —	510 71
Kaisaniemen luona olevan Unioninkadun osun- den kivettäminen I noppakivellä asfaltissa	23,000 —	20,422 29	— —	2,577 71
Pitkän sillan uudestaanrakentaminen	45,000 —	46,077 79	1,077 79	— —
Erinäisten kaupungille kuuluvain katuosuuksien varrella olevain suoja-aitain uudestaanra- kentaminen ja korjaus	10,000 —	10,062 38	62 38	— —
Erinäisten Katajanokanlaiturin uuden tavarava- jan luona olevain alain kivettäminen muk- kulakivellä, sekä mainitun vajan länsipuoi- lella olevan laiturinosan 11 metrin leveydeltä kivettäminen II:aa noppakivellä	29,100 —	30,568 84	1,468 84	— —
Rautatienraiteita Katajanokalle	13,000 —	12,908 17	— —	91 83
Linnankadun tasoitus	5,400 —	4,261 41	— —	1,138 59
Vyökadun tasoitus	13,700 —	12,673 67	— —	1,026 33
Fredriksberginkadun tasoitus Flemminginka- dulta Sturenkadulle ja puolen leveyttä vii- memainitulta Kotkankadulle	7,400 —	7,488 15	88 15	— —
Viipurinkadun tasoitus Porvoonkadulta Fred- riksberginkadulle	17,000 —	15,278 85	— —	1,721 15
Kajaaninkadun tasoitus Porvoonkadulta Fred- riksberginkadulle	16,000 —	14,847 88	— —	1,152 12
Läntisen Brahenkadun tasoitus Helsinginka- dulta Porvoonkadulle	38,300 —	38,300 —	— —	— —
Kristiinankadun tasoitus Josafatin- ja Vaasan- kadun välillä	17,000 —	15,841 52	— —	1,158 48
Vaasankadun tasoitus L. Brahenkadulta Kris- tiinankadulle	10,900 —	10,054 25	— —	845 75
Porvoonkadun tasoitus Viipurinkadulta Kaja- ninkadulle	5,650 —	5,158 65	— —	491 35
Siirto	263,450 —	255,433 14	2,697 16	10,714 02

Jatkoa.

	Määräraha vuosirahan- säännön mu- kaan		Kustannuk- set kirjain- mukaan		Määrärahan yli suori- tettu		Säästöä mää- rärähasta	
Siirto	263,450	—	255,433	14	2,697	16	10,714	02
Josafatinkadun tasoitus Kristiinan- ja L. Bra- henkadun välillä	10,600	—	7,151	41	—	—	3,448	59
Sibyllankadun tasoitus	10,600	—	7,025	90	—	—	3,574	10
Malminkadun tasoitus tontin N:o 30 edustalla	2,700	—	2,298	05	—	—	401	95
Hernesaareskadun tasoitus Perämiehen- ja I. Tokankadun välillä	2,300	—	2,123	90	—	—	176	10
Summa	289,650	—	274,032	40	2,697	16	18,314	76
<i>3. Kanavat ja viemärit.</i>								
Sekalaista kunnossapittoa	15,000	—	17,923	87	2,923	87	—	—
Täydennystyöt	3,000	—	4,882	36	1,882	36	—	—
Suuremmat putket Kaivopuiston keilaradalta								
Merisatamaan menevään kanavaan	3,500	—	4,366	26	866	26	—	—
Kanava Linnankadun alitse	2,000	—	2,052	34	52	34	—	—
Kanava Vyökadun alitse osote N:osta 8 Lin- nankadulle	5,400	—	4,892	97	—	—	507	03
Kanava Fredriksberginkadun alitse Stuurenka- dulta Flemminginkadulle ja Kotkankadulta								
Stuurenkadulle	13,000	—	11,324	61	—	—	1,675	39
Kanava Viipurinkadun alitse osote N:osta 3								
Fredriksberginkadulle	3,500	—	3,359	01	—	—	140	99
Kanava Kajaaninkadun alitse osote N:osta 1								
Fredriksberginkadulle	1,800	—	1,612	93	—	—	187	07
Kanava Läntisen Brahenkadun alitse osote								
N:osta 14 Josafatinkadulle	7,400	—	5,639	03	—	—	1,760	97
Kanava Kristiinankadun alitse osote N:osta 10								
Vaasankadulle	3,450	—	2,843	98	—	—	606	02
Kanava Vaasankadun alitse osote N:osta 15								
Flemminginkadulle sekä Kristiinankadulta								
I. Brahenkadulle	15,400	—	14,258	67	—	—	1,141	33
Kanava Josafatinkadun alitse Kristiinankadulta								
L. Brahenkadulle	4,150	—	3,775	81	—	—	374	19
Kanava Flemminginkadun alitse Vaasankadulta								
Pääskynpesäinkadulle	16,450	—	10,385	80	—	—	6,064	20
Kanava Malminkadun alitse osote N:osta 32								
Lapinrinteelle	2,700	—	1,329	—	—	—	1,371	—
Summa	96,750	—	88,646	64	5,724	83	13,828	19
<i>4. Tiet.</i>								
Sekalaisia korjauksia	10,000	—	8,866	58	—	—	1,133	42
Tie Siltavuorenkad. ja Siltavuorenlaiturin välille	1,250	—	1,345	89	95	89	—	—
Tie Vanhankaupunginlahden pesusillalle	500	—	495	90	—	—	4	10
Summa	11,750	—	10,708	37	95	89	1,137	52
<i>5. Viertotiet.</i>								
Sekalaisia korjauksia	15,000	—	14,606	21	—	—	339	79
Summa	15,000	—	14,606	21	—	—	393	79

Jatkoa.

	Määräraha vuosirahan- säännön mu- kaan	Kustannuk- set kirjain mukaan	Määrärahan yli suori- tettu	Säästöä mää- rarahasta	
<i>6. Satamat.</i>					
Sekalaisia korjauksia	12,000 —	18,539 14	6,539 14	—	—
Alasmenosillat jälle ynnä laiturien aitaukset .	3,000 —	5,178 52	2,178 52	—	—
Tuölönlahden vedensyvyuden ja pohjan tutki- minen	3,000 —	2,698 25	—	—	301 75
Eteläisen laiturihaaran uudestaanrakentaminen	16,600 —	18,691 83	2,091 83	—	—
Pohj. laiturihaaran erään osan s:n	3,900 —	3,790 97	—	—	109 03
Puusillan uudestaanrakentaminen Siltavuoren- satamassa venäläisen muonamaksiinin luona	3,400 —	2,702 78	—	—	697 22
Summa	41,900 —	51,601 49	10,809 49	1,108 —	—
<i>7. Istutukset.</i>					
Istutuksien ja puutaimistojen kunnossapito . .	47,000 —	47,102 21	102 21	—	—
Aitautsen kunnossapito	2,000 —	2,048 65	48 65	—	—
Tasoitustöitä Kaivopuistossa	5,000 —	5,250 54	250 54	—	—
S:n Kaisaniemessä	5,000 —	5,026 21	26 21	—	—
1 vesiposti Vanhan kirkon luona oleviin istu- tuksiin	300 —	325 30	25 30	—	—
1 vesiposti Kaivopuiston istutuksiin	600 —	604 75	4 75	—	—
Kelkkamäkien valmistaminen	1,000 —	1,101 41	101 41	—	—
Sohvain osto	1,250 —	1,250 —	—	—	—
Summa	62,150 —	62,709 07	559 07	—	—
<i>8. Puhtaanapitotoimi.</i>					
Kaatopaikkain ja siltain kunnossapito	2,800 —	4,532 08	1,732 08	—	—
Vahtien palkkaus	5,200 —	5,922 30	722 30	—	—
Makkien ja pisoarien puhtaanapito	12,000 —	14,423 41	2,423 41	—	—
Kaupungin yleisten paikkain ja katuosuuksien puhtaanapito	47,000 —	59,542 87	12,542 87	—	—
Kaupungin keskikatuojen kasteleminen	10,000 —	6,158 13	—	—	3,841 87
Viertoteiden puhtaanapito	16,000 —	21,774 75	5,774 75	—	—
S:n s:n	1,000 —	622 29	—	—	377 71
Teiden s:n	7,000 —	6,135 57	—	—	864 43
Jäiden s:n	1,500 —	247 85	—	—	1,252 15
Venesatamain y. m. s:n	700 —	545 65	—	—	154 35
Summa	103,200 —	119,904 90	23,195 41	6,490 51	—
<i>9. Työkalut.</i>					
Sekalaista ostoa ja korjausta	7,000 —	12,276 97	5,276 97	—	—
Summa	7,000 —	12,276 97	5,276 97	—	—
<i>10. Sekalaista.</i>					
Pesusiltain, halkomittain, lyhtypylväiden y. m. kunnossapito	6,000 —	11,574 68	5,574 68	—	—
Summa	6,000 —	11,574 68	5,574 68	—	—
Summa yleisiin töihin	905,750 —	919,927 59	58,297 46	44,119 87	—

Jatkoa.

	Määräraha vuosirahan- sääntönnön mu- kaan		Kustannuk- set kirjain mukaan		Määrärahan yli suori- tettu		Säästöä mää- rarahasta	
XV. Eläkkeet	15,506	07	14,906	03	—	—	599	99
Summa	15,506	07	14,906	08	—	—	599	99
XVI. Sekalaiset menot.								
Kaupungin tilien tarkastus	4,100	—	4,100	—	—	—	—	—
Polttoainect	10,000	—	8,308	15	—	—	1,691	85
Valaistus, siihen luettuina juhvalaistukset . .	7,300	—	5,381	17	—	—	1,918	83
Myrskynvaroitussähkösanomatt	2,250	—	50	—	—	—	200	—
Palovakuutusmaksut	12,000	—	10,081	84	—	—	1,918	16
Määräraha henkikirjoittajalle	3,000	—	3,000	—	—	—	—	—
S:n rakennustarkastelijalle	2,400	—	2,400	—	—	—	—	—
Palkkio sähkötekniikolle	1,500	—	1,500	—	—	—	—	—
S:n 2:lle kalastuskatsontamiehelle	600	—	750	—	—	—	—	—
Puidenlantuksen silmälläpidosta kaupungin satama-alueella	150	—	—	—	—	—	—	—
Tavaravajan silmälläpidosta	1,200	—	1,200	—	—	—	—	—
Vaaliluettelon ynnä sen rekisterin kirjoittaminen	1,400	—	1,400	—	—	—	—	—
Määräraha lainopilliselle varattomain avustajalle	2,500	—	2,499	96	—	—	—	—
Määräraha Vankeusyhdistyksen turvakodille . .	600	—	600	—	—	—	—	04
Normaalikellojen ostoon ja kunnossapitoon . . .	2,500	—	2,210	—	—	—	290	—
Kalustoa erinäisiin kaupungin taloihin, korjausta ja täydennystä	7,500	—	7,392	47	—	—	107	53
Telefonimaksut	4,500	—	4,267	50	—	—	232	50
Määräraha jäähavaintoihin	600	—	600	—	—	—	—	—
Koiraveroa koskevan asetuksen noudattamisen valvontaa varten	500	—	500	—	—	—	—	—
Puolipäivätunnin merkinanto	300	—	300	—	—	—	—	—
Taksoitettujen varojen ja muiden tulojen lyhen- nystä ja takaisnsooritusta	30,000	—	37,974	05	7,974	05	—	—
Summa	92,900	—	94,515	14	7,974	05	6,358	91
<i>Arvaamattomiin tarpeisiin Kaupunginvaltuus- ton määräyksen mukaan:</i>								
II. Kaupungin virastot.								
Määräraha lahjapalkkioksi ulosotto- miehenapulais. Gustaf Eklundille	200:	—	200	—	—	—	—	—
III. Kunnallishallinto.								
Määräraha sijaispalkkioksi kaupun- ginvaltuuston sihteerille	300:	—	300	—	—	—	—	—
Määräraha palkanlisäksi vaakames- tari I. Liljerosille	200:	—	200	—	—	—	—	—
Määräraha matka-avuksi kaupungin- insinööri G. Idströmille	1,500:	—	1,500	—	—	—	—	—
VI. Poliisilaitos.								
Matkarahaa översti I. Gordielle	375: 50	—	375	50	—	—	—	—
Sierito	2,575: 50	—	2,575	50	—	—	—	—

Jatkoa.

		Määräraha vuosirahansäännön mukaan		Kustannukset kirjainmukaan		Määrärahan yli suoritettu		Säästöä määrärahadista	
	Siirto	2,575: 50	—	—	2,575 50	—	—	—	—
VII. Terveysten- ja sairaanhoito.									
Lisämääräraha Terveyslautakunnan tarverahoihin		358: —	—	—	358 —	—	—	—	—
Määräraha Lääket. Toht. von Willebrandin ja Björksténin toimeenpanemaa poliklinikkaa varten .		2,500: —	—	—	2,500 —	—	—	—	—
Määräraha Tulli- ja pakkahuoneen lisäsairaala varten		7,000: —	—	—	7,000 —	—	—	—	—
VIII. Vaivashoito.									
Määräraha vaivaistalon mielenvikaintensairaalan ja tuberkuloosipaviljongin sisustamistöihin		4,134: —	—	—	4,134 —	—	—	—	—
IX. Opetustoimi.									
Määräraha kansankirjaston kirjavarain katsastukseen		120: —	—	—	120 —	—	—	—	—
Määräraha kansakoulunoppilasten kesäsiirtoloille		1,000: —	—	—	1,000 —	—	—	—	—
Lisämääräraha n. s. kotikoulukursien komitealle		1,500: —	—	—	1,500 —	—	—	—	—
XIV. Yleiset työt.									
Määräraha tullihuoneen ja etsintäpaviljongin sisustustöihin		1,850: —	—	—	1,850 —	—	—	—	—
Määräraha huoneiston sisustamiseen postipakettien tullikäyttelyä varten		2,600: —	—	—	2,600 —	—	—	—	—
Määräraha makasiinitonttien pakko- luovutusta varten		3,012: 25	—	—	3,012 25	—	—	—	—
Määräraha piirustusten tekemiseen Töölön kaupunginosaa varten .		6,525: —	—	—	6,525 —	—	—	—	—
XV. Eläkkeet.									
Määräraha satamavahtimestarin leskelle Eeva Hagmanille		144: —	—	—	144 —	—	—	—	—
XVI. Sekalaiset menot.									
Määräraha kaupunginlähetykselle väliaikaisen naisten työkodin ylläpitämistä varten		6,000: —	—	—	6,000 —	—	—	—	—
Määräraha iäkkäisten naisten työko- tia varten		1,500: —	—	—	1,500 —	—	—	—	—
Määräraha työnvälitystoimistoa kos- kevan kysynyksen toimikunnalle		600: —	—	—	600 —	—	—	—	—
Määräraha Filharmoniselle seuralle		5,000: —	—	—	5,000 —	—	—	—	—
Määräraha Helsingin torvisoittok.		4,000: —	—	—	4,000 —	—	—	—	—
	Siirto	50,418: 75	—	—	50,418 75	—	—	—	—

Jatkoa.

		Määräraha vuosirahan- säännön mu- kaan	Kustannuk- set kirjain- mukaan	Määrärahan yli suori- tettu	Säästöä mää- rarahasta
Siirto	50,418: 75	— —	50,418 75	— —	— —
Määräraha vapaaehtoisen suojelus- kunnan perustamiseen	2,404: 41	— —	2,404 41	— —	— —
Määräraha juhlapitoja varten Poh- joismaisen luonnontutkijain ja lääkärien kokouksen osanottajille	10,000: —	— —	9,003 —	— —	997 —
	62,823: 16	50,000 —	— —	12,823 16	— —
Summa		50,000 —	61,826 16	12,823 16	997 —
<i>Edellisestä vuodesta siirtyviä tilejä</i>					
Uuden kaupungintalon rakentamiseen		— —	2,000 —	2,000 —	— —
Uutta tulli- j. pakkahuonetta vart. Katajanokalle		— —	251 89	251 89	— —
Määräraha vaakain ja käsikärjien ostamiseen Katajanokan tavaravajaan		— —	304 85	304 85	— —
		— —	2,556 74	2,556 74	— —
Saldo vuoteen 1903		— —	1,246,636 30	— —	— —
Summa <i>Smc.</i>		5,285,418 56	6,497,360 32	166,497 20	201,191 74

	Arvioitu tulo vuosirahan- säännön mu- kaan	Tulo kirjojen mukaan	Vajaus	Ylijäämä
Tulot.				
<i>Käytettävissä oleva säästö edellisestä vuodesta</i>	120,000 —	803,856 95	— —	— —
I. Korot.				
Vesijohto-obligatsioneista	16,500 —	16,350 —	150 —	— —
Viertotie-obligatsioneista	2,000 —	2,066 40	— —	66 40
Tontinlunastuksista	95,000 —	107,270 98	— —	12,270 98
Lahjoitusrahastoista, joiden korot tulev. kaupung.	14,000 —	16,859 11	— —	2,859 11
Sekalaisia korkoja	500 —	9,879 06	— —	9,379 06
Osinkoa osakkeista	9,000 —	7,945 —	1,055 —	— —
Summa	137,000 —	160,370 55	1,205 —	24,575 55
II. Tontinlunastukset	100,000 —	481,739 59	— —	381,739 59
Summa	100,000 —	481,739 59	— —	381,739 59

Jatkoa.

	Arvioitu tulo vuosirahan- säännön mu- kaan	Tulo kirjojen mukaan	Vajaus	Ylijäämä
III. Kaupungin kiinteä omaisuus.				
1. <i>Veroja lahjoitetuista taloista</i>	1,800 —	1,772 87	27 13	— —
2. <i>Kaupunkiin yhdistetty alue.</i>				
Vuokria	157,900 —	165,790 84	— —	7,890 84
S:n Kaivopuistonalueesta	14,600 —	15,636 76	— —	1,036 76
Vuokraa Kauppa- ja Kasarmitorien myyntipaikoista	18,000 —	37,770 50	— —	19,770 50
Vuokraa Sofiank. talossa N:o 3 olev. huoneistoista	5,500 —	4,694 35	805 65	— —
Vuokraa Vuorimiehenkadun talossa N:o 6 olevista huoneistoista	6,400 —	6,298 84	101 16	— —
Sekalaisia vuokria	4,500 —	7,963 34	— —	3,463 34
Vuokraa puodeista ja tiskeistä	4,500 —	4,606 80	— —	106 80
Vuokraa Kauppahallin myymälöistä	40,000 —	40,479 25	— —	479 25
Uimahuonemaksuja	1,500 —	1,117 —	383 —	— —
Kalavedenmaksuja	1,200 —	1,460 —	— —	260 —
Heinäkorjuu- ja laidunmaksuja	150 —	175 —	— —	25 —
Satannaisia vuokria ja konttien vuokria	15,000 —	22,683 38	— —	7,683 38
3. <i>Kaupungin maatilain vuokrat</i>	36,378 10	38,489 76	— —	2,111 66
Summa	307,428 10	348,938 69	1,316 94	42,827 53
IV. Tonttiverot				
Summa	2,700 —	2,737 20	— —	37 20
V. Tuloatuottavat oikeudet.				
Tuulaaki Helsinkiin tuleviksi määrättyistä tavartuulaaki Helsinkiin meritse tulevista, ylämaan kaupunkiin määrättyistä tavaroista	200,000 —	191,638 66	8,361 34	— —
Liikennemaksut	8,000 —	4,964 50	3,035 50	— —
Mittausmaksut	450,000 —	453,945 69	— —	3,945 69
Mittausmaksut	1,500 —	1,921 68	— —	421 68
Makasiinivuokra	2,000 —	4,150 68	— —	2,150 68
Satamamaksut	200,000 —	181,331 36	18,668 64	— —
Siltamaksut	8,500 —	8,421 86	78 14	— —
Nostoranamaksut	500 —	750 —	— —	250 —
Painolastimaksut	100 —	110 80	— —	10 80
Punnitusmaksut	2,700 —	2,543 12	156 88	— —
Ulkomaalaisten maksut ruokatavarain myynnistä aluksesta	3,000 —	3,267 55	— —	267 55
Biljaardimaksut	500 —	704 —	— —	204 —
Perunkirjoitusprosentit	38,000 —	97,076 60	— —	59,076 60
Kolehtivarat	200 —	186 69	13 31	— —
Sekalaiset sakot	200 —	309 —	— —	109 —
Vanhankaupungin myllyn vuokra	3,500 —	3,500 —	— —	— —
Pörssi-provisionia	600 —	1,273 59	— —	673 59
Summa	919,300 —	956,095 78	30,313 81	67,109 59

Jatkoa.

	Arvioitu tulo vuosirahan- säännön mu- kaan	Tulo kirjojen mukaan	Vajaus	Ylijäämä
VI. Sekalaiset tulot.				
Hengeltä menevää vaivaismaksua	35,000 —	37,515 —	— —	2,515 —
Sairaanhoidosta Marian sairaalassa	15,000 —	13,705 75	1,294 25	— —
Tuloja desinfioimislaitoksesta	300 —	293 —	7 —	— —
Desinfioimisesta kodeissa	1,000 —	1,380 50	— —	380 50
Vaivashoitolaisten työt	500 —	276 61	223 39	— —
Tuloja työlaitoksesta	10,000 —	12,079 68	— —	2,079 68
Maantuottoa vaivaistalosta	600 —	1,323 06	— —	728 06
Korvausta köyhään ylläpidosta	6,000 —	10,564 24	— —	4,564 24
Kansakoulunoppilasten maksut	200 —	491 65	— —	291 65
Kansakoulunoppilasten käsiyöt	600 —	73 81	526 19	— —
Korvausta turvakodeissa hoidetuista lapsista .	600 —	1,642 30	— —	1,042 30
Kirjalainoja	7,000 —	7,537 96	— —	537 96
Koiraveroa	16,000 —	15,750 —	250 —	— —
Maksuja kloseteista	6,500 —	6,619 74	— —	119 74
Apumaksu Ritarihuoneenpuistikon kunnossapit.	300 —	300 —	— —	— —
Apumaksu Säätytaloa ympäröivän istutusten	600 —	600 —	— —	— —
kunnossapitoon	200 —	200 —	— —	— —
Apumaksu Ateneumia ympäröivän istutuksen	200 —	200 —	— —	— —
kunnossapitoon	1,000 —	1,000 —	— —	— —
Apumaksu Vanhan kirkon luona olevan istu-	1,000 —	1,000 —	— —	— —
tuksen kunnossapitoon	1,000 —	1,000 —	— —	— —
Apumaksu evank. lutherilaiselta kirkkoseura-	1,000 —	1,000 —	— —	— —
kunnalta katujen puhtaanapitoon	800 —	800 —	— —	— —
Apumaksu Suomen Pankilta ja Säätytalolta	6,960 —	7,246 —	— —	286 —
katuvalaistukseen	6,960 —	7,246 —	— —	286 —
Vastike kaupungin menettämistä sakko-osuuk.	262,194 40	216,531 29	45,663 11	— —
Korvattuja majoituskustannuksia				
Summa	372,354 40	336,935 59	47,963 94	12,545 13
VII. Valtioavut.				
Kansakouluihin	178,000 —	184,000 —	— —	6,000 —
Poliisilaitokseen	249,433 33	249,433 33	— —	— —
Katuvalaistukseen	15,170 —	15,170 —	— —	— —
Palosammutustoimeen	21,000 —	21,000 —	— —	— —
Tulli- ja ravintolavapauden korvaus	368 —	368 —	— —	— —
Valmistavalle poikain ammattikoululle	15,500 —	15,500 —	— —	— —
Kaupungin osuus paloviinaverosta	13,000 —	14,999 83	— —	1,999 83
Summa	492,471 33	500,471 16	— —	7,999 83
VIII. Vesijohto.				
Vedennyynnistä	423,000 —	397,335 03	25,664 97	— —
Vesimaksuja hevosaltaista	2,100 —	2,013 22	86 78	— —
Korotusta vedenkulutusmaksujen myöhästy-	500 —	471 06	28 94	— —
neestä suorittamisesta	110,000 —	142,871 30	— —	32,871 30
Korvausta toimitetuista johdonyhdistämis. y. m.	575 —	750 —	— —	175 —
Vuokrat vesijohdon maa-alueesta				
Summa	536,175 —	543,440 61	25,780 69	33,046 30
IX. Valaistuslaitos				
Summa	62,000 —	111,242 22	— —	49,242 22
Summa	62,000 —	111,242 22	— —	49,242 22

Jatkoa.

	Arvioitu tulo vuosirahan- säännön mu- kaan		Tulo kirjojen mukaan		Vajaus		Ylijäämä	
X. Lainat	380,500	—	380,500	—	—	—	—	—
Summa	380,500	—	380,500	—	—	—	—	—
XI. Kunnallisverot	1,855,489	73	1,857,677	35	—	—	2,187	62
Summa	1,855,489	73	1,857,677	35	—	—	2,187	62
<i>Edellisestä vuodesta siirtyneitä määrärahoja, jotka eivät ole tulleet käytetyiksi vaan säätäneet:</i>								
Marian sairaala, sähkövalaistuksen toimeenpano	—	—	—	40	—	—	—	40
Flemminginkadun tasoitus	—	—	2,876	64	—	—	2,876	64
<i>Vuosirahansääntöön merkitsemättömiä menoja:</i>								
Humblebergin rappuden korvausta	—	—	875	60	—	—	875	60
Poliisimiehistön vaatetusrahasto	—	—	2,600	—	—	—	2,600	—
Pakkoluovutuslunastus Helsingin—Karjaan rautatieä varten luovutetusta maasta . . .	—	—	6,953	99	—	—	6,953	99
Vanhentuneita kuponkeja	—	—	48	—	—	—	48	—
Summa <i>Smf.</i>	—	—	13,354	63	—	—	13,354	63
Summa summarum	5,285,418	56	6,497,360	32	106,580	38	634,665	19

Yhteenveto Helsingin kaupungin menoista ja tuloista vuonna 1902.

P ä ä l u o k k a		Vuosirahansääntö- n muk- kaan		Kirjain mu- kaan	
Menot.					
I.	Kaupungin velat	743,693	75	742,209	32
II.	Kaupungin virastot	225,016	66	225,433	06
III.	Kunnallishallinto	234,185	—	240,091	11
IV.	Katuvalaistus	209,665	50	194,711	97
V.	Palosammutustoimi	120,730	—	120,121	36
VI.	Poliisilaitos	417,040	—	413,942	44
VII.	Terveysten- ja sairaanhoito	337,417	15	333,278	36
VIII.	Vaivaishoito	295,020	—	310,629	94
IX.	Opetustoimi	891,631	57	856,577	88
X.	Kaupungin vastattavat yleiset rasitukset	294,542	86	246,663	83
XI.	Vesijohto	437,570	—	460,746	—
XII.	Kauppahalli	7,350	—	6,137	05
XIII.	Kaupungin maatilat	7,400	—	6,449	99
XVI.	Yleiset työt	905,750	—	919,927	59
XV.	Eläkkeet	15,506	07	14,906	08
XVI.	Sekalaiset menot	142,900	—	156,341	30
	Vuosirahansääntöön merkitsemättömät menot	—	—	2,556	74
	Säästö vuoteen 1903	—	—	1,246,636	30
	Summa	5,285,418	56	6,497,360	32
Tulot.					
	Säästö vuodesta 1901	120,000	—	803,856	95
I.	Korot	137,000	—	160,370	55
II.	Tontinlunastukset	100,000	—	481,739	59
III.	Kaupungin kiinteä omaisuus	307,428	10	348,938	69
IV.	Tonttiverot	2,700	—	2,737	20
V.	Tuloatuottavat oikeudet	919,300	—	956,095	73
VI.	Sekalaiset tulot	372,354	40	336,935	59
VII.	Valtioavut	492,471	33	500,471	16
VIII.	Vesijohto	536,175	—	543,440	61
IX.	Valaistuslaitos	62,000	—	111,242	22
X.	Lainat	380,500	—	380,500	—
XI.	Taksoitus	1,855,489	73	1,857,677	35
	Vuosirahansääntöön merkitsemättömät tulot	—	—	13,354	63
	Summa	5,285,418	56	6,497,360	32

Lähde: Rahatoimikonttorin kertomus kaupungin tilinpäätöksestä.

Taulu N:o 237. Helsingin kaupunginrahaston tila 31 p:nä Joulukuuta 1902.

	<i>Smc</i>	<i>Smc</i>
Vastaavaa.		
Kassa	145,767 54	
Obligationsit	410,225 20	
Osakkeet	113,500 —	
Rakennusaineet	236,183 34	
Vesijohtoinekset	226,739 69	
Pankkitili	2,964,402 88	4,096,818 65
Nostamattomia apurahoja.		
Valtioapua katuvalaistukseen	22,430 —	
S:n palosammutustoimeen	1,900 —	
Majoituskustannuksia	6,888 15	31,218 15
Etumaksuja.		
Kaupunginvaltuuston kanslia	1,100 —	
Rahatoimikamari	6 42	
Liikennekonttori	2,528 13	
Puutarhalautakunta	37 35	
Kasvatustalokunta	864 28	
Palosammutustoimi	5,559 26	
Terveyslautakunta	3,415 03	
Marian sairaala	152 35	
Vaivahoito	9,217 85	
Kansakoulut	557 75	
Valaistuslaitos	215,070 82	238,509 24
Rästejä.		
Vuokria	11,476 16	
Tilapäisiä vuokria	6,685 09	
Maatilain vuokria	12,055 36	
Hengeltä menevää vaivaismaksua	619 32	
Vedenkulutusmaksuja	4,424 21	
Tuulaaki- ja liikennemaksuja	6,493 67	
Koiraveroa	1,017 49	
Kunnallisveroja	67,497 49	
Sekalaisia maksuja	14,799 42	125,068 21
Sekalaisia saamamiehiä.		
Poliklininen silmäsasto	70 —	
Käsityöläiskoulut	5,899 13	
Vesijohdon vesisäiliön uudisrakennus Eläintarhassa	823 27	
Seurahuoneen korjaus	112,865 38	
Sairaalapaviljongin keuhkotautipotilaille rakentaminen Vaivaistalon alu- eelle	5,685 42	
Siirto	125,343 20	— —

Jatkoa.

	Smk.		Smk.	
Siirto	125,343	20	—	—
Viertoteiden kunnossapito	1,482	40		
Kaivopuiston viertoteiden puhtaanapito	1,161	67		
Vedenkulutusmaksut	106,602	13		
Korvausta toimeenpannuista vesijohdonyhdistämisistä	39,771	53		
Kanava Tehtaankadun ja Neitsytpolun alitse	3,000	—		
Porthaninkadun tasointu	7,859	63		
Täyttämistöitä Sörnäsissä	835	50		
Kapteeninkadun tasointu	395	90		
Huvilakadun "	265	75		
Kotkankadun "	814	25		
Fredriksberginkadun "	914	30		
Porvoonkadun "	258	20		
G. Jansson	616	49		
Kaasuvalaistuksen toimeenpano Kauppahalliin	2,300	—		
Kustannukset 1902 vuoden obligatsioonilainasta	6,937	08		
Vesijohdon tullimaksut	3,763	34	302,321	37
Summa	—	—	4,793,935	62
Vastattavaa.				
Maksettavaksi käyneitä obligatsioneja ja kuponkeja.				
1876 vuoden lainan obligatsioneja	9,990	—		
1882 " " " "	16,743	75		
1865 " " kuponkeja	338	40		
1876 " " " "	1,775	—		
1882 " " " "	2,958	75	31,805	90
Nostamattomia määrärahoja.				
Huonekalut Vallgårdin kansakoulutaloon	1,363	92		
Vesijohdon putkienvaihto L. Henrikinkadun alle	19,600	—		
Vesiposteja Katajanokanlaiturille	6,242	96		
Vesijohto Helsinginkadun alle	6,000	—		
L. Brahenkadun tasointu	12,790	73		
Tasointutyöt 11:ssä ja 12:ssa kaupunginosassa	10,191	18		
Kanavia s:n s:n	5,654	18		
Uusi sairaalapaviljonki Marian sairaalaan	883	35		
Uusi kansakoulutalo Vallgårdin alueelle	4,592	03		
Vesijohdoveden puhdistamiskokeita	1,854	65		
Määräraha nutta kaupunginasemaa varten	651	—		
Määräraha henkikirjoittajalle	150	—		
Määräraha koiraverasetuksen valvontaa varten	460	—		
Vesijohdon kustannukset maksulippujen kuljetuksesta	633	81		
Määräraha jäähavaintoihin	2,618	94		
Määräraha työväen asunto-olojen tiedustusta varten	4,444	—		
Määräraha aikakauskirjalle „Vid hemmets härd“	100	—		
Siirto	78,230	75	—	—

Jatkoa.

	Smf.		Smf.	
Siirto	78,230	75	—	—
Määräraha poliklinikkaa varten	1,500	—		
Kaupunginvaltuuston käyttövarat	9,652	38	89,383	13
Helsingin Anniskelu- ja Vähittäinmyyntiosakeyhtiön voittovarot	—	—	500	—
Sekalaisia saamamiehiä.				
Viertotie-obligatsioonilainan kuoletusrahasto	42,100	—		
Rahatoimikonttorin ennakkomaksut	492	78		
Ruoka-aineiden tarkastusaseman ennakkomaksut	125	54		
Suomen Kaupunkien Hypoteekikassa	26,000	—		
Kaivopuiston lunastus	11,070	87		
Ennakkomaksunsuorituksia	5,099	11		
Joh. Johansson	2,000	—		
Valtioapua poliisilaitokselle	1,250	—		
Kuvernöörin käyttövarat poliisilaitosta varten	10	17		
1902 vuoden obligatsioonilainan liikkeelle laskeminen	3,109,527	42		
1902 vuoden selvittämättömät laskut	227,934	40	3,425,610	29
Summa	—	—	3,547,299	32
Säästöä vuoteen 1903	—	—	1,246,636	30
Summa	—	—	4,793,935	62

Lähde: Rahatoimikonttorin kertomus kaupungin tilinpäätöksestä.

Taulu N:o 238. Helsingin kaupungin omistamain kiinteimistöjen arvo vuonna 1902 sekä vuosina 1897—1901.

Rakennukset	Tontinarvo	Rakennusten arvo		Summa	
	<i>Smc</i>	<i>Smc</i>	<i>7pää</i>	<i>Smc</i>	<i>7pää</i>
1. Raatihuone, Aleksanterinkatu 20	278,558	149,000	—	427,558	—
2. Tulli- ja pakkahuone L. Rantakadun varrella	454,146	126,624	—	580,770	—
3. Huutokauppakamari ja Vanha pakkahuone	265,357	88,662	—	354,019	—
4. Pohjoinen palotorni	33,500	71,500	—	105,000	—
5. Eteläinen palotorni	130,000	370,000	—	500,000	—
6. Paloasema Kalliossa	—	3,000	—	3,000	—
7. Palovarikko Kampintorilla	—	28,000	—	28,000	—
8. Kaivuhuone	—	135,000	—	135,000	—
9. Kylpyhuone Kaivopuistossa	—	30,000	—	30,000	—
10. Uimahuoneet s:n	—	25,000	—	25,000	—
11. S:n Siltavuorenlaiturin luona	—	5,000	—	5,000	—
12. S:n Munkkisaaren ”	—	3,000	—	3,000	—
13. S:n Haapaniemen ”	—	4,500	—	4,500	—
14. Raatihuoneen lisärakennus, Aleksanterinkatu N:o 22	209,000	59,600	—	268,600	—
15. Sofiankadun talo N:o 3	158,416	90,480	—	248,896	—
16. Kaisaniemen ravintola	—	11,000	—	11,000	—
17. Keilarata Kaivopuistossa	—	2,500	—	2,500	—
18. Ainespiha	—	30,200	—	30,200	—
19. Kaupustelu puodit	—	40,000	—	40,000	—
20. Käymälä Turun kasarmin luona	—	600	—	600	—
21. S:n Teatteriesplanaadissa	—	10,000	—	10,000	—
22. S:n Kaisaniemessä	—	2,800	—	2,800	—
23. Metsänvartijan asunto Groijuksen tilalla	—	3,400	—	3,400	—
24. S:n Eläintarhassa	—	2,500	—	2,500	—
25. Puistonvahdin asunto	—	2,500	—	2,500	—
26. Rankkurin asunto	—	4,000	—	4,000	—
27. Tavaravaja Pohjoisella ja Eteläisellä laiturinhaaralla	—	18,300	—	18,300	—
28. Katettuja tavaravajoja S:n s:n	—	18,400	—	18,400	—
29. Tavaravaja Makasiinilaiturilla	—	245,000	—	245,000	—
30. Satamakonttori Sörnäisissä	—	8,000	—	8,000	—
31. Marian sairaala	350,000	829,887	99	1,179,887	99
32. Koleraparakit	—	25,000	—	25,000	—
33. Kansankirjasto	59,000	211,000	—	270,000	—
34. Kauppahalli	—	210,000	—	210,000	—
35. Odotuspaviljonki Linnanlaiturilla	—	3,200	—	3,200	—
36. Kauppahalli Meritorin luona	—	2,300	—	2,300	—
37. Vesijohdon rakennukset Vanhassakaupungissa	—	201,601	—	201,601	—
38. Vesijohdontyöpaja	—	36,700	—	36,700	—
39. Työ- ja Vaivaistalo	—	649,663	11	649,663	11
40. Kansakoulu Kansakoulunkadun varrella	104,200	309,300	—	413,500	—
41. S:n Lapinlahdenkadun ”	97,620	108,620	—	206,240	—
42. S:n Kasarmikadun ”	112,867	117,400	—	230,267	—
43. S:n Nikolainkadun ”	68,180	226,544	52	294,724	52
44. S:n Punavuorenkadun ”	19,760	20,700	—	40,460	—
45. S:n Kalliossa	—	90,000	—	90,000	—
46. S:n Hesperiaassa	—	31,000	—	31,000	—
47. S:n Fjälldalin alueella	—	13,280	—	13,280	—
48. S:n Wallgårdin ”	—	234,907	97	234,907	97
49. Kasvihuoneet Tehtaanpuistossa	—	7,000	—	7,000	—
50. Palovarikko Töölössä	—	800	—	800	—
51. Ravintolarakennus Esplanaadissa	—	160,000	—	160,000	—
52. Rakennukset Hakasalmella	—	60,000	—	60,000	—
53. Vuorimiehenkadun talo N:o 6	80,000	4,000	—	84,000	—
54. Piinkeittohuone Mustikkamaalla	—	2,000	—	2,000	—
Siirto	2,420,604	5,143,470	59	7,564,074	59

Jatkoa.

Rakennukset	Tontin arvo	Rakennusten arvo		Summa	
	<i>Smc</i>	<i>Smc</i>	<i>7¹²</i>	<i>Smc</i>	<i>7¹²</i>
Siirto	2,420,604	5,143,470	59	7,564,074	59
55. Ruumiinavaushuone Leppäsuon huvilalla	—	17,505	93	17,505	93
56. Vahtitupa Eläintarhan vesisäiliön luona	—	2,913	45	2,913	45
57. Myllynrakennukset Vanhassakaupungissa	—	38,300	—	38,300	—
58. Uimahuone Tehdaskorttelissa N:o 181	—	38,706	35	38,706	35
59. Käymälä Hietalahdentorilla	—	2,588	05	2,588	05
60. Kaasutehdas	300,000	475,517	49	775,517	49
61. Kaasutehtaan rakennukset Arkadian huvilassa	—	2,719	50	2,719	50
62. Tulli- ja pakkahuone Katajanokalla	103,500	692,251	89	795,751	89
63. Tavaravaja Katajanokalla	—	96,854	92	96,854	92
64. Vahtitupa Hietalahdenlaiturilla	—	1,314	33	1,314	33
65. Seurahuone	600,000	240,000	—	840,000	—
Summa vuonna 1902	3,424,104	6,752,142	50	10,176,246	50
” ” 1901	2,824,104	5,919,250	78	8,743,354	78
” ” 1900	2,720,604	5,131,790	99	7,852,394	99
” ” 1899	2,420,604	4,562,932	34	6,983,536	34
” ” 1898	2,340,604	4,061,116	—	6,401,720	—
” ” 1897	2,340,604	4,061,116	—	6,401,720	—

Lähde: Rahatoimikonttorin kertomus kaupungin tilinpäätöksestä.

Taulu N:o 241. Helsingin kaupungin irtaimen omaisuuden palovakuutus-
määrä vuosina 1901—1902.

Rakennukset	Vakuutusmäärä	
	1902 <i>Smk.</i>	1901 <i>Smk.</i>
Raatihuone	60,000	58,000
Raatihuoneen lisärakennus	20,000	16,000
Sofiankadun N:o 3	20,000	19,000
Kansakoulut	140,000	111,900
Kansankirjasto	88,400	77,400
Palosammutustoimi	20,000	17,500
Työlaitos	20,000	20,000
Vaivaistalo	72,800	72,800
Marian sairaala	165,000	109,000
Koleraparakit	5,600	5,600
Ruumiinavaushuone	1,100	1,000
Tulli- ja pakkahuone (Katajanokalla)	8,000	3,000
Pakkahuone (L. Rantakadun varrella)	13,000	—
Vanha pakkahuone	500	1,500
Tullietsintöpaviljonki ja talletusmakasiini	1,500	1,500
Vesijohdon pumppuhuone, koneet ja kalusto	183,000	122,000
Vesijohtokonttori	24,100	24,100
Poliisiasema	5,500	5,500
Ainespiha	126,000	116,000
Vanhankaupunginmylly	18,000	18,000
Kasvatuslaitokset (Sipoossa, Nummella, Lohjalla ja Vanajassa)	10,000	5,000
Kasvihuoneet Tehtaanpuistossa	51,000	51,000
Kylpyhuone Kaivopuistossa	750	750
Furuhjelmin taulukokoelma	75,000	75,000
Kaupungin Mutauslaitos	65,000	65,000
S:n Höyryjyvä	22,000	22,000
S:n Proomut	19,800	—
Summa	1,236,050	1,018,550

Lähde: Tietoja Rahatoimikonttorista.

Taulu N:o 242. Maksettavaksi käymätön kauppahinta myydyistä tonteista ja rakennuksista Helsingissä vuonna 1902 sekä vuosina 1896—1901.

	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>
Tontinlunastuksia.		
Saldo, 1 p:nä Tammikuuta 1902, suorittamatonta pääomaa	—	1,959,274 37
Vuonna 1902 myytyjä tontteja:		
Tehtaankadun N:o 21 kortt. 126 Tohtori E. Reuterille	40,785 04	
Itäisen Viertotien N:o 55 Kauppias K. V. Snellmanille	17,044 80	
Itäisen Viertotien N:o 57 Kauppias K. V. Snellmanille	28,859 82	
Itäisen Viertotien N:o 59 Kauppias K. V. Snellmanille	16,864 —	
Vaasankadun N:o 7 As alueella kortt. 359 Kauppias K. H. Valdénille .	19,197 36	
Hämeenkadun N:o 1 kortt. 301 a Kapellimestari A. Laurent & Kirves- mies E. Gustafssonille	38,123 78	
Eläintarhantien N:o 3 kortt. 301 a Lääket. kand. G. von Wendtille . . .	20,350 —	
Kauppiaankadun N:o 9 Katajanokalla Rakennusmestari E. Lietzénille . .	31,598 70	
Luotsikadun N:o 4 Katajanokalla Kauppias Hj. Segercrantzille	21,761 —	
N:o 34 3:s linja Kalliossa kortt. 310 Osakeyhtiö Terälle	20,664 —	
Alppikadun N:o 17 Kalliossa Työväen asunto-osakeyhtiö Terholle	26,129 55	
N:o 12 4:s linja Kalliossa Kauppias E. Björkellille	15,785 88	
Tehtaankadun N:o 19 kortt. 126 Työväen asunto-osakeyhtiö Halmeelle .	35,839 45	
Nikolainkadun N:o 2 kortt. 29 Suomen Valtiovarastolle	51,981 —	
Neitsytpolun N:o 3 kortt. 135 Murrari A. Johanssonille muodostettavana olevan osakeyhtiön varalle	56,816 82	
N:o 4 4:s linja Kalliossa kortt. 312 Konttoristi Th. Isotuvalla	17,129 66	
Helsinginkadun N:o 28 kortt. 323 Työväen asuntorakennus osakeyhtiö Kalliolle	24,406 25	
Helsinginkadun N:o 30 kortt. 323 Työväen asuntorakennus osakeyhtiö Kalliolle	24,406 25	
Tehtaankadun N:o 13 kortt. 126 Osakeyhtiö Aamutähdelle	42,621 30	
N:o 3 2:n linja Kalliossa kortt. 305 Helsingin Panttiosakeyhtiölle	21,527 70	
Etelälahdenkadun N:o 11 kortt. 284 Rakennusmestari J. A. Blomqvistille	12,932 13	
Luotsikadun N:o 3 kortt. 147 Kauppias Julius Lönnbergille	26,978 80	
Luotsikadun N:o 11 kortt. 146 Kauppias Julius Lönnbergille	26,803 48	
Luotsikadun N:o 10 kortt. 149 Rautatienvirkamies O. M. Massiselle . . .	33,610 —	
Wallininkujan N:o 5 kortt. 321 Kivityömies I. Johanssonille	22,631 92	
Vaasankadun N:o 32 kortt. 355 Rakennusmestari O. Lundille	12,706 25	
Itäisen Viertotien N:o 24 kortt. 288 Rouva Adolfin Gustafssonille	67,632 35	
Vyökadun N:o 9 kortt. 159 Rakennusosakeyhtiö Wellamolle	26,924 46	
Luotsikadun N:o 18 kortt. 149 Työväenasunto-osakeyhtiö Koitolle	37,110 —	
Fredriksberginkadun N:o 3 kortt. 367 Puutavarakauppias E. Granfeltille	22,723 —	
Fredriksberginkadun N:o 7 kortt. 367 Puutavarakauppias E. Granfeltille	26,956 43	
Kauppiaankadun N:o 11 kortt. 149 Rakennusmestari E. Lietzénille	37,617 50	
Vuorimiehenkadun N:o 20 kortt. 126 Osakeyhtiö Tuomistolle	52,491 38	
Lisäalue Läntisen Satamakadun N:oon 9 Osakeyhtiö Homelle	6,329 24	
Pakkoluov. maata 1/2:sta Kottbyn verotaloa Oulunkylässä Valtionrauta- teille	1,861 50	987,200 80
	<i>Smc.</i>	
	—	2,946,475 17
1902 vuoden vuotuismaksu	—	478,623 35
	<i>Smc.</i>	
	—	2,467,851 82

Jatkoa.

		<i>Smk.</i>		<i>Smk.</i>	
	Siirto	—	—	2,467,851	82
Tontinlunastukset Kaivopuistonalueesta.					
Saldo 1 p:nä Tammiukuuta 1902 suorittamatonta pääomaa		133,058	15		
1902 vuoden vuotuismaksu		3,116	24	129,941	91
Lunastushinta Meilansin rakennuksista.					
Saldo 1 p:nä Tammiukuuta 1902 suorittamatonta pääomaa		828	10		
1902 vuoden vuotuismaksu		828	10	—	—
	Summa vuonna 1902	—	—	2,597,793	73
	” ” 1901	—	—	2,093,160	62
	” ” 1900	—	—	1,537,565	42
	” ” 1899	—	—	1,040,035	01
	” ” 1898	—	—	939,822	06
	” ” 1897	—	—	946,631	14
	” ” 1896	—	—	829,628	84

Lähde: Rahatoimikonttorin kertomukset kaupungin tilinpäätöksestä.

Taulu N:o 243. Helsingin kaupungin lahjoitettujen rahastojen pääomamäärä vuosina 1887—1902.

V u o s i	Rahatoimilaitoksen hoidettavia rahastoja		Vaivashoitohallituksen hoidettavia rahastoja		Kansakoulunjohtokunnan hoidettavia rahastoja ¹⁾		Summa	
1887	416,542	87	10,150	—	125,720	95	552,413	82
1888	440,659	88	10,194	44	126,793	05	577,647	37
1889	481,638	75	17,576	07	130,472	88	629,687	70
1890	740,929	55	17,912	50	138,477	11	897,319	16
1891	882,275	50	18,113	34	139,221	82	1,039,610	66
1892	1,049,067	07	18,510	20	146,475	11	1,214,052	38
1893	1,402,033	74	18,941	18	148,563	80	1,569,538	72
1894	1,466,189	64	19,413	96	154,343	91	1,639,947	51
1895	1,486,889	23	19,841	37	158,752	34	1,665,482	94
1896	1,657,734	61	20,246	09	— ²⁾	—	1,677,980	70
1897	1,676,591	51	20,663	93	—	—	1,697,255	44
1898	1,734,359	01	— ²⁾	—	—	—	1,734,359	01
1899	1,788,379	65	—	—	—	—	1,788,379	65
1900	1,908,717	79	—	—	—	—	1,908,717	79
1901	2,083,915	20	—	—	—	—	2,083,915	20
1902	2,201,682	06	—	—	—	—	2,201,682	06

¹⁾ Näitä rahastoja koskeissa tiedoissa on myöskin vuodenvaihteessa juossut korko. — ²⁾ Nyt Rahatoimikonttorin hoidettavana.

Lähde: Tietoja Rahatoimikonttorista.

Taulu N:o 244. Helsingin kaupungin lahjoitetut rahastot vuonna 1902.

	Siirtoa vuodesta 1901		Vuonna 1902				Siirtoa vuoteen 1903	
			Tulot		Menot			
	<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>
I. Vaivaihoidon hyväksi lahjoitetut rahastot.								
Joh. Sederholmin perillisten rahasto	2,057	14	—	—	—	—	2,057	14
Nath. Heidenstrauchin rahasto	1,028	57	—	—	—	—	1,028	57
C. J. Nordenstamin rahasto	1,142	86	—	—	—	—	1,142	86
Jakob Daniel Weckströmin rahasto	4,800	—	—	—	—	—	4,800	—
Suomen Vapaamuurariosastojen rahasto	8,160	—	—	—	—	—	8,160	—
Kansalaiskassan rahasto	4,828	57	—	—	—	—	4,828	57
Helsingin kirkonvaivaiskassan rahasto	2,148	57	—	—	—	—	2,148	57
Viaporin koulu-, vaivaishoito- ja työhuone- laitoksen rahasto	8,022	86	—	—	—	—	8,022	86
Lars Sederholmin rahasto	571	43	—	—	—	—	571	43
Carl Otto af Forselleksen rahasto	1,142	86	—	—	—	—	1,142	86
Joh. Mobergin rahasto	1,708	57	—	—	—	—	1,708	57
I. A. Ehrenströmin rahasto	1,142	86	—	—	—	—	1,142	86
K. M. Nikolai In rahasto	22,800	—	—	—	—	—	22,800	—
K. M. Nikolai In ja hänen puolisonsa rahasto	9,142	86	—	—	—	—	9,142	86
Carolina Charlotta Schulinin rahasto	2,000	—	—	—	—	—	2,000	—
Adolf Ekholmin rahasto	3,702	85	—	—	—	—	3,702	85
Karolina Nyströmin rahasto	4,000	—	—	—	—	—	4,000	—
korkea	3,172	86	7,316	64	—	—	3,316	64
maksettu kaupunginrahastoon	—	—	—	—	7,172	86	—	—
II. Kuumesairaalan hyväksi lahjoitetut rahastot.								
K. K. Nikolai Aleksandrowitschin rahasto	10,000	—	—	—	—	—	10,000	—
Eugenie Soltikoffin rahasto	2,500	—	—	—	—	—	2,500	—
korkea	713	32	745	73	—	—	745	73
maksettu kaupunginrahastoon	—	—	—	—	713	32	—	—
III. Kansakoulujen hyväksi lahjoitetut rahastot.								
Wilhelm Elgin rahasto köyhäinkoulua varten	34,200	—	—	—	—	—	34,200	—
Helsingin tanssiseuran rahasto	9,200	—	—	—	—	—	9,200	—
Töölön sokeritehdasyhtiön rahasto	5,000	—	—	—	—	—	5,000	—
korkea	2,237	—	3,938	38	—	—	2,338	38
maksettu kaupunginrahastoon	—	—	—	—	3,837	—	—	—
IV. Vaivaihoidon rahastot ilman ilmoitettua tarkoitusta.								
Carl Gustaf Henellin rahasto	5,200	—	—	—	—	—	5,200	—
korkea	296	75	310	23	—	—	310	23
Gustava Katarina Brobergin rahasto	571	44	—	—	—	—	571	44
Paul Demidoffin rahasto	2,765	71	—	—	—	—	2,765	71
Ottiliana Palmbladın rahasto	1,451	43	—	—	—	—	1,451	43
Lovisa Oikelinin rahasto	452	—	—	—	—	—	452	—
Maria Kristina Mattheizenin rahasto	9,100	—	—	—	—	—	9,100	—
Siirto	165,260	51	12,310	98	11,723	18	165,551	56

Jatkoa.

	Siirtoa vuodesta 1901		Vuonna 1902				Siirtoa vuoteen 1903	
			Tulot		Menot			
	<i>Smk</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smk</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smk</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smk</i>	<i>ruä.</i>
Siirto	165,260	51	12,310	98	11,723	18	165,551	56
Kristina Othmanin rahasto	159	42	—	—	—	—	159	42
korkoa	780	56	864	98	—	—	1) 970	54
Maksettu kymmenelle varattomalle naiselle (Hanellin rahastosta)	—	—	—	—	296	75	—	—
Maksettu varattomille naisille apurahaa	—	—	—	—	675	—	—	—
V. Vaivaishoidon rahastot määrättyjä tarkoituksia varten.								
Wilhelm Elgin rahasto pour les pauvres bonteux	10,300	—	—	—	—	—	10,300	—
korkoa	587	80	614	41	—	—	614	41
Maksettu yhdeksälle eri henkilölle apurahaa	—	—	—	—	587	80	—	—
Carl Sierckenin rahasto	2,800	—	—	—	—	—	2,800	—
korkoa	159	78	167	03	—	—	167	03
Apurahaa kolmelle varattom. kauppiaanleskelle	—	—	—	—	159	78	—	—
Elsa Maria Lampan rahasto	11,600	—	—	—	—	—	11,750	—
korkoa	503	40	691	95	—	—	541	95
Maksettu kymmenelle varattomalle naiselle	—	—	—	—	503	40	—	—
Hedvig Charlotta Gripenbergin rahasto	11,200	—	—	—	—	—	11,200	—
korkoa	639	15	668	10	—	—	668	10
Maksettu kymmenelle varattomalle naiselle	—	—	—	—	639	15	—	—
Aleksandran apurahasto	4,611	—	—	—	—	—	4,686	06
korkoa	200	—	275	06	—	—	200	—
Maksettu kahdelle henkilölle apurahaa	—	—	—	—	200	—	—	—
Lisette Gardbergin rahasto	1,000	—	—	—	—	—	1,000	—
korkoa	57	06	59	66	—	—	59	66
Maksettu varattomalle kauppiaanleskelle	—	—	—	—	57	06	—	—
Adolf Fredrik Sierckin rahasto	7,000	—	—	—	—	—	7,000	—
korkoa	399	46	417	58	—	—	417	58
Maksettu seitsemän eri apurahaa varattomille naisille	—	—	—	—	399	46	—	—
VI. I. P. Crogeliuksen lastenkoti- laitoksen rahasto								
korkoa	2,300	—	—	—	—	—	2,300	—
Maksettu Rouvasväenyhdistykselle	131	24	137	30	—	—	137	30
VII. Kansakoulujen vaatetusrahastot.								
J. H. Lindroosin rahasto	20,000	—	—	—	—	—	20,000	—
J. E. Ollonqvistin rahasto	12,000	—	—	—	—	—	12,000	—
Pienemmän kauppaporvariseuran rahasto	4,500	—	—	—	—	—	4,500	—
Cronstedtin, Gutofskyn ja Nybergin rahasto	2,900	—	—	—	—	—	2,900	—
korkoa	2,248	39	2,350	31	—	—	2,350	31
Maksettu Kansakoulujen taloudenhoitajalle varattomain oppilasten vaatetuksen	—	—	—	—	2,248	39	—	—
Siirto	261,337	77	18,557	36	17,621	21	262,273	92

1) Siitä nostamatta korkoja vuodelta 1901 Smk 105:56.

Jatkoa.

	Siirtoa vuodesta 1901		Vuonna 1902				Siirtoa vuoteen 1903	
			Tulot		Menot			
	<i>Smk</i>	<i>psä</i>	<i>Smk</i>	<i>psä</i>	<i>Smk</i>	<i>psä</i>	<i>Smk</i>	<i>psä</i>
Siirto	261,337	77	18,557	36	17,621	21	262,273	92
VIII. Hedvig Arnellin rahasto . . .	18,300	—	—	—	—	—	18,300	—
korkoa	1,044	30	1,091	70	—	—	1,091	70
Maksettu Rouvasväenyhdistykselle	—	—	—	—	644	30	—	—
Maksettu vanhalle palvelijalle Wilhelmina Backströmille	—	—	—	—	400	—	—	—
IX. Pahantapaisten lasten turvakotia varten lahjoitetut rahastot.								
Hedvig Charlotta Gripenbergin rahasto	3,000	—	—	—	—	—	3,000	—
Helsingin Anniskeluosakeyhtiön rahasto	50,000	—	—	—	—	—	50,000	—
Helsingin Vähittäinmyyntiosakeyhtiön rahasto korkoa	27,000 5,938	— 13	— 4,772	— 10	—	—	27,000 4,772	— 10
Maksettu Kasvatuslautakunnalle pahantapaisten lasten turvakodin ylläpitämiseen	—	—	—	—	5,938	13	—	—
X. Kansakoulujen stipendirahastot.								
Helsingin säästöpankin rahasto	6,300	—	—	—	—	—	6,700	—
Helsingin Anniskeluosakeyhtiön rahasto	17,000	—	—	—	—	—	17,000	—
K. M. Aleksander II:n stipendirahasto	30,000	—	—	—	—	—	30,000	—
korkoa	3,035	48	3,181	58	—	—	3,087	27
Takaisinmaksettuja säästöpankkiinpanoja	—	—	170	21	—	—	—	—
Pantu säästöpankkiin kansakoulunopiplasten stipendeiksi	—	—	—	—	2,900	—	—	—
XI. Klara Wilhelmina Törmälän rahasto	41,600	—	—	—	—	—	41,600	—
korkoa	2,373	94	2,481	54	—	—	2,481	54
Maksettu Mariayhdistykselle	—	—	—	—	2,373	94	—	—
XII. Rahasto kelvollisen palvelusväen palkitsemista varten	10,200	—	—	—	—	—	10,200	—
korkoa	4	18	608	53	—	—	62	71
Pantu 11 palkollisen säästöpankkikirjalle	—	—	—	—	550	—	—	—
XIII. Helsingin Anniskeluosakeyhtiön stipendirahasto alempia käsityöläis- kouluja varten	3,000	—	—	—	—	—	3,000	—
korkoa	171	19	179	05	—	—	179	05
Maksettu stipendeiksi	—	—	—	—	171	19	—	—
Siirto	480,304	99	31,042	07	30,598	77	480,748	29

Jatkoa.

	Siirtoa vuodesta 1901		Vuonna 1902				Siirtoa vuoteen 1903	
			Tulot		Menot			
	<i>Smc</i>	<i>nlä</i>	<i>Smc</i>	<i>nlä</i>	<i>Smc</i>	<i>nlä</i>	<i>Smc</i>	<i>nlä</i>
Siirto	480,304	99	31,042	07	30,598	77	480,748	29
XIV. Anna Sara Arosinin testamentti- rahasto	69,000	—	—	—	—	—	69,500	—
korkoa	3,526	81	4,190	25	—	—	3,717	06
Maksettu 100 markan elinkautisapuna varat- tomille, naimattomille naisille	—	—	—	—	3,500	—	—	—
XV. I. A. I. Pippingskiöldin rahasto.	100,000	—	—	—	—	—	100,000	—
korkoa	5,706	59	5,965	10	—	—	5,965	10
Maksettu Lastenhoitoyhdistykselle	—	—	—	—	5,706	59	—	—
XVI. Axel Fredrik Laurellin apurahasto	3,088	86	—	—	—	—	3,088	86
korkoa	99	64	99	46	—	—	100	10
Maksettu Suomalaiselle reaaliylyscolle	—	—	—	—	50	—	—	—
Maksettu Yksityiselle ruotsalais. tyttökoululle	—	—	—	—	49	—	—	—
XVII. Carl Rosengrenin rahasto . .	17,572	74	—	—	—	—	17,700	—
korkoa	—	—	1,048	30	—	—	921	04
XVIII. Helsingin iltakoulun rahasto .	18,500	—	—	—	—	—	18,700	—
korkoa	988	19	1,103	63	—	—	991	82
Maksettu Taideteollisuusyhdistykselle	—	—	—	—	900	—	—	—
XIX. Alexandra Kiseleffin rahasto . .	10,000	—	—	—	—	—	10,000	—
korkoa	570	65	596	60	—	—	596	60
Maksettu kaupunginkirjanpitäj. Oscar Paldanille	—	—	—	—	570	65	—	—
XX. Maria Charlotta Olanderin rahasto	98,039	34	—	—	—	—	103,831	44
korkoa	—	—	3,462	14	—	—	—	—
Tuottoa kiinteimistöistä	—	—	2,329	96	—	—	—	—
XXI. Senaattorinrouva Julie Thilénin rahasto	253,000	—	—	—	—	—	253,000	—
korkoa	16,602	76	16,914	17	—	—	16,814	17
Maksettu rouva Adolfin Mallénille	—	—	—	—	100	—	—	—
Maksettu Yhdistykselle työkoteja varten . . .	—	—	—	—	13,320	76	—	—
Maksettu Mikkelin läänin Kuvernöörille va- rattomain naisten auttamiseksi	—	—	—	—	3,282	—	—	—
Siirto	1,077,000	57	66,751	68	58,077	77	1,085,674	48

Jatkoa.

	Siirtoa vuodesta 1901		Vuonna 1902				Siirtoa vuoteen 1903	
			Tulot		Menot			
	<i>Smk</i>	<i>jtä</i>	<i>Smk</i>	<i>jtä</i>	<i>Smk</i>	<i>jtä</i>	<i>Smk</i>	<i>jtä</i>
Siirto	1,077,000	57	66,751	68	58,077	77	1,085,674	48
XXII. Puolisojen Silfvius lahjoitusrah.	90,000	—	—	—	—	—	90,000	—
korkoa	5,135	93	5,368	60	—	—	5,368	60
Maksettu kaupunginrahastoon	—	—	—	—	5,135	93	—	—
XXIII. Fr. J. von Beckerin rahasto .	312,000	—	—	—	—	—	313,000	—
korkoa	9,492	41	6,208	27	—	—	10,460	92
Tuottoa kiinteimistöstä	—	—	5,960	24	—	—	—	—
Maksettu eläkkeitä Professori A. von Bee- kerille, Kirjailija H. von Beckerille ja neiti Augusta von Beckerille	—	—	—	—	10,200	—	—	—
XXIV. Adolf Holmgrenin lahjoitusra- hasto turvattomia äitiä ja lapsia varten	21,200	—	—	—	—	—	21,500	—
korkoa	1,069	95	1,264	68	—	—	1,034	63
Maksettu rouva M. Thölgrenille	—	—	—	—	500	—	—	—
Maksettu rouva Gustava Holmgrenille	—	—	—	—	500	—	—	—
XXV. Apurahasto kuolleiden poliisi- konstaapelein leskiä ja lapsia varten .	113,000	—	—	—	—	—	118,000	—
korkoa	3,651	90	6,740	55	—	—	3,002	45
Maksettu kuolleiden poliisikonstaapelein les- kille ja lapsille eläkkeitä yhteensä	—	—	—	—	2,390	—	—	—
XXVI. Emilia Olivia Gustavssonin ja Athalida Wilhelmina Ingmanin lahjoitusrahasto	7,444	75	—	—	—	—	7,888	98
korkoa	—	—	444	23	—	—	—	—
XXVII. Lina Borgströmin lahjoitus- rahastot.								
Rahasto kansakoululasten ruokkimista varten	15,000	—	—	—	—	—	15,000	—
korkoa	1,669	—	894	82	—	—	894	82
Rahasto puvres hontex'ille	5,000	—	—	—	—	—	5,000	—
korkoa	238	88	298	28	—	—	279	16
Maksettu apurahaa kahdelle varattomalle nai- selle	—	—	—	—	258	—	—	—
Maksettu Yhdistykselle lasten työkoteja varten	—	—	—	—	1,669	—	—	—
Siirto	1,661,903	39	93,931	35	78,730	70	1,677,104	04

Jatkoa.

	Siirtoa vuodesta 1901		Vuonna 1902				Siirtoa vuoteen 1903	
			Tulot		Menot			
	<i>Smc.</i>	<i>nlä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nlä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nlä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nlä.</i>
Siirto	1,661,903	39	93,931	35	78,730	70	1,677,104	04
XXVIII. Emilia Olivia Gustavssonin rahasto	25,900	—	—	—	—	—	26,100	—
korkoa	99	17	1,545	04	—	—	44	21
Maksettu 100 markan apurahoina varattomille naisille	—	—	—	—	1,400	—	—	—
XXIX. K. M. Keisarinna Aleksandran rahasto lastenmajan avustamista varten	10,200	—	—	—	—	—	10,200	—
korkoa	582	05	608	53	—	—	608	53
Maksettu Lastenhoitoyhdistykselle	—	—	—	—	582	05	—	—
XXX. Aurora Demidoffin Myötäjaisrahasto.								
Säästettyä pääomaa	94,865	11	—	—	—	—	98,588	11
Nostamattomia myötäjaismääriä	28,071	45	—	—	—	—	27,000	—
S:n myötäjaiskirjain korkoja	1,077	23	—	—	—	—	1,240	09
korkoa	—	—	1) 7,001	81	—	—	—	—
Maksettu myötäjaismääriä	—	—	—	—	3,000	—	—	—
S:n myötäjaiskirjain korkoja	—	—	—	—	1,187	40	—	—
XXXI. Sanomalehdenmyyjäin joululahjarahasto	1,089	48	—	—	—	—	1,154	54
korkoa	—	—	65	06	—	—	—	—
XXXII. Helsinkiin perustettavaa ukkoin- kotia varten lahjoitetut rahastot.								
Oskar Finnen rahasto	12,116	—	—	—	—	—	12,838	—
Carl Lindh'in y. m. rahasto	4,723	—	—	—	—	—	5,334	—
Seuraklupin rahasto	870	—	—	—	—	—	930	—
G. Sundbergin rahasto	41,700	—	—	—	—	—	43,500	—
C. Lindh'in suoritusta	—	—	310	—	—	—	—	—
Maksettu taloudenhoitajatar E. Wolfille	—	—	—	—	650	—	—	—
korkoa	724	83	3,551	07	—	—	742	90
XXXIII. Maria Bergmanin testamentti- rahasto	10,000	—	—	—	—	—	10,000	—
korkoa	328	23	596	60	—	—	424	83
Maksettu apurahaa 6 eri henkilölle	—	—	—	—	500	—	—	—
Siirto	1,894,249	94	107,609	46	86,050	15	1,915,809	25

1) Rouva A. Karamsinin kuoltua ei rahastoon ole mitään suoritettu.

Jatkoa.

	Siirtoa vuodesta 1901		Vuonna 1902				Siirtoa vuoteen 1903	
			Tulot		Menot			
	<i>Smk.</i>	<i>ml.</i>	<i>Smk.</i>	<i>ml.</i>	<i>Smk.</i>	<i>ml.</i>	<i>Smk.</i>	<i>ml.</i>
Siirto	1,894,249	94	107,609	46	86,050	15	1,915,809	25
XXXIV. Helena Kristina Åkermanin rahasto	13,128	38	—	—	—	—	13,911	—
korkoa	—	—	783	19	—	—	—	57
XXXV. Karl Magnus Kullmanin rahasto	5,000	—	—	—	—	—	5,000	—
korkoa	814	97	298	35	—	—	298	35
Maksettu kesäsiirtolain kustantamiseen kansakoulunopillaille	—	—	—	—	814	97	—	—
XXXVI. Augusta Hammarlundin rahasto	1,000	—	—	—	—	—	1,000	—
korkoa	57	05	59	75	—	—	59	75
Maksettu Lastenhoitoyhdistykselle	—	—	—	—	57	05	—	—
XXXVII. Mortimer Steniuksen apurahasto	36,000	—	—	—	—	—	36,000	—
korkoa	2,303	13	2,389	43	—	—	2,389	43
Maksettu lahjoittajan sukulaisille	—	—	—	—	2,303	13	—	—
XXXVIII. Karl Knut Galetskin rahasto köyhien, ruotsalaisten kansakoululasten ylläpitämistä varten	20,203	—	—	—	—	—	20,330	—
korkoa	1,818	32	1,205	21	—	—	2,076	18
Maksettu varattomain kansakoulunopillasten ruokkimiseen	—	—	—	—	820	35	—	—
XXXIX. K. H. Renlundin stipendirahasto	40,392	09	—	—	—	—	40,633	57
korkoa	3,492	—	2,409	48	—	—	4,660	—
Maksettu stipendeiksi	—	—	—	—	1,000	—	—	—
XL. Carl Fridolf Ekholmin stipendirahasto	75,000	—	—	—	—	—	75,000	—
korkoa	220	05	4,473	85	—	—	—	—
Maksettu testamenttilahjoituksia	—	—	—	—	4,693	90	—	—
XLI. Mathilda Ekholmin lahjoitusrahasto	55,000	—	—	—	—	—	55,000	—
korkoa	1,646	72	3,044	21	—	—	1,778	11
Maksettu Lastenhoitoyhdistykselle	—	—	—	—	1,646	72	—	—
Maksettu testamenttilahjoituksia	—	—	—	—	1,266	10	—	—
Siirto	2,150,325	65	122,272	93	98,652	37	2,173,946	21

Jatkoa.

	Siirtoa vuodesta 1901		Vuonna 1902				Siirtoa vuoteen 1903	
			Tulot		Menot			
	<i>Smc.</i>	<i>7/100.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7/100.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7/100.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7/100.</i>
Siirto	2,150,325	65	122,272	93	98,652	37	2,173,946	21
XLII. Venäläisen hyväntekeväisyys- seuran rahasto Viaporin suomalaista kansakoulua varten	200	—	—	—	—	—	200	—
korkoa	2	75	12	03	—	—	14	78
XLIII. Puolisojen Paulig lahjoitus Bertha Marian kotia varten	20,000	—	—	—	—	—	21,268	10
korkoa	75	—	1,193	10	—	—	—	—
XLIV. Hedvig Falckenin lahjoitusrahasto	—	—	—	—	—	—	5,000	—
Kuolinpesän selvitysmies suorittanut	—	—	5,105	06	—	—	—	—
korkoa	—	—	145	83	—	—	250	89
XLV. Elise Heintzien lahjoitusrahasto	—	—	—	—	—	—	1,000	—
Kuolinpesän selvitysmies suorittanut	—	—	1,000	—	—	—	—	—
korkoa	—	—	2	08	—	—	2	08
Summa	2,170,603	40	129,731	03	98,652	37	2,201,682	06

Lähde: Rahatoimikonttorin kertomus kaupungin tilinpäätöksestä.

Taulu N:o 245. Kustannukset Helsingin kaupungin istutuksista vuosina 1899—1902.

	1899		1900		1901		1902	
	<i>Smk.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smk.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smk.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smk.</i>	<i>ruä.</i>
<i>Istutusten ja taimitarhain kunnossapito,</i>								
Aleksander II:n muistopatsas	607	55	918	92	1,152	03	545	89
Kaivopuisto	3,006	87	3,871	80	5,418	02	5,194	44
Kaivokenttä	675	69	449	75	381	43	376	15
Eläintarha	863	93	1,343	06	1,124	95	1,307	13
Elisabetintori	793	75	538	83	577	20	383	11
Espланаadit	6,003	43	7,525	02	6,970	43	5,143	16
Tehtaanpuisto	72	30	466	92	309	01	58	—
Tehtaantori	85	35	142	11	112	55	158	48
Henrikilehtokatu	117	—	—	—	—	—	—	—
Hesperia	—	—	49	71	—	—	—	—
Kaisaniemi	3,588	34	3,154	43	4,056	14	4,345	47
Kirkkotori	443	—	178	38	203	91	302	41
Marian sairaala	384	11	410	21	540	66	584	66
Ainespiha	998	64	886	85	562	22	732	40
Multapiha	467	25	459	36	681	78	—	—
Tähtitorninvuoret	4,975	89	7,757	10	7,599	40	7,588	88
Vanhan kirkon istutus	—	—	—	—	1,637	32	1,764	71
Ateneumin puistikko	212	58	16	85	—	—	—	—
Suomen pankin ”	508	38	265	32	283	10	249	26
Ritarihuoneen ”	645	78	316	71	388	17	436	92
Katajanokan ”	—	—	577	70	568	83	967	07
Säätytalon ”	941	31	624	83	975	02	990	17
Kolmikulman ”	658	65	360	78	467	94	344	51
Taimitarhat	1,389	34	1,360	15	1,059	87	197	80
Kasvihuoneet	10,927	61	12,937	87	12,605	86	11,054	26
Hautoja hautuumaalla	—	—	70	—	—	—	107	30
Sohvia	634	70	960	—	901	08	1,302	25
Sekalaista	4,802	35	4,714	38	3,792	84	2,967	78
Summa	43,803	80	50,357	04	52,369	76	47,102	21
Määräraha	45,000	—	47,000	—	47,000	—	47,000	—
<i>Aitausten kunnossapito</i>	1,962	38	1,371	14	2,284	54	2,048	65
Määräraha	1,000	—	1,700	—	1,700	—	2,000	—
<i>Uusia töitä.</i>								
Tähtitornivuorten tasoitus	21,933	92	10,523	06	10,734	48	—	—
Tasointöitä Kaivopuistossa	6,121	71	5,116	65	6,470	16	5,250	54
” Kaisaniemessä	5,824	39	5,947	54	5,287	65	5,026	21
Käytävä Tähtitornivuorilta Vuorimiehenka- dulle	—	—	7,921	08	434	60	—	—
Siirto	33,880	02	29,508	33	22,926	89	10,276	75

Jatkoa.

	1899		1900		1901		1902	
	<i>Smc.</i>	<i>piä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>piä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>piä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>piä.</i>
Siirto	33,880	02	29,508	33	22,926	89	10,276	75
Leikkikentän tasoitus Tehtaanpuistossa	—	—	1,713	62	—	—	—	—
" Lapinlahdenkadulla	—	—	499	42	—	—	—	—
Puiden istutus Simonkadulle	—	—	1,651	87	—	—	—	—
Lisämääräraha Katajanokan puistikkoon	3,500	—	3,795	90	—	—	—	—
Uusi istutus Vanhan kirkon luo	—	—	—	—	3,403	83	1,250	—
Sohvain osto	—	—	1,100	—	—	—	—	—
Maan täyttäminen Henriknesplanaadissa	1,000	—	1,842	90	—	—	—	—
Uusia vesiposteja	—	—	—	—	7,300	—	930	05
Kelkkämäkiä	680	28	434	50	968	51	1,101	41
Summa	39,060	30	40,546	54	34,599	23	13,558	21
Määräraha	35,500	—	36,705	—	31,750	—	13,150	—
Koko määrä	84,826	48	92,274	72	89,253	53	62,709	07
Määräraha	81,500	—	85,405	—	80,450	—	62,150	—

Lähde: Puutarhalautakunnan vuosikertomukset.

Taulu N:o 246. Kustannukset Helsingin Rakennuskonttorin toimesta tehdyistä töistä vuonna 1902.

	Kustannukset	Määräraha	Vajaus	Säästö
III. Kunnallishallinto.				
<i>Rakennuskonttori.</i>				
Ylimääräiset insinööri- ja piirustaja-apulaiset:				
Insinööriapulaiset	3,690: 78			
Piirustaja-apulaiset	5,014: 25			
Metsänvartija-apulaisia ja metsänkasvatus				588 93
Tarveaineet ja apuripäivätyöt mittauksissa:				
Mittaus	9,635: 95			
Tarveaineet	519: 58			
Tarverahoja:				
Aikakauskirjoja ja painotuotteita	144: 88			
Kirjoitus- ja piirustusaineita	1,250: 50			
Lanketteja	71: 25			
Sekalaista	39: 35			
	1,505 98	1,500 —	5 98	— —
IX. Opetustoimi.				
<i>Kansakoulu.</i>				
Puhtaanapito (käymälät)	1,933 —	1,933 —	— —	— —
Koulutalojen ja huoneuksien kunnossapito ja korjauskustannukset:				
Nikolainkadun N:o 18	991: 02			
Kasarmikadun N:o 21	510: 10			
Punavuorenkadun N:o 10	92: 95			
Annankadun N:o 30	359: 97			
Lapinlahdenkadun N:o 6	936: 51			
Hesperian	739: 75			
Pjälldalén	10: —			
Kallion 4:s linja	353: 25			
Vuokratut huoneistot	35: 20			
Wallgårdin	13: 02			
	4,041 77	4,041 77	— —	— —
XII. Kauppahalli.				
Puhtaanapito y. m.	486 83	486 83	— —	— —
XIV. Yleiset työt.				
<i>1:o. Rakennukset ja huoneukset.</i>				
Korjaus ja kunnossapito.				
Sekalaisia korjauksia:				
Huutokauppakamarissa	437: 57			
Kaivopuiston kylpyhuoneella	1,164: 52			
Ent. Baranoffin talossa	1,506: 41			
Kampin palovarikossa	115: 95			
Paloasemilla	446: 61			
Palotornissa, pohjoisessa	1,488: 98			
” eteläisessä	2,149: 48			
Kaivuhuoneella	278: 15			
Siirto	7,587: 67	28,239 21	25,961 60	2,866 54
				588 93

Jatkoa.

		Kustan- mukset		Määräraha		Vajaus		Säästö	
	Siirto	7,587: 67	28,239 21	25,961 60	2,866 54	588 93			
Desinfisioimishuoneella		266: 65							
Kansankirjastossa		613: 93							
Sörnäisten satamakonttorissa		258: 03							
Kaivopuiston jääkellarissa		62: —							
Kaisaniemen s:n		392: 82							
Kaisaniemen ravintolassa		824: 96							
Koleraparakeissa		352: 09							
Vanhankaupungin myllyssä		523: 78							
Kaivopuiston keilaradalla		23: —							
Marian sairaalassa		1,175: 86							
Ainespihassa		193: 70							
Kaupusteluvoodeissa		12: 15							
Puistovahdinasunnoissa		198: 44							
Poliisivahতিকonttoreissa kaupungissa		562: 76							
” Hermanninkaup.		55: 54							
” Vanhassakaup.		17: 50							
Poliisivankiloissa		438: 50							
Rankkurin asunnossa		74: 60							
Raatihuoneella		551: 89							
Raatihuoneen lisärakennuksessa.		264: 54							
Kauppahallissa		402: 79							
Haapaniemen uimahuoneessa		449: 68							
Siltavuorenlaiturin ”		135: 10							
Kaivopuiston ”		1,099: 83							
Ruoholahden ”		382: 72							
Humallahden ”		269: 56							
Munkkisaaren ”		109: 74							
Korttelin N:o 181 ”		854: 12							
Metsänvartijanasunnossa		510: 57							
Kaupungin talossa Vuorimiehen- katu N:o 9		804: 74							
Tulli- ja pakkahuon. L. Rantak.varr.		254: 02							
” ” Katajanokalla		2,729: 20							
” ” Aleksanterink.varr.		10: 50							
Tavaravajassa Makasiinilaiturilla		2,782: 46							
” Etel. laiturinhaar.		9: 12							
” Katajanokalla		672: 71							
Etsintöpäviljongissa		69: 26							
Odotuspäviljongissa Linnanlaiturilla		20: —							
Käymälässä Kaisaniemessä		34: 06							
” Pohjois Makasiinink.		12: 85							
” Teatteriesplanaadissa		271: 20							
” erinäisillä paikoilla		228: 56							
Sekalaista		200: 82							
Lumenkuljetus y. m. kaupungin taloista		4,182 80	26,764 02	24,000 —	2,764 02	— —	— —	117 20	
Raatihuoneen ulkopuolinen maalaus sekä eri- näisten siinä olevain huoneistojen ja por- raskäytävän korjaus		3,864 30	4,182 80	4,300 —	— —	— —	— —	235 70	
Mukavuuslaitos Kaivohuoneelle		1,149 67	3,864 30	4,100 —	— —	— —	— —	50 33	
Seurahuoneen korjaus		40,000 —	1,149 67	1,200 —	— —	— —	— —	— —	
Leppäsuon ruumiinavauspäviljongin laudoitus		648 56	40,000 —	40,000 —	— —	— —	— —	51 44	
Turun kasarmin luona olevan kaivon repiminen		140 20	648 56	700 —	— —	— —	— —	159 80	
Kansankirjastotalon sisustuksen muutos		1,788 39	140 20	300 —	— —	— —	— —	211 61	
Erinäisten kaupungin taloissa olevain käymäläin uudestaannakentam. tynnyrijärjest. mukaan		2,728 98	1,788 39	2,000 —	— —	— —	— —	2,021 02	
Korjaus Marian sairaalassa		12,599 94	2,728 98	4,750 —	— —	— —	— —	— —	
Siirto		122,106 07	122,106 07	118,311 60	7,230 50	3,436 03			

Jatkoa.

	Kustannukset	Määräraha	Vajaus	Säästö
Siirto	122,106 07	118,311 60	7,230 50	3,436 03
Uudisrakennuksia.				
Sairaalapaviljongin rakentaminen keuhkotautisille potilaille Vaivaistalon alueella	30,000 —	30,000 —	— —	— —
<i>2:o. Kadut ja yleiset paikat.</i>				
Korjaus ja kunnossapito.				
Sekalaisia korjauksia	11,489 29	12,000 —	— —	510 71
Kaisaniemen puiston luona olevan kaupungille kuuluvan Unioninkadun osuuden kivettäminen I:na noppakivellä asfaltissa	20,422 29	23,000 —	— —	2,577 71
Pitkänsillan uudestaanrakentaminen:				
Repiminen	1,510: 59			
Kirsteistö ja rakennuspunt	41,001: 29			
Jäätiet ja sekalaisia	3,565: 91			
	46,077 79	45,000 —	1,077 79	— —
Erinäisten kaupungille kuul. katuosuuksien var. olevain suoja-aitain uudestaanrak. ja korjaus	10,062 38	10,000 —	62 38	— —
Uusia töitä.				
Erinäisten Katajanokanlaiturin uuden tavara-vajan luona olevain alain kivettäminen mukulakivellä, sekä mainitun vajan länsipuolella olevain laiturinosan 11 metrin leveydeltä kivettäminen II:da noppakivellä . . .	30,568 84	29,100 —	1,468 84	— —
Rautatienraiteita Katajanokalle	12,908 17	13,000 —	— —	91 83
Linnankadun tasoitus	4,261 41	5,400 —	— —	1,138 59
Vyökadun tasoitus	12,673 67	13,700 —	— —	1,026 33
Fredriksberginkadun tasoitus Flemminginkadulta Sturenkadulle ja puolen leveyttä viime-mainitulta Kotkankadulle	7,488 15	7,400 —	88 15	— —
Viipurinkadun tasoitus Porvoonkadulta Fredriksberginkadulle	15,278 85	17,000 —	— —	1,721 15
Kajaaninkadun tasoitus Porvoonkadulta Fredriksberginkadulle	14,847 88	16,000 —	— —	1,152 12
Läntisen Brahenkadun tasoitus Helsinginkadulta Porvoonkadulle	38,300 —	38,300 —	— —	— —
Kristiinankadun tasoitus Josafatin- ja Vaasankadun välillä	15,841 52	17,000 —	— —	1,158 48
Vaasankadun tasoitus L. Brahenkadulta Kristiinankadulle	10,054 25	10,900 —	— —	845 75
Porvoonkadun tasoitus Viipurinkadulta Kajaaninkadulle	5,158 65	5,650 —	— —	491 35
Josafatinkadun tasoitus Kristiinan- ja L. Brahenkadun välillä	7,151 41	10,600 —	— —	3,448 59
Sibyllankadun tasoitus	7,025 90	10,600 —	— —	3,574 10
Malminkadun tasoitus tontin N:o 30 edustalla .	2,298 05	2,700 —	— —	401 95
Hernesaareskadun tasoitus Perämiehen- ja I. Tokankadun välillä	2,123 90	2,300 —	— —	176 10
Siirto	426,138 47	437,961 60	9,927 66	21,750 79

Jatkoa.

	Kustannukset		Määräraha		Vajaus		Säästö	
Siirto	426,138	47	437,961	60	9,927	66	21,750	79
<i>3:o. Kanavat ja viemärit.</i>								
Korjaus ja kunnossapito.								
Sekalaista kunnossapitoa:								
Kanavia	4,816	67						
Kaivoksia ja kaivoja	12,810	24						
Ojia	296	96						
Täydennystyöt	17,923	87	15,000	—	2,923	87	—	—
Suuremmat putket Kaivopuiston keilaradalta	4,882	36	3,000	—	1,882	36	—	—
Merisatamaan menevään kanavaan	4,366	26	3,500	—	866	26	—	—
Uusia töitä.								
Kanava Linnankadun alitse	2,052	34	2,000	—	52	34	—	—
” Vyökadun alitse osote N:osta 8 Linnankadulle	4,892	97	5,400	—	—	—	507	03
” Fredriksberginkadun alitse Stuurenkadulta Flemminginkadulle ja Kotkankadulta Stuurenkadulle	11,324	61	13,000	—	—	—	1,675	39
” Viipurinkadun alitse osote N:osta 3 Fredriksberginkadulle	3,359	01	3,500	—	—	—	140	99
” Kajaaninkadun alitse osote N:osta 1 Fredriksberginkadulle	1,612	93	1,800	—	—	—	187	07
” Läntisen Brahenkadun alitse osote N:osta 14 Josafatinkadulle	5,639	03	7,400	—	—	—	1,760	97
” Kristiinankadun alitse osote N:osta 10 Vaasankadulle	2,843	98	3,450	—	—	—	606	02
” Vaasankadun alitse osote N:osta 15 Flemminginkadulle sekä Kristiinankadulta I. Brahenkadulle	14,258	67	15,400	—	—	—	1,141	33
” Josafatinkadun alitse Kristiinankadulta L. Brahenkadulle	3,775	81	4,150	—	—	—	374	19
” Flemminginkadun alitse Vaasankadulta Pääskynpesänsäntäkadulle	10,385	80	16,450	—	—	—	6,064	20
” Malminkadun alitse osote N:osta 32 Lapinrinteelle	1,329	—	2,700	—	—	—	1,371	—
<i>4:o. Tiet.</i>								
Korjaus ja kunnossapito.								
Sekalaisia korjauksia	8,866	58	10,000	—	—	—	1,133	42
Uusia töitä.								
Tie Siltavuorenkad. ja Siltavuorenlaiturin välille	1,345	89	1,250	—	95	89	—	—
” Vanhankaupunginlahden pesusillalle	495	90	500	—	—	—	4	10
<i>5:o. Viertotiet.</i>								
Korjaus ja kunnossapito.								
Sekalaisia korjauksia	14,606	21	15,000	—	—	—	393	79
Siirto	540,099	69	561,461	60	15,748	38	37,110	29

Jatkoa.

	Kustan- nukset	Määräraha	Vajaus	Säästö
Siirto	540,099 69	561,461 60	15,748 38	37,110 29
<i>6:o. Satamat.</i>				
Korjaus ja kunnossapito.				
Sekalaisia korjauksia:				
Laiturit	7,673: 99			
Satamat	722: 67			
Pojjut	771: 99			
Nostorana	107: 10			
Väliaikaiset sillat	4,124: 11			
Sekalaisia duc d'albeja	422: 35			
Täyttämistä ja sekalaista	4,716: 93			
	18,539 14	12,000 —	6,539 14	— —
Alasmenosillat jälle ynnä laiturien aitaukset:				
Sillat	4,096: 15			
Aitaukset	1,052: 37			
	5,178 52	3,000 —	2,178 52	— —
Töölönlahden vedensyvyuden ja pohjan tutki- minen				
	2,698 25	3,000 —	— —	301 75
Eteläisen laiturihaaran uudestaanrakentaminen:				
Repiminen	3,903: 62			
Kirvestyö ja rakennuspuut	14,788: 21			
	18,691 83	16,600 —	2,091 83	— —
Pohj. laiturihaaran erään osan uudestaanrakent.:				
Repiminen & puutyöt	1,686: 83			
Kivityöt	2,104: 14			
	3,790 97	3,900 —	— —	109 03
Puusillan uudestaanrakentaminen Siltavuorensa- taman venäläisen muonamakasiinin luona .				
	2,702 78	3,400 —	— —	697 22
<i>8:o. Puhtaanapitoimi.</i>				
Kaatopaikkain ja siltain kunnossapito				
	4,532: 08	2,800 —	1,732 08	— —
Vahtien palkkaus				
	5,922: 30	5,200 —	722 30	— —
Makkien ja pisoaarien puhtaanapito:				
Makkien puhtaanapito	11,332: 94			
Pisoaarien korjaus	795: 25			
” puhtaanapito	2,295: 22			
	14,423 41	12,000 —	2,423 41	— —
Kaupungin yleisten paikkain ja katuosuuksien puhtaanapito:				
Työnjohto	3,835: 90			
Työkalut	1,068: 13			
Lakaiseminen	29,220: 72			
Rikkain kuljetus	12,384: 40			
Lumen kuljetus	10,583: 03			
Lumireenveto ja hiekoitus	2,450: 69			
	59,542 87	47,000 —	12,542 87	— —
Kaupungin keskikatuojen kasteleminen:				
Työnjohto	452: 80			
Työkalut	1,579: 72			
Kadut	2,010: 20			
Itäinen Viertotie	873: 60			
Läntinen Viertotie	1,094: —			
Kaivopuisto	147: 81			
	6,158 13	10,000 —	— —	3,841 87
Viertoteiden puhtaanapito:				
Työnjohto	2,926: 80			
Työkalut	266: 30			
Lakaiseminen	10,324: 80			
Rikkain kuljetus	3,248: 90			
	16,766 80	10,000 —	6,766 80	— —
Siirto	16,766: 80	682,279 97	680,361 60	43,978 53
				42,060 16

Jatkoa.

	Kustannukset		Määräraha		Vajaus		Säästö		
Siirto 16,766: 80	682,279	97	680,361	60	43,978	53	42,060	16	
Lumen kuljetus 3,726: 60									
Lumireenveto ja hiekoitus 1,281: 35	21,774	75	16,000	—	5,774	75	—	—	
Viertoteiden puhtaanapito	308	96	308	96	—	—	—	—	
Teiden puhtaanapito:									
Lakaiseminen 4,894: 47									
Rikkain kuljetus 494: 90									
Lumen kuljetus ja lumireenveto 746: 20	6,135	57	7,000	—	—	—	864	43	
Jäiden puhdistaminen	247	85	1,500	—	—	—	1,252	15	
Venesatamain y. m. puhtaanapito	55	65	55	65	—	—	—	—	
<i>9:o. Työkalut.</i>									
Sekalaista ostoa ja korjauksia	8,980	53	7,000	—	1,980	53	—	—	
<i>10:o. Sekalaista.</i>									
Pesusiltain, halkomittain, lyhtypylväiden y. m. kunnossapito:									
Pesusillat 7,151: 49									
Halkomitat 1,504: 62									
Lyhtypylväät 1,893: 31									
Hengenpelastusaseet 222: 85									
Hermanninkaupunki 375: 10									
Sekalaista 427: 31	11,574	68	6,000	—	5,574	68	—	—	
XVI. Sekalaisia menoja.									
Polttoaineet	4,630	50	4,630	50	—	—	—	—	
Normaalikellojen osto ja kunnossapito	2,210	—	2,500	—	—	—	290	—	
Kalustoa erinäisiin kaupungin taloihin, korjausta ja täydennystä	4,719	80	4,719	80	—	—	—	—	
Edellisestä vuodesta siirrettyjä tilejä.									
Uusi kansakoulutalo Vallgårdin huvilalla:									
Tasointu 2,826: 61									
Vesijohto 3,604: 57									
Rahatoimikonttorin kautta 115,238: 99	121,670	17	126,262	20	—	—	4,592	03	
Uusi sairaalapaviljonki Marian sairaalassa:									
Työnjohto 1,247: 60									
Rahatoimikonttorin kautta 24,095: 80									
Muuri 16,687: 02									
Niskaset ja laattia 15,319: 80									
Vesikatko 380: 45									
Puusepäntyt 4,980: 53									
Vesijohto 12,486: 75									
Lämpöjohto ja ilmanvaihto 4,011: 37									
Maalaustyöt 13,177: 49									
Aitaus ja sekalaista 6,327: 48									
Tasointu 3,493: 50									
Siirretty vuoteen 1903 883: 35	103,091	14	103,091	14	—	—	—	—	
Kanavia 11:ssä ja 12:ssä kaupunginosassa:									
Kanava Helsinginkadun alitse Kri- tiinankadulta I. Brahenkadulle 247: 55									
Kanava Itäisen Brahenkadun alitse 1,302: 44									
Siirretty vuoteen 1903 5,654: 18	7,204	17	7,204	17	—	—	—	—	
Siirto	974,883	74	966,634	02	57,308	49	49,058	77	

Jatkoa.

	Kustannukset		Määräraha		Vajaus		Säästö		
Siirto	974,883	74	966,634	02	57,308	49	49,058	77	
Tasoitustöitä 11:ssä ja 12:ssa kaupunginosassa:									
Alpinkadun tasoitus 3:lta linjalta									
Wallininkadulle	1,397:	65							
Helsinginkadun tasoitus Kristiinankadulta I. Brahenkadulle	8,505:	35							
Itäisen Brahenkadun tasoitus	5,958:	27							
Porvoonkadun tasoitus Vaasankadulta I. Brahenkadulle	2,115:	85							
Siirretty vuoteen 1903	10,191:	18							
Flemminginkadun tasoitus Vaasankadulta Pääskynpesänkadulle	6,166	35	28,168	30	—	—	—	—	
Marian sairaala: Sähkövalaistuksen toimeenpano	2,200	45	9,042	99	—	—	2,876	64	
Vaakoja ja käsikärryjä Katajanokan tavara-vaajaan	3,088	75	2,783	90	304	85	—	—	
Uusi tulli- ja pakkahuone Katajanokalle	3,042	35	2,790	46	251	89	—	—	
Summa	1,017,549	94	1,011,620	52	57,865	23	51,935	81	
Lopettamattomia töitä.							Nostamatta <i>Smc</i>		
Läntisen Brahenkadun tasoitus							12,790	73	
Uusi sairaalapaviljonki Marian sairaalassa							883	35	
Kanavia 11:ssä ja 12:ssa kaupunginosassa							5,654	18	
Tasoitustöitä 11:ssä ja 12:ssa kaupunginosassa							10,191	18	
Unden kaupunginaseman laatiminen							651	—	
Summa							30,170	44	
Ennakolta toimitettuja töitä 1903 vuoden määrärahoista.							<i>Smc</i>		
Lisämääräraha Seurahuoneen korjauksiin							112,865	38	
Lisämääräraha keuhkotautisten sairaalapaviljonkia varten Vaivaistalolle							5,685	42	
Töölönlahden puhdistaminen Pitkäsillan ja rautatienpenkereen välillä							835	50	
Neitsytpolun alaisen kanavan pitentäminen tontille N:o 10 Tehtaankadun varrella							3,000	—	
Porthaninkadun pitennyksen tasoitus 2:lta linjalta Eläintarhan tielle							7,859	63	
Kapteeninkadun tasoitus							395	90	
Huvilakadun "							265	75	
Fredriksberginkadun "							914	30	
Kotkankadun "							814	25	
Porvoonkadun "							258	20	
Summa							132,894	33	

Lähde: Tietoja Helsingin kaupungin Rakennuskonttorista.

Asiarekisteri. ¹⁾

	Sivu
A lennukset vesimaksuista	178
Apu- ja lainahakemuksia hyljätty	107
Apuraha Satamavahtimestarin leskelle Eeva Hagmanille	107
Arkadiateaatterin paikan pitennetty maksuton käyttöoikeus	15
Arvo tahi vakuutusmäärä, vahingoittaneen omaisuuden	223
Arvonta, obligatsioonien	179
Asemakaavan ehdotus Töölön alueelle	1
Avunsaajia, kaikkiaan vaivashoidossa	190
E lias Lönnrotin muistopatsas	21
Elinkeino-oikeuden hakemuksia	132
Eläintarha, ehdotus puiston järjestämisestä	2
Sn niittypalstat N:ris 6 ja 7 varatut kansankokouksia varten	17
Eläkkeet	115
Elänteille annettuja vaivashoidon toimesta	199
Esitelmäsarjoja työväelle, määräraha	105
Esitys, Kaupunginvaltuuston	137
Eukkoinkoti, määräraha Rouvasväenyhdistyksen ylläpitämälle	106
F alcken, Hedvig, haudan kunnossapito	253
Filharmonisen seuran orkesterille määräraha	106
G umtähden, Meilansin ja Greijuksen kaupunkiin yhdistämiskysymys	53
H aittoja savusta	120
Hautuumaat, vanha ja uusi	254
Helsingin torvisoittokunnalle määräraha	106
Henkikirjoittajalle huoneisto	141
Holhouslautakunta ja sen toiminta y. m.	215, 216
Huvit ulkoilmassa ja juhlapöydät, paikka	153
Hälyytyksiä ja todellisia tulipaloja	222
Hätäaputöiden toimeenpanemisesta hakemuksia	133

¹⁾ Tarkoittaa ainoastaan tekstiosastoa. Taululiitteistä kats. sisällysluettelo siv. III—XVI.

I stutusten korjaus ja kunnossapito sekä uusien perustaminen	52
J ohtoloiston paikka Tiirluodolla	157
Johtosääntö Helsingin kaupungin tilintarkastajille	62
S:n kaupungin irtaimen omaisuuden katsastajille	62
Jällempiä siirtäminen, tontinlunastuksen kiinnityksien	75, 184
Järjestys Työ- ja vaivaistalossa	207
Jääntutkimuksia	121, 156
K aasulaitoksen pääputkiverkon laajentaminen	53
Kadut ja yleiset paikat, korjaus, kunnossapito ja uudistyöt	51, 159
Kaislikon korjuuoikeus	149
Kalakaupan järjestäminen	44
Kanavain ja viemärien korjaus, kunnossapito ja uudistyöt	51, 160
Kansakoulujen opettajisto, oppilaat ja toiminta y. m.	218–221
Kansakoulupiiri, uusi	122
Kansakoulutalon korjaus Kasarmikadun varrella	50
Kansalaisoikeuden hakemuksia	132
Kansankirjastojen aukipittäminen	225
S:n hallitus ja henkilökunta	230
S:n lainausliike	225
Kansankirjastot, kirjavaraston muutokset	227
S:n lahjoja saatu	227
S:n luettelot	227
S:n lukusalien aukipittäminen ja käyttäminen	228
S:n tulot	227
Kasvatyslautakunnan toiminta	246
Katajanokan erään alueen myyminen venäläiselle meriministeriölle	23
Katsastukset, kaupunginrahaston	179
Katsastus, kansankirjaston	64
S:n kaupungin irtaimen omaisuuden	57
Katselmuksia, toimitettu	187
Katujen ja laiturien valaistus	113
Kauppahalli	115
Kauppahalli Hietalahdentorille	51
Kauppakojut, vaunut ja pöydät	149
Kauppakouluopetuksen järjestämisestä komiteanmietintö	122
Kauppapaikkoja tilapäisiä Rautatientorilla	155
Kaupungeodeetin toiminta vuonna 1902	164
Kaupunginistutukset, puutarhamullan hankkiminen	253
S:n , säästäväisyystoimenpiteitä ja määräraha kunnossapito varten	251
Kaupunginlähetyksen rukoushuonetontille Itäisen Viertotien varrella vuokravapans	26

	Sivu
Kaupunginpuutarhurin toiminta	254
Kaupunginrahaston tilinpäätös vuodelta 1901	56
Kaupunginvaltuusmiehet vuonna 1902	142
Kaupunginvaltuuston kokoukset, pöytäkirjat ja kirjeet.	143
S:n painetut asiakirjat Tilastolliseen Päätoimistoon	142
Kaupungin irtain kalusto	178
S:n kiinteä omaisuus	117
S:n menot ja tulot.	178
S:n metsäin hoito	164
S:n uimahuoneiden vuokramaksujen poisto	107
S:n s:n urakalle antaminen	152
S:n vastattavat yleiset rasitukset	115
S:n velat	111
S:n virastot	111
Kelvollisen palvelusväen palkitseminen	102
Kesäsiirtoloita kansakoulunoppilaille, määräraha	106
Keuhkotautiset potilaat vaivastalossa	192
Kielet, molempain kotimaisten käyttäminen kunnallisissa virastoissa	86
Kiinnityksiä, hankittu ja uudistettu	187
Kiinteistökirjan täydentäminen	186
Konttokuranttiluotto	179
Korkeasaaren vuokran pidentäminen	15
S:n ja Seurasaaren kunnossapitoa varten määräraha	46
Korot	116
Korvaus työntekijää työssä kohdanneesta ruumiinvammasta, hakemus	108
Koti turvattomille äideille ja heidän lapsilleen, huoneisto	26
Kunnallishallinto	111
Kustannukset kuutiometristä vettä	176
Kyydinpito kaupungissa	185
Käytettävissä oleva säästö	116
Köyhäinasianajajan toiminta	234
L ahjapalkkio Ulosottomiehen apulaiselle G. Eklundille	107
Lahjoitetut rahastot, korkojen käyttäminen vaivashoitoa varten	202
Lahjoitus, Aurora Karamzinin	100
S:n Paulig puolisojen	97
S:n K. O. Rosengrenin, käyttäminen	99
S:n K. W. Törmälän	100
Laidunmaan vuokralle antaminen	149
Laina pitemmäksi kuin kahden vuoden takaisin maksuajaksi, uusi	64
Lainat	117
Lihantarkastus, kysymys pakollisesta	123
Liikennekonttorin kamreerinvirka	181

	Sivu
Liikennekonttorin rahankanto, maksunpano ja rästit	183
S:n tili vuodelta 1900	62
S:n tulot	181
S:n työt	181
Luistinradat ja ampumarata kaupungin satamain jäällä	153
Lämpimän maidon automaatti	141
Lämpökaasu yksityisten käytettäväksi, hinta	61
M ajoitus, kustannukset	213
S:n laskutapa	209
S:n luonnossa	212
S:n maksettavaksi määrätyt vuokrat	209
Majoituslautakunnan jäsenet ja virkamiehet sekä asiat	209
Mallasjuomain anniskelun järjestäminen	126
S:n vähittäinmyynnin järjestäminen	125
Marian sairaalalle uudet säännöt	77
Marian turvakoti	233
Meilansin tila, kysymys huvilakaupungin perustamisesta	4
Meno- ja tuloarvio vuodeksi 1903	48, 110
Metsänkasvatus	164
Metsäpalo	164
Mielenvikaiset vaivaistalossa, hoitolaitokset	193
S:n s:n toimenpiteitä hoitoa varten	81
Mittausmaksut ja makasiinivuokrat	183
Muonapito työ- ja vaivaistalossa	207
Myrskylän turvakoti	203
Myynti, tonttien	144
N aisammattikoulun perustaminen	237
Naispuolisen lääkärin toimi kaupungissa	79
Narinkkapuotien ja tiskien vuokralle antaminen	152
Nokivalkeain sammuttaminen	223
Normaalikellot	42
Nybondan kruununtalon erään alueen vuokralle antaminen	157
O ikeus apteekin siirtämiseen	132
Oikeus mallasjuomain sekä viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain myymiseen	132
Oikeus pitää biljaardia	132
Oikeus pitää myrkyllisten värien kauppaa	132
Opetustoimi	114
P alkankorotus Vaakamestari I. Liljeroosille	107
Palkkiovaatimus kaupunginaseman ehdotuksesta, välitystuomio	108

	Sivu
Palokunnan irtaimisto	224
Palomiehistön terveydentila	224
Palopostit, uudet	167
Palosammutustoimi	113
Palotelegraafi	223
Palotoimikunnan kokoukset	224
Parmaaajat, pakkaajat ja räkäysmiehet	184
Pitentäminen, asuinhuvilain vuokraoikeuden	10—12
S:n vuokran	146
Pohjoismaiselle luonnontutkijain ja lääkärein kokoukselle juhlapidot	142
Poliisilaitos	113
S:n ehdotus muutoksista	91
Poliklinikka sisä- ja lastentauteja varten, määräraha	106
Polyteknillisen opiston talon edustalle puistikko	20
S:n s:n s:n laajentaminen Hietalahdentorille	19
Puhtaanapidon järjestäminen	118
Puhtaanapito, Nikolainkirkon katuosuuksien, porrasten ja terassien	156
Puhtaanapitotoimi	115, 162
Punanotkon alueen järjestely	3
Putkiverkko, vesijohdon	173
Putkiverkon pituus vesijohdossa	168
Puutarhalautakunnan kokoonpano	251
Puutarhamullan hankkiminen kaupunginistutuksille	253
Puutarhasiirtoloita työvälle, kysymys	8
Rahatoimikamarin jäsenet	188
S:n kokoukset, asiat y. m.	188
Rahatoimikonttori, huoneiston lisärakennus	50
S:n virkamiehistön lisääminen	89
Raittiusopetuksen lomakursseja varten määräraha	106
Rakennukset ja huoneukset	157
Rakennusjärjestyksen tarkastaminen	120
Rakennusjärjestys erinäisille 7:n kaupunginosan kortteille	3
S:n pienemmille asutotonteille 12:ssa kaupunginosassa	4
S:n tehdas-, makasiini- ja varastotonteille	3
S:n Kaivopuiston itäiselle huvila-alueelle, ehdotukselta kielletty vahvistus	4
Rakennuskonttori	157
Rakennuslautakunnasta ehdotus	120
Rakennuspiirustukset, hyväksytyt	187
Rakennusyritykset, pieniä huoneistoja sisältävään avustaminen	71
Rokotus, maksutonta varten määräraha	106
Rästit	183

	Sivu
S airaanhoidopäiviä vaivaistalon sairaskodissa	192
Salli, Kaavi, Savila ja Dal, käyttäminen	17
Satamain korjaus ja kunnossapito	52, 161
Satamakapteenille ja Satamakirjurille tuleva kantoprosentti	184
Satamakonttorin ylökanto	184
Sedmigradskyn pientenlastenkoulu	231
Sekalaiset menot	115
S:n tulot	117
Senaatintorin järjestämisehdotus	156
Seurahuoneen korjaus	50
S:n käyttäminen	29
Siirto, vuokraoikeuden	149
Sovintolautakunta	234, 235
Stipendirahasto, Laurellin	186
S:n K. H. Renlundin, säännöt	97
Sulkeminen, yksityisten vesijohtojen	178
Suoranaista apua vaivaihoidossa	200
Sähkölaitos, kysymys kunnallisen perustamisesta kaupunkiin	33
Sähkövalaistuksen kaasuvälön vaihtamisesta kysymys	185
S:n pylväitä ja maanalaisia kaapelijohtoja	155
Sähkövalaistusjohdot 10:ssä kaupunginosassa, pitennetty oikeus	32
S:n Sörnäisten alueella, oikeus	33
Sähkövalaistus-osakeyhtiön johdot	32
S:n s:n s:n päätös niistä	188
Sörnäisten kansanlastentarhalle tonttipaikka	24
T aimitarha	164
Taksoitus	118
Takuusitoumukset, hyväksytyt	187
Talviliikenne Helsinkiin	121
Tarkastaminen, vakuusasiakirjain	187
Tavaravaja Katajanokalle	51
Telefoonikaapeleita kaupungin katuihin	36
Telefooniyhdistyksen maanalaisen johtoverkon yleissuunnitelma	41
S:n toimilupakontrakti	38—41
Teollisuusu näyttelyn ehdotus	140
Terveyden- ja sairaanhoito	113
Terveyslautakunta	217
Testamentti, Dannström puolisojen	186
S:n Kajanderin puolisojen	101
S:n Viola Levinin	101
S:n J. C. Sundströmin	101
Teurastuslaitoksen ja karjanmarkkinatorin paikka	155

Tiet	161
Tilintarkastus Helsingin Anniskeluosakeyhtiön vuodelta 1901	63
S:n s:n Vähintäänmyyntiosakeyhtiön vuodelta 1901	63
S:n s:n Kaupungin vuodelta 1901	57
S:n Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin s:n s:n . . .	63
Tilkan niitty, hakemus sen A palstan vuokraoikeuden pitentämisestä	15
Tontin lunastaminen suomalaista normaalilyseota varten	22
Tontinlunastukset	116
Tontti merimieskodille	23
Tontti N:o 1 Hämeenkadun varrella, myyntitapa	28
S:n N:o 2 s:n s:n, lunastamispyyntö	25
S:n N:o 9 Läntisen Satamakadun varrella, lisämaata	27
S:n N:o 20 Lapinlahdenkadun varrella, myyntilupa	28
S:n N:o 24 Itäisen Viertotien varrella, myyntilupa	29
Tontti teollisuuskoululle, lunastamiskysymys	21
Tontti valtion sairaalarakennukselle, lunastamiskysymys rauennut	22
Tonttijako eriäille Katajanokalla oleville kortteleille	4
S:n s:n 7:n kaupunginosan kortteleille	3
S:n Siltavuorella	3
Torikaupan järjestäminen	43
Tulen irtipääsemisen syyt	222
Tullikäyttely, huoneisto paljottaistavaroille ja tilaa ottaville tavaroille	45
S:n s:n postipaketeille	46
Tulo kuutiometriltä vettä	176
Tulo- ja menoarvio vuodeksi 1903	48, 110
Tuloatuottavat oikeudet	117
Tuulaaki ylämaan kaupunkeihin menneistä tavaroista	183
Työ- ja vaivaistalo	190
Työkalut	163
Työkoti, naisten, määräraha Kaupunginlähetykselle	105
Työnvälitystoimisto, kunnallinen	82, 238
Työväen esikaupunki, valtuustoesitys	5
Työväenasiain lautakunnan kokoonpano ja toiminta	237
Työväenasuntokysymyksen tutkimista varten matka-apu	75
Törmälä, Klaara Wilhelmiina, lahjoitusrahaston käyttäminen	100
Töölön sokeritehtaan rautatieraitteille ohjesääntö	120
U rheilukenttä Eläintarhassa	52, 253
V aivaishoito	114
S:n erityisissä laitoksissa hoidetut	201
Vaivaishoidon tulot ja menot	203
Vaivaishoitohallituksen asiain paljous ja laatu	190

	Sivu
Vaivahoitohallituksen jäsenet ja virkamiehet	189
Vaivaistalon hoidokkaat	207
S:n sairaalalaitokset	192
S:n sairaanhoitajat ja lääkärit	79
S:n tuberkuloosisairasten paviljonki	31
Vakauspiiri, valtionrautateiden erottaminen erityiseksi	122
Valaistuslaitos, hallituksen kokoonpano ja toiminta	259
S:n tilit	59
S:n tulot	116
Wallgård alueen käyttäminen	17
Valmistava poikain ammattikoulu	240
Valtioapua kansakouluille lisätty	76, 117
Valvominen, kaupungin oikeuden oikeudenkäynneissä, konkurseissa ja taksoitus- asioissa y. m.	187
Vapaaehtoinen suojeluskunta	139
Vapaamman käyttöoikeuden myöntäminen	151
Warrantimakasiiniin panojen ja sieltä ottojen silmälläpito, ehdotus	62
Vedenkorkeus Vantaanjoessa	178
Vedennosto	170
Vedensiivilöiminen	172
Vesijohdon bruttosäästö	177
S:n erinäiset pienemmät työt	48
S:n hallinto ja käyttö	169
S:n kunnossapito ja korjaukset	48
S:n käyttäjät ja vedenkulutus	177
S:n laajentaminen ja arvo	165
S:n putkiverkon laajennus	48, 166
S:n pääoma-arvon poisto	167
S:n tulot	116
S:n työpaja	174
S:n työväestö	175
S:n uusi höyrypannu ja uudet turbiinit	166
S:n veden puhdistaminen	48
Vesijohtokonttori	170
Vesijohtoputkia laskettu vuonna 1902	167
Vesimittarit	174
Vesisäiliö	174
S:n lisärakennus	166
Viaporin linnoitusplanaadi	8
Viertotiet	161
Virvoitusjuomavaunut Kaivopuistoon vievällä tiellä	154
Vuokralle annettuja tiloja	145
Vuokramiehille Hermanninkaupungissa ja Toukolassa uudet välikirjat	151

	Sivu
Vuokrasopimuksia, tilapäisiä	147
Vuokraus, tonttipaikkain ja maapalstain	15–16
Vähittäinmyynti ja anniskelu, väkijuomain, järjestäminen	105, 123
S:n ja Anniskeluoikeudet	128
Vähittäinmyynti- ja Anniskeluosakeyhtiöiden voittovarojen jako	102
Väliaikaista sairaalaa varten määräraha	79
 Yleiset työt	 157

Oikaisuja.

Tekstiosastossa.

Sivu 49, viime rivi all. on 421, pitää olla 221.
 Sivun 106, rivi 14 ylh. » Naisyhdistyksen » » Rouvasväenyhdistyksen.

Taululiitteissä.

Sivu 9, Taulu 7, sarakke 5, rivi 1 on —, pitää olla 20.
 Sivun 9, Taulu 7, sarakke 5, rivi 13 » 466, » » 486.
 Sivun 30, Taulu 13, sarakke 5:s on vietävä sarakkeeseen 7:s.
 Sivun 129, Taulu 112 on käsityökoulun, pitää olla käsityöläiskoulun.
 Sivun 130, Taulu 113 on käsityökoulun, pitää olla käsityöläiskoulun.
 Sivun 198, Taulu 180 rivi 24 on Kivihiliä . . . hl, pitää olla Kivihiliä . . . kg.
